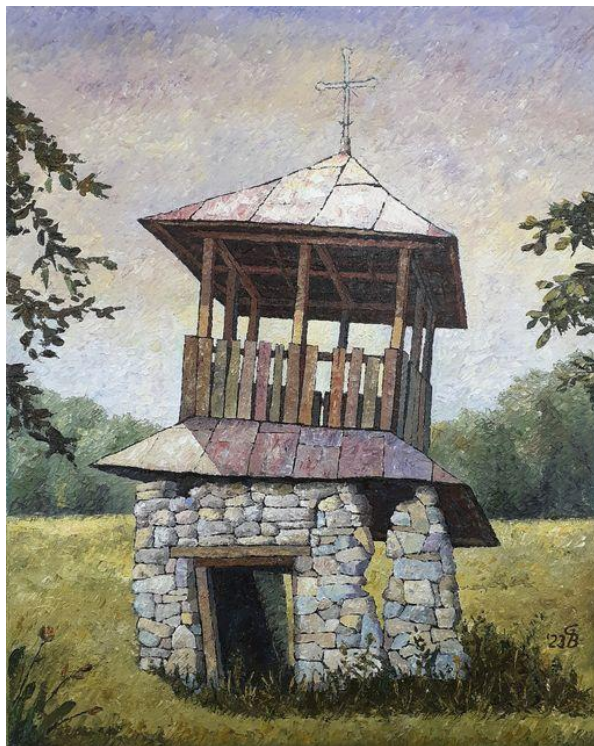

ion drăgușanul

povestea așezărilor moldovene

E F

Cluj-Napoca, 2024

Coperțile:

tablouri ale
pictorului fălticenean

Gabrel Baban

Precuvântare: religie și credință

Există mărturisită în istorie noastră o adevărată și îndătinată falie între religie și credință, manifestată, mai ales, prin actul de justiție, în care jurământul și blestemul, adesea cu cărți de blestem date de episcopi și chiar de mitropolit, caracteristică necreștină de neiertat, reprezintă repere fundamentale. În 1564, Anonio Maria Graziani observa că moldovenii „nu au legi scrise, ci toate sunt lăsate bunului plac al domnului sau al judecătorului, și sunt cârmuiți cu autoritate, potrivit obiceiului îndătinat. Dacă pârâșul jură de trei ori, repetând formula unui jurământ, precum că cele ce le declara el sunt adevărate, pârâșul este condamnat. De asemenea, dacă datornicul ar afirma, sub prestare de jurământ, că nu trebuie să plăteas-că, i se iartă datoria (atât este de mare credința în legătura jurământului). Dacă cineva a fost jefuit, ceea ce nu arare-ori obișnuiește să se întâmple negustorilor, el reclamă ceea ce i s-a luat de la acei pe al cărui pământ a suferit paguba, și este despăgubit la porunca domnului din con-tribuția comună a acelui târg sau sat”¹. Iar „pe deasupra, ei mai au multe lucruri în comun cu păgânii, cum sunt eresurile (*delusioni*), ghicitul, descântecele, jurămintele pe Jupiter (= Zeus) și pe Venus, pe care o numesc sfântă, modul în

¹ *Călători străini despre Țările Române*, vol. II, Editura Științifică, București, 1970, p. 382

care purced la înmormântări, la luarea în căsătorie a soției și la lăsarea ei, și altele la fel”².

Dar când mă refer la falia dintre religie și credință, la moldoveni, nu iau în calcul faptul că, din perspectiva martorilor diferitelor epoci, „obiceiurile și deprinderile lor sunt îndeobște barbare, cu toate că revendică pentru ei cinstea de a fi mai presus decât toți creștinii”³, pentru că știu și pot dovedi că fiecare poporean moldovean, în baza unei credințe naturale, pe care Lucian Blaga, făcându-i o singură concesie lui Young, o numea „arhetipală”, nu ar fi admis nici un compromis, care să-i împovăreze sufletele, spulberându-l din îndreptățirea la veșnicie. Credința, deci, deprinsă ca trăire („Clerul lor este foarte neluminat, puțini din ei știind să scrie și să citească. Ei se deosebesc de țărani printr-o barbă lungă și prin scutirea de impozite, în afara unei plăți de cincisprezece piaștri către episcopul lor; în celelalte privințe ei urmează aceleași îndeletnici ca țăranii, în timpul cât nu sunt prinși cu săvârșirea datoriei lor bisericești. Fiecare sat are o biserică”⁴), fără inițieri și faze succesive de cunoaștere, era mai mult decât instinc-tuală pentru fiecare moldovean în parte, care nu confunda această rațiune de a fi cu relațiile, mai curând sociale decât spirituale, pe care le avea cu călugării sau cu popii, deci cu lacomii devoratori de averi pământești, care izbutesc să-și însușească nu doar mai toate moșiile, mie-rea, morile și crâșmele Moldovei, ci și țărănimea iobagă, și țișanii robi,

² *Călători străini despre Țările Române*, vol. IV, Editura Științifică, București, 1972, pp. 580, 581

³ *Călători străini despre Țările Române*, vol. II, Editura Științifică, București, 1970, p. 299, 300

⁴ *Ibidem*, pp. 112, 113

pe care-i gestionau precum negustorii de oi, despărțind turmele și miei după istețimea fariseică, prin care izbuteau să-și înșele partenerul într-o substituție divină. „Mănăstirile sunt numeroase („Numeroasele mănăstiri ocupă, cu pământurile lor, aproape a treia parte a țării, ceea ce vatamă foarte mult munca pământului”⁵) și bogate; țin vite și oi și alte lucruri asemănătoare și sunt supuse mănăstirilor de la Sfântul Munte, în Grecia, fiind obligate să trimită, în fiecare an, starețului o sumă anume. Egumenii sau stareții lor umblă în trăsură, îmbrăcați în mătase și înconjurați de slugi, încât par tot atâția boieri. Și fiecare mănăstire are în stăpânire un număr de familii de țigani, care sunt ca și robi; ară, sapă, muncesc și pă-zesc vitele; și tot ce trebuie făcut, fac ei; chiar și țigăncile umblă prin mănăstire, și muncesc, fac pâine, spală vasele, mătură, mulg vacile și fac tot ce trebuie făcut într-o casă, ceea ce e un lucru nemaipomenit”⁶.

„**Moldovenii** vorbesc românește; călugării și preoții lor slujesc în biserică în slavonește, au cărți tipărite în Tara Moscovită și la Veneția. Domnul și boierii sunt cu toții schismatici, preoții lor, amețiți de veninul grecilor împotriva Bisericii romane, sunt cei mai mari dușmani ai Bisericii romane și ai primatului papei. Aproape toată țara postește luna, miercurea și vinerea; oamenii o fac pentru că sunt siliți, însă se sinchisesc prea puțin de legea lui Dumnezeu; **țin posturile și trăiesc ca animalele (!)**, neștiind ce înseamnă Dumnezeu și legea lui. Episcopii și

⁵ *Călători străini despre Țările Române*, Serie nouă, vol. II, Editura Academiei Române, București, 2005, pp. 73, 74 și 77

⁶ *Călători străini despre Țările Române*, vol. V, Editura Științifică, București, 1973, pp. 203-205

preoții lor sunt atât de ignorați, încât puțini din ei, dacă nu niciunul, pot să înțeleagă ceea ce citesc, deoarece citesc în limba sârbească (slavonă), pe care nu o cunosc și astfel nu înțeleg nimic nici ei, nici aceia care îi aud în biserică. Spun aceasta despre aceia care nu știu altceva decât buchiile slavone, dar nu cunosc limba, căci în preajma domnului se găsesc și unii care știu câte ceva, fiind greci; dar cât privește pe cei din țară, aceștia sunt așa cum am arătat mai sus, dar, cu toate acestea, sunt foarte îndărătnici și stăruitori în schismă”⁷.

Dincolo de mărturiile străinilor, există mărturiile noastre, în care veți întâlni câte un popă bătându-se cu dascălul, lângă fântână, pentru o sfoară de pământ, sau amândoi, popa și dascălul, luând cu asalt, împreună cu enoriașii lor, câte un schit sau câte o mănăstire pentru a le prăda de bunurile lumești, de care bunul Dumnezeu nu are nevoie. Un toponim de prin părțile Focșanilor, îmi sună ca un sacrilegiu: Morile Precistei. Cu crâșma, robii și iobagii Precistei.

Câtă vreme au fost pe pământ, Iisus și sfânta lui Maică nu au avut nevoie de averi, dar, de când s-au mutat în Ceruri, bunurile pământești nu le mai ajung, mărturii fiind, printre altele, și multe dintre ispisoacele medievale de judecată, reproduse în această carte.

⁷ *Călători străini despre Țările Române*, vol. V, Editura Științifică, București, 1973, pp. 224, 225

ECHIMĂUȚI

(Orhei, Moldova).

1602, februarie 24: Ispisoc de întăritură de la Ieremia Movilă voievod, după împărțirea moșiilor lui Bucium vornic, între văduva lui Antemia și feciorul lor lor Grigore Bucium... / Și s-au venit în partea lui Bucium vornicul „jumătate de sat **Crainici** pe Polocin, satul **Faurii**, cu vad de moară, satul ce se cheamă **Lunca Mare**, cu vad de moară, jumătate de sat **Oteștii**, cu vad de moară în Răcătău, jumătate de sat **Buciulești**, cu vad de moară în Bistrița, jumătate de sat **Găureni** pe Prut, a treia parte de sat **Echimăuți**, în ținutul Orheiului, a treia parte de sat **Săharna**, satul **Boșotenii** pe Bistrița, cu vad de moară, a patra parte de sat **Poienile**, la Vaslui, 2 fâlcii de vie în dealul **Horodiștii**, lângă **Cotnari**, și o falce de vie la **Zlodiica**... / Și jupânesei Antemia i s-a venit satul **Năneștii** și cu hotarul **Ungurenii**, jumătate de sat **Hor-geștii** pe Răcătău și cu vad de moară, a patra parte din sat **Gălești**, pe pârâul Răcătăul, a patra parte din **Bizighești**, cu moară, a patra parte a satului **Poenile**, la Tecuci, jumătate de sat **Voinești**, a patra parte de sat **Corneștii** de la Cârligătură, a patra parte de sat **Porosălnici**, trei fâlcii de vie la **Cotnari**, 2 fâlcii la dealul **Horodiștii**, 1 fâlcii la **Zlodiica**... / Deci s-au așezat de bunăvoie”⁸.

⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 17, pp. 28, 29

EDINEȚ

(prin Vedinți sau Iadinți, sat la Terebne,
azi orașul Edineț, Moldova).

1431, iunie 15: Întărit de Alexandru cel Bun vornicului Cupcici, care primește uric pentru mai multe sate, printre care, „pe Jijia, pământ să-și întemeieze sate, de la gura Liubanei în sus și din cealaltă parte, de la gura văii lui Lazăr în sus, pe amândouă părțile, până la Horaitele lui Coșarici și, peste bucovină, Diacăuții, amândouă cuturile, pe care i-a schimbat cu fiica lui Costin înaintea noastră, și Catamareuți, pe care i-a schimbat cu Catamare pentru Șerbăuți, și, pe Bahlui, Neagșinți, și prisaca la Cârligătură, și, la Terebne, pământ din pustie să-și întemeieze sate, anume Cozareuți, și Polzalăuți, și **Vedinți**, și Micicova, și Nesteacăuți, și, pe Ciuhru, în sus de moară și în jos de moară, și, pe Ciuhru, Mihailăuți la Vadul de Piatră și la Hacișce Leș... Iar hotarul acestor sate de la Vadul de Piatră, să fie de cealaltă parte a Ciuhrului, în sus, până la Durnea Ceatariu, iar de la Ciuhru, pe vale, până la Dumbrava Rotundă, și de la Tador, pe hotarele vechi, până la Racovăț, iar de la Neagăuți și de la Grozea și de la Costici, pe hotarele vechi, până la Vadul de Piatră”⁹.

1436, august 11: Întărit, prin Viadici sau Vedinți, sat la Terebne, parte din orașul Edineț, de Ilie și Ștefan

⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 103, pp. 152-154

voievozi, lui Luca de la Sihle și fraților lui Malea și Stroe, care primesc uric pentru „două sate, unul la Terebne, anume **Viadici**, celălalt la gura Săratei, unde a fost Mihail... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”¹⁰.

1636, aprilie 3: Ispisoc de întărire de la Vasile Lupu voievod dat fostului logofăt Pătrașcu Ciogolea, du-pă pâra cu Căzacul, feciorul lui Gheorghe Ciulei „și alte neamuri ale lui, care vânduse **Badiuții** (Bădiuți, comuna Ștefănești, Botoșani) și **Săbășenii** (comuna Ștefănești, Botoșani), în care ei nu aveau treabă, și s-a împlinit Cio-golii de la Căzacul a patra parte din satul **Iadinții** (orașul Edineț, raionul Edineț, Moldova), ce-i în ținutul Hotinu-lui”¹¹.

1646, februarie 24: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Pârciul din **Iadinți** (azi Edineț, comuna Edineț, raionul Edineț, Moldova) și cu rudele lui s-au pârât de față cu Annița, fiica lui Dumitrașco Solomonescu, nepoata bătrânului Toader diac, pen-tru jumătate de cat **Verteporoh** (azi Stolniceni, comuna Șofrâncani, raionul Edineț, Moldova), ce s-a chemat de demult **Cucearov**, spunând Pârciul și rudele lui cum le este acea jumătate de sat dreaptă ocină și dedină, și au arătat drese; și Anița a răspuns cum îi este dreaptă ocină și dedină de la bunicul ei Toader diac din **Cepeleuți** (comuna Hincăuți, raionul Ocnîța, Moldova), și a arătat un zapis, în care a scris cum i-a dat și dăruit bunicul ei Toader diac acea ocină din Verteroporoh și ocina din Cepeleuți tatălui ei Dumitrașco Solomonescul. / Domnia mea am făcut carte

¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 160, pp. 222, 223

¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 386, p. 434

lui Trandafir pârcălab de Hotin, ca să strângă oameni și să cerceteze despre rândul acelei jumă-tăți de sat și a cui a fost de demult. / Trandafir pârcălab a adus acolo pe Maxim Sicica, Procop Losco și Cipor din **Cepeleuți**, Grigore Sicica din satul **Cucina** (Clocucina, azi Clocușna, comuna Clocușna, raionul Ocnîța, Moldo-va), și mulți oameni buni... care au mărturisit cu sufletele lor că acea jumătate de sat este dreaptă ocină Aniței, și a ținut-o tatăl și bunicul ei, iar Pârciul și cu rudele lui n-au nici o treabă”¹².

1904: „**Edinița**, rusește Edineț, târgușor în județul Hotin, centrul volostei cu același nume, sediul circumscripției a IV-a de Zemstvo. Are 670 case, cu o populație de 3.450 suflete, din care 1.242 ruși; poștă și telegraf; 3 biserici, din care una schismatică rusească a sectei staro-obreadți, una pe lângă proseminarul rusesc, în care învață copiii preoților români; 2 școale elementare de băieți și de fete. Prin târgușor trec două șosele, spre Lipcani, Briceni și Bălți. Lângă târgușor sunt 3 heleștec”¹³.

EDUMIREȘTI

¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 298, pp. 238-240

¹³ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 94

(sau Edomirești, fost Sacalișești, azi Dumitrești, comuna Scorțeni, Bacău).

1392, octombrie 6: Întărit de Ștefan voievod lui Petre Ciorănul (adică Negu), care primește uric „pentru satele, anume **Zămeștii**, la gura Tazlăului, care el a cumpărat de la Tmpișul, drept 100 galbeni, și **Sacali-șăștii**, chiar la gura Tazlăului”¹⁴.

1449, martie 23: Întărit de Petru voievod lui Petre Tâmpa, care primește „din uricul de miluire ce a avut bunul lui de la Ștefan voievod, din anul 6901 (1392), pe una sat la gura Tazlăului mare, la ținutul Trotușului, anume **Zămeșăștii** și **Săcăloșăștii**, care i-au zis **Edumi-rești**, alături de satul **Măneștii**, iar hotarul acestora să fie precum au hotărât și s-au socotit în semne, ce s-au început din apa Caraclăului Zămeșăști și alături cu satul Mănești, peste apa Tazlăului și peste pâraul Belice, la deal, la Râpa Roșie și, de acolo, drept pe râpă, la vale, la Reotuș, ceva mai jos din gura Tazlăului, și tot Trotușul în sus, la Caraclău, unde este tot hotarul satului Edumireștii, alături cu Măneștii, de unde s-a început”¹⁵.

1636, februarie 3: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, prin care mărturisește „cum au venit Nastasia Solomoneasă cu feciorul său Ionașco... să mergem să le hotărâm niște ocine și să le alegem dinspre călugării de Schitul lui Drăgușan, anume la sat la **Băsăști** (comuna Pârjol, Bacău) și la **Edumirești** (Dumitrești, comuna Scorțeni, Bacău)... Călugării de la schit au adus dresele lor

¹⁴ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, pp. 197, 198

¹⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 198

pe jumătate de loc de Băsești, iar Solomoneasa a scos zapis și uric de la Alecsandro Vodă... cum a compărat Dumitrașco Solomon, ce a fost sulger, de la Lazor, Petrea, Bordzea, Tănăsie și Dochia, feciorii lui Ion Pla-văț, nepoți popii Lucăi, partea lor din sat din Băsești; și așijderi, de la Istratie, toată partea lui, drept un cal bun, prețuit drept 20 taleri; și de la Îndreiu, feciorul Oancei, toată partea lui, drept 23 taleri; de la diaconița lui Toader diacul, drept 10 taleri. / Deci, am socotit și am măsurat cu funia și-am pus stâlp în mijlocul locului și și-au osebit călugării de la schit partea din sus, jumătate de loc, ce este dinspre mănăstire, și muntele Geamăna. Și a luat Solomoneasa partea din jos, și cu răzeșii săi, jumătate de sat. Dintr-acea jumătate, jumătate s-a aflat a Solomonesei cumpărătură, cum mai sus scrie, de la feciorii lui Ion Plavăț, de la Lazor, Petrea Bordzea, Istra Tănăsie și Do-chiia, și de la Vasilie Plavăț. Iar în cealaltă a patra parte ca să aibă a ține cu răzeșii săi, partea lui Beldiman sin Istratie și a lui Îndrei sin Oancea, și a diaconului, a lui Toader. Iar poienile ce sunt pe de laturi, așa am socotit și s-au tocmit, ca să țină călugării de la schit poiana dinspre cireși, pentru că este în dreptul hotarului; iar Solomonea-sa și cu răzeșii săi să țină poiana din jos, de la fântână, pentru ca să nu mai aibă a ținea călugării de la hotar în jos... / De aceasta mărturisim, anume: Vasilie Solomon, Bejan ce a fost paharnic și Ursul din **Verșești** (comuna Sănduleni, Bacău), Pepelea, Alecsa, Ponici, Gherman, Nicoară, Gligorcea, Mărian și Chirilă ot **Sârbi** (înglobat în Florești, comuna Scorțești, Bacău), și Constantin ot **Comănești** (orașul Comănești, Bacău), Pătrașco ot **Albo-tești** (înglobat în orașul Moinești, Bacău)

și alți mulți oameni buni”¹⁶.

1636, iulie 13: Întărit de Vasile Lupu voievod Schitului Drăgușani, care primește uric pentru „jumătate din satul **Băsești** (comuna Pârjol, Bacău) ce este pe Tazlău, în ținutul Bacăului... cumpărat de la Marga din **Ruși** (înglobat în Verșești, comuna Sănduleni, Bacău), Băncea fiul lui Dumitru, Mărica fiica Măgdălinei, Lupul și Dănilă, fiii lui Hăinal, pentru 271 zloți tărești; și altă parte din această jumătate, dreaptă danie de la Petrea fiul lui Ionașco. / Și a opta parte din jumătate din satul **Edumirești** (azi Scorțeni, comuna Scorțeni, Bacău), tot din acest ținut Bacău, cu locuri de mori pe pârâul Solonț și pe Tazlău, și cu loc de prisacă și cu Poiana Boului, cumpărată de la Lupul și de fa fiii lui, pentru 27 de ughi și să-i scrie în sfântul pomelnic. / Și alta, au avut, acum, pâra Nastasia Solomoneasa și fiii ei pentru aceste părți din satul Băsești și Edumirești, spunând cneaghina Solo-moneasa că îi este dreaptă ocină și dedină. Noi am spus să-și scoată dresese de moștenire și de cumpărătură, dar ea n-a avut nici un dres: Iar rugătorii noștri, călugării, au arătat aceste drese mai sus scrise”¹⁷.

1645, iunie 8: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Nicoară din **Edumirești** (lângă Pârjol, Bacău) și cu toate rudele lui, toți nepoții și strănepoții lui Petru Bâlcoci, s-au pârât de față cu rugătorii noștri călugări de la sfânta mănăstire Tazlău, pentru un sat, pentru **Flocești** (azi Balcani, comuna Balcani, Bacău), ce se cheamă acum **Bâlcării** pe Tazlău, în ținutul Bacăului,

¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 327, pp. 370, 371

¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 459, pp. 518-520

zicând Nicoară, cu oamenii lui, cum că este al lor acel sat dreaptă ocină. Și ne-au arătat un uric de la bătrânul Ștefan voievod, cum că este a lor dreaptă moșie, de la moșul (bunicul) Petru Bâlco. Iar rugătorii noștri, călugării, au răspuns cum că le-a fost lor danie și miluire de la bătrânul Ștefan voievod, arătându-ne și drese de la acei bătrâni domni, scriind cum a cumpărat acea seliște Ștefan voievod de la Petru Bâlcan și o au dat danie sfintei mănăstiri. / Deci noi cu a noastră dreaptă judecată, așa am aflat adevărul, că nu are Nicoară, cu oamenii lui, nici o treabă cu acea seliște”¹⁸.

EISENAU sau PRISACA DORNEI

(lângă Vama, Bucovina).

Capătul dinspre Câmpulung Moldovenesc al satului Vama, în lunca împădurită de sub culmea Hurghiș, de la Prisaca Dornei, a fost colonizat, în **1807-1808**, cu mineri germani din Grundler (Slovacia), în noua lor colonie, Eisenau, stabilindu-se, ulterior, până pe la 1848, și alți coloniști, mineri sau muncitori pentru fabrica de cherestea. În 1810, se înregistrau 38 familii de țipteri în Eisenau.

1821: Prima biserică din Eisenau a fost ridicată în 1821, comunitățile luterană și catolică (doar 10 %) convenind, în 1825, s-o folosească în comun.

¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 90, p. 79

1851: „O broșură, lucrată de Franz Raffelsberger și publicată în 1851, la Viena, cuprindea **„Itinerariile sau directorul tuturor rutelor poștale** din k. k. Statele austriece“, menționează și următorul segment de drum de poștă: Din Vama, până la Pojorâta, cale de o poștă și jumătate, repere importante erau Eisenau (Prisaca Dornei), râul Moldova și Câmpulung Moldovenesc¹⁹.

1855: „Minele cele mai însemnate sunt, însă, cele de la Prisaca și de la Iacobeni, unde se exploatează nemăsurate cantități de fier. De când s-a așezat în Prisaca o colonie de nemți, numele acesta a fost schimbat în Eisenau și pare tot așa de curios de a găsi, în mijlocul unei țări și a unui popor exclusiv român o denumire de oraș nemțesc, precum ar părea deșănțat de a afla, în munții din Germania, orașe numite Câmpu-Lung sau Prisaca. Asemenea colonizări și prefaceri cereau, însă, sistemul de deznaționalizare, prin care își menține Austria, atâta timp, într-unu mod artificial, prestigiul său politic”²⁰.

1857: „Apoi șoseaua care trece prin Vama, după „o înclinare blândă”, duce „spre satul Eisenau, unde se află o topitorie de fier. Acest sat este situat într-un defileu de munte, pe piciorul unui munte abrupt, de înălțime considerabilă, care a delimitat locul ca un zid și pe lângă care trece râul Moldova, prin gâtuitura văii dintre lanțurilor de munte, care stau aplecate ca streșinile unui acoperiș spre marginea drumului. După o puternică curbură a șoselei, ajungi în valea Câmpulungului, care desface aglomerarea munților și oferă o priveliște minunată. De

¹⁹ Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851, pp. 53, 54

²⁰ Negruzzi, Iacob, *Din Carpați / Fragmente*, în *Convorbiri literare*, Anul I, No. 22, Iassi 15 ianuarie 1868, pp. 308-314

îndată ce intri în această vale, mici dealuri se ridică din drum și, treptat, el se transformă în altele mai mari, și iarăși, câștigând înălțimile alăturate, formează munți înalți, care, în funcție de grupul lanțului muntos, care se alătură până spre Transilvania și Maramureș; întunecatul Rareu, împânzit cu stânci, domină peisajul”²¹.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Câmpulung – **Câmpulung** (Târg cu judecătorie) cu Breaza, Gropana, Frumoasa, Fundu Moldovei și Luisenthal, Pojorâta, Rus pe Boul cu Freudenthal și Vatra Moldoviței, Rus Moldovița cu Ciumârna și Argel, Sadova (Ulma), Valea Putnei, Vama cu **Eisenau**”²².

1870: Laminorul lui Manz din Eisenau a continuat să funcționeze și după anul 1870, producției inițiale (cuțite de plug, lopeți, târnăcoape, ceainice, variate tipuri de tablă și de oțel-balot, precum și sârmă) alăturându-i-se producția de șine de cale ferată, pentru liniile Lemberg-Cernăuți și Burdujeni-Iași.

În **1880**, după darea în funcțiune a liniei ferate, au sosit și lucrători italieni, din Tirolul de Sud, precum Battista, Borduzzo, Giacomelli, sau Stefanelli. Cioplitori în piatră talentați, țipterii din Eisenau au lucrat ornamentele de piatră și monumentele funerare din toate orașele Bucovinei, ba chiar și din Moldova (Iași, Botoșani), cei mai renumiți meșteri pietrari fiind Battista, Dürner, Gartner,

²¹ Denarowski, Dr. Carl, *Die mineralquellen in Dorna-Watra und Pojana-Negri in der Bukowina*, Wien 1868

²² *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

Handl, Oberländer, Petri, Schmegner, dar și mai vechii Adolf Nowak, Ambrosius Katani, Adolf Gotsch, Albin Borduzzo, Ferdinand Awram și Johann Spiske.

1886: „La început, valea Moldovei pare destul de largă, și începe de la un oraș românesc, amestecat cu germani, apoi ajungem la Eisenau, prin Vama românească. Coborârea în micul târg este minunată. Munți împăduriți și întunecați se ridică pe trei laturi, râul aleargă în fața noastră. Clopotul sună pentru închinare, iar drăguții credincioși se pregătesc de slujbă. Și avem un preot german în fața noastră, care predică cu glas puternic, cu rostiri energice, vorbind despre curățenia casei și a curții, care dezvăluie gospodarul! Nu puteți vedea o rochie națională în Eisenau. Fetele se înfășoară în haine de sun roșu pal, albastre sau gri, frumusețea lor fiind cu mult inferioară porturilor din România. Țipterii din Eisenau nu sunt singurii care întrerup temelia românească a populației locale, întâlnim și în alte locuri câteva așezări cu locuitori țipteri, în Balta Poienii, în Schwarzthal, în Luisenthal, Freudenthal, Pojorâta, Iacobeni și Cârlibaba. Majoritatea acestor coloniști germani au fost aduși de un anume Manz, pe moșiile Fondului religiei greco-orientale, care a luat moșii întinse în arendă și a hrănit mii de meseri-ași, dar care, datorită investițiilor uriașe, avea să dea faliment și, complet sărăcit, s-a împușcat. Se spune că situația materială a coloniștilor este destul de bună, deși depinde, în mod ciudat, de Fondul religios greco-oriental. Cu toate acestea, casa de locuit este proprietatea oame-nilor, dar terenul le este acordat numai cu plata impozi-telor. În vremurile anterioare, au funcționat cuptoare de cupru la Pojorâta, Iacobeni și Eisenau și s-a extras fierul pe scară largă. Astăzi mai funcționează doar cel din Pojorâta, iar

populația din Schwarzthal își asigură traiul din exploatarea forestieră, făcând plute și lucrând la construcții de drumuri; țipterii din Iacobenii își continuă activitatea tradițională, dar într-o manieră modestă. Eise-nau oferă o imagine minunată, cu râul plin de viață, care curge prin ea. Fiecare dintre case are o grădină, în care, pe lângă legume, sunt cultivate plante ornamentale, semn sigur al existenței germanismului”²³.

În 1890, Eisenau avea 786 locuitori și doi învățători, Eduard Kohler și Sabina Holzstein.

1902: Școala din Eisenau a fost dată în folosință abia în 1902, la îndemnul lui Franz Neuhauser, cu profesorii Heinrich Frambach, Johann Hawelka, Wilhelm Hehn, Josef Sachelan și Robert Ziehaus. Un tabel larg al familiilor mai noi și mai vechi din Eisenau ar cuprinde, pe lângă vechile familii, Adam, Awram, Brandauer, Christofori, Dürner, Gartner, Geitz, Gollner, Götsch, Gundl, Hönig, Jung, Keil, Knoblauch, Kripinsky, Köhler, Koller, Kretschmader, Kuchar, Lerch, Loy, Luka, Müller, Nowak, Petri, Sawetzky, Schmiegner, Schneider, Selitzky, Spitzschuh, Steinbach, Theiss, Tomaschek, Wagner și Wojkowsky, pe coloniștii veniți din nordul Bucovinei, Dutschak, Lukeniuk, Neumohr, Ruschak, Ruszcinjak și Skrikuljak, pe emigranții galițieni Frambach, Hochhauser și Ripsky), pe șvabul Oberländer, pe boemienii Hawelka, Materna, Zehatschek, Bartsch, pe tirolezii amintiți, dar și pe țipterii Brandauer, Hennel, Müller și Wagner. Și-ar mai fi germanii veniți din Suceava, Lasarowitsch, Laufensweiler, Mitsch și Mitschka.

²³ Bergner, Rudolf, *Rumänien / Eine Darstellung des Landes und der Leute*, Breslau 1887, pp. 81-93

1904: „Pe vale, casele satului Prisaca mărginesc drumul, și vederea se coboară, fermecată, asupra șerpelui de oțel ce se ivește în vale și care e Moldova. Apoi nu mai sunt sate. Drumeții se întâmpină rar, în cară ce lunecă șterse, ca niște umbre”²⁴.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Eisenau** (sau **Prisaca**), moșie, cu administrație specială, districtul Câmpulung, între Vama și Câmpulung. Suprafața: 3,39 kmp; populația: 786 locuitori germani, de religie evanghelică, și puțini români catolici. Este lângă drumul principal Gurahumora-Câmpulung; haltă de drum de fier a liniei Hatna-Câmpulung: are o școală și o casă de economie a coloniștilor germani”²⁵.

1914-1918: În timpul Primului război mondial, la Eisenau au fost cazate ba armate ruse, ba austriece, într-o alternanță înspăimântătoare, încrustând cu adânci tranșee dealul Hurghiș.

În anul școlar **1923-24**, învățământul, la Eisenau, s-a desfășurat numai în limba română.

Pe la **1930**, Prisaca Dornei își căpătase porecla „Rosendorf”, deci „Satul Trandafirilor”, datorită superbelor grădinițe din fața casei localnicilor.

În **1940**, Baronul von der Goltz ordonă repatrierea germanilor din Eisenau, iar mai bine de jumătate dintre săteni urcă în tren, cu o brumă de bagaje și, după un drum chinuitor, cu escale în Budapesta, Bruck, și Viena, ajung în Bavaria, fiind adăpostiți în mănăstirile St. Magdalena, în Altötting, St. Ottiliensis și Algsing, lângă Dorfen.

²⁴ NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, București 1905, p. 67

²⁵ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 92

Vocația de cioplitori în piatră a meșterilor din Eisenau s-a păstrat până în timpurile noastre, statuia ecvestră a lui Ștefan cel Mare, amplasată în Suceava, fiind executată de meșterii pietrari din Prisaca Dornei, Nowak, Katani și Spiske.

1945: „Fondul bisericesc ortodox român din Bucovina de Sud arendează, în ziua de 18 Decembrie 1945, ora 10, atât în localul Administrației Centrale a Fondului Bisericesc din București, strada Biserica Amzei Nr. 10, cât și în localul Administrației Locale a Fondului bisericesc din Câmpulung-Bucovina, prin licitație publică cu oferte închise și sigilate, în conformitate cu dispozițiunile L. C. P., pe timp de 3 ani, carierele sale de piatră arătate mai jos, și anume: Hasniș (**Prisaca Dornei**), Ocolul silvic Vama”²⁶.

1947: „Act de dizolvare și lichidare a unei societăți: Între subsemnații dr. Heinrich Rachmuth, domiciliat în București, Intrarea Armașului Nr. 12, și Moise Adolf zis Lessner, domiciliat în Fălticeni, s-a încheiat prezentul act de lichidare: **1).** Societatea în nume colectiv dr. Heinrich Rachmuth și Moise Adolf zis Lessner, **cu emblema „Molibrad”**, având de obiect exploatarea **fabricii de cherestea din Prisaca Dornei**, jud. Câmpulung (registrul societății, Tribunalul Câmpulung, sub Nr. 3 din 1946, Registrul Comerțului Suceava, 393/1.721 din 1946), este dizolvată, pe ziua de 10 August 1947, ne mai putând procura bușteni, devenind astfel imposibilă realizarea. / **2).** Tot activul și pasivul societății trece asupra asociatului dr. Heinrich Rachmuth. / **3).** Asociatul Moise Adolf Lessner declară că a primit suma de lei 45.000.030, de la dl Heinrich Rachmuth pentru lichidarea drepturilor în

²⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 271, 26 noiembrie 1945, p. 8743

societate. / 4). Asociații convin că dl dr. Heinrich Rachmuth să fie lichidatorul societății, conformându-se dispozițiilor codului de comerț și nu va întreprinde nici o operațiune nouă de comerț. / Câmpulung-Mold., la 10 August 1947”²⁷.

1947: „Prin Decizia Nr. 11.761 din 14 Octombrie 1947, următorului personal temporar din administrația centrală și serviciile exterioare ale Oficiului Național al colonizărilor, i se fixează, cu începere de la 15 August 1947, până la sfârșitul exercițiului bugetar, diurnele lunare, specificate în dreptul fiecăruia: **Ciornei Nicanor**, în funcțiunea de administrator de imobil, orașul Vama, **Prisaca Dornei**, Moldovița și Vatra Moldoviței, cu o diurnă lunară de 1.500 lei, Câmpulung-Bucovina”.

1948: „Se înființează, pe data publicării prezentei decizii în *Monitorul Oficial*, Centrala Industrială a Lemnului... Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Oficiul Național de Colonizare (Onac)”, Statul Român, cu sediul în Prisaca Dornei”²⁸.

1949: A fost numit „Tudan Casian, director la Școala elementară Vama, Prisaca”²⁹.

²⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 242, 20 octombrie 1947, p. 6968

²⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, p. 6050

²⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

ELAN

(lângă Cârja, comuna Murgeni, Vaslui).

1635, februarie 26: Zapisul șoltuzului Iorga și al celor 12 pârgari din **târgul Bârlad**, în care mărturisesc că a venit înaintea lor Ștefan, feciorul lui Maței din **Pogănești**, și a vândut, „a sa dreaptă ocină și moșie din sat din **Pogănești** (comuna Ivești, Vaslui) și din **Polocinești** (Polocin, comuna Ivești, Vaslui), drept o iapă și doi galbeni, lui Arion Talger din **Elan** (lângă Cârja, comuna Murgeni, Vaslui)... Răzeșii săi încă au fost de față, anume Solomon de **Huși** și Gligorie de **Măgiurcani** (azi Ivești, comuna Ivești, Vaslui)”³⁰.

ENĂCHEȘTI

(lângă Petrileşti, Bacău).

1762, ianuarie 17: „E sat nou... Cred că numele îi vine de la un răzeș bogat, care locuia în aceste părți, numit Ion Enache, de care se vorbește într-un document din 1762, ianuarie 17. El avea moșie în Berești, Petrileşti și Boșoteni. Urmașii lui, înmulțindu-se, au întemeiat satul Enăchești pe locul vechiului sat Petrileşti”³¹.

³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 41, p. 40

³¹ Dimitriu, Constantin V., Dr., *Bacăul istoric*, București 1936, p. 93

1890: „**Enăchești**, sat în județul Bacău, plasa Tazlăul de sus, și reședința comunei Boșoteni, situat pe pâ-râul Nadișa, de-a stânga Tazlăului Mare. Are o biserică, clădită de locuitori, la 1885, deservită de un cântăreț, și alta catolică, zidită tot de locuitori, în anul 1872. Câr-ciumi sunt 2. Sunt 219 familii sau 616 suflete, din care 42 unguri. Vite: 20 cai, 357 vite cornute și 45 porci”³².

EPURE

(sat între Iurceni și Secăreni, raion Călărași, Moldova).

Întărit, în 10 aprilie 1430, de Alexandru cel Bun, lui Vlad Aldiș, care primește uric pentru satele lui, inclusiv „Pătrăuți, la Suceava, ocolul de sus, unde este casa lui” și cuturile din megieșie, „pe Vălhăuți, la Glod, unde a fost jude Iacăci, și Glod Ciorbă tij pe Vălhăuți, și, pe gura Drăsăsovei, la Fântână, tij pe Vălhăuți, și, pe Borodance, unde a fost Ciorba, și, pe Lăpușna, Iurcenii și, la o Petră Cruce, și Sacărenii, și Lepoveșna, și **fântâna Epurelui**, tij pe Lăpușna, și la fântâna lui Ilie,, pe Lupușna, pe din gios de Iurceni, și unde a fost Hrăste giude, și pe din gios, unde a fost Stăilă giude, și unde a fost Jula giude, și împotrivă... peste deal dinspre Voloca, la fântână, la lacul despre sat, pe deasupra Lăpușnii, la fântâna lui Gherman... Iar hotarul

³² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 308

acelui sat de acelor fântâni să fie dinspre toate părțile după hotarele vechi, pe unde au îmblat de veci”³³.

EPURENI

(prin Șoldești pe Dumitra, Ciorăști, Bârlălești,
Soci, Fântâna Epurelui, comuna Epurenii, Vaslui).

1452, septembrie 10: Întărit de Alexandru voievod postelnicului Ignat, care primește uric pentru „a lui dreaptă ocină și moșii, sate anume Șoldeștii, la Dumitra, și Ciorăștii, și Bârlăleștii, i Soltăneștii, și Socii, cu mănăstire și cu Stanul, și, pe Prut, Dănișoara, și Ciocănești, și Borzăștii, și, tot acolo, la Vadul Rușilor, unde este Niag, și, de acolo, câmpul până ajunge la altă seliște, unde au fost Mane, și seliște... Ștelunova, și, pe din sus, la gura Sărății, silește Buvina, i... osebit alte seliști, și pe din sus de Husova, și Dobromireștii, pe Smila, și Balosinești, pe Smilișoara, și, pe Tutova, unde este fratele lui, Româ-nești, și unde este casa lui, la Moina, și silește Negrilești, și silește pe Lucoveț, unde au fost Frumușelul, și Zorilă, pe Tegheci, și, la Prut, pe gârla Soholețul, unde au avut și moară și iaz”³⁴. Hotare, din vechi.

1493, martie 5: Întărit de Ștefan voievod, cu prilejul împărțirii moșiilor lui Șolda de la Dumitra între nepoții lui Mărina și Stana, fiicele lui Dragomir Iuban,

³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 98, pp. 145, 146

³⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 20, pp. 22, 23

„satele care au fost ale unchiului lor Șolda, pe Dumitra, anume: Șoldenii, și Socii, și Bârleștii, și Spinenii, și Drăgomăneștii, și Lăzeștii, și Sărăcineștii, și Fântâna Iepurelui, și Fântâna lui Șolomon, și Ciorenii, și, pe Larga, unde a fost Oanca și unde a fost Lațco din Cîmpie. Și s-au cuvenit în partea Marinei satele, pe Dumitra, anume: Șoldenii, și Bârlăleștii, și Fântâna Iepurelui și Fântâna lui Șolomon, și, pe Larga, unde a fost Oanca, și unde a fost Lațco din Cîmpie și jumătate din iezerul Hărcete; iar Stanei i s-au cuvenit în partea ei satele anume: Spirenii, și Drăgomăneștii, și Lăzeștii, și Sărăci-neștii și jumătate din Cîmpie”³⁵. Hotarul, din veac.

1669, aprilie 12: Zapisul lui Dumitrașcu Buciumaș, Postolachi Drăgan, Ursul Babeș, Ionășcuță Drăgan și Neculai Fulger, toți din **Zmeiani**, și Stratul vornicul din **Băcani**, în care mărturisesc „preum, întâmplându-se Panaite Grecul mergând la Iași cu niște vin, cu câteva buți, l-au întunchenat, la Gura Iapei, pe Bârlad, oastea lui Constantin vodă, când l-au gonit tătarii, și i-au spart buțile și le-au băut; apoi Panaite Grecul s-a apucat de satele de primprejur, de **Banca**, de **Bujoreni** și de **Epu-reni**, zicând că i-au spart ei buțile și le-au băut și zicând Panaite Grecul că a găsit la buțile lui și pe Năstacul, feciorul Arsănoe din Zmeiani; și apoi, prădând Panaite satele și Năstacului neavând ce-i lua, că murise, și luând bucatele noastre pentru dânsul, noi am luat de grumaz pe Chindia, femeia Năstacului, iar ea, neavând ce da ca să plătească 12 lei ce au dat, a căzut cu rugămintea la Ionăș-cuță Ifrim, de-a dat pentru dânsa de a plătit și a îmblat Ionașco, cheltuind pentru dânsa, până a mântuit. De aco-lo, apoi eu, Chindia,

³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 123, pp. 240-242

femeia Năstacului, neavând să dau bani lui Ionășcuță, ce a dat pentru mine, i-am dat moșia bărbatului meu de la sat, de la Bălăceni, însă partea lui cu a fraților lui, cât va fi”³⁶.

1757, iunie 1: „Strămoșii Bălăbăneștilor, după mărturisirea bătrânilor Simion Vârgolici și Lupu Bălăban, oameni trecuți de 80 ani. / Izvod de strămoșii socrului nostru Ion Pechi, precum au mărturisit Simion Vârgolici și Lupu Bălăban, oameni trecuți peste 80 ani, din Jăra-vătu, de la Bursuci, unde șed acum Bălăbăneștii. 7265 Iunie 1. / Dădură seamă acești mai sus numiți: pentru că au fost doi frați, oameni străini, nu știu, greci au sârbi, neguțători, și au fost făcând cirezi de boi, și pe unul l-a chemat Pechi, și pe altul, nu i se ține minte numele, care au luat pe strămoașa Adămeștilor, și dintr-acela sunt Adămeștii. / Iar Pechi, fratele acestuia, fiind răzmerițe, într-acea vreme, pentru tătari, s-au întâmplat acolo, la sat la **Românești**, și, înconjurând tătarii casa unui Roman vel paharnic, și având acel Roman, fată mare, a zis tatăl său, cine s-ar găsi să-i scoată fata de la robie, și i-a scos-o acest Pechi, și a dat-o după dânsul. Și cu acea fată a lui Roman au făcut pe un Bălăban, și acest Bălăban a făcut șase feciori și patru fete, nepoții paharnicului Roman. / **Feciorii**, anume să se știe: Pechi sin (fiu) Bălăban; Picoș brat (frate) lui Pechi, sterp; Aftenie, tij (la fel); Vasilie, tij; Grigorie, tij; Toader, tij. / **Fetele**, anume : Buna Focșoi, Antonia, Mărica, Ioana. / Și dintr-acești 10 frați au rămas șapte, de se împart și acei trei sterpi, se îmbracă pe aceste șapte nume. / Și pentru moșii, câte hotare au anume, să se știe, acești frați dimpreună: în **Românești**, în **Popești**, în **Epurești**, în **Bursuci**, în **Bărgăoani** și în **Oncani**. / Vasile Dorobăț, Simion Bumbar

³⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 46, pp. 63, 64

și Constan-dachi Bradre, Vasile Profir. // **Asupra Vindereilor:** Gheorghe Sârbul, Gheorghe Tașcă, Antohi Badașcă, Sandul Baicu, Vasile Baicu, Ion Podașcă, Ștefănachi Ciocan, Miron Ciocan. // **Asupra Grăjdenilor.** Alexan-dru Popa, Mihai Popa. // **Izvod de strămoșii noștri de pe Focșoai:** Lupul Arhirie, Gheorghie Lazor, Manoli Gheorghii, Toader Zvârlifus, Andreiu Zvârlifus, Panaile Ciubărcă, Toader Negoii, Dumitrachi Rotar, Toader a Vasălcăi, Vasile Moraru, Toderășc Ianoli, Antohi a Catri-nii, Panaite Domnișor, Ioniți Rotariu, Constandin Moisă, Manoli Olariul, Neculai Dumitru, Dumitrachi a Vasălcăi, Vasili Dimofti, Neculai Domnișor, Ioniță Dumitru, Necu-lai a Catrinii, Grigoraș Vârtosul, Vasile a Catrinii, Gavril Lazor, Andrunachi Lazor, Neculai Arhiri, Iacob Olariul, Vasili a Zamfirii, Ștefan Manoli, Coste Venin, Costan-dachi Brăharu, Mihalache Bostan, Lupul Corui, Costan-din Bădrăgan, Gavril Dimofte, Dumitru Manoli, Costan-din Zvârlifus, Arhirie Lazor”³⁷.

EPURENI

³⁷ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 113, pp. 179-181

(pe Jijia, și Bosâncești, inclus în Epureni, Iași).

1549: Întărit de Iliș (Rareș) voievod lui Jurja, fiul lui Vasco Epure, Frăsinei și Marinei, Mariței, așijderea lui Vasco, Fătul și Andreica, feciorii Magdalinei, așijderi lui Păcurar, Odochiei, Mariei și Stanei, feciorii Ilinei, care „de bună voie și-au împărțit, din drese de întăritură ce a avut moșul (bunicul) lor Gherman... jumătate din satul **Bosânceștii** (sau Bosancești pe Jijia, inclus în Epureni, comuna Popricani³⁸, Iași), partea din jos, și jumătate de heleșteu, și s-au venit lui Jurja a cincea parte dintr-acea jumătate de sus și din heleșteu, partea de sus, iar Frăsinei și Marinei, fetele Mariței, s-au venit din acea jumătate de sat și din heleșteu iarăși a cincea parte, pe din jos de partea lui Jurja, iar lui Vasco singur, din acea jumătate de sat și din heleșteu, a cincea parte, pe din jos de partea Frăsinei; iar Fătului și Andreicăi, iarăși a cincea parte, pe din jos de partea lui Vasco, și iarăși, lui Păcurar și surorilor lui, tot a cincea parte, pe din jos de partea Fătului și Andreicăi”³⁹.

1611: Întărit de Constantin Moghilă voievod lui Nicora, feciorul lui Roschip, și, respectiv, hatmanului Isac Balica, după ce schimbă între ei niște moșii, „și i-a dat Isac Balica jumătate de sat **Mătieni** pe Jijia, cu mori pe Jijia, ce este în ținutul Hârlăului... în locul dreptei sale ocini ce a avut în satul **Epureni** pe Jijia, a patra parte, ce i-a fost cumpăratură de la Ionașcu, feciorul lui Bosuioc spătar, cu mori pe Jijia. Și iar, din a patra parte, o a patra parte, ce i-

³⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 40

³⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 264, 265

a fost cumpărătură de la Frățian Jiamănul și de la copiii lui Stratilat, Mărica și Aslan, și iarăși două părți, cumpărătură de la Irimia postelnic, ce i-au fost moșie, o parte de pe jupâneasa lui Ileana Poma, iar cealaltă cumpărătură de la Ion Căneai”⁴⁰.

1611, septembrie 2: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Orăș, marele vornic de Țara de Sus, care cumpără, cu 100 taleri, de la Nistor, feciorul lui Drăgăilă din Epureni, din ținutul Iașului, „partea lui la satul **Epurenii**”⁴¹.

1611, decembrie 10: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Orăș, marele vornic de Țara de Sus, care cumpără, cu 200 taleri, de la Tudosia Găgoaie, fata Condrei, de la nepoata ei Acsinia, fata lui Macsin, iarăși nepoata Condrei, și iarăși Irimia, feciorul Teculii, Minotici, feciorul lui Trifan, Odochia, fata lui Boldur, Petrea și sora lui, feciorii Maricăi, toți nepoți Manii, și iarăși Focșa, Ștefan și Maria, feciorii Nitilinei, nepoții popii Ioan, „din uric de cumpărătură ce au avut moșii lor Condrea, Manea și popa Ioan de la Alexandru voievod, din jumătate de sat **Bosâncești**, partea de sus, **ce se cheamă acum Epurenii**, a patra parte pe Jijie, la ținutul Iașului, cumpărătura moșilor lor de la Salomia, fata Drăgălinei, nepoata Marinii, strănepoata lui Ivul Parve”⁴².

1627: Todosia, fata Costinei, nepoata Savei, strănepoata Frăsinei și a Marușcăi, vinde „a mea ocină și moșie din satul **Epureni**, din jumătate de sat, a cincea

⁴⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 163, 164

⁴¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 205, 206

⁴² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 206, 207

parte, care este stâlpită de Ioachim Bandur vornicul, Gramei, marele jitnicer, și jupânesei Anghelina, drept 40 zloți bătuți”⁴³.

1644, iunie 11: Grama mare jitnicer dăruiește slugii lui Petrea, „pentru slujba lui cea dreaptă ce mi-a slujit mie cu drept la boala mea, partea mea de ocină din sat din **Epureni** (comuna Movileni, Iași), ce este în ținutul Iașilor, care parte mi-a fost cumpărătură de la Todosiia, fata Costinei, nepoata Savei, strănepoata Frăsinei și Mărinei, care este aleasă și stâlpită de Banduri vornicul, dinspre toate părțile”⁴⁴.

1646, mai 4: Frații Ionașco Cârjeu, Vasile și Sava cămărași, Dumitrașco Batin, Stamati și jupâneasa lui Martia, și cumnatul lor Gheorghe, cu femeia lui Irina, dăruiesc „Petrei, ce a slujit la Grama stolnic... partea **Boleștilor**, ce este în ținutul Iașilor, ce se cheamă **Epurenii**, care ocină a fost a unchiului nostru Orăș hatmanul”⁴⁵.

1658, iunie 12: Întărit de Gheorghe Ghica voievod marelui vistier State, care cumpără, de la Constantin vodă, „satul **Epurenii**, ce-s în ținutul Iașului, pe apa Jijiei, care sat a fost cumpărătură oarecare părți de la Orăș hatmanul, altele de la Grama stolnicul, socrul marelui vis-tier State, iar altele le-a fost cumpărat State de la Petre, ce a fost slugă la Grama stolnicul, precum spun și dresese”⁴⁶.

⁴³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 209, 210

⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 336, p. 326

⁴⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iași 1907, p. 97

⁴⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 129, 130

1663, februarie 27: Ștefan Boul ce a fost vornic mare, David de Zaluciani, Savin Hermeziu, Toader Hermeziu, Petre Drone și Isac Vaipan, cu frații lor, toți din seminția Ciogoleștilor, vând lui Constantin Moțoc, ce a fost spătar mare, pârcălab de Hotin, „drept 50 lei bătuți, și a mai fost dator Miron Ciogolea clucerul lui Costache Moțoc cu 15 lei bătuți... o parte de ocină din satul **Epureni**, ce-s la ținutul Iașilor, care parte de ocină a fost a seminției noastre Miron Ciogolea”⁴⁷.

1665, mai 4: Irina, femeia lui Apostol Gătin, fiul ei Gheorghe Bogdan și cu fetele Todosica, Sohica, Tofa-na și Paraschia au „pus zălog la Poeană uricarul partea noastră, ce se va alege a moșului (bunicului) nostru Lazor Gătin, cât se va alege din satul **Bosâncestii** și din **Lu-pești**, până vom face tocmeală dinaintea a oameni buni să i-o vând, și ne-a dat, la nevoia mea, un leu”⁴⁸.

1667, iunie 18: Carte de împluternicire, dată de Iliăș Alexandru voievod lui Gheorghe, nepotul lui Fașco din Epureni, „ca să fie tare și puternic a-și opri toată partea moșului (bunicului) lui Fașco, ce este la **Epureni**, la ținutul Iașilor”⁴⁹.

1669, mai 25: Ispisoc de judecată de la Duca voievod, după ce „s-au pârat de față Vasile din Epureni cu Gorie și cu Irimia de acolo, zicând Vasile cum a avut el moșie acolo, la **Epureni**, din jumătate de sat, din a cincea parte, a patra parte, iar Gorie și Iurie au dat seamă și se leapădă, cum n-are Vasile moșie acolo, împreună cu dâ-

⁴⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 135

⁴⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, p. 143

⁴⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 135

șii. / Deci domnia mea am trimis hotarnic pe Pătrășcan, vornicul de poartă (divan), să le ia seama acolo, de vor jura Gorie și Irimia, cu niște oameni buni, că n-are Vasile moșie acolo, dar ei n-au vrut să jure... Pentru aceea i-am judecat... ca să aibă Vasile a-și ține moșia, cu tot venitul”⁵⁰.

1687, decembrie 20: Cârstina, fata fostului mare stolnic Grama, nepoata hatmanului Orăș, văduva fostului mare clucer Statie, dăruiește logofătului Gligorie „a mea dreaptă ocină, care-i în satul **Epureni**, ținutul Iașilor, pe apa Jijiei, cu vatră de sat, loc de casă în seliște, cu trei șușinițe în țarină, care lovesc în apa Jijiei și-n parte cu Larga, cu vaduri de moară în apa Jijiei, cu loc de heleșteu și cu tot venitul... pentru slujba lui cea bună, care mi-a slujit el la străinătatea mea prin țară străină și și-a lăsat casa, femeia și copiii și ne-a slujit un an în țară străină, nu ca o slugă, ci ca un fecior din trupul meu ca și când ar fi fost”⁵¹.

1689, iunie 6: Cârstina, fata Gramei stolnic, nepoata lui Orăș hatman, văduva lui Statie clucer, vinde lui Constantin, neguțătorul din Iași, pentru 250 lei, „dreaptă ocină și cumpărătură din satul **Epureni**, ce este la ținutul Iașilor, pe apa Jijiei... cât se va alege cumpărătură și răscumpărătură, pe zapise, ce am de la jupânul meu Statie”⁵².

⁵⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 154, 155

⁵¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 106, 107

⁵² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 109

1694, iunie 11: Nastasia, Lupașco și Maria, feciorii Ioanei de **Epureni**, și Ilie, fratele Ioanei, vând lui Ionașco, feciorul lui Gheorghe Buzărnii din Epureni, „toată partea noastră, câtă există în Epureni, ce sunt la ținutul Iașilor, din partea de jos, drept 12 lei bătuți”⁵³.

EPURENI

(comuna Caniia, raionul Cantemir, Moldova).

1635, martie 5: Ispisoc de pâra și de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârat Pantiul din **Periscina** (Peresecina, comuna Peresecina, raionul Orhei, Moldova), cu Guroae și Negrescul, „zicând Pantiul că i-au furat Poiană, feciorul Guroae, 9 iepe. Deci s-au tocmnit dinaintea Domniei Mele și s-au împăcat. Și au dat Guroae și Negrescul partea lor de ocină din sat din **Epureni** (comuna Caniia, raionul Cantemir, Moldova)... Și să nu se mai pârască în veci”⁵⁴.

1643, octombrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Pantiul din **Peresecina** (comuna Peresecina, județul Orhei, Moldova), care primise Guroaie, „pentru nouă iepe, pe care le furase fiul ei Poiană de la Pantiul și nu are cu ce plăti capul fiului ei... partea lor de ocină din satul **Epureni** (comuna Caniia, județul Orhei, Moldova), care

⁵³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 28, 29

⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 52, p. 51

este în ținutul Orheiului”⁵⁵.

1727, iulie 7: Carte de împuternicire, dată de Mihai Racoviță voievod fostului mare medelnicer Mogâl-dea și pârcălabului Grigoraș Leca, după ce „au avut pâra de față Darie Donici mare vornic cu Hligoraș Terchilă pentru niște părți de moșie din satul **Epureni**, ce este pe Ichil, la ținutul Orheiului, zicând vornicul că i-a dat danie un unchi al dumisale, anume Vasiluț Pantiul, acele părți de moșie din Epureni și acum Gligoraș Terchilă nu vrea să-i facă parte, zicând că nu are dumnealui nici o parte, ci este aceea moșie a lui, cu frații săi, și așa lăsându-l marele vornic, ca să ridice el, cu sufletul lui, purcese Gligoraș Terchilă ca să jure. Deci dumnealui a scos zapis de la Guroe și de la Negrescul, moșul (bunicul) lui Terchilă, scriind cum au dat părțile lor de moșie din satul Epureni lui Glogorașco Pantiul de **Peresecina** pentru 9 iepe ce le-a fost furat feciorul Guroei de la Pantiul și au avut pâra la Divanul răposatului Vasile vodă și l-au dat rămas, ca să plătească iepele, precum văzurăm și carte de rămas de la Vasile vodă asupra Guroei și asupra Negrescului și pe urma cărții, iarăși și ispisoc, de la Vasile vodă tot într-acest chip. / Deci Gligoraș Terchilă, văzând zapisul Guroei și a moșului (bunicului) său Negrescul, n-a avut altă ce să mai răspundă, fără cât zice că în Epureni au fost opt frați, și Guroae și Negrescul au avut numai două părți, iar șase părți au rămas întregi ălorlalți frați, de care și vornicul a dat seamă cum că cu adevărat au fost opt frați, însă acei opt au ținut și în **Epureni**, și-n **Copileni** tot dimpreună și au dat jumătate de sat Epureni lui Gligoraș Pantiul și au oprit acei șase frați părțile Guroaei și ale Negrescului din

⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 194, pp. 181, 182

Copileni, să n-aibă treabă ei în Copileni, și au rămas lipsiți dintr-amândouă locurile. / Și cât a trăit Gligoraș Pantiul tot el a stăpânit acea jumătate de sat de Epureni și a luat de-a zecea, și pe urma lui și feciorul său Vasile tot a stăpânit. / Deci scriem domniilor voastre să chemați față pe oamenii moșeni din Epureni și, neavând vornicul dovadă pe acea jumătate de sat Epureni, să meargă acei răzeși să ridice cu sufletele lor la sfânta biserică pe câtă parte or ști și pe atâta să-i alegeți partea dumnealui, iar de nu or jura, să ție dumnealui jumătate de sat și pe cum veți afla cu dreptul, să alegeți și să hotărâți cu stâlpi de piatră și să faci mărturie în semne”⁵⁶.

1757, mai 7: Hotarnica satului Cighirleni, al lui Ștefan Iamandi, făcută de Ion Cehan și Constantin Gotcă și descrisă într-o scrisoare adresată voievodului: „după luminată porunca Măriei Tale, am mers și am strâns oameni pe dimprejur, megieși pe care i-am găsit pe aproape, care oameni au știut și seliștea **Cigârleni** și au mers de ne-au arătat, și am văzut seliștea Cigârlenilor pe Botnișoara, la ținutul Lăpușnei, dar hotarele vechi nu s-au găsit, numai după cum ne-au spus oamenii și au dat seamă megieșii și oameni bătrâni că au auzit și au apucat și ei, din oamenii cei bătrâni ai lor, care se hotărăsc cu acea moșie primprejur, spunând că pe acolo a îmblat hotarul vechi, de demult, prin semnele ce am făcut și noi hotarnică, după cum au dat seamă și după cum ne-au spus ei că au auzit din bătrânii lor, așa am urmat și noi. Și am căutat și după starea locului, și după stăpânirea oame-nilor, și după cum am socotit și noi cu oamenii dim-preună, scriind și semnele locului jos, anume ca să țină dumnealui hotarele

⁵⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 198, pp. 196, 197

prinprejurul moșiei dumisale Cegâr-lenii de pe Botnișoara, de la ținut Lăpușnei, după cum scrie anume mai jos, începându-se hotarul Cegârlenilor din hotarul Moleștilor, până în zarea dealului Galbenilor și, pe zarea dealului Galbenii, tot în jos și până pe din jos de Vales Gradiștei, și pe din jos de Vâlceaua Vișinilor, și merge tot în jos, pe dealul Grădiștei și pe din jos de Rădiul Căușului, și iar pe din jos de Fântâna lui Tărpan și lovește pe din jos de Volocele și, de acolo, pe din jos de o movilă de dealul Botnișoarei, și de acolo, peste valea Botnișoarei, drept până în zarea dealului Botnei celei mari și în sus, tot pe zarea dealului Botnei celei mari, până în hotarul Băleștilor și până în hotarul Moleștilor, și așa se încheie tot hotarul moșiei Cigârlenilor... / și am dat această mărturie și scrisoare a noastră la mâna dumisale Ștefan Iamandi biv (fost) al doilea pitar, fiul răposatului Iamandi biv vel (mare) medelnicer, dându-i această scrisoare a noastră și mărturie în mâna dumisale, ca să se știe și câți oameni bătrâni și tineri au fost la această hotărâtură s-au pus numele și degetele mai jos, pentru credință: Arhirie Binde, Anton Ungurul, Gheorghe Roman, Ion Preda, Darie sin Tănasi, Mihai, Lupul, Anton vătăman, Ion Coat sin Alexandru Arteni și Axinti Codreanu ot **Epureni**, Năstasi sin Mihălachi, Istrati sin Tănasi, Gligori Bortă, Dumitrașcu Melțul și Irimie Mar-gine ot **Molești**”⁵⁷.

1761, mai 31: Porunca dată de Ioan Theodor voievod vornicului de poartă Simion Arămăscul și mazilului Enachi Zamși, de a cerceta pricina dintre Ion Donici pitar și răzeși, jeluindu-se pitarul „că are **Pășcani** și **Caliceni**, moșii întregi, și mai are niște părți de moșii în **Stețcani** și

⁵⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 170, pp. 198, 199

Epureni, care, împresurându-se de către răzeși... v-am orânduit hotarnici... să mergeți la aceste moșii și să strângeți pe toți răzeșii și să le cercetați scrisorile și dovezile foarte cu amănuntul și cu bună înțelegere, căutând și starea locului și la moșiile Pășcaniși Calici să îndrepti hotarele numai de către care părți s-a dovedit că au îm-presurări”⁵⁸.

1761, iunie 11: Hotărnicirea și împărțirea moșiei **Epureni**, din ținutul Orheiului, făcută de vornicul de poartă Simion Arămăscul, între răzeși și Ion Donici fost mare pitar: „am început întâi a măsura din sus, din capul hotarului dinspre Binghidire, și am purces măsurând printre Binghidire și printre Epureni, până în pâraul Persăcinii, la iazul lui Izgan, și am găsit 29 otgoane și otgonul de 26 stâneni și stânenul de 8 palme, și fiindcă era să împart această moșie drept în două, ne-am întors iar la 14 otgoane pol (jumătate) și acolo am pus hotar drept în zarea dealului, și de acolo, căutând drept în curmeziș, pe din jos de hârtopul ce este cu izinii, căutând drept tot în curmeziș, până la drumul Lohăneștilor, și acolo am pus hotar piatră. Și de acolo am purces înapoi drumul, până în muchia Scurteștilor, și acolo am găsit hotar vechi. Și de acolo, căutând, prin fundul Epurenilor înspre Binghidire, unde s-a împreunat hotarul dimprejur”⁵⁹.

EPURENI

⁵⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 236, pp. 247, 248

⁵⁹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 238, pp. 250, 251

(Iepureni sau Epureni, lângă Ungureni, Botoșani).

1644, mai 6: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Andronic Bogdan căpitan și lui Dumitru Bogdan, fiii lui Bogdan diac, nepoții lui Iuri, și nepotului lor de soră Bejan, cu frații săi, fiii Ștefanei, nepoții lui Bogdan diac, care primesc uric pentru „un sat anume **Ostăpceni** (co-muna Românești, Botoșani), mai jos de târgul **Ștefănești** (comuna Șterfănești, Botoșani), între **Rânghilești** (comuna Santa Mare, Botoșani) și **Băscăceni** (Boscoteni, contopit cu Românești, comuna Românești, Botoșani), la fântână, la izvor, pe râul Prut, în ținutul Dorohoi, care a fost danie, în zilele de demult, bunicului lor Iuri de la Ioan voievod, însă un ispisoc ce ei au avut de la Ioan voievod și un uric de la Petru voievod l-au pierdut în zilele lui Ștefan Tomșevici voievod. / De asemeni, un iaz ce au făcut demult din hotarul satului Băscăceni și a înecat mult loc din hotarul Ostăpcenilor, și biserica din Ostăpceni a înecat acel iaz, și l-au stricat în zilele lui Eremiia Moghilă voievod, cu poruncă să nu aibă a zăgăzui acel iaz niciodată... / Și le mai întărim dreapta lor ocină și cumpărătură a tatălui lor Bogdan diac, ce a cumpărat de la Gheorghe Culeșescul și Nicoară, fiul lui Neagul, și Ionașco, pentru 40 taleri, a treia parte din jumătatea satului **Stâncești** (comuna Mihai Eminescu, Botoșani), ce este la Cozancea, în ținutul Hârlăului... / Și mai întărim lui Andronic căpitan și cneaghinei sale Irina, fiica Avrămiei Bunițeasca, dedina cumpărată de socrul lui, Toader Bunița, cu soția lui Avrămiia, mama Irinii Bogdăneasa... cumpărate împreună de la Ion Potlog diac și nepotul lui Ionașco, iar altă parte din Stâncești, de la Luca, fiul lui Gavril din **Iepureni** (Epureni, lângă Ungureni, Botoșani),

și de la soția lui Anesiia, fiica lui Ion șetrar, pentru 50 de taleri... Și altul să nu se amestece”⁶⁰.

1657, noiembrie 3: Ștefan Văscan din **Ungureni** dăruiește nepotului său Gligorașco Gherman „partea mea dinspre alți frați din **Pomârla**, cu tot venitul... și o am dăruit, dinainte, feciorilor mei, anume Istrati și ginerele meu Ștefan Cozeari, dinaintea lui Toader Isac, Gheorghe, Ursul Pribagul ot **Dumeni**, Gligorie Rășchip și Ionașco Meica ot **Epureni**, pentru aceea nimeni dintre feciorii sau ginerii mei să nu aibă a se amesteca... și dresese ce sunt pe Pomârla sunt pe mâinile nepoților mei, feciorii lui Năstasie”⁶¹.

1774, iunie 15: Satul **Epurenii**, ținutul Botoșani, ocolul Câmpului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶²: **Toată suma caselor**: 29. Scădere rufeturile, însă 2: 1 popă / 1 jidov. 27 – rămân birnici. / **Birnici**: Vasile Bordeiu / Ion Morocăni / Antohi Șotropa / Ion Bordeiu / Gavril zet (ginere) Bordeiu / Vasile, ungurian / Grigori sin (fiu) Sofroniei / Ion Vrabie / Toader Budian / Grigoraș Stanciul / Costandin Hândă / Matei, morar / Costandin sin (fiu) Apostol / Lupul sin Apostol / Ștefan Țurcan / Ion sin Apostol / Manoli, vătăman / Ion, cioban / Chiriac, rotar / Andronache Barbălată / Ion zet (al) Miron / Sandul, ciubotar / Ignat zet Cozmulici / Ilie Budianul, vornic / Toader sin Sofroniei. // **Rufeturi**: Popa Simion / Feișul, jidov.

⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 314, pp. 304-307

⁶¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 81

⁶² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 185

EPURENI

(în Covurlui, lângă Mândrești, Galați).

1774, iunie 5: Satul **Epurenii**, ce șed la **Mândrești**, ai praporcicului Costandin Pătrasii, ținutul Covurluiului, ocolul Mijlociu, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶³. **Birnici:** Andrei Măță / Mile / Neculiță / Andrei, muntean / Ioniță al lui Roșca / Lupul Pătrasii / Oancia. // **Scutelnici** ai prapocicului Costandin Pătrasii: Costandin, vornic / Gheorghe Pătrasii / Tănăsii / Radul, mocan / Vasilache Cioromela / Ion Cotelici / Motie / Dumitrașco Pătrasii / Ion Călmâc, voluntir. // **Rufeturi:** Popa Stratul / Diaconul Zotie / Dumitra, văduvă / Marie, văduvă.

ERBICENI

(fostul sat Iurghiceni, azi Erbiceni,
comuna Erbiceni, Iași).

⁶³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 107

1632, aprilie 17: Zapisul fraților Andronic și Irimia, prin care mărturisesc „cum ne-am pus partea noastră de ocină, din sat din **Iurghiceni** (azi satul și comuna Erbiceni, Iași), la Banduri Pârcălab, drept un bou bun și drept 2 taleri și 5 potronici, zălog dinaintea lui Băsărab, Miron, Onciul, Obrejie și Petrei”⁶⁴.

1632, aprilie 17: Zapisul sătenilor din **Iurghiceni**, în care mărturisesc cum au mers ei toți de au „dat partea lui Costin de ocină din sat de Iurghiceni. Și o am dat pentru dajdie lui Banduru pârcălab. Deci s-a prins Banduru să plătească dajdea lui Costin, pentru că i-am dat toți sătenii ocina, anume: Băsărab, Miron, Onciul, Obrejie, Andronic, Vasile Văsiian și alți săteni toți”⁶⁵.

1632, aprilie 17: Zapisul fraților Gavril și Gligorie, feciorii Palaghiei, nepoții lui Miron, prin care mărturisesc „cum am vândut a noastră dreaptă ocină și moșie, ce se va alege partea noastră din partea altor frați, din sat din **Iurghiceni**, dintr-a patra parte de sat... drept 20 de zloți, dumisale, lui Iachim pârcălabul... Și-n toc-meala noastră au fost Ștefan ce a fost paharnic, vornicul de poartă Vasilie Roșca, Nechita din **Spinoasa**, Băsărab din Iurghiceni și Machidon din **Cudrești**”⁶⁶.

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliăș voievod logofătului Dumitru Buhuș, care primește urice pentru „satul **Gâdintii** (comuna Sagna, Neamț) pe Siret, cu loc de mori la Siret și la pârau satului și cu bălți de pește și cu

⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 20, pp. 17, 18

⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 21, p. 18

⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 22, pp. 18, 19

vii, și cu pod umblător pe Siret, și alt sat, anume **Criveștii** (comuna Strunga, Iași) sub Strungă, cu iaz și cu mori și cu vii, și, în același hotar, seliștea **Răvă-canii** (lângă Târgu Frumos, Iași), mai jos de Pietriș, și seliștea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași) și **Hotceștii** (lângă Strunga, Iași), și a patra parte din satul **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), și seliștea **Dădeștii** (inclus în Târgu Frumos, Iași), pe Sirca, cu loc de iaz și de mori la Sirca, ce este în ținutul Roman, și a treia parte din seliștea **Plotuneștilor** (inclus în Târgu Frumos, Iași) și jumătate din satul **Căcăcești** (în Cârligătura, Iași) și o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat și a pus stâlpi Pătrașco Bașotă logofăt... cu loc de iazuri și de mori la amândouă Bahlulele, și toate părțile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhărești** (lângă Târgu Frumos, Iași), cu iaz și cu mori la Bahlui, și niște părți din **Chiceră** (lângă Sârca, comuna Bălțați, Iași), ce este în ținutul Cârligăturii, și satul **Vavatieștii**, ce se numește **Bârleștii** (comuna Erbiceni, Iași), și satul **Spi-noasa** (comuna Erbiceni, Iași) pe Bahlui, cu iaz și cu mori pe Bahlui, și toate părțile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iași) și din satul **Totoești** (comuna Erbiceni, Iași), de asemenea pe Bahlui, ce este în ținutul Hârlău, și un loc de mori și de prisacă mai jos de **Pureciani** (la nord de Popricani, Iași), la Jijia, ce este în ținutul Iași, și catul **Cupcici** (numit apoi Cup-cina, azi orașul Kalininsk, raionul Edinița, Moldova) și **Brătășanii** (azi Brătușenii Vechi, raionul Edinița, Mol-dova) pe Ciuhur, cu iaz și moară pe Ciuhur, și a patra parte din satul **Tribiseuți** (comuna Trebisăuți, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabiște, cu jumătate de iaz și cu moară pe pârâul Drabiște, și a treia parte din satul **Costești** (comuna Duruitoarea,

raionul Râșcani, Moldo-va), pe Prut, cu loc de iaz și de moară la Ciuhur, și de asemenea și la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniștea Bohotin) și cu pod umblător peste Prut, și toate părțile lui din satul **Dumeni** (comuna Văratic, raio-nul Râșcani, Moldova), mai sus de Costești, de asemenea pe Prut, și jumătate din satul **Bozoviță** (Buzoviță, regiu-nea Cernăuți, Ucraina) și jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuți, Ucraina) și toate părțile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuți, Ucraina), pe Nistru, ce este în ținutul Hotin, și satul **Măneștii** (lângă Brătila, comuna Helegiu, Bacău), și jumătate din satul **Grozești** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori și cu loc de pive și de firistreu pe pâ râul Oituz, și cu loc de vie, și cu grădini și cu fânețe la muntele ce se numește Munceii, ce este în ținutul Trotuș, și o parte de ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn, comuna Borlești, Neamț), peste Bistrița, ce se va alege partea lui Hricica-nul, cu loc de moară la pâ râul satului și cu loc de prisacă, ce este în ținutul Bacău, și satul **Neculeștii**, ce se numește **Trifeștii** (Neamț), cu iaz și cu mori la Pârâul Negru, și toate părțile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din satul **Românești** (lângă Trifești, Neamț), de asemenea pe Pârâul Negru, cu loc de iaz și de mori pe Pârâul Negru, de asemenea și pe pâ râul Brănișterilor, ce este în ținutul Neamț, și satul **Potropopeștii** (Potropopești, comuna Tă-cuta, Vaslui), și niște părți de ocină, câte se vor alege, din satul **Olășei** (comuna Tăcuta, Vaslui), și alte părți de asemenea cumpărătură din satul **Bombotești** (azi Tăcuta, Vaslui), pe

pârâul Cuțitna, cu mori și cu loc de pive la pârâul Cuțitna”⁶⁷.

1634, ianuarie 25: Întărit de Moise Moghila voievod diacului Sturza, care primește urice pentru cumpărăturile sale din vremea lui Ștefan Tomșa voievod, „din jumătate de sat **Tâhărești** (lângă Erbiceni, comuna Erbiceni, Iași), dintr-a treia parte a zecea parte, și satul **Șăndrenii** (lângă Erbiceni, comuna Erbiceni, Iași), iarăși ce-i pe Ursoaia, în ținutul Hârlăului, care i-a fost cumpărătură unchiului său, lui Pepelea fost logofăt, de la Gavril Grama diacul și de la Ionașco, feciorul Drăghinii, nepot lui Pilat, drept 200 zloți... / și altă parte a satului **Tâl-hărești** și din sat de **Șăndreni**, ce le-a fost cumpărătură unchiului său Marco Pepelea, de la Ursul, feciorul Mări-căi, nepot lui Gândac, strănepot Oancii, fecior lui Tălha-riu, drept 36 taleri... / Și iarăși, o poiană, ce se numește **Ciorenii** (satul Cioreni, contopit cu Belcești, comuna Belcești, Iași), din ispisoc de cumpărătură ce a avut unchiul său Pepelea logofăt Aron vodă”⁶⁸.

1636, august 13: Carte de împuternicire dată de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuș „ca să fie tare și puternic a lua a zecea din pâine, și din fân și din tot venitul... la sat la **Tălhărești** (comuna Erbiceni, Iași), anume de pe partea Misăileasă și de pe alte părți. Așijderea, din sat din **Iurghiceni** (azi Erbiceni, comuna

⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 234, pp. 289-292

⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 39, pp. 42, 43

Erbiceni, Iași), partea lui Băltag, și a Bemeștilor și a lui Fetion”⁶⁹.

1637, mai 20: Scrisoarea lui Dumitrașco Șoldan despre „rândul unei morți de om ce s-a făcut în satul **Iurghiceni**, de un om ce s-a aflat ucis și băgat într-o groapă. Trimis-am de-am prădat pe acei ocenași, cum îi obicina de veac. Și, pe cuvântul măriei sale, lui vodă, sau să se afle vinovatul, cine a făcut acea moarte, sau să se ia 50 de boi (confiscați de domnie – n. n.). Deci, când li s-a pus ziua acestor ocenași, ei vinovatul nu l-au putut afla. Locul n-au vrut să-l lase să se ia domnesc, ci au căzut cu rugămintă după noi și ne-au dat 100 de galbeni, bani buni, și au plătit acea moarte de om”⁷⁰.

1637, mai 26: Popa Toader din **Iurghiceni**, popa Iacob din **Spinoasa**, Obrejie de Iurghiceni, feciorul lui Miron, Obrejie, feciorul Lupului de acolo și alți răzeși ai lor, mărturisesc cum s-au rugat „vistiernicului Buhuș pentru o moarte de om, ce s-a aflat în hotarele noastre. Deci, pentru acea moarte de om, noi am avut strânsoare de la domnie și de la vornicul de Țara de Sus (Șoldan), să aflăm cine a făcut acea moarte de om sau să plătim moarte de om. De care lucru noi n-am avut cu ce plăti, ci ne-am rugat vistiernicului să grăiască cu Dumitrașco Șoldan, vornicul cel mare din Țara de Sus, și să tocmească cu dumnealui și să dea dumnealui ce se va da pentru noi, că noi n-avem nici o putere. / Deci dumnealui a nevoit și a îmblat pentru aiastă treabă și a tocmnit cu vornicul, și ne-a dat la mâna noastră Buhuș vistiernicul 50 de galbeni, și i-

⁶⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 478, pp. 538

⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 104, p. 102

am dat noi acei bani la vornicul Șoldan, iar 50 de galbeni a iertat vornicul, pentru voia vistiernicului Buhuș, drept părțile din hotarul dumisale și drept părțile noastre. / Deci, pentru acei 50 de galbeni, ce ne-a dat Buhuș vistiernicul, pus-am la mâna dumisale zălog toate părțile noastre ce avem de ocină dintr-acele hotare unde s-a făcut moartea, până la Simpietriu. Care din noi va plăti, să-și țină ocina, iar care nu se va plăti, să n-aibă treabă la ocină, ca să-i fie ocina pe mâna dumisale vistiernicului”⁷¹.

1638, aprilie 2: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod fostului mare vistiernic Dumitru Buhuș, „ca să fie tare și puternic a opri și a ține toate părțile de ocină ale răzeșilor săi la sat la **Iurghiceni**, pentru o marte de om ce s-a făcut acolo și o au plătit boiarinul domniei mele și nu i-au mai întors banii. Deci să aibă a le ține ocina, până-i vor plăti banii”⁷².

1638, aprilie 20: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Silion ot **Vlădești** (comuna Stolniceni-Prăjescu, Iași), după ce s-a vistiernicul Buhuș i „s-a jeluît pe toți răzeșii din sat din **Iurghiceni** pentru 54 de galbeni, ce le-a dat an peste iasă vreme, că au venit ei, de s-au rugat să le facă bine, să le dea acei bani, de s-au plătit de o moarte de om, ce s-a aflat pe acel hotar, că au avut strânsoare de al nostru boier Dumitrașco Șoldan (cumnatul lui Buhuș – n. n.), vornicul cel mare de Țara de Jos, când a fost vornic mare în Țara de Sus... pentru acei bani, ei toți și-au pus zălog părțile lor de ocină, toate din hotarul Iurghiceniilor și și-au pus zi an, la Simpietriu, să-i

⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 110, p. 106

⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 304, p. 303

dea banii; și până acum nici un ban nu i-au dat; iată că vine și alt Simpietriu... iar voi să socotiți acolo, să alegeți acele părți, toate, ale tuturor răzeșilor, și să le dai pe mâna vistiernicului Buhuș, să le fie părțile pieitoare, căci le-a trecut ziua și anul, și nu i-au dat banii”⁷³.

1638, aprilie 26: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod fostului mare vistiernic Dumitrașco Buhuș, „spre a opri și a ține o parte de ocină la sat la **Iurghiceni**, care ocină a fost a lui Bandur vornicul (par-tea Donceștilor), cumpărătură lui Bandur de la Baltag, și o au cumpărat boiarinul domniei mele”⁷⁴.

1638, iulie 11: Zapisul fostului vornic Iachim, în care mărturisește să a „tocmit o parte de ocină din sat de **Iurghiceni**, ce mi-i cumpărătură de la Băltag ușerul, cu Dumitrașco Buhuș vistiernic. Și mi-a dat 40 de lei. Deci, de-i va plăcea ocina, să-mi dea cât am dat eu pe ea, iar de nu-i va plăcea, să-i dau banii înapoi”⁷⁵.

1638, iulie 14: Vornicul de gloată Iachim Bandur vinde vistiernicului Dumitru Buhuș, drept 60 de lei bătuți, „dreaptă ocina ce i-a fost cumpărătură de la Petrea Băltag ce-a fost ușer, iar Petrei Băltag i-a fost cumpărătură de la Ion și Constantin, feciorii lui Sidor și ai Agafiei, Zahariia Banea (Benea) și nepoții săi Vasile și Tudora, din jumătate de sat **Iurghiceni**, din partea de sus, toată partea Doș-

⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 328, pp. 322, 323

⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 335, p. 329

⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 405, p. 390

ceștilor, însă fără altă parte mai mică, ce se va alege partea Florei, ce este pe Bahlui, în ținutul Hârlăului”⁷⁶.

1639, iulie 15: Irina, fata Măriicăi Nehoe, nepoata lui Băsărabă, și Niță vătahul vând lui Obrejie, feciorul Agahiei, nepotul popii Gavril, drept 50 de zloți bătuți, „partea mea din sat din **Urghiceni** (Iurghiceni, azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iași), din partea Băsărăbeștilor... dinaintea lui Roman Lapteacru, Ionașco Roșca sticlar, Ștefan blănarul, Toader feciorul popii și Vasile din **Mădârjaci** (Mădârjești, comuna Bălțați, Iași), Gligorie Trimca din **Pășcani** (lângă Onești, comuna Plugari, Iași), Pațea din **Grăcești** (Grecești, comuna Erbiceni, Iași), Veveriță din **Totoești** (comuna Erbiceni, Iași) și mulți oameni buni”⁷⁷.

1640, iulie 27: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Bânduroae, cneaghina lui Iachim Bandur vornic, a pârât de față pe Dumitrașco Buhuș vistiernic pentru o parte de ocină din saul **Iughiceni**, care este în ținutul Hârlăului, pe Bahlui, pe care a cumpărat-o Buhuș vistiernic de la nanul ei Iachim Bandur vornic, iar el o cumpărase de la Petrea Băltag părcălab, iar Băltag o cumpărase de la Benea și de la alte rude ale lui, zicând cneaghina Bânduroae că Bandur vornic nu a vândut această parte de ocină, ci a zălogit-o. Iar Buhuș a arătat zăpis de la Bandur și alt zăpis de la boierii domniei mele și

⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 410, p. 392

⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 173, p. 183

un ispisoc de cumpărătură de la domnia mea... Și a rămas cneaghina de toată legea”⁷⁸.

1644, august 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod răzeșilor diaconilor Ștefan și Nechifor „să fie tari și puternici a opri niște fân ce a cosit vistiernicul Buhuș pe moșia lor, la satul **Gherghiceni** (Iurghiceni, comuna Erbiceni, Iași), iar vistiernicului, de-i va părea cu strâmbul, să vină de față înaintea domniei mele”⁷⁹.

1644, noiembrie 28: Miron din **Iurghiceni** (comuna Erbiceni, Iași) dăruiește lui Cârsta vătavului de târg de **Iași**, „pentru sufletul fiului meu, răposatul Obrejie... ce se va alege partea mea din satul Iurghiceni, ce este în ținutul Hârlăului; din această pasrte am dat și am dăuit un loc de casă și un loc de heleșteu, ce-i pe valea Lungăi, și cu 10 pământuri în țarină, cu 20 de fâlci de fân, în fânațe, și cu loc de prisacă în Boaghea... Ți în această tocmeală au fost Gheorghe croitorul din târgul **Iași**, Vasile feciorul Paholcei din **Tomești** (comuna Erbiceni, Iași), Toader feciorul Dăvidoaie din **Ciuncești** (inclus în Cristești, comuna Brăești, Iași), Șaidir uricarul, Corlat cămărașul, Isac zet (ginere) Feștilă. Luca vătav de aprozi, Gavril Rătundu ne-guțător și Ionașco Gârdea”⁸⁰.

1645, martie 31: Frații Pavăl Băzarca și Cozma Duma au „căzut într-o greșală, de am furat doi cai vornicului Iachim Bandur din **Iurghiceni**, și ne-au prins de

⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 404, pp. 411, 412

⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 398, p. 381

⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 459, pp. 437, 438

față și au vrut să ne spânzure, Deci am căzut la dumnea-lui, spătarul Buhuș, de ne-a plătit capetele de la Iachim Bandur, și a dat dumnealui doi cai”. Neavând cu ce plăti, cei doi frați dau lui Buhuș „partea de ocină din satul Iurghiceni, ce ni se va alege”, iar spătarul „ne-a mai dat o vacă tânără, de ne-am plătit din altă nevoie ce căzusem. / Și ne-am dat noi moșia dinaintea lui Pașea din **Gârțești** (lângă Bârlești, comuna Erbiceni, Iași), Vasile Pribagul și Iusip ot **Totoești** (comuna Erbiceni, Iași), Romașco, Bali-ca și Ștefan din **Tâlhărești** (comuna Erbiceni, Iași), Obrejie și Miron din **Iurghiceni** (azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iași), Gligorie și Dragosin ot **Bârlești** (comuna Erbiceni, Iași) și mulți oameni buni”⁸¹.

1645, aprilie 22: Porunca dată de Vasile Lupu voievod vornicului de gloată Neanul, după ce „a pârât Miron de **Iurghiceni** pe Dumitru Buhuș vel (mare) spătar pentru niște fân ce-au mâncat ielele lui Miron și s-a întâmplat unul dintre acei cai de s-a omorât, sărind peste gard... / iar tu să mergi acolo, să strângi oameni buni, să-i întrebi de vor fi îmblând vitele lui Miron fără păstor, cum a dat seama Buhuș, și de vei afla pagubă într-alți ani... să-l împli pe Miron de toate gloabele, cât se vor afla că au făcut dobitoacele lui... Iar de se va găsi că a avut Miron păstor la bucatele sale și s-a făcut numai în acest timp pagubă, să aibă a plăti oamenii lui Buhuș calul, iar Miron să plătească ispașea, cum vor mărturisi oamenii buni”⁸².

1645, august 21: Stratona, fata Anei din **Iurghiceni**, vinde Todosiei, jupânesei lui Bandur, „drept 50 ta-

⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 43, pp. 35, 36

⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 62, p. 58

leri, însă cu un cal, ce a luat tatăl meu Dănilă, drept 30 de taleri, când a fost vornicul Bandur viu... „partea mâne-mea Ana din sat din Iurghiceni, din vatra satului, din câmp, din pădure și din apă”⁸³.

EREMIEȘTI

(sat pe Miletin, lângă Șipote, Iași).

Întărit, în **30 ianuarie 1425**, de Alexandru cel Bun, lui Ștefan Zugrav, care primea uric pentru „patru sate pe Miletin, anume Berchișești și Eremiești și Popești și unde este jude Pașco... Iar hotarul tuturor acestor patru sate să fie începând de unde cade zăpodia lui Băloș în Miletin, pe acea zăpodie, în sus, la movila care se numește a lui Băloș, apoi, peste movilă, la Vicol, apoi la altă ruptură, de acolo drept la movila care este mai sus de toate obârșiile, apoi, pe deal la vale, la altă movilă, de la acea movilă, peste vale, până la obârșie, apoi la altă vale, apoi pe acea vale în jos, până la Miletin, apoi, peste Miletin, drept la movila ce este mai sus de fântână, de la acea movilă, pe din jos de fântână, până la pisc, de acolo în vale, lângă Dumbrava Caprei, apoi, în sus pe vale, pe lângă frasini, până la obârșie, unde sunt două movile, de acolo, pe zăpodie, mai sus de Pașco, la Glod, apoi la Miletin. Acesta îi este tot hotarul”⁸⁴.

⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 172, p. 142

⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 60, pp. 86, 87

1443, mai 30: Întărit de Ștefan voievod lui Mihul pisar și Tador gramatic, care primesc uric pentru „pe Miletin, seliștea unde a fost Oană Berbece, și **unde a fost Eremia**, și moara pe Miletin, care a fost a lui Ștefan Zugraf, și, mai jos, unde a fost Berchiș, și, mai jos, unde a fost Hodor Burciuc, și cu pădurea cea mare, care este lângă Miletin, și cu tot măracinișul, care este lângă Miletin, și la câmp, oriunde în acest hotar... Iar hotarul tuturor acestor seliști să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁸⁵.

EZĂRUL ALB

(lângă Dumeni, comuna Costiceni,
raionul Novoselița, Ucraina).

1636, iulie 9: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că a venit în fața lor Antimii Pătrășcioae, fata Anghelinei, strănepoată lui Șoldan și lui Stan vis-tiernic și „a vândut a sa ocină, din a treia parte din satul **Șăndreni** (azi Dranițea, comuna Dranițea, raionul Novo-selița, Ucraina) și din **Ezărul Alb** (lângă Dumeni, comuna Costiceni, raionul Novoselița, Ucraina) și a treia parte din seliștea **Negreștilor** (azi Negrinți, comuna Dranițea, raionul Novoselița, Ucraina), ce este pe Prut, lui Efrim Hăjdău, drept 200 taleri”⁸⁶.

⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 234, pp. 330, 331

⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 452, p. 513

FĂGĂDĂU

(satul „unde este Rospop”, în jos la Bineva,
comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinți (Cân-dești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și satul lui Herțea (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecialova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Doljo-cului (Doljoc, comuna Malinești, raion Noua Suliță, Ucraina), și

încă satul, sub Luncușoară, unde șade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticieni, Moldo-va), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Rădăuți (Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Vișneuți (Ișnovăț, azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Dondușani, Moldova, fost Cusareu), și încă satul unde sunt Caragu-nicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeuca, comuna Len-căuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Dondușani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereșeuca, co-muna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă satul lui Mirișce (Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Don-dușani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul unde a fost Clețină (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldo-va), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondușani, Moldova), încă **satul unde este Rospop, în jos la Bineva** (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova), și satul Cuhareuți (Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul Florești, Moldova) și alt sat, Cunicea, sub Bineva (Florești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvici (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Moldo-va), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fântâ-nile (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Caragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova),

încă satul, la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (topo-nim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhulu-ceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Grabăuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culișăului, unde a șezut Radul (Văsi-eni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au șezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași, Moldova), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la capătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățeni, Botoșani), și, sub Dumbrava înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Corlățeni, Botoșani)... Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁸⁷.

⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

FĂGETĂLUL

(comuna Răucești, Neamț).

1774, iunie: Satul **Răuceștii** și **Făgețalul**, ținutul Neamțului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁸, aveau **toată suma caselor 31**. Scădere rufeturi 4: 4 popi. Rămân birnici 27. / **Birnici**: Toader Epure / Ion Andronachi / Ion Humă / Petre Covrig / Petre Luca / Sandul Covrig / Ursul, vrâncean / Gavril cel Mic / Vasile sin (fiu) Grigori, ungurian / Ion Condre / Vasile fiul lui Macovei / Gheorghe Simeon / Obrejă / Apostol fiul lui Acsentii / Savin fiul lui popa Vasile / Sandul Faleș / Lupul, baciul / Toader Ilca / Basile, muntean / Ștefan dascăl / Ioniță, cojocar / Ursul Stan / Sandul Stan / Ion a Păvăloaei / Gavril Stan / Vasili Stan, vornic / Andrei Cucul. // **Rufeturi**: Popa Iftimi / Diaconul Gavril / Popa Iliei / Diaconul Ion.

⁸⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 16

FALCĂU

(după Vicovul de Sus și Straja, Bucovina).

În uricul pentru Braniștea Putnei din 15 martie 1490, „Începându-se hotarul acei Braniște din obârșiile Laurei, opcina până la Falcău și prin muntele Falcăului, până la potica unde-i vadul lui Alexie”, se face mențiune, deci, și de toponimul Falcău, dar și de locuire „până la poteca lui Alexie”, utilitatea braniștei fiind, conform aceluiași document, „de prins pește și ca să-și pască vitele, iar altul nimene, fără voia egumenului, ca să nu îndrăznească întru acea Braniște nici a prinde pește, nici vitele a paște, nici alt orice lucru a lucra”⁸⁹. În aceste condiții, „fără voia egumenului”, Falcăul este recunoscut ca o localitate relativ recentă, care, în **1785**, avea doar câteva case huțanești, risipite pe coaste de munte. Simion Florea Marian povestește, într-una din celebrele sale „tradiții”, că la Falcău ar fi văzut rămășițele de ziduri ale unei „**cetăți dacice**”, îngropată, încet, încet, în pământ de rădăcinile copacilor.

În **1787**, câteva din cele optzeci de familii, venite în Bucovina din Renania, Bavaria și Baden-Württemberg, s-au stabilit la Falcău.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în

⁸⁹ Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 22

Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuți – **Rădăuți** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuți, Bilca, Burla, Frătății Vechi, Frătăuții Noi, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milișăuții de Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, Sucevița, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinul, Volovăț, Seletin cu **Frasin, Tomnatic**, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoțel, Nisipitu, Bistrița cu Cărlibaba, Izvor cu Iarovița, Sărata, Moldova, Șipot Camerale”⁹⁰.

1872, Hacquet: „În pragul munților, acolo unde izvorăște Suceava, am găsit ținutul de la Straja și Frasin, îmbrăcat tot cu mesteceni. În pădure se ardea coaja acestor copaci, pentru a se face catran. Pentru aceasta, se procedează în felul următor: Locuitorii, ce se îndeletnicesc cu aceasta, cojesc copacii cei mai bătrâni, dar totuși plini de sevă, până la tulpină sau îi cioplesc împrejur... Într-un cuptor încap zece care mici de coajă, care dau douăzeci de vase de catran, a zece ocale vasul. Ocaua din Moldova are vreo doi funți și jumătate, socotiți după greutatea de Viena. O asemenea oca de catran curat se vinde cu treisprezece, până la paisprezece parale sau douăzeci, până la douăzeci și unu de creițari, iar cea de catran brut, cu șapte parale”⁹¹.

1889: „Fondul religios are, de asemenea, gatele proprii în Falcău (fierăstrău cu aburi), în Brodina și în Ruspe Boul (fierăstrău cu apă), care sunt totuși închiri-ate”⁹².

⁹⁰ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁹¹ *Călători*, X, II, pp. 816-820

⁹² Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

1908: Direcția bunurilor fondului religios gr. or din Bucovina scotea la licitație „exploatarea unei suprafețe de 1.551,39 hectare în cercurile silvice de exploatare Straja și Bodina, de 9 ani”, cu angajamentul ferm: „Cum-părătorului i se pune la dispozițiune gratuit ferestreul cu vapor din Falcău”⁹³.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Falcăul, localitate**, cu fabrică de scânduri, pendinte de moșia Seletin, atenență a moșiei cu administrație particulară Isvor, districtul Rădăuți. Are 6 case și 94 locuitori de diferite naționalități. **Falcăul, cătun**, pendinte de comuna rurală Seletin, districtul Rădăuți. Este așezat pe pârâul cu același nume. Are 4 case și 42 locuitori huțani. **Falcăul, târlă**, pendinte de vatra comunei Straja, districtul Rădăuți. **Falcăul, afluent**, pe stânga Sucevei, izvorăște din partea de Nord-Est a șirului muntos Tomnaticul și, cu grind peste Poidna de Sus, se varsă în Suceava, aproape de tot de gura pârâului Tomnaticul, mai jos de cătunul Frasin, districtul Rădăuți. Falcăuțul, afluent mic, pe stânga Sucevei, izvorăște de sub muntele Petrușca și se varsă în Suceava, gură în gură cu pârâul Falcăului, mai jos de cătunul Frasin, districtul Rădăuți”⁹⁴.

1921: „Se acordă fabricii de cherestea ce societatea anonimă „Bucovina” din Bucovina dorește să înființeze în comuna Falcău, județul Rădăuți, înlesnirile și foloasele legii pentru încurajarea industriei naționale, specificate mai jos: 1). Scutire de vamă pentru mașini, părți de mașini și accesoriile necesare... 2). Reduceri de

⁹³ *Apărarea Națională*, Nr. 49, Anul III, duminică 23 august stil nou 1908, p. 6

⁹⁴ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 95

transpot pe C. F. R. 3). Scutire de orice impozit direct către stat”⁹⁵.

1922: Într-un ordin al Ministrului secretar de Stat la Departamentul Economiei Naționale, referitor la crearea de stocuri pentru CFR de către fabricile de cherestea din România, aflăm numele fabricilor din Bucovina⁹⁶ și a proprietarilor lor: „Fabricile din **Falcău**, jud. Rădăuți, **Putna**, jud. Rădăuți, și **Moldovița**, jud. Câmpulung, proprietăți ale Fondului Bisericesc Ortodox-Român din Bucovina, cu sediul în Cernăuți”.

1929: „E frumoasă, măreață și splendidă această priveliște a munților Frunca Stângă, Ciuchilca, Vauțen (?) Șurdiu, Pleașa, Măgura, Zezeu, Lungul, Rotundul, Cio-mirna, Lișnița, Tomnaticul, Bucova și Marerca, ce se leagă între ei, profilându-se pe albastra bolta cerească, de la stânga, la dreapta... Tomnaticul, înalt de 1567 m, numit Cubilioara”⁹⁷.

1937: „Una din vechile mele dorințe se îndeplinește astăzi. E o dimineață dulce de iulie în Seletin și mă pregătesc să pătrund în Țara Huțulilor... Pornisem de ieri, de la Falcău, cu marile lui fierăstraie. De aici și de la Brodina vecină, oamenii aceștia ai muntelui încep să fie întâlniți”⁹⁸.

1940: „Tablou de cărțile de capacitate (atestare de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuți, anulate de

⁹⁵ *Monitorul Oficial*, Fascicula 10, 22 martie nou 1921, pp. 36, 37

⁹⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 133, 11 iunie 1942, pp. 4872-4874

⁹⁷ Lupașcu-Stejar, Alexandru, general, *Paradisul Românesc*, București 1929, pp. 323-330

⁹⁸ Bucuța, Emanoil, *Pietre de vad*, vol. I, București 1937, p. 23

minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”⁹⁹: **Winstein Iacob**, morar, domiciliat în Falcău.

1942: „În tradițiile culese de Simion Florea Marian se vorbește de vagi cetăți dacice, de tainice ruine ascunse undeva, în coclauri păduratice, pe la Lucina, pe la Falcău”¹⁰⁰.

1941: „Luțiac Ilie, functionar, cu ultimul domiciliu în comuna Falcău, jud. Rădăuți, născut în comuna Brodina, jud. Rădăuți, în anul 1912, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecțională, conform art. 259, 260 c. p., combinat cu 258 c. p., combinat cu art. 58, 59 c. p., I. D. Nr. 856 din 1938”¹⁰¹.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului școlar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947”¹⁰², următorii învățători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Duduman Viorica**, de la Gălănești, la Falcău”.

1948: „Personalul notat mai jos, se numește, în baza art. 118 din Statutul funcționarilor publici, pe data de 1 August 1948, în bugetul serviciilor exterioare (Corp pază) ale acestui departament – Ocolul silvic Falcău: **Cotos Gh. Maftai**, pădurar cl. I; **Juravle Nic. Vasile**, pădurar cl. I; **Pitic Leon a Gheorghe**, pădurar cl. I; **Juravle Vasile a Teofil**, pădurar cl. I; **Cârciu Toader a Petru**, pădurar cl. I; **Vilcinski Vasile a Gheorghe**, pădurar cl. I; **Bobiuc Vasile a Gavril**, pădurar cl. I; **Cârciu**

⁹⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

¹⁰⁰ *Revista Bucovinei*, Nr. 8, Anul I, august 1942, p. 318

¹⁰¹ *Monitorul Oficial*, Nr. 119, 22 mai 1941, p. 2786

¹⁰² *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

Ioan a Vasile, pădurar cl. I; **Cârdei Toader a Ion**, pădurar cl. I; **Goian Nicolae**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Cimant Gheorghe**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Usaciuc Gheorghe**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Chira Gheorghe**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Cârciu Valer**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Prelipcean Aurel**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Schitcu Vasile**, pădurar cl. I; **Stolerciuc Adalbert**, pădurar cl. I; **Hetca Gheorghe**, pădurar cl. I; **Obeziriuc Alexandru**, pădurar cl. I; **Văcăreanu Vasile**, pădurar clasa I; **Usaciuc Ilie**, pădurar cl. I”¹⁰³.

FĂLCIU

(fost târg, azi comuna Fălciu, Vaslui).

1612: Stratul sin (fiul) lui Crăciun dăruiește, din **Lungeni**, „din moșia de la Pâr vul, dinspre soare-apune, dintr-un bătrân, cumpărătura mamei mele Nastasiam fata lui Păcurar ot **Ștefeni**, pentru sufletul meu și al părinților mei... dinaintea șoltuzului de Fălciu, anume Neculiță, Toader Tutovanul, Pavăl, Marin, Toader sin Necula ot **Fălciu**, Hilotie, Gorce și Vintilă ot **Mălăești**... și eu, Gheorghe sin Necula ot Fălciu am scris”¹⁰⁴.

1624, iunie 24: Porunca lui Radul Mihnea voievod către călărașii târgului Fălciu: „Dămu-vă știre că s-a jelu it la domnia mea boiarinul nostru Duca, ce a fost comis, pe

¹⁰³ *Monitorul Oficial*, Nr. 213, 14 septembrie 1948, p. 7605

¹⁰⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 196, 197

voi, zicând că ați venit aicea, la domnia mea, de ați zis că sunt bălți domnești prinprejurul târgului. / Deci v-ați rugat să vă facem carte, să vă hrăniți într-acele bălți, și v-am făcut cartea domnii mele. Iar voi ați mers la balta lui, ce se cheamă Luciul, de i-ați bătut vornicelul și i-ați făcut mult val și ziceți că-i domnească. / Ci acea baltă au fost a lui și o au luat Ștefan (Tomșa – n. n.) voievod, de o au dat mănăstirii Solcăi și i-au fost dat un sat. Acel sat nu i-a fost cu pace, ci i l-au luat. / Drept aceea, domnia mea m-am milostivit și iar i-am dat balta Luciul, cu toate gârlele ei. Drept aceea, dacă veți vedea cartea domnii mele, să lăsați balta lui în pace. Și voi, târgoveților, încă să lăsați în pace, mai mult val să nu-i faceți. Iar voi să vă hrăniți în bălți care vor fi domnești”¹⁰⁵.

1627, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Solca, care primește uric pentru „un iezer ce se numește **Luciul** și cu **Gârla Mare**, lângă târgul **Fălciu**, și cu toate gârlele ce sunt la Prut, în ținutul Fălciu”¹⁰⁶.

1628, februarie 20: Martor jurător, la zapisul lui Mitrofan, episcopul de Huși, în care mărturisește că au venit înaintea lui „Gabăr, ce a fost căpitan, și cu răzeșii lui de pe sat de pe **Negrilești** și de pe balta ce se cheamă **Gemenele**, și de pe sat **Brițcani**, anume Berteia feciorul Crăciunei, Armaga feciorul lui Gavrilă Bâtcă, Cornea feciorul Aremiei, Iachim feciorul lui Nistor, Ursa nepoata Cozmiței, Samfira fata lui Roșculeț, Păntelei nepotul Stanei, Cihan de Brițcani, Costantin feciorul Morcoteiu-

¹⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 215, p. 286

¹⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 177, pp. 229-231

lui, Pântea feciorul Bontei de Negrilești, cu cinstită cartea măriei sale lui vodă și cu sluga măriei sale, cu Vlasie diacul, să jure pe sfânta evanghelie cu 24 de jurători cum n-au vândut Nistor Cornescul, cu Nicula Galbănul și cu femeia sa, și cu răzeșii lor în sat în Negrilești nimică, nici baltă în Gemenele, nici într-apă, nici în uscat. Și să jure că n-a vândut Cozmița strigătorul cu Alexa Bota și cu răzeșii săi nimic în sat în Brițcani vornicului Ureche, ce le este împresurătură pentru c-au pârat Grigorașcu Ureche că este cumpărătură de tată-său, de Ureche vornicul”¹⁰⁷. Lista jurătorilor: Petriul pârcălab de **Burboceni** (Bubo-ceni, lângă Barboși, Vaslui), Ghiorghie călăraș de **Șișcani** (ținutul Lăușna, Moldova), Căsul fost pârcălab ot **Măliceni** (Moldova), Horjă pitărel ot **Oțeleni** (ținutul Fălciu, Vaslui), Gavril Mamotă ot **Cucoara** (ținutul Chigheci, Moldova), Petrea Căcăradză ot **Căcărădzeni** (Căcărăzeni, lângă Gotești, ținutul Cahul, Moldova), Frango Malcoci ot **Malcoceni** (Moldova), Mihăilă Țărășoară ot **Cărhănești** (satul Cârja, Vaslui), Petriman aprod și Constantin Țicău păhărnicele ot **Sărățeni** (ținutul Tutova, Vaslui), Pașco hotnog la călărași, Vărno călăraș ot **Vlădești** (lângă Gotești, ținutul Chigheci, Moldova), Vicol chihăia ot **Hlipiceni** (lângă Gușitel, Vaslui), Ionașco Ciubăraia și Ihnat Căltac ot **Lățești** (în Fălciu, Vaslui), Bălan Buța ot **Blăgești** (în Fălciu, Vaslui), Buculei, Marvici Lean ot **Oțeleni**, Nica călăraș ot **Fălciu**, Marco Cucul or **Deleni** (în Fălciu, Vaslui), Giovlen ot **Suhuleți** (Stuhuleți, în Fălciu, Vaslui), Agapie ot **Păcurărești** (lângă Gotești, ținutul Chigheci, Moldova) și Camber ot **Golăești** (satul Crăciunești, Vaslui).

¹⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 312, p. 424, 425

1633, decembrie 8: Carte de împuternicire, dată de Moise Moghila voievod pârcălabului Gabăr, „să fie tare și puternic a opri pe Bercea, Aramag, pe feciorii Fociei Cornea și ai lui Iachim de **Fălciu**, de pe toate părțile ce vor avea în bălți și în Geamene... până când îi vor întoarce 90 de galbeni și o iapă, ce s-au dat hotarnicului, și 5 galbeni ce s-au dat de un ispisoc”¹⁰⁸.

1637, aprilie 16: Călugării de la mănăstirea Agapia s-au pârât de față cu târgoveții din **Fălciu** „pentru o bucată de loc ce este în hotarul satului Vicolenii, ce este la ținutul Fălciului, iar târgoveții ziseră că este din hotarul târgului”. Pricina a fost cercetată de fostul pârcălab Gabor, care a refăcut hotarul călugăresc la Vicoleni, care începe „din coada Cârligatului, din jos, și de acolo până în țărmurii Prutului, și de acolo în Adâncata cu gârlele, și de acolo în Brezae, și de acolo în fântâna lui Drușcu, și de acolo în dreptul locului la deal, la un stâlp de piatră, și de acolo în Movila Rupturii, așijderi la o piatră, iar de acolo în sus, pe unde se împreună hotarul cel bătrân; până aici este hotar din jos”¹⁰⁹.

1676, mai 30: Întărit de Antonie Ruset voievod lui Constandin, vătavul de aprozi, care primește, drept danie și miluire domnească, „o bucată de pământ din locul târgului nostru **Fălciului**, care cu porunca domniei mele s-a ales și s-a stâlpit deosebit, ca să-i fie ocină și moșie în veci, și seliștea acestui loc, ce se cheamă **Bozia**”¹¹⁰.

1681, iunie 14: Întărit de Duca voievod lui Cons-

¹⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 425, p. 535

¹⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 66, pp. 65, 65

¹¹⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 214-216

tandin (Lambrino), ce a fost comis mare, care primește ispisoc pentru dania și miluirea domnească de Antonie Ruset voievod, „o bucată de pământ din locul târgului nostru **Fălciului**, care cu porunca domniei mele s-a ales și s-a stălpit deosebit, ca să-i fie ocină și moșie în veci, și seliștea acestui loc, ce se cheamă **Bozia**”¹¹¹.

1701, iunie 4: Carte de împuternicire, dată de Constantin Duca voievod lui Constandin (Lambrino), ce a fost paharnic mare, „ca să fie volnic a-și ține și a-și opri ale sale drepte ocini și moșii ce are bălți la Prut, de la ținutul Fălciului, nimeni să nu-l supere, nici călugări de ar fi sau boieri sau târgoveți de **Fălciu** sau cine ar fi”¹¹².

1704, noiembrie 10: Carte domnească, trimisă de Mihai Racoviță voievod lui „Ionașcu Tutovan, Vasile Ticodin, Vasile Țiganaș, Gheorghe a Dancăi, Bucea cel bătrân și la toți orășenii de târgul de **Fălci**... pentru multă pâra și gâlceavă ce a avut Constandin paharnicul cu călugării de la Solca pentru bălțile din Luciul... / Am trimis hotarnic, să vină acolo împreună cu Constandin (Lambrino) paharnicul. Deci să vă sculați și voi, cu toții, și să megeți la acele bălți și, precum veți ști voi cu sufle-tele voastre și cu frica de Dumnezeu, așa să spuneți și să arătați, ca să se știe locul paharnicului, ales dinspre călugări”¹¹³.

1711, ianuarie 9: Porunca dată de Dimitrie Cantemir voievod paharnicului Adam Luca și lui Alexandru, căpitanul de Fălciu, să meargă la bălțile Luciul, să strângă oameni buni și, în baza mărturiilor, „să hotărâți bălțile de la Luciul, ce vor fi drepte ale păhărnicesei lui Constandin (Lambrino), dinspre bălțile călugărilor de

¹¹¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 216-218

¹¹² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 218, 219

¹¹³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 219, 220

Solca, căci acele bălți sunt de danie lui Constandin paharnic de la răposatul Antonie vodă, și având gâlceavă cu călugării de Solca, s-a făcut și carte de afurisenie asupra aceloră ce vor ști drept cum a îmblat hotarul și bălțile de la Luciul”¹¹⁴.

1783, martie 20: Carte de judecată de la Alexan-dru Constantin voievod, privind „jaloba lui Iordachi Lambrino biv (fost) vel (mare) paharnic, în care a arătat că are o bucată de loc din hotarul târgului **Fălciului** și cu bălți de pește, danie moșului (bunicului) Constandin Lambrino, ce a fost paharnic, de răposatul Antonie Ruset vodă, cu ispisoc, pe care loc și bălți de pește îl stăpânesc după semnele hotare ce sunt arătate la ispisoc. / Dar fiindcă unii din locuitorii de acolo, mai înainte vreme, au făcut gârle, de au abătut apa din bălți în Prut, pentru vânătorearea peștelui, cu tocmeală să le țină până la o vreme deschise și, apoi, după ce vor învechi, iar să le închidă, ca să nu se nămolească bălțile, și fiindcă aceia n-au mai închis gârlele nici până acum, s-au nămolit bălțile de pe moșia sa, încât au rămas acum de s-au făcut luncă, în locul bălților, și este păgubaș de venitul acelor bălți... / Deci domnia mea l-am rânduit pe Constantin Ruset, mare logofăt, ca să cerceteze scrisorile... Și poruncim ispravnicilor să-i pună pe cei ce vor fi făcut gârle să meargă să le astpe, ca să nu se pricinuiască pagubă și stricăciune bălți-lor”¹¹⁵.

1877-1878, districtul **Fălciu**: Tabloul ostașilor din al IV-lea Corp de Armată, Divizia a VII-a de Linie, căzuți în Războiul de Independență: **Pasat Vasile**, soldat, din comuna **Bohotin**, plasa Podului, de 26 ani; / **Croitoriu Gheorghe**, soldat, din comuna **Stelenești**, plasa Prut, de 25

¹¹⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 221, 222

¹¹⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 229-233

ani; / **Bălțatu Ioan**, caporal, din comuna **Huși**, plasa Prut, de 25 ani”¹¹⁶.

1877-1878, districtul **Vaslui**: Tabloul ostașilor din al VII-lea Corp de Armată, Divizia a VII-a, Regimentul XIII Dorobanți, căzuți în Războiul de Independență: **Cazacu Gheorghe**, soldat, din comuna **Scoposeni**, Fălciu”¹¹⁷.

1900: „**Fălciul**, comună rurală în partea de sud-est a județului Fălciu, plasa Prutul; este formată din târgușorul Fălciu, așezat pe un platou întins, pe malul drept al râului Prut. Suprafața teritoriului comunei este de 1.432 hectare, cu o populație de 552 familii sau 1.995 suflete, din care 600 contribuabili. În majoritate, locuitorii sunt români și se ocupă cu agricultura, iar o parte, greci și evrei, fac comerț cu cereale, fiind aici un punct comercial de asemenea produse, pe care le transportă la Galați, cu șleपुरi, pe apa Prutului. Târgul e înconjurat, pe toată partea de est și cea de sud de râul Prut, care formează aici un cot. Este împărțit în patru mahalale: Mocani, în partea de nord, Lecani, în centru, Târgul, partea de est-sud, și Gotești, în partea de vest-sud. Prin mijloc se întinde strada principală, în linie dreaptă, de la nord spre sud. Acest târg este reședința plășilor unite: Prutul și Mijlocul; aci se află cancelaria sub-prefecturii, judecătoria ocolului și primăria. Are două școli, una de băieți, înființată la 1863, ambele frecventate de 85 elevi și eleve, din numărul de 129 copii în vârstă de școală. Sunt 2 învățători și o învățătoare. Biserici sunt patru: Mănăstirea, în mahalaua Gotești, fondată, la 1810, de boierul Șerban Negel; alta în partea de nord a mahalalei Lecani, numită Sf. Gheorghe, fondată la

¹¹⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887, pp. 247-253

¹¹⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887, pp. 253-261

1815; Sf. Nicolae, afară din târg, spre cotul Prutului, în partea de est, biserică foarte veche, dar refăcută la 1814; a patra, capela de la cimitir, tot afară din târg în partea de vest, pe Șesul Morilor, fondată, la 1890, de către dl Grigore Tulbure. Toate aceste biserici sunt deservite de 2 preoți și 4 cântăreți. În partea de sud a târgului, se află podul peste râul Prut, pentru trecere în Basarabia. Vama, cazarma și carantina se află tot în această parte a târgului. Afară de acestea, se mai află un birou telegrafo-poștal, fondat în 1879”¹¹⁸.

FĂLEȘI

(lângă Suhoverhul de Jos, acum oraș în Moldova).

Întărit, în **3 iunie 1429**, de Alexandru cel Bun, fiilor lui Oană, vornicul de Suceava și, ulterior, de Tulo-va, Lazăr, Stanciul și Costea, care primeau uric pentru, pe lângă alte sate din viitoarea Bucovina, și pentru satele „Gândinți, la Cobâla... și pe Orbic, Seliștea, unde este curtea lor, și Zagoreni, mai sus de Cociman și unde a fost Bașea, și Costinți, la obârșia Orbicului, și Moșiinți, la Lucaș, unde a fost vie, și Plopești, la Slatină, și Dumitrestii, mai în jos de Iaz, și Cărbunești, la Văratice, și amândouă seliștile lui Drăghici, pe Bistrița, și moara... iar la Dumbrava Înaltă satele: unde este vătăman Minco, și, pe Iubăneasa, la Iaz, și unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât

¹¹⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 336

vor putea să folosească destul trei sate; și peste Prut, la Derenice, zece locuri: unde a așezat sat Stanco, la Cornul Lâcinului, și Fântâna Rece, și unde este Andriaș, și Bahmatăuți, și, pe Ciuhru, sub Horodiște, și **Suhover-hul, unde este Ion al lui Filea**; în tot acest hotar să-și întemeieze zece sate; și satul Spărietului, la obârșia Dobromirei, cu vechile și dreptele hotare; și, pe Prut, zece locuri, să-și întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Șurinschi, apoi în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat, apoi în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi pe Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul”¹¹⁹.

FĂLFOEȘTI

(Fălfoc, Folfăești, sat pe Jijia, mai sus de Unghiul, Iași).

1662, iunie 20: Întărit de Evstratie Dabija voievod fostlui pârcălab Luca, care cumpăraseră, în „**Fălfoești** de la Fălcu, de la nepoții popii Gliga, patea lor de la obârșia Lileaei, drept 25 talei; / așijderi, a treia parte din Fălfoești, dintr-un bătrân Hartenie, drept 30 lei; / a treia parte dintr-un bătrân din **Odobești**, de la Nazaria, drept un cal prețluit la 30 lei; / partea lui Irimia din Odobești, drept 18

¹¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 90, pp. 134-136

galbeni”¹²⁰.

1671, mai 2: Porunca dată de Duca voievod logofătului Dubău, după ce „au avut pâra cuconii răposatului Stamate postelnicul cu rugătorul nostru egumenul de la mănăstirea Galata de sus pentru satul **Găureanii**, care este cumpărătura răposatului Stamate de la Iorga postelnicul și hotarul acestui sat n-a fost numai până în Prut, ci trece hotarul peste Prut, în ceastă parte o bucată de loc și așa să fi ținut până acum, iar rugătorul nostru egumenul așa a dat seamă, cum hotarul Găurea-nilor este până în Prut, n-a trecut Prutul în iasta parte, să țină acea bucată de loc, ci acea bucată de loc a dat seamă că este în hotarul **Folfăieștilor** (Fălfoești, Fălfoc, Folfă-ești, sat pe Jijia, mai sus de Unghiul¹²¹, Iași), deci domnia mea n-am crezut nici pe unii... / deci să mergi acolo și să strângi oameni buni și foarte pe dreptate și pe amănuntul să ții seama și să întrebi, de vor mărturisi oamenii buni, și de se va afla că hotarul Găureanilor n-a fost până în Prut, ci a trecut peste Prut, în ceastă parte, o bucată de loc, să-i așezi să țină și de acum într-acest chip, până unde spune hotarul. Iar de se va afla că acea bucată de loc este în hotarul Fălfăeștilor, să ne faci mărturie, să ne dai de știre”¹²².

1671, mai 10: Scrisoarea logofătului Tudosă Dubău, trimisul lui Duca voievod să cerceteze hotarul dintre Găureni și Fălfoești: „Toader din **Mânzăști** a zis, când a hotărât satul **Berești**, mai sus de **Găureni**, a luat o bucată de hotar din ceastă parte de Prut cu Bereștii, până în dru-

¹²⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 257-259

¹²¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 97

¹²² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 285, 286

mul Măjilor, iar hotarul Găurenilor l-a l-a apucat ținând până în Prut, iar de această parte n-a trecut. / Toader Horciag, iarăși din **Mânzăști**, a zis cum acea bucată de loc, din Prut, până în drumul Măjilor, nu lăsau călugării pe Găureni să o țină, zicând că o au dat Petru vodă cu uric, și nu știu ei să mai fi fost vreo întrebare până acum. / Nechifor din **Folfăești** iarăși a dat seamă într-acest chip. / Mihail din **Ciurești** iarăși zice că nu lăsau călugării pe Găureani să țină acea bucată de loc, zicând că au uric de la Petru vodă. / Neculai din **Hărmănești** zice că ar și jura cum îi hotarul mănăstirii până în Prut. / Gligorie din **Folfăești** iarăși zice așa. / Megieșii ce i-a strând postelniceasa pentru hotarul Găureanilor, Gheorghe Ungheanul din **Unghiani**, zice că a auzit de călugări pentru acea bucată de loc, cum au uric dat de Petru vodă. / Toader din **Unghiani** iarăși mărturisi, când a ținut Iorga postelnic, că ținea și pe de ceastă parte, ci nu știe pentru ce-a ținut. / Cernat din **Unghiani**, iarăși așa. / Pascal, iarăși așa. / Baicul, vornicul din **Găureani**, zice că i-au spus oamenii că-i hotarul Găureanilor până în mijlocul măjilor. / Buligă zice că a auzit dintru tată-său cum hotarul Găureanilor a fost până în drumul Măjilor”¹²³.

FĂLTICENI

¹²³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 286, 287

(pe Șomuz, Suceava).

„Folticenii sunt o transformare în oraș a unor sate care existau, bine întemeiate, pe la 1400, și încă de mai înainte: cum, dar, am putea să-i socotim vechimea lui numai din 1780”¹²⁴. Povestea începe, deci, cu trei frați, Iuga, Nan și Stan, care stăpâneau, pe la 1400, sute de sate în Moldova, mai toate satele din formațiunea prestatală, echivalentă cu marca germană, „Câmpul Perilor” și, desigur, toate satele care stau la temelia viitorului târg Folticeni. Judecând după prenume, cei trei frați par să fi fost urmași ai maramureșenilor lui Bogdan I Întemeietorul; judecând după desimea moșiilor din „Câmpul Perilor”, ei par să fi venit dincoace de Carpați odată cu comitele secuilor Andrei Lacffy, ca boliarini (călăreți însoțiți de câte minimum patru sulițași pedestri) ai legendarului Dragoș Vodă, care nu a fost voievod și descălecător, ci căpitan în oastea maghiară care venise să-i izgonească pe tătari, profitând de absența lui Kutlu-Buga (Bourul Norocos – prietenul lui Bogdan Cuhea), care lupta prin Lituania, în interesul venețienilor care îl finanțau. Ca o ironie a sorții, nu boierii întemeietori de vetre aveau să ctitorească târgul Folticenilor, ci negustorii și meseriașii evrei, dispuși să fructifice avantajele economice ale neașteptatei megieșii cu Austria. Povestea însă, dacă tot este o poveste, trebuie să înceapă cu fiecare piatră (există o splendidă monografie a Folticenilor, scrie-să și publicată în 1939 de către cel care a fost și primar al târgului, în scurtul său mandat, construind uzina electrică și rețelele de iluminat, Artur Gorovei), chiar dacă, din numeroasele

¹²⁴ Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 46

surse voi prelua doar ceea ce mi se pare interesant, rostul poveștilor mele fiind, în primul rând, acela de a identifica și de a indica „fântânile”, cum numea Hasdeu mărturiile vechimii, pe care, iată, vi le pun la dispoziție.

1411, septembrie 22: Dolofanul prim-ministru al lui Alexandru cel Bun („Sluga” însemna ministru, conform celor două valori fundamentale ale feudalismului: slujba și credința), Sluga Stan, Stan Pântece sau Fultic (pântecos, în româna veche), primește întăritură domnească pentru satul și moșia Tămărtășăștii (Tămărta-șinți sau Movila Găunoasă, în alte urice), adică moșia Șoldănești, al cărei hotar, menționat în 1711, mergea „drept peste bahnă, pe la coada iazului, și la deal, pe zarea unei vâlcele pe din sus, tot alături cu Petia și tot zarea vâlcele, până în hotarul Folticenilor, și, de acolo, cam pe costișă”¹²⁵. Numele moșiei și al satului vine de la ginerele lui Giulea Pântece, Petru Șoldan, care împreună cu soția sa și cu fratele său Miclăuș beneficiază, din 22 septembrie 1411, de stăpânirea satului care îi va înveșnici numele, și pe care existau cinci curți de robi tătari, pe care le dăruiește mănăstirii Fratelui, Pobrata, cunoscută mai recent drept Probota¹²⁶.

1428, aprilie 3: Alexandru cel Bun întărește, cu uric și privilegiu, satul „Oprișani, pe Șomuz” boierului Ion Opriș, dar peste un veac și ceva (din 22 august 1530), satul întemeiat de Ion Opriș intră în îndelungata posesie a Mitropoliei din Iași.

¹²⁵ Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 9

¹²⁶ Academia Română, *Documente privind Istoria României*, XIV, XV, Vol. I, pp. 27, 28

1428, aprilie 29: Alexandru cel Bun întărește boierului Nan „ocina sa”, deci moșia pe care s-a născut, Buciumeni.

1434, februarie 16: Lacomul popă Iuga, fratele lui Sluga Stan (Stan Pântece sau Foltic, în româna veche) și al lui Nan, izbutește să înșface peste o sută de sate moldovenești, unul dintre acestea, pentru care obține uricul și privilegiul lui Alexandru cel Bun, fiind satul fratelui său Nan, Buciumenii¹²⁷.

1439, iulie 2: Ilie și Ștefan Voievod, învrăjmășiții feciori ai lui Alexandru cel Bun, întăresc Buciumenii popii Iuga și fiului său Mihail – viitorul Mihul logofăt, care va fi trimis de Petru Aron să închine Moldova turcilor.

1490, martie 15: Uricul prin care Ștefan cel Mare întărea „un sat pe Șomuz, anume Fulticeanii, unde a fost Stan Pântece” vistiernicului Isac, pe care îl vindea, pentru 200 zloți tătarești, Neagșa, fiica lui Hanea (Neagșa era fiica vitregă a lui Hanea, iar Hanea era, de fapt, acest Oană, numit în unele acte ale cancelariei domnești și Oană Julici¹²⁸), cu privilegiul pe care tatăl ei îl avea „de la unchii noștri, de la Iliaș Voievod și de la Ștefan Voievod”. Tot atunci, Marușca, fata logofătului Mihul și nepoata popii Iuga, împreună cu vărul ei Dragoș Stă-nigescu, feciorul lui Nan, vinde, aceluiași Isac vistier, satul Buciumeni, pentru 120 zloți tătarești.

1532, decembrie 20: Balotă și Oancea răscum-pără vinovăția pentru săvârșirea unui omor („răscum-

¹²⁷ Academia Română, *Documente privind Istoria României*, XIV, XV, Vol. I, p. 50

¹²⁸ Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 8

părarea capului”) de către Giurgiu și primesc, în schimb, partea lui din Șoldănești.

1554, martie 12: Alexandru Voievod dăruiește moșia Folticeni mănăstirii Moldovița.

1748, decembrie 29: Se face hotarnica moșiei Folticeni, în prezența câtorva săteni din Fălticeni și a câtorva boieri, care, conform formulei clasice, „s-a tâmplat”, când, de fapt, au fost invitați.

1768, iulie 25: Învioala țăranilor din Folticeni pentru lucru „după obiceiul pământului”.

1777, decembrie 22: Marele șetrar Alexandru Davidel, care cumpăraseră, de la Cheșco și soția lui, Ifti-mia, din Buciumeni, o parte din moșie, primește îndărăt cei 40 de lei și le lasă pământurile în stăpânire.

1779, iulie 2: Toader sin Pavel Pascal, împreună cu mama lui, Maria, dau Aniței, sora lui Toader, o parte din livada lor drept zestre, partea lui Toader Pascal fiind vândută „lui Grigori Buciumanu, răzăș din Buciumeni, în 35 de lei”¹²⁹.

1780, iulie 1: „O seamă de târgoveți”, încheind „o scrisoare de tocmeală și de așezare... iscălită de dumnealui stolnicului Ioniță Bașotă, stăpânul moșiei Șoldănești”, o trimit, spre întărite, domnitorului Moldovei.

1780, august 8: Prin anaforaua lui Constantin Moruz Vodă, se aprobă, stabilindu-se condițiile de așezare, **înființarea „târgului Șoldănești”**, pe moșia stolnicului Ioniță Bașotă.

1781, iulie 17: Gavril, arhiepiscopul și mitropolitul Moldovei, dă carte de blestem egumenului Venedict al Moldaviței pentru a se hotărâni moșia Folticeni, care

¹²⁹ Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 13

este a mănăstirii și împresoară răzeșii. Cei care știu din bătrâni semnele de hotar ale acestei moșii și nu vor spune adevărul, „părtinid vreo parte sau lăcomind la împresu-rare cu nedreptate să fie blestemați”. / Pe fila 28 a *Caza-niei* din biserica Fălticenilor Vechi, tipărită la Râmnic în 1781, este scris: „Să se știe de când s-au făcut târgul de la Fulticeni, în zilele Măriei Sale Constantin Moruz Voie-vod, Mitropolit fiind Chirie Chir Gavriil, și s-au așezat târgul pe loc țălină de dumnealui vistiernic Ianacachi Kant (Canta – n. n.), **1778, iunie 28**. Eu, dascălul Vasile am scris cu a mea păcătoasă mână”¹³⁰ – dar nu este vorba de un târg întemeiat cu adevărat, chiar dacă, din 1772, se așezaseră acolo frații evrei Bercu, Șmil și Israil Focșănea-nu.

1787: Noul târg moldav din granița Bucovinei a ars, pentru prima dată, în 1787, celelalte devastatoare pârjoliri petrecându-se în 1820, în 10 august 1865, în 7 mai 1868, în 25 august 1880 și în 21 iulie 1887.

1788: Contele Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului și la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldovenești, menționează „**Drumul de la Gura Humorului** (în Bucovina), prin Fălticeni, la Iași. Aceasta este linia de comunicație cea mai scurtă dintre Bistrița, în Transilvania, și Iași. La satul Capu Codrului, părăsește drumul mare spre Suceava și duce, prin Brăiești (vamă și lagăr pentru carantina austriacă) și Băișești, la Fălticeni, un mic oraș evreiesc, reședința unei isprăvnicii și stăroștie pentru supușii austrieci din acest ținut. Aici trebuie să iei, de la isprăvnicie, o „podoroșnă”, ca să poți obține cai de poștă. La satul Dolhasca este un pod plutitor

¹³⁰ Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 45

peste Siret... / **Drumul de poștă de la Suceava și Fălticeni**, la Roman. De la Fălticeni, o poștă până la Tătăruși și două până la Pașcani. De la Suceava, la Joldești și Lespezi, la Pașcani – o poștă; de aici, la Roman, o poștă”¹³¹.

1790, mai 30: Ioniță Minghiu din Fulticeni este martor la o hotarnică în Câmpulung Moldovenesc.

1795, iunie 9: Preotul Gavril cumpără o casă în Fulticeni de la Alexandru Blănarul din Drăgușeni.

1800: Începând cu ziua de 20 aprilie, proprietarul moșiei Șoldănești, Ștefanache Bașotă, și negustorii evrei, sosiți din diverse locuri, se semnează învoielile pentru 2câtimea de pământ luată de fiecare și suma bezmănului”. Printre aceștia se numără „Iancu jidovul de la Petie”, „Chiriac Blănar... omul dumisale”, „Procopi Grosar platnic”¹³².

1811, aprilie 7: Constantin, fiul lui Vasile dascăl, vinde lui Radu logofăt și lui Eni dascăl o grădină în Fulticeni, pentru 60 taleri, megieși ai locului fiind Mihai Boian postelnic și Iani.

1813, septembrie 9: O mărturie a primilor târgoveți evrei din Folticeni: „Fiindcă după ce s-au luat scaunul târgului Sucevii, din Bocovina, de cătră împărăția austriecească și Măria Sa Vodă Constantin Moruz, voind ca în locul târgului Sucevii să facă alt târg, scaun ținutului Sucevii, într-această parte a Moldovei, și fiindcă și unii din neguțători ieșise dincoace, din porunca Măriei Sale, am fost siliți ca **să ne alegem un loc drept Suceavă**. Și noi, mergând, am găsit Folticeni, moșia Moldoviței, care, fiind

¹³¹ *Călători*, XIX, I, pp. 754-773

¹³² Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, pp. 52-54

atunci toamnă, într-acea iarnă am iernat câțiva în satul Folticeni și, viind primăvara, fiindcă scosesem lemn, iarna, pentru ca să facem dugheni și case, am ieșit la capul moșiei Moldoviței, unde, viind amândoi stăpânii moșiilor: Veniamin arhimandrit al Moldoviței și dumnea-lui cuconul Ioan Bașotă, stăpânul moșiei Șoldănești, hotărându-se, amândoi au pus și pietre, fără să pricuiască o parte la alta. Și vrând noi ca să facem tocmală și așezare, auzind cuconul Ioan Bașotă că vrem să facem tocmală, ne-au chemat ca să facem târg pe moșia dumnealui, că, într-alt chip, vom fi supărați cu închiderea vitelor de pe moșia dumisale. Pe urmă, ne-am luat și noi sama că dumnealui este mai aproape de noi și că de la un stăpân vom fi asigurați și cu acele de trebuință, după cum au și fost, că ne-au ajutat cu bani, făcându-ne bine, spre facerea târgului, ca și moșia Șoldănești, făcându-se între noi tocmală și hrisov gospod, care le avem la noi. Dar târgul dintru această pricină au rămas cu numele Folticeni, fiindcă am iernat, într-o iarnă, câțiva în satul Folticeni, dar târgul este pe moșia Șoldănești și noi cu ai noștri ochi am privit când au hotărât și au pus pietre părintele Veniamin și cu cuconul Ioan Bașotă, fiind și alți cinstiți boieri față, care au răposat. Deci noi, câțiva neguțatori bătrâni, care am rămas de trăim, după cum știm, dăm această adevărată mărturie la cinstita mână dumisale cuconului Ștefanacke Bașotă Ban, după cum și carte de așezare avem, și hrisovul arată că ne-am așezat pe moșia Șoldănești, iar nu pe Folticeni. Și față de va fi de trebuință vom veni și vom arăta adevărul, care spre încredințare am iscălit. / 1813, septembrie 9” / urmează semnăturile cu caractere evreiești

(*Arhivele Statului*, București, Pachetul 280, Documentul 11)”¹³³.

1814, decembrie 18: Spătarul Andrei Bașotă, noul proprietar al Șoldăneștilor, scrie voievodului Moldo-vei, plângându-se de „pățimirea” la care îl supune căminarul Tudurache Ciurea, câștigătorul „târgului sub nume când de Folticeni, când de Tâmpeschi”, deși cei mai mulți târgoveți se află pe moșia lui¹³⁴.

1825, martie 5: „În 1825, Martie 5, Divanul, în cap cu Mitropolitul Veniamin, face anafora către Vodă Ion Sandu Sturza în pricina tânguiri Spătarului Andrei Bașotă „pentru strâmbătatea ce din nenorocirea sa au pățimit în curgerea anilor trecuți, de la anul 1809, de când cu nedreaptă împresurare s-au fost luat de sub a sa stăpânire Târgul Șoldănești, ce se zice Folticeni, de dumnealui Logofătul Costandin Balș, sub cuvânt că sar fi aflat piața târgului pe hotarul megieșitei moșii Folticeniei, pe care o au fost luat dumnealui de la baronul Tuduri Musteață, apoi în urmă s-au luat târgul de dumnealui Căminarul Ciurea, sub cuvânt că ar fi pe hotarul moșiei sale, Tâmpeschi”.

1826, martie 2: „În urma acestei anaforale, Vodă, la 2 martie 1826, văzând că nici târgoveții din târgul Șoldănești, ce se zice Folticeni, nu păzesc îndatoririle cuprinse prin acele ponturi... însărcinează Divanul de a face un nou aranjament, prin care, împacând interesele reciproce, să se stingă toate neînțelegerile”.

1826, martie 29: „Divanul, conformându-se însărcinării, prin anaforaua din **29 martie 1826**, face noul

¹³³ Gorovei, Artur, *Folticeniei. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, pp. 48, 49

¹³⁴ Gorovei, Artur, *Folticeniei. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 59

așezământ între Târgul Folticeni și târgoveți. Așadar, în luna martie a anului 1826, **se schimba oficial** și cam pe nesimțite **numele orașului Șoldănești în Folticeni**”.

1827: Constantin Ganea ctitorește biserica „Adormirea Maicii Domnului”, căreia, în 1883, îi adaugă turnul și ceasul doamna Anastasia Cichirdic.

1828, mai 9: Ioniță Stărgu din Fulticeni vinde, pentru 2 100 lei, lui Moisă, feciorul lui Șmil Croitoru, o cârciumă și o dugheană, sub același acoperiș, cu grajd și ogradă, aflate pe moșia lui Tudorache Ciure căminar și megieșite cu dughelele Mitropoliei Moldovei.

1831, mai 10: „Satul **Folticeniei-vechi**, din ocolul Șomuzului, a ținutului Sucevei, stăpânit de dumnealui titiular noi sovetnie i cavaler Costachi Stamati, iar în posesie de Neculai Marcovici. / Anul 1831 mai 10. // **Preoți în slujbă:** Pr. Toader Roșu, duhovnic; Pr. Constantin a Costăchioaei, Pr. Gheorghe sin Diacon Toader, slujește și la sat Buciumeni; **preoți fără slujbă:** Pr. Constantin sin (fiu – n. n.) Popa Petri; **diaconi în slujbă:** Diaconul Grigoraș sin Popa Petri, Diac. Iftimie slujește la Sfeti Ilie, în târg; **diaconi fără slujbă:** Diac. Vasile a lui Nicolăeș, Diac. Vasile sin Diaconu Ionită, Diac. Gheorghe Gabur; **privilegiați fără dare:** Postelnicul Ion Săcară, cu carte gospod de la dumnealui Domnul Kali-mah, anul 1813, iulie 22; **slujitori bisericești:** Dascălul Gavril, Dumitrache sin Hoge pălimar; **scutelnici:** Gri-goraș sin Diaconu, scutelnic la Păhărniceasa Rudinca; Gavril Brat, scutelnic tij (la fel – n. n.) la dumneaei; Pavăl Pascariu, scutelnic a dumisale Căminarului Ciure; Vasile Rusu zet (al lui – n. n.) Ioniță. / Catagrafia menționează pe **Simeon Obreja, primar**, și alte categorii de locuitori, și sfârșește cu *Adunare*, în care sunt: 2 preoți, 1 diacon, 2 dascăli, 1

preot fără slujbă, 1 postelnicel, 5 nevolnici, 9 văduve, 16 havalii, 13 birnici, 6 slugi, în total 61. / Catagrafia este semnată de Ierei Toader duhovnic și de Neculai Marcovici (*Arhiva Statului Iași*, Tr. 644, Dosar I, Tom IX)¹³⁵. // „În **satul Buciumeni**, pe moșia Buciu-meni, stăpâniți de răzăși: **preoți în slujbă**: Preotul Teodor, Pr. Gheorghe, Pr. Constantin; **diaconi în slujbă**: Diaconul Costantin; **slujitori bisericești**: Dascălul Vasi-le, Niță Dascălul, Vasile a lui Ștefan Chitic, Niță sin Alexandru; **mazili**: Constantin sin Alexandru Gheorghiiță, cu cartea din 1812 decembrie 4, și Gheorghe sin Costan-tin Buciuman, cu cartea din 1812 decembrie 4. / Urmează 27 ruțași, cu cărți gospod, doi avându-le din 1793, altul din 1801 și restul din 1812; apoi un nevolnic, 4 văduve și 4 slugi „la unii si alții”, între care Grigori Rădășanu la casa hatmanului Manu (*Arhiva Statului Iași*. Tr. 644, Dosar 1, Tom IX)¹³⁶. // „**Satul Șoldănești**, din ocolul Șomuzului, ținutul Sucevii, stăpânit de dumnealui vecinicul stăpân spătar Andrieș Bașotă, 1831, april 30, în care se arată: **Preoți în slujba bisericii**: Pr. Luca Săchelar, Pr. Gavril, Ierodiaconul Teodor, tot în slujbă; **Privilegiați fără dare**: Vel Căpitan Simion Verdiș, cu cartea Domnului Ion Sturza, din anul 1827, aprilie 10, fecior de mazil; **Sluji-torii bisericii**: Ioniță Bunduță, dascăl, Lupu Stahi tij (la fel – n. n.) dascăl, neînsurat, Iordache Bunduț, pălimar. / Urmează 8 nevolnici, între care Dumitru Stamati; 15 văduve, între care Maria lui Andrei Stamati, Catrina a lui Petrea Carabulea și Preda lui Vasile Popa; apoi „birnicii breslași

¹³⁵ Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, pp. 9, 10

¹³⁶ Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, pp. 18, 19

a rangului spătăriei și a băniei, Bănesii Anas-tasică Canta, în număr de 37, între care: Toader Cararab, Stahi Brâncoveanu, Lupu sin Vasile Puslaș, Ion Bâlu; „slugile și alți oameni fără bir” sunt 18, între care Vasile Nițucă, ce se află și „călare a ogrăzii”; mai sunt și 5 „oameni străini fără căpătâi”, care toți „sunt la Itic jidov orândar” (*Arhiva Iași*, Tr. 644. Dosar I, Tom. IX)”¹³⁷.

1834: Noua împărțire administrativă a Moldovei favorizează Fălticeni, care devine centrul administrativ al noului ținut al Sucevii, ținut care grupează 140 sate și târgul Lespezi.

1834, noiembrie 11: Dimitrie Cantacuzino agă, proprietarul moșiei Fălticeni, dorind să vândă locuitorilor din Fălticeni locurile pe care stau pentru a se putea bucura de toate drepturile proprietății, se învoiește cu neguțătorul Pintilie Stoleru, care ține loc cu bezmen, ca, după plata acestuia, la 13 aprilie 1846, să-i mai dea lui Cantacuzino 17 galbeni și, după terminarea acestor alcă-tuirii cu târgoveții, locul să-i rămână pe vecie în deplină proprietate lui Stoleru.

1839, ianuarie 1: Pintilie Marag din Fălticeni obține de la Vodă Sturza „patenta pentru fabricanți sau meșteri de treapta a treia”. Are, deci, dreptul sa-și exercite profesia de meșter în toată țara, cu obligația de a plăti la visteria țării 50 lei pe an și alți 50 lei „zeciuială la casa Eforiei orașului Fălticeni”.

1842: S-a înființat prima școală de băieți în Fălticeni, cu 4 învățători și 206 școlari.

1845, iulie 12: Cumpărând moșia rubedeniei sale Andrei Bașotă, care se săturase de judecăți, spătarul Mi-

¹³⁷ Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 32

halache Cantacuzino, însurat cu Maria – verișoara lui Andrei, după ce sporise nemulțumirile târgoveților cu dări insuportabile, vinde lui Meer Focșăneanu „și compa-niei sale” „partea de târg de pe moșia Șoldănești” și veniturile iarmarocului din Folticeni¹³⁸.

1846, februarie 20: Iftimie Stamate econom vinde lui Vițâlcovici „un loc ce-l are în târgul depe moșia Fălticeni, pe Ulița Nemțască” pentru 65 galbeni.

1847, decembrie 17: Maței Străchinariu vinde fratelui său Vasile un loc pe Ulița școlii, pentru 1 000 lei.

1848, martie 5: Neculai Hasnaș econom vinde lui Matei Gane agă casele sale din Fălticeni „ce sunt numai din roș zidite” pentru 600 galbeni.

1849, ianuarie 29: Dimitrie Cantacuzino agă împuternicește pe Neculai Boian clucer ca vechil deplin pentru vinderea moșiei Fălticeniei Vechi cu seliștea și partea din târgul Fălticeni de pe moșia sa. Prețul pe care trebuie să-l obțină vechilul este de minimum 21.000 galbeni, din care 1.000 să-i rămână lui Boian pentru osteneala sa.

1849, martie 21: Eforia orașului Fălticeni aprobă lui Karl Vorel spițer să construiască o „bina de cărămidă” în Strada Mare.

1849, septembrie 29: Solomon Aron, fiul lui Herșcu, vinde lui Iosib, fiul lui Calman Rorlih, dugheana sa cu casă și ogradă din Ulița Mare pentru 5.400 lei.

1851: Orașenii fălticenenii aduc de la Baia și o înalță în oraș, stabilindu-i hramul „Sfântul Ilie”, biserica de lemn, construită, în 1765, de călugărul Calistru Stamate.

¹³⁸ Gorovei, Artur, *Folticeniei. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 78

1852, William de Kotzebue: „Deși plecasem destul de dimineață din Iași, nu ajunsei în Folticeni decât după ce înnoptase bine. Ulițele erau pustii și numai proprietarii care mai aveau încăperi goale, pentru musafirii ce veneau la bălci, ieșeau din casele lor, ademeniți de pocniturile biciului, și îmbiau pe călători să-și aleagă o locuință. Vreo zidire căreia i s-ar putea da, fără cea mai mică pretenție, numele de hotel nici nu se pomenește în orașul acesta, cu toate că nu e tocmai neînsemnat; împins de trebuință, ești, fără îndoială, silit să-ți cauți un adăpost în cele mai murdare cârciume, ce poartă numele de han, și în care dușumelele de pe jos sunt adesea înlocuite cu lut: mă hotărâi să iau o odaie într-o casă particulară, și găsii în curând un adăpost destul de potrivit. Obosit de căldura zilei, mă întinsei fără multă pregătire pe un divan, dorii, în limba germană, noapte bună gazdelor, ele îmi răspunseră românește și adormii. / Despre orașul Folticeni nu se prea găsesc multe de zis. Toate orașele de provincie din Moldova au unul și același caracter, de se poate numi aceasta un caracter. Sâmburele orașului este ulița mare, alcătuită din două șiruri de prăvălii, lipite unele de altele, mai toate sunt de lemn, învelite cu șindrila putredă, verde de mușchi, numai pe ici, pe acolo, se vede o prăvălie de cărămidă, care dovedește un fel de pornire spre îndreptare, apoi mai strălucește și câte un acoperiș de tinichea în lumina soarelui. Toate prăvăliile au acoperișul lor prelungit; în dos, se află locuința prăvăliașului, vreo două odăițe întunecate și murdare, ale căror ferestre sunt înzestrate cu gratii de fier. Celelalte ulițe, cu casele lor, în

parte foarte plăcute și vesele, s-au alăturat mai târziu pe lângă acest sâmbure”¹³⁹.

1855: „Târgul atinsese toată floarea sa; petrecerile deveneau din zi în zi mai numeroase și cetățeni din Folticeni, deveniți acum amicii noștri, voiau să ne oprească, încă câțva timp, pentru ca să luăm parte la baluri, adunări și preumblări ce erau să se facă în acele zile. Noi, însă, nu ne înduplecărăm a ne opri mai mult. Nu ceream plăceri și jocuri; abia scăpați din înădușeala orașelor, dorul nostru era să gustăm simplitatea și frumusețea naturii”¹⁴⁰.

1858: Catolicii din Fălticeni își înalță propria lor biserică, fără să aibă și un preot.

1859: S-a înființat, la Fălticeni, prima școală de fete, cu 4 institutoare și 146 eleve.

1860: Economul Iftimie Stamate construiește paraclisul și spitalul, cu 26 de paturi, care avea să-i poarte numele, Stamati. În același an se finalizează sistemul de alimentare cu apă, în lungime de 3,187 km, apa fiind adusă, prin olane, de la Buciumeni. Lucrările spitalului, durat pe cheltuiala fostului protoireu Iftimie Stamati, au început în 1851.

1861: Școala de muzică și declamație din Rotopănești, înființată de boierul Nicolae Istrati în 1851, „după insistența multor boieri, acești elevi au dat, în vara anului 1861, vreo câteva reprezentațiuni și în **Fălticeni, în grădina lui Iancu Botez Topor**. Piese ce s-au jucat atunci au fost: „Fluierul fermecat”, „Cinel-Cinel”, „Scara mătii”

¹³⁹ Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, pp. 119, 120

¹⁴⁰ Negruzzi, Iacob, *Din Carpați / Fragmente*, în *Convorbiri literare*, Anul I, No. 22, Iasi 15 ianuarie 1868, pp. 308-314

și „Baba Hârca”. / Școala număra 28 elevi și eleve, din care 19 băieți și 9 fete. / Din elevii cei mai buni ai școlii, pe care nu găsim de prisos a-i enumera aici, arătăm pe: Ioan Savin, fost judecător de ocol în Roman și actual-mente avocat în acel oraș; Costachi Rotopan, fost primar la Rotopânești, Vasile Teodorescu, actualul posesor al Moșiei Pașcani; Alecu Alexandrescu, psalt la catedrala din Fălticeni și arhivarul primăriei din acel oraș; Vasile Grigoriu, fost psalt în Fălticeni; Petre Constantinescu, fost primar; Iacob Todirescu, fost posesor de moșii; Neculai Teodorescu din Horodniceni, fost contabil la moșia Faraoani, județul Bacău; Mihail Boișteanu din Horodniceni, fost profesor de muzică vocală la școala primară din Fălticeni (mort) și Vasile Dimitriu, fost telegrafist la Fălticeni (mort). / Dintre eleve arătăm pe: Nastasia lui Vasile Tofan, Tinca Dimitriu, Luța Rotopan și Paraschiva lui Nicolai Pavel, aceste trei din urmă acum moarte”¹⁴¹.

1863: „În zilele trecute, au apărut, anexate la ziarul domniei voastre (2 ediții de suplimente, mult prea lungi pentru a fi reproduse aici – n. n.) din 8 decembrie o foaie volantă, intitulată „Abuzurile unui Prefect”, sub-scrisă de un cetățean din Folticeni”, față de care se ex-primă dreptul la replică, materialul incriminat fiind, de fapt, un pamflet despre o velniță care producea rachi, fără plata taxelor, pe moșia prefectului Gheorghe Ghi-țescu și despre eliberare de pașapoarte pe bani (ancheta a fost condusă de Mihail Kogălniceanu), iar replica insinuând „conștiincios că administrațiunea locală din Fălticeni ne-a procurat și procură până în prezent, cu multă energie și legalitate, toate drepturile cetățenești”. Replica e semnată, în 24

¹⁴¹ *Biserica și Școala*, Anul XXIV, Nr. 39, Arad 24 septembrie / 7 octombrie 1900, pp. 352, 353

noiembrie 1863, de notabilitățile Fălticenilor, adică de I. Razu, G. Capșa, Ch. Calestru, G. State, P. Safta, C. Saenoglu, V. Stamate, D. Stamate, M. Ciudin, I. Marcovici, M. Pleșescu, I. Dumitriu, C. Ciudin, D. Borșu, D. Plastira, A. Dumitriu, V. Hristodulo, N. Andoniu, G. Hurlescu, I. Moldovan, D. Atanasiu, Petrea Borșu, C. Gheorghiu, S. Romano, T. Niculaevici, I. Cumpătă, G. Popov, D. Pădure, N. Macarescu, Feiu, C. Worel, I. Luncescu, N. Marcovici, C. Dragoș, G. Grigoriu, I. Gheorghiu, T. Romano, I. Catob, F. Baronovici, I. Caramalău, I. Nanu, C. Fotino, P. Cernea, I. Tăutu, G. Asimiți, E. Sihni, A. N. Sihni, M. Șerban, S. Șerban, I. Șerban, D. Gheorghiu, A. Beliciu, P. Gogoșescu¹⁴².

1866: „Fălticeni, 16 august. / M. Sa Domnitorul, plecând, ieri, la 7 dimineața, din Roman și trecând prin Dulcești, unde a dejunat, la Domnul Hurmuzachi (Constantin, prim-președintelui Înaltei Curți de Casațiune din București - n. n.), a sosit la Piatra, la ora 1; plecând din Piatra, la 3, a sosit la monastirea Văratic, la orele 6 seara, unde a și rămas spre a petrece noaptea. Astăzi, în 15, plecând din Văratic, la 7 ore dimineața, a vizitat monastirea Agapia și Neamț, Cetatea, Târgu Neamț și a ajuns la Fălticeni, la orele 6 seara, unde va petrece noaptea. În toată călătoria M. Sale, entuziasmul cel mai mare, manifestări de simpatie din partea populațiunilor au fost necurmăte. Primirea de către orașele Petra, Neamț și Fălticeni a fost din cele mai strălucite. A. S. a fost acoperit de flori. Fălticeni și monastirea Văratec au fost iluminate; precum în celelalte orașe, așa și într-acestea, M. S. a vizitat catedrele, spitale și închisori. Măine, I. S. pleacă spre a urma călătoria sa înainte, la orele 7 dimineața; timpul

¹⁴² *Românulu*, Anul VII, vineri 6 decembrie 1863, p. 1085

lipsind, nu va mai merge la reședința districtului Dorohoi, ci va primi autoritățile din acea localitate în Botoșani”¹⁴³.

1870: S-a înființat Gimnaziul Clasic „Alecuc Donici”, într-o clădire nouă, spațioasă, frecventat de 145 elevi. Comunitatea cumpără, pentru a-l folosi ca Palat Administrativ, conacul lui Alecu Forăscu, transformând fostul parc al lui Forăscu în grădină publică.

1873: S-a înființat a doua școală de băieți, cu 3 institutori și 117 școlari, și a doua școală de fete, cu 4 institutoare și 141 școlărițe.

1881: „Tabloul premianților de juriul concursului agricol și industrial din județul Suceava, în zile de 14, 15 și 16 octombrie 1881. / **La 14 octombrie** / **George Ionescu**, din urbea Folticeni , pentru doi boi, un plug, / Grigorie Tănase, din urbea Folticeni, pentru doi gonitori, medalie aurită. / **Nicolae Pintilie**, din Bogdănești, pentru doi boi, un car de boi; / **Ion a Carinei Doroftei** , din Bogdănești, pentru o vacă cu vițel, un plug, / **George Prisecaru**, din Preutești-Uniți (Huși), pentru un vițel, un plug, / **Ioseb Diamant**, din Folticeni, pentru o vacă cu vițel, medalie aurită. / **Costache Latiș Preotu** , din comuna Fântâna Mare, pentru doi boi, un car de boi, / **Nicolae Popescu Preotu**, din comuna Mălinii, pentru un mânz, un car de cai, / **Stanislas Covalschi**, din comuna Fântâna Mare, pentru una iapă și un mânz, medalie aurită. / **Toader Gr. Țevie**, din comuna Rădășenii, pentru un car lucrat de el însuși, medalie de bronz și 20 lei. / **La 15 octombrie** / **Nussem Vaisemberg**, din comuna Folticeni , pentru grâul cultivat pe moșia Rotopănești, medalie de argint, / **Teodor Lupu**, din comuna Pleșești, pentru grâul cultivat în comuna Pleșești, un plug. / **Vasile Mihai** , din

¹⁴³ *Albina*, Anul I, nr. 58, Viena, miercuri 7/19 martie 1866, p. 4

comuna Pleșești, pentru grâul cultivat în comuna Pleșești, un plug. / **Năstase Stroia**, din comuna Forăști, pentru secara și porumbul cultivate pe moșia Capu-Dealului, medalie de argint. / **Ioan Iacoblov**, din comuna Șoldănești, pentru secara cultivată pe moșia Șoldănești, medalie de bronz. / **Berl Iuster**, din comuna Drăgușeni, pentru orzul cultivat pe moșia Drăgușeni, medalie de argint. / **Constantin Th. Ghițescu**, din comuna Folticeni, pentru orzul cultivat pe moșia Dolhasca, medalie de bronz. / **Tănase Lăzărescu**, din comuna Pleșești, pentru ovăzul cultivat pe moșia Pleșești, un car de boi. / **Grigorie Lămășanu**, din comuna Folticeni, pentru cultura porumbului, una vacă. / **Vasile Stroescu**, din comuna Folticeni, pentru cultura porumbului, una vacă. / **Dimitrie Pădure**, din comuna Folticeni, pentru cultura porumbului și fructe, medalie de argint. / **Heinic Horod-niceanu**, din comuna Pleșești, pentru cultura rapiței pe moșia Uncești, medalie de bronz. / **Gheorghe Cotu**, din comuna Bogdănești, pentru cultura de hrișcă în comuna Bogdănești, un plug. / **Vasile Grumăzescu**, din comuna Rădășeni, pentru cultura de trifoi și fasole, medalie de argint. / **Roza Costandachi**, din comuna Preutești-Uniți, pentru cultura de cartofi, medalie aurită. / **Dimitrie Buburus**, din comuna Horodnicenii, pentru cultura de cartofi, medalie de argint. / **Tănase Petcu**, din comuna Preutești-Uniți, pentru cultura de fragi, țelină, curechi, medalie de bronz. / **Gavril Dimitriu**, din comuna Folticeni, pentru cultura de sfecle, medalie de bronz. / **Gheorghe Gramadă**, din comuna Opișeni, pentru cultura de ceapă, medalie de bronz. / **Toader I. Cârlan**, din comuna Rădășeni, pentru semințe de legume și un voloc, medalie de bronz. / **Toader Pavela Onei**, din comuna

Rădășeni, pentru cultura perilor, medalie de bronz. / **Toader Goilav**, din comuna Rotopănești, pentru cultura merilor, medalie de bronz. / **Adam Arndt**, din comuna Folticeni, pentru pieile dubite în fabrica sa din Folticeni, medalie aurită. / **Anton Crișca**, din comuna Folticeni, pentru pieile dubite în fabrica sa din Folticeni, medalie de bronz. / **George Ghebel**, din comuna Folti-ceni, pentru curelărie indigenă lucrată în Folticeni Vechi, medalie de bronz și 20 lei. / **Alexa Ioan Moise**, din comuna Țolești, pentru frânghii de cânepă lucrate în Manolea, medalie de bronz și 20 lei. / **Petru Ciubotaru**, din comuna Rădășeni, pentru căpestre de cânepă, 20 lei. / **August Herman**, din comuna Folticeni, pentru cizmărie, medalie de argint. / **Michail Grigorescu**, din comuna Horodniceni, pentru gogoși de mătase și stupi, ce cultivă în Folticeni, medalie de bronz și una vacă. / **Vasile N. Mușat**, din comuna Baia, pentru dogărie, 30 lei. / **Costache Lespădau**, din comuna Baia, pentru dogărie, 20 lei. / **Gheorghe Bosinceanu**, din comuna Baia, pentru dogărie, 10 lei. / **Ioan Latiș**, din comuna Oprișeni, pentru dogărie, 10 lei. / **Petru Rotaru**, **Iftimie Rotaru**, **Dumitru Nichita Crăciun**, **Nicolae Th. Gușu**, **Dumitru Crețu**, **Simion al lui Anton**, **Petre Netea**, **Gheorghe Netea**, **Thoader Ioniță a Sarei**, **Gheorghe al Musculesii**, **Simion Vasile Scutelnicu** și **Petre Ciugolea**, din comuna Mălinii, pentru dranița ce lucrează în Găinești, câte 10 lei la fiecare. / **Iohan Zingher**, din comuna Folticeni, pentru fabricare de cărămidă, medalie de bronz. / **Șulăm Berman**, din comuna Folticeni, pentru un fluier de alamă pentru mașini, medalie de bronz. / **Solomon Țribel** și **Leon Vaisemberg**, din comuna Folticeni, pentru făina de la moara lor americană cu turbină, medalie aurită. / **Costache Ber**, din comuna

Folticeni, pentru lucruri de stolerie, medalie de argint, / **La 16 octombrie** / **Ecaterina N. Pintilie**, din comuna Bogdănești, pentru țesături de lână, una vacă. / **Ioana Vasile Covataru**, din comuna Boroaia, pentru țesături de lână și borangic, medalie de argint. / **Safta def. Iordache a Deaconului**, din comuna Baia, pentru țesături de lână și in, una vacă. / **Ileana Deaconului**, din comuna Sasca, pentru scoarțe de lână, 40 lei. / **Aglaea Mitocar**, din comuna Bogdănești, pentru țesături de lână și in, una vacă. / **Irina Dumitra Ghemanaru**, din comuna Mălinii, pentru sumane, una vacă. / **Maria Gavril a Irinei**, din comuna Folticeni, pentru țesături de cânepă, lână, in și borangic, 20 lei. / **Ileana Vasile Ștefănescu**, din comuna Folticeni, pentru țesături de lână și cânepă, 20 lei. / **Elena Iftimie Popovici**, din comuna Folticeni, pentru țesături de lână și cânepă, medalie de bronz. / **Paraschiva Gh. Theodorescu**, din comuna Folticeni, pentru țesături de lână, 20 lei. / **Casandra Grigore Monacu**, din comuna Folticeni, pentru țesături de lână și cânepă, 20 lei. / **Safta Gh. Ploită**, din comuna Folticeni, pentru țesături de lână și cânepă, 20 lei. / **Casandra Th. Gurgescu**, din comuna Folticeni, pentru țesături de lână, 20 lei. / **Elena Ioan**, din comuna Ciumulești, pentru țesături de in și cânepă, o vacă. / **Safta Gr. Lovinescu**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de in și cânepă, una vacă. / **Casandra Bejanu**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de in și cânepă, medalie de bronz și una vacă. / **Irina Grigore Pintilie**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de cânepă, 30 lei. / **Gheorghe Ploită** (soția sa), din comuna Folticeni, pentru țesături de cânepă, medalie de bronz. / **Maria lui Neculai a Gheorghiesii**, din comuna Folticeni, pentru țesături de in și cânepă, 20 lei. / **Elena Gh. V. Boroianu**, din comuna

Preutești-Vlădești, pentru țesături de in și cânepă, 20 lei. / **Ruxandra Samurcași**, din comuna Folticeni, pentru cusături, medalie de argint și una vacă. / **Catinca Urecheanu**, din comuna Folticeni, pentru țesături de in și cânepă, medalie de argint și una vacă. / **Elena Ghițescu**, din comuna Folticeni, pentru țesături de in, medalie de argint. / **Tinca Ghițescu**, din comuna Folticeni, pentru cusături pe canava, medalie de bronz. / **Maria Grigorescu**, din comuna Fântâna Mare, pentru țesături de in și cânepă, medalie de bronz. / **Elena Ioan Sofiica**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de in și cânepă, 20 lei. / **Ruxandra Th. Ioan Cărlan**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de in și cânepă, 20 lei. / **Elisaveta Crețulescu**, din comuna Fântâna Mare, pentru țesături de in și cânepă, medalie de bronz. / **Elena V. a Măriucăi**, din comuna Oprișeni, pentru țesături de in și cânepă, medalie de bronz. / **Catinca Vasile Diaconu**, din comuna Oprișeni, pentru țesături de in și cânepă, medalie de bronz. / **Maria Gavril Dimitriu**, din comuna Folticeni, pentru țesături de in și cânepă, una vacă”¹⁴⁴.

1884: „Primul trotuar în Folticeni a fost încercat în anul 1884, când s-au făcut câțiva metri, din ciment și borduri din piatră de Hârtop, din colțul întretăierii Străzii Mari cu Strada Primăriei, până în dreptul farmaciei Vorel, astăzi (în 1937 – n. n.) casa cu No. 300 din Strada Regele Carol II”¹⁴⁵.

1886: S-au dat în funcțiune gara din Fălticeni și linia ferată Fălticeni-Dolhasca.

¹⁴⁴ *Monitorul Oficial*, No. 196, 2/14 decembrie 1881, pp. 6078-6080

¹⁴⁵ Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 167

1886, iulie: „În ziua de 27 iunie trecut, a căzut o ploaie cu piatră în comuna Rădășeni, plasa Șomuzu-Moldova, județul Suceava. Cu această ocazie, la locul numit „peste Șomuz”, teritoriul comunei Rădășeni, ploaia, fiind cu mare repeziciune, a luat pe femeia Maria Ioan Th. Buhlea, care se afla acolo, cu alți oameni, la prășit, și a dus-o spre iaz, așa că numai cu ajutorul oamenilor a putut fi scăpată de moarte. Numita femeie, însă, rămânând oareșicum zăpăcită din cauza acestei întâmplări, s-a trimis în cura spitalului (Fălticeni – n. n.)”¹⁴⁶.

1887: „Renumitul iarmaroc (bâlci) din Folticeni, ne asigură o foaie locală, a decăzut într-un mod îngrozitor. Închiderea granițelor a scăzut prețul vitelor. Seceta ce bântuie țara a scumpit fânul și a scoborât prețul animalelor. În locul cârdurilor de odinioară, ce veneau la bâlci, abia vedeai câteva capete de vite. Cai foarte puțini. Mișcarea foarte mică, comparativ cu ceea ce era odată. Din an în an, târgul ce se face, la Sfântul Ilie, la Folticeni scade. Cauza principală e închiderea graniței”¹⁴⁷ – „războiul comercial”, declanșat de Austria, la toate granițele cu România, sub pretexte sanitare.

1888: În vremea în care presa românească, inclusiv cea fălticeneană, „păstra tăcerea” asupra măcelăririi Eroilor Independenței, în 1888, după încălcarea revoltațoare a promisiunilor regale de împrumut, țărănimea fiind înfătoșată bucolic doar în petreceri și șezători, prin Franța mijeau detalii discrete din evenimentele moldovenești ale primăverii: „Tulburările pricinuite de țăranii români au luat proporții îngrijorătoare. Trupele au fost trimise în districtele în care țăranii s-au revoltat.

¹⁴⁶ *România Liberă*, Anul X, Nr. 2674, duminică 6/18 iulie 1886, p. 1

¹⁴⁷ *Epoca*, No. 498, Anul II, marți 28 iunie / 9 august 1887, p. 3

Domnul Rosetti a promis în Senat că va acționa cu multă rigoare, dacă situația se va agrava. Cauzele politice ale acestei mișcări sunt încă foarte obscure. Publicația oficială păstrează tăcerea; dar *l'Indépendance roumaine*, care a început o anchetă, pretinde că, în împrejurimile Fălticeniilor, prefectul ignoră țărani care au cerut arendarea unor noi terenuri și care au maltratat primarii pe care ei i-au acuzat de abuzuri”¹⁴⁸.

1888: „Matei Millo, în primul său primăriaț, 1888-1895, a făcut trotuarul de pe Strada Mare și altele câteva mai scurte, întrebuițând borduri de granit și dale de piatră de la o carieră din Bucovina, un material foarte bun și cu o înfățișare frumoasă, care ține întreg și astăzi, după aproape 50 de ani. / În scurtul interval de mai puțin de 2 ani (20 octombrie 1895 – 10 septembrie 1879), primarul Ion Radu a construit trotuare pe toate străzile orașului”¹⁴⁹.

1891: A fost înființată, la Fălticeni, pe cheltuiala comunală, o școală de croitorie, cu 31 cursante.

1892: „Soldații mai jos notați, dezertând, sunt rugate toate autoritățile civile și militare a-i urmări, prinde a-i înainta corpului respectiv: Regimentul 8 Călărași: **Ițic Herșcu**, din comuna **Fălticeni**, plasa Șomuz, județul Suceava, având talia 1 m 540 mm, părul, sprâncenele, ochii negri, fata smeadă, bărbia rotundă, fruntea, nasul, gura potrivite. **Cupersimț Șloim**, din comuna **Fălticeni**, plasa Șomuz, județul Suceava, având talia 1 m 720 mm, părul și

¹⁴⁸ *L'agitation en Roumanie*, în *La Justice*, Neuvième année, Paris, Samedi 14 avril 1888, p. 2

¹⁴⁹ Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 167

sprâncenele castanii, fața bălană, ochii căprii, bărbia ascuțită, fruntea, nasul, gura potrivite”¹⁵⁰.

1893: „Din Folticeni ni se comunică logodna talentatului scriitor, domnului Artur Gorovei, directorul „Șezătoarei”, cu domnișoara Elena G. Văsescu. Trimetem felicitările noastre tinerilor, urându-le fericire”¹⁵¹.

1897: „Fălticeni, oraș. Așezat pe spinarea celor trei ondulațiuni și coastele Dealului Târgului, ce desparte pâraul Șomuzul Mare de pâraul Buciumeni. Numără 1.554 case, în care trăiesc 2.266 capi de familie sau 8.476 locuitori, din care 3.942 bărbați, 4.534 femei (4.659 necăsătoriți, 3.072 căsătoriți, 703 văduvi, 42 divorțați, știu carte 2.380 și fără știință 6.096). După naționalitate, locuitorii din Fălticeni se împart: 3.018 români, 5.110 izraeliți, 11 lipoveni, 21 bulgari și 317 austrieci; iar după confesiuni sunt: 3.039 ortodocși, 317 catolici, 11 lipoveni și 5.110 izraeliți. Cei 2.266 capi de familie se împart astfel: 1.010 români, 1.192 izraeliți și 64 străini. După profesioni, sunt: meseriași români 47, izraeliți 99, nemți 22; comercanți: 6 români, 313 izraeliți și 2 alte națiuni; de profesiune liberă: 672 români și 641 izraeliți; rentieri: 13 izraeliți; lucrători manuali: 285 români, 126 izraeliți și 40 nemți. Contribuabili sunt 1.239. Bugetul comunei, pe anul 1892-1893, are la venit și cheltuieli 290.586,60 lei; iar al drumurilor: 17.000 lei venit și cheltuieli. / E capitala județului Suceava. Se află la 340 m deasupra nivelului mării, departe de capitala țării cu 432 km și de a Moldovei, cu 122 km. Ocupă suprafața de 2 km pătrați. / Oraș comercial și, întru câtva, industrial, făcând mare negoț cu chereștea, piełării, blănării (cel mai mare depozit din țară)

¹⁵⁰ *Monitorul Oficial*, No. 222, sâmbătă 11/23 ianuarie 1892, p. 5966

¹⁵¹ *Adevărul*, No. 1447, Anul VI, miercuri 24 februarie 1893, p. 2

și suman (aba), produse ale fabricilor din localitate și împrejurimi, și vite. / E reședința tuturor autorităților administrative ale județului, precum: Prefec-tura, Comitetul permanent, Tribunalul de I-a instanță, casieria generală, creditul agricol, telegraf și poștă, primăria, revizorul școlar și protoieria județului și a Regimentului 16, batalionul 16 de infanterie. / În Fălticeni este **gimnaziul clasic „Alecui Donici”**, înființat în **1870**, frecventat de 145 elevi, având un frumos local nou, ce întrunește condițiunile didactice și igienice. Două școli primare de băieți și două de fete (**No. 1 de băieți**, înființată la **1842**, cu 4 institutori și frecventată de 206 elevi; **No. 2 de băieți**, înființată la **1873**, cu 3 institutori, frecventată de 117 elevi; **No. 1 de fete**, înființată în **1859**, frecventată de 146 eleve, cu 4 institutoare și **No. 2 de fete**, înființată în 1873, cu 4 institutoare, frecventată de 141 eleve). O **școală de croitorie**, întreținută de comună, frecventată de 31 eleve, înființată în **1891**. / Bisericele din Fălticeni sunt următoarele: / 1). „**Adormirea Maicii Domnului**”, care e și biserica catedrală. E ridicată de Mihail Ganea, în **1827**; iar în 1883, doamna Anastasia Cichirdic îi înalță turnul în care așează un ceasornic ce servește și astăzi târgului de orientare. E servită de 3 preoți, un diacon și 4 cântăreți. Are 7.446 lei venit și tot atâtea cheltuii. / 2). „**Sfântul Ilie**”, cea mai veche biserică din oraș. Unii spun că ar fi fost adusă din Baia. Clădită din lemnul de pe loc, în 1765, de călugărul Calistru Stamate și apoi zidită de orășeni, în 1851. E servită de trei preoți, un diacon și 4 cântăreți. Are 8.562,56 lei venit și cheltuieli. / Biserica „Sfântul Ilie” are următoarele bunuri: 1). O sforică din moșia Pănurești, care-i aduce 500 lei venit anual; 2). Un rând de case lângă biserică, aducându-i 400 lei venit anual; 3). Alte case în

strada Butnari, cu 260 lei venit pe an; 4). Vreo 40 prăjini loc de cultură, lângă bariera Tâmpeschi, și alte 50 prăjini în satul Buciumeni, ambele aducându-i peste 115 lei pe an; și 5). Donația de 100 lei anual a Maicelor Olimpiada, Xenia și Epraxia Ganea. Biserica mai are un capital numerar 5.601,01 lei, dat cu dobândă de 6,50 % pe an. / 3).

Paraclisul spitalului Stamati, întemeiat de Iconomul Iftimie Stamate, în 1860, la care servesc un preot și un cântăreț. / 4).

Biserica din Tâmpeschi. / 5).

Biserica catolică, zidită de obștea catolicilor din târg, în 1858, fără preot. / 6).

O sinagogă izraelită mare și mai multe case de rugăciuni mic. // Are un palat administrativ vechi, situat în mijlocul grădinii publice, cumpărat de la Alecu Forăscu, între 1870-1876, un spital „Stamati” județean, cu 26 paturi și un altul izraelit, cu 15 paturi, 4 librării și 2 tipografii. /

Afară de partea de pe lângă pâraușul târgului, orașul e curat, iar poziția și mai ales împrejurimile sale sunt din cele mai frumoase. De pe dealurile ce-l încunjură (Tâmpeschi, Șoldănești, Halmul și Folticeni-vechi), se vede în mai toată întinderea lui. Încă de mai înaintea anului 1860 se alimentează cu apă de izvor, adusă din satul Buciumeni, pe un canal de olane, în lungime de 3.187 m. / Iarmarocul de la Sfântul Ilie, din Fălticeni, ce durează uneori 10-15 zile, e vestit și, mai înainte de tariful autonom, ocupa primul loc între bălciurile din Țară. Cu toate acestea, și acum sunt ani în care vinderile se urcă la mai multe milioane (3-5 milioane) Afară de iarmaroc, se mai face bălci în fiecare joi. / Sunt în Fălticeni aproape 80 de strada, dintre care cele mai însemnate sunt: Frumoasa „Strada Mare”, cu prelungirea sa, Strada Maiorului Ion (numită astfel în amintirea Maiorului Nicolae Ion, comandantul batalionului al 2-a din Regimentul 15 de Dorobanți, mort

la asaltul dat redutei Grivița Nr. 1, în ziua de 4 septembrie 1877, și al cărui corp a fost sfărtecat cu topoarele de turci), Strada Sucevei, Botoșanilor, Tâmpeschi, Sfântul Ilie, a Prefecturii, a Spitalului, a Primăriei, Rădășenilor, Boian, Română și Ștefan cel Mare. / Ieșirea și intrarea în oraș se fac prin șase bariere: Șoldănești, Botoșani (care e și a gării), Suceava, Folticenii Vechi, Rădășeni și Tâmpeschi. / Din Fălticeni pornesc următoarele drumuri: Șoselele statului: la Bunești (4.500 m), la Cornu Luncii (9 km) și la Roman (30 km); șoseaua județeană la Dolhasca (24,5 km) și șosele comunale la Baia (6 km) și la Rădășeni (2,5 km). / **Din trecutul orașului.** Orașul Fălticeni își trage numele de la satul și moșia Fălticenii Vechi și are vechimea de abia 112 ani (în 1894 – n. n). El se numea mai întâi Șoldănești (confuzie: Șoldănești sau Tămârtașinți era un sat megieș, populat cu tătari, al lui Petrea Șoldan – n. n.) și s-a înființat prin următoarea carte domnească: / „Noi Constantin Moruz Voievod, cu mila lui Dumnezeu Domn pământului Moldovei. Facem știre cu această carte că, fiind porunca domniei mele ca să se facă târg nou la ținutul Sucevei, încă din anul trecut ce a început a se aduna omeni pe moșia dumisale stolnicului Ioniță Bașotă, ca să se facă târg, aflându-se la loc bun și larg, și s-au numit **târgul Șoldănești** (pentru că moșia Fălticeni aparținea încă Mitropoliei Sucevei, care nu o ceda – n. n.) de la care târg venind acum înaintea Domniei mele o seamă din târgoveți, au arătat o scrisoare de tocmeală și de așezare, din anul acesta, **1780, iulie 1**, iscălită de dumnealui stolnicul Ioniță Bașotă, stăpânul moșiei, că atât ei, cât și alții ce se vor mai strânge, oricât de mulți, să fie volnici a-și face case, dughene, crâșme, velnițe și orice și pentru venitul moșiei au făcut așezare întru acest chip, ca să plătească besmănul

locului pe tot anul de crăsmă cu pivniță câte doi zloți și de dugheană, câte un leu; iar cine va avea alișveriș afară, la mahala, ori cu ce fel de hrană, asemenea să dea câte un leu de casă, iar cei ce vor avea casă la mahala și nici un alișveriș nu vor face, aceia să dea câte 20 parale pe casă și atât casele, cât și dughenele să cuprindă loc una cincisprezece stânjeni în lung, iar în lat cât ar ține casa sau dugheana. Jidovii să țină o casă pentru închinăciunea lor deoparte, iar nu între creștini, care să fie asemenea ca și a celorlalte case, iar nu într-un alt chip, cum și un loc afară, ca să li se dea jidovilor pentru mormânturi și unde li se vor arăta de ispravnicii ținutului, care loc să fie în lung șase stânjeni, iar în lat opt stânjeni. Așijderea, velnițe, când vor vrea să facă pe moșia aceasta, nimic bezmăn să nu dea și oriunde își va apuca locul său să-l stăpânească ei și copiii lor tot cu această tocmeală. Iară când ar vrea cineva ca să-și vândă casa ori dugheana dintr-acest târg, dator să fie a întreba pe stăpânul moșiei și, de vor fi ei trebuitoare, le va cumpăra, iar când nu ar avea trebuință, atunci să fie volnic a o vinde cui ar vrea și cel ce ar cumpăra casa sau dugheana tot acel preț să dea stăpânului moșiei, nu mai mult. Dar și târgoveții aceștia datori să fie la vreme ca să-și plătească bezmănul fără nici o pricină. Dar după această tocmeală, rugându-se târgoveții ca să li se facă prin scris întăritură gospod, pentru aceia iată, prin această carte a Domniei mele, întărim numiților târgoveți creștini, armeni, jidovi, ce se vor aduna cu locuința la acest târg ca, după așezarea și tocmeala ce au avut cu dumnealui Stolnic Ioniță Bașotă, stăpânul moșiei, de acum, înainte și în veci, să se urmeze la toate după cum se cuprinde la această scrisoare și să stăpânească fieștecăre cu pace casele, dughenele, crășmele și velnițele ce vor face întru acest târg și, dându-

și besmănul numai pe cele ce se arată la scrisoarea de tocmeală, cu mai mult să nu fie supărați, nici Dumnealui Stolnicul Ioniță Bașotă, nici fiii săi, nici alții să nu poată strica așezarea și tocmeala ce a făcut de bună voia sa, nici să adauge vreodată mai mult decât se arată prin scrisoarea de tocmeală și din afară dintr-acele pomenite. Încă pentru școala și învățătura copiilor ce vor avea creștinii întru acest târg să nu fie supărați cu besmănul nici cât de puțin de către stăpânul moșiei. Ce dar întărim Domnia mea toate cele de mai sus arătate ca să se urmeze prea deplin, de-a pururi, cum se cuprinde la această carte. / **1780, August 8**” (*Uricari*, de Theodor Codrescu, Vol. XVI, p. 127). //

Îndată după înființare, târgul Șoldănești începu a crește cu pași repezi, ajutat și prin inundarea ce suferi târgul Baia din revărsarea Moldovei. Târgoveții de aci se mutară în Folticeni, unde se așezaseră, când –nu se știe precis, și autoritățile noului județ Suceava. / La început, târgul Șoldănești era numai până pe unde se întâlnesc, acum, strada Sfântul Ilie cu strada Botoșanilor sau, după cum se mai zice, până la răspântia cea mare, pe unde trecea hotarul moșiei Șoldănești. În jurul târgului se aflau următoarele sate și moșii: Broșteni, astăzi ulița Broscăriei, Tâmpeschi, acum strada și satul Tâmpeschi, între ele Pădureni și, mai la deal, Buciumeni, Folticeni Vechi și, în sfârșit, de la vale, Șoldănești. / Întinzându-se târgul și dincolo de hotarul moșiei Șoldănești, pe moșiile Tâmpeschi și Folticeni Vechi, începură a se isca neînțelegeri între cei trei pro-prietari mari, Spătarul Andrei Bașotă, Logofătul Constantin Balș și Căminarul Ciurea, de o parte, și între Bașotă și târgoveți, de alta, până ce, în 1809, se pornesc judecățile. În 1825, Martie 5, Divanul, în cap cu Mitropolitul Veniamin, face anafora către Vodă Ion Sandu Sturza în pricina tânguiri

Spătarului Andrei Bașotă „pentru strâmbătatea ce din nenorocirea sa au pățimit în curgerea anilor trecuți, de la anul 1809, de când cu nedreaptă împresurare s-au fost luat de sub a sa stăpânire Târgul Șoldănești, ce se zice Folticeni, de dumnealui Logofătul Costandin Balș, sub cuvânt că sar fi aflat piața târgului pe hotarul megieșitei moșii Folticeniei, pe care o au fost luat dumnealui de la baronul Tuduri Musteață, apoi în urmă s-au luat târgul de dumnealui Căminarul Ciurea, sub cuvânt că ar fi pe hotarul moșiei sale, Tâmpeschi; și în prilejul stăpânirii dumisale Căminarului, în curgere de 14 ani, s-au silit dumnealui Căminarul a adăogi întinderea târgului pe trupul moșiei sale Tâmpeschi, fără a avea putere dată de la stăpânire a întemeia târg pe moșia sa, și că după ce acum, în lumina-tele zilele înălțimii Tale s-au descoperit adevărul împresurării, dându-i-se după dreptate târgul iarăși sub a dumisale stăpânire, din pricină că o bucată de mahala și o mică uliță au rămas cu întindere târg pe hota-rul moșiei sale Tâmpeschi, pricinuindu-i multe păgubiri și supărări, luând mai tot avaetul de la cei ce vin cu lucruri de vânzare la piața târgului, bez alte păgubiri ce i s-ar fi pricinuind dinspre căpitanii târgului și zapcii isprăv-nicești; căci la toate iarmaroacele și zilele de târg, omenii Căminarului, la intrarea celor ce vin ca să facă alișverișul lor la piața târgului, le-au dat adetul pe toată marfa ce au în trăsurile lor. Osebit că dinspre locuitorii târgoveți ar fi pătimind multă strâmbătate și păgubire după scrisorile ce au câștigat la mâna lor de la bunul dumisale, în vremea așezării târgului, și carte de întăritură de la Constantin Moruzi Vodă, și că în loc de folos, dumnealui alta nu cunoaște decât pagubă venitului moșiei sale și zdrunci-narea stării dumisale” (*Uricari*, de Theodor Codrescu, Vol. XIX, pp.

61-74). Și continuă anaforaua arătând, cu de-amănuntul, acuzările lui Bașotă și îndreptățirile proprietarilor vecini și târgoveților, încheind. la sfârșit, prin a da dreptate lui Bașotă: „Și dumnealui Căminarul nu poate a întemeia târg pe moșia sa, sub cuvântul hrisovului domnului Scarlat Calimah Voievod, căci acel hrisov l-au fost câștigat dumnealui în vremea când dumnealui luase cu împresurare vatra târgului ce este moșia jeluitorului boier, și pentru aceasta ulița ce au deschis pe hotarul moșiilor sale Tâmpeschi și Folticeni să se socotească ca o mahala a târgului, neavând driturile acele hărăzite către jeluitorul boier, nici poate da sminteală între privilegiile pământești unui megieș, ce are privilegiu mai învechit, și nici poate mai mult a avea voie, de a slobozi locuri de case și dughene, cum și pentru iarmaroacele și locul iarmaroacelor”. În urma acestei anaforale, Vodă, la 2 martie 1826, văzând că nici târgoveții din târgul Șoldănești, ce se zice Folticeni, nu păzesc îndatoririle cuprinse prin acele ponturi, precum locul unei binale să fie numai 15 stânjeni în lung și în lat cât a cuprinde binaua unei case; ei, dimpotrivă, au cuprins fieștecare cât au vrut, asemenea și pentru școală, în loc de a avea o casă mică ca și celelalte case, ei au făcut trei școli de piatră, asemenea au urmat dimpotrivă și cu îngrăditurile ce au făcut pe locuri sterpe, cât și cu vânzările locurilor și a caselor fără știrea stăpânului moșiei, cu îndestulă păgu-bire, pentru acesta, dar, de vreme ce ei însuși au anerisit alcătuirea lor, ce au fost făcută cu bunul dumisale Spă-tarului, urmând la toate din împotrivă, precum se arată mai sus; rămâne acea scrisoare de învoială ca o hârtie albă”. Și însărcinează Divanul de a face un nou aran-jament, prin care, împacănd interesele reciproce, să se stingă toate neînțelegerile

(*Uricariul*, Vol. XIX, pp. 75-78). / Divanul, conformându-se însărcinării, prin anafora din **29 martie 1826**, face noul așezământ între Târgul Folticeni și târgoveți. Așadar, în luna martie a anului 1826, se schimba oficial și cam pe nesimțite numele orașului Șoldănești în Folticeni. Prin noul aran-jament, se îndatorează târgoveții să plătească proprie-tarului Bașotă câte: 30 parale de vadra de rachiu și 5 parale de vadra de vin. Câte 30 parale de vadra de rachiu sau horilcă și 5 parale de vadra de bere ce se vor fabrica în velnițele din localitate. Orânda dohotului și dohotului aparține stăpânului târgului, căruia i se mai plătesc câte 10 lei pe an pentru fiecare dugheană la uliță; iar „osebit bezmăn pentru locul dughenelor să nu fie volnic a lua de la dânșii”. Pentru casele de la mahala, să dea 22 lei pe stângen de față, cât va ține binaua casei și lungul locului să fie de 15 stâneni, iar pentru locurile sterpe, ce ar ocupa cineva alături cu binaua, să plătească 20 parale de stâjen, păstrând lungul tot de 15 stâneni. Fără știrea stăpânului moșiei n-are voie nimeni să facă clădire și nimeni n-are voie să-și vândă acaretele, fără să-i facă cunoscut. Pentru înlesnirea norodului și ieftinătate, căsă-piile să fie neoprite volnic fiind și stăpânul a ține scaune de căsăpie. Pentru vita mare, să se plătească proprieta-rului un leu, de oaie 4 parale și de miel 2 parale. La iarmaroace, negustorii străini să plătească câte 40 parale de toată taraba, iar în zilele de târg, 20 parale. Pentru cei ce vor aduce cherestele și zaharele de vânzare, să dea 4 parale de jug. Să se facă **patru iarmaroace**: la Sfântul Ilie, la Sfântul Dumitru, la meze Părăsime și la Sfântul Gheorghe (acum se face numai cel de la Sfântul Ilie). Târgoveții din mahala au voie să țină pe imăș doi boi și o vacă, iar cei de la uliță, un cal; peste acest număr să se plătească câte un leu de vita mare”. În

fine, „mahalii și cotarii să fie sub ascultarea stăpânului târgului; iar folosul de la aceste două bresle să fie a bisericii din târg” (*Uricariul*, Vol. XIX, pp. 81-88.). / Vodă Ion Sturza, la 6 aprilie același an (1826 – n. n.), întărește aceste ponturi, făcând osebire în acest chip: „Oricare târgoveț de la uliță sau de la mahala va vinde rachiu cu de ridicata sau cu oca să dea stăpânului moșiei câte 20 parale de vadră, asemenea și vânzătorii de vin să dea cate 5 parale de vadră” și casapii să plătească câte 6 lei pe lună fieștecăre pentru trunchiul ce va avea; stăpânul târgului fiind liber a avea oricâte trunchiuri (*Uricariul*, de T. Codrescu, vol. XIX, pp. 78-81). / Acest aranjament se urmă, cu toate gâlceviri necurmăte, până pe la legea comunală. / În condica liuzilor pe 1803, citim: „Breslașii Armașului Necula din Folticeni: 3 liuzi, cu 24 lei bir pe an”. Tot acolo se mai zice: „Târgoveții creștini ot Folticeni ai dumisale Banului Ștefan Bașotă, ocupați cu lucrul pământului, neavând loc îndestul, în număr de 43 liuzi, plătind 468 lei bir pe an” (*Uricariul*, de T. Codrescu, vol. VII, pp. 253 și 254). / În Folticeni se afla ascuns Episcopul Gherasim în timpul eteriei, când, „din Slatina, venind grecii, Folticeni au prădat și-napoi au venit iarăși și mai mult au depărtat” (*Istoria Mitropoliei Moldovei*, p. 124, și *Letopisețul Țării*, tom. III, p. 402)- / La **1832**, în Fălticeni se afla un vameș (*Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei*, p. 473). / **Orașul a ars în** 1787, 1820, 1865 august 10, 1868 mai 7, 1880 august 25 și 1887 iulie 21. // **Folticeni, Gară**, a cărei clădire s-a terminat în **1886**, când s-a pus în circulație linia ferată Folticeni-Dolhasca. La 432 km de București. / **Folticeni Vechi**, sat pe moșia cu același nume, din comuna Oprișeni. Așezat pe coasta dealului Cornești, se întinde până la bariera târgului Folticeni. Numără 62 case,

populate cu 71 capi de familie sau 239 suflete, din care 119 bărbați și 120 femei (2 streini). Contribuabili sunt 75. / Vatra satului ocupă 43 fălci; iar locuitorii sunt buni gospodari. Loc în țarină n-au. Are o biserică, cu patronatul „Sfinții Voievozi”, zidită de Alexandru Ciurea, în anul 1849. Servită de preoții din orașul Folticeni. Școlile din târg servesc și acest sat. Locuitorii și-au răscumpărat locurile din vatra satului de la fostul proprietar, decedatul Dumitru Canta. / Drumurile sunt: la Folticeni (bariera Sucevei) 1.200 m și la bariera Folticeniei Vechi 500 m; cu satul Oprișeni formează aproape un sat”¹⁵².

1898: „Protoereul județului Suceava, Gheorghe Zarian, cheamă zilnic la dânsul preoți din comunele rurale, amenințându-i cu fel de fel de canoane și persecuțiuni dacă nu vor uza de influența lor pentru a împiedica pe locuitori de a lua parte la această întrunire (inaugurarea spitalului din Broșteni – n. n.). Acest protopop, la intrarea sa în această funcțiune, nu avea cea mai mică avere; astăzi se află în capul unei averi care, după unii, întrece suma de 240.000 franci, constituită în două moșii, mai multe rânduri de case, situate în Folticeni. În Vinerea Paștelor, în loc de a oficia serviciul divin la Catedrală, a lăsat totul, pentru a se judeca, la judecătoria de ocol, cu mai mulți țărani, care-l dăduseră în judecată pentru că i-ar fi înșelat la măsurarea pământului ce-l munciseră la moșia sa”¹⁵³.

1899: „Batalionul 4 vânători / Listă de nesupușii Batalionului 4 vânători, din contingentele anilor 1897, 1898 și 1899 / Județul Suceava: **Cojocariu Ioan**, din

¹⁵² Ionescu, Serafim, *Dicționar geografic al Județului Suceava*, București 1894, pp. 121-130

¹⁵³ *Epoca*, No. 738, Anul IV, joi 16 aprilie 1898, p. 2

comuna **Pleşeşti**, plasa Şomuz; **Berman Idel Leib**, din comuna **Fălticeni**, plasa Şomuz”¹⁵⁴.

1901, dialectologul Gustav Weigand: „**Raport de călătorie. În nordul Moldovei.** În 26 iulie 1901, am pornit în a şaptea călătorie pentru a studia dialectele româneşti. De data aceasta, nu a fost drumul meu obişnuit, prin zonele joase maghiare, ci prin Cracovia şi Lemberg, spre Bucovina, direct spre Iţcani, lângă graniţa cu România. Domnul Gorovei (Artur – n. n.), din Fălticeni, mă aştepta la gară, unde îmi lăsasem trăsura şi caii, în toamna trecută. După o şedere de câteva ore în Suceava, unde am fost primiţi cu căldură de cunoscutul folclorist şi protopop Marian (Simion Florea – n. n.), am plecat, seara, prin Buneşti, peste graniţa românească, de care am trecut fără probleme, la Fălticeni. Cum mi-am dorit să vizitez partea cea mai nordică a Moldovei încă din anul trecut, lucru pe care nu l-am putut face atunci, din cauza vremii ploioase, am pornit, a doua zi, pentru a compensa ceea ce fusese ratat. Din cauza deplasării anevoioase pe drumurile jalnice de pe terenul deluros din judeţele Dorohoi şi Botoşani, mi-am lăsat trăsura şi bagajele în Fălticeni şi am luat, mai întâi, trenul, prin Dolhasca, spre Vereşti, de unde un birjar evreu, pentru 2 franci, m-a dus la Dumbrăveni, locul naşterii lui Emines-cu”¹⁵⁵.

1913: Oraşul Fălticeni „a făcut un împrumut pentru introducerea luminii electrice, primar fiind Artur Gorovei. Planul instalaţiei a fost făcut de dl inginer Letourneur şi lucrările s-au adjudecat asupra societăţii „Energia” din

¹⁵⁴ *Monitorul Oficial*, No. 173, miercuri 3/15 noiembrie 1899, pp. 5987, 5988

¹⁵⁵ Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904, pp. 1-7

București. S-a construit uzina, s-au adus, din Germania, mașinăriile necesare, s-au așezat stâlpii pe străzi, dar, intervenind operațiile militare de peste Dună-re, lucrările au fost suspendate și abia după războiul mondial, în 1925, au licărit primele becuri electrice în Fălticeni”¹⁵⁶.

1914: În 30 septembrie 1914, la Fălticeni, un dezertor român din armata austriacă avertiza că Austria a luat în calcul un posibil atac românesc și că a pus populația civilă să construiască parapete și adăposturi pentru tunuri în toate trecătorile. Cu o zi înainte, căpitanul de jandarmi Stavrat capturase, la punctul de control Bunești, doi spioni austrieci, care fuseseră „conduși de autoritățile austriece până la granița noastră, dându-li-se bani și o mare cantitate de explozibil, destinat a arunca în aer anumite depozite mari de muniții ale noastre, gări, poduri, căi ferate etc. Ținta lor a dat, însă, greș, grație șefului poliției Bunești, dl Săndulescu, care, având ceva bănuieli, a avizat prefectura județului Suceava”. Căpitanul de jandarmi Stavrat și polițaiul orașului Fălticeni, Ion Crețu, au izbutit să-i captureze pe spioni, care, de altfel, au și „mărturisit planurile lor criminale”¹⁵⁷. / În 2 octombrie 1914, pe la unu și jumătate, la Fălticeni, un incendiu devastator, pornit de la prăvălia lui Bercu, din Strada Mare, a cuprins orașul, transformând în cenușă peste o sută de case și ucigând un copilăș. „Sute de oameni, rămași fără adăpost, sunt îngroziți de spaimă și durere”¹⁵⁸.

¹⁵⁶ Gorovei, Artur, *Folticeni. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938, p. 168

¹⁵⁷ *Senzaționala arestare a doi spioni în Suceava*, „Adevărul” din 19 septembrie 1914

¹⁵⁸ *Dezastrul din Fălticeni*, „Adevărul” din 20 septembrie 1914

1917, jurnalul medicului militar Vasile Bianu¹⁵⁹:
„19 iunie / 2 iulie 1917: „19 iunie / 2 iulie 1917: „19 iunie / „**2 iulie 1917:** Orașul Fălticeni, fiind situat pe un teren accidentat, pe-dealul mărginit, la sud, de Valea Buciumenilor, și, la nord, de Șomuzul Mare, îți oferă priveliști încântătoare, la toate ieșirile. În partea dinspre miază-noapte, vezi valea Șomuzului Mare, cu prea frumoasa Bucovina, de care ne desparte numai un mic pâraiaș, hărăzit să dispară, în curând, de pe harta țării noastre ca graniță. În această parte a orașului, se află modesta locuință, înăbușită într-un noian de vegetație, a mult gustatului nostru scriitor fruntaș Mihail Sadoveanu. / Stradele sunt curate, pavate cu bolovani mărunți, iar trotuarele, cu lespezi mari, pătrate, de piatră adusă din Galiția, care le dau o înfățișare plăcută și curată. Pe Strada Mare, care are, pe margini, câte un rând de arbori, ca un bulevard, din loc în loc se află câte o bancă de odihnă, la umbra unui copac. Între clădirile publice, vrednice de pomenit sunt: Palatul administrativ al jude-țului (Prefectura), în stil național, cu înfățișare măreață; Primăria, construcție modernă, cu un mic parc alături; Tribunalul, Spitalul Stamate, Banca Națională, Gimnaziul, câteva școli primare; mai multe biserici, între care Catedrala, aproape de Primărie, care anunță orașului trecerea timpului, din sfert, în sfert de oră etc. Înfățișarea orașului, peste tot, este o mărturie de bună gospodărie. / Spitalul meu, care poartă numărul 256, este instalat în clădirea Gimnaziului, în cele mai bune condițiuni de funcționare. El are, instalate și prevăzute, cu tot confortul, 250 de paturi, gata în tot momentul să primească răniți.

¹⁵⁹ Bianu, Vasile, *Însemnări din războiul României Mari*, I, Institutul de Arte Grafice *Ardealul*, Cluj, 1926

Acum, însă, are numai 14 și numărul lor se va mări, cu siguranță, îndată ce va începe ofensiva, care se așteaptă... Personalul medical se compune din de cel se scrie aceste rânduri, ca șef, ajutat de doi studenți în medicină și de un număr suficient de infirmieri și infirmiere. La pansamente, suntem ajutați de domnișoarele Eugenia Șerbănescu și Lucia Ionescu. Personalul administrativ este reprezentat prin dl Vasile Ciurea, un distins profesor al gimnaziului de științele fizico-chimice, ajutat de dl Gh. Papadopol, institutor, ca contabil, și de dl V. Mocănescu, ca inten-dent. Întreaga clădire este ocupată de spital, afară de o mică parte, în care să află instalat muzeul regional, fundat de dl prof. Ciurea și despre care voi vorbi mai departe. Spitalul meu este destinat pentru cazurile de chirurgie mare, ca și spitalul Stamate, condus de distinsul medic francez, locotenent Dr. Peyre; pe lângă aceste, mai sunt două spitale pentru chirurgie mică și câteva spitale pentru boli interne, între care unul, la marginea orașului, de boli molipsitoare (contagioase), instalat în Școala Normală. / Sunt în gazdă în frumoasa și vasta locuință a domnului Dr. Gabriel Tatos, mobilizat pe front. Aci se mai află, în aceleași condițiuni de găzduire, și d. Dr. Louis Peyre, precum și doi ofițeri aviatori ruși. / Prefect al județului Suceava este dl Colonel în rezervă Constantin Grigore Sturza, mare proprietar, om activ, cu multă bunăvoință, amabil cu toată lumea și de o cinste bine apreciată. Primarul orașului se numește Octav Lovinescu, avocat, fiul venerabilului Vasile Lovinescu, fost profesor și, mult timp, director al gimnaziului, acum senator. Domnul Lovinescu, vrednicul primar, conduce, cu multă râvnă și pricepere, gospodăria orașului. Frumosul palat al Primăriei fiind ocupat de un spital rusesc, domnia sa a mutat serviciile Primăriei în casele sale proprii,

rezervându-și pentru familie numai trei camere mici. Pentru activitatea desfășurată, amabilitatea și cinstea sa, dl Lovinescu se bucură de o deosebită stimă și considerație din partea orașenilor”¹⁶⁰. // 22 iunie / 5 iulie 1917: Succesul ofensivei ruse în Galiția și Bucovina „a provocat un entuziasm mare până la delir în orașul Fălticeni. Armata rusească din localitate a făcut o procesiune mostră pe străzi, cu muzică și steaguri roșii, cu diferite inscripții, între care cea mai de seamă era: Noi vrem războiul până la victoria deplină!”¹⁶¹. // 27 iunie / 10 iulie 1917: „Având liberă, după-amiaza, am plecat, pe la ora 4, în tovărășia domnilor profesori V. Ciurea și N. Răutu, să facem o plimbare, pe jos, până la vestitul sat, cunoscut sub numele de Rădășeni, la 2 kilometri spre asfințit de Fălticeni. Timpul a fost cât să poată de frumos, iar drumul, în urma ploitei din timpul zilei, curat și fără praf. Am ieșit din oraș, pe strada care poartă numele satului pe care vrem să-l vizităm, și, trecând pe dinaintea porții locuinței patriarhale a mult cititului nostru scriitor Mihail Sadoveanu, ne-am oprit, câteva clipe, ca să-i admirăm frumoasa grădină ce-i înconjură casa. Grădina are o întindere cam de două fălci și este plină de tot felul de pomi roditori și, într-un colț, este o parte cultivată cu tot felul de legume: cartofi, fasole, mazăre, morcovi, mărar, pătrunjel, ceapă etc. Alea de la poartă, care duce până la ușa locuinței, este mărginită de tei bătrâni, și pe o parte, și pe cealaltă, încărcată cu floare, care a început să se vestejească. Am avut plăcerea să vedem pe doamna Sadoveanu, femeie mult apreciată și laudată pentru spiritul său de gospodărie și, mai ales, pentru darul ce l-a adus soțului său, dar neprețuit, care face

¹⁶⁰ Bianu, I, pp. 141, 142

¹⁶¹ Bianu, I, p. 145

fericirea acestei familii și râvna multor familii sterpe: nouă copilași, începând de la 14 ani, în jos, toți bălani, cu ochii albaștri, unii mai drăgălași decât alții. În mijlocul lor și cu ochii vecinic ațintiți asupra lor, această vrednică și bună mamă își deapănă firul vieții, muncind în mulțumire și fericire, privind cum îi cresc odraslele de frumoase, pe câtă vreme neobositul ei soț își duce viața prin lumea mare, prin capitala țării, acum Iașiul istoric, Iașiul Unirii, al îndoitei Uniri, scriind mereu prin ziare și reviste cuvântul bun al timpului, așa cum măiastra lui până știe să-l aștearnă pe hârtie, dând însuflețire celor moleșiți și obosiți, și hrană sufletească celor dornici de carte și de scrisul românesc. / Continuându-ne drumul pe șosea, am trecut pe lângă Școala și Primăria comunei Oprișeni; clădiri frumoase și potrivite misiunii lor. În drum, am întâlnit un grup mic de oameni, aducând cireșe amare și vișine, în mai multe coșulețe, spre vânzare în târg, destinate anumitor negustori evrei, care le cumpără cu 1 leu kilogramul, ca să la vândă cu 4. / După puțin timp, am ajuns pe dealul numit Cetățuia, în fața căruia să răsfată, pe o costișă, frumosul sat Rădășeni. De pe Cetățuia, am avut o priveliște încântătoare. Satul de dinaintea ei este înecat într-o pădure de pomi roditori, așa încât abia se zăresc acoperișurile caselor, în jurul cărora nu se află decât numai grădini, curți aproape deloc: meri, peri, pruni, cireși și vișini, dar mai cu seamă meri, meri domnești, căci merele sunt negoțul și mijlocul de căpetenie al traiului acestui mare sat, unic în felul lui; mere, pe care le cultivă cu deosebită îngrijire, le adună și le vând în toată țara Moldovei, până la Galați. În mijlocul satului se înalță o măreață biserică nouă, încă nesfințită, făcută din zid, în stil bizantin, cu trei turnuri, unul mai mare, pe bolta din mijloc, și două mai mici, în

fată; biserică, care, după cum spune vrednicul ei preot, Miron Teodoriu, costă peste 100.000 de lei! / Din viața acestui popor nu se știe mult, decât că el se compune din oameni muncitori și cumpătați în toate, trăind și lucrând, tot anul, ca albinele, zgârciți în felul lor, și toți cu dare de mână. O dată, numai, pe an, știe și rădășanul să trăiască, a 4-a zi de Paști, care se serbează cu evlavie mare, așa-zisa „Miercuriea” sau, după cum îi mai zice poporul, „Nercorie” (Sfântul Mercurie, patronul bisericilor). Nu mă voi încumeta să descriu această sărbă-toare unică, în care tot săteanul mănâncă bine și mult, și bea vin din greu, ca să-i ajungă tot anul. Cititorul care dorește să-și facă o idee deplină despre aceasta să citească volumul domnului Sadoveanu, „Oameni și locuri”, în care va găsi o icoană credincioasă și adevărată a acestei sărbători. / De pe Cetățuia, vederea omului se întinde spre miază-noapte, asupra culmii Glimeia, iar spre miază-zi, peste Horbaza și Stănițe, până ce se oprește pe vârful Ceahlăului. Mulțumită războiului mondial, în vârtejul căruia am intrat și noi, dealul Cetățuia își merită numele. Ce fel de cetate o fi fost aci nu se știe și nu se văd urme de ziduri; din săpăturile făcute s-au scos cioburi de oale pictate, idoli și ciocane de lut ars, un corn de zimbru, cornițe de cerb, un ban roman legionar etc. Acum, însă, bravii noștri soldați ai Regimentului 56 de Infanterie, care a dat un mare număr de eroi, chiar de la începutul războiului, au săpat o serie de tranșee sistematice și după toate indicațiile militare, care vor povesti viitorului suferințele neamului nostru, în apriga luptă de întregire. Săparea tranșeelelor s-a făcut sub conducerea eroilor: căpitanul Dionisie Zaharescu și sublocotenentul Alexan-dru Voinescu, morți, mai târziu, pe câmpul de luptă. Tot spre nord de Cetățuia se zărește

satul Bunești, sat de graniță afurisită, peste deal de care se ascunde Suceava lui Ștefan cel Mare și Sfânt”¹⁶². // 1/14 iulie 1917: „Astăzi am vizitat Muzeul regional, instalat într-o mică parte a localului gimnaziului. L-am vizitat cu de-amănuntul și cu deosebit interes, după cum, cu tot dreptul, o merită, și, în rândurile care, urmează mă voi sili să pun pe cititor în situația de a-și face o idee lămurită despre aceea ce poate face, în puțin timp, dragostea pentru o faptă folositoare, însoțită de râvna de a o duce la îndeplinire. / Acest muzeu regional numit „Muzeul Sucevei din Fălticeni” și-a luat ființă în primăvara anului 1915, prin munca și stăruința, mai presus de orice laudă, a domnului profesor Vasile Ciurea, de la acest gimnaziu, care este părintele și sufletul acestui muzeu și care, pentru dragostea lui, n-a cruțat nici osteneli, nici cheltuieli. De dimineața și până seara, îl vezi în Muzeu și, oriunde află că este ceva vrednic de a fi păstrat, nu se lasă, până ce nu izbuteste să-l aibă, dezvoltând, în privința aceasta, o energie rară. Cerând și bătând la multe uși, domnia sa a adunat o sumă de bani pentru dulapuri și etichete, a înșirat, până astăzi, peste o sută de donatori, care cu un manuscris, care cu câte un obiect găsit undeva în pământ, care cu vreo haină veche națională sau cusătură ori țesătură țărănească, de o valoare artistică, ori cu alte produse de ale industriei casnice regionale, ori cu vreun animal împăiat, vânat din ținutul Sucevei, sau cu alte multe lucruri interesante, așa că, astăzi, abia după doi ani, călătorul rătăcit pe aci, prin acest orașel încântător, cu livezi mari și încunjurat de dealuri mănoase, poate să petreacă câteva clipe fericite în acest minunat muzeu, privind și admirând multe lucruri de mare preț. / Muzeul Sucevei ocupă, în mod provizoriu, trei săli

¹⁶² Bianu, I, pp. 146, 147

din edificiul Gimnaziului, cu autorizația Ministerului Instrucțiunii publice. El, așa cum este înjghebat astăzi, este rezultatul bogăției de material istoric, pre-istoric, etnografic, atât din orașul Fălticeni, cât și din întreg județul Sucevei. Acest material, adunat și studiat, poate fi considerat ca începutul unei colecțiuni de mare însemnătate științifică și culturală, atât pentru elevi, cât și pentru marele public. Muzeul acesta mai are menirea să fie și o podoabă a județului Suceava, în care să se adune tot ceea ce a mai rămas neînstrăinat și neîmprăștiat din acest ținut, atât de bogat în amintiri istorice și culturale. / Muzeul cuprinde cam vreo 11 secțiuni, aranjate în 3 mari grupe: istorică și preistorică, etnografică și științifică, la care se mai adaugă și manifestarea economică a județului Suceava, reprezentată prin produsele solului și ale fabricilor din județ”¹⁶³.

1921: În baza Legii pentru reforma agrară, promulgată prin Înaltul decret regal No. 3093/921, s-a constituit Comisiunea județeană de expropriere Suceava, adică fostul județ din preajma Fălticeniilor, compusă din Președinte, C. Dobrescu (uneori, M. Rădulescu) / Membri: C. Văleanu, consilier agricol, D. Tatos, supleantul proprietarilor, Gh. Ioniță, delegatul sătenilor (în unele cazuri: I. D. Popescu și Vasile Popescu). / Secretar, I. C. Manoliu¹⁶⁴.

1926: „Prin „deciziune ministerială” din 5 ianuarie 1926, se numeau noi secretari de plasă: „În județul **Fălticeni**: 1. Mateescu Constantin. 2. Gabor Gheorghe”¹⁶⁵. „În circumscripția tribunalului **Fălticeni**. D. Dimitrie

¹⁶³ Bianu, I, pp. 148-150

¹⁶⁴ *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2623-2627

¹⁶⁵ *Monitorul oficial al României*, nr. 4, 5 ianuarie 1926, p. 86

Chirică, judecător inamovibil la judecătoria Șarul-Dornei, din județul Fălticeni, se transferă, în aceeași calitate, la judecătoria Liteni, din același județ, în locul nou înființat. D. Ioan Silivestru, ajutor de judecător la judecătoria Șarul-Dornei, din județul Fălticeni, se transferă, în aceeași calitate, la judecătoria Liteni, din același județ, în postul nou înființat”¹⁶⁶.

1941: „Tablou de condamnării care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretu-lui-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941¹⁶⁷ – **Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Petrescu Gheorghe**, funcționar, cu ultimul domiciliu în **Fălticeni**, strada Maior Ioan Nr. 19, născut în Fălticeni, jud. Baia, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecțională, conform art. 259 și 260 codul penal, combinat cu I. D. Nr. 856 din 1938; **Dănilă Alexandru**, agricultor, domiciliat în comuna **Baia**, str. Uzinei Nr. 11, născut în comuna Fălticeni, jud. Baia, condamnat de Trib. Mil. C. IV Armată, pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecțională, conform art. 259 și 260 c. p., ord. I. d. Nr. 856 din 1938”.

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educației Extrașcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942... / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurniști la formațiunile tineretului extrașcolar, următorul personal, plătit cu indemnizația de ședință respectivă: **Buiuc Alexandrina**, profesoară, consiliera Centrului Fălticeni; **Bălan Dumitru**, învățător, șeful Subcentrului Fălticeni; **Spiridon**

¹⁶⁶ *Monitorul oficial al României*, nr. 3, 3 ianuarie 1926, p. 29

¹⁶⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

Ioan, învățător, șeful Subcentrului Fălticeni; **Matei Domnica**, învățătoare, șefa Subcentrului Fălticeni; **Volosciuc Alexandrina**, învățătoare, șefa Subcentrului Fălticeni; **Spiridon Aspazia**, învățătoare, șefa Subcentrului Fălticeni”¹⁶⁸.

1942: „Se anulează, pe data de 18 Martie 1941 (retroactiv – n. n.), următoarele cărți de lucrător și de meșter, precum și adevărurile meseriașilor evrei: Cartea de meșter cizmar nr. 87 a dlui **Cuna Aron** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 21 a dlui **Herșcovici I. Herșcu** din Fălticeni; / Cartea de meșter tinichigiu nr. 144 a dlui **Samuil Vurmbrand** din Fălticeni; / Cartea de meșter fotograf nr. 190 a dlui **Blumfeld Max** din Fălticeni; / Cartea de meșter olar nr. 186 a dlui **Perlman Moise** din Fălticeni; / Cartea de meșter cojocar nr. 6 a dlui **Heinich Weis** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 18 a dlui **Cofler Carol** din Fălticeni; / Cartea de meșter geamgiu nr. 135 a dlui **Berman Soloman** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 8 a dlui **Mose Ițig** din Fălticeni; / Cartea de meșter cojocar nr. 265 a dlui **Hascal Sin Strul** din Fălticeni; / Cartea de meșter tinichigiu nr. 136 a dlui **Ketner Șmil** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 160 a dlui **Avram Leibu** zis **Zisu** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 155 a dlui **Tâmpescu Leiser Eli** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 259 a dlui **Schwartz Solomon** din Fălticeni; / Cartea de meșter bărbier nr. 82 a dlui **Iosub Bercovici** din Fălticeni; / Cartea de meșter bărbier nr. 13 a dlui **Leon Rotenberg** din Fălticeni; / Cartea de meșter bărbier nr. 79 a dlui **Filip Weis** din Fălticeni; Cartea de meșter tinichigiu nr. 154 a

¹⁶⁸ *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

dlui **David Ițic** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitoreasă nr. 96 a dnei **Nina David** din Fălticeni; / Cartea de meșter bărbier nr. 31 a dlui **Marcu Șmil** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 98 a dlui **Leiba Avram Marcu** din Fălticeni; / Cartea de meșter tinichigiu nr. 145 a dlui **Rorlich Iosub** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitoreasă nr. 16 a doamnei **Teitel-baum Dora** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 253 a dlui **Bercu Meer** din Fălticeni; / Cartea de meșter ceasornicar nr. 216 a dlui **Hărlăuanu Iancu** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 12 a dlui **Leib I. Leib r. Grunberg** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 11 a dlui **Iuri Maier Herș** din Fălticeni; / Cartea de meșter sforar nr. 222 a dlui **Goldenberg Michel** din Fălticeni; / Cartea de meșter bărbier nr. 80 a dlui **Meilich Iancu** din Fălticeni; / Cartea de meșter lingereasă nr. 167 a doamnei **Marcus Raschela** din Fălticeni; / Cartea de meșter tinichigiu nr. 137 a dlui **Gold Mendel** din Fălticeni; / Cartea de meșter tăbăcar nr. 223 a dlui **Elias Scher** din Fălticeni; / Cartea de meșter fotograf nr. 175 a dlui **Eisig Aron r. A. Leibovici** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 251 a dlui **Meier Bercu** din Fălticeni; / Cartea de meșter curelar nr. 240 a dlui **Avram Suceveanu** din Fălticeni; / Cartea de meșter boiangiu nr. 141 a dlui **Blumenzweig Iosif** din Fălticeni; / Cartea de meșter tâmplar nr. 105 a dlui **Haim Iurman** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 35 a dlui **Moritz Swartz r. M. M. D.** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 27 a dlui **Iancu Sloim** din Fălticeni; / Cartea de meșter bărbier nr. 5 a dlui **Iosub Iancu** din Fălticeni; / Cartea de meșter tâmplar nr. 118 a dlui **Leiba Aba** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 165 a dlui **Herș Iuri** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 65 a dlui **Fischel Herșcu Mos** din

Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 134 a dlui **Meer Meier r. Merlovici** din Fălticeni; / Cartea de meşter sifonar nr. 174 a dlui **Moscovici Wolf** din Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 119 a dlui **Leibovici Abram** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitoreasă nr. 23 a doamnei **Heimovici Ernestine** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 9 a dlui **Hoişie Heim H. Marcu** din Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 103 a dlui **Herşcu Marcu Iţig** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 246 a dlui **Carp Moise Meer** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 7 a dlui **Dascălu Ghedale** din Fălticeni; / Cartea de meşter blănar nr. 254 a dlui **Abraham Mendel Abramovici** din Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 102 a dlui **Herşcu Solomon** din Fălticeni; / Cartea de meşter brutar nr. 84 a dlui **Ioina Grosariu** din Fălticeni; / Cartea de meşter sifonar nr. 172 a dlui **Bacal Avram** din Fălticeni; / Cartea de meşter sifonar nr. 171 a dlui **Buium Simon** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 53 a dlui **Iancu Swartz** din Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 120 a dlui **Aron Moisa Meer** din Fălticeni; / Cartea de meşter curelar nr. 169 a dlui **Leiser Safer** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 311 a dlui **Nachman sin Nachman** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 250 a dlui **Salman N. H. Leibsigel** din Fălticeni; / Cartea de meşter geamgiu nr. 281 a dlui **Freimovici I. Maier** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitoreasă nr. 62 a doamnei **Sofia Goldstein** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 273 a dlui **Michel Glasman** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 268 a dlui **Camil Simca** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 270 a dlui **Maier Avram sin Leiba** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 48 a dlui **Ancel Marcu Lupu** din Fălticeni; / Cartea de meşter

bărbier nr. 43 a dlui **Herman Abramovici** din Fălticeni; / Cartea de meșter tinichigiu Nr. 319 a dlui **Simon Strul** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 60 a dlui **Șloim Strul Ciobutaru** din Fălticeni; / Cartea de meșter bărbier nr. 59 a dlui **Retter A. Jacob** din Fălticeni; / Cartea de meșter cofetar nr. 312 a dlui **Idel Rosenberg** din Fălticeni; / Cartea de meșter brutar Nr. 51 a dlui **Avram Katz** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 63 a dlui **Bium Schwart** din Fălticeni; / Cartea de meșter rihtuitor Nr. 44 a dlui **Ghedale Moise Rircu** din Fălticeni; / Cartea de meșter bărbier nr. 47 a dlui **Șmil Ghipel** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 277 a dlui **Orenstein Manole** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 271 a dlui **Kornester Strul Avram** din Fălticeni”¹⁶⁹.

La Folticeni sau Fălticeni, după cum preferați sau după cum s-a numit urbea în epoci diverse, s-au născut: prozatorul Dimitrie MORTŢUN (1829, octombrie 23); poetul, nuvelistul și cărturarul Nicolae GANE (1838, februarie 1); scriitoarea Sofia COCEA (1839, iunie 15); folcloristul Alexandru LAMBRIOR (1845, septembrie 20), matematicianul Aurelian MĂNESCU (1859, ianuarie 29), pictorul Ștefan ȘOLDĂNESCU (1863, iulie 16), folcloristul Artur GOROVEI (1864, februarie 19), teologul Dimitrie BOROIANU (1864, august 31); Emil TOFF, medic și publicist (1869, iulie 14), pictorul Dimitrie HÂRLESCU (1872, octombrie 24), scriitorul Ion DRAGOSLAV (1875, iunie 14), Ioan TĂNĂSESCU, doctor în medicină (1875, august 25); criticul literar Eugen LOVINESCU (1881, octombrie 31), Constantin URECHIA, doctor în medicină (1883, septembrie 14), sculptorița Măria MIHĂESCU (1894, ianuarie 1), artistul

¹⁶⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 178, 3 august 1942, pp. 6525-6534

plastic Aurel BĂEȘU (1896, mai 26), baritonul Alexandru ALGER (1898, aprilie 1), George ADAMA-CHI, profesor universitar (1899, octombrie 14), pictorul Teodor TATOS (1901), pictorul Vasile VASILIU-FALTI (1902, noiembrie 18), actorul Grigore VASTLIU-BIRLIC (1905, ianuarie 24), prozatoarea Profira SADOVEANU (1906, mai 21), geograful Mihai CONSTANTINESCU (1907, august 3), prozatorul Mihail ȘERBAN (1911, august 18), dramaturgul Horia LOVINESCU (1917, august 20), sculptorul Emil RUȘI (1927, august 27), Alexandru TODICESCU, doctor inginer (1927, decembrie 29), Liviu TITU, doctor în chimie (1942, iulie 15), poetul Al. PROTOPODESCU (1942, august 30), pictorul Gabriel BABAN (1948, noiembrie 6), pictorița Cecilia GRIGORAȘ (1952, februarie 13), pictorul Mihai Emanuel AGAPE (1954, mai 1).

FÂNTÂNA

(inclus în Matca, Galați).

1623, ianuarie 15: Scrisoare de mărturie privind cumpărarea „dreptei ocini și moșii din sat de Fântânele, din ținutul Tecuciului, două părți a doi bătrâni”¹⁷⁰, cu 200 taleri bătuți, de către Enache postelnic, de la Nicoară, feciorul Moșului, nepotul lui Căldăruș, de la Iorga, feciorul Dingăi, de la Constandin și Spiridon, feciorii Mârzii, nepot

¹⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 5, pp. 5, 6

Coțușii, de la Lepădat, fecior Fătului, nepot Coțușii, de la Șarban. Feciorul lui Epure, nepotul lui Epure celui bătrân, și de la Stanciul, feciorul Țigului, nepot Coții.

1623, aprilie 25: Întărit de Ștefan Tomșa voievod postelnicului Enache (Ianacache), care cumpărase, cu 140 taleri de argint, de la fostul pârcălab Stavăr, fiul lui Crăciun, nepotul lui Zbiarea, „ocina și dedina sa dreaptă, a treia parte din satul Fântâna, partea de sus, care este în ținutul Tecuci... / Și de asemenea au venit înaintea noastră și înaintea boierilor noștri, Nicoară, fiul lui Moșoiul, nepotul lui Căldărușă, și Iurga, fiul lui Dinga, și Spiridon, fiul lui Mârzea, și Neagul, fiul Stancăi, și Simion, fiul lui Stan, și Bălan și Lepădat, fiii lui Fătul, și Stan, fiul lui Țigul, toți nepoții lui Coțușea, și Mihăilă, fiul lui Burlă, și Șerban, fiul lui Epure, nepotul lui Epure cel bătrân... și au vândut dreapta lor ocină și dedină, două părți de ocină, cât vor fi doi bătrâni din acest sat, din Fântână, cât va fi partea lor, din acele drese mai sus scrise. Acestea le-au vândut ei tot boierului nostru mai sus scris, Ianache postelnic, pentru două sute de taleri de argint”¹⁷¹.

1774, iunie: Satele **Vultur Vechi** și **Fântânelili**, ținutul Tecuciului, ocolul Șerbăneștii și Lieștii, după recensământul lui Rumeanțev¹⁷², aveau **toată suma case-lor 52**. Scădere rufeturi 8: 1 vornic, 1 vătăman, 1 nevolnic, 4 vădive, 1 slugă. Rămân birnici 44. / **Birnici**: Dobria sin (fiu) Grigoraș / Stan Șerban / Simion cumnat lui, holtei / Ion Opria / Vasile Hangan / Crăciun Brăilescu / Ion Brăilescu / Lupșa, croitor / Stoica Giană / Mile Săcul /

¹⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 61, pp. 96, 97

¹⁷² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 548

Vasile, căprar / Stan sin (fiu) Mihălachi / Sava, brat (frate) lui, holtei / Grigori Bucă / Ioniță Mihăiloiu / Radu Cheopos, bejenar venit de la aprilie / Ion Crăciun, tij (la fel) / Iordachi, tij / Dumitrașcu, tij / Ignat Bulaiu / Micul / Neculaiu Grăpoe / Georghiță Rarinca / Ioniță Rarinca / Neculaiu Rarinca / Grigoraș, păcurar / Ion zet (ginere) lui Alecsandru / Mănăilă, păcurar / Ion, sin (fiu) Alecsandrii / Ion Broscar / Vasile Zlotilă / Vasiliță Melecian / Toader Bâlboaie / Apostol Țurlă, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Conachi / Radu Borșan / Vasile Bobârnachi, bejenar / Ion Golomoz / Ioniță Bălăuță / Toader, păcurar / Ion Dodolic / Gheorghi, păcurar / Ichim Dodolic / Pavăl zet (ginere) lui Țurlă / Ivan, holtei cu mamă. // **Rufeturi:** Ion Rarinca, vornic / Antohii, vătăman / Ștefana, văduvă / Sanda, văduvă / Postolachi, om străin, slugă a diaconului Eni / Apostol Druțul, nevolnic / Nedele, văduvă / Sava, văduvă.

FÂNTÂNA ALBĂ

(aproape de Climăuți, Bucovina, Ucraina).

Satul numit, de austrieci, Fontina Alba, a fost înființat, în **1784**, în poiana Varnița, din apropierea Climăuților, de o localitate de ruși lipoveni. „A doua colonie, care era constituită dintr-un neam cu totul ciudat, a venit de la Marea Neagră. Ei se numesc lipoveni sau filipoveni. Numele vine de la cuvântul slav „lippiarva” sau tei (De fapt, așa cum o demonstrează Dimitrie Dan, vine de la ierarhul conservator rus Filip – n.n.), căci toate

lucrurile lor din casă nu sunt făcute decât din acest lemn alb. Numele cel dintâi (lipoveni), din cele două amintite mai sus, l-au primit doar de la vecinii lor, tătarii, căci ei nu-și zic decât filipoveni. Acești oameni alcătuiesc o sectă cu totul deosebită și în privința felului de viață și a religiei. Se poate spune că ei sunt pietiștii (protestanți, adepți ai doctrinei sacerdoțiului universal și preconizând ascetismul) ortodocșilor... Ei își aleg, din comunitate, un popă, se închină la icoanele pe care le au în biserică și în casele lor... Ei își ard morții, ei se scaldă în fiecare zi, bărbatul cu femeia, împreună, și așa mai departe. / În tot timpul anului, nu mănâncă decât de opt ori carne, nu fumează și nu trag pe nas tutun. Îndeosebi, ei trăiesc retrași în satele lor, dar, afară din sate, lucrul se petrece cu totul altfel. Cum sunt foarte misterioși, cu privire la practicile lor religioase și nu prea lasă pe ceilalți să pătrundă în bisericile lor, nu se știe tot ce se întâmplă la această slujbă bisericească. / Botezul pare că s-ar face numai atunci când copilul are o judecată formată, ceea ce nu este rău, căci, atunci când se face botezul iarna, cu apă rece, asupra unor copii nou născuți, ce au creierul acoperit de un înveliș foarte subțire încă, el este adesea vătămător și poate fi chiar ucigător, după cum am constatat din experiență. / A înjura, a bate, a apuca arma sau a vărsa sânge și așa mai departe sunt, la ei, ca și la „păzitorii Domnului” (sectă olandeză), un mare păcat, oprit cu desăvârșire, ca și folosirea unor băuturi spirtoase. Dar, deși acești fățarnici vor să treacă niște oameni virtuoși și asceți, ei sunt departe de a fi astfel, căci sunt foarte dezmățați. Când interesul lor le-o cere, atunci acești fanatici devin firoși, dar să apere statul e oprit de legile lor. / Cum le place să trăiască mai ascunși, preferă să locuiască în ținuturi păduroase. Așa este și locul

lor de așezare, de acum, din Bucovina, la Varnița sau Fântâna Albă. În anul 1784, două sute de familii hotărâseră să imigreze în țară, dar au fost împiedicate de han (Șahin Ghirai, ultimul han al tătarilor di Crimeea, între anii 1777-1783) și de domn (Alexandru Mavrocordat, Deli Bei, domn al Moldovei între anii 1782-1785); au trecut, totuși, douăzeci și patru de familii încoace și, împreună cu ele, și alți capi de familie. Dar cum, din partea cealaltă, nu au fost lăsate femeile să-i urmeze, s-au întors, așadar, înapoi... / Acești oameni au primit, sub garanție împărâtească, o deplină libertate religioasă. Ei nu au admis nici chiar să li se numeroteze casele și li s-a făcut voia. Ei mai sunt scutiți, pe veci, de slujba militară și, timp de douăzeci de ani, nu au de plătit nici o dare. Dar ei nu au primit nici un fel de ajutor de la Curte. Cum au adus cu ei, și așa, multă avere, nici nu aveau nevoie de el. Îndeletnicirea lor principală este țesutul inului și facerea de frânghii etc. / Așa cum tot felul lor de viață are ceva deosebit, tot astfel este și îmbrăcămintea lor, care este simplă și cuviincioasă. Bărbatul își poartă părul tuns pe jumătate. Pe cam are o căciulă neagră țuguiață, de blană de oaie, la bărbie poartă barbă, iar în jurul gâtului, nimic. Cămașa lui este lungă și o poartă peste nădragi, după obiceiul moldovenilor. Trupul e înveșmântat într-o haină albă de lână, încheiată cu năsturei mici. În jurul trupului sunt încinși cu o legătură de piele albastră, roșie sau neagră, au nădragi lungi, în picioare au încălțăminte de coajă de copac dau de funie („Hadaki”). / Femeile își ascund de tot părul, fetele nu. Pe frunte poartă o bandă lată, brodată, care stă în sus, ca un turban, în față, iar la spate e mai îngustă și împodobită cu bani de aur. Peste ea se pune un văl alb, care trece pe sub bărbie și atârnă la spate, ceea ce arată foarte frumos.

Probabil pentru a nu trezi, la vecini, pofta de jaf, la care erau așa de expuși sub tătari. Gâtul este lăsat liber. Pe trup poartă o cămașă, care este cusută, la încheieturi și în jurul gâtului, cu lână de mai multe culori. Peste aceasta, un veșmânt lungă, de o țesătură de lână mai aleasă, care se încheie, în față, de sus, până jos, cu năsturei mici. Partea inferioară a trupului e îmbrăcată în niște pantaloni lungi de in. În picioare poartă ciorapi și un fel de sandale roșii, iar iarna, cizme. Cum acest popor este, îndeobște, foarte chipeș și cu o înfățișare plăcută, îmbrăcămintea aceasta ca de amazoană le lasă femeilor un aer cuviincios și modest... / Preoții, la acești oameni, nu se deosebesc printr-o îmbrăcămintă anume. Ei poartă, pe umeri, o mantie cenușie și țin în mână un toiag lung”¹⁷³.

1838: Ales, de călugării Pavel și Gherontie, drept loc al unei viitoare, în 1838, și înzestrat cu o mănăstire și cu un preot, Ieronim, în 1844, pus sub ascultarea unui mitropolit, în 28 octombrie 1846, adus de la Constantinopol, Ambrosie Popovici, fostul mitropolit al Bosniei, satul Fântâna Albă a devenit, curând, vatra autorităților ierarhice din întreaga lume a ortodocșilor ruși de rit vechi.

1839: Ieromonahul rus Partenie, care sihăstrise prin Carpații Moldovei, vine, cu mult înainte de anul 1839, când avea deja vechime, iarăși, în Moldova, „în părțile stăpânirii austriece, în Bucovina, la rușii mei”, și povestește: „De la Suceava, cinci mile ori cale de opt ceasuri, iar pe rusește 40 de verste, este un sat mare rusesc, numit Belaia Krinița (Fântâna Albă). Ajuns acolo, am intrat în mănăstire, în casa răposatului țăran Larion Petrovici Korovih-Nojek, care este și întemeietorul aceluia sat. Acolo am găsit, atât între monahi, ca și între mireni,

¹⁷³ Hacquet, în *Călători*, II, X, pp. 826, 827

tot felul de tâlcuri și neînțelegeri, dar, în vremea șederii mele acolo, s-au unit toate locurile și, în mijlocul satului, au făcut biserică și au căpătat un popă fugar”¹⁷⁴.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Siret – **Siret** (Oraș cu tribunal districtual), Bahrinești, Raince, Bălcăuți sau Laudonfalva, Băncești, Botoșănița, Cerepcăuți cu Berești, Țibeni sau Istensegits, **Fântâna Albă sau Bialakiernica**, Șerbăuți, Grănicești, Hadikfalva sau Dornești, Calafindești, Căndești, Climăuți, Mușenița, Negostina, St. Onufri sau Drăgușanca, Oprișeni sau Panțiri, Rogojești cu Gura Molniței, Rudești sau Gropana, Șerbăuți, Sinăuții de Sus, Sinăuții de Jos, Stârce sau Berlinți cu Slobozia lui Dumka, Tereblești, Vașcăuți pe Siret cu Parcelowka, Volcineț”¹⁷⁵.

1876: „Această mică țărișoară a Bucovinei, uitată sau abia cunoscută între Galiția și Moldova, este țara binecuvântată și refugiul sectanților, atât a creștinilor, cât și a evreilor. Cam la aceeași distanță de Cernăuți și Suceava se află Fântâna-Albă, unde locuiește Mitropolitul Arhiepiscop Staro-vera sau Vechiul Credincios. El este cel care consacră popii pentru toată Rusia, acolo unde prezența sa nu ar fi tolerată. Mă limitez la această pre-cizare, pentru a mă întoarce la Vechii Credincioși atunci când cursul călătoriilor mele mă va aduce să vorbesc special despre lumea slavă. Să notăm, pur și simplu, că guvernul rus a intrat pe o cale de toleranță față de Bătrânii Credincioși, iar

¹⁷⁴ *Călători*, XIX, III, p. 686

¹⁷⁵ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

sediul de la Fântâna-Albă este expus pierderii din importanța sa, care a fost foarte mare, până acum, deși estimează la aproximativ zece milioane numărul credincioșilor răspândiți prin Rusia. Dar trebuie să vorbesc aici despre Biserica românească sau moldo-venească din Austria, ale cărei destine au fost legate, până în ultimii ani, de scaunul patriarhal sârb de la Carlo-vitz”¹⁷⁶.

1900: Între anii 1900-1908, a fost construită superba Catedrală „Uspenia”, întru pomenirea lui Alexandru Ovsiannikov, banii necesari construcției fiind donați de părinții lui Alexandru, Gleb și Olga, Gleb Ovsiannikov fiind unul dintre cei mai renumiți negustori moscoviți ai vremii.

1906: „Confiscare de arme. De un timp îndelungat nu mai încetau arătările la prefectura și pretura din Siret că locuitorii lipoveni din Fântâna Albă și Climăuți, care sunt cunoscuți de pușcași perfecți, devastează pădu-rile fondului religios și ale particularilor de tot felul de animale sălbatice. Spre a pune capăt acestor devastări, prefectura din Siret a dat ordin ca toate armele de foc de la locuitorii acestor comune să fie confiscate. Joi, în 25 octombrie 1906, comisarul din Siret Kesseldorfer, ajutat fiind de secretarul Mlodnițchi și de 18 jandarmi, au făcut percheziție în locuințele acestor locuitori și au confiscat vreo 35 puști și mai multe revolve. Ori de va avea măsura aceasta efectul dorit nu credem, deoarece lipovenii din aceste comune sunt pușcași pătimiși și, ca atare, vor afla ei modul necesar pentru procurarea altor arme. Mai astă-

¹⁷⁶ D’Avril, Adolphe, *De Paris a l’Ille des Serpents*, Chapitre VIII / La Boukovine, Paris 1876, pp. 117-145

vară, chiar jandarmeria a fost atacată de ei, când a încercat să pună capăt braconajului din aceste comu-ne”¹⁷⁷.

1907: „Satele Lipoveni, Climăuț și Fântâna Albă în scurt timp vor fi despopulate de locuitorii lor. La îndemnul mai multor emisari din Rusia, peste 400 de familii și-au vândut averea și sunt gata să emigreze în Manciuria asiatică, o regiune aproape despopulată prin răzbelul ruso-japonez, de acu trei ani. Guvernul rusesc acordă fiecărui emigrant 12 fâlcii de pământ, 300 de ruble, pentru cumpărarea uneltelor de economie, 500 de copaci de construcție și parcurs liber până la locul destinării. Lipovenii, ținând sfat între ei, au trimis 5 delegați la fața locului, care, reîntorși, asigură pe consătenii lor că afirmațiunile și promisiunile emisarilor rusești sunt bazate pe adevăr. Nu va trece mult și lipovenii vor exista la noi numai în povești”¹⁷⁸.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitză: „**Fântâna Albă** (sau **Biala-Kiernica**), comună rurală, districtul Siret, așezată în colțul de Nord-Vest al districtului, la hotarul cu Rădăuți, spre Vest de comuna Climăuți, și anume la poalele dealului păduros Fundătura. Suprafața: 8,16 kmp; populația: 997 locuitori lipoveni, ruși starovierți (de legea veche). Este ultimul punct al drumului districtual ce vine de la Siret; prin drumuri de țară, comunică cu Cuciurmăre (Cernăuți) și cu Frătăuțul Nou (distr. Rădăuți). Are o biserică mare, de rit ortodox rusesc, împreună cu o mănăstire de călugări, în care rezidă mitropolitul lipovenesc, recunoscut nu numai de lipovenii bucovineni,

¹⁷⁷ *Apărarea Națională*, Nr. 7, Anul I, Cernăuți, duminică 28 octombrie stil nou 1906, pp. 4, 5

¹⁷⁸ *Apărarea Națională*, Nr. 97, Anul II, duminică 29 decembrie stil nou 1907, pp. 2, 3

ci și de cei din Țara Românească (Dobrogea). Afara de asta, posedă și o mănăstire de maici, de același rit. Această comună este menționată într-un hrisov din 20 Iunie 1463. La 1776, nu exista, probabil fiindcă fusese distrusă. A fost, însă, reîntemeiată, în 1784, prin o colonie de lipoveni și numită de ei Biala Kiernica. Populațiunea se ocupă cu agricultura, în special însă cu grădinăritul și cu cultivarea pometelor, exploatând nu numai pe cele din localitate, ci și pomete din locuri mari depărtate, luate în arendă. Este de remarcat că abstenența de băuturi spirtoase și de tutun, precum și de orice contact social cu alte naționalități, au făcut ca acești locuitori să rămână în obiceiurile lor strămoșești, aduse din Rusia, și să ducă o viață relativ foarte morală, deși ignorantă, neavând, până acum, nici măcar școală în localitatea lor. Comuna posedă 444 hectare pământ arabil, 108 hectare fâneați, 74 hectare grădini, 55 hectare izlaz, 135 hectare pădure. Se găsesc 185 cai, 183 vite mari cornute, 166 porci și 130 stupi”¹⁷⁹.

1914-1918: „**Pavel Alexeiew**, născut în anul 1869, în **Fântâna Albă**, a intrat în armată, cu prilejul mobilizării generale, și a plecat apoi în război. Pe la finea lui Octombrie 1918, se afla la Belz (Galiția), unde s-a îmbolnăvit și să fi murit, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumază, la cererea lui Petre Alexeiew, procedura pentru adevărarea morții”¹⁸⁰; „**Avram Pawlow**, născut la 4 aprilie 1912, în **Ciprian Pawlow**, născut la 22 septembrie 1913, și **Tatiana Pawlow**, născută la 8 aprilie 1917, toți copiii căsătoriiilor

¹⁷⁹ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 95, 96

¹⁸⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 53, Cernăuți în 9 August nou 1919, pp. 3-5

Pawl Alexejow și a **Irinei**, născută **Nikiforowa**, din **Fântâna Albă**, s-au refugiat, în noiembrie 1918, cu părinții lor, în Rusia și locuiau în Bălți. Acolo ei ar fi murit, în noiembrie 1918, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabile decesele, se dispune, la cererea Irinei Nokiforowa, procedura pentru stabilirea morții celor dispăruți”¹⁸¹;

1940: Renumele spiritual al localității Fântâna Albă avea să fie substituit brutal, după 28 iunie 1940, când trupele sovietice ocupă nordul Bucovinei, de o simbolistică a tragismului și a bestialității ființei umane. Obligat de sovietici (nu de ruși, ci de sovietici), mitropolitul rușilor stavroveri, Siluan Kravțov, deși bolnav, s-a bejenit la Brăila, iar mănăstirea de la Fântâna Albă a fost desființată.

1941: După mai puțin de un an, români și ucraineni de prin satele nordului bucovinean au încercat să scape din uriașa temniță roșie, încercând să treacă în România, pe la Fântâna Albă, în 1 aprilie 1941, când vreo două sute de oameni, care mășăluiau în căutarea speranței, au fost uciși de grănicerii bolșevici. Responsabili pentru masacrul de la Fântâna Albă: **Berezovschi Ilie**, din com. **Corcești**, jud. Storojineț, „ca primar, numit de ruși în comuna sa, s-a purtat aspru cu populațiunea română, pe care o pune la munci grele și **a contribuit la prinderea și împușcarea, în Aprilie 1941, a unui mare număr de români bucovineni**, care organizaseră să treacă în masă în România liberă”; **Babiuc I. Gheorghe** și **Burlă Sofronie**, ambii din com. **Budineț**, jud. Storojineț, „ca funcționari și oameni de încredere ai regimului sovietic, au denunțat pe

¹⁸¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 86, Cernăuți în 5 Decemvrie nou 1919, pp. 9, 10

locuitorii români care vroiau să treacă granița în Vechinl Regat, locuitori care, fiind prinși de autoritățile rusești, au fost împușcați”; **Ioan Buhnea** și **Tănase Colotelo**, din com. **Cerepcăuți**, jud. Rădăuți, „fiind agenți secreți ai rușilor, urmăreau pe bunii români care, neputând îndura viața sub regimul bolșevic, vroiau să treacă frontiera în Vechiul Regat și, după ce-i prădau de tot ce aveau asupra lor, îi dădeau pe mâna autorităților sovietice ”; **Vasile T. Larionov**, **Grigorie A. Evseidov**, **Fadei P. Olimpov**, **Ermil I. Deiov** și **Iacob Micheiu**, toți din com. **Fântâna Albă**, jud. Rădăuți, „fiind, sub ruși, membri în comitetul comunal, s-au purtat rău cu bunii români, indicând autorităților sovietice persoanele ce tre-buiau deportate, și au vorbit în public împotriva Statului Român, spunând că românii nu vor mai veni înapoi”¹⁸².

1941: „Mihai I, / Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României, / Conferim Ordinul Militar „Mihai Viteazul” clasa II drapelelor următoarelor unități: Drapelului Divizionului 57 Artilerie grea moto, pentru ceurajul, devotamentul și tenacitatea cu care ofițerii, subofițerii și trupa acestui divizion au sprijinit înain-tarea camarazilor infanteriști, atât în luptele de la Negos-tina-Tereblecea, unde, cu o baterie înaintată, a sprijinit Brigada a 8-a Cavalerie, ce se afla în acoperire, și a redus la tăcere o bună parte din artileria inamică, zădărniciind retragerea coloanelor motorizate; precum și în luptele de la Măneuți, Frătăuți, Fântâna Albă, **Cerepcăuți**, unde, prin trageri masive și precise, neutralizează cazematele inamice, ușurând înaintarea Diviziei a 7-a”¹⁸³.

¹⁸² *Monitorul Oficial*, nr. 199 din 27 august 1942, p. 7130

¹⁸³ *Monitorul Oficial*, Nr. 98, 29 aprilie 1942, p. 3466

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează la gradul II în învățământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învățători și învă-țătoare, care au reușit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuți, cu notele arătate în dreptul fiecăruia¹⁸⁴: Megera Iaroslava, comuna **Baineț – Fântâna Albă**, media 8,12”.

FÂNTÂNA BLĂNARULUI

(Zvâștelești, Viltotești, Viștelești, azi Fântâna Blănarului, comuna Bogdana, Vaslui).

1469, octombrie 20: Întărit de Ștefan voievod lui Toader Zvâștală și surorilor sale, Stana, Marena și Marușca, care „s-au tocmit toți împreună și ele au lăsat fratelui lor, pan Toader Zvâștală, un sat, anume **Zvâștelești**, unde este casa lui, pe Bogdana. Iar tuturor celor trei surori... să le fie un sat, anume Șerbănești pe Bogdana”¹⁸⁵. Hotarul, din veac.

1582, aprilie: Zapisul lui Giurgea (Jurjea) șoltuzul și al celor 12 pârgari de **Bârlad**, în care mărturisesc „cum a venit Sima și a vândut a sa cumpărătură din satul **Veștelești**, a patra parte; așijderi, partea lui Fărmachie și a Băsului, iarăși de acolo; aceste părți le-a vândut lui Vlașin, drept 110 florini tătărești. / Așijderi, Naga, fata lui Vișteală, a vândut a patra parte din satul **Horgești** lui

¹⁸⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 și urm.

¹⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 161, pp. 237-239

Vlașin, drept 40 florini tătărești... dinaintea lui Bunbară, Vasile, Ioniță, Sucevan și Toader Beche ot **Suceveni**, Ion Botăș, Simion Buile și Zaharia Amoloș ot **Șărbănești**”¹⁸⁶.

1636, septembrie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, lui Constantin Sitariul, fiului său Toader, ginerelui Dumitrașco, și nepoților Dura, Constantin și Doroftia, fiii Dragăi, toți nepoții și strănepoții lui Gavril și Toader Zvâștală, după pâra de față cu Nechifor Țenchiu, fiul lui Sima, cu fiul lui Luca și cu alte rude ale lor, toți nepoți și strănepoți lui Bilăi, „pentru o jumătate din satul **Zvâșteleşti** (Vișteleşti, azi Fântâna Blănarului, comuna Bogdana, Vaslui), care este pe Bogdana, în ținutul Tutova, spunând slugile noastre mai sus scrise că le este dreaptă ocină și dedină. Și au arătat urice de moștenire de la Ștefan voievod cel Bătrân și de la Petru voievod, și alt ispisoc de pâra de la Petru voievod, căci s-a pârat atunci tatăl lor Gavril cu Sima, tatăl lui Nechifor (Țenchiu) pentru această jumătate din satul Zvâșteleşti... Iar Nechifor și fiul lui nu au avut nici un dres, să-l arate”¹⁸⁷.

1665, martie 15: Zvantie, feciorul lui Toader Moloșco din **Negrilești**, vinde lui Neculai Buhuș mare logofăt, drept 100 lei, „jumătate de bătrân din **Vișteleşti**, moșie ce o aveam de pe moașă-mea (bunica) Maria, sora lui Vișteal vornicul”¹⁸⁸.

¹⁸⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 17, pp. 32, 33

¹⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 525, pp. 576, 577

¹⁸⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 165, p. 152

1667: Ștefan Sâtariul, feciorul lui Constantin Sâtarul din Viștelești, mărturisește că, având „un nume de zlotaș acolo, în satul **Viștelești**, deci câte nevoi rele erau, tot le-am plătit, până, de la o vreme, am sărăcit și n-am avut puterea să mai biruiesc nevoile ce erau, numai să dau țara, că era de numai câte 6 ughi (ducați ungurești) și câte 5 ughi, până sărăcii de tot. Deci, neavând ce face, am căzut la dumnealui Necolai Buhuș logofătul cel mare, de i-am vândut niște stupi ce-am avut, cu loc de prisacă și cu zămnice, cu tot, acolo, la Viștelești, și m-am plătit de acele nevoi”¹⁸⁹.

1667, ianuarie 20: Savin, feciorul lui Strătulat din **Viștelești**, vinde logofătului Buhuș, drept 15 lei bătuți „o vie, ce este din deal de via lui Zavantie și a lui Gavril Pălici”¹⁹⁰.

1667, martie 3: Ariton și femeia lui Malea, fata Durăi, nepoată Sâtarului, vinde lui Neculai Buhuș mare logofăt, drept 50 lei bătuți, „a noastră dreaptă ocină din satul **Viștelești**, din jumătate de sat, din a patra parte, a treia parte, din partea Fanului, toată partea noastră; și iarăși, din **Șărbănești**, din jumătate de sat, partea Fanului, și din **Negrilești**, tot din partea Fanului, ce s-a alege”¹⁹¹.

1670, mai 8: Frații Ionașco, Gligori și Vasile Stârce vând Aniței, văduva lui Nicolae Buhuș, pentru o arvună de

¹⁸⁹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 168, pp. 152, 153

¹⁹⁰ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 169, p. 153

¹⁹¹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 170, pp. 153, 154

50 lei, „o parte de moșie ce avem la **Viștelești**, ce este în ținutul Tutovii, din jumătate de sat a treia parte”¹⁹².

1670, mai 8: Frații Ștefan și Maria, feciorii Ilenii, vând Aniței, văduva lui Nicolae Buhuș, pentru o arvună de 50 lei, „a lor moșie din **Viștelești**”¹⁹³.

1715, septembrie 10: Vasile și Alexandru, feciorii lui Ștefan Sâtariul, nepoții lui Constantin Sâtariul din satul **Viștelești**, din Bogdana, vând marelui spătar Ion Pălade ocina lor „din satul **Șărbănești**, ce se va alege partea tătâne-nostru Ștefan Sâtariul... / Așijderi i-am vândut părțile noastre ce se vor alege dinte frații noștri din **Băloșăști**, din bătrânul nostru, iar pe apa Bogdăanii... / Așijderi, ce se va alege parte din satul **Tomcești** și **Tunsăști**, ce avem de pe moșul nostru Constantin Sâtariul din bătrânul Coțman Petre, iar pe apa Bogdăanii... Așijderi, i-am vândut, cu toți frații împreună, anume Ștefăniță Sâtariu, Vasile Sâtariu, Alexandru Sâtariu, Sâmeon Cârlan, Anghelina fata lui Constantin și Stratina, jumătate de bătrân din satul Șărbănești, jumătate de bătrân din Băloșești și jumătate de bătrân din **Brănești**, în ținutul Putnei, pe gârla Putnei, dincoace, ce este cumpă-rătura moșului (bunicului) nostru Constantin Sâtariul de la Sâmion Dumnezău... Acestea le-am vândut spătarului drept 16 lei bani gata”¹⁹⁴.

1723, februarie 1: Vornicul de gloată Toader Bujoranul și fiul lui Constantin vând fostului mare spătar Ion

¹⁹² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 172, pp. 154, 155

¹⁹³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 173, p. 155

¹⁹⁴ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 185, pp. 164, 165

Pălade „20 de pământuri în frunte, din satul **Coroești**, ce este pe apa Bogdăanii, în ținutul Tutovii, cu loc de casă în seliște, cu vie în deal, cu pomăt și din heleșteu, care moșie ne este danie de la Anghelușa, jupâneasa lui Vasile Gâlcă vornicul, care și lor le-a fost danie de la Zevantie, feciorul lui Toader Moloș, nepotul popii Zăgan, moșie ce ne-a fost dată nouă și unei mănăstioare, ce avusesem mai sus (spre nord) și, de câțeva vreme, arzând biserica și nerămânând nici o jăriște și fiind noi lipsiți de multe, am vândut-o, așa cum scriem mai sus. / Așijderi am vândut dumisale, de la un Alexandru sin (fiu) Constantin Șoitul din **Bicani**, precum am dăruit frățâne-meu Ion Bujoranul jumătate de bătrân de moșie din satul **Vlădești**, tij (la fel) pe Bogdana, mai sus, toată partea tătâne-său Constandin Șoitul. / Așijderi am mai vândut dumisale de la Ursul sin Ion Bolii și de la nepoata lui Nastasia, fata frățâne-său Gligore Bole, partea din **Rădăești**, ce a fost vândută tij (la fel) frățâne-meu Ion Bujoranul, ce se va alege, a frățâne-său lui Gligori Bolii de pe Viltotești (**Viștelești**), din apa Bogdăanii, dinspre soare răsare, din partea răzășească; acestea le-am vândut dumisale drept 15 lei și mi-a dat toți banii deplin”¹⁹⁵.

1726, ianuarie 6: „Maria, jupâneasa răposatului Costachi serdarul, împreună cu fiii ei Manolachi și Iordache, vinde părțile de moșie pe care le avea de la părinți și care fuseseră ale moșului (bunicului) său Neculai Buhuș, danii și cumpărături din **Viștelești**, **Negrilești** și **Băloșești**, pe apa Bogdăanii, cuscrului ei Ion Pălade fost mare spătar,

¹⁹⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 140, pp. 139, 140

primind 30 lei, până se vor măsura acele părți cu hotarnici”¹⁹⁶.

FÂNTÂNA MARE

(aproape de Fălticeni, Suceava).

Menționată în 1633, dar indirect, drept „fântâna de piatră” din formularea „Dumbrăvița, ce este la Poiana Mănăstirii, mai sus de prisaca veche, unde este fântâna de piatră”, așezarea Fântâna Mare nu beneficiază de atestări timpurii, precum satele sale Praxia, numit inițial Blăgești, datorită vecinătății celor două cătune, și Dumbrăvița. Lipsa uricelor se datorează și stăpânirii călugărești, care, dacă apucă un bun pământesc, nu-l mai scapă din mână nici pentru un miliard de raiuri în ceruri. Precum, de altfel, se probează și cu povestea așezărilor sucevene Fântâna Mare, Cotu Băii, Dumbrăvița și Praxia (numele vine de la ginerele lui Luca Arbure, Praxia, adică Plăieșul).

1447, august 22: Petru voievod întărește mănăstirii Neamț, printre alte sate, „și Dumbrăvița”, cu precizarea că, „în toate aceste sate mai sus-scrise și iezere să nu se amestece întru nimic nimeni din panii noștri și să nu ne plătească dare, nici posadă, nici iliș, nici podvoadă, nici la jold să nu plătească, nici la mori, nici la cetate să nu ne muncească; nici globnicii, nici pripășarii, nici osluharii să

¹⁹⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 190, pp. 169, 170

nu îndrăznească să-i tulbure și nici judecătorii să nu ia gloabă de la acești oameni din aceste sate, nici globnicii lor, nici pripășarii să nu ia din aceste sate nici gloabă, nici tretină, chiar dacă între acești oameni va fi dușegubină, fie tâlhărie, fie orice fel de faptă, sau mare sau mică; dregătorii noștri să nu aibă dreptul să judece pe oamenii lor și nici să-i prade, ci numai călugării de la mănăstirea de la Neamț, cu egumenul și cu cine știu ei, să judece pe oamenii lor din aceste sate mai sus-scrise și să facă ei cu această gloabă ce știu și să nu plătească acești oameni nici o slujbă a noastră și nici o muncă și să nu ne plătească, în afară de oaste, când domnia mea va merge cu viața sa”¹⁹⁷.

1455, iunie 7: Petru Aron voievod întărește spătarului Gavril, printre alte sate, și „Blicești, pe Topoliță”, adică Blăgești, sat de pe moșia Plaxia, după cum o probează uricele de mai târziu¹⁹⁸.

1470, aprilie 1: Ștefan cel Mare întărește mănăstirii Neamț „Dumbrăvița, pe Șimuz” și toți ȝiganii mănăstirii, anume: fiii lui Vlad, Nanul și frații lui, Voico și Mihul și cu sălașele lor, și Andrea, fiul lui Radul, cu sălașul său, și Alexa, fiul lui Herța, cu sălașul său, și fiii lui Zavid, Oanță și frații lui, Țincă și Popuța, cu sălașele lor, și fiii lui Lațco, Luca și fratele lui, Alexa, cu sălașele lor, și fiii lui Micula, Dinga și fratele lui, Manciul, cu sălașele lor”¹⁹⁹.

1599, martie 28: În fața Divanului lui Ieremia Movilă s-au prezentat „slugile noastre, Gligorie Udrea cel

¹⁹⁷ ASSP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. I, București 1975, doc. 273, pp. 387, 388

¹⁹⁸ ASSP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. II, București 1976, doc. 47, p. 66

¹⁹⁹ ASSP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. II, București 1976, doc. 163, p. 242

bătrân, care a fost mare vatah, feciorul Nastascăi și rudenia lui Simion Udrea, feciorul lui Gavril Udrea, ce-a fost vornic, și iarăși rubedeniile lor, alt Grigorie Udrea, și frate-său Gorcea, feciori ai lui Isac Udrea, ce-a fost medelnicer, toți nepoți lui Gavril Troțușanu (ginterele lui Luca Arbure – n. n.), ce-a fost logofăt mare (decapitat de Petru Rareș, pentru hicleenie, la începutul celei de-a doua domnii – n. n.)... și au vândut a lor dreaptă ocină și moșie dintru a lor drept și încredințat uric și din drese de întăritură, ce-a avut moșul (bunicul – n. n.) lor Gavril Troțușanul... un sat anume Dumbrăvița, cu loc de iaz și de moară pe Șumuz de către Baia; însă Gorcea, feciorul lui Isac Udrii, ce-a fost medelnicer, a vândut și partea fratelui său, a lui Pătrașco, pentru că a schimbat cu dânsul cu niște vii, ce sunt în dealul Porcului; acel sat l-au vândut ei cinstitului și credinciosului boierului nostru, dumisale lui Nestor Ureache, vel vornic, drept șase sute de taleri de argint”²⁰⁰.

1616, iulie 26: „Hotarul acestor două moșii a mănăstirii Secului (care este Dumbrăvița), fiind atuncea în stăpânirea mănăstirii Secului și a Moldoviței, începând din apa Râșcăi, printre luncuțe și lac și din lac într-un ulm, ci s-au făcut bour, fiind un plop cu bour căzut; din ulm, drept peste câmp, într-o moviliți ce este în poiană, alături cu hotarul Râșcăi, ce se cheamă Bogoslovul. / Din moviliță, drept în topliță, unde se împreună cu hotarul Moldoviței, Blăgeștii, care topliță se cheamă Praștia și toplița, în jos, până unde cade drumul ce treci peste Moldova, în iastă parte, unde se împreună cu hotarul Moldoviței, cu Răciulenii, aflatu-s-au și bour vechi, într-un plop ce au căzut. Dar s-au pus bour într-un plop, lângă acela; din bour,

²⁰⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, Volumul XX, Iași 1928, pp. 94, 95

drept la câmpul de afară, la drumul cel mare, în capul dâlmei, tot alături cu hotarul Răciulenilor, și tot dâlma, peste câmp, drept la Șomuz și lovește gura Erugii, ce este pe din jos de biserica Răciulenilor, în ca-pul Erugii de sus, într-o moviliță; de acolo, drept peste câmp, spre Spătărești, într-altă moviliță, unde este un loc și lozia lângă moviliță; și dintr-acea moviliță, în costișa ce este hotarul Răciulenilor, a Moldoviței; iar dintr-a Moldoviței hotar, în jos, este hotarul Dumbrăvița și cu partea lui Ureche vornic de Răciuleni, care este a mănăs-tirii Secu; și așa se încheie hotarul acestor două mănăs-tiri”²⁰¹.

1628, mai 26: Teron de Blăjești este martor la o vânzare în Spătărești²⁰². În uricul din aceeași zi, el este consemnat drept „Tiron din Blăjești”²⁰³.

1633, martie 11: „Io Alexandru Iliăș voievod, din mila lui Dumnezeu domn al țării Moldovei. Iată a venit, înaintea noastră și înaintea boierilor noștri, sluga noastră Nașcul și a arătat, înaintea noastră, un zăpis de mărturie, scriind și mărturisind în el cum el însuși a cumpărat de la Guță, fiul lui Tăbuci din Bodești, un loc de prisacă din hotarul satului Dumbrăvița, ce este la Poiana Mănăstirii, mai sus de prisaca veche, unde este **fântâna de piatră**. Aceea el și-a cumpărat-o pentru treizeci zloți, numărați dinaintea multor oameni buni, anume: Moglan și Drăgan Bîrzul și Pavel Dzamă și Hotnogul și Sava și Vasilie și Gligorie și Tunsul din Ciumălești și alți oameni buni.

²⁰¹ Crăciun, Georgeta, *Moldova în vremea Domnitorului Grigore Alexandru Ghica*, p. 182-183

²⁰² ASSP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XIX, București 1969, doc. 362, p. 505

²⁰³ ASSP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XIX, București 1969, doc. 363, p. 507

Pentru aceea, și domnia mea, când am văzut acel zapis de mărturie dinaintea atâtor oameni buni, am crezut și de la noi încă am dat și am întărit slugii noastre mai sus scrise, lui Nașcul, acel înainte spus loc de prisacă, ca să-i fie și de la noi ocină și cumpărătură, cu tot venitul. Și altul să nu se amestece”²⁰⁴.

1638, martie 27: Vasile Lupu: „Dat-am cartea domniei mele rugătorilor noștri, călugărilor de la sfânta mănăstire de la Bistrița, spre aceea ca ei să fie tari și puternici cu cartea domniei mele a ținea ei și a opri a lor dătătură, ocina din sat, din Blăgești, și cu toate poienile, câte vor fi acolo, pentru căci este dreaptă ocină și dătătură sfintei mănăstiri, Bistriței, de la răposatul Petrica, ce-a fost hatman și au și uric. Deci, Plăcsoaea și cu frate-său, cu Vasile Cârțul, și alți oameni ai lor trebuie să nu mai aibă acolo, pentru căci au avut și zi înaintea Porții domniei mele Plăcsoaea cu oamenii săi, să-și aducă dereșele, după Paști, să stea cu călugării de față, înaintea Porții domniei mele. Deci călugării, când au fost la zi, au venit și au așteptat o săptămână peste zi și s-au îndreptat și dres-le încă și-au adus, iar Plăcsoaea, cu frații ei și cu ruda lor, n-au venit, ci au rămas din toată legea și din Porta domniei mele, de așijderea. De acum, înainte să nu se mai pârască această pâra nici odinioară, în veci, peste cartea domniei mele”²⁰⁵.

1643, martie 8: Gligorie Ureche, vornicul cel mare din Țara de Jos, și nepoții lui, spătarul Neculai Ureche și Nistor Batiște împart satele rămase de la părinții lor,

²⁰⁴ ASSP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XXI, București 1971, doc. 313, p. 404

²⁰⁵ ASSP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XXIV, București 1998, doc. 295, p. 294

„Nistor Ureche, vornicul cel mare, și Mitrofana, jupâneasa dumisale... Și s-au venit pe partea lui Gligorie Ureche, vornicul, satul Dumbrăvița, pe Șomuz, cu loc de moară și de heleșteu pe Șomuz”, printre alte multe sate din Moldova²⁰⁶.

1740, martie 27: „Grigore al II-lea Ghica, domnul Moldovei, judecând, după mărturia lui Șerban Cantacuzino, mare stolnic, și Adam, fost mare sluger, pricina dintre mănăstirea Secul cu Davidel, ce se trage din neamul Mihăilescului, și cu Deleu, călugărul, pentru a patra parte din satul Răciuleni, ce se învecinează cu satul Dumbrăvița al mănăstirii Secul, care au arătat că trei părți din satul Răciuleni sunt ale mănăstirii Moldovița, date cu uric de la Iancu voievod, iar a patra parte din satul Răciuleni, jumătate moșia lui Ureche, vornicul, după uricul lui Radu voievod din 1617 (7125), iar cealaltă jumătate a fost a Parascăi, fiica Mihăilescului, după o carte a lui Vasile voievod din 1643 (7151) și a vândut-o lui Deleu, care a dăruit-o mănăstirii Secul, dă și întărește mănăstirii Secul satul **Dumbrăvița** și a patra parte din satul Răciuleni, ținutul Suceava. **Hotare:** apa Râșca, po-iana Bogoslov, în toplița Praxie, hotarul Moldoviței, Blăgeștii, drumul ce trece peste Moldova, Drumul cel mare, biserica Răciulenilor, Spătărești, hotarul Dumbrăviței, cu partea din Răciuleni a lui Ureche vornicul, a mănăstirii Secul. Credința domnului, a fiilor săi Scarlat și Matei, și a boierilor Costantin Ruset, mare vornic de Țara de Jos, Iordache Ruset, mare vornic de Țara de Sus, Costache Razul, hatman și pârcălab al Sucevei, Grigore, mare postelnic, Toader Costache, mare spătar, Toader Palade,

²⁰⁶ ASSP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XXVII, București 2005, doc. 42, p. 46

mare vistier, Aristarh, mare ban, Radul Racoviță, mare paharnic, Manolache Costache, mare stolnic, Grigoraș Costache, mare comis, Sandul Sturza, mare logofăt”²⁰⁷.

1803: Conform Condiții liuzilor, „Fântâna mare a pitarului Neculai Calmuțchi” avea 32 liuzi, oameni străini, aduși din Galiția, care plăteau proprietarului moșiei, nu și visteriei statului, 380 lei pe an. „Dumbrăvița de gios a gramaticului Costachi Mavrichi” avea 28 liuzi și 4 breslași, iar „Dumbrăvița de sus, a pităresei Maria Pătrăș-cesii”, 41 de liuzi și 3 breslași, deci meseriași. Praxia figurează doar cu partea numită „Blăgeștii a clirosului din Bucovina”, cu 50 de liuzi²⁰⁸.

1878, mai, Prefectura județului Suceava: „Toate autoritățile sunt rugate a lua măsuri ca să pună mâna pe tinerii **Damian Ion**, din comuna **Fântâna Mare**, și **Florea Ion**, din comuna **Drăgănești**, înscriși pe tabloul de recensământ al recrutăției clasei anului curent, au dispăruți de la domiciliile lor, unde nu se știe: signalmentele lor sunt: 1). părul castaniu, fruntea, sprâncenele castanii, ochi verzi, nasul și gura potrivite, barba rotundă, fața smeadă, osebite semne nu are; 2). părul negru, fruntea potrivită, sprâncenele negre, ochi negri, nasul și gura potrivite, barba rotundă, fața smeadă, osebite semne nu are. / No. 3.191. / 1878 Mai 13”²⁰⁹.

1881: „Tabloul premianților de juriul concursului agricol și industrial din județul Suceava, în zile de 14, 15 și 16 octombrie 1881: **Stanislas Covaľschi**, din comuna Fântâna Mare, pentru una iapă și un mânz, medalie aurită;

²⁰⁷ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 771, p. 256

²⁰⁸ Codrescu, Th., *Uricarul*, Vol. VII, Iași 1886, p. 249

²⁰⁹ *Monitorul Oficial*, No. 152, miercuri 12/24 iulie 1878, p. 4098

Maria Grigorescu, din comuna Fântâna Mare, pentru țesături de in și cânepă, medalie de bronz; **Elisaveta Crețulescu**, din comuna Fântâna Mare, pentru țesături de in și cânepă, medalie de bronz”²¹⁰.

1894: „Fântâna Mare, comună rurală situată în centrul plasei Moldova de sus, spre sud-vest și la 7 km de Fălticeni. Se mărginește, la nord, cu comuna Șoldănești, la vest cu comuna Baia, la sud cu comuna Bogdănești, și la nord cu comuna Baia. Are forma unui poligon nere-gulat E compusă din satele **Fântâna Mare, Cotul Băii, Dumbrăvița și Praxia**, cu reședința în satul de la care și-a luat numele. Numără 379 case, în care stau 409 capi de familie sau 1.570 suflete (800 bărbați și 770 femei), din care 6 izraeliți și 2 bulgari. Contribuabili sunt 420. Are 3 biserici, servite de 3 preoți și 6 cântăreți, și o școală rurală mixtă. Bugetul comunei, pe anul 1892-1893, are la venit 4.304,61 lei și la cheltuieli 4.302,10 lei, iar al drumurilor, 965,50 lei venit și 958,75 lei cheltuieli. În toată comuna sunt: 4 buhai, 398 boi, 317 vaci, 317 viței, 18 cai, 1.080 oi, 34 iepe, 17 mânji, 260 gonitori, 264 gonitoare, 5 strâșnici, 2 strâșnice și 364 porci. Altitudinea comunei, deasupra mării, variază între 340-345 m. E udată de Mol-dova (3 km), Șomuzul Băii (3 km) și de Pârâul Satului. Suprafața teritorială a comunei e de 2.162 hectare, din care 1.758 hectare cultivabile și restul prundiș și smârcuri neproductive. Anul acesta s-au cultivat: 179 hectare grâu, 398 hectare porumb, 38 hectare orz, 377 hectare ovăz și 8 hectare hrișcă. Locuitori împrădiați la 1864 sunt: 144 frunțași și 78 pâlmași, stăpânind 786 fâlcii și 70 prăjini. În comună sunt trei moriște, aducând un venit de 6-7000 lei anual, și 5 cârciumi. / **Fântâna Mare, satul** în care se află

²¹⁰ *Monitorul Oficial*, No. 196, 2/14 decembrie 1881, pp. 6078-6080

reședința comunei cu acest nume. În centrul său sunt niște izvoare foarte abundente, de unde îi vine și numele. Așezat pe șesul stâng al Moldovei, numără 109 case, populate cu 101 capi de familie sau 442 suflete, din care 223 bărbați și 209 femei (6 străini). Contribuabili sunt 105. Vatra satului ocupă 18 fâlcii. Locuitorii nu sunt tocmai gospodari de frunte. Are o biserică, cu patronul „Sfinții Arhangheli”, clădită din lemn, la 1832, de Alecu Drăgușanu și restaurată de Gheorghe Ghițescu, servită de un preot și 2 cântăreți și împroprietărită cu 8 fâlcii. O școală rurală mixtă, cu un învățător plătit de stat, înființată în 1865, frecventată de 34 școlari, din 175 băieți și 151 fete cu etatea între 7-12 ani aflători în comună. Moșia, proprietate a dlui Alexander Rod-di-Dél, are întinderea de 550 hectare cultivabile, 143 hectare prundiș și mlaștini neproductive și 123 hectare fânaș. Împroprietăriți la 1864 sunt 42 frunțași și 23 pâlmași, stăpânind 233 fâlcii și 50 prăjini²¹¹. / **Cotul Băii, sat** pe moșia Baia, dar în comuna Fântâna Mare. E așezat spre apus de Fântâna Mare, pe șesul stâng al Moldovei. Numără 108 case, populate cu 120 capi de familie sau 505 suflete, din care 6 străini. Contribuabili sunt 121. Vatra satului ocupă o suprafață de 20 fâlcii. Are o biserică, cu patronul „Sfântul Nicolae”, clădită din lemn, de locuitori, la 1843, servită de 1 preot și 2 cântăreți, împroprietărită cu 8,5 fâlcii. Moșia e a sătenilor. În întindere de 410 hectare cultivabile, 100 hectare fânaș și restul de 46 hectare prundiș²¹². / **Dumbrăvița, sat** pe moșia cu același nume din comuna Fântâna Mare. Se împarte în Dumbrăvița de sus și Dumbrăvița de jos. Numără 135 case, populate cu

²¹¹ Ionescu, Serafim, *Dicționar geografic al județului Suceava*, Iași 1894, pp. 117-119

²¹² Ibidem, p. 86

144 capi de familie sau 513 suflete (254 bărbați și 259 femei), din care 8 izraeliți. Vatra satului ocupă 25 fâlcii. Are o biserică, cu patronul „Adormirea Maicii Domnului”, zidită, la 1865, de proprietarul Gheorghe Ghițescu, servită de un preot și 2 cântăreți și împrumutată cu 8 fâlcii. Școala din Fântâna Mare servește și acestui sat. Moșia e proprietatea doamnei Maria G. Ghițescu, cu fiii. E în întindere de 1.013 hectare, din care 798 hectare cultivabile și 170 hectare fânaț. Împreună cu cei din Praxia s-au împrumutat 47 pâlmași și 30 codași cu 265 fâlcii 60 prăjini. Drumuri principale sunt: la Fălticeni (9.000 m) și la Fântâna Mare (6000 m). În condica liuzilor pe 1803, citim: „Dumbrăvița de jos a gramaticului Costache Mavrichi, cu 28 liuzi, plătind bir 396 lei pe an, și Dumbrăvița de sus, a pităresei Maria Pătrăscesei, cu 41 liuzi, plătind 328 lei bir anual și fiind și 2 liuzi de cei fără bir”. Ei se ocupau cu plugăria și făcutul draniței. La 1826, căminarul Dumitrache Ganea, vechil spătarului Costachi Mavrichi, se judecă cu egumenul mănăstirii Râșca pentru împrumutarea moșiei Dumbrăvița, de la ținutul Sucevei. Se aduce în cauză un hrisov de la Radu Vodă 7121 (1613) și altul de la Grigore Ghica Vodă 7249 (1740) Mart. 27. (*Uricar*, de T. C., vol. VII, pp. 249 și 250, și vol. VI, p. 228.)²¹³. / **Praxia, sat** pe moșia Dumbrăvița din comuna Fântâna Mare. Numără 27 case, în care trăiesc 29 capi de familie sau 102 suflete, din care 47 bărbați și 55 femei. Vatra satului ocupă 6 fâlcii. Biserica din Dumbrăvița și școala din Fântâna Mare servesc și acestui sat”²¹⁴.

1897: „Inundațiile din Suceava. De trei zile plouă neîncetat; în noaptea trecută a fost un adevărat potop;

²¹³ Ibidem, p. 114

²¹⁴ Ibidem, p. 252

întregul oraș era în picioare, de frica unei catas-trofe, toate pivnițele sunt pline de apă, din care cauză mai multe case din mahalaua Sucevei s-au scufundat. Podul cel mare de pe Moldova, de la Mălini, care pune în comu-nicație plasa Muntelui cu restul județului, a fost rupt de ape, cel de la Dumbrăvița a avut, ieri noapte, aceiași soartă; toate podurile de pe Bistrița, Siret, Râșca, Șomuz nu mai există”²¹⁵.

1922: „Decizia No. 4573. Procesul-verbal încheiat în ziua de 1 octombrie 1922. Comisiunea, în majoritate, dispune: Constată că nu e cazul a se mai propune la o nouă expropriere din moșia **Fântâna Mare**, situată pe teritoriul comunei Fântâna Mare, proprietatea minorilor Elena și Gheorghe Giurăscu. În caz când, la măsurătoarea ce se va face de direcția cadastrului, se va constata că moșia are o suprafață mai mare de 300 ha teren cultivabil, se va declara expropriat terenul cultivabil ce va întrece peste suprafața de 300 ha, determinându-se, pe teren, în lanul numit „Dealul Curții”, începând din partea de la răsărit, de la delimitarea locuitorilor, cuprins între șoseaua Piatra Neamț-Fălticeni, locurile oamenilor dins-pre sat și restul proprietății”. / „Decizia No. 4571. Pro-cesul-verbal încheiat în ziua de 1 octombrie 1922. Comi-siunea, în unanimitate, dispune: Constată că nu e cazul a se proceda la exproprierea moșiei Balta-Rece din comuna **Fântâna Mare**, proprietatea indiviză a moștenitorilor defunctului Ion Teodosiu. Această operațiune s-a efectuat în zilele de 1, 2 și 5 octombrie 1922, când s-a pronunțat prezenta hotărâre, la reședința judecătorei”. / „Decizia No. 4574. Procesul-verbal încheiat în ziua de 2 octombrie 1922. Comisiunea, în unanimitate, dispune: Declară ex-propriată

²¹⁵ *Epoca*, No. 482, Anul III, marți 17 iunie 1897, p. 2

suprafața de 1 ha din moșia **Fântâna Mare**, proprietatea minorilor Elena și Gheorghe Giurescu, din lanul „Dealul Curții”, în dreapta șoselei spre Fălticeni, la ieșirea din sat, megieșit cu Vasile Th. Iacob, șoseaua și restul proprietății, în schimbul căruia proprietarii vor primi 1 ha teren din lanul „La Ceapă”, cu care este îm-proprietărită școala. Această porțiune de teren va servi pentru construcția localului de școală în satul Fântâna Mare, comuna Fântâna Mare” / „Decizia No. 27. Proce-sul-verbal încheiat în ziua de 6 decembrie 1922. Comi-siunea, în unanimitate, dispune: Declară expropriată suprafața de un hectar aproximativ, proprietatea Ministe-rului Cultelor și Artelor, situată în vatra satului **Cotu Băii**, comuna **Fântâna Mare**, megieșit, pe părți, cu Ion V. Ion și Gavril Nistor, iar la capete, cu șoseaua și Gheorghe Grigoraș, care se destină pentru construirea unui local de școală, în schimbul altui hectar, proprietatea Ministerului Instrucțiunii Publice, megieșit cu proprie-tatea Pașcanu, pe două părți, restul terenului școlii și drumul”²¹⁶.

1947: „Următorii învățători se repartizează, pe data de 1 Septemvrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Cutaș Virginia**, de la Fântâna Mare, Baia, la Hânțești, Berești”²¹⁷; „**Popa Nicolae**, de la Cotu Băii, la Baia băieți; **Popa Teodorina**, de la Cotu Băii, la Baia fete; **Singurof Viorica**, de la Probota, la Cotu Băii; **Candel Paulina**, de la Dumbrăvița-Baia, la Capul Câm-pului”²¹⁸.

1948: „Membrii corpului didactic cuprinși în alăturatele tablouri, care fac parte integrantă din prezenta decizie, ale cărora raționalizări, fixări li repartizări au fost

²¹⁶ *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2623-2627

²¹⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, p. 9655

²¹⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

anulate cu decizia Nr. 164.743 din 1948, rămân la dispoziția ministerului, fiind obligați să ceară detașarea în posturile ce vor fi publicate vacante: **Zaharescu Maria**, Școala Fântâna Mare, Dumbrăvița, postul III; **Singurop Veronuca**, Școala Fântâna Mare, Cotul Băii, postul III; **Muceleanu Gheorghe**, Școala Fântâna Mare, Cotul Băii, postul IV; **Pop Eufrosina**, Școala Fântâna Mare, Praxia, postul I²¹⁹.

FÂNTÂNA

(Fântâna lui Dringă, lângă Mânjina,
azi Costache Negri, Galați).

1633, august 30: Întărit de Moise Moghila voie-vod mănăstirii Galata de Sus, după o pâra a fostului vornic Stavăr „pentru satul **Fântâna** (lângă Mânjina, azi Costache Negri, Galați), care este pe Gerul, în ținutul Tecuci, spunând Stavăr că acel sat este al lui, dreaptă și veche ocină, dedină și îl stăpânesc călugării fără ispravă. Iar părinții monahi au spus că acel sat este al lor, danie și miluire de la Enache postelnic, care i-a fost cumpărătură de la Stavăr fost vornic”²²⁰.

1636, aprilie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod „sfintei noastre rugi și mănăstiri numită Galatiia... două părți de ocină din satul **Fântână** (Fântâna lui Dringă,

²¹⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 194, 23 august 1948, pp. 6963, 7021-7023

²²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 366, pp. 463, 464

comuna Costache Negri, Galați), care este în ținutul Tecuciului, cumpărătura lui Enachie postelnic de la Stavăr fost pârcălab, pentru 140 taleri argint, pe care le-a dat și miluit sfintei mănăstiri Galatiia”²²¹.

1643, iulie 1: Toader Chirculeț și nepotul lui Ștefan Chirculescul, feciorul Magdei, fata Chircăi, sora lui Toader Chirculescul din satul **Tomuzeni**, de pe Sohului, vând lui Iacomî, pârcălabul de Galați, și jupânesei Dragolea, drept 40 de galbeni, partea lor „din satul Tomuzeni, din jumătate din Movila Rediului până la hotar, unde se împreună hotarele cu Tomuzeii din sus, iar din jos cu a Angheleștilor, în jos, până în matca Sohuluiului, iar în lungiș până în Lazoviți, în zarea dealului dinspre răsărit. / Și în tocmeală au fost Păcurar Horceag, socrul lui Ștefan, Petre bute din **Otici** (azi Galeru, comuna Horgești, Bacău), Chiriac fecior Hacei din **Negoiaști** (Negoești, comuna Banca, Vaslui), Tudor Călarei șoltuzul de **Gălați** cu 12 pârgari, Pară pârcălabul de Gălați, Cons-tandin Tudor, Alexei cel bătrân, Paraschiv zet (ginere) Alexa, Bârsan din **Vlăsinești** (comuna Șendreni, Galați), Gafton din **Fântână** (comuna Costache Negri, Galați), Ionașco și Bejan din **Colțești** (comuna Matca)”²²².

1646, aprilie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Dimitrie din Galați, care primește danie de la Iane zaraf, soția lui Lupa și fiica lor Ilinca, „o vie de la satul **Fântâna** (lângă Pechea, Galați)... pentru sufletul

²²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 390, pp. 446, 447

²²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 119, p. 122

lui și al părinților lui”²²³.

FÂNTÂNA VEPROVA

(la obârșia Săratei, azi Ivereni, în Moldova).

„Un sat pe Crasna, unde este casa lui Vlad Dolhici... și un loc pustiu peste Prut, anume Fântâna Veprova, deasupra Săratei... Iar hotarul acelu sat să-i fie cu toate acele vechi hotare, după cum au umblat din vechi, precum și hotarul locului acelu pustiu” să fie cât va putea apuca să stăpânească din destul pentru un sat”²²⁴.

FÂNTÂNA PIPIRIGULUI

(sat pe Lăpușna, Moldova).

1628, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod fraților Petre, Ionașco, Bălan și Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoți lui Stan Horjăi, și neamului lor Frățiman, și surorilor lui Maricăi și Anisieii, nepoții Albei, și iarăși neamului lor Gheorghe Horja și surorii lui Varvara, fii ai bătrânului Horja paharnic, și iarăși neamului lor, Sohiicăi și surorii ei Sora, fetele lui Gureș, și iarăși

²²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 359, pp. 307, 308

²²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 20, pp. 28, 29

neamului lor Nastasiei Căraimăneșei și surorii ei Drăguța, fetele Antimiei, toți nepoți și strănepoți Tetului, care primesc uric pentru „a treia parte din satul **Titeștii** (azi Tintești, lângă Gugești, Vaslui) din ținutul Fălciului, partea de mijloc, și iarăși o a treia parte, partea cea din mijloc din satul **Prebeștii** (Pribești, Vaslui) din ținutul Vasluiului, cu vaduri de mori și cu tot venitul”. / Întărit fraților Petre, Ionașcu, Bălan și Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoți Lazei, și neamului lor Gheorghe Horja și surorii lui Vărvara, fiii lui Horja bătrânul paharnic, și neamului lor, Sora și sora ei Sofiica, fetele lui Gureș, și iarăși neamului lor Nastasiei Căraimăneșei și surorii ei Drăguța, fetele Antimiei, toți nepoți și strănepoți lui Stan Horja... satul **Horjăștii** (Horjești, sat pe Lăpușna, Moldo-va) pe Lăpușna, din sus de **Scorțăști** (lângă Horjești, Moldova), unde au fost casele lui Stan Horja, și **Fântâna Pepirigului** (sat pe Lăpușna, Moldova), dintr-același hotar, și alt sat, în **Gura Ocoalelor** (lângă Horjești, pe Lăpușna, Moldova) pe Prut, sub obrejie, unde se ridică gârlele în cruciș, și un loc de prisacă, la **Colacul** (toponim, Horjești, Moldova) și prisaca cea veche a lui Horja de după **Târnușa** (pârâu pe Lăpușna, Moldova), în obârșia pârâului, și **Strâmbenii** (sat, ținutul Lăpușna, Moldova) pe Bujor, și **Fântâna lui Mușat** (sat pe Lăpuș-na, Moldova), cu tot venitul”. / Tot acum, Tofana, jupâneasa lui Vitolt logofăt, fata vornicului Bucium, îi vinde marelui pitar Ionașco Cehan, drept 60 taleri de argint, „o parte de ocină din satul **Sclipotenii** (azi Slipoteni, lângă Izvorul Berheciului, Bacău), din a patra parte, a treia parte, cu vad de moară în apa Berheciului și cu loc de prisacă pe pârâul Șleapotea, în ținutul Tecuciu-lui, și din a patra parte din satul **Obârșiei Berheciului** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău), a treia parte... care

aceste părți au fost cumpăratură lui Vitolt logofăt de la Isaiia sin Magdei, nepot Danului”. / Ionașcu Cehan mai cumpără și alte părți din Sclipoteni, de la aceeași Tofana și de la Draguș monah, feciorul Ivului, nepot lui Luca... apoi „și un vad de moară și cu pietre din satul **Brătenii** (lângă Pogonești, Lăpușna, Moldova), de la Ștefan, ginerele lui Crasnăș, și de la Apostol, fiul lui Crasnăș, drept 25 taleri de argint”. De la Gheorghie, fiul lui Zbera, nepotul Bârzului și Țampului, Ionașco Cehan cumpără părți „din satul **Măzdășanii** (azi Măgdășeni, lângă Averești, Vaslui), ce este în ținutul Fălciului”²²⁵.

FÂNTÂNA POPIȘOARA

(comuna Borogani, raionul Comrat, Moldova).

Întărit, după **17 martie 1502**, de Ștefan voievod, fraților Dobrotă și Lupul, care primesc uric pentru „un loc de pustiu, la ținutul Chigheciului, pe Pârâul Grecului, la Săliștea Tătărească, anume Fântâna Popișoara ca să-și facă lor un sat și să fie lor de la noi uric”²²⁶. Hotarul, „cât va putea fi de ajuns unui sat de douăzeci de case”.

²²⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 338, pp. 462, 463

²²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 279, pp. 499, 500

FÂNTÂNA MĂCEȘUL

(Fântâna lui Maciș, între Roșu și Cahul,
raionul Cahul, Moldova).

Întărit, după **2 iulie 1502**, de Ștefan voievod, mănăstirii Putna, căreia îi dăruiește: „o bucată de loc din **hotarul Boiștei** (comuna Roșu, raionul Cahul, Moldova), puțin mai jos de gura Boiștei și vărsătura gârlii, unde iese din Talharu și până unde dă în iezerul **Cerlenul** (sate în comuna Roșu, raionul Cahul, Moldova) și cu toate gârlele și cu toate băltiuganele, cum și satul pe Frumușica, **unde a fost Falcin** (sat în comuna Roșu, raionul Cahul, Moldova), mai jos de Andrieș”, pe care le cumpărase, cu 100 zloți tătarești, de la Mușa, fata Dumei Mădoia, de la feciorii ei Lupe și Nastea, și de la nepoții ei de soră Ignat și Malea, toți nepoții Dumei Mădoia; „un iezer peste Prut, anume iezerul Cerlenul, și în marginea acestuia satul **Balintești** (lângă Roșu, raionul Cahul, Moldova), și din jos de Balintești, **seliștea Manei** (lângă Roșu, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumușiței, cumpărate cu 500 zloți tătarești de la frații și nepoții de soră ai lui Tuduran, Vlad, Luca Joriță, Toader Păcurariul, Bîrțcu, Marta, Danciul, feciorul lui Marcu, Ignat și Ivan, Rada, fata Oanei Lărgianului, și de la fata lui Stoian, și de la tot neamul și sămânța lor, nepoții Cristei Negrului și a frățâne-său Giurgiu; „trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume **Frăcenii** (Fărceni, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) din jos de Troian și cu moară, și **Șcheia** (lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumoasei, și la **Fântâna lui Maciș** (Fântâna Măceșul, între Roșu și Cahul, raionul Cahul, Moldova), ce-i în capul cel de jos a iezerului

Cerlenul și cu toate gârlele ce sunt în dreptul acelor sate și până la Prut”, cumpărate de Ștefan Vodă. cu 330 zloți tătarești, de la frații Manuil Pășco și Toader și de la nepoata lor de soră Niaga, nepoții logofătului Niagoiul”²²⁷. Hotarul, din veci.

FÂNTÂNA LUI MUȘAT

(sat pe Lăpușna, Moldova).

1628, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod fraților Petre, Ionașco, Bălan și Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoți lui Stan Horjăi, și neamului lor Frățiman, și surorilor lui Maricăi și Anisiei, nepoții Albei, și iarăși neamului lor Gheorghe Horja și surorii lui Varvara, fii ai bătrânului Horja paharnic, și iarăși neamului lor, Sohiicăi și surorii ei Sora, fetele lui Gureș, și iarăși neamului lor Nastasiei Cărmănesei și surorii ei Drăguța, fetele Antimiei, toți nepoți și strănepoți Tetului, care primesc uric pentru „a treia parte din satul **Titeștii** (azi Tintești, lângă Gugești, Vaslui) din ținutul Fălciului, partea de mijloc, și iarăși o a treia parte, partea cea din mijloc din satul **Prebeștii** (Pribești, Vaslui) din ținutul Vasluiului, cu vaduri de mori și cu tot venitul”. / Întărit fraților Petre, Ionașcu, Bălan și Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoți Lazei, și neamului lor Gheorghe Horja și surorii lui Vărvara, fiii lui Horja bătrânul paharnic, și neamului lor,

²²⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 282, pp. 501, 502

Sora și sora ei Sofiica, fetele lui Gureș, și iarăși neamului lor Nastasiei Căraimănesei și surorii ei Drăguța, fetele Antimiei, toți nepoți și strănepoți lui Stan Horja... satul **Horjăștii** (Horjești, sat pe Lăpușna, Moldova) pe Lăpușna, din sus de **Scorțăști** (lângă Horjești, Moldova), unde au fost casele lui Stan Horja, și **Fântâna Pepirigului** (sat pe Lăpușna, Moldova), dintr-același hotar, și alt sat, în **Gura Ocoalelor** (lângă Horjești, pe Lăpușna, Moldova) pe Prut, sub obrejie, unde se ridică gârlele în cruciș, și un loc de prisacă, la **Colacul** (toponim, Horjești, Moldova) și prisaca cea veche a lui Horja de după **Târnușa** (pârâu pe Lăpușna, Moldova), în obârșia pârâului, și **Strâmbenii** (sat, ținutul Lăpușna, Moldova) pe Bujor, și **Fântâna lui Mușat** (sat pe Lăpușna, Moldova), cu tot venitul”. / Tot acum, Tofana, jupâneasa lui Vitolt logofăt, fata vornicului Bucium, îi vinde marelui pitar Ionașco Cehan, drept 60 taleri de argint, „o parte de ocină din satul **Sclipotenii** (azi Slipoteni, lângă Izvorul Berheciului, Bacău), din a patra parte, a treia parte, cu vad de moară în apa Berheciului și cu loc de prisacă pe pârâul Șleapotea, în ținutul Tecuciului, și din a patra parte din satul **Obârșiei Berheciului** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău), a treia parte... care aceste părți au fost cumpăratură lui Vitolt logofăt de la Isaiia sin Magdei, nepot Danului”. / Ionașcu Cehan mai cumpără și alte părți din Sclipoteni, de la aceeași Tofana și de la Draguș monah, feciorul Ivului, nepot lui Luca... apoi „și un vad de moară și cu pietre din satul **Brătenii** (lângă Pogonești, Lăpușna, Moldova), de la Ștefan, ginerele lui Crasnăș, și de la Apostol, fiul lui Crasnăș, drept 25 taleri de argint”. De la Gheorghie, fiul lui Zbera, nepotul Bârzului și Țampului, Ionașco Cehan cumpără părți „din

satul **Măzdășanii** (azi Măgdășeni, lângă Averești, Vaslui),
ce este în ținutul Fălciului”²²⁸.

FÂNTÂNA LUI VLAD

(raionul Vulcănești, Moldova).

Întărit, în **1503**, de Ștefan voievod, fraților Stan, Ion, Șerban și Ichim, care primesc uric pentru „un loc pustiu pe Cahove, la Fântâna lui Vlad, ca să-și facă sat”²²⁹. Hotarul, „cât va putea să trăiască un sat de ajuns!.

FÂNTÂNELE

(sat în Cârligătură, înglobat în Popești, Iași).

Întărit, în **12 august 1426**, de Alexandru cel Bun, lui Giurgiu Stângaci, care primește uric pentru „patru sate în Cârligătură, anume: Popeștii, unde este casa lui, și Fântânele, și Mihneștii, pe Bahlui, și Cioltanii de la Glod și poiana din bucovină... Iar hotarul acestor sate să fie cu

²²⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 338, pp. 462, 463

²²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 284, p. 506

toate hotarele vechi, din toate părțile, pe unde au folosit din veac”²³⁰.

FÂNTÂNELE

(pe Suceava, lângă Bănești, Suceava).

Câteva moșii, cu conac boieresc în Fântânele și Bănești, adunau satele din unghiul Siretului și Sucevei, ba și Joldeștii de pe malul stâng al Siretului, într-o viitoare comună, care, până în 1868, s-a numit Bănești, iar după aceea Fântânele. Practic, cele două sătulețe erau lipite între ele, biserica de la Bănești, în cimitirul căreia fusese îngropată bunica maternă a lui Eminescu, aflându-se la câteva sute de metri de primăria actualei comune Fântânele. Despre Roșcani, sat din această comună, am scris separat, așa că povestea care urmează este cea a satelor Fântânele și Bănești. Plus cătunele și părțile celor două moșii, plus un episod hazliu din tinerețea bunicului matern al lui Eminescu, Vasile Iurașcu, un zeflemitor înnăscut, deloc pe placul celui care îl angajase, postelni-cul Costache Cananău.

1654, februarie 8: „Un ispisoc de la Gheorghe Ștefan Vodă, întăritor lui Lupu Șeptilici vornic pe 3 jire-bii din Hilișeni (Chilișeni – n. n.) și pe 6 ot Bănești, ce le-a avut danie de la Graca”²³¹.

²³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 64, pp. 93, 94

²³¹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 206

1689 (7197), decembrie 20: Printre scrisorile familiei Cananău se află „O mărturie de la Aftănasă călugăr, în care mărturisește că, **fiind preot la Bănești** 30 de ani (deci, din 1659), prin mâna sa a cumpărat Gheorghe Șepilici unele părți dintr-aceste moșii, adică din Bănești, din Lățicani, din Mărășeni, din Lipăești, și arată hotarul că trece peste Suceava, pe din sus de Hilișeni (Chilișeni – n. n.), și multe adevăriri arată, cât și pentru Unghiul Hancii, ce este peste Suceava, arată că l-a avut el (Șep-tilici – n. n.) fânaț, de vreme ce a fost șezător în Bănești”²³².

1766: „Emigrarea muncitorilor ruteni în Moldova a început pe la 1766, urmând să fie chiar încurajați de agenții boierilor moldoveni, care duceau nevoie de brațe de muncă pe numeroasele și întinsele lor moșii. Este deci lesne de înțeles că colonii ruteni nu se așezară numai pe pământurile Bucovinei de mai târziu, ci deopotrivă ei pătrunseră și mai adânc în Moldova. Așa s-a putut întâmpla că, la tragerea cordonului între Bucovina și Moldova, mulți fugari ruteni să rămână dincolo de cordon, în Moldova. Mai știm încă din istoria ocupării că stabilirea definitivă a fruntariilor Bucovinei spre Moldova se făcu numai la 1776. Între anii 1774 și 1776, pajurile împărătești urmară să fie de mai multe ori mutate, când încolo, când încioace, până ce se înfipseră definitiv de-a lungul hotarului de azi. La așezarea definitivă a hotarului, pe temeiul convențiunii de la Balamutca, rămaseră dinco-lo de cordon 64 sate și 10 cătune, cu o populație de vreo 12.000 de suflete. Sunt satele de la frontiera Bucovinei, ca Hreățca, Molnița, Godinești, Mogoșești, Turiatca, Balileștii Rusești și ai lui Ciomortan, Adâncată, **Burdu-jeni**, Plopeni,

²³² Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 204

Salcea, Horodniceni, Mihăești, Rotopă-nești, Dolhești, Oncești, Zamostea, Dumbrăveni, Fântâ-nele, Șerbănești, Honcești, Baloșeni, ș. a. În satele acestea se adăpostiră mulți fugari ruteni, care, după așezarea hotarului, n-aveau nici un motiv să se mute în Bucovina, ci, din contra, pribegii adăpostiți în Bucovina năzuiau mereu spre hotarul Moldovei și anume mai ales din momentul în care ei urmară să fie reclamați de stăpânii lor din Galiția și de când administrația Bucovinei se învoi să-i extrădeze. Aceasta o știau fugarii ruteni prea bine și, de aceea, cei cari mai reușeau să se furișeze peste hotar în Bucovina, grijeau să se adăpostească în satele de la hotar, pentru ca, în momentul când ar fi amenințați cu extrădarea, la Galiția și darea din nou pe mâinile vechilor lor stăpâni, ei să poată fugi imediat, peste cordon, în Moldova. La 1779, Enzenberg raportează consiliului aulic de război din Viena că, cu prilejul călătoriei sale de-a lungul fruntariilor, de la Nistru, până la hotarul Transilvaniei, nimerise foarte mulți fugari din Galiția, care, înainte cu câțiva ani, se așezaseră drept la hotar și-și clădeau acolo case. Se putea observa foarte bine că ei numai de teamă de a nu fi prinși și trimiși înapoi la Galiția se sălășluiau la hotar, pentru a-l putea trece la caz de nevoie”²³³.

1772: Într-o scrisoare, din 1782, pitarul Iordache Cananău îi scrie, printre altele, unchiului său, fostul mare paharnic Ioniță Cananău: „Cu multă plecăciune sărut cinstita mâna dumatăle, bădiță Ioniță... Pentru satul **Fântânelile**, după porunca dumatăle, au dat ajutor la lucrul morii cinzeci de cară și cinzeci de pedestrași, de luni, până sâmbătă seara, fiind și eu acolo nelipsit până s-a isprăvit

²³³ Nistor, I., *Românii și rutenii în Bucovina*, București 1915, pp. 56, 57

tot lucrul morii. Și mă rog ca să se trimită țidule de la priemettoriul zaherelei de la Galați pe grâul ce am să dau eu, și satul, și pochii; pentru preuți să aibă înștiințare câte cât este dimirlia de grâu, ca, câți bani s-or face, să-i împlinesc și să-i trimit dumitale. Numai mă rog cât de în grabă să se trimită țidulele, că mare supărare tragem de la isprăvniceii. Dumnealui, spătarul Dumitrache Ghica, mi-o zis ca să scriu dumitale că este foarte paraponisât cum dumneata nu i-ai scris niciodată pentru satul Băneștii, să nu fii supărat la havalele, căci, după ce a văzut atâta lucrul la moară, singur dumnealui mi-o zis că am toată dreptatea, pentru sat, să nu fii supărat la havalele, spunându-ți el câți bani am dat dumitale pentru țărani, la sferturi și la ajutorința de iarnă, și alte cheltuieli ce s-au mai făcut cu moara. Deosebit mi-o zis și aceasta, că prin toate casele boierești te jăluiești de dumnealui: bine este ca, pentru interesul satului dumitale, să-i faci o țărmonie, să-i scrii, ca să nu supere satul la havalele; și dumneata fără sminteală să-i scrii că acmu, la banii mezilului, au fost să dea satul Băneștii o sută patrușprezece lei, și l-o lăsat numai cincizeci de lei, și din banii sfertului Octovrie a mai ridicat un leu. Și, când dumneata îi scrii dumisale, spătarului, ca să nu fie supărat satul la havalele, atunci voi putea face și ograda, după parola ce am dat dumisale, cucoanei Măriorei, că voi face. Cu lesnire mi-ar fi a face ori la ce ar fi porunca dumitale, dar cu vâtaful ce aveți prea cu greu îmi este, că nu-i de nimica: atâta este bun, să cântărească icre și măsline la tarabă. Și după altele, îi și bețiv. Pentru două sănii lipovinești, ce îmi scrii, după porunca dumitale oi pune de și le face, numai să mă înștiințezi cât să fie de

mari. / Ca unul ce sunt a dumitale plecat fiu, Iordache Can(anó) Pit”²³⁴.

1773: Eftimie Cananău, călugărul, îi scrie lui Ioniță Cananău, nepotul său de văr: „iar cu țara nemică nu te folosești, casele nu-ți sunt gata, mori n-ai, moșia ți-au împresurat-o Stămati și Știrbăț, și dinspre Știrbăț ți-au hotărât spătarul Lupu Balș prea bine; de-i fi fost dum-neata hotarnic sau eu, nu puteam să-ți îndreptez moșia așa bine. Și a făcut și semne, unde să pună pietrele hotare, și dinspre Băneștii, și dinspre Mărișeni, prea bine a îndreptat hotarele; dumneata n-ai mai pus pietrele hotară. Știrbăț zice că a hotărât spătarul Balș, dar pietre hotare n-a pus, nici mărturie hotarnică n-a dat; și acel hotărât al spătarului Balș nu-i nici într-o seamă, și el și-a stăpâni moșia pe unde a stăpânit și mal înainte, și iar este gâlceavă. Numai dumneata te silește de e mărturie hotarnică de la spătartul Lupu, și fă o carte domnească de hotărât la paharnicul Vasile Crupenschi și la stolnicul Ioniță Vărnăv de la Tudora, ca să vină să hotărască Băneștii dinspre Stămati și dinspre Știrbăț, că nu e pietre hotare, după cum a hotărât spătarul Balș, și carte de hotărât, dacă îi face-o, o trimite la mine. Și scrie pahar-nicului Vasile Crupenschi și stolnicului Ioniță Vărnăv, și îi poștește pe dumnealor să ia osteneală, să meargă până la Bănești, că mai mult decât într-o zi zăbavă nu este, că dinspre Știrbăț n-au să hotărască, numai să pună pietre hotare dinspre Stămati, iar din drum, din butcă pot să hotărască, n-au să se ostenească necăieri. Și dacă îi trimite dumneata carte de hotărât la mine și răvașe la boierii hotarnici, oi lua eu carte și răvașurile ce le-or scrie dumnealor și oi merge la

²³⁴ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 159-161

dumnealor, și socotesc că or merge la hotărât. Și oi sta eu și cu bătrânii care știu pricinile hotărâtoare, și socotesc că s-a îndrepta hotarul Băneștilor, că mi-au spus mie bătrânii toate pricinile hotarelor, și dumneata nu lăsa o treabă isprăvită și să rămână la nimică, că de la Dumnezeu ai odraslă, și cel mai scump odor și mai folositor feciorilor unui părinte moșia este. Și carte de hotărât o fi să hotărască Băneștii și din jos, că Băneștii merg în jos până în Balta Neagră; până din jos de casele Saftei o curmă, și acolo să nu vă mai sfădiți. / Cu aceasta sunt / a dumitale sufletesc părinte și frate / Ieftimie Can(anó) proegumen”²³⁵. **Și tot de atunci:** „Înștiințez pe dumneata că, fiind Mărioara aice, la Bănești, mi-a cerut ca să vă dau danie pe Priian Țiga-nul și, măcar că Priian Țiganul acum nu este la mine, îl stă-pânește Mitropolia, dar este drept Țigan al nostru, și ți-am făcut scrisoare de danie, și ți-am trimis-o, și din scrisoarea de danie vei înțelege toată pricina Țiganilor. Și scrisoarea aiasta de danie să o arăți la Preosfinția Sa, părintele Mitropolitul, și noi avem toată dreptatea ca să ne dea Mitropolia Țiganii, că Ciudin și-a scos partea lui, și cu Divan poți dumneata să scoți Țiganii, dacă n-a vrea părintele Mitropolitul să ți-i dea. Scrisorile Țiganilor Furnicești sunt la fratele nostru, la Iordachi; dumneata scrie lui Iordachi să-ți dea scrisorile. Că partea de Țigani, pe care o are părintele Iftimie din Țiganul Priian Furnică, mi-a dat-o mie părintele și ei am cerut Țiganii la părintele Mitropolit, și părintele îmi stă împotrivă, nu vrea să mi-i dea, și eu cu Mitropolia m-oi judeca la Divan, numai scrisorile să-mi trimiți, că, fără scrisori, nu pot să mă judec. Aceste le scrie lui Iordachi și, de ți-a da scrisorile, să nu le

²³⁵ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 165-167

mai dai la nimeni. Eu socotesc că părintele Mitropolitul ți-a da crezământ și din scrisoarea care ți-am dat eu de neamul ȝiganilor, și, de s-a primi părintele Mitropolitul ca să-ți dea ȝigani, 2 sălașe de ȝigani din feciorii lui Furnică au fost la dumneata, în Bănești, și de acolo au fugit și s-au dus la mănăstire, la Slatina. Dacă ți-i învoi cu părintele Mitropolitul, să-ți dea acele 2 sălașe de ȝigani, să-i aduci la Bănești, și oi chema eu un ȝigan de acie la mine și mi-a spune tot neamul lui Furnică, și te-oi înștiința eu pe dumneata, și, de îi scoate pe Priian Furnică de la Mitropolie, nici un suflet să nu dai niciunui frate. Și fetele lui Furnică, care ți le-am arătat în scris măritate, au feciori însurați și nepoți însurați, și, până n-om lua toate sufletele la izvod, împărțală nu s-a face. Numai dumnea-ta cere la părintele Mitropolitul să-ți dea acele 2 sălașe de ȝigani, care, și dacă îi vei aduce la Bănești, dintr-aceia i-om afla pe toți, până la un suflet, și pe urmă s-a face și împărțală, osebit. Pentru hotărâtul Băneștilor dinspre Stămate și pentru pusul pietrelor dinspre Știrbăț, și de-i socoti să faci carte de hotărât, scrie paharnicului Vasile Crupenschi și stolnicului Ioniță Vărnăv, ca să hotărască dinspre Stămate și să pună pietre dinspre Știrbăț. Acum, fă carte și o trimite cu omul acesta, și scrie și boierilor hotarnic, și-i poștește să meargă să hotărască, că nu este zăbavă mai multă de o zi, cel mult două. Dinspre dumneata oi răspunde eu, osebit”²³⁶.

1774: Conform recensământului generalului austriac Spleny pentru Ocolul Siretului, **Fântânele** avea 3 boieri, 2 popi și 35 ȝărani, **Bănești** – 1 boier, 2 popi și 12 ȝărani, **Bălușeni (Stamate)** – 8 ȝărani.

²³⁶ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 167, 168

1775, iulie 24: În legătură cu moșia Băneștilor, a Mariei Jicnicereasa. „Facem știre cu această carte de judecată a noastră că, arătându-ne dumnealui, medelnicerul Iordache Cananó, pentru o ȝigancă, anume Catrina, ce a ținut-o Ion Priian, ȝigan, ce-i zic Furnica, care ȝigan se află supt stăpânirea Mitropoliei și, acuma, cu judecată, după dovezi din scrisori încredințate, ce s-au găsit, s-a dat supt stăpânire căpitanului Ion Ciudin, că este acea ȝigancă a dumisale medelnicerului; la care au arătat și dovadă: întâi o însemnare de mărturisire a cestui Ion Priian, ȝigan, ce este la mâna căpitanului Ion Ciudin, iscălită de stolnicul Manolache, ce-a fost ispravnic la Suceava, la anulă 1767, iulie 18, în care arată că a mărturisit singur ȝiganul Ion Priian cum că ȝiganca lui a fost de la Bănești. Și a mai arătat dumnealui medelnicerul cum că pe frații acestei ȝigănci, ce a ținut-o Ion Priian, îi are supt stăpânire și astăzi, încă și pe o fată a celui Ion Priian și a ȝigăncii lui o are supt stăpânire, care la aceasta au mărturisit și singuri feciorii lui Ion Priian înaintea noastră, cum că cu adevărat au pe o soră a lor supt stăpânirea medelnicerului Iordache Cananó. Și fiind și părintele Methodi Dichiu față, l-am întrebată ce are să răspundă asupra acestei ȝigănci, ce o trage medelnicerul supt stăpânirea dumisale, și Sfinția Sa a arătat că nu știe ce să răspundă, nici vreo dovadă încredințată n-a arătat asupra ȝigăncii. Și, cunos-cându-se că ȝiganca este dreaptă a dumisale medelnicerul Cananó, după dovezile ce a arătat, i s-a dat supt stăpânire, cu tot neamul ei, ce s-a face partea ei. Însă, pentru ca să nu se lungească mai mult pricina aceasta, de va fi mai având Sfinția Sa, părintele Mitropolitul, niscaiva dovezi din scrisori asupra acestei ȝigănci și împotriva dovezilor medelnicerului, s-a socotit și, de astăzi, iulie 4, s-a pusă vadè o lună de zile, ca să le

scoată și să se cerceteze. Iar de nu va scoate dovezi ca acestea, până la sorocul arătat, atuncea se va lua țișganca, cu partea ei de feciori, și, după dreptate, se va da supt stăpânirea dumisale medelnicerul Iordache Cananó. Și, trecând sorocul ce este arătat mai sus, de va și scoate Mitropolia niscaiva scrisori asupra țișgâncii acesteia, nu se vor ține în seamă. După cum s-a socotit că este cu cale și cu dreptate, s-a dat această carte de judecată la mâna dumisale, medelnicerului. / 1775, iulie 24. / Nani, ispravnic”²³⁷.

1779, iulie 23: „Un răvaș al lui Ilie Crăstea șătrar, ispravnic de Suceava, din vremea ce au cuprins Bucovina armiiile chezaricești, prin care adeverește că, având dumneai jicniceroaia Maria o bucată de loc în țișăreasca Bucovină, o poiană ce se numește Hancea, care poiană, învoindu-se cu Rucsanda Știrbețoaie din Hilișeni (Chilișeni – n. n.), au făcut schimb, să cosească Știrbețoaia Hancea și dumneai jicniceroaia alt loc, în partea Moldovei, deci volnică fiind dumneai jicnicereasa cu a dumneai dreaptă moșie, are volnicie Rucsanda Știrbețoaia să cosească poiana Hancea și alții să nu se amestece”²³⁸.

1797: Revenind de la un pelerinaj la Suceava, jitnicereasa Maria Cananău „își încheiase zilele” la Bănești, unde a și fost înmormântată, lăsând lui Ioniță această moșie”²³⁹.

²³⁷ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 177, 178

²³⁸ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 204

²³⁹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 174

1806: „Izvod de ȝigarii ce se află supt stăpânirea dumisale, păhărnicesei Saftei Cananău ot Fântânele”²⁴⁰.

1807, iunie 1: „Sama de banii ce are a lua dumnealui paharnicul Enăcaci Milo de la dumnealui spătarul Ioan Cananó, pentru parte din moșie ot Fântânele, ținutul Sucevii”²⁴¹. Dar Ioan Cananău nu mai apucă anul 1808, săvârșindu-se.

1808, aprilie 23: „Socoteala cu dumnealui pitarul Iordachi, pe banii sfertului întâi ce are să dea pentru venitul moșiei Bănești, pe anul ce se începe acum”²⁴².

1817, martie 11. În „răspunsurile mele împotriva jalobei mătuși-mi Maria Cananó și a fiilor dumisale”, spătarul Ioan Cananău precizează că „dumneaei știe că răposatul a rămas clironom în casă a așezării dumisale Băneștii, cu cele de primprejur, moșie întreagă: cu pădure și cu părți alăturate, și cu toate acareturile de pe dânsa, împreună cu moșia Hancii și părțile de primprejur”²⁴³.

1818, mai 25: „În legătură cu averea și procesele lui sunt aceste acte (într-unul, din Suceava, 25 Mai 1822, i se zice „dumnealui Costachi Cananó Spătaru este drept fiu a răposatului Spătar Ion Canano și clironom, cu fratele dumisale, a averii părintești”): / „I. Fiindcă, după tocmeala ce am săvârșit prin contract, la 1818, Aprilie 23, cu dumnealui Costache Cananou Spătarul pentru venitul moșiilor ce am cumpărat de la dumisale, adică **Fântâne-**

²⁴⁰ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 186

²⁴¹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 188

²⁴² Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 188, 189

²⁴³ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 192

lele și Roșcani, cu toate cotunurile, într-acest chip după cum prin alăturatele ponturi ce se arată. Adică: **A 1).** Prin același contract glăsuiește ca să dăm pe an câte 12.000 lei, adică douăsprezece mii lei. Dară acu' au rămas ca pe acești doi ani, ce se încep de la anul 1819, Aprilie 23, avem a da dumisale câte 9.000 lei pe an, adică câte nouă mii lei, care bani avem a-i răspunde cu aceste vadele, adică 5.000 lei acu', la începutul anului, April 23, 1819, și 4.000 lei la Sfântul Dimitrie, Octv. 26, și al 3 vadè iarăși la Apr. 23, 1820, să-i răspundem 5.000 lei, și al 4-le vadè la Oct. 26, și, așa, într-aceste vadele să-i dăm tot istovul. / **A 2).** Osăbit să avem a-i da, pe an, câte 100 merțe ovăz, adică una sută, adus la hambarul dumisale, și cu del. de 12 ocă. / **A 3).** 45 fălci iarbă pe an, care avem a le răspunde dumisale, 40 fălci fân gata și 5 fălci iarbă în picioare, și fân bunii, și iarba. / **A 4).** Pe tot anul să-i dăm câte două fălci loc de arat, care are a și le ara dumnealui. / **A 5).** La banii scutelnicilor ce-i are dumnealui pe moșiile dumisale, noi n-avem nici o trebuință a mai lua nici un ban, ci dumnealui, după așezarea ce o are de la cinstita Vistierie are a-și trage banii de la dânșii. / **A 6).** Căci, și cu 18 oameni ce a avut ai dumisale, i-am mai dat 3 oameni, care fac 22 (sic), care sunt arătați prin osebit izvod, cu aceștia n-avem nici o trebuință noi, ci rămân ai dumisale, decât ne îndatorim a le da loc de hrană, de arătură și fânaț, care l-au avut și până acu', iar nu mal mult o palmă măcar. / **A 7).** Să-i dăm și pasările ce se arată prin contract, 50 găini, 50 pui. / **A 8).** Cu toți țigani ce-i are dumnealui în Fântânele, măcar că în contract glăsuiește ca să nu avem trebuință cu 7 sălașe de țigani, dar de acu' să n-avem trebuință nici cu unu, rămânând pentru trebuințele dumisale. Iară loc de arat și de cosit noi să fim datori a le da; însă acele locuri ce le-au

avut și până acu’, arându-și și cosându-și singuri, n-avem a ne supăra. / Și ne îndatorăm cu însuși a noastre iscălituri, a fi întocmai următor contractului și ponturilor alăturate. Iar când, dimpotrivă, ne vom arăta împotrivitori celui mai mic pont, atunce dumnealui volnic să fie a ne da afară din stăpâniri, și, orice vom avea pe moșiile dumisale, toate să ni li pună supt sechestrui, și să stea până atunce când ne vom îndrepta greșeala împotrivirii și ne vom pune la cale cu dumnealui. Deci și dumnealui, dacă ar voi a ne aduce la oareșicare păgubire, care, socotindu-se binisor, dacă se va dovedi că acea păgubire cu dreptăți ne-au pricinuit-o, atunce acea păgubire să ne-o răspundă dumnealui. Și, spre mai adevărată credință, dovedește a noastre iscălituri. Cum și 20 breslași ce are dumnealui, a rangul boierie, rămân ai noștri, să ne punem la cale cu dânșii, după cum ne vom socoate cu dânșii. / 1819, April 23. / (Trei iscălituri, una a lui Vasile Bahrin)”²⁴⁴.

1822, mai 25: În înscrisurile procesului se zice că „dumnealui Costachi Cananó este drept fiu al răposatului spătar Ion Cananó și clironom, cu fratele dumisale, a averii părintești”, dar „după tocmeala ce am săvârșit prin contract, la 1818, aprilie 23, cu dumnealui Costache Cananou, spătar, pentru venitul moșiilor ce am cumpărat de la dumisale, adică Fântânele și Roșcani, cu toate cotunurile, într-acest chip, după cum prin alăturatele ponturi se arată”²⁴⁵ – ponturi pe care le-am reprodus în povestea Roșcanilor și, deci, nu le mai reiau, pentru că nici

²⁴⁴ Iorga, Nicolae, *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 193-195

²⁴⁵ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 201

nu prea contează, pentru cititorii de astăzi, valoarea unor dări, pe care nu le pot aprecia la cursul zilei.

1835, decembrie 27 – postelnicul Costachi Cananó, soției Catinca: „Eu la Fântânele șed de nevoie și fără mulțumirea mea, și mai mult singur și cu supărări, fiindcă, de o parte, mă supără frații dumitale, care, când ne vom întâlni, cu ajutorul Domnului, îți voi spune toate, vrând și luându-mă dumnealor și în batjocură... Iar eu acum șed la Fântânele numai cu păhărniceasa Obrăjoaie și cu un părinte de la Roman. Și vei mai ști că florile, câte le-ai avut în oale, s-au uscat toate, din pricina lui Iordache, că le-a pus în odaia cea mare, nelăsând să facă foc, zicând că se strică, dacă va fi cald în casă, și ele au înghețat toate, și s-au și uscat toate florile din toate oalele. Și, pe lângă altele, nici în ogradă n-au căutat de nemică, nici caută, că din cuhne au scos vreo trei care de gunoi și de scârnăvii”²⁴⁶. În aceeași scrisoare, postelnicul, chinuit de boală, la Fântânele, îi cere nevestei sale să-l îndepăr-teze pe Vasile Iurașcu, cel care avea să fie bunicul matern al lui Eminescu: „Pentru Vasilică Iurașc bine ar fi să-i zici să-și caute gazdă, pentru că el, ori în ce casă șade, trebuie să scoată vreo catigorie casei aceleia. Eu, pe cât am înțeles, mi se pare că ar fi intrigant întru interesurile noastre”. Flăcău, deh, care abia peste cinci ani, în 1840, avea să se însoare.

1894: Barbarie la Bănești. „La moșia din Bănești, aproape de gara Verești, o crimă teribilă tocmai s-a comis, din ordinele baronului Kapri, proprietarul acestei moșii. Un copilaș, fiul unui biet țăran, a îndrăznit să intre în livada învecinată curții susnumitului baron. Doar pen-

²⁴⁶ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 222, 223

tru aceasta, doamna a încuiat copilașul în hambar și a poruncit slugilor să-i verse o găleată cu gudron în cap. Nefericitul copilaș a fost orbit de lichidul care i-a intrat în ochi. Aceasta nu a fost suficient pentru ignobila stăpână, care le-a cerut, apoi, slugilor să înmoaie copilul în smoală dizolvată, din cap, până în picioare, și să-i dea foc. Această ultimă poruncă, după ce au fost executate cele anterioare, au fost refuzate de slugi, care nu au avut putere să-l supună pe bietul copilaș și acestui ultim supli-ciu”²⁴⁷. Știrea despre barbaria de la Bănești, comunicată de la București în 15 octombrie 1894, a fost vehiculată, cu stupefacție, în toată Europa, iar în Franța, de gazetele *Le Radical*, *Le Pays*, *Le Signal*, *La Lanterne* etc., dar în nici o publicație românească a vremii. C-așa-i românul...

1895: „Prin deciziunile dlui director general al regiei monopolurilor Statului, cu No. 11.570, 12.097, 12.531, 12.855 si 13.247 din luna iulie 1895, s-au numit debitanți pentru vânzarea tutunurilor, timbrelor, chibriturilor, cărților de joc următoarele persoane, și anume: **Zaharia O. Negruț**, în cătunul și comuna Fântânele, plasa Siretul, județul Botoșani”²⁴⁸.

1895: „În ziua de 2 august 1895, pe timp de ploaie, pe teritoriul comunei Fântânele, județul Botoșani, trăsnetul a lovit un bou al locuitorului Gheorghe al lui Vasile Popovici, din zisa comună. Boul a rămas mort pe loc”²⁴⁹.

1899: Prefectura județului Botoșani publică, în Monitorul Oficial, un „Tablou de tinerii din județul Boto-

²⁴⁷ *Les civilisés sauvages*, in *La Fraternité*, Cinquieme année, No. 2, Paris, le 24 octobre 1894, p. 2

²⁴⁸ *Monitorul Oficial*, No. 107, 12/24 august 1895, p. 3651

²⁴⁹ *Monitorul Oficial*, No. 108, 13/25 august 1895, p. 3682

șani care urmează a fi înscrși pe tabelele de recensământ ale clasei anului 1901 și care sunt dispăruți de prin comunele unde s-au născut”. Din Fântânele, „dispăruții” au fost: Rusu Toader, fiul lui Petrea și al Irinei, Ioseb Mein, fiul lui Iosub și al Reizei, Rusu Gheorghe, fiul lui Gheor-ghe și al Mariei, Dolea Costache, fiul lui Gheorghe și al Aniței, A Basenei Costache, fiul lui Ion și al Mariei, Hânțescu Costache, fiul lui Iordache și al Catincăi, Balan Niculae, fiul lui Gheorghe și al Mariei, Turtureanu Mandache, fiul lui Vasile și al Saftei, A Solomei Ion, fiul lui Gheorghe și al Mariei, Suman Ion, fiul lui Vasile și al Magdalinei, David Copel, fiul lui David și al Tobei, A Ciubotăriței Gheorghe, fiul lui Dumitru și al Zamfirei, Rădu Vasile, fiul lui Ion și al Mariei, Cotruță Ion, fiul lui Iordache și al Zoitei, Pădurariu Vasile, fiul lui Dumitru și al Mariei, Angheluși Vasile, fiul lui Petre și al Elenei, Răileanu Dumitru, fiul lui Niculae și al Dochitei, Dobrea Dumitru, fiul Elenei, Roscăianu Vasile, fiul lui Gheor-ghe și al Sultanei, Morga Constantin, fiul lui Vasile și al Mariei, A Ivănesei Dumitru, fiul lui Vasile și al Mariei, Senițu Costache, fiul lui Gheorghe și al Lisavetei, Ivănuță Vasile, fiul lui Petrea și al Mariei, Tudorică Gheorghe, fiul lui Iordache și al Paraschivei, Iacob Gheorghe, fiul lui Gheorghe și al Mariei²⁵⁰.

1899: Într-o hotarnică a unui teren scos la licitație sunt menționate „moșia Fântânele, a domnului Silion”, care „se atinge cu apa Siretului”, „cotul Fântânelelor, de pe proprietatea particulară Fântânele”²⁵¹.

²⁵⁰ *Monitorul Oficial*, No. 165, Sâmbătă 23 octombrie / 4 noiembrie 1899, pp. 5649, 5650

²⁵¹ *Monitorul Oficial*, No. 174, 4/16 noiembrie 1899, p. 6028

1900: „**Fântânele, comună rurală**, situată în partea de sud a plasei Siretul, județul Botoșani. Se întinde pe dealul Deleni, șesurile Sucevei și Siretului și parte pe valea și dealurile din stânga Siretului și se compune din satele: **Băloșeni (Stamatele), Bănești, Fântânele, Joldești, Roșcani și Slobozia (Buștiucul)**. Teritoriul comunei, care ocupă o suprafață de 1.386 hectare, este mai mult șes, ocupând văile Siretului și Sucevei. Are o supra-față de 4.359 hectare și o populație de 927 familii sau 4.000 suflete, locuitori români și parte ruși românizați; sunt și câteva familii de evrei, germani și armeni. Sunt 3.903 hectare pământ de cultură. Comuna este de ajuns udată de apele Siretului, la est, și de Suceava, la vest, de mai multe pârlăiașe și de un mare număr de bălți și iazuri, parte având izvoare proprii, parte formate din vărsăturile Siretului și care sunt foarte bogate în pești și raci. Numărul vitelor e de 2.073: 1.100 boi și vaci, 209 cai și 764 porci. Sunt 3 prisăci, care produc, pe an, 3.000 kg miere și 300 kg ceară; 3 mori de apă. Șosele pietruite străbat comuna în toate părțile; astfel sunt: calea județeană Bur-dujeni – Slobozia – Hancea; altă ramură, care trece Siretul la Joldești, pe un pod umblător, făcut de județ. Sunt 6 biserici, deservite de 5 preoți și 7 cântăreți; 4 școli mixte, conduse de 4 învățători și frecventate de 230 școlari. Bugetul comunei are, la venituri, 8.961 lei și, la cheltuieli, 8.933 lei. Până la 1868, comuna a purtat numele de Bănești. În comună sunt 8 cârciumi, 15 comer-cianți și 41 meseriași. / **Fântânele, sat**, situat pe loc șes, în centrul comunei Fântânelele, plasa Siretul, județul Botoșani. Are 3 sate: Fântânele, Roșcani și Slobozia, așe-zate pe o întindere de 1.929 hectare, cu o populație de 104 familii sau 528 suflete. Moșia de pe sat e proprietate particulară. Teritoriul ei este aproape un șes,

care se întin-de între Siretul și Suceava și care, în mare parte, este inundat în timpul revărsărilor; are multe bălți, iazuri și gârle. Numărul vitelor e de 284 boi și vaci, 41 cai, 702 oi, 167 porci. Sunt 295 stupi cu albine. Pe moșie se află o pădure de 20 hectare. Este reședința comunei Fântânele. Are 1 biserică, cu 1 preot și 1 cântăreț; 1 școală mixtă, cu 1 învățător și 39 școlari. Se află aci: 1 cârciumă; 3 comercianți și 7 meseriași. / **Bănești, sat**, în centrul comunei Fântânele, plasa Siretul, județul Botoșani, pe șesul Siretului. Are o suprafață de 595 hectare și o populație de 127 familii sau 405 suflete. În acest sat e o luncă de salcie și plop la Siret; în sat e o moară de apă, la iazul Văduleț. Are 1 biserică, deservită de 1 preot și 2 cântăreți. Numărul vitelor: 118 vite cornute, 28 cai mari și mici, 160 oi și 51 porci; 95 stupi. În localitate sunt 9 meseriași și 3 comercianți; 2 cârciume. / **Bălușeni-Stamate, sat**, în partea de nord a comunei Fântânele, plasa Siretul, județul Botoșani, așezat pe loc șes. Are o suprafață de 938 hectare și o populație de 281 familii sau 1.446 suflete și 300 contribuabili. Locuitorii sunt parte români și parte ruși; sunt și câteva familii de evrei. Locuitorii se ocupă cu agricultura și cu creșterea vitelor. Pe moșie se află o mică pădure de stejari, de 13 hectare, și câteva lunci, păduri de răchită, la Siret. Se află și o moară de apă, pe gârla morii; un lac, numit Plisa; și bălțile: Alior, Iliasca și Trestioasa, bogate în pește. În acest sat se află o biserică, cu un preot și doi cântăreți; o școală a comunei, cu un învățător și 49 școlari. În sat se găsesc: 471 vite cornute, 50 cai mari și mici, 1.351 oi, 8 capre, 111 porci și 275 stupi. Se află doi comercianți; 11 meseriași; o cârciumă. / **Joldești, sat**, în partea de est a comunei Fântânele, plasa Siretul, județul Botoșani, pe șesul din stânga Siretului, udat de pârâul

Vorona Mare, care formează iazul Joldești, în sat. Moșia are o suprafață de 899 hectare. Satul este locuit de 180 familii sau 822 suflete. Are: 1 biserică, cu 1 preot și 2 cântăreți; o școală, condusă de 1 învățător și frecventată de 55 școlari. Prin acest sat trece șoseaua ce vine, pe stânga Siretului, și se unește cu șoseaua județeană Botoșani-Fălticeni. Vite: 197 vite mari cornute, 37 cai, 190 oi și 44 porci. Sunt 241 stupi cu albine. În satul Joldești, a fost război între Ștefan cel Mare și Petru Aron pentru domnia Moldovei, în ziua de Joia Mare, la 12 aprilie 1457, învingând Ștefan pe Aron. **Joldești, iaz**, în județul Botoșani, satul Joldești, comuna Fântânele, plasa Siretul, format din pârâul Vorona Mare, ce vine din Poiana Lungă; are moară de apă. **Slobozia, sat**, pe țărmul drept al Siretului, în partea de est a comunei Fântânelele, plasa Siretul, județul Botoșani, pe moșia Fântânelele, cu o suprafață de 289 hectare și o populație de 76 familii sau 319 suflete. Vite: 51 boi și vaci, 11 cai, 55 oi și 31 porci. Locuitorii posedă 76 stupi cu albine”²⁵².

1907: „Pe toată valea Siretului, din județul Botoșani, s-a întins distrugerea. Hancea, Băneștii, Fântânelele au avut soarta Salcei; numai Dumbrăvenii nu au suferit nimic. Și, lucru curios: se spune că în județul Botoșani răscoalele au avut un caracter antisemit; cu toate acestea, și Salcea, și Hancea, și Fântânelele erau gospodării

²⁵² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III 1900, p. 374; volumul I, București 1898, pp. 317, 318 și 311; volumul IV, București 1901, p. 114; volumul V, București 1902, p. 439

creștinești și au fost distruse, iar Dumbrăvenii, moșie arendată unor evrei, au fost cruțați”²⁵³.

1941, septembrie 30: „Se publică mai jos lista Nr. 16, de gradele inferioare (trupă), morți pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Răileanu Gh. Petre**, fruntaș, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu în comuna Fântânele, județul Botoșani, mort la 5.VIII.1941; **Luca Dumitru**, sergent, ctg. 1938, cu ultimul domiciliu în comuna Fântânele, județul Botoșani, mort la 14.VIII.1941; **Bălan Gheorghe**, caporal, ctg. 1934, cu ultimul domiciliu în comuna Fântânele, județul Botoșani, mort la 12.VIII.1941; **Strugaru Gheorghe**, soldat, ctg. 1933, cu ultimul domiciliu în comuna Fântânele, jud. Botoșani, mort la 12.VIII.1941”²⁵⁴.

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educației Extrașcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942... / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurniști la formațiunile tineretului extrașcolar, următorul personal, plătit cu indemnizația de ședință respectivă: **Bercea Gheorghe**, învățător, șeful Subcentrului Nr. 1 băieți, Fântânele; **Brânzac Aglaia**, învățătoare, șefa Subcentrului Nr. 1 fete, Fântânele; **Huțupaș Constantin**, învățător, șeful Subcentrului Nr. 2 băieți, Fântânele; **Pricop Vastia**, învățătoare, șefa Subcentrului Nr. 2 fete, Fântânele”²⁵⁵.

²⁵³ Gorovei, Artur, *Cruzimi*, Iași, Editura *Viața Românească*, 1921, pp. 235-242

²⁵⁴ *Monitorul Oficial*, Anul CIX, Nr. 231, marți 30 septembrie 1941, pp. 5805 și urm.

²⁵⁵ *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

FÂNTÂNELE

(numit inițial Fintirele, comuna Puiești, Vaslui).

1439, iulie 30: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi fraților Oană Roșca și Cojea Pătru, care primesc uric pentru „satele pe Tutova, anume: Călimăneștii, unde este Ion, mai sus de Lalești, și, mai jos, Coțmăneștii, unde a fost Coțman, și, mai jos, Coleșăua, unde au fost Hodco și Măciucă, și seliștea lui Brătan, și unde a fost moara lui Brătan să-și facă moară, și prisaca lui Micșin, pe Pârâul Sec, și, mai jos, un loc să-și adune fân, alt loc... mai sus de Lungani, **anume Fintirele** ... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul pustiilor să fie cât vor putea folosi îndestul”²⁵⁶.

1443, mai 27: Fântână, unde s-a așezat sat, întărită de Ștefan voievod lui Gherei, care primește uric pentru „satele anume Nena, pe Studineț, unde este casa lui, pe din sus de Mic Jăurescu, unde a fost Clopot, și, pe din jos de Iazăru, Bălăceștii, și pe din jos de Bălăceștii, **o fântâ-nă, anume Prozioane (mai jos de Bălăcești, comuna Puiești, Vaslui), pe din sus de Ezăreanu**, să-și așeze acolo sat, și, deasupra Cociubii, o fântână, să-și așeze iarăși sat, și, la Vatrice, unde au fost Ștefan Răspop, și, la Chengaci, unde au fost Cergășă, și, pe Prut, unde au fost Badea Bratișanul, și loc de moară și seliște... Iar hotarul tuturor acelor sate

²⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 199, pp. 281-283

să fie cu toate hotarele lor cele vechi, pe unde au apucat din veci”²⁵⁷.

1448, iulie 27: Întărit, prin „pe Tutova, Mihail Croitor”, satul Croitori fiind înglobat Fântânele, de Petru voievod lui Ion Porcu, care primește uric pentru „satele anume: unde este curtea lui, pe Pârâul Negru, și Sârbi, și Arămești, și Românești, și Știubeești, și Cornești, și Tulești, și moara din câmp, care a fost a lui Andreicu, și Cuciulătești, și Bârjoveni, și seliștea lui Manuil, și Săcuieni, și, **pe Tutova, Mihail Croitor**, și la Glog, și, pe Bâc, la Botne, Voloseni, și la Crețul, și la Clim, și unde este Cruglici, și prisaca, și, la Mealure, unde este Oancea, și la Jac, și la Dragoman, și Grozeștii lui Marco, și la Golâmboanie, cu vadul, și Neburești, și, la Tecuci, la Săseni, pe amândouă părțile pârâului, și casa lui Frâham din Tirgul de Jos”²⁵⁸. Hotarele, din veac.

1674, iunie 10: Vasile și femeia lui Vasâlca, fata Teclăi din satul **Croitori** (pe Tutova, satul lui Mihail Croitor, inclus în Fântânile²⁵⁹, Vaslui), dăruiesc logofătului Vasile Gheuca, „pentru mult bine ce ne-a făcut și ne-a scos din multă nevoie... toată partea femeii mele Vasâlca, ce se va alege la satul **Sămbănești** (pe Tutova, lângă Croitori, inclus în Fântânile, Vaslui), ce este la ținutul Tutovei”²⁶⁰.

²⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 233, pp. 327, 328

²⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 282, pp. 402, 403

²⁵⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 161

²⁶⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 65, 66

1675, martie 12: Cristea, feciorul lui Toader Coșciug din satul **Croitori**, dăruiește logofătului Vasile Gheuca, „pentru mult bine ce ne-a făcut de aceste nevoi ce sunt pe țară... toată partea mea de ocină și moșie danie, câtă are tatăl meu în satul **Croitori** pe Tutova și două săpături, din casa Cozmei, în sus”²⁶¹.

1675, aprilie 9: Vasile Rătundul din **Croitori** și femeia lui Maria dăruiesc logofătului Vasile Gheuca, „pentru binele ce mi-a făcut... un pământ și două săpături la satul **Sâmbănești**, ținutul Tutovei, partea noastră din bătrânul Mihul și a Mărișăștilor”²⁶².

FÂNTÂNELE

(lângă Tămășeni și Dodești, comuna Viișoara, Vaslui).

1626, aprilie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod diacului Vasile Corlat și nepoților săi, Păcurariu, Toader, Vasile și Apostol, fiii Irinei, toți nepoții Gagei, strănepoți ai lui Pătru și ai lui Vlaico, care primește uric pentru „jumătatea satului **Tămășenii** (sat, Vaslui), care este în ținutul Fălciului, pe râul Jigăliei, care a fost cumpărătură a străbunicilor lor Pătru și fratele său Vlaicul de la Toader paharnic, fratele lui Stan, și de la Negrilă ceașnic, din privilegiul Gorbăneștilor, pentru 60 zloți tătarești, și satul **Fântânele** (lângă Tămășeni, Vaslui), unde au

²⁶¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 67

²⁶² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 69, 70

fost casele lor, și la **Horeștii de Sus** (seliște inclusă în Urdești, Vaslui) și **Urdești** (seliște mai jos de Găgești, Vaslui), altă siliște mai jos de **Găgești** (sat, Vaslui) și altă siliște la Capul Piscului, care acum se cheamă **Busteștii** (mai jos de Găgești, Vaslui)”²⁶³.

1635, februarie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod fraților Vasile, Păcurar, Toader și Apostol Corlătescul, fiii Erinei, nepoții lui Corlat cel bătrân și strănepoții lui Gagea, nepotul lui Pătru și al lui Vlaicul, care primesc uric pentru „un sat, anume **Tămășenii** (înglobat în Do-dești, comuna Viișoara, Vaslui), pe pâraul Jigălie, care este în ținutul Fălciului, cumpărătura străbunilor lor Pătru și fratele lui Vlaicul de la Toader ceașnic, fratele lui Stan, și de la Negrilă ceașnic, din privilegiul Gurbăneștilor, și satul **Fântânele** (lângă Dodești, comuna Viișoara, Vaslui), unde au fost casele lor, și, la deal, **Horeștii** (înglobat în Urdești, comuna Viișoara, Vaslui) și **Urdeștii** (comuna Viișoara, Vaslui), o seliște la capătul Pisului, care se numește acum **Busteștii** (lângă Peicani, comuna Găgești, Vaslui), din același ținut al Fălciului... Și mai întărim lui Vasile Corlătescul și cneaghinei lui Annasiia, deosebit de ceilalți frați ai lui, alte părți de ocină... pe care le-a avut socrul lui Sofron stolnicel... o parte de ocină din satul **Turbătești** (înglobat în Vocotești, comuna Voinești, Iași), care este în ținutul Cărligăturii... cumpărătură de la Ionașco Rafeiu, fiul lui Zane și de la Maria, nepoata Zanei... / Și de asemenea le întărim un loc de prisacă în pădure, în hotarul **Budeștilor** (comuna Crețești, Vaslui), pe Pârâul Glodului... schimb pe care l-a avut Sofron stolnicel cu popa Vasile, fiul lui Gheorghe din Budești,

²⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 45, pp. 62, 63

pentru o parte de ocină din Turbătești, a șasea parte din a cincea parte”²⁶⁴.

1643, martie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului cămăraș Vasile Corlat, fraților lui, feciorii Irinii, și nepoții de frați, feciorii Anii, sora Irinii, toți nepoți Gagii, strănepoți lui Pătru și lui Vlaicu, care primesc uric pentru „satul **Tămășenii** (în Dodești, azi Băsești, comuna Viișoara, Vaslui), pe pârâul Jăgălia, în ținutul Fălciului, cumpărătura moșilor lor Pătru și Vlaicu de la Toader paharnic, fratele lui Stan, și de la Negrilă paharnic, din dresul Gorbăneștilor, pentru 65 zloți tătarești. / Satul **Fântânelile** (lângă Dodești, comuna Viișoara, Vaslui), unde a fost casa lor, din același ținut și același dres, și saul **Hureștii la Deal** (comuna Horești, județul Chișinău, Moldova) și iarăși **Hurdeștii** (azi Horești, comuna Horești, județul Chișinău, Moldova) și o seliște, pe din jos de **Găgești** (comuna Găgești, Vaslui), și altă seliște la sfârșitul piscului, care se cheamă **Busteștii** (lângă Pei-cani, comuna Găgești, Vaslui), cu loc de heleșteie și de mori. / Și iarăși întărim lui Vasile Corlat, fraților lui și altor rubedenii, nepoții Niacșăi, strănepoți lui Stan Răpide... satul **Corlăteștii** (comuna Bogdănești, Vaslui) pe Horăiata, în ținutul Tutovei, și satul **Drujăștii** (Dru-jești, comuna Zorleni, Vaslui), care acum se cheamă **Steșâneștii**, întru același ținut, și niște pământuri de rediu, care le-au fost stăpânit **Vlădeștii** (comuna Ivănești, Vaslui) cu împresurare, iar după aceea Vasile Corlat le-a scos de la dânșii... / Și o altă bucată de loc din hotarul satului Corlăteștii, care au fost ținut-o Costache și rudenia lui Stoica, nepotul Itului și al lui Ioan Fiultei și al Martei... /

²⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 28, pp. 27, 28

Și iarăși îi întărim lui Vasile Corlat, deosebit de alții, niște vii ce sunt în hotarul satului **Tămășanii**, în ținutul Fălciului, pe care i le-a dăruit lui moașa (bunica) lui Iliana, fata lui Onică... / Și iarăși îi întărim lui Corlat și cumnatului său Dănilă, feciorul Ilenii, nepotul lui Ion Zane, strănepot lui Fetion... a treia parte din satul **Gângureștii** (lângă orașul Ungheni, județul Ungheni, Moldova) pe Prut, în ținutul Iașului, care este între Șocani și între Mânzăști”²⁶⁵.

FÂNTÂNELE

(comuna suburbană Hămeiușul, Bacău).

1627, aprilie 20: Catastiful satelor marelui logofăt Dumitrașco Ștefan și ale cneaghinei sale Ziniica, fiica lui Mogâldea vornic: „Selo **Brătulenii** (sat, Iași), ce este în ținutul Cârligăturii, cu helește și cu mori, și satul **Fântânele** (sat, Bacău), în ținutul Bacăului, suntu-ne aceste două sate cumpărătură de la Candachia, jupâneasa lui Dumitru Goei postelnicul, radi 300 de galbeni roșii, pentru că a fost luat Dumitru Goia postelnic 500 de galbeni de la Costantin Batiște ce a fost paharnic, în zilele lui Alexandru vodă, de s-a plătit de o nevoie ce a avut către Alexandru vodă, și pentru acei bani fost-i-a făcut drese pe niște sate ale lor, anume **Doljeștii** (sat, Neamț) și **Balomireștii** (comuna Bâra, Neamț), în ținutul Roma-nului. După aceea,

²⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 64, pp. 73, 74

venit-a jupâneasa Candachiia Goiuae de ș-a întrebat cu Batiște înaintea domnului nostru. Deci legea s-a aflat să jure Batiște cum a dat acei bani. Deci Batiște a jurat. Dacă a văzut jupâneasa Goiuae că a jurat, căzut-a cu boierii de s-au rugat lui Batiște să-i mai ierte din acei bani. Deci Batiște o au iertat pe 250 galbeni. Deci ea n-a avut de unde”²⁶⁶.

1632, august 28: Întărit de Alexandru Iliăș voievod lui Dumitrașcu Solomon, care primește uric pen-tru „satul **Fântânelili** (Fântânele, comuna Hemeiș, Bacău) și cu vad de moară în Bistriță, ce este în ținutul Bacăului; care acel sat, din zilele vechi, din vremuri de demult, a fost în ocolul târgului Bacăului, ce l-a cumpărat el de la Gheorghită și de la frații lui Grigoraș și Vasile, feciorii răposatului Dumitrașcu Ștefan logofăt, drept 300 galbeni ungurești... / niște părți de moșie din sat **Năsoeștii** (azi Cetățuia, comuna Strugari, Bacău), ce iarăși este în ținutul Bacăului, ce și l-a cumpărat el de la Ștefan, fecior lui Tetiu, și de la Alexa, fecior Tomii, și de la Toma, fecior Zamfirei, nepoții lui Buzdugan, toate părțile lor din ocină, drept 55 taleri de argint. / Și iarăși, altă parte din Năsoeștii... ce și l-a cumpărat el de la frații Gheorghe și Ion, feciorii lui Grozav, nepoții Vișii Drăgoaia, dintr-un bătrân a patra parte, jumătate, drept 30 zloți bătuți. / Și iarăși... o ocină dintr-același sat Năsoești, cu loc de eleșteu și cu tot venitul, ce-i este lui schimb cu mănăstirea Berzunții, pentru o poiană ce se numește Pârjoaia... / Și iarăși... niște părți de ocină din sat de **Iadumireștii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăși în ținutul Bacăului, ce și l-au cumpărat de la Mărica, fata Ilenei, nepoata Petrii, drept 15 taleri bani gata numărați. /

²⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 186, p. 245

Și iarăși... dintru acela sat Iadumireștii... ce și l-au cumpărat el de la frații Ion și Nastasia, drept 70 taleri... / Și iarăși... altă parte din Iadumireștii, ce și l-au cumpărat el de la Ion și Tudora, feciorii lui Toader diacon, drept un cal bun și 30 taleri numărați... / Și iarăși... altă parte de ocină din sat **Săcătura** (Secătura, azi Pădureni, comuna Mărgineni, Bacău), ce este iarăși la ținutul Bacăului, ce au cumpărat el de la Tiron, feciorul lui Dimitrie, drept 40 taleri bani buni. / Și iarăși... dintru același sat Săcătura... ce și l-au cumpărat de la Dumitru, Vasile și Nastasia, feciorii lui Trif, drept 40 taleri bani buni. / Și iarăși... din Săcătura, ce a cumpărat el de la Agafia, fata Șandrii, nepoată lui Petre biv vel armaș, drept 12 taleri numărați. / Și iarăși... niște părți de ocină din sat **Alboteștii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăși în ținutul Bacăului, ce și le-a cumpărat el de la Chelsia și Loghina, fetele Măgdălinii, nepoatele Lupii, drept 45 taleri numărați, însă cu partea fratelui lor, a lui Constandin, fiindcă s-au tocmit cu dânsul ca să aibă el a stăpâni și părțile lor din **Petrimănești** (lângă Poduri, Bacău). / Și iarăși îi întărim altă parte de ocină din sat **Băsăștii** (comuna Pârjol, Bacău), ce este iarăși în ținutul Bacăului... ce și-a cumpărat el de la frații Lazăr, Petre Borza, Tănase și Dochia, feciorii lui Ion Pravăț, nepoții Lucăi, drept 40 taleri numărați”²⁶⁷.

1640, septembrie 1: Cârstina și Safta, fetele Toșlei, nepoatele lui Bordogan, și vara lor Docâța, fata Martei, nepoata lui Bordogan, și fratele ei Ursul vând lui Iusip din **Lolcani** (Luncani, comuna suburbană Mărgineni, Bacău), pentru 39 zloți, „partea lor de ocină din **Saca** (Săcătura, în Pădureni, comuna suburbană Mărgineni, Bacău),

²⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 184, pp. 237-240

jumătate din partea lui Bordogan, ce se va alege... Și în această tocmeală au fost Constantin și popa Puiul din **Mărgineni** (comuna suburbană Mărgineni, Bacău), Toader și Idnat ginerele ot **Fântânele** (comuna suburbană Hămeiușul, Bacău), Pentelei, Ștefan ginerele Martei, Scântei, Mihăilă Talaba, Dahid Drolea din **Saca**, și alți oameni buni”²⁶⁸.

1774, iunie 15: Satul **Fântânele**, ținutul Bacău, ocolul Bistriței de jos, al lui Iordache Ruset, avea, după recensământul lui Rumeanțev²⁶⁹: **Toată suma caselor**: 85. Scădere rufeturi, însă: 46: 2 preoți, 1 dascăl, 6 țigani, 4 sărace, 25 scutelnici cu cartea Divanului ai dumisale Iordache Roset, din let 1774, 8 scutenici ai lui Roset, cu cartea din let 2774, aprilie 9. Rămân birnici 39. / **Birnici**: Lupul, vornic / Vasile Palade / Costandin, crav / Vasile, pâslar / Vasile Tărcuță / Ioniță, ciobotar / Dima, ciobotar / Tănasă Tărcuță / Ștefan Duduman / Andrieș, ungurul / Toader, ciobotar / Gheorghe Căruță / Toader, ungurian / Ariton / Pinteleiu / Ștefan, pușcaș / Vasile, pușcaș / Andrieș, pușcaș / Mihaiu, pușcaș / Gheorghe, pușcaș / Mârza, plugar / Macovei, plugar / Mihaiu, ungurian / Ion, muntean / Bogdan, chelariul / Mitre, vâcariul / Gheorghe, mocan / Gligori, pușcaș / Ion, olariul / Sandul Rugină / Gavril Degeratu / Arhip, vieriul / Ion Paladi, păscar / Dumitru sin (fiu) lui Ion, păscar / Ion, morariul / Ion, muntean / Lupul, bejenar, fiul Bârsăniței / Ioniță Sârgii, pas / Miron Stan, pas / Toader Samson, pas / David Crihan ot (din) Raiu / Ștefan Ciosul, de acolo / Gheorghe

²⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 448, pp. 443, 444

²⁶⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 289, 290

Bârsănuță, de acolo / Vasile Roian, de acolo / Mitrofan, de acolo / Istrate fiul lui Mitrofan, de acolo / Ianăș Doboș din Scanei / Petre Borbole / Ion, rotar din Racila / Ion socru rotarului / Lupul zet (al) vrâncian / Neculai Prutian, slugă / Petre, mocan / Alecsandru Dobriș / Radul, mocan / Gavril al lui Ion, morar / Apostul, mocan / Gheorghe fiul lui Ciosul / Iftimi Dămian / Manoli fiul lui olar / Ion, mocan / Lazor, podar / Ion, muntean din Hămeiuș / Ion Lazor / Năstas, podar / Andreiu Căruță / Ignat Vințul / Mărian, păscar / Cozma Banu / Neculai Banu / Petre, mocanu / Dumitrașcu, vătav // **Femei sărace:** Lupa, săracă / Măria Tănăsoae / Măriuța, săracă / Frăsâna, săracă // **Rufeturi:** Anton, preot / Lupul, preot / Ursachi, dascăl / Toader Guza, țigan / Ștefan Dămian, țigan / Neculai, bucătar, țigan / Hăsan, grădinar, țigan / Bălan, țigan / Stoica, țigan.

1900: „**Fântânelele**, comună rurală în județul Bacău, plasa Bistrița de sus, cu 5 cătune: Andrieșești, Hemciuși (reședință), Fântânelele, Trebișul și Secătura, situate: pe dealul Andrieșești, pe coastă (Fântânele), în valea gârlei Bistricioara (Hemciuși) și în valea pârâului Trebișul (Trebișul și Secătura). Apele Bistricioara și Trebișul, încărcat de pârâiașul Cârligata, mișcă mai multe mori. Teritoriul acestei comune se învecinează, la est, cu comunele: Săucești, Schineni și Ciumași, de care se desparte prin râul Bistrița; la est, cu comuna Luncani; la sud, cu comuna Mărgineni-Munteni, și, la nord, cu comuna Gârleni. În această comună se află un izvor de apă sulfuroasă și cu fier, în pădurea de pe dealul Căpă-țâna, și altul cu apă sărată (slatină); sunt ambele în secția Secătura. În *Chestionarul Archeologic* (1873, Academia Română) se spune că: în partea de vest a moșiei Fântânelele se află Piscul lui Stan, de unde se scotea înainte sare... În comună

sunt 3 biserici, deservite de 2 preoți și 3 cântăreți; 1 biserică catolică, cu un preot din Liuzii Călugăra; o capelă protestantă; 11 cârciumi; o velniță; o școală, întreținută cu procentele de 5.560 lei ale dona-țiunii principesei Wittgenstein, în secția Hemeiuși. În anul 1891, școala a fost frecventată de 14 copii, dintre care 1 fată. Populația se compune din: 451 familii sau 1.708 suflete: 1.063 români, 1 grec, 5 bulgari, 29 ger-mani, 464 unguri și 146 izraeliți; 1.664 sunt de protec-țiune română, 10 de protecțiune austro-ungară, 29 de protecțiune germană și 5 de protecțiune bulgară; 849 agricultori, 14 meseriași, 1 industriaș, 7 comercianți, 10 având profesii libere și 40 servitori. Știu carte 152 persoane, din care 41 femei. Totalul pământurilor de cultură este de 978,12 hectare. Sunt 400 contribuabili, după recensământul din 1891. După legea rurală din 1864, s-au dat, în această comuna și în secția Itești, din comuna Ciumași, la 295 locuitori, 866 fălci și 40 prăjini... Vite sunt: 120 cai, 1.159 vite mari cornute, 262 porci și 131 oi. Stupi de albine sunt 86. / **Fântânele**, sat din comina cu același nume, situat pe coasta dealului din dreapta Bistriței, lângă orașul Bacău. Biserica este zidită de Lascarache Cilighiul, la 1786 .și este deservită de un preot și de un cântăreț. Tot aci se află castelul Princesei Lucia Schöenburg-Waldenburg. De castel este alipită o capelă protestantă. Castelul și capela sunt înconjurate de un frumos parc, cu florile cele mai rare, croit chiar în pădure. Tot aci se află de grădini de legume și livezi de arbori fructiferi. Populația se compune din: 212 români, 12 unguri, 4 evrei și 88 țigani, împrăștiati în 82 familii. Vite sunt: 53 cai, 94 vite mari cornute, 1.601 oi și

54 porci. Cărciumi sunt 2. Acest sat este depărtat de 2 km de cătunul cu școală (Hemeiuși)”²⁷⁰.

FÂNTÂNELE

(lângă Hanul Conachi, Galați).

1628, aprilie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod hatmanului Nicoară, pârcălab al Sucevei, care primește urice pentru „12 pământuri din frunte, din hotar până în hotar, din satul **Ionășăștii** (pe Siret, Galați), cu parte din moară și din pod, ce este în ținutul Tecuciului pe Siret”, cumpărătură de la Trifan sin Efrem, popa Theodor ginerele lui Iosif, Ion și Toader Bueban, feciorii Dimii, Avram feciorul popii Albul, Stan feciorul Calciu-lui, cu 25 ughi aur; / „a treia parte din satul **Tinpești** (Timpești, lângă Ciorăști, Galați) și din **Prăjești** (lângă Ciorăști, Galați) două părți, și cu două vii dinspre răsărit, și cu vad de moară pe pâraul Bârladului”, cumpărătură de la Pătrășcan, feciorul Galbănului, cu 120 ughi aur; / „jumătate dintr-un bătrân din satul **Galbenii** (pe Zeletin, Vrancea) ot ținutul Tecuciului, cu o vie și cu pometuri, și cu loc de prisacă și cu loc de moară pe pâraul Zeletinul”, cumpărătură de la Ursul, feciorul Neagului Lopată, drept 30 taleri; / „și iarăși... jumătate dintr-aceiași sat Galbenii, cu vad de moară pe pâraul Zeletinului, și din vatra satului și din câmp”, cumpărătură de la Ursul Vartic, de la Ion Țără-

²⁷⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 376-378

Lungă și de la Ionașcu, feciorii Lupii; / „o vie din satul **Fântânelile** (lângă Hanul Conachi, Galați), dintr-același ținut”, cumpărătură de la Platon de acolo, drept 10 taleri bătuți; / „a patra parte din **Ceucani** (azi Ciocani, Vaslui), ce este în ținutul Tutovii”, cumpărătură de la Zaharie de la **Gherghești** (în Tutova, Vaslui), drept 34 taleri bătuți; / o „moșie din satul **Bănceni** (azi Băncești, Vaslui), a treia parte, cu loc de moară și cu tot venitul, ce este în ținutul Tutovii”, cumpărătură de la Trifan sin Mânzatul din **Cirbi** (azi Sârbi, lângă Oancea, Galați) ot Covurlui, drept 20 taleri bătuți; / „o parte de ocină dintru acest sat Băncenii pe pârâul Tutovii”, cumpărătură de la Zatic, feciorul Zbiarâi, drept 20 taleri bătuți; / „a treia parte dintr-un bătrân din satul **Răsipeni** (jângă Ciocani, Vaslui) ot ținutul Bârladului, din câmp, din vatra satului și din pădure”, cumpărătură de la Necula, feciorul lui Hilohie, drept 20 taleri bătuți; / „a patra parte din satul **Costeștii** (pe Bârlad, Vaslui), cu vad de moară pe pârâul Bârladului și cu două vii”, cumpărătură de la Sava sin Băloș, drept 30 ughi bani buni; / „o moară gata și cu vad de moară întru acest sat Costeștii”, cumpărătură de la frații Toader, Irina și Drenostu, feciorii lui Colici, drept 30 ughi aur; / o „moșie din satul Fântânelile, din vatra satului și din câmp, și din pădure, și cu vad de moară”, cumpărătură de la Măriica, fata Toatei, nepoată lui Coman, drept 100 taleri bătuți; / „din satul Fântânelile, din a treia parte, partea de mijloc, cu vad de moară pe Bârlad și cu hotarul pe amândouă părțile Bârladului și până la Călmățui”, cumpărătură de la jupâneasa postel-nicului Vrabie și de la fetele lor Anna și Marica, „care și lor le-a fost cumpărătură de la Ager, feciorul Necșii, și de la Neagul, feciorul lui David, și de la Theodosia, fata Bratului, toți nepoții Șandrescului”, drept

16 ughi aur; / „Și iarăși... din Fântânelile, din partea de mijloc, din vad, din moară”, cumpărătura de la Stana, fata Odochiițai, și de la Ion, feciorul Sprincetei, nepoți altui Stan, și de la Iloae, drept 22 ughi aur; / „și așijderi... dintru acest sat, din partea din mijloc... părțile ce-au fost cumpărătură de la Gârle, feciorul Trinoae, nepot lui Drăguș, și de la Cârste, feciorul Gârlei, și de la Cristina Țiganca, toți nepoții lui Enache, drept 12 ughi aur”; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile, din partea de mijloc și cu parte de vad de moară... cumpărătură de la Petrea, feciorul Buloe, nepot Marinei, de la Marco Boaebanu și de la Rușca și Maria, fetele lui Pătrașcu, drept 12 ughi de aur”; / „altă parte din Fântânelile, din partea de mijloc și cu parte din vad de moară... cumpărătură de la Mușa, fata lui Negrilă, și de la Mareș, feciorul lui Ciocan, toți nepoții lui Dercan, drept 12 ughi aur; / „și iarăși dintru acest sat, iarăși din partea de mijloc... cumpărătura de la Stoica Câlțul și de la feciorul ei Gânba, de la Lupul, Smoleanul și Rișe, toți nepoții lui Bilțu, drept 12 ughi aur”; / „altă parte de ocină dintru acest sat, din partea de mijloc”, cumpărătură de la Murgoci și Blăjar, feciorul lui Batic, și de la fratele lui Bratiș, și de la Bila, Boghiian, Negură, Cârstina, partea pe care ei o cumpăraseră de la Hadâr feciorul, drept 12 ughi de aur; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile”, cumpărătură de la Arion ot **Liești** (în Covurlui, Galați) și de la Vasile sin Ursul din **Tomcești** (lângă Tudor Vladimirescu, Galați), care lor le-a fost cumpărătură de la Buce, feciorul lui Negrelă, drept 10 ughi aur; / „altă parte dintru acest sat, dar din partea din jos”, cumpărătură de la Crâmpotă feciorul, drept 8 ughi”²⁷¹.

²⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 340, pp. 466-470

FÂNTÂNENI

(ținutul Hârlău, Iași).

1624, octombrie 17: Zapisul de vânzare al lui Popa, feciorul lui Dăvid, și al feciorului său Lazăr, nepo-tul lui Ștefan, strănepot lui Dăvid, care a „vândut o casă cu vatra satului și cu vad de moară... cumpărătură de la Mirceanca, fata lui David, a șasea parte din Dăvidescul... vornicului Necoară și jupânesei dumisale Todosie, drept 40 taleri”, și zapisul de vânzare al lui Tâmpa și al femeii sale Grozava, fata lui Mareș, nepoata Simei din Fântâ-neni, care i-au vândut „o casă și cu vatra satului, și cu vad de moară, ce se va alege partea Grozavei din sat din Fân-tâneni”, martori fiind Istrate Bolea, Dumitrașco Gheoca, fostul stolnic Crăciun, Neculei Gheormei, Băltag, toți „din sat din Fântâneni, și dinaintea a mulți oameni buni”²⁷².

FÂNTÂNENI

(lângă Hanu Conachi, Galați).

²⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 236, p. 303

1627, noiembrie 19: Zapisul „șoltuzului Dumitru și cu 12 pârgari de târg de **Tecuci**”, prin care mărturisesc cum au venit înaintea lor „Trif, feciorul lui Efrim și alți răzeși ai lui, popa Toader ginerele lui Iosip, Ion Boeban fecior lui Ilie Boeban, Toader feciorul Dimei, Avram feciorul popii Albului, Stan feciorul Calcei... și-au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Ionăsești**, pe mal, în ținutul Tecuciului: Trif – d2 pământuri în frunte, popa Toader – 2 pământuri, Ion Boeban – 2 pământuri, Toader Dima – 2 pământuri, Avram – 2 pământuri, și Stan Calcea diac – 2 pământuri,, și cu tot venitul acelor 12 pământuri, din hotarul Dumitreștilor, până în apa Siretului, și cu părțile lor de pod și în moară, și în vatra satului... hatmanului Necoară... / Așijderea Vărvara, fata lui Ion Șetraca... și-a vândut moșia din sat din **Fântă-neni**, 40 de pași din hotar în hotar, și cu partea ei din vatra satului și din moară și din tot venitul... hatmanului, drept 15 taleri bătuți”²⁷³.

FÂNTIRILE

(satul Cârnicieni sau Fântirile, comuna Țigănași, Iași).

1448, octombrie 10: Dăruit de Crâstea mănăstirii Neamț, căreia îi închina satul Cârnicieni, „pentru sufletul

²⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 260, pp. 342, 343

meu și pentru sufletul iubitului meu fiu, Ilașcu, și pentru sufletul paniei noastre și a tuturor copiilor noștri... Iar hotarul satului să fie mai sus pe pârau, în jos, la Fântâna Dulce, de la fântâna la Pobrata, pe Pobrata în jos, de la Pobrata la fântâna lui Borea”²⁷⁴. Întăritură domnească, în aceeași zi²⁷⁵.

FĂORENI

(lângă Șcheia, Iași).

1634, mai 13: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gheorghe Mancăși din **Uricani** (comuna Miroslava, Iași), în baza zapisului de mărturie de la jupânul Toader, Hilimon, Petre și Gheorghe Ciupag din **Găureni** (azi Văleni, comuna Țibănești, Iași), Toader grecul din **Făoreni** (lângă Șcheia, Iași) și Istrati din **Uricani**, care au mărturisit cum a venit Alexa sin Ion Strugari din **Spineni** (pe Șacovăț, Vaslui) și a vândut o parte din moșia **Poiana Mănăstirii** (comuna Țibana, Iași) cu loc de prisacă și de fânaț, și cu vad de moară pe pâraul Șacovățului, din partea satului **Gârbeștii** (comuna Țibana, Iași)... lui Gheorghe și femeii lui Sorca, drept 25 taleri bătuți”²⁷⁶.

²⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 289, p. 413

²⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 290, pp. 414, 415

²⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 125, pp. 135, 136

FĂRÂMEȘTI

(comuna Zorleni, Vaslui).

1644, februarie 1: Anghelina și feciorul ei Vasile, fata lui Simion Miera, feciorul Nastei, fetei lui Ion Fărâmbă de **Fărâmești** (comuna Zorleni, Vaslui), vinde lui Scărlet de **Zorleni** (comuna Zorleni, Vaslui), drept 100 lei bătuți, „doi bătrâni, ce-au fost partea ei de la moșul ei Fărâmbă și de la Fărâmoaie, din siliștea Fărâmeștilor, din Movila Iepeii, la vale, pe drum, prin gura Iepeii... în fața lui Simion Cernea șoltuzul, cu 12 pângari, popa Ștefan cel domnesc, Ionașco Dinga neguțătorul, Nacul tij (la fel), Vântul tij, Ciudin tij, Neagoe ce-a fost șoltuz și mulți oameni buni din târg de **Bârlad**, Drăgan de **Zmiiani** (Zmienii, contopit cu Băcani, comuna Băcani, Vaslui), Bălan Hulpe și Bolea de **Hulpășeni** (comuna Băcani, Vaslui), Petrea de **Banca** (comuna Banca, Vaslui), și Necoară de **Suseni** (comuna Băcani, Vaslui)”²⁷⁷.

1644, august 16: Zapis de la Simion Gane șoltu-zul, cu 12 pângari, de la popa Ștefan cel domnesc, Ionașco Dinga neguțătorul, Nacul tij (la fel), Vântul tij, Ciudin tij, Neagoe ce-a fost șoltuz și mulți oameni din **târgul Bârlad**, așijderi Drăgan, slugă domnească din **Zmiiani**, Bălan Hulpe și Bole de **Hulpășeni**, Petre de **Banca**, Nicoară de **Susăni**, în care mărturisesc „cum a venit Anghelina, cu feciorul ei Vasile, fata lui Simion Miera, feciorul Nastei,

²⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 243, p. 223

fetei lui Ion Fărâmbă de **Fărâmești**, și au vândut... doi bătrâni ce-au fost partea ei de la moșul (bunicul) ei Fărâmbă și de la Fărâmoaia din seliște Fărâ-meștilor, și vor ști oamenii: din movila Epiei, la vale, pe drum, prin gura Epiei și pe câmp, până în apa Bârladului, cu vad de moară în Bârlad... jupânului Scarlet de **Zoră-leni**, drept 100 lei bătuți”²⁷⁸.

FARAOANI

(comuna Faraoani, Bacău).

1615, martie 24: Dăruit de Ștefan Tomșa voievod mănăstirii Solca, ctitoria sa, după ce cumpără, „cu ai noștri drepti bani, 1.000 de galbeni ungurești... satul **Fărăoanii**, ce-i la ținutul Bacăului, scos la vânzare de Dumitru Goia și Irina, fiii Anghelinei; neamurile lor Marica, Nastasia și Irina, fetele lui Petrea spătar, nepoți Anghelinei; rudele lor Vasilw și Anghelina, fiii lui Lupul, nepoți Anghelinei; ruda lor Petrea Hadâmbul, fiul Ștefa-nei călugăriței, nepot Anghelinei; neamurile lor Iacob, Toader, Nechita, Lazor și Titiana, fiii Todosiei, fata lui Eremia cămărașul; rudele lor Toader, Vasile, Grigore, Todosia, Anghilena și Porfira, fiii lui Nechita aprodul, nepoții lui Toader Miedarul, strănepoți Petricăi; rudele lor Ionașco, fiul lui Avraam din **Mesehenești** și frații săi Vasile, Gligore, Ștefan și Toader, nepoți lui Ion visti-ernic, toți nepoți și strănepoți lui Cozma

²⁷⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, p. 60

cămăraș”²⁷⁹.

1623, martie 5: Întărit de Ștefan Tomșa voievod mănăstirii Solca, care primește uric pentru „satul Fărăoani, ce este la ținutul Bacăului”²⁸⁰.

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod lui Vasilie și fraților lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, și verilor lor Petriceaico mare armaș, și Avram fost vornic și Cozma, și verilor lor, fiii lui Isac, nepoții lui Ion vistiernic, și verilor lor Petre Hadâmbul și fiilor Goioaci, nepoții Solomie, și de asemenea lui Toader Moțoc și fraților lui, fiii Todosiiei, nepoții Irimiei Pițigae, toți nepoții și strănepoții Petricăi hatman... și au împărțit între ei dreptele lor ocini și dedini, din dreptele și propriile lor drese și uric de împărțeală pe care îl au ei de la Alexandru voievod, satul **Cărbunești** (lângă Goșmani, comuna Români, Neamț), care este în ținutul Neamț, și **Blăgești** (comuna Blăgești, Bacău) și **Fărăoani** (comuna Faraoani, Bacău) și **Movi-leni** (lângă Hertioana-Răzeși, comuna Traian, Bacău), care sunt în ținutul Bacău, și **Mesăhănești** (Misihănești, comuna Roșiori, Bacău) și satul **Ruși** (înglobat în Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), în ținutul Roman, și **Nănești** (comuna Tănăsoaia, Vrancea), de la Tecuci, și **Vlădești** (înglobat în orașul Vaslui), pe Tutova, și **Sângerei** (comuna Sângerei, raionul Sângerei, Moldova), din ținutul Iași, și **Pleşești** (azi Zmeu, comuna Lungani, Iași), de la Cârligătură, și șase fâlcii de vie, care sunt la **Cotnari**. / Astfel, a căzut în partea lui Petriceaico și a verilor lui, Ionașco Avram fost vornic și Cozmei, și altor veri ai lor, a

²⁷⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iași 1892, pp. 272-281

²⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 26, pp. 34-37

patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din satul Blăgești, și a patra parte din jumătatea de sat Fărăoani și Mesăhănești, și a patra parte din satul Nănești și două fâlcii de vie, care sunt la Cotnari. / Și în partea lui Toader Moțoc, cu alți frați ai lui, s-a convenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și satul Movileni, și jumătate de sat din Pleșăști, și cu două fâlcii de vie, tot de la Cotnari. / Iar în partea lui Petrea Hadâmbul și a fiilor Goioaei, nepoții Solomiiei, s-au convenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din satul Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și jumătate din Ruși, și jumătate din Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și o falce de vie, tot la Cotnari. / Și iarăși, în partea slugii noastre Vasilie, cu frații lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, s-au convenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgești și a patra parte din jumătatea de sat Fărăoani, și jumătate de sat Ruși, și jumătate de sat Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și cu o falce de vie, tot la Cotnari”²⁸¹.

1637, octombrie 20: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Evloghi, episcop de Rădăuți, ca să stăpânească în pace partea ce „a cumpărat de la Toader Moțoc o bucată de loc lângă **Faraoanii** de la Cleja, cu 100 de lei galbeni”²⁸².

1638, noiembrie 26: Întărit de Vasile Lupu voievod „sfintei mănăstiri de la Solca, miluire din dresese de danie de la Ștefan Tomșa, voievod, satul anume **Fara-oani**...

²⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 228, pp. 268, 269

²⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 205, p. 190

cumpărătura lui Ștefan Tomșa voievod cu ai lui drepti bani... / și să n-aibă nici o treabă cu acel sat **nici una din fetele lui Ștefan Tomșa** vodă, dar nici la viile lor”²⁸³.

1644, septembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Evloghie, episcop de Roman, care cumpără, cu 100 lei bătuți și un cal bun, de la Toader Moțoc și de la fiul său Ștefan „o bucată de pământ lângă **Faraoani** (co-muna Faraoani, Bacău), dinspre **Clejea** (Cleja, Bacău), între ținutul Bacău și ținutul Troțuș, din uricul de cum-părătură pe care l-a avut bunicul lor Cozma fost cămăraș. / Și se începe hotarul acestei bucăți de pământ de la Fântâna Nucului, drept până la Răcăciunii Mari, și de acolo un loc de sat și loc de moară în pârâul Răcăciuni, iar de acolo până la Clejea Mare, iar de acolo până la Clejea Mică, iar de acolo până la deal, la Runcul Boghiului și la Glodul cu Sare, iar de la Glodul cu Sare până la Dealul Dracei, iar de acolo iar la Fântâna Nucului și la Lacul cu Lozii, iar de acolo la **Răcăciuni** (comuna Răcăciuni, Bacău). Atât este hotarul acestei bucăți de pământ”²⁸⁴.

1734, iulie 10: **Hotarnica Fărăoanilor**: „Adică noi, sătenii de Faraoani, bătrânii satului, anume Benke Ianăș, Antal Ianăș, Roca Ghenghel, Giurgiu Bejan, Petrea Ciulei, Mihai Patraș, Andrieș Ștefan și cu tot satul Fărăoani făcut-am mărturia noastră la mâna egumenului de Solca și a tot soborul, precum mărturisim cu sufletele noastre cum ne-au spus și nouă părinții noștri și ne-au arătat pe unde bate hotarul mănăstirii Solcăi, unde se hotărăște cu **Clujanu** (Cleja), de unde se începe hotarul, din drumul ce trece peste pădure, spre Cleja, unde se

²⁸³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 141-143

²⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 436, p. 415-417

împarte hotarul Solcăi cu al Clejanului, și apoi, în jos, pe sub pădure, pe drumul cel vechi, și se pogoară din podiș, la vale, pe drumul cel vechi, și ia în jos, pe sub deal, și lovește în pădureț, unde este și bourul în pădureț, care se vede astăzi, și din bour lovește în jos, la capul dealului, între hotare, unde au înțepat omul cel tâlhar; și de acolo trece peste pârau, pe din jos de unde a făcut acum crâșma Clejanu, și lovește în crâșma cea veche, ce a fost de mult între hotare, între hotarul Solcăi și între hotarul lui Toderășcu de Răcăciuni, și de acolo lovește în ulm, unde este și bourul, și de acolo lovește în piatră, și din piatră lovește în Siret, și precum știm din părinții noștri, și am apucat, așa și mărturisim cu sufletele noastre; și pentru credință ne-am pus și degetele”²⁸⁵.

1742, mai 23: **Hotarnica Clejei** de sus, făcută de Constantin Mărgineanu, și care a mers la Cleja, împreună cu proprietarul Toader Moțoc, și a strâns martori, pe Catargi cel bătrân, Vasile, Constantin, Ianăș, Mihai din **Valea Sacă**, Cazacul, sluga lui Duminică, Toma din **Galbăna**, Ianăș, Lorică, Farcaș, Patrașcu, Neștelea și Gavril vornicel ot **Fărăoani** și pe Ion Dolhoi ot **Pașcani**, care i-au „arătat cu sufletele unde știu ei că este vatră de sat în hotarul Clejăi, unde au locuit răzeșii unguri; și ei au arătat vatră de sat Fântâna Nucului, în apa Răcăciunului mare, și au mărturisit că au locuit unguri răzeși... / și semnele acestei vetre de sat a Fântânii Nucului în apa Răcăciunului le-am găsit”²⁸⁶.

1774, iunie 15: Satul **Faraoani**, ținutul Bacău, ocolul Bistriței de jos, satul mănăstirii Solca, avea, după

²⁸⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, pp. 221, 222

²⁸⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, pp. 223-225

recensământul lui Rumeanțev²⁸⁷: **Toată suma caselor:**
 154. Scădere rufeturi, însă 4: 4 femei sărace. Rămân birnici
 150. / **Birnici:** Giurgiu Iurca / Ianăș Demșe / Ștefan Farcaș
 / Martin Farcaș / Giurgiu Cotor / Mihaiu Iștoc / Petre
 Cotor, vornic / Ștefan Iștoc / Ianăș Cadar / Mihai Antal /
 Ianăș Balin / Ianăș Farcaș / Gherghel Giurca / Giurgiu
 Cotor / Petre Farcaș / Mihaiu Farțad / Ianăș Farcaș /
 Giurgiu Duma / Martin Farcaș / Antal Farcaș / Ianăș Iștoc
 / Mihaiu Iștoc, scutelnic al popei / Martin Iștoc / Antal
 Farțad / Giurgiu Farcaș / Ștefan Farcaș / Petre Danca /
 Petre David / Petre Roca / Ianăș Bulaiu / Ștefan Iștoc /
 Ianăș Cotor / Gheorghe Cotor / Antal Cotor / Giurgiu Cotor
 / Petre Cotor / Gheorghe Anta / Ianăș Anta / Ianăș, panțarul
 / Petre, panțar / Ianăș Iștoc / Ianăș Duma / Ștefan Pătrașcu
 / Andrieș Bărbuță / Giurgiu Doboș / Gherghel Farcaș /
 Mihaiu, diacu / Martin Doboș / Giurgiu Farcăș / Ianăș,
 ciurar / Giurgiu Iștoc, scutelnic al popii / Giurgiu Farcăș /
 Ștefan Farcăș / Lupan Farcăș / Giurgiu Duma / Mihaiu
 Iștoc / Ianăș Farcaș / Giurgiu Doboș / Gherghel Farcăș /
 Mihai Duma / Niculaiu / Mihaiu Duma / Ianăș Aslău /
 Giurgiu Farcăș / Petre Farcăș / Martin Duma / Antal Aslău
 / Mihaiu Coș / Martin Sabău / Ianăș Ceceu / Martin Roca /
 Ianoș Roca / Giurgiu Ceceu / Ștefan Ceceu / Ianăș Pătrașcu
 / Mihaiu, ciurar / Petre, frâncu / Ianăș Roca / Mihaiu Sar /
 Iacob Ianăș / Martin Dedeș / Martin Roca / Oanăș Duma /
 Giurgiu, frâncul / Antal Pătrașcu / Ianăș Sabău / Ianăș
 Bejan, scutelnic al popii / Petre Dumșe / Ianăș Bulaiu /
 Antal Duma / Mihaiu Bulaiu / Ianăș Pătrașcu / Petre, ciurar
 / Ianăș Coșe / Martin Farcaș / Solomon Patrașcu / Ianăș
 Antal / Ianăș, ciurar / Ianăș Roca / Petre, ciurariu / Andrieș

²⁸⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII,
 II, Chișinău 1975, pp. 295, 296

Duma / Antal Antal / Miclăuș Mati / Petre Manghereș / Iuje Manghereș / Andrieș Manghereș / Giurgiu, ciurar / Petre Pal / Antal Duma / Martin Roca / Petre Farcaș / Giurgiu Antal / Antal Cotor / Martin Bărbuță / Andreeș Cotor / Giurgiu Pătrașcu / Giurgiu Bene / Antal Patrașcu / Ianăș, tălmaciul / Antal Iștoc / Martin Peșan / Mihai Peșcan / Ștefan Roca / Ștefan Bene / Ilieș Bene / Petre Ceceu / Mihaiu Bejan / Mihaiu Borteș / Petre Sascău / Ianăș Sascău / Petre Balin / Antal, ciurar / Ianăș, ciurar / Petre, ciurar / Gherghel Dumșa / Giurgiu, ciurar / Ianăș Antal / Ianăș, ciurar / Ianăș Duma / Neculaiu Odobescu / Mihaiu Bulaiu / Toma Odobescu. // **Femei sărace:** Varvara, săracă / Iliana, vădană / Dumșuliasa, săracă / Magda, săracă.

1805, septembrie 30: Sătenii din **Fărăoani, Cleja** și **Valea Mare**, „șezători pe moșia boierului Iordache Ruset”, reprezentați de Petre Cotor, vornic de **Fărăoani**, Ioannes Dobro, Antoc Bulaj, Andios Gorov, Antall Bulali, Petre Barboc, Ioannes Barboc, Georgios Cati vornic din **Cleja**, Martin Bence și Petrus Petras, „fiind chemați la ispravniciei de ținutul Bacăului... fără vreo împotrivire ne îndatorăm, cu toată supunerea și ascul-tarea, să avem a lucra și a da adetul moșiei din toate, după obiceiul pământului”²⁸⁸.

1900: „**Faraoani**, comună rurală, județul Bucău, plasa Bistrița de jos, situată pe șesul din dreapta Siretului; cuprinde un singur sat, Faraoani. Moșia acestei comune aparținea clerului din Bucovina (*Condica Liuzilor*, 1803); iar teritoriul său este cuprins între comuna Valea Mare, la nord, și comuna Cleja, la sud, întinzându-se, la est până la malul Siretului, care o desparte de comuna Gioseni, și, la vest, până în comuna Valea Rea (Orășa). Dimitrie Cante-

²⁸⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, pp. 201-203

mir ne spune, în „*Descrierea Moldovei*”, că acest sat ținea de ținutul Romanului, aparținând familiei Cantemireștilor; că avea o biserică veche de piatră și că era locuit de vreo 200 familii, toate catolice. Are o biserică catolică, deservită de un preot; 368 case de locuit; 3 cârciumi; 5 mori de apă. Populațiunea este de 369 familii sau 1.508 suflete, dintre care: 36 români, 1.443 unguri, 10 germani, 9 armeni, 9 izraeliți și 1 italian; 1.099 agricultori; 1 meseriaș; 5 comercianți; 4 având profesii libere; 200 muncitori și 13 servitori. Contribuabili sunt 341. După legea rurală din 1864, s-au împroprietărit 258 locuitori, cu 611 fâlcii și 11 prăjini, în țarină. Teritoriul comunei are o întindere apoximativ de 5.500 hectare. Proprietari mari sunt: Alexandrina Casso și Andrieș Fodor... Vite sunt: 190 cai, 513 vite cornute, 686 porci, 179 capre și 182 oi. / **Faraoani**, sat, reședința comunei cu același nume, pe valea Bancea și dintre pâraiele Valea Mare, Cleja și pe podișul format de dealul Bitcheshul. Are o școală; o biserică catolică, clădită de locuitori, la 1700; 3 cârciumi. Sunt 369 familii sau 1.508 suflete, toți unguri. Vite sunt: 190 cai, 513 vite cornute, 686 porci, 179 capre și 192 oi”²⁸⁹.

FĂRCĂȘANI

(pe Siret, lângă Șcheia, Iași).

²⁸⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 324, 325

1774, iunie 26: Satul **Fărcășanii**, al mănăstirii Trisfetitele, ținutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev²⁹⁰, avea **toată suma caselor 31**. Scădere rufeturi 13: 1 monah, 5 țișani, 7 case pustii. Rămân birnici 23. / **Birnici:** Andrei Beliboc / Andrei sin (fiu) Petre / Ianăș brat (frate) lui / Mărtin frate lui / Andrei fiul lui Mărtin / Petre Lorințu / Gal Mărtin / Mihai, săcui / Sâmon / Andrei Bahlă / Antal Mărtin / Andrieș, butnar / Gherghel fiul lui Iacob / Antal fiul lui Andrei Beliboc / Ion Spânache / Sava, vâcariu / Toader, ciobotar / Sânovi lui Martin Beliboc. // **Rufeturi:** Ion Chipper, monah / Chiriac, țișan / Toader, brat (frate) lui, țișan / Ion Nartia, țișan / Ion Dobă, țișan / Toader, țișan. // **7 case pustii.**

1900: „**Fărcășani**, sat în județul Roman, plasa Siretul de sus, comuna Scheia, spre nord-est de satul Scheia și la o depărtare de 4 km de el. Are 145 familii sau 688 suflete, locuind în 180 de case. Știu carte 14 per-soane. Sunt 128 contribuabili. Populația acestui sat este aproape toată compusă din unguri (120 familii sau 480 suflete). Are o biserică catolică de zid. Ungurii din acest sat țin de parohia catolică Butea. Se face bălci în ziua de 18 august, când este și hramul bisericii catolice”²⁹¹.

*

FĂRCENI (Frăceni, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova).

²⁹⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 261

²⁹¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 345

1502, iulie 2: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Putna, căreia îi dăruiește: „o bucată de loc din **hotarul Boiștei** (comuna Roșu, raionul Cahul, Moldova), puțin mai jos de gura Boiștei și vărsătura gârlii, unde iese din Talharu și până unde dă în iezerul **Cerlenul** (sate în comuna Roșu, raionul Cahul, Moldova) și cu toate gârlele și cu toate băltiuganele, cum și satul pe Frumușica, **unde a fost Falcin** (sat în comuna Roșu, raionul Cahul, Moldova), mai jos de Andrieș”, pe care le cumpărase, cu 100 zloți tătărești, de la Mușa, fata Dumei Mădoia, de la feciorii ei Lupe și Nastea, și de la nepoții ei de soră Ignat și Malea, toți nepoții Dumei Mădoia; „un iezer peste Prut, anume iezerul Cerlenul, și în marginea acestuia satul **Balintești** (lângă Roșu, raionul Cahul, Moldova), și din jos de Balintești, **seliștea Manei** (lângă Roșu, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumușitei, cumpărate cu 500 zloți tătărești de la frații și nepoții de soră ai lui Tuduran, Vlad, Luca Joriță, Toader Păcurariul, Birțcu, Marta, Danciul, feciorul lui Marcu, Ignat și Ivan, Rada, fata Oanei Lărgianului, și de la fata lui Stoian, și de la tot neamul și sămânța lor, nepoții Cristei Negrului și a frățâne-său Giurgiu; „trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume **Frăcenii** (Fărceni, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) din jos de Troian și cu moară, și **Șcheia** (lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumoasei, și la **Fântâna lui Maciș** (Fântâna Măceșul, între Roșu și Cahul, raionul Cahul, Moldova), ce-i în capul cel de jos a iezerului Cerlenul și cu toate gârlele ce sunt în dreptul acelor sate și până la Prut”, cumpărate de Ștefan Vodă. cu 330 zloți tătărești, de la frații Manuil Pășco și Toader și de la nepoata

lor de soră Niaga, nepoții logofătului Niagoiul”²⁹².
Hotarul, din veci.

FĂRCENI

(lângă Dimăcheni, Botoșani).

1626, aprilie 30: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Dragomirna, care primește uric pentru „un sat ce se numește **Fărcenii**, în ținutul Dorohoi, și cu vad vechi de moară pe Jijia, și cu tot hotarul acestui sat, care a fost dreaptă ocină și cumpărătură a lui Isac Balica hatman, de la cneaghina lui Andreica... Domnia mea am dăruit acest sat pentru pomenirea răposatului Isac Balica hatman și a părinților lui”²⁹³.

1627, martie 16: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Dragomirna, care primește uric pentru „două sate, anume Salcea din ținutul Sucevei (județul Suceava)... și satul anume **Fărcenii** din ținutul Dorohoiului, cu vad vechi de moară pe râul Jijia și cu tot hotarul sa-tului, care sat Fărcenii a fost dreaptă ocină și cumpărătură a unchiul domniei mele, Isac Balica hatman”²⁹⁴.

1630, septembrie 2: Întărit de Moise Moghila voievod mănăstirii Dragomirna, care primește ispisoc

²⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 282, pp. 501, 502

²⁹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 53, pp. 71, 72

²⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 165, pp. 206-209

pentru „un sat ce se numește **Fărceanii**, din ținutul Doro-hoiului, cu heleșteu și cu vad de moară în apa Jijiei”²⁹⁵.

FĂRCEȘTI

(pe Pârâul Negru, lângă Spineni și Șofrăcești, Neamț).

1608: „Cum s-a făcut o moarte de om în satul **Șolcani**, în ținutul Neamțului, și pentru acea moarte de om s-au lepădat āilalți frați ai Măgdălinei, toți, și s-au sculat de au luat bucatele altor oameni, dintr-alt sat, ce n-au fost având ocină acolo, în Șolcani, deci câți frați a avut Măgdălina, toți s-au lepădat, să nu plătească moartea de om, ci s-au sculat de au luat patru boi ai Măgdălinei din satul **Șofrăcești**, din ținutul Neamțului; pentru care au avut ocină acolo, în Șolcani, și au pierit boii toți patru pentru acea moarte de om, și au fost mulți oameni buni, anume Zaharia și Marco din **Fărcești**, Gligorie, Toader și Cârstea din **Șolcani**. Deci așa știm noi cu sufletele noastre”²⁹⁶.

FĂRCEȘTI

(pe Siret și Trotuș, lângă Miclești și Șișcani, Vrancea).

²⁹⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 104-106

²⁹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 165, 166

1546, mai 14: Întărit de Petru (Rareș) voievod moștenitorilor lei Andrei Dolha și ai fratelui său Micle, care primesc ispisoc de împărțeală pentru „două sate pe Siret, anune **Fărceștii** și **Oșmeleștii**, care astăzi se numesc **Micleștii** (pe Siret, fost Mălești, Oșmelești, Ușmelești, lângă Șișcani²⁹⁷, Vrancea), și este mai sus de Șișcani și de Martinești pe Trotuș”²⁹⁸.

FĂRLĂEȘTI

(sau Fârloești, sat pe Tazlău, lângă Stănești,
comuna Măgirești, Bacău).

1461, august 17: Întărit de Ștefan voievod lui Luca Pârcălăbescu, care fusese pârât Petrișor, feciorul lui Galin, și primește uric pentru „Fârloești de pe Tazlău. Și după ce s-au pârât, s-a sculat sluga noastră Petrișor, cu a sa

²⁹⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 160

²⁹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iași 1927, p. 223

bunăvoie și s-a lăsat de acest sat și au dat-o Lucăi. Și dumnealui Luca i-a dat 20 galbeni lui Petrișor”²⁹⁹. Hota-
rul, din veci.

1565, iulie 11: Întărit de Alexandru (Lăpușneanu) voievod vornicului Dinga „cumpărăturile de la unchiul lui, a treia parte din jumătate de **Fârlești** (sau Fărlăești, Farloești, pe Tazlăul Sărat și pe Solonț, în **Stănești**³⁰⁰, Bacău) și a treia parte de unde cade prihodiștea Solonțului, și a treia parte din poiana cu păcură, a treia parte din **Poiana Preluncilor** (la Stănești³⁰¹, Bacău), a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (la Stănești, Bacău), a treia parte din **Poiana de la Chilia** (lângă Băsești³⁰², Bacău), a treia parte, de pe Tazlău, de la **Geamăna** și a treia parte din **Frumoasa** (pe Tazlăul Mare³⁰³, Bacău), unde este poiana Costelea”³⁰⁴.

1610, mai 20: Carte de împuternicire, dată de Constantin Moghila voievod Saftei, fata Dingoaei, și nepoata ei Dingoaea, fata lui Grigorie, nepoata Dingoaei, „să aibă a stăpâni în două a patra parte din **Târgoviște**; dar mo moară, ce a avut Safta, să fie numai a ei, iar celălalt loc de moară să fie al nepoatei sale Dingoae, cum și a treia

²⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 101, p. 144

³⁰⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 96

³⁰¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 198

³⁰² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 197

³⁰³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 104

³⁰⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 67, 68

parte din satul **Fărloești**, cu fântânile de păcură, cum și jumătate sat din **Dingani**”³⁰⁵.

1638, iunie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Mărica, fata Saftei, și cu Ștefan s-au tras în judecată, în fața noastră, cu neamurile sale, cu Dingana, fata lui Gligorie, cu Solonca, femeia lui Ionaș-co, cu Neculai, feciorul lui Vasile Grumaz, toți nepoți și strănepoți Dingăi hatmanului, pentru moșiile ce le-a avut moșul lor Dinga, zicând că ar fi având strâmbătate unii de către alții. / Deci Mărica, fata Saftei, și cu Ștefan ne-au arătat un ispisoc de la Constantin Movila voievod, scriind precum că părinții lor toate dreptele moșiile lor, ce le-a avut Dinga hatmanul, și le-au împărțit între dânșii. Și în partea Saftei, maicii Măricăi și a lui Ștefan, s-au venit satul anume **Oltenii** (sau Oltenești, între Cuca și Foltești, comuna Foltești, Galați), pe Prut, și a tria parte din jumătate de sat **Fărloești** (înglobat în Stănești, comuna Măgirești, Bacău), și a patra parte din sat **Târgoviște** (Târgoveți, lângă satul Putna, comuna Bolotești, Vrancea) și cu mori pe Putna. Și în partea lui Vasile Grumaz s-au venit satul **Feriianii** (Ferăiani, lângă Caracușenii Vechi, comuna Caracușenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) și jumătate de sat din **Carapușeni** (Caracușenii Vechi, comuna Caracușenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) și cu o pivniță de piatră în târgul Iașului. Și în partea Irinei, fetei lui Ionașco, și a Soloncăi s-a venit satul **Vlășineștii** (comuna Lunca Banului, Vaslui) și jumătate de sat din **Carapușeni** și cu mori, și a treia parte din **Mirceni** (Mircești, comuna Boghenii Noi, raionul Ungheni, Moldova), și a treia parte din **Cârstești** (azi Kerstenți, raionul

³⁰⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 186, 187

Hotin, Ucraina). Cum și Dinganii, fetei lui Gligorie, i s-au venit satul **Dângenii** (alt nume al satului Dingani), cu iaz și cu moară, și jumătate de sat din **Goșmani** (comuna Români, Neamț), cu iaz și cu moară, și a treia parte din satul **Dinganii** (lângă Caracușenii Vechi, comuna Caracușenii Vechi, raionul Briceni, Moldova). / Deci domnia mea... i-am lăsat să-și stăpânească moșiile după cum și le-au împărțit părinții lor împreună”³⁰⁶.

1638, iunie 29: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Verdeș, Ștefan, Pătrașco fost agă, Gabăr, Moței și fătul. Toți nepoțoo Dingăi hatmanul, s-au pârât de față cu Vasile Valiște și cu Toader, rudă lui Văliște, pentru satul **Fârloești** (înglobat în Stănești, comuna Măgirești, Bacău și pentru fântâni de păcură ce sunt pe hotarul Fârloeștilor, zicând Verdeș și cu oamenii lui cum acel sat și cu fântânile de păcură este a lui dreaptă ocină și moșie, iar Văliște și cu oamenii lui au zis că este acel sat și fântânile de păcură al lui; și și-au luat zi, ca să aducă dresele de moșie înaintea noastră. Deci, când le-a fost ziua, Văliște și oamenii lui n-au venit la zi, nici și-au adus dresele de moșie. Cum ei au avut cu Văliște și cu oamenii lui și alt sat de moșie împreună, anume **Fârțiganii** (sau Fîrțigani, azi Fârțânești, comuna Fârțânești, Galați), și-au adus și mărturie oameni buni, de au mărturisit cum au vândut Văliște și cu oamenii lui satul Fârțiganii, și părțile lui Verdeș și ale oamenilor lui de acolo, dintr-acel sat. Și au așteptat o săptămână după zi ce

³⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 390, pp. 378, 379

au avut împreună și Văliște cu oamenii lui tot n-au venit”³⁰⁷.

1715, martie 3: Zapisul lui Grigorie, fiul popii Vasile, despre moșia **Berești**, „Precum știu că aam apucat de la părinți: Iar la Berești, mai mult am știut, că mi-a spus unchiul meu, popa Lupu, s-a fost cu Pepelea și cu alți răzeși, bătrânii locului, de au hotărâz. La Berești au fost 3 bătrâni, Busdugan, Păstrăv și Mândrul, iar partea Mândrească a vândut-o Pepelea mai toată; numai n-a vândut din acest bătrân ce s-a alege partea lui Gavril și a Alexiei, că aceștia sunt toți din Mândru. Și acum se împarte Bereștii numai în cei 2 bătrâni, Buzdugan și Păstrăv. Iar din Mândrul numai ce s-a veni Gavrii și Alexiei, iar altă parte au vândut-o toată Pepelea, și stâlpită pe din jos de biserica cea veche, bătrână, și se împart **Bereștii**, din lunca Tețcanilor, în jos. dintr-o poie-niță, și din capul poieniței din sus, ce a stricat-o Tazlăul, în jos, cu **Boșotenii** în jos, până din jos de biserica cea veche, bătrână, în hotar, și peste deal, și se pogoară în pâraul fânațelor și pâraul, peste deal, până în fund, la Turlui, și noi ținem partea Păstrăvască, și cu alți răzeși, cine or fi din Păstrăv; și ținem și din Mândrul, partea Gavrii, de pe moașa (bunica) noastră Nastasia, a mamei mele, care a fost fată lui Trif, și Trif a fost fecior Anăsiei, fetei Gavrii, și Gavra a fost fecior Mândrului. / Iar din Buzdugan țin ficiorii lui Pătrașc și răzeșii lor; iar în bătrânii noștri n-au treabă; / iar la obârșia din hotarul **Nadeșei**, în sus, cât țin **Năsoeștii**, țin tustrei bătrânii Bereștilor, cu Cârligătura, cu valea Blândului și podul Blândului, și trece peste Codru, până în Slatina Sârghilor; iar la obârșie, ținem fundătura cea

³⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 392, p. 381

Păstrăvească, și o ținem numai noi, că a fost vândută de Drghel lui Beldiman, și a răscumpărat-o moșul (bunicul) Ignat, și alți frați nu i-au întors, numai Ursul Flores, și ținem fundătura toată, până în pisc, lângă seliștea Năsoeștilor, și toată costișa în sus, până în deal, și până în pârau, până în piscul lui Beldi-man; iar piscul lui Beldiman ține 20 de prăjini, iară în sus este a noastră, până lângă fund, că în fund este puțină parte Brătulenească, și însemnată în niște copaci, și în ceea margine și în cealaltă, iar la orziște, în fundătura cea Mândrească, ținem partea Gavrii, că Gavra îi din Mân-drul, și așa ținem la Berești, și la obârșie. / Iar la **Nadișa** sunt 4 bătrâni, Solomon, Stănilă, Trebeșan și Giurgiu, iar noi ținem partea cea Solomonească, și cine s-or mai afla din Solomon; și ținem și din Trebeșan, partea Gavrii; iar din Stănilă țin ficiorii lui Chițăș, și din Giurgiu, ficiorii lui Pătrașcu și cu răzeșii lor; iar în bătrânii noștri, ei n-au treabă, nici feciorii lui Chițăș, nici ai lui Pătrașcu, ei n-au nici din Solomon, nici din Trebeșan. / Și pentru curături ce făceau ficiorii lui Chițăș, fiind ei trăitori la Nadișa, făceau Nadișa mai toată curături, și ziceau că-s ale lor. Și mi-am întrebat cu dânșii, la boieri mari, și i-am rămas, și mi-au făcut boierii și scrisoare la mână, cu dreaptă judecată, de nu s-or afla și alți bătrâni să mărturisească, ei să nu se creadă, ci să fie tot locul împărțitor pe toți bătrânii. / Și așa se împarte la Nadișa. / Iar la Brătula, au ținut moșul (bunicul) Ignat, cu Leca, iar la **Negoști** și la **Orșa**, ținem partea Puiască și Solomonească, din popa Boncoș, și din popa Ioan Demul; iar la **Fărloști** și la **Moinești**, și la **Beleghet**, ținem partea Șoșască, cu al de Moței și cu cine or mai fi răzeși. Această

scrisoare să se știe pe unde avem moșie și din cine ținem”³⁰⁸.

FÂRȚĂGANI

(comuna Scorțeni, Bacău).

1639, iulie 29: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, lui Verdeș, Gabăr, Moțăi, Pătrașco fost agă, Ștefan și Fătu, toți nepoți Dingăi hatmanul, după ce se pârâse cu Vălește și ai lui pentru niște părți din „satul **Fârțăgani** (comuna Scorțeni, Bacău)”³⁰⁹.

FÂRȚĂNEȘTI

(prin seliștea Șcheilor, a lui Radul și a lui Radici, comuna Fârțănești, Galați).

³⁰⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 255-258

³⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 192, pp. 199, 200

1448, iulie 15: Întărit de Roman voievod fraților Cernat Ploscar și Șteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăești, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloți, amândouă părțile, și, pe aceeași parte, între Motoșești și între Vitezești, un loc de pustie să întemeieze sat, și, mai jos de Vitezești, la fântână, un loc din pustie să facă sat, și Zmulți, pe Suholui, și, mai jos, unde este jude Uliu, anume Milești, și seliștea Dăbeștilor, și Cernătești, la obârșiile Gerului, și, mai jos, Gorunești, și, între Milești și între Frățilești, un loc din pustie, și seliștea Frățileștilor, și, la obârșia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, și, în dreptul Cojoeștilor, unde a fost prisaca lui Roșca, și Găunoasa, de la obârșie până la gură, și seliștea lui Lațco Furul, pe Suholui, și seliștea Comăneștilor, la gura Cneajei, și seliștea lui Mă-neă, pe Covurlui, și **seliștea Șcheilor**, și, mai jos, seliștea lui Fâlfoi, și **a lui Radul, și a lui Radici**, unde este jude Dragoș, și iezerul Covurluiului cu gârla, și unde a fost Cudrea, și, pe Prut, Fărești, și gârla Flămîndzilor, și jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-și facă casă, și jumătate din pădure, și jumătate din șteze, și din pești și din tot venitul, și pe apă și pe uscat, să le fie jumătate, și pe aceeași parte a iazului să-și facă dârță, și de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile toată această vamă, și pe apă și pe uscat, și **seliștea Folteștilor**, și seliștea lui Berevoi, pe Ialan, și fântâna lui Balea, pe Suholui, și fântâna lui Cucu și, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan și Nasoe, amândouă părțile, și mănăstirea, și, pe Bârlad, Blajari, și Merești, și mănăstirea la gura Bârlăjiței, unde este Agapie, și Liești, și Gârlești, și Tălăbești, ocina lor, unde au fost Voico și Șteful și Micu, cu toată gârla de la Bârlad, și Toncești, cu gârla, și gârla

Brateșului cu satul și seliștea lui Duma, pe Călmățui”³¹⁰. Hotarele, din veac.

1468, septembrie 24: Întărit de Ștefan voievod lui Șteful Cernătescul, care primește uric pentru „ocina lor dreaptă, satele anume: Cernătești, unde îi este casa, pe Corod, pe care l-a cumpărat de la Stan Pâtcău pentru șaptezeci de zloți, și, aproape de acesta, mai sus, satul anume Motișeștii, și, mai sus, la obârșia Corodului, seliștea lui Tatul, și, deasupra, poiana de la Deochiați, pe care le-a cumpărat de la Herman, din uricul lui Oțel, pe care l-a dat Oțel nepotului său, Herman, iar pan Herman a vândut aceste sate și poiana pentru șaptezeci și cinci de zloți, și la obârșia Bârzotei, la Fântâna Călugărului, la horodiște, și, pe Bogdana, unde este casa lui, unde a fost Petru Delțag, și cu moară și cu toate hotarele sale cele vechi, și la obârșia Smilei, o moară, unde a fost moara lui Petru Delțag, la Bucoveni, între morile lui Vulpaș și a lui Giurgiu Pleșan și între moara lui Șteful și moara Pleșa-nului, să-și facă pan Șteful moară, și loc din pustie pe Smila, și, pe Suceava, Rușciori, și jumătate din Răoseni, și, pe Suceava, loc să-și facă moară, și, mai sus de acesta, cutul Huețenilor, anume Ungurașii, și, în jos pe Suceava, seliștea unde a fost tătarul Petir și poiana, și jumătate din iezerul Covurlui și jumătate din gârlă, și satul de lângă morile de la Prut, unde a fost Fara și, pe Covurlui, **satul anume Rădicești** (inclus în Fârțânești), și, mai sus, unde a fost satul bulgăresc, și, la obârșia Gerului, seliștea anume Cernăteștii”³¹¹. Hotarul, din veac.

³¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 280, pp. 397-399

³¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 154, pp. 225, 226

1638, iunie 29: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Verdeș, Ștefan, Pătrașco fost agă, Gabăr, Moței și fătul. Toți nepoțoo Dingăi hatmanul, s-au pârât de față cu Vasile Valiște și cu Toader, rudă lui Văliște, pentru satul **Fârloești** (înglobat în Stănești, comuna Măgirești, Bacău) și pentru fântâni de păcură ce sunt pe hotarul Fârloeștilor, zicând Verdeș și cu oamenii lui cum acel sat și cu fântânile de păcură este a lui dreaptă ocină și moșie, iar Văliște și cu oamenii lui au zis că este acel sat și fântânile de păcură al lui; și și-au luat zi, ca să aducă dresele de moșie înaintea noastră. Deci, când le-a fost ziua, Văliște și oamenii lui n-au venit la zi, nici și-au adus dresele de moșie. Cum ei au avut cu Văliște și cu oamenii lui și alt sat de moșie împreună, anume **Fârțigani** (sau Fîrțigani, azi Fârțânești, comuna Fârțânești, Galați), și-au adus și mărturie oameni buni, de au mărturisit cum au vândut Văliște și cu oamenii lui satul Fârțigani, și părțile lui Verdeș și ale oamenilor lui de acolo, dintr-acel sat. Și au așteptat o săptămână după zi ce au avut împreună și Văliște cu oamenii lui tot n-au venit”³¹².

1639, iunie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vameș Conde și feciorului său Ion, care primește uric pentru „a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Măstăcani** (comuna Măstăcani, Galați), ce este în ținutul Covurlui, pe unde le-a hotărât și le-a stâlpit Dondoș, hotnogul de curteni, și Dumitru uricarul, cu oameni buni și bătrâni, megieși, anume: Constantin aprod ot **Pogănești** (comuna Stănilești, Vaslui), Manta ce a fost pârcălab, Pavăl căpitanul, Toader iuzbașa, Horga cel bătrân și Maf-teiu Oaeș de **Foltești** (comuna Foltești, Galați), Nenița și

³¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 392, p. 381

Bărbântă de **Fârțânești** (comuna Fârțânești, Galați) și Ionașco din **Piscani** (comuna Cavadinești, Galați). / Și li s-a venit al șaselea bătrân din vatra satului, din țarină, din vii și din nămaș, pe unde le-au stâlpit. Și din țară de li s-a venit din Valea lui Ernilă, în jos, pe Valea Părului, până unde au pus stâlp de piatră, 19 pământuri, cu oamenii săi, de nu vor fi vândut, și 3 pământuri de pe piscul Crumă-dzuai, și 3 pământuri de pe Crumădzuae, și din ogoare din gura văii Părului, iar trei pământuri și jumătate și trei pământuri și a treia parte spre piscul Horileșcei dinspre sat, de către Valea Părului, și un pământ în dealul Bogziei dinspre răsărit, și 6 pământuri din țarina din sus, iar din partea din sus. Și 5 pământuri și jumătate în țarina dea-supra Ceretului, însă din jos, și 7 pământuri ce i s-au venit în țarina deasupra satului dinspre răsărit, iarăși din sus. Și 14 pământuri din hotarul din sus, din șesul Prutului, și cât ține peste tot, până în malul Prutului, cu tot venitul din bălți și din gârle. Și din izvorul Ceretiului, a șasea, cu loc de două vii în sus, până-n acela hotar din sus. Și toate pământurile sunt câte de 32 de pași. Și din vii li s-au venit 99 de pași în frunte și s-au pus pietre. Și din nămaș de vii, iarăși li s-au venit 110 pași în frunte”³¹³.

1774, iunie 5: Satul Fârțâneștii, ținutul Covur-luiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanțev³¹⁴. **Ce țin poștă la Golășăi:** Costandin Epure / Dimofți Tiron / Vasile Tiron / Antohi Jăliga / Gheorghe, crav / Ion a Stratii / Gheorghe Mădilian / Ionașco / Costandin Mârza / Gavril Frunză / Toader Holeră /

³¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 157, pp. 170, 171

³¹⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 90, 91

Dumitrașco, cojocar / Alicesandru, cibotar / Gligoraș Jăliga / Toader, cibotar / Ștefan, cibotar / Simion Liga / Vasile Tărăbuță / Costandin, vornic / Vicol Onică / Neculai Pricop / Onul Solomon / Andrei Gugoasă / Ursul Vlasie / Donosi Drăgan / Mihăilă Cucor / Ion Cucul / Apostol Vlasii / Andrei Tărăbuță / Andrei Cofă / Gavril Ciocan / Vasile Ciocan / Gligore fiul Stratii / Gavril, chihae / Pavel Fele / Paraschiv Drăgan / Gavril Huhule / Gavril Gugoasă / Margine Tiron / Cârste Hilimon / Toader Alisei / Toader Gugoasă / Petre Oană ce s-a găsit în Milești / Ion Buzdugan ce s-a găsit în Băniasa / Costandin Maravela ce s-a găsit în Crăești, // **Rufeturi:** Popa Antohi / Ifrosii, diacon / Iordache Hogaș, ruptaș / Româniasa, văduvă / Baba Vlăsiasa.

1900: „**Fârțânești**, comună rurală în plasa Prutul, județul Covurlui, așezată pe valea Covurluiului, la distanță de 41 km de Galați. Se mărginește, la nord, cu cătunul Roșcani (comuna Vlădești), la sud, cu cătunul Fântânele (comuna Foltești), la est, cu comuna Măstă-cani, și la vest, cu Băleni... Are o populație de 428 fami-lii sau 1.726 suflete, din care: 870 bărbați, 856 femei; 889 necăsătoriți, 732 căsătoriți și 105 văduvi. Contribuabili sunt 293; case de locuit 397; știu carte 154 persoane, nu știu 1.572. Numărul vitelor e de 1.755 capete, din care: 8 tauri, 738 boi, 471 vaci, 41 junci, 36 junce, 55 gonitori, 71 gonitoare, 85 mânzați, 95 mânzate și 155 viței. Locuitorii au 160 pluguri, din care 20 sistematice; 3 grape de fier; 1 mașină agricolă. Sunt 5 cârciumi, 2 mori cu aburi. Este o școală mixtă, care, în 1889-1990, s-a frec-ventat de 42 elevi”³¹⁵.

³¹⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 345

FÂRȚEȘTI

(numit apoi Frățești, apoi Buhonca, azi Buhoana, comuna Doljești, Neamț).

1617, martie 12: Întărit de Radul Mihnea voievod lui Gheorghe Siminiceanul, fost vornic de poartă (divan), fiul Odochiei, nepot lui Dumitrașcu, strănepot lui Gavril și răstrenepot lui Coman Băicescul, primește ispisoc, „din drese ce a avut bunul său Cozma Baicescul de la bătrânul Ștefan voievod, satul cu numele **Siminiceanii**, ce-i în ținutul Romanului, ce a fost al mamei sale Odochia; jumătate din același sat Siminiceanii, schim cu rudele ei Anton, Frățiman și Vărvara, copiii Magdalinei, pentru o jumătate de sat **Frățești**, ce-i în ținutul Cârligăturii... / și alt sat, cu numele **Brăbățeștii**, iarăși în ținutul Romanului, și cu două locuri de prisăci dinspre răsărit, și cu loc de moară pe Bahluet; un loc de prisacă la **Băiceani**, alt loc este dinspre **Tâmpești**, din uric de cumpărătură ce au avut de la Eremia voievod, cumpărătură de la sămânța lor Lupul, Moga, Anușca și Toader, feciorii Mogăi sulgerul, de la Tudora, sora Boldurului diac, și de la Candachia cu frații ei, copiii Boldurului diac... / așijderi îi întărim, din aceleași drese de la bătrânul Ștefan voievod, saul **Mateuții** pe Nistru și, în același hotar, satul **Cobileanii**, și seliștea **Stodolna**, seliștea **Ețcanii**, toate pe Nistru, în ținutul Orhaiului, care jumătate de sat **Mateuții** îi este cumpărătură de la ruda lor Ionașco Iațco, fiul bătrânului Iațco, pentru 200 taleri argint... / și așijderea îi întărim lui Gheorghe o parte de ocină de la satul **Șircanii**, din jos și

din sus, cu heleșteu pe pârâul satului, ce-i în ținutul Orheiului, cumpărătură de la Nistor, feciorul lui Șirco, de la Caisin, feciorul lui Constandin, de la Agafia, fata popii Simion, de la Salomia, fata lui Sprăl, de la fiul Motrii, nepotul lui Sprăl, de la Gheorghe, fiul Tudorii, de la Mihăil și Ilnati, feciorii Fadorii, , de la Efrim, fiul lui Bucul, de la Cantea, Fedor și de la fiul său Toma, toți strănepoți lui Fedor Faurul... / și așijderi, îi întărim și alte părți din **Șircanii**, cumpărătură de la Macsin, de la Toma, fiul Petrii, și de la Marica, fata Motrii”³¹⁶.

1632, februarie 12: Zapisul lui „Nenul (Neniul) vornic de-i de cumpărătură de la Pârul și de la nepotul său Costantin, feciorul lui Costantin Calapod, pe jumătate de sat”³¹⁷ Fârțăști (numit apoi Frățești, apoi Buhonca, comuna Doljești, Neamț).

1634, august 28: Întărit de Vasile Lupu voievod jupânesei Goei, după pâra lui Iurașco, zicând că are Iurașco moșie la niște părți de ocină în sat în **Doljești** (comuna Doljești, Neamț), și în **Fârțești** (azi Buhoana, comuna Doljești, Neamț), și în **Rușii Blăgoești** (Ruși, contopit cu Roșiori, comuna Roșiori. Bacău), iar jupânea-sa Goei a arătat uric și ispisoaice de la Radu vodă, cum le-a cumpărat jupânul său Goia acele părți de ocină de la Iurașco”³¹⁸.

1638, octombrie 20: Rusul, feciorul Neniului din Scorțești, dăruiește „o vie de la **Scorțești** (comuna Ți-fești, Vrancea) schitului părintelui Partenie, unde este hramul Sfântului Ioan Bogoslov, pentru păcatele părinți-lor noștri

³¹⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 148-151

³¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 8, p. 8

³¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 244, pp. 273, 274

și ale noastre. Și ne-a scris la pomelnic, anume Neniul și femeia sa Anca, și Rusul, și Deleu frate-său, feciorii Neniului. Și acest zapis s-a făcut în ziua hramului, dinaintea lui Ion Bucatedrepte și frate-său Ursea din **Vidra** (comuna Vidra, Vrancea), Crăciun, Chervasie, Murgină, Ereimia Platon, frate-său Ion Telincă, Ion Țăpa și Mărăuță din **Cucuiați** (înglobat în Șerbești, comuna Vidra, Vrancea), Dumitru de **Șerbești** (azi Ștefan cel Mare, Neamț – cf. Indice, dar mai probabil Șerbești, comuna Vidra, Vrancea), Giurgea de **Vezeuți** (comuna Vizantea-Livezi, Vrancea), Stoica și Marco din **Scorțești**, Dumitru, Popa Isaiia din **Clipicești** (comuna Țifești, Vrancea), Mirăuță din **Găgești** (comuna Bolotești, Vrancea), popa Ionașco din **Fărtești** (Frătești, azi Buhoanca, comuna Doljești, Neamț), popa Dumitru din **Călimani** (lângă Troița, azi Dochia, comuna Girov, Neamț)”³¹⁹.

1639, ianuarie 22: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Iurașco, fiul Maricăi, nepoata lui de soră Arvasiia peoteasa și popa Sanson s-au pârât de față, înaintea noastră, cu Gligorașco, Iurdachii, Apostol și Lupașco, fiii lui Dumitru Goe fost paharnic, nepoții Anghelinei, pentru niște părți de ocină din satul **Doljești** (comuna Doljești, Neamț), din **Fărtești** (înglobat în Buhoanca, comuna Doljești, Neamț) și din **Ruși** (înglobat în Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), zicând Iurașcu, Arvasia și popa Sanson că le-a cotropit aceste părți de ocină Dumitru Goe. Iar fiii lui Dumitru Goe au arătat un ispisoc de la Constantin Moghilă voievod, că tatăl lor Dumitru Goe a plătit capul lui Isac, fiul Maricăi, de la Lazor și Păcurar, pentru o faptă rea, ce a făcut-o el, și a dat pentru

³¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 486 pp. 453, 454

el 112 taleri buni, cu cheltuiala ce a făcut, scriind, de asemenea, în acel ispisoc de la Constantin Moghilă voievod că a vândut Iurașco, fiul Maricăi, fratele lui Isac, dreptele lui ocine din Doljești, Fârtești și Ruși”³²⁰.

1640, ianuarie 14: Arvasiia, fata Cătălinei, nepoata Măricăi, strănepoata Anghelinei Goioae, vinde unchiului ei Gligorașco Goia, drept 25 galbeni, „ce se va alege din sat din **Doljești** (comuna Doljești, Neamț), de la ținutul Romanului... și altă parte de ocină din sat din **Fârtești** (înglobat în Buhoanca, comuna Doljești, Neamț)... dinaintea lui Ionașco și Oprea, aprozi de **Iași**, Avraam și Ivan de **Iucșești** (comuna Iucșești, Neamț), popa Gheorghe, popa Ionașco și diaconul Leavul din Doljești”³²¹.

FÂRȚĂȘTI

(comuna Garoafa, Vrancea).

1634, decembrie 20: Zapisul lui Repede, feciorul Drăgălinei, nepotul lui Ioniță Vașul, prin care vinde „o jumătate de vad de moară în gârla de jos a Putnei, în hotarul **Făureilor** (comuna Garoafa, Vrancea), mai jos de

³²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 15, pp. 16, 17

³²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 287, p. 280

Lupăceasă, Burducăi din **Fârțăști** (comuna Garoafa, Vrancea), drept 20 ughi”³²².

FÂSTĂCI

(sat pe Stemnic, fostă schitul Racoviță,
comuna Delești, Vaslui).

1592, mai 7: Măriuca Iosipoae, fata Vlaucului de **Băsești**, din ținutul Fălciului, dăruiește, „la datul sufletului și înaintea duhovnicului său, popa de la biserica lui Ștefan vodă, ce se zice Zlataus, a ei parte de ocină și moșie ce-a avut de la părinții ei în satul **Băsești** și în **Făstăci**, de ceea parte de Prut, lui Baldovici și lui Gheorghe Baldovici, frățâne-său, ce-i sunt ei nepoți de soră, pentru sufletul ei și al coconilor”³²³.

1625, decembrie 14: Întărit de Radul voievod lui Petrea Cehan, în baza unui zăpis de la popa Vasile, Marco hânsar și pitărelul Ciocârlie din **Ferești** (comuna Laza, Vaslui) și de la Ionosie din **Bosânceni** (lângă Ferești, comuna Văleni, Vaslui), „scriind în acest zăpis că au venit înaintea lor Mateiu și surorile lui Sora și Marica, fiii Anei, nepoții lui Gheorghie... și au vândut dreapta lor parte de ocină și dedină din satul **Românești** (lângă Miclești, Vaslui), partea de jos, din vatra satului și cu fânaș, și din câmp și din țarină. Aceasta au vândut-o slugii noastre

³²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 294, p. 332

³²³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 27

Petrea Cehan, pentru 60 taleri numărați și o iapă. / Și de asemenea a venit Bogza, fiul Buscăi, nepotul lui Ion Bolea... și a vândut dreapta lui parte de ocină din satul **Fâstăci** (sat pe Stemnic, Vaslui), ce se fa alege din fundătura de țarină și cu loc de prisacă și de fânaț... lui Petrea Ceha, pentru 15 taleri numărați. / Și, de asemenea... Vasile, fiul lui Frăția, nepotul lui Brândușă din **Brândușeni** (comuna Brândușeni, Vaslui)... a vândut dreapta sa ocină ce se va alege din satul **Prigorcenii** (lângă Sărata, Vaslui)... lui Petrea Cehan, pentru 20 taleri numărați. / Și de asemenea, Anna, fiica Vărvarei, și fiii ei Gligorie și Mârzea din satul **Strâmbi** (Strâmba sau Cetățuia, comuna Puiești, Vaslui)... au vândut dreapta lor ocină și dedină din satul **Strâmturi** (Strâmtura, Vaslui)... lui Petrea Cehan, pentru 10 zloți numărați. / Și de asemenea... Busca, fiica lui Ionașco din **Troenești** (sau Brăteni, lângă Boușori, Vaslui), nepoata lui Budul, și Ghiorghe Țânpău și au vândut dreapta lor ocină, un loc de la **Nedee** (sat inclus în Boușori, Vaslui), jumătate din acest loc, până la fântână și cu loc de grădină și cu cât loc le spune privilegiul... lui Petrea Cehan, pentru 32 taleri numărați. / Și de asemenea... Moțoc, cu fiii lui Macovei și Țonța, și Ileana Părtătoae și fii ei Măteiu și Obrejie... și au vândut dreapta lor ocină din satul Fâstăci...lui Petrea Cehan, pentru 11 taleri și jumătate. / Și de asemenea... Ștefan Fortos și femeia lui Țăganca, fiica lui Alexa... au vândut a patra parte din satul **Dobroslăvești** (comuna Dobroslăvești, Vaslui), care este pe râul Bârlad, și cu vad de moară, și cu loc de țarină și cu fânaț... lui Petrea Cehan, pentru 15 taleri numărați”³²⁴.

³²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 398, pp. 462-465

1636, martie 15: Scrisoarea vornicului Dumitru și a armașului Lungul, după cercetarea pricinii dintre Porce și Postolachi cu fostul vornic Dumitru Gheuca „pentru un loc, unde a fost mănăstirea Rafailă... loc de-a fost făcut Băisanul o mănăstioară cu poiene”, lângă **Oșești** (comuna Oșești, Vaslui). Martorii chemați de trimișii domnești au fost Sanson și Gavril Ciurlan de **Albești** (comuna Delești, Vaslui), Gavril de **Ruginoși** (înglobat în Oșești, comuna Oșești, Vaslui), Gligore, Pavel și Cârstea Zăpodie de **Cozmești** (comuna Delești, Vaslui), Porcea de **Bălești** (comuna Delești, Vaslui), Dumitrașco de **Pietrești** (azi Chetrești, comuna Bălteni, Vaslui), Busul și Ștefan de **Fâstâci** (fostă schitul Racoviță, comuna Delești, Vaslui) – „toți de valea Stemnicului”, și Pinul și Lazor din **Hulturești** (comuna Vulturești, Vaslui), Constantin de **Tărâceni** (lângă Uncești, comuna Zăpodeni, Vaslui), Dumitrașco și Pascal de **Buhăești** (Buhăiești, comuna Vulturești, Vaslui), Portărescul de **Condrește** (lângă Ciofeni, comuna Zăpodeni, Vaslui), Macsin de **Meleș-cani** (lângă Dumeștii Noi, comuna Dumești, Vaslui), Dumitru Popăscul, Gorcea, Rațea și Dumitru Gâdea de **Țigănești** (înglobat în Dumeștii Noi, comuna Dumești, Vaslui), Bejan și Melintie de **Dumești** (comuna Dumești, Vaslui), Vicol și Florea de **Borăști** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Vaslui), Dumitru și Silion de **Armenești** (lângă Cotic, comuna Todirești, Vaslui) – „toți de pe apa Bârlădzelui”, și Gligore și Bogonie de **Gârcini** (azi Gârceni, comuna Gârceni, Vaslui) și Căzacul de **Curceci** (azi Cursești Deal, comuna Pungești, Vaslui) – „de pe apa Racovei”. Aceștia le-au „pus brazde de pământ în capetele lor și-au mers pe unde au știut că merge hotarul Oșeștilor și se întâmpină cu hotarele satelor dinspre

Bârlădzeli; dinspre altă parte, cu hotarele Racovei. Deci am mers, de-am înconjurat hotarul Oșeștilor și am pus stâlpi. Iar pe acel loc ce-a fost mănăstirea ce se cheamă Rafailă nu a fost loc domnesc, ci este hotarul Oșeștilor. Iar acelui uric, cel are Dumitrașco Gheuca, nu i s-a găsit hotar, nici loc”³²⁵.

1637, iulie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviță Cehan, care cumpără, cu 10 galbeni ungurești, de la Tudora și Căzaca, fiicele Dochiei, nepoatele lui Anton, strănepoatele lui Vreameș, „cât se va alege partea lor din **Ferești**, ce este la ținutul Vaslui”, iar de la Ștefan cizmar din **Vaslui**, fiul Antemie, tot cu 10 ughi, partea lui de „moșie din satul **Fâstâci**, care este la ținutul Vaslui, partea de jos din vatra satului și din câmp”³²⁶.

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviță Cehan și soției sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălășineștii**, ce-i în ținutul Hotinului, cu iazuri și moară în apa Viliei, cumpăratură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducați ungurești de aur), căci le-a fost lor moșie de la mătușa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Solești**, ce-i în ținutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceștii**, ce-i pe apa Vasluiului, în același ținut, cumpăratură de la Vasile Nădăbaico din Solești, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei și a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilnești**, din același ținut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei și Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereștii**, tot în

³²⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 360 și 361, pp. 404, 405

³²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 150, p. 141, 142

același ținut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din același ținut, cumpărată de la Ștefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / și un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stăniliești**, ce-i pe Prut, în ținutul Fălciului, care a fost domnesc și a dat și a miluit Ștefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionașco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; și după aceea am dat și am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în același ținut al Fălciului, și satul **Stoinești** la Prut, în același ținut, și satul **Bărboșii**, ce-i pe apa Moisiia, în același ținut, și încă satul **Siliștenii**, din același ținut, cumpărătura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silișteanului din Bârlad, și iarăși o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / și iarăși îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din același ținut al Fălciului, și iarăși un bătrân din satul **Pogănești**, ce-i în ținutul Lăpușnei, din același uric, care acele două părți din Răspopi și din Pogănești a fost dat Răcoviță Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, și pentru Balan, și a plătit capul lor de la moarte, și n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, și a dat cele părți de ocină sin satele Răspopi și Pogănești pentru cei bani și pentru cel cal; / și iarăși le întărim ale lor drete moșii, ce a avut tatăl lor Pătrașco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeștii** și **Șen-dreni**, cu loc de heleșteu în apa satului, ce-s în ținutul Hârlăului”³²⁷.

³²⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 281-288

1900: „**Fâstâci**, sat în partea de nord-vest a comunei Cozmești, plasa Stemnicul, județul Vaslui, situat pe văile Secătura, Râpa și Dealul Viei, pe o întindere de 2.302 hectare, din care 786 hectare pădure, 371 hectare loc arabil, 129 hectare imaș, proprietatea locuitorilor clăcași. Are o populație de 219 familii sau 832 suflete, din care 70 țigani și 4 evrei. Numărul vitelor e de 1.340: 520 vite mari cornute, 70 cai, 350 oi și 400 râmători”³²⁸.

FÂȘCANI

(comuna Berești-Averești, Vaslui).

1528, aprilie 4: Întărit de Petru (Rareș) voievod lui Fedor, feciorul Anușcăi, și seminției lui Trifan, Maria, Ana și Irina, fiii Ivanciului, care primesc uric pentru „un sat pe Crasna, anume **Fășcanii**, jumătate să-i fie numai lui Fedor, iar cealaltă jumătate să-i fie lui Trifan, Maria, Ana și Irina, fiii Ivanciului”³²⁹.

³²⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 381

³²⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iași 1927, pp. 134, 135

1547, aprilie 3: Întărit de Iliăș Rareș voievod vornicului Borcea, fraților săi Toader și Sora, fiii lui Fedor, nepoți Anușcăi, seminției lor Trifan și surorilor lui Mărica, Ana și Irina, fiii lui Ivanciu, care primesc uric pentru „moșia din ispisoc de cumpărătură, ce l-au avut Ivanco și Anușca de la moșul (bunicul) domniei mele Ștefan voievod... un sat pe Crasna, anume **Fășcanii**, ca să le fie lor uric cu tot venitul; însă satul acesta să le fie lor în două: jumătate să fie lui Borcea și fraților lui, iar cealaltă jumătate neamurilor lor, Trifan și surorile lui... Iar hotarul să le fie după vechiul hotar, pe unde din veac s-au apucat”³³⁰.

1643, octombrie 12: Macsin, feciorul lui Funingine, și cu nepoții lui Vlasie, Ion și Sohiica, feciorii popii Ignat, și Florea, feciorul Petrei, și Ionașco, nepotul So-răci, toți nepoții și strănepoții lui Trifan, vând fostului postelnic Gligorie, drept 20 de galbeni, „a patra parte din jumătate de sat **Fășcani** (comuna Berești-Averești, Vas-lui), pe Valea Borcei, în ținutul Vasluiului”³³¹.

FĂTĂCIUNI

(comuna Motoșeni, Bacău).

1637, septembrie 1: Constandin, fiul lui Ion Hudeciui vinde Lucăi Albul partea lui de „moșie de **Fătăciuni**

³³⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 1, 2

³³¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 200, p. 185

(comuna Motoșeni, Bacău)... și altă parte, ce-a fost cumpărată de la Ilieș sin (fiul) lui Avram vistier... din hotarul sfintei mănăstiri de piatră, partea dinspre răsărit”³³².

FĂUREI

(sat pe Vaslui, lângă Benești, comuna Tanacu, Vaslui).

1429, septembrie 24: Întărit de Alexandru cel Bun lui Bena și fraților săi Macrea, Mihail, Giugu, Micul și Manea, care primesc uric pentru „trei sate: un sat pe Vaslui, **jumătate din Făurei**, iar alt sat, Miroslăvești, sub Reditu, al treilea sat unde a fost casa tatălui Petru... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”³³³.

1620, iulie 27: Întărit de Gașpar voievod lui Petru Cehan, care cumpără de la Vasile Bogza fost comis, cu 100 taleri bătuți și un cal bun, „a patra parte din ambele sate **Făurei** și **Grumăzești**, ce-s la apa Vasluiului, cu vaduri de moară în ambele sate... ce-i este lui Vasile Bogza cumpărătură de la cumnatul lui Ghidion, fiul lui Voico logofătul, iar lui Voico logofăt îi este cumpărătură de Simion Crasneș”³³⁴.

³³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 172, p. 160

³³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 94, pp. 141-143

³³⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 27, 28

FĂUREI

(satul Faurei pe Prut, azi Văleni,
comuna Pădureni, Vaslui).

1448, iulie 15: Menționat de Petru voievod, când întărește moșiile fraților Roșca și Cojea, care primesc uric pentru „satele anume: Călimănești, sub Dumbravă, unde este casa lui Roșca, și, pe Tutova, Broșteni, unde este casa lui Cojea, și seliștea anume a lui Stan, și, mai jos de Micul, unde a fost Căliman, și Călimănești, unde a fost Ion Călimănescul, și Bogești, și, la obârșia Luminatei, la fântână, seliștea de lângă Ivul, de asemenea și Măciucă, și, mai jos, Muncelul, și cu seliștea lui Brătan, și prisaca lui Micșin, și, la Seaca, mai jos de prisacă, un loc din pustie, și, la Prut, mai sus de Faurei... Mirosălăveștilor, un loc din pustie și, pe Ialan, Micșinești, al copiilor lui Micșin”³³⁵. Hotarele, din veac.

1673, mai 20: Carte de împuternicire, dată de Ștefan voievod lui Mârzac, hotnogul de călărași, „să fie tare și puternic a ține și a opri ale lui drepte moșii și cumpărături ce are din satul **Scorțeni**, partea lui Lohanaș, și din satul **Copăceana**, și din **Faur**, și din **Vâtcani**, și din **Lungeani**, și din **Voroveani** și să aibă a lua de a zecea... Așijderi, să aibă a opri pe Vârnă din satul Lungeani, dinspre partea Stratului, și să aibă a spune ră-zeșilor,

³³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 281, pp. 400, 401

pentru un vad de moară ce este la **Scorțeni**, anume lui Ivan și lui Vârnă, să iezească acolo acel vad de moară dimpreună cu Mârzacul, cine cât îi va fi partea, într-o lună; iar cui i se va părea cu strâmbul, acela să vină de față înaintea domniei mele”³³⁶.

FĂUREI

(sat pe Bistrița, comuna Făurei, Neamț).

1459, septembrie 3: Întărit de Ștefan voievod lui Gostilă, care primește uric pentru „dreapta lui ocină și dedină, satele anume: Gostilești, unde îi este casa, și Negoești, și Bahna, și Făurei, și Bârzotești pe Bistrița, și Mănești pe Neamț, și Bran pe Cneaja, și seliștea unde au fost Voroveștii, și Băloteștii, și, mai jos, Comănești, și unde este Hasniș, și Șpătorești și Gheuroești”³³⁷. Hotare, din veac.

1495, martie 18: Întărit de Ștefan voievod, lui Petre Căliman și nepoților săi de frate Isaia, Armean, Anna și Mărușca, care cumpără cu 80 zloți tătarești, de la frații Ilia, Petrea, Gavril și Frățilă, fiii lui Julia, și de la nepoata lor Fatoșe, fiica lui Ivașco Clecea, nepoata lui Coste Dabija, „un sat la obârșia Oarbicului, anume Tatomireștii”³³⁸ (contopit cu Făurei). Hotarele, din veac.

³³⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, pp. 81, 82

³³⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 87, pp. 124-126

³³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 190, pp. 345-347

1623, iunie 15: Mărturia lui Gărdan din **Bahnă** (sat în Neamț), care rămăsese dator pentru niște mascuri ai „lui Larion din **Urdzecii** (satul Urzici, contopit cu Bah-na, Neamț), deci și ai Ștefului, ai țiganului”, pe care nu-i putea plăti, pentru că pusese zălog ocina din Bahnă, pentru 25 de taleri, împrumutați de la Zaharie din **Ber-bești** (lângă Brănișteni, Neamț), martori fiind Mihăilă Hoțmândii, popa Larion, Gavril și Miloș Podrigă din **Mărișești** (sat inclus în Făurei, Neamț), Ionăș, Toader, Berheci și Vasilie din Berbești³³⁹.

1774, iunie: Satul **Făurei**, ținutul Neamțului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev³⁴⁰, avea **toată suma caselor 25**. Scădere rufeturi 13: 1 popă, 5 văduve, 5 țigani, 2 case pustii. Rămân birnici 12. / **Birnici:** Ion, muntean / Gheorghe, muntean / Soare, muntean / Marin, muntean / Gheorghe Boghin, plugar / Radu, muntean / Lupul Gânga / Velișco, cioban / Ion Neguriță / Ion sin (fiu) lui Vasile / Grigoraș, plugar. // **Rufeturi:** Popa Luca / Nastasia, văduvă / Ioana / Safta / Maria / Măriuța / Ion, țigan / Costantin, țigan / Tănase, țigan / Costantin, cojocar, țigan / Radu, țigan.

1900: „**Făurei**, sat în județul Neamț, comuna Budeștii Ghicăi, plasa de Sus-Mijlocul, situat lângă dealul cu același nume; este cuprins între satele: Climești, Itrimești și Tatomirești. Are o populațiune de 93 familii sau 434 suflete. Numărul contribuabililor e de 120. În sat este 1 biserică, cu un dascăl. Numărul vitelor este de 410

³³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 83, p. 123

³⁴⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 35, 36

capete, dintre care: 105 boi, 39 vaci, 162 oi, 24 cai, 44 râmători, 28 junci”³⁴¹.

FĂUREI

(sau Făurești, comuna Garoafa, Vrancea).

1634, decembrie 20: Zapisul lui Repede, feciorul Drăgălinei, nepotul lui Ioniță Vașul, prin care vinde „o jumătate de vad de moară în gârla de jos a Putnei, în hotarul **Făureilor** (comuna Garoafa, Vrancea), mai jos de Lupăceasă, Burducăi din **Fârțăști** (comuna Garoafa, Vrancea), drept 20 ughi”³⁴².

1640, februarie 5: Anuța și Rusca, fetele lui Ionițe vătav, vând cămărașului Iorga, drept 32 lei bătuți, „o jumătate de vad de moară pe Gârla Putnii din jos, în hotarul **Făureilor**, pe din jos de Lupăciasă”³⁴³.

1640, august 5: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Vasile Crucean din **Ionășești** (comuna Nicorești, Galați) s-a pârât de față cu Dzămoae, sora lui Mirăuță din **Făurești** (comuna Garoafa, Vrancea), pentru o parte de ocină din satul **Mihăilești** (lângă Berești, comuna Sascut, Bacău), ce este în ținutul Putnii, care parte a fost lui Mirăuță cumpărătură, zicând Dză-moae (văduva

³⁴¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 346

³⁴² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 294, p. 332

³⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 292, p. 284

lui Zamă) că acea parte de ocină a vândut-o lui Crucean drept 40 de galbeni, un bou, o vacă și o suc-nă, și acum îi dă banii și bucatele și-și cere ocina, iar Crucean nu vrea să-și ia banii, ci îi ține ocina. / Iar Crucean a arătat un zapis de la Șerbu, ce-a fost pârcălab de Putna, de la Gașpar vodă, de la Vulpaș vătavul de hânsari, Nistor vătavul, Sturdza diacul, Costache diacul, Nica de **Focșeni**, Lefter, Scânteie vătavul de Gârlă, scrie-ind cum Dzămoae a vândut lui Crucean două vaduri de moară, pe apa Putnii, drept 40 galbeni, un bou, o vacă și o sucnă. După aceea, a venit Lupu spătar și a luat cele două vaduri de moară de la Crucean, căci i-au fost moșie de pe jupâneasă-și, iar Crucean și-a cerșut banii și bucatele de la Dzămoae, iar Dzămoae, pe acea vreme, n-a avut bani să dea lui Crucean, ci i-a dat acea parte din **Mihăilești**, partea frățâne-său Mirăuță... Deci Dzămoae a rămas di-naintea domniei mele și din toată legea țării”³⁴⁴.

1698, februarie 25: Întărit de Antioh Constantin (Cantemir) voievod fostului comis Ilie Catargiul, feciorul lui Apostol Catargiul, și jupânesei Safta, fata lui Iordache Ruset mare vistiernic, nepoată de fiică răposatului domn Evstratie Dabija vodă, care primesc ispisoc pentru moșiile „din drese domnești și din zapise de cumpărături ce-a cumpărat răposatul domn Dabija vodă, satul întreg **Crai-nicii** în Polocin, cu vecini, cu locuri de heleșteu, de moară și de pod în apa Siretului, ce este la ținutul Putnei, jumătate de sat ce-a fost schimbătură cu Neculai Buhuș logofăt... i-a dat Dabija vodă lui Buhuș, pentru jumătate de cat Crainici, satul **Tămășeanii** (sau Tămășoani, raionul

³⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 411, pp. 419, 420

Vulcănești³⁴⁵, Moldova) pe Prut, în ținutul Iașilor, iar jumătate din satul Crainici, partea din sus, a cumpărat-o de la Gavril, popa Cornilie feciorul popii Hilohie, și de la seminția lor frații Necula, Vasile și Loghin, drept 400 lei bătuți. / Și satul **Poenariul**, din jos de Crainici, ce se hotărăște cu Crainici, cu Covrigul și cu alte bălți de pește, cumpărătură Dabijeii vodă de la mulți răzeși, drept 185 galbeni, cum arată zapisul de la Vasile vodă. / Și satul **Sucmezăul**, cu **Rogoazăle**, iar la ținutul Putnei, cu ve-cini, cu moară cu heleșteu, ce se hotărăște cu Mățcani, cumpărat de Dabija vodă de la Irimia Nădabaico cel bătrân și de la feciorii lui Cozmiță și Nastasia, drept 400 lei bătuți... / și satul **Mățcanii**, iarăși în ținutul Putnei, pe Polocin, cu vecini, cu moară cu heleșteu, care a fost danie de la Gheorghe Ștefan voievod Dabijeii vodă pentru 700 taleri ce i-a fost dat Dabija, în boierie, pentru treaba țării, care sat Mățcani l-a fost cumpărat Iorga postelnic cu jupâneasa sa, fata lui Trufandă, și după moartea Iorgăi, neavând feciori, fiind Iorga văr primar cu Vasile vodă, a rămas acel sat domnesc și, domnindu-se, pe urmă, Gheorghe Ștefan vodă, l-a dat danie Dabijeii, pentru acei bani, iar mai pe urmă, sculându-se rudele Iorgăi, de-au tras parte, Dabija încă le-a mai dat 500 lei, ca să nu mai aibă treabă cu acel sat Mățcani... / Și satul **Balotești**, la ținutul Putnei, pe Zăbrăuț, pentru care a fost dat Dabija vodă 600 de galbeni pentru nevoile oamenilor din Balo-tești, la domnia lui Gheorghe Ștefan, cum arată ispisocul de la Gheorghe Ghica vodă, precum le-a pus zi acelor oameni, să dea acei bani, și nu i-au mai dat, și neavând bani la zi, a rămas satul Dabijeii vodă. / Și părțile din **Bodia**, iarăși la ținutul Putnei,

³⁴⁵ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 254

cu vecini, danie Dabijeii de la Gheorghe Ștefan voievod. / Și satul **Domneștii**, iarăși în ținutul Putnei, cu vecini, și satul **Mihăileștii**, din jos de Domnești, și satul **Volovații**, din sus de Domnești, și satul **Făureștii**, din sus de Volovați, ce le-au cumpărat Dabija vodă și Iordache Ruset vistiernic de la mulți răzeși din acele seliști, cum arată zapisele acelor vânzători, și satul **Dănăești**, cumpărătura lui Ilie Catargiul comisul... / Și jumătate de sat **Bârlădeani**, iarăși în ținutul Putnei, cu vad de moară în Sirețel, cumpărătura Dabijeii vodă de la Alexandra, sora Iorgăi, și de la feciorul ei Toderășco, drept 350 lei bătuți. / Și satul **Răcăciunul**, iarăși în ținutul Putnei, cu vecini și cu vaduri de moară, cumpărat de Dabija vodă de la răposatul Ștefăniță vodă, feciorul răpo-satului Vasile (Lupu) vodă, cu locuri de fânaț în Vlamnic și cu o poiană ce se cheamă Mărvila, drept 1.000 taleri, care sat a fost al lui Gheorghe Ștefan vodă, și l-a luat Ștefăniță vodă, cu alte moșii, pentru 20.000 taleri, ce-a fost dat Vasile vodă să-i țină Gheorghe Ștefan, pe când era logofăt mare, iar el s-a ridicat cu acei bani, cu ungurii, pe domnia lui Vasile vodă... / Și iarăși alt sat întreg, **Lunca mare**, lângă Răcăciuni, la ținutul Putnei, cumpărat de Dabija vodă și doamna Dafina de la Anușca, femeia lui Dănăilă Vitolt, strănepotul lui Bucium ce-a fost vornic mare, și de la feciorii lor Vasile și Marica, din jumătate de sat Lunca mare, a patra parte, din partea de jos, drept 150 lei bătuți, și iarăși, din jumătate de sat Lunca mare, partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Gligorie și femeia lui Tudosca, și de la frații lor Gheorghită, Băluță, Nastasia și Mărica, feciori Artemiei, fetei lui Vitolt, ce-a fost logofăt mare, drept 220 lei, și iarăși, din jumătate de sat Lunca mare, din partea de jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Gavrilaș și

Mărica, feciorii lui Lupașco Vitolt, ce-au fost făcuți cu Aviana, fata lui Ciocârlie, și de la Ștefanși Tofana, iarăși feciorii lui Lupașco Vitolt, făcuți cu Nastasia, nepoata Corpăcioae, drept 150 lei bătuți, și iarăși, din jumătate de sat Lunca mare, din partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Solca, femeia lui Ilie Băicescul ce-a fost pivnicer, și de la feciorii lor Ansinița și Gavrilas, drept 220 lei bătuți, care fac aceste cumpărături jumătate de sat, drept 740 lei bătuți, iar jumătate de sat **Lunca mare** a cumpărat-o Dabija vodă de la frații Lupașco și Ionașco de **Mănești**, feciori Acsiniei, nepoți lui Bucium vornicul, drept 600 lei, care s-au făcut, pentru tot satul Lunca mare, drept 1.340 lei; / așijderi satul **Stoilești**, la ținutul Putnei, pe gârla Putnei din sus, cu vad de moară, ce este de moșie Dabijeii vodă și cumpărătura, ce-a cumpărat un vad de moară de două roate de la Bejan Gheuca mare pitar, drept 40 galbeni, și 2 pământuri de frunte, cu vad de moară și cu casă făcute, cu 3 pogoane de vie, cumpărate de Dabija vodă de la Toader Ciohoda-rul, drept 60 galbeni, și 4 pământuri în frunte, tot în satul Stoilești, primite danie de Dabija vodă de la Toader Ciohodarul, fecior Sanfirei, nepot lui Vartic vornic, și un vad de moară, cumpărat de la Tudora, fata lui Dragotă, nepoată lui Oțal și Avrămiei, fata lui Pușcă, iar nepoată lui Oțal; / satul **Oleșeștii**, cu vecini, ce este pe gârla Putnei, din sus, în ținutul Putnei, cumpărat de Dabija voievod de la Pavăl fost logofăt și de la alți răzeși, cu vad de moară și cu vii, drept 330 lei bătuți. / Și satul **Sascut**, ce-a fost moșie Dabijeii vodă și cumpărătură de la răzeși... / și, din 7 bătrâni din satul **Conțăști**, 5 bătrâni, cumpărați de Dabija vodă de la Feona arhimandritul, ce-a fost egumen la Galata

și Cașin, drept 500 lei”³⁴⁶.

1774, iunie 26: Satul **Făurei**, ținutul Putnii, ocolul Gârlelor, după recensământul lui Rumeanțev³⁴⁷, avea **toată suma caselor 39**. Scădere rufeturi 30: 26 scutelnici, 2 nevolnici, 1 slugă, 1 mazil. Rămân birnici 9. / **Ce s-au dat vieri mănăstirii Frumoasei**: Necula, morar, vier mănăstirii Frumoasei / Stroe, la fel / Cârste fiul lui Dumitru, la fel / Postolache, morar, la fel / Mihai fiul lui Ion, la fel / Grigori, vornic, la fel / Ștefan Tărăță, la fel / Toader fiul lui Grigore, la fel / Ursul Tărăță, la fel / Ion, cărbunar, la fel / Ion Odobescul, la fel / Apostol Novac, la fel / Candre, cojocar, la fel / Vasile fiul lui Dumitrașco Mane, la fel / Costantin frate lui Stan, la fel / Hurge, la fel / Dumitru, butnar, la fel / Gheorghe fiul lui Dumitru, la fel / Radul, morar, vier dumnealui vornicului Costantin Ruset / Dumitrașco, la fel / Niagul, la fel / Gheorghe, la fel / Frățilă, la fel / Ioniță Drângă, la fel / Toader, gălățean, la fel / Nica, la fel / Stan fiul lui Radul, slugă dumnealui polcovnicului Trubenski / Stan fiul lui Ivan, la fel / Matei Chelmeș, la fel / Costantin fratele lui, la fel / Mușat, morar, la fel / Avram, cârciumar, la fel / Ion, sârbul, slugă praporcicului Lazar / Negoită, păscar (pescar – n. n.) , la fel / Vasile Caragață, la fel / Popa Nica / Ioana, văduvă / Anița, săracă / Toderășco, ce se numește mazil.

1900: „**Făurei**, comună rurală în județul Putna, plasa Șușița. Este așezată pe malul Putnei, pe drumul ce merge de la Focșani spre Siret. Tot pe aci trece și gârla din partea dreaptă a Putnei. Distanța de la reședința sub-

³⁴⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 189-195

³⁴⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 319

prefecturii e de 16 km, iar de la capitala județului, de 8 km. Comuna Făurei se compune din cătunele: Balta Raței, Bizighești, Făurei (unde e și primăria comunei) și Precistanul. Populațiunea comunei, după cel din urmă recensământ, e de 275 familii sau 967 suflete (504 bărbați, 403 femei) ; sunt 392 neînsurați, 59 văduvi (17 bărbați, 42 femei); 514 însurați (229 bărbați, 163 femei); 936 români, 12 greci, 1 bulgar, 5 unguri și 13 de diferite naționalități; 949 ortodoksi, 5 catolici și 13 mozaici; 217 agricultori, 14 meseriași, 42 comercianți, 8 profesii libere, 69 muncitori și 26 servitori. Știu carte 120 persoane. Case de locuit sunt 278. / **Făurei**, cătun în co-muna cu același nume, așezat pe malul Putnei, pe drumul ce duce de la Focșani spre Siret. Este amenințat vecinic de inundații. Are 1 biserică parohială, cu hramul Sf. Gheorghe; o școală mixtă, frecventată de 19 copii, din 50, în vârstă de școală”³⁴⁸.

FĂUREI

(Făureni, azi Făurei, lângă Coroieștii de Sus,
comuna Coroiești, Vaslui).

1640, aprilie 18: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Andrei, ginerele lui Lazor șetrar, a pârât de față pe Corui fost comis (cumnatul său) pentru o parte de ocină din satul **Făureni** (Făurei, lângă Coro-ieștii

³⁴⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 346

de Sus, comuna Coroiești, Vaslui), lângă **Băicani** (comuna Coroiești, Vaslui), cu iaz și cu loc de prisacă, pe care l-a cumpărat Corui comis de la socrul său, Lazor șetrar, pe când trăia, spunând Andrei că nu a cumpărat Corui comis această parte de ocină, ci îi face asupra. Corui a arătat un zapis de la însuși Lazor șetrar, scriind cum a cumpărat Corui comis acea parte de ocină de la socrul său Lazor șetrar. / Apoi Andrei, dacă a văzut că rămâne fără lege, el iarăși a pârât, ca să întoarcă și să răscumpere această ocină de la Corui comis. / Deci i-am judecat după legea țării și le-am aflat judecată ca să aibă a stăpâni Corui comis această parte de ocină”³⁴⁹.

1643, ianuarie 13: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Andrei și femeia lui Ștefana, nepoata lui Lazor Chișineu, au pârât de față, înaintea domniei mele, pe comisul Corui, pentru niște părți de ocină din satul **Făureni** (comuna Coroiești, Vaslui), ce sunt în ținutul Tutovei, zicând Andrei și cu femeia lui cum le este lor acea parte de ocină dreaptă moșie. Iar Corui așa a dat seamă înaintea noastră, cum îi este lui dreaptă cumpărătură de la Chișineu și a arătat zapis de cumpărătură de la Alexandru Iliș vodă. / Deci le-am aflat lege dreaptă să-și țină Corui comis părțile după cum spun dresesele”³⁵⁰.

1643, februarie 5: Andrei și femeia lui Ștefana, nepoata lui Lazăr șetrar, vând vornicului de gloată Dumitrașco Gheuca „a șasea parte de sat din **Băicani** (comuna Coroiești, Vaslui), partea din sus, cumpărătura moșului ei Lazăr șetrar de la Ion Ciobănelul și de la Buga din **Chi-**

³⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 337, pp. 352, 353

³⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 9, p. 11

lieni (comuna Coroiеști, Vaslui) și alți nepoți ai lor, precum și toate părțile lui Mihăilă, feciorul lui Ionașco, nepotul lui Andrei, și ale lui Bejan din **Făureni** (comuna Coroiеști, Vaslui), cu vad de moară și cu loc de prisa-că”³⁵¹.

FĂURENI

(lângă Rusenii Răzeși, comuna Plopana, Bacău).

1632, iunie 9: Întărit de Alexandru Iliăș voievod comisului Corui, care primește uric pentru ocina din „sat din **Făureni** (lângă Rusenii Răzeși, comuna Plopana, Bacău), aproape de **Băicani** (Rusenii Răzeși, comuna Plopana, Bacău), cu vad de moară, ce-i în ținutul Tutovei”, cumpărată, cu 10 ughi de aur și niște postav de Flandra, prețuit drept 7 zloți bătuți, de la fostul șetrar Lazor Chișinău, care îi vinde „toată partea lui David, ce a avut-o de moștenire de la neamul lui”; / „ocina ce se va alege din

³⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 22, p. 27

satul **Obârșie** (Obârșia, comuna Izvorul Berheciului, Bacău), ce este în ținutul Tecuciului, cumpărată, cu 20 taleri, în baza unui zapis de mărturie de la Ștefan Bechea și Marcu pitarul din **Bogdănești** (comuna Traian, Bacău), Stratie spătărel din **Certiiani** (lângă Izlaz, contopit cu Poiana, comuna Negri, Bacău), Zapalce, popa Gavril și popa Ștefan din **Săcuiani** (Secuieni, comuna Secuieni, Bacău), Daniil, Lazor, Ichim, Toader și Gavrița din **Prăjești** (comuna Traian, Bacău), de la Vicol din Prăjești, fiul Dochiei, nepotul Alexei, și de la Petrea, Ipatie, Chelsie și Ahilie, feciorul lui Leul din Prăjești, toți nepoți lui Alexa; / „ocină din satul **Buecani** (Băicani, adică Ruseni), din tot locul 12 pământuri și cu loc de casă și cu grădină”, cumpărată, cu 21 taleri de argint, de la frații Zaharia și Ioniță, și de la fiii lor”; / „a treia parte din partea Țopei, din satul **Făureni**, ce ăi este lui zestre de la socrul său Dumitrașco, vornic de gloate, care i-a fost lui cumpărătură de la fiica Țopei, drept 150 zloți tătprești”; / „dreapta ocină și dedină din jumătatea satului **Ruseni** (numit și Buecani, și Băicani, azi Rusenii de Sus și Rusenii Răzeși, comuna Plopana, Bacău), ce se numesc acum **Băicani**, a șasea parte, ce-i este zestre de la socrul său Dumitrașco vornic, cumpărătură de la Ion și de la feciorii lui Toader, Petrea, Sanhira, nepoții lui Lazor po-pa, pentru 50 taleri”³⁵².

FĂUREȘTI

³⁵² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 115, pp. 140-143

(lângă Jigoreni, Vaslui).

1625, august 6: Zapisul de mărturie prin care Mihai din **Jigoreni**, fiul lui Ciul, vinde „opt delnițe de fân, în locul Poiana Mănăstire, lui Toader Grecului din **Făurești** și frățâne-său, lui Dumitru ot tam, drept 25 de taleri bani buni... Și Vasilie, feciorul lui Coste din Jigoreni au vândut partea sa și partea lui Meșco și Toader Auru din **Olăsei** și-au vândut partea toată, și Tomeghia și Toader, feciorii lui Gheorghiaș din Jigoreni... pentru 16 taleri bani buni, așijderea lui Toader Grecului și frățâne-său Dumitru... Și în tocmeala noastră au fost Andrușco, Braia și Gherasim din **Făurești**, și Ionașco din **Glodeni**, și popa Vasile din Jigoreni”³⁵³.

1625, decembrie 16: Întărit de Radul voievod fraților Toader Greculeț și Dumitru din **Făurești** (lângă Jigoreni, Vaslui), în baza unui „zapis de mărturie de la mulți oameni buni”: Andrușco, Braia și Gherasim din Făurești, Ionașco din **Glodeni** (lângă Cristești, Vaslui), preotul Vasile și Solomon din **Jigoreni** (sat, Iași), „scriind în acel zapis că el și-a cumpărat loc de fânaț în Poiana Mănăstirii și din pădure, a cumpărat partea lui Mihail din Jigoreni, ce se va alege partea lui din Poiana Mănăstirii și din pădurea de acolo, și de la Gavril de acolo, și de la Vasile, fiul lui Costea din Jigoreni, și de la Meșco de acolo, și de la Tomeghia de acolo, și de la Toader, fiul lui Gheorghiaș de acolo, și de la Toader Auru din **Oloșei**

³⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 364, p. 434

(Olășei, azi Văleni, comuna Țibănești, Iași)... Și le-a dat pentru aceste părți 41 taleri numărați”³⁵⁴.

FĂUREȘTI

(pe Sărata, apoi Șchiopeni, azi Pădureni,
comuna Pădureni, Vaslui).

1492, martie 14: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod lui fraților Ion, Nichita și Micul, care cumpără, cu 50 galbeni tătarești, de la Mirza Ezereanul, fiul lui Drăguț, nepotul lui Grad, „a patra parte dintr-un sat pe Tutova, anume **Făureștii**, unde a fost Stanco, în partea de jos... / Iar hotarul acelu sat, partea de jos, începând de la capătul megieșilor cu Făureștii de la Tutova, de la gura gârlei, prin câmp, la Solotvina; apoi la trei stejari, apoi la un stejar însemnat, mai sus de rediu; apoi pe vârful dealu-lui, pe cale”³⁵⁵.

1563, iunie 6: Întărit de Ioan (Despot) voievod lui Frij, neamului lui Pantea și surorii sale Goalba, surorilor Măgdălina, Dolca, Ileana și Anița, nepoți Tomii, precum și neamurilor lor Iosăp și fratele său Petre, Stănilă și fratele său Oane, toți nepoți Micului, care, „cu mare jalobă și mare mărturie” s-au plâns că au pierdut dresele strămoșilor lor „pe un sat, anume **Făureștii**, unde au fost casele lui Toma

³⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 400, p. 466

³⁵⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iași 1892, pp. 438-443

și Micul, pe Sărata, în vremea când a pribegit Alexandru voievod”³⁵⁶.

FĂUREȘTI

(comuna Făurești, raionul Kotovsk, Moldova).

1634, mai 10: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Vasile, fiul lui Constantin, care în urma unui zapis de mărturie de la Lazor din **Dragomirești** (comuna Iurcenii, raionul Călărași, Moldova), Ionașco din **Borsunești** (Bolțun, comuna Iurcenii, raionul Călărași, Moldova), Mihălcea, fiul lui Hărcul din **Săcărenii** (Secărenii, comuna Pașcanii, raionul Kotovsk, Moldova), Guțul din **Făurești** (comuna Făurești, raionul Kotovsk, Moldova), primește uric pentru „ocina și dedina din satul **Dragomirești**, din partea de sus, care se numește Fundătura, până la Mârzoaia”, cumpărătură de la Ionașco Crasnicel, fiul lui Andronic, și Toader, fiul lui Ion Brăteanul... pentru doi boi de negoț și 8 zloți bătuți”³⁵⁷.

1800, septembrie 8: Rânduiește Constandin Alexandru Ipsilant voievod să facă cercetare asupra dreptului de a face mori pe apa Bâcului, care desparte ținuturile Lăpușnei și al Orheiului, spătarul Donici și sulgerul Tăutul, izbutesc, în scrisoarea către vodă, o adevărată sinteză a istoriei târgului **Chișinău** și a satelor din

³⁵⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 81, 82

³⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 116, pp. 125, 126

ămprejurimi, pornind, în cercetarea lor, „de la ispisocul de la domnul Ștefan vodă (cel Tânăr), din anul **1525** (7033), pe jumătate de sat **Visternici**, partea din sus, arată semne nestrămutate, zicând: „de ceea parte de Bâc, în dreptul lazului **Albașului** (ctitorul „cheșenăului lui Ac-baș”, din 17 iulie 1436; deci „cheșenău” înseamnă laz, loc defrișat, curătură – n. n.), la fântâna cea mare și cu heleșteu, și cu moară în Bâc, și de la deal să fie după vechiul hotar, iar de la vale, să fie începând de la iezătura heleșteului **Chișinăului**, tot pe hotarul lui Șearpe pos-telnic, până la vârful dealului ce-i pe Tohan“; / să cercetăm ca să dovedim semnele acestea și să măsurăm cu stânjenul, în curmeziș, acea jumătate de sat din **Vis-ternici**, partea de jos, spre întregimea a tot trupului acelei moșii, și apoi să cercetăm de unde se va dovedi iezătura **Chișinăului**, în dreptul a tot trupul moșiei **Vistiernicii** și a **Buiucanilor**, câte iazuri sau vaduri de moară vechi sunt în apa Bâcului, și de poate să aibă și Visternicii, și Buiucanii iazuri și mori în apa Bâcului, și să îndatorim și pe stolnicul Râșcanul ca să scoată toate scrisorile vechi ale moșiei **Ghețaoanii**, ca să se vadă de au și Ghețaoanii vaduri de moară în Bâc, și de vor arăta că au vreun vad, să cercetăm și să dovedim la ce loc a fost și câte vaduri de moară vechi sau heleșteu sunt pe Bâc, în dreptul Chișinăului și a Ghețaoanilor, și după cum vom afla și vom dovedi pentru toate să dăm mărturia pe larg și să facem și harta de starea locului, ca să se dea hotărâre. // După po-runcă, am venit la starea locului, unde față fiind cuvioșia sa chir Ioachim arhimandritul, egumenul mănăstirii Fru-moasa, răspunzător din partea mănăstirii Sfânta Vineri, și cuvioșia sa chir Sarafim, egumenul mănăstirii Căpriana, și cuvioșia sa chir Anthim, egumenul Sfântului Arhan-ghel, și stolnicul Dumitrache

Râșcanul, întâi am citit scrisorile fiștecărei părți, adică cuvioșia sa arhimandritul Ioachim, egumenul de Frumoasa, au mai arătat și aceste scrisori: / **Întâi**, o carte gospod (domnească) din **1641** (7149), august 4, de la domnul Vasile vodă, dată călugă-rilor de la mănăstirea Sfânta Vineri și de la mănăstirea Balica, ca să fie puternic a lua a zecea din toate din **sat de la Chișinău**. / **Al doilea**, alta carte gospod, de la același domn, ce scrie către pârcălabii de Lăpușna ca să hotărască moșia **Chișinăului** dinspre alte hotare. / **Al treilea**, o mărturie fără vealat, de la Fote și Drăguș, pârcălabii de Lăpușna, în care arată că, după poronca domnească, au ales locul **Chișinăului**, de către **Hruțca**, din matca Băcului, până unde se adună cu locul **Spinoasei**. în văr-sătura apei, și pe muchie, până în locul **Buicanilor**, și au pus și stâlpi, și s-au tocmit pe unde au poftit Traisteștii și Drăguș pârcălabul, și pe unde au arătat și oamenii bătrâni, ce au știut locul și semnele cele bătrâne cu sufletele lor, iar a măsura n-au măsurat, rugându-se Traisteștii să nu măsoare, pentru că aveai niște pământuri arate. / **Al patrulea**, o carte gospod din **1735** (7243), ianuarie 24, de la domnul Grigore Ghica voievod bătrânul, ce scrie către Postolachi Donici, biv (fost) vtori (al doilea) logofăt, și către Vasălachii Mazarachi, biv vtori vistiernic, ca să hotărască **locul târgului Chișinăului** al mănăstirii Sfeti Arhanghel și al Sfintei Vineri, de către **Hrusca** și de către **Buiucanii** Galatei, după hotărâtura ce au făcut în zilele domnului Vasile voievod, trimițându-le și suret de pe acea hotarnică. / **Al cincilea**, o mărturie de la acei boieri, tot dintr-același an, martie 19. prin care arată că, dinspre **Hrusca**, au mers pe hotarele acele vechi, iar dinspre **Buiucani** n-au putut îndrepta, până n-or veni călugării de față. / **Al șaselea**, o carte din **1748** (7256), iulie

12, de la răposatul Costachi Razul vel vornic, de judecata ce a fost între **târgoveții de Chișinău** și între egumenii de Galata și de Sfeti Arhanghel, nevrând târgoveții să plătească bezmăn, zicând că ar fi loc domnesc și, după ispisoacele ce au arătat mănăstirile pe Chișinău și pe Buiucani, s-a dovedit că sunt drepte moșii ale mănăstirilor, și se hotă-răște, ca să-și ia mănăstirile venitul moșiilor neapărat. / Și **al șeptelea**, o mărturie din anul trecut, 1799, septembrie 2, de la câțiva oameni, anume Gheorghe Belibou, Ștefan Blănarul, Vasilie sin (fiu) Chiriac Cojocariul, Sârghie Lazor, Constandin Gratin, Neculai Dumbravă, adeverită și de spătarul Teodorachi Dibolu, serdar de Orhei, prin care se cuprinde ca fiind ei din vechi **trăitori în Chi-șinău**, pe moșia Sfintei Vineri, unde i-au și făcut părinții lor, mărturisesc, în frica lui Dumnezeu, că matca Băcului a fost pe dincolo, pe la moara ce este veche a stolnicului Dumitrache Râșcanu, iar nu pe unde merge acum apa, și în ostrovul ce este acum între ape, acolo au apucat meri și peri, și deosebit mai mărturisesc că răposatul vornic Constandin Râșcanul a tăiat gârla din iazul stolnicului Dumitrache Râșcanul, de a dat drumul apei la moara ce a făcut nouă. / Cum și cuvioșia sa Antim, egumenul Sfinților Arhangheli, peste ispisoacele ce a arătat la judecata care este pomenită mai sus, a mai arătat o copie de pe o mărturie din **1741** (7249), octombrie 20, de la Toader Carp medelnicer, Panaite serdarul și Vasilache Măzărachi, biv vistiernic, pentru despărțirea hotarului între **Chișinău** și între **Buiucani**, încredințată fiind de răposatul Ioan Canta vel logofăt, și hrisov de întăritură asupra acelei mărturii, de la răposatul domn Grigorie Ghica voievod bătrânul, tot dintr-același an, octombrie 24. Iar cuvioșia sa Sarafim, egumenul Căprianei, altă scrisoare n-a arătat. //

Dar stolnicul Dumitrache Râșcanul a arătat scrisorile atât ale **Visternicilor**, cât și a **Ghețaoa-nilor**, însă **pentru Visternici** au arătat aceste scrisori. / **Întâi**, o scrisoare din **1700** (7208), de la Ana, jupâneasa logofătului Solomon Bârlădeanul, prin care se cuprinde că părintele ei Ionășcuță logofătul a avut sat întreg **Vis-ternicii**, la ținutul Orheiului, **lângă târgul Chișinăului**, pe apa Bâcului, și la împărțeală i s-a venit ei jumătate de sat, iar jumătate de sat i s-a venit frățâne-său, lui Toderăș-co crucerul, și acea jumătate de sat a ei a dat-o danie nepoatei sale Acsănia, fata frățâne-său Toderășco, când a botezat-o, pe care a ținut-o Ștefan Hăbășăscul, portar de Suceava. / **Al doilea**, un ispisoc, tot dintr-același an, martie 1, de la domnul Antiohie Constandin voievod, ce întărește dania de sus arătată. / **Al treilea**, un zăpis din **1704** (7212), ianuarie 25, de la Ștefan Hăbășescul portar și de la soția lui Acsănia, fata lui Toderășco Rusul clucer, cu care vând acea jumătate de sat de **Visternici** cumna-tului lor Mihai pârcălab, dându-i și scrisorile de sus ară-tate și arătând că cealaltă jumătate de sat este a cumna-tului lor Toderășco. / **Al patruilea**, o carte gospod din **1707** (7215), februarie 24, de la domnul Antioh Cons-tandin vodă, scrisă către Gheorghe vel comis ca să ia seama între Dracea pârcălabul și între Mihnea căpitanul, pentru o tovărășie la vama Lăpușnei și a Orheiului, când Dracea ar fi ridicat bani cu dobândă și Mihnea nu vrea să stea la socoteală. / **Al cincilea**, o carte gospod din **1708** (7216), februarie 20, de la domnul Mihail Racoviță voievod, cu iscălitura și pecetea dată Dracei pârcălabului, ca să fie volnic a afla vite sau moșii ale lui Mihnea căpita-nul, și să le vândă pentru o datorie, ce au fost împreună datori și a fugit neplătindu-și datoriile. / **Al șaselea**, un hrisov din **1725** (7233), mai 9, tot de la același domn, prin care se

cuprinde ca Dracea serdarul, fiind om străin și murind aici, în țară, și-a fost cumpărat o moșie pe Bâc și și-a fost făcut și moară în apa Bâcului, lângă **târgul Chișinăului**, și neavând pe nimeni, s-au luat pe sama domnească, fiind dator și domniei cu 100 lei, și a dat-o la mănăstirea Căpriana pentru sufletul lui, iar pentru o scrisoare ce făcuse un Ganea, din partea Dracei, că ar fi dat-o unei copile a lui, dovedindu-se viclenia, hotărăște să nu se ia în seamă niciodată. / **Al șaptelea**, o scrisoare din **1732** (7240), april 21, de la Chiril, egumenul Căprianei, prin care se cuprinde că, dând răposatul domn Mihai Racoviță voievod danie la mănăstire o moșie ce au fost a Dracei serdarului, s-a pus cu greșală la ispisoc tot satul, căci jumătate de sat, cu jumătate de vad de moară, este a postelnicului Neculai, ginerele lui Durac Lozânschi. / **Al optulea**, un zăpis din **1745** (7253), februarie 3, de la Neculai postelnicul și fiul său Ioniță comis, cu care vând lui Toader Râșcanul jicnicer jumătate de sat de **Visternici**, cu vad de moară. / **Al nouălea**, o scrisoare, tot dintr-același an, iulie 21, de la Daniil Mihnea monah, fecior Mihnei pârcălabului, prin care arată cum s-a luat jumătate de sat de **Visternici** de la Dracea serdarul pentru datoria tătâne-său și cum s-a dat, de răposatul domn Mihai Răco-viță voievod la mănăstirea Căpriana, și vrând el s-o răscumpere, apoi s-a învoit cu mănăstirea să o stăpânească cât a trăi și, după moartea lui, să rămână tot a mă-năstirii. / **Al zecelea**, o carte gospod din **1755** (7263), octombrie 15, de la domnul Matei Ghica voievod, scrisă lui Manolachi vel serdar, Constantin Donici medelnicer și Carp jicnicer, și lui Toader Bogoș, ca sa ia seama între medelnicerul Constantin și între Chiril, egumenul Căpria-nei, pentru vadurile de moară de pe moșia **Visternicilor**, ce era jumătate din moșie mănăstirii

și jumătate a medel-nicerului Constantin, și egumenul zice ca sunt două vaduri de moară, și medelnicerul zice că este numai un vad. / **Al unsprezecelea**, o mărturie, tot din același an, septembrie 2, de la acei rânduieți, prin care arată ca au cer-cetat și alt iaz nu s-a găsit pe moșia **Visternicii**, fără numai iazul în care avea mănăstirea moara, și au găsit cu cale ca să-și facă și sulgerul Constantin moară alături cu moara mănăstirii, tot într-un iaz, însă arată că egumenul n-a vrut să trimită scrisorile la cercetare, și după această mărturie s-a dat sulgerului Constantin și carte gospod de volnicie ca să-și facă moara. / **Al doisprezecelea**, o anaforă, tot dintr-același an, octombrie 26, întărită de răposatul domn Matei Ghica voievod bătrânul, ca și medelnice-rul Constandin să-și facă moară în iazul Căprianei și peștele să-l împartă în două. / **Al treisprezecelea**, un zapis din 1762 (7270), iunie 1, de la feciorii lui Neculai Feștilă postelnic, pe care apucându-l stolnicul Constandin Râșcanul, ca să dea scrisorile pe jumătate de sat de **Visternici**, după vânzarea tatălui lor, ei au arătat că nu sunt la dâșșii, ci oriunde se vor ivi, să le ia. / **Al patruşprezecelea**, o scrisoare din 1772, decembrie 3, de la Ignatie, egumenul de Căpriana, de învoiala ce a făcut cu spătarul Constandin Râșcanul pentru moșia **Visternicii**, ca să o stăpânească în două, arătând și măsurile, și să-și facă spătarul Râșcanul și moară în iazul mănăstirii, după cum a avut. / **Al cincisprezecelea**, altă scrisoare, tot dintr-același an și zi și tot de la același egumen, de schimb ce a făcut cu spătarul Constandin Râșcanul, adică a dat la spătarul jumătate de sat de **Visternici**, partea de sus, și a luat jumătate de vad de moară, tot dintr-aceeași moșie, cum și 100 matce. / Și **al șaisprezecelea**, o scrisoare fără vealat, ianuarie 9, de la Dionisie, egumenul mănăstirii

Dobrovăţului, ce scrie către spătarul Constandin Râşcanul cum că a primit schimbul ce a făcut cu egumenul de Căpriana. // Iar **scrisorile pentru Gheţăoani** sunt acestea: / **Întâi**, o carte gospod din **1666** (7174), mai 4, de la domnul Duca vodă. cu iscălitură şi pecete, dată Hâncului vel medelnicer, ca să țină şi să oprească a sa dreaptă ocină, satul **Gheţăoanii**, ce sunt în ținutul Orheiului, pe Bâc, **lângă Chişinău**, cu tot hotarul şi cu tot venitul, precum îi scriu dresele cele bătrâne. / **Al doilea**, o carte gospod, tot de la acelaşi domn. din **1670** (7178), iulie 2, ce scrie către Constandin ca să măsoare seliştea **Gheţăoanii**, să fie pentru **hrana târgoveţilor de Chişi-nău**, şi lui Mihalcea Hâncul serdar să-i dea pe atâta loc din locul târgului Lăpuşna, din partea de sus, dinspre satul său, despre **Mlădineşti**. / **Al treilea**, o mărturie tot dintr-acelaşi an, august 5, precum a măsurat **Gheţăoanii**, cum şi bucata aceea de loc din Lăpuşna. / **Al patrulea**, un ispisoc din **1676** (7184), de la domnul Antonie Ruset vodă, cu care întăreşte lui Mihalcea Hâncul stolnic ca să stăpânească bucata aceea de loc din Lăpuşna, cu moară, fiind că şi **Gheţăoanii**, care i-a dat cu schimb cu două iazuri şi vaduri de moară în Bâc. / **Al cincilea**, un ispisoc din **1705** (7213), ianuarie 12, de la domnul Mihai Racovîţă voievod, de pâra ce a fost între Mogâldea căpitanul, ginerele Hâncului, şi Grigore sin (fiu) Hâncul, şi între Bogos pârcălabul pentru nişte mori, ce a fost făcut Bogos în apa Bâcului. la **Gheţăoani**, împotriva Chişinăului, cu cuvânt că acel vad de mori i-ar fi dat danie domnul Cons-tandin Cantemir vodă, şi Mogâldea şi Grigore Hâncul arată că-i dreaptă moşia lor, şi rânduindu-se pe Gheorghe Apostol vistiernic şi Ion Sturza serdar, de au făcut cerce-tare la faţa locului, ar fi mărturisit cum că tot ținutul Lapuşnei şi al Orheiului

n-are nici o treabă să facă mori sau iazuri în apa Bâcului, și asemenea ar fi arătat și logofătul Neculai Donici și pe câțiva martori s-au dus și înaintea domniei, de au mărturisit cu sufletele lor precum tot ținutul Lăpușnei nu are treabă în apa Bâcului, să facă mori sau iazuri, fără decât **făcându-se Chișinău târg mare, în zilele domnului Dabija Vodă** și la domnia domnului Duca Vodă, jeluind târgoveții că n-au loc să se hrănească, au făcut schimb cu Hâncul stolnic, de luase moșia **Ghețaoanii** și o dăduse târgoveților, și atunci începuse Chișinăul a face iazuri în Bâc, și pe Bogos se dă rămas, ca să lipsească dintr-acele mori, ci să le stăpânească Mogâldea și Grigore Hâncul, aflându-se că-s pe dreapta moșia lor, care acea hotărâre pentru apa Bâcului se vede păzită și până acum. / **Al șaselea**, un hrisov din **1706** (7214), mai 25, de la domnul Antioh Constandin (Cantemir) voievod, pentru de iznoavă judecată ce a mai avut Bogos pârcălabul cu Mogâldea căpitanul, ginerele Hâncului, și cu Grigore Hâncul, tot pentru acele mori, și pe Bogos se dă iarăși rămas, întărind, asemenea după ispisocul de sus arătat, ca Lăpușnenii să nu aibă treabă în apa Bâcului. / **Al șaptelea**, un ispisoc din **1717** (7225), decembrie 9, de la domnul Mihai Racoviță voievod, de pâră ce a fost între Grigore Hâncul postelnic și între Grigore Sava pârcălabul pentru un vad de moară, ce este lângă târgul **Chișinăului**, pe apa Bâcului, într-o gârlă, pe care loc își făcură Grigoraș Sava și moară, după dania ce avea de la domnia sa și după alte cărți de întăritură de la domnul Antioh voievod, cum că ar fi fost acel loc domnesc, dar după dreselile Hâncului s-a dovedit că nu este loc domnesc și cu greșeală i se dăduse dania, care i s-a și luat din mână, arătându-se și judecata ce a fost între Hâncul și între Bogos, pentru alt vad de moară, ce era tot acolo,

mai jos în apa Bâcului, și cum că târgoveții numesc **Ghețaoanii** loc domnesc după schimbul ce făcuse domnul Duca voievod cu Hâncul, care schimb. pe urmă, s-a stricat și a rămas ca să fie apa Bâcului tot de ținutul Orheiului. / **Al optulea**, o mărturie din leal **1723** (7231), iulie 31, de la vornicii de poartă, cu pecetea porții gospod, precum din porunca domnească au adus în biserică pe Grigoraș Hâncul, cu frații lui Neculai și Miron, feciorii lui Dumitrașco Hâncul, de au jurat pentru moșia din **Ghețaoani**, precum Done, unchiul lui Cons-tandin Potlog sin (fiu) Neculai, n-a stăpânit **Făureștii** în chip că ar fi fost moșia lui, ci a ținut numai odaia, și cum n-a cumpărat moșul Hâncestilor acea moșie, când a ținut pe muma Neculii și a lui Doni, și precum n-a auzit de la nimeni, nici știu ei să fi dat Doni, cu frații lui, bani la răscumpărătul Ghețaoanilor, și precum nu îmblau ei nici cu un meștersug și nici au vreun zăpis tăgăduit, fără de câte au scos la divan. / **Al nouălea**, o carte gospod, tot dintr-același an și zi, de la domnul Mihai Racoviță voievod, de păra ce a fost între Mogâldea medelnicer și cumnații săi Grigoraș, Neculai și Miron, feciorii lui Dumitrașco Hâncul, nepoții lui Mihalcea Hâncul stolnic, și între Constandin Potlog, feciorul Neculii, și Gheor-ghiță, feciorul lui Constandin Potlog, pentru moșia din săliștea **Ghețaoani**, pe care o trag Potlogeștii că ar fi dreaptă moșia lor, de pe Necula, tatăl lor, și de pe frații Neculii, Doni și Constandin, care au fost hiaștri Mihalcei Hâncului, și de pe moașa (bunica) lor Nastasia, pe care a ținut-o Mihalcea Hâncul, care moșie ar fi fost zălogită de un neam al lor, și pe urmă dară a luat Mihalcea Hâncul pe moașa (vunica) lor Nastasia și s-au rânduie feciorii ei Necula, Doni și Costandin, și ar fi răscumpărat moșia Ghețaoanii, și Doni ar fi făcut schimb

cu domnul Dabija voievod, luând din hotarul târgului Lăpușna, și apoi iarăși același domn ar fi stricat acel schimb. rămânând **Fău-reștii** loc gospod, și Doni și-a luat Ghețaoanii, și după ce a pierit Doni, și au murit și Necola și Costandin, ar fi rămas acele zapise ale Ghețaoanilor la muma lor, ce a ținut-o Mihalcea Hâncul, și după moartea ei au rămas la Hâncul; și Hânculeștii încă au arătat că moșia Ghețaoanii întâi a cumpărat-o domnul Vasile (Lupu) voievod, încă din boierie. de la niște femei, Irina, Gaftona și Marula, arătând ei zapisul, și apoi a dat-o domnul Vasile voievod danie unui Marcu jicnicer, arătând ei și ispisocul acela de danie, și de la Marcu jicnicer ar fi cumpărat-o Mihalcea Hâncul, și zapisul s-ar fi înecat, dar a mărturisit Todirașco crucerul, om bătrân, că a văzut și a citit zapisul, și li se încheie judecata după jurământul ce au făcut Hânculeștii pe ponturile ce se arată prin mărturia vornicilor de poartă (divan), dându-se pe Potlogești rămași. / **Al zecelea**, un zapis din **1744** (7252), ianuarie 13, de la Lupa, jupâneasa lui Mogăldea medelnicerul, cu care a dat danie lui Vasi-lache Măzărachi jicnicer jumătate de moșie **Ghețaoanii**, cu jumătate de moară, ce a avut de la părinții ei, iar jumătate de moșie și cu jumătate de moară arată ca este a frățâne-său Grigorașco postelnic. / **Al unsprezecelea**, un hrisov din **1745** (7253), noiembrie 25, de la domnul Ioan Neculai voievod, cu care întărește lui Vasilache Măzărachi jicnicer jumătate de **Ghețaoani** și jumătate de moară, după dania sus arătată. / **Al doisprezecelea**, un zapis, tot dintr-același an, martie 24, de la Grigoraș Hâncul postel-nic, feciorul lui Dumitrașco Hâncul, cu care a vândut lui Vasilache Măzărachi medelnicer și cealaltă jumătate de sat de **Ghețaoani**, drept 150 lei. / **Al treisprezecelea**, o carte din **1746** (7254),

ianuarie 3, iscălită de Iordachi Canta hatman, de judecata ce a fost între Miron Hâncul, care zice că dania surori-si Lupa ar fi fost dată cu înşe-lăciune, şi între medelnicerul Vasilache Măzărachi; şi Miron Hâncul se dă rămas. / Şi **al patrusprezecelea**, o mărturie din **1754** (7262), iulie 28, de la câţiva oameni, prin care arată că moşia **Gheţaoanii** s-a stăpânit de Lupa medelniceriţa şi de frate-său Grigoraş, iar alţi fraţi nu s-au amestecat. // Deci, după ce am citit scrisorile tuturor părţilor şi am văzut şi starea locului, am înţeles **întâi** că scrisorile **Buiucanilor** nu arată să fi avut vreodată iaz şi moară în Bâc, nici mai înainte, până a nu intra la mănăs-tirea Galata, cum nici după ce a intrat la mănăstire, ci scriu numai cu loc de iaz şi de moară în Bâc, iar mă-năstirea Căpriana pe moşia **Visternicii**, atât din ispisocul domnului Ştefan voievod (cel Tânăr) din **1525** (7033), cât şi după cele mai din urmă scrisori, ce sunt la stolnicul Dumitraşco Râşcanul, cum şi după ştiinţa oamenilor se dovedeşte că au avut iaz şi moară în Bâc, care iaz se vede de faţă, şi nu poate mănăstirea Galata a se acolisi de iazul acela, mai ales că. după cumpănirea apei, ce s-a făcut de către morari pe care înşişi părinţii egumeni i-au adus, are loc să-şi facă şi mănăstirea Galata, pe moşia **Buiucanii**, iaz şi moară, din sus de movila lui Bâtcă, însă păzind şi mănăstirea Căpriana a nu-şi înălţa iazul mai mult decât a fost din vechi; **al doilea**, pentru pretenţia ce face cuvioşia sa, egumenul de Căpriana, ca să strice schimbul, cu cuvânt că şi acea jumătate de vad de moară, ce l-a luat mănăstirea de la răposatul vornic Constandin Râşcanul, ar fi fost tot al mănăstirii, după cuprinderea pomenitului ispisoc de la domnul Ştefan voievod, care ispisoc, după cercetarea ce am făcut, măcar că nu arată numele moşiei, dar după arătare semnelor, adică pomenind, la capătul

dinspre Bâc, de **Chișinău**, și la capătul de dincolo de dealul ce este deasupra Tohatinului, până unde și acum se stăpânesc **Visternicii**, și mai pomenind și, de iasta parte de Bâc, de o fântână și șipote de piatră, cu izvoare îndes-tul curgătoare și cunoscute din vechi, se cunoaște că cuprinderea aceluia ispisoc de locul acesta trebuie să fie dar ori de a fost a mănăstirii Căpriană și s-ar fi numit vreo-dată Moldovița, s-au de a fost acelei știute mănăstiri Moldovița, însă stăpânirea, după ispisocul acesta, se vede părăsită, căci, de la acel ispisoc și până la scrisoarea de danie a Anii, logofeteasa lui Solomon Bârlădeanu, ce a făcut către nepoată-sa Acsănia, se văd trecuți 175 ani, și mănăstirea Căpriană nu se vede că a stăpânit, până la anii **1727** (7235), când răposatul domn Mihai Racoviță voie-vod, după moartea lui Dracea serdarul, a luat moșia Visternicii și a dat-o numitei mănăstiri Căpriană; **al treilea**, pentru iazul cel cere și mănăstirea Sfânta Vineri, ca să-l aibă moșia **Chișinău** în apa Bâcului, adevărat, atât ispisocul mănăstirii, cât și în ispisocul de sus pomenit, al domnului Ștefan voievod, ce l-a arătat egumenul de Căpriană, arată că și Chișinău a avut iaz și moară în Bâc și, încât la ispisocul domnului Ștefan voievod arată pe iazul Chișinăului drept hotar, la marginea cea din jos, a acelei jumătăți de sat, ce o cuprinde acel ispisoc. Dar cercetând noi, acum, de la iazul Căprianei pe Bâc, în jos, între moșia Ghețaoani și între moșia Chișinău alte iazuri nu sunt, fără numai două iazuri, pe care scrisorile Ghețaoanilor în cel mai din sus iaz, pe care cuvioșii sa egumenul de Frumoasa îl pretinde că ar fi iazul Chișinăului, arată că și-ar fi făcut moară într-o gărlă un Grigoraș Sava pârălăbul, dar de a făcut el iazul din pajiște sau de a găsit ieșătură veche acum nu se poate ști; cel mai din jos iaz decât acesta

îl arată că este făcut de un Bogos pârcălabul, și aceste două iazuri nu pot să încapă, căci cel din jos îneacă pe cel din sus; se mai cunoaște un iaz vechi, mai în jos la marginea cea din jos a moșiei Ghețaoanii, care acum se află în cuprinderea stăpânirii Ghețaoanilor, dar a ieșit protopopolul Stavarachi, care are moară puțin mai în jos, și a zis că-i de moșia sa **Ciorna** și, pentru că îneacă iazul ce îl făcuse Bogos, l-ar fi lăsat moșii (bunicii) săi și el s-a pogorât mai jos, de și-a făcut moară. Dar niscaiva scrisori vechi nu ne-a arătat, ci numai niște zapise mai noi, zicând că scrisori vechi, de vor fi, sunt pe la alți răzeși împrăștiați și nu poate acum să le aducă. / Și așa, precum am arătat, între Ghețaoani și între Chișinău neputând să încapă două iazuri și dacă tot ispisocul dom-nului Mihai Racoviță voievod din **1705** (7213) nu va putea să apere apa Băcului dinspre ținutul Lăpușnei, pre-cum până acum s-a stăpânit, apoi va intra și Chișinăul la un vad de moară, și un vad va rămâne al Ghețaoanilor. // Prin luminată cartea măriei sale lui vodă, ni se poruncește ca să măsurăm de-a curmezișul acea jumătate de moșie, ce o cuprinde ispisocul domnului Ștefan voievod, după semnele ce le arată. și pe atâta să mai dăm în jos și cealaltă jumătate de sat, și apoi să măsurăm și Ghețaoanii, pentru care, după poruncă, am făcut această ispită, ca să măsurăm tot trupul cât să stăpânește cu nume de Vis-ternici, și să-l dăm în două. Dar apoi cu totul fugi din noima ispisocului, nerămânând jumătății celei de sat, din partea de sus, nici unul dintr-acele semne, adică nici se atinge nimic de Chișinău, nici împotriva nu este vreo fântână, cum nici la înjumătățirea vreunui iaz; ci noi am măsurat de-a curmezișul tot trupul, cât se stăpânește cu nume de Visternici, din marginea din sus, dinspre Petrecani, de la movila lui Bâtcă, și până la marginea cea

din jos, dinspre Ghețaoani, în capul iazului ce-l pomenesc scrisorile Ghețaoanilor că-și făcuse Grigoraș Sava moară, și au ieșit 1.065 stânjeni gospod; au măsurat, de acolo, din jos cât se stăpânește cu nume de Ghețaoani, și au ieșit 1.095 stânjeni; însă cu 200 stânjeni, ce a arătat protopopul Stavarachi împresurați din moșia sa Ciocanii, ce este alătura cu Ghețaoanii, pe din jos. / Deci într-acest chip aflând pricinile, precum arătăm, am făcut și hartă de starea locului, și luminatul divan va da hotărâre după cum va fi drept”³⁵⁸.

1774, iunie 5: Satul **Făurești**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Satele de Jos, după recensământul lui Rumeanțev³⁵⁹, avea **toată suma caselor 23**. Scădere rufeturi 1: 1 femeie săracă. Rămân birnici 22. / **Țărani (birnici)**: Maței, vornic / Timofți Agărici / Gheorghe Pintilii / Toader, cioban / Ioniță Pătrăbu / Ion Pătrăbu / Sava Cucoș / Toader Bălaor / Istrate Frunză / Grigori Timofți / Ion Bălaor / Vasile Țâncă / Grigoraș Penteleiu / Grigoraș, bejenar / Petre fiul lui Răzmeriță / Toderășco fratele potropopului / Simion Sucitul / Ștefan Vădianu / Ioniță cumnat potropopului / Ioniță Trepăduș / Istrate Chiriac / Gheorghe fiul sârbului. // **Femei sărace**: Gafița, săracă.

1904: „**Făurești**, sătuc în județul Orhei, volosti Hârtop, așezat pe țărmul stâng al râulețului Ichel, la gura Scurta. Are 34 case, cu o populație de 185 suflete”³⁶⁰.

³⁵⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 198-213

³⁵⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 456

³⁶⁰ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 94

FĂUREȘTI

(lângă Miroslava, comuna Miroslava, Iași).

1635, iulie 16: „O mărturie hotarnică de la Constantin Hăugul, scriind” cum a mers „să aleagă cu sufletele a oameni buni hotarul **Mihăileștilor** (lângă Brătuleni, comuna Miroslava, Iași) dinspre hotarul **Bră-tulenilor** (comuna Miroslava, Iași) și dispre hotarul **Tăuteștilor** (comuna Rediu, înglobat în Iași)... Pusu-s-au și semne de asupra Mihăileștilor, între Brătuleni. În dial, într-o moviliță, au pus un stâlp de piatră; dintr-acel stâlp de piatră, în dreptul locului, peste Bahlui, la Colacul Ulmului. De aici, o ia peste șes, la dial, în Glodul Albu, drept la deal, în drumul Mihăileștilor. Deci, ia la deal, pe din jos de Movila Găunoasă. Deci, ia culme în sus, pe deasupra Tălpălăilor, la stâlpul vechi; din stâlp, la vale, unde coboară drumul Tăuteștilor, la alt stâlp, peste drum, deasupra Glodului Albu, pe coaste, în dreptul locului, la spinii lui Răhat. De-acia, pe drum la dial, la Vale Ged-zuniilor, în jos pe Vale Lățcanilor, până în Bahlui, drept la dial în pisc, dinspre **Cogești** (Cogeasca, comuna Leț-cani, Iași), până în obârșiile Răcii, la aria cea călugă-rească, apoi la Rece în gios, peste drum la deal, până în vârf, unde se împreună hotarul, cum au ridicat cu sufletele lor acești oameni buni, anume: vătămanul din **Bră-tuleni**, și vătămanul Brae din **Făurești** (lângă Miroslava, comuna Miroslava, Iași), și vătămanul din **Mihăilești**, și vătămanul

din **Tăutești**, și Ionașco Argig de acolo și alți oameni buni”³⁶¹.

1638, octombrie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Gheorghe Maicăș și lui Toader Grecul din **Făurești** (comuna Miroslava, Iași), să meargă „la satul **Uricani** (comuna Miroslava, Iași), împreună cu acest fecior al lui Gavrilaş, logofătului celui mare, și să soco-tiți, cu oameni buni și cu acest fecior, și să alegeți partea Tomei, din jumătate de sat de Uricani, a patra parte, să i se dea lui deosebi de către alți răzeși”³⁶².

FAURI

(lângă Benești, comuna Vutcani, Vaslui).

1558, aprilie 14: Întărit de Alexandru (Lăpușneanu) voievod urmașilor fraților Dragomir și Groza Cașotă, adică Tudora, Neaga și Ana, fetele lui Ion, nepoții lor Titiul, Gliga, Palaga, Anușca, Magda și Agafia, fiii Mărinei, fata Fedcăi, fiii Mircei, nepoți lui Dragomir Cașotă, nepoata lor Anușca, nepoții de frate Leahul și Ileana, fiii Șandrei, nepoții lui Dan și Gavril, fii ai lui Vasco, fii ai lui Udrea, toți nepoți lui Groza Cașotă, care primesc ispisoc pentru moșiile „din ispisoc de întăritură ce-au avut părinții lor Mircea și Udrea de la moșul (bunicul) nostru, bătrânul Ștefan voievod, satele anume

³⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 169, pp. 203, 204

³⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 490, p. 458

Sârbii, în gura Lohanului, care acum se numesc **Cășoteștii** și cu mănăstire, **Tecuceștii**, în dreptul Cășoteș-tilor și în dreptul gurii Lohanului, de ceea parte de Crasna **Faurii** și pe Horăiața, **unde a fost Vâlce**, și în matca Chigheciului **unde a fost Silea** și peste deal, pe Ialpuh, **fântânele Cășoteștilor**”³⁶³.

1602, februarie 24 : Ispisoc de întăritură de la Ieremia Movilă voievod, după împărțirea moșiilor lui Bucium vornic, între văduva lui Antemia și feciorul lor lor Grigore Bucium... / Și s-au venit în partea lui Bucium vornicul „jumătate de sat **Crainici** pe Polocin, satul **Faurii**, cu vad de moară, satul ce se cheamă **Lunca Mare**, cu vad de moară, jumătate de sat **Oteștii**, cu vad de moară în Răcățau, jumătate de sat **Buciulești**, cu vad de moară în Bistrița, jumătate de sat **Găureni** pe Prut, a treia parte de sat **Echimăuți**, în ținutul Orheiului, a treia parte de sat **Săharna**, satul **Boșotenii** pe Bistrița, cu vad de moară, a patra parte de sat **Poienile**, la Vaslui, 2 fălci de vie în dealul **Horodiștii**, lângă **Cotnari**, și o falce de vie la **Zlodiica**... / Și jupânesei Antemia i s-a venit satul **Năneștii** și cu hotarul **Ungurenii**, jumătate de sat **Horgeștii** pe Răcățau și cu vad de moară, a patra parte din sat **Gălești**, pe pârâul Răcățul, a patra parte din **Bizighești**, cu moară, a patra parte a satului **Poenile**, la Tecuci, jumătate de sat **Voinești**, a patra parte de sat **Corneștii** de la Cârligătură, a patra parte de sat **Porosălnici**, trei fălci de vie la **Cotnari**, 2 fălci la dealul **Horodiștii**, 1 fălci la **Zlodiica**... / Deci s-au așezat de bunăvoie”³⁶⁴.

³⁶³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 35-37

³⁶⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 17, pp. 28, 29

1613, martie 4: Zapis de mărturie de la Andrieș șoltuzul și 12 pârgari din **târgul Vasluiului**, Ionașco Peaicul, Dumitru uricar, Ionașco vataș de hânsari, Petre Goagă din **Părtanoși**, Petriman visternicel de acolo, Epatie ot **Mărășei**, popa Gligore din **Popșori**, Pătrașco Măreiai, Ionașco, Stoica Muntean și Anton din **târgul Vasluiului**, în care mărturisesc cum au venit Simion Crasnăș, fiul Măricăi, nepot Giurgei Crasnăș, și a vândut din jumătate de sat **Grumăzești**, jumătate, și din jumătate de sat **Fauri**, iarăși jumătate, cu loc de moară în apa Vasluiului, dumisale lui Voico marele logofăt, pentru 150 taleri de argint”³⁶⁵.

1628, septembrie 1: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui clucer Ionașco Cujbă, după o pâra la Divan, depusă de Gavrilaş și Antimia, fiii lui Gligorcea, și de la verii lor Dumitrașco și Solomon, fiii Măriicăi, toți nepoții lui Nicoară Liciul, „pentru jumătate din satul **Cârsteștii**, ce este pe Moldova, în ținutul Sucevei, spunând că le este dreaptă ocină și dedină și le face mare asuprire și le stăpânește ocina... Ionașco clucer a arătat înaintea noastră un ispisoc de la Simion Moghila voievod, că a avut pâra atunci cneaghina lui Golăi logofăt cu nepoții lui Nicoară Liciul și ai lui Romășcel pentru niște bani ce a dat panul ei, Golăi logofăt, bunicului lor, Ni-coară Liciul, și lui Romășcel. Și puseră ei zălog două sate, **Faurii** și **Grumăzeștii**, ce sunt în ținutul Vasluiului, și cu acei bani și-au cumpărat niște robi de la tătari. Apoi s-a aflat că n-au nici o treabă cu acele sate și s-au luat de la Golăi logofăt și au rămas nepoții lui Nicoară Liciul și ai lui Romășcel să-i plătească acei bani. Iar alte rude ale lor și-au plătit partea,

³⁶⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 205-207

iar dintre nepoții lui Liciul nu s-a aflat nimeni să plătească, ci numai a a dat boierului nostru mai sus-zis, Ionașco Cujbă clucer, 120 ughi galbeni, pen-tru că cneaghina lui, Stana, a fost nepoată lui Nicoară Liciul. / La aceasta, domnia mea și cu sfatul nostru i-am judecat după legea țării și am aflat ca, deoarece n-a avut Cujbă clucer copii cu cneaghina lui Stana, să-i întoarcă nepoții lui Liciul banii mai sus-scriși, 120 ughi galbeni, și de asemenea 363 ughi bani buni pentru așezările de a făcut acolo, iazuri și mori, și berării și sladnițe, și vecini, și prisacă, și 13 case, pe care le-a prețuit Cehan mare pitar cu oameni buni și să-și stăpânească dedina. Iar nepoții lui Nicoară Liciul, dacă au văzut că le vine să întoarcă atâția bani, nu s-au apucat să întoarcă, ci s-au tocmit cu boierul nostru și i-au vândut această jumătate din satul Cârstești, pentru 280 taleri bătuți”³⁶⁶.

1643, aprilie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Apostol Cehan. Care cumpără, cu „trei cai, două vaci cu viței, 20 ughi (ducați ungurești) și 14 stupi”, de la Vasile Bolișor, în temeiul unui zăpis de mărturie de la preotul Vasile, Toma, Dănăilă, Toader Pleșca, Vasile Co-tea și Necula din **Ivești** (comuna Ivești, Vaslui), „dreptele sale ocini din satul **Măreței** (comuna Tanacu, Vaslui), din **Poenеști** (comuna Poieniеști, Vaslui), din **Grumă-dzești** (comuna Tanacu, Vaslui), din **Fauri** (comuna Vutcani, Vaslui), din **Prigorcenі** (comuna Văleni, Vas-lui), din **Tăcmănești** (comuna Ștefan cel Mare, Vaslui), din **Petrești** (comuna Văleni, Vaslui) și din **Băilești** (comuna Poieniеști, Vaslui)... / Și la acestea, întărim lui Apostol

³⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 397, pp. 543, 546

Cehan și altă parte din satul Prigorceni, cumpărată de la Loghina, fiica lui Bogze logofăt, și de la fiul ei Orăș”³⁶⁷.

1645, martie 16: Cârstiian, feciorul Măriei, nepotul lui Gavril, sora lui Tiliman și a lui Petrilă, din satul **Vorniceni** (comuna Tulucești, Galați), dăruiește Măriei de Bancovici, „drept sufletul mâne-mea Mărie și drept sufletul meu, ca să ne fie pomană în veci... toată partea mâne-mea Măria din satul **Fauri** (azi Poșta Elan, comuna Vutcani, Vaslui), ce este pe valea Bancovicilor, mai sus de **Piscani** (lângă Vlădeni, Galați), ce se împarte cu răspopul Mihăilă și cu Dămian Cioroiul... dinaintea poporului și a bisericii, a popii lui Eftimie din **Popești** (comuna Miclești, Vaslui), Miron Șușman de **Giurcani** (comuna Găgești, Vaslui), Ionașco Fâsteci, Oarța de **Păgăceni** (lângă Popeni, Vaslui), Nistor a Flocoasei, Cazanoschi și mulți oameni buni”³⁶⁸.

1753, iunie 1: Fostul mare șetrar Ion Racoviță, fiul răposatului hatman Dumitrașco Racoviță, vinde „fratelui meu cel mai mare, Radul Racoviță vel vistiernic, drept 1.845 lei, toată partea mea de moșii de aici, din Moldova, anume **Fireștii** întreg și cu toate casele și namestiile de primprejur; **Părtenii**, cu heleșteu; **Sărata**, cu heleșteu; **Valea Ră** ce se zicea **Răii**, cu moară gata pe apa Vasluiului; părțile din **Tătărăni**; părțile din **Portari** și din **Olari**; **Prigorceni**, sat întreg, cu heleșteu; părțile din **Țigănești**; părțile din **Boțoe** și din **Chihoae**; **Faurii**, sat întreg; un loc de prisacă din **Băicani**; parte din **Drăcșani**;

³⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 83, p. 89, 90

³⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 30, p. 23

satul din gura **Ocoalelor** din ținutul Lăpușna; 7 pogoane de vie la **Timerleani**”³⁶⁹.

FAURI

(contopit cu Zănești, comuna Zănești, Neamț).

1462, septembrie 15: Întărit de Ștefan voievod, „mănăstirii noastre de la Piatra lui Crăciun (Piatra Neamț), unde este hramul Adormirea preasfintei născă-toare de Dumnezeu și pururi fecioară Maria”, care pri-mește uric pentru „anume satele și morile: moara cea mare care este pe Bistrița (Bistrița, comuna Viișoara, Neamț) și în Zdvijinții (Zvijinți, Arca sau Doamna, parte din Piatra Neamț), de la Doamna și Sobolești (sat lângă Săvinești, Neamț), și **Faurii** (înglobat în Zănești, Neamț), și Vascăuți (lângă Săvinești, Neamț), și Brașeuți (Brășă-uți, comuna Dumbrava Roșie, Neamț), și Bulgari (partea a municipiului Piatra Neamț), și Mărăței (în Piatra Neamț), și Dărmăneștii pe Chivejdi (în Piatra Neamț), și Oprișani

³⁶⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 128

(Cuejdiu, comuna Gârcina, Neamț), de asemenea pe Chivejdi, și Răidăceștii (lângă Turturești, comuna Girov, Neamț), și Tortoreștii (numit și Tătărăși, azi Turturești, comuna Girov (neamț), două părți – o parte pe care ei au cumpărat-o de la Cozma, fiul lui Băloș, pentru 75 de zloți tătărăști –, și Căuceleștii pe Cracău și cu moară (Căciulești, comuna Girov, Neamț), și Mân-dreștii pe Orbic (lângă Goșmani, comuna Români, Neamț), și satul lui Șerbu Răspop (Beșicani, comuna Săucești, Bacău), și Stăuciani, amândouă cuturile și cu moară și cu iaz (Săucești, Bacău), și morile de la Bacău, pe care ei le-au întemeiat din pustiu, și prisaca de la Fundu, dincolo de Siret (Siretu, comuna Letea Veche, Bacău), unde a întemeiat Martie, și via de la sare, la Bacău, în Dealul Sării, și Vâlsăneștii, mai sus de Bacău, și cu dârsta (partea de sus a Bacăului), și Lucăceștii pe Tazlăul Sărat (parte a orașului Moinești, Bacău), și satul anume Heciani, și cu morile, pe Siret, pe care l-a dat lor pan Hodco Știbor din uricul său, pentru sufletul său, și mănăstirea unde este hramul Sfântul Bogoslov, și mănăstirea de la Bahlui, și cu moara, și mănăstirea de la Bohotin, și cu moara, și prisaca Cozia, de la Bohotin, și Botna, pe Nistru, și cu prisaca și cu Iezerul Alb și cu toate gârlele, care din veac ascultă de Botna, și moara de la gura Chivejdiului, sub Piatra lui Crăciun, și prisaca de la Itchil, și poiana de sub Ceahlău, și poienile de la Chi-vejdi”³⁷⁰. Hotarele, din veac.

1468, februarie 5: Întărit de Ștefan voievod lui Dragoș, care primește uric pentru „ocina lui, satele anume Faurii pe Bistrița și cu loc de iaz la Bistrița, iar de aici, drept în față, satul Băhneni, la gura Bahnei și cu loc de iaz

³⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 107, pp. 151-154

și cu mori... Iar hotarul acestor ocine mai sus scrise, **părți din satele Fauri** cu Băhneni la gura Bahnei, și cu loc de iaz și cu mori, să fie cum se va alege pe părți, iar din celelalte părți, după vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”³⁷¹.

1491, aprilie 20: Întărit de Ștefan voievod „sfintei noastre mănăstiri, pe care am făcut-o la Tazlăul Mare, trei sate din satele noastre drepte domnești, ce sunt pe Bis-trița, anume: Zăneștii și Stolnicii (comuna Zănești) și Faurii (contopit cu Zănești), mai jos de gura Cracăului, care acele sate au fost din ocolul curților noastre de la Piatra... Și iarăși am dat și am miluit domnia mea sfânta noastră mănăstire mai sus scrisă, Tazlău, cu un sat, anume Bureștii pe Siret, unde se numește Fundul (Bu-nești, numit și Fundul lui Bogdan, apoi Siretu, Bacău), care acel sat Bureștii a fost ascultător de curțile de la Bacău, și cu loc de prisacă peste Siret, în pustie, unde se cheamă Mănăstirea, și cu bălți la Siret, să fie sfintei noastre mănăstiri mai sus scrise, a Tazlăului, și cu tot venitul, de la noi uric, neclintit niciodată, în veci. Iar hotarul acelor sate mai sus scrise pe Bistrița să fie după vechile hotare, și al acelui sat de pe Siret să fie din toate părțile după vechile hotare, pe unde au folosit din veac”³⁷².

1623, martie 9: Porunca lui Ștefan Tomșa voie-vod, dată slujbașilor și dăbilarilor de a lăsa „foarte în pace satele

³⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 151, pp. 219, 220

³⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 93, pp. 185, 186

Zăneștii și Dinganii (inclus în Zănești), care sunt ale sfintei mănăstiri Tazlău”³⁷³.

1634, aprilie 25: Zapisul popii Ionașco și al fratelui său Gheorghe din **Rușciori** (lângă Jidești, conto-pit cu Dochia, comuna Girov, Neamț), prin care măr-turisesc că au vândut a lor „dreaptă moșie din sat din **Aldești** (înglobat în Cârligi, comuna Filipești, Bacău), din jumătate de sat jumătate, adică din tot satul Aldești, a patra parte de sat... jupânesei Nastasia slugeroaei, jupâ-neasa lui Gheorghe Arapul ce-a fost sulger mare și cuconilor dumisale, drept 120 lei... Și în tocmeala noastră au fost preotul Trifan și Albul ot **Costiani** (Costeni, lângă Podoleni, Neamț), Ionașco vătămanul ot **Podoliani** (comuna Podoleni, Neamț), Păntelei și Dumitrașco sinovi Păntelei ot **Hărlicești** (înglobat în Orbic, contopit cu orașul Buhuși, Bacău), Constantin Bantăș, ot **Fauri** (contopit cu Zănești, comuna Zănești, Neamț) și mulți oameni buni s-au prilejit”³⁷⁴.

1900: „**Faurii de Jos**, sat în județul Neamț, plasa Bistrița, comuna Zănești; formează, cu marginile sale dinspre sud, hotarul dinspre comuna Podoleni; este situat spre sud de satul Faurii de Sus, la 20 km depărtare de orașul Piatra. / **Faurii de Sus**, sat situat în drumul șoselei județene mixte Piatra-Bacău, la sud de satul Zănești, depărtare de 18 km de la orașul Piatra”³⁷⁵.

³⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 31, pp. 45, 46

³⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 104, p. 116

³⁷⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 328

FECHETEȘTI

(sau Fichitești pe Răcățău, Bacău).

1546, martie 20: Întărit de Petru (Rareș) voievod lui Gherasim Trușan vătav, care cumpără, cu 250 zloți tătărești, de la Grozav și soră-sa Gora, „partea lor de moșie... ce este pe pâraul Răcățăului, ținutul Adjudului, anume **Fichiteștii**, și a mai cumpărat o bucată de moșie de la Fetion, neam lui Ștefan voievod, drept 40 zloți ungurești, care moșie este o poiană pe zeletin și are hotar vechi o fântână, anume Căzăpada”³⁷⁶.

1546, aprilie 22: Întărit de Petru (Rareș) voievod Mușei și seminției ei Dragotă, care primesc ispisoc, „din dresese ce au avut moșii (bunicii) lor Ulea și Iuga de la Ișiaș și de la Ștefan voievozi, jumătate de sat **Sperlești**, partea din sus, jumătate de sat **Procești** (pe Turlui, mai jos de Șperlești, lângă Turluianu³⁷⁷, Bacău) și jumătate de fat **Fechetești** (sau Fichitești pe Răcățău, ținutul Adjud³⁷⁸, Bacău), ca să le fie de la noi uric”³⁷⁹.

FEDELEȘENI

³⁷⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 9-10

³⁷⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 204

³⁷⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 102

³⁷⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 228, 229

(comuna Strunga, Iași).

1491, ianuarie 7: Întărit de Ștefan voievod fraților Mircea și Anușca, fraților Lazor, Dragotă, Andrușco, Neaga și Mărina, fraților Coste și Fedca, nepoților lor Toader, Sofiica și Nastea, fiii lui Ivanco Vărsatu, și Stanei, fiica lui Dragomir Cașotă, și nepoților ei Ion și Fedca, fiii lui Mircea Cașotă, nepoții lui Bratul viteazul, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satele anu-me: Brătuleștii, și Fedeleșanii, și, la Cârligătura, Goeștii și Vârstații”³⁸⁰. Hotarul, din veac.

1617, aprilie 16: Radul voievod întărește lui Nistor Ureche toate satele lui din Moldova, printre care „partea lui din **Brătulești** și jumătate de sat de **Fedeleșeni**... și satul **Goești**... și partea lui de sat din **Sârbi**... și din **Lungani** și din **Șăpticeni**... din ținutul Cârligăturii”³⁸¹.

1626, noiembrie: Zapisul lui Chirilă din **Fedeleșeni**, feciorul Onciului, nepotul lui Dumitru Ferăchi, stră-nepotul Drulei spătarul, prin care mărturisește, în prezența acelorași martori, că a „vândut dumisale Lupului Prăjescul toată partea mea, câtă se va alege, din sat de **Drulești**, din partea dinspre Popești, cu tot venitul, cu vad de moară în Siret și în valea satului și cu vad de moară în valea ce se cheamă Lățăcoaia, și cu fânaț la luncă și la deal, și cu pomete și cu bălți de pește la Siret... drept 6 taleri de argint”³⁸².

³⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 84, pp. 167-169

³⁸¹ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 36

³⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 137, pp. 165, 166

1633, martie 8: Zapisul lui Gligorie Goia, Gheorghe Năvrăpăscul, Iacob Moțoc și Romanot **Văscani**, Lazor Moțoc ot **Movileni**, Dănilă din **Hândrești**, Grigore din **Miclăușeni** și Chirilă de **Fedeleşeni**, în care mărturisesc că surorile Anna și Palaghia, fetele Măricăi, nepoatele lui Toader Ferghi, strănepoatele lui Pașco, și seminția lor Aftimiia preoteasa, fata popii Simion, nepoata lui Ferghi, strănepoata lui Pașco, „au vândut toată partea lor, ce se va alege din jumătate de sat din **Drulești**, cu vad de moară în Siret și-n valea satului... dumisale Lupului Prăjescul postelnic, drept 12 taleri bătuți”³⁸³.

1774, iunie 26: Satul **Fedeleşanii**, sat răzeșesc, ținutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev³⁸⁴, avea **toată suma caselor 10**. Scădere rufeturi 6: 3 popi și diaconi, 3 mazili și ruțași Rămân birnici 4. / **Birnici**: Ion Fedeleşan / Costantin Bezade / Mihălache Fedeleşan / Apostol, vieriu din Brătulești. // **Rufeturi**: Popa Ștefan / Ursachi, diacon / Cășian, monah / Grigoraș Pilat, mazil / Neculai sin (fiul) lui, mazil / Vasile Albul, ruțaș.

1900: „**Fedeleşeni**, sat în județul Roman, plasa Siretul de sus, comuna Strunga, spre sud de băile Strunga și la o depărtare de 3 km 500 m de ele. Are 79 familii sau 365 suflete, din care 100 contribuabilă. Știu carte 9 persoane. Sunt 91 case. Are o biserică de lemn. Se lucrează rotăria. Sunt 285 vite mari cornute”³⁸⁵.

³⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 310, p. 400

³⁸⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 262

³⁸⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 347

FEDEȘTI

(comuna Șuletea, Vaslui).

1488: Întărit de Ștefan voievod lui Toader Gherman, care cumpără, cu 60 zloți tătărești, de la Dașco, fiul lui Gostilă, „seliștea **Lăhovenii** (sat dispărut, din comuna Fedești, aproape de Banca, Tutova)”³⁸⁶.

1489, ianuarie 16: Întărit de Ștefan voievod lui Mihul Ciocan, care cumpărase, cu 50 de zloți tătărești, de la frații Lazea și Micul, fiii lui Ivan Ciumalea, și de la verii lor, Sima, Ivan și Măria, fiii lui Toader Ciumalea, „dreapta lor ocină și dedină, din uricul și privilegiul bunicului lor Ivan Drocici... jumătate din sat **Fedești**, partea din câmp”³⁸⁷. Hotarul, jumătate din tot hotarul.

1675, martie 17: Gligorașco, feciorul lui Silion de **Fidești**, vinde vistiernicului Tudosa Dubău și jupânesei Marecuța, pentru 12 lei, „o parte de ocină din satul **Itrinești** și din **Balosenеști**, cumpărată de tatăl meu Silion și de mama mea Anița de la Ștefan, feciorul Ioanei, nepot lui Dorin”³⁸⁸.

1900: „**Fedești**, sat în județul Tutova, plasa Târgul, comuna Banca, spre est de Banca, în marginea de est

³⁸⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 6, pp. 9-11

³⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 45, pp. 84-86

³⁸⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 88, 89

a județului. Are 373 locuitori, din cari 36 știu carte, și 81 case”³⁸⁹.

FEDEȘTI

(pe Prut, între Camenca și Dubovăț, ținutul Iași,
lângă Cohănești, raionul Glodeni, Moldova).

1617, august 14: Întărit de Radul voievod fraților Luoul, Grigore, Gheorghe și Fedora, feciorii Cristii Balș și ai jupânesei Odochia Ruxandei, / nepoatei lor de frate Tudosca, fata lui Mateiaș, / nepoților de soră Costanda și Pavăl, feciorii Antemiei, / toți nepoți și strănepoți lui Ionașco Căpotici, Ilie Mustață postelnic, Bulhac paharnic și Moga aprod, care primesc ispisoc „pe a lor ocine și moșii ce au avut de la moșii lor... „jumătate de sat, anume **Albeștii** bătrâni pe Jijia, cu vii și cu livezi, și jumătatea satului **Șărbăneștii**, partea din sus, de către Albeștii bătrâni, iarăși pe Jijie, în ținutul Hârlăului, și satul **Zlătarii**, între Cozancea și satul **Ionășenii**, iarăși pe Jijia, cu mori

³⁸⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 348

pe Jijia și cu hotar pe amândouă părțile Jijiei... și jumătate de sat **Albești**, partea de sus, cu mori pe Jijia, ce sunt în ținutul Dorohoiului, și jumătate din satul **Fedeștii** pe Prut, și bălți de pește și cu loc de iaz și de moară în Camânca și în Dubovăț, și satul **Corhăneștii** și cu cutul **Giulești**, iarăși pe Prut, într-un hotar cu Fedeștii, ce sunt în ținutul Ieșului, și jumătate de sat din **Ciuhești**, parte de sus și cu vad de moară în Siret, și cu râmnice ce sunt în ținutul Sucevei, și a treia parte din jumătatea satului **Capoteni** sub Trebice, ce este în ținutul Hotinului, care aceste moșii sunt osebite de către alte rudenii ale lor”³⁹⁰.

FELEȘTI

(inclus în Brănișteni, Neamț).

1623, noiembrie 24: Întărit de Radul voievod, după împărțirea moșiilor, între urmașii lui Seachil, când s-a convenit și „s-a venit în partea slugii noastre Dumitrașco Seachil și a cneaghinei lui Nastasia satul **Seliște** **Rusii** (Seliște, Neamț) și satul **Bârjoveni** (comuna Secu-ieni, Neamț) și **Feleștii** (inclus în Brănișteri, Neamț); iar în partea lui Tofan Seachil și a surorii lui Todosia s-a venit satul **Gocimani** (Goșmani, Neamț) și satul **Ară-meștii** (comuna Bahna, Neamț) și **Seliște** **Rumânii** (Seliște, Neamț)”³⁹¹.

³⁹⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 235-237

³⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 131, p. 179

1634, septembrie 3: Zapisul de mărturie al marilor boieri, privind împărțirea moșiilor între neamurile Seachil. „Și s-a venit partea lui Toader Seachil jumătate din **Goșmani** (comuna Români, Neamț) și din cealaltă jumătate de sat, a patra parte și jumătate de sat din **Arămești** (comuna Bahna, Neamț). Și ceste părți de sat fost-au date și tatăl lui Neculai Seachil frățâne-său Tofan. / Așijderea, Neculai Seachil și cu văru-său Constantin au mai dat partea din **Țuțcani** (comuna Bahna, Neamț), câtă se va alege, cu tot venitul. / Așijderea, în partea lui Neculai Seachil s-au venit trei părți din sat de **Bârjoveni** (contopit cu Siliștea, comuna Români, Neamț), iar a patra parte de sat este a răzeșilor, și jumătate de sat din **Felești** (înglobat în Brănișteni, comuna Trifești, Neamț). / Iar siliștea **Rușii** (comuna Moldoveni, Neamț) s-a venit, de pe partea moașă-sa Stancăi, ce s-a dat cu partea ei mamei lui Neculai Seachil. / Iar partea lui Constantin Buhuș s-a venit satul **Siliștea Rumâniei** (azi Siliștea, comuna Români, Neamț)... Iar cine va porni pâră, să aibă a da porții 50 de boi”³⁹².

1900: „**Felești**, sat compus numai din câteva case, în județul Roman, plasa Siretul de jos, comuna Brănișteni, și spre nord de satul Brănișteni. Este așezat pe șoseaua județeană Roman-Piatra și la o depărtare de 7 km de orașul Roman”³⁹³.

FERĂIANI

³⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 252, pp. 282, 283

³⁹³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 348

(Ferăianii sau Ferăiani, lângă Caracușenii Vechi,
comuna Caracușenii Vechi, raionul Briceni, Moldova).

1638, iunie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Mărica, fata Saftei, și cu Ștefan s-au tras în judecată, în fața noastră, cu neamurile sale, cu Dingana, fata lui Gligorie, cu Solonca, femeia lui Ionaș-co, cu Neculai, feciorul lui Vasile Grumaz, toți nepoți și strănepoți Dingăi hatmanului, pentru moșiile ce le-a avut moșul lor Dinga, zicând că ar fi având strâmbătate unii de către alții. / Deci Mărica, fata Saftei, și cu Ștefan ne-au arătat un ispisoc de la Constantin Movila voievod, scriind precum că părinții lor toate dreptele moșiile lor, ce le-a avut Dinga hatmanul, și le-au împărțit între dâșii. Și în partea Saftei, maicii Măricăi și a lui Ștefan, s-au venit satul anume **Oltenii** (sau Oltenești, între Cuca și Foltești, comuna Foltești, Galați), pe Prut, și a tria parte din jumătate de sat **Fârloești** (înglobat în Stănești, comuna Măgirești, Bacău), și a patra parte din sat **Târgoviște** (Târgoveți, lângă satul Putna, comuna Bolotești, Vrancea) și cu mori pe Putna. Și în partea lui Vasile Grumaz s-au venit satul **Ferăianii** (Ferăiani, lângă Caracușenii Vechi, comuna Caracușenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) și jumătate de sat din **Carapușeni** (Caracușenii Vechi, comuna Caracușenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) și cu o o pivniță de piatră în târgul Iașului. Și în partea Irinei, fetei lui Ionașco, și a Soloncăi s-a venit satul **Vlășineștii** (comuna Lunca Banului, Vaslui) și jumătate de sat din **Carapușeni** și cu mori, și a treia parte din **Mirceni** (Mircești, comuna Boghenii Noi, raionul Ungheni, Moldova), și a treia parte din **Cârstești** (azi Kerstenți,

raionul Hotin, Ucraina). Cum și Dinganii, fetei lui Gligorie, i s-au venit satul **Dângenii** (alt nume al satului Dingani), cu iaz și cu moară, și jumătate de sat din **Goșmani** (comuna Români, Neamț), cu iaz și cu moară, și a treia parte din satul **Dinganii** (lângă Caracușenii Vechi, comuna Caracușenii Vechi, raionul Briceni, Moldova). / Deci domnia mea... i-am lăsat să-și stăpânească moșiile după cum și le-au împărțit părinții lor împreună”³⁹⁴.

FEREDIENI

(sat cu moară pe Sitna, Botoșani).

1480, mai 12: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Putna, care primește danie de la Ștefan cel Mare „o moară din **Feredeieni**, cumpărată, cu 60 de zloți tătarești, de la Mitropolitul Sucevei Theoctist, care, la rândul său, o cumpărase „de la Stanciul, feciorul Spătăroae”³⁹⁵.

1518, aprilie 22: Întărit de Ștefan (cel Tânăr) voievod lui Toader, pârcălab de Roman (Novogratschi), care primește uric pentru „dania și întăritura părintelui domniei mele Bogdan vodî, trei locuri în pustie; un loc pe Bâc, pe din ceea parte de Bâc, între Drăganul și între Purcelul; al doilea loc pe Cahov, pe din jos de Troian, la la fântîna cea mare; al treilea loc la capătul din jos de Bileva și cu iezărași, ce sunt într-același hotar, dar osebit de

³⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 390, pp. 378, 379

³⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 225, p. 343

Bileva și de Chicești; și iarăși, un sat pe Sitna, anume **Ferenienii**, ce și-a cumpărat el acel sat de la Măriica, fata Vasutcăi, nepoata Petrei spătarul, drept 400 zloți tătarești, și un sat pe Cozancea, anume **Corceștii**, ce a cumpărat el acel sat de la Zoica și Varvara, fetele Simei Corce, drept 500 zloți tătarești”³⁹⁶.

1590, iulie 29: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod, drept danie domnească, hatmanului Andrei, care primește ispisoc pentru „o seliște, anume **Feredecanii**, și cu un heleșteu, anume Leahul, ce este la ținutul Hârlăului, care au fost drept domnesc”³⁹⁷.

1774, iunie: Satul **Feredienii**, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁹⁸, **toată suma caselor: 71**. Scădere rufeturi 58: 1 popă, 2 dascăli, 20 scutelnici ai paharnicului Crupenschi, 15 scutelnici ai dumisale stolnicului, 10 scutelnici ai fiilor dumisale, 4 scutelnici ai maiorului Trebinschi, 6 țișigani. Rămân birnici 13. / **Birnici:** Gheorghe Strahotian / Ștefan Manoli / Ion Cătană / Apostu Bole / Grigori Țibuliac / Gavril, ungurian / Ioniță, cioban / Ion Crețu / Pintilei Straton / Sandu Gurălată / Ioniță Ticu / Ilie, petrariu / Costandin, butnar. // **Rufeturi:** Alecsandru Droboță, scutelnic paharnicului Crupenschi / Prodan, rus, tij (la fel) / Vasili Crețu, la fel / Arseni, la fel / Iftodi Țibuliac, la fel / Toader Durlan, la fel / Irimie, plugar, la fel / Lupu Mititelu, la fel / Vasili, olariu, la fel / Ion, olariu, la fel /

³⁹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 163, 164

³⁹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 20

³⁹⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 233, 234

Toader Spânachi, la fel / Toader Chitic, la fel / Ștefan Botezat, la fel / Toader Eni, la fel / Neculai, pușcaș, la fel / Pintilei Drobotă, la fel / Grigoraș, ciubotar, la fel / Grigori, cioban, la fel / Zaharie, plugar, la fel / Toader Budur, la fel / Zaharie Bălaci, scutelnic stolnicului / Manolachi, slugă, la fel / Ion Manoli, la fel / Toader, la fel / Costandin, croitor, la fel / Gheorghei, crav, la fel / Mihălachi, argat, la fel / Radu, vezetiu, la fel / Dumitrațcu, bucătar, la fel / Postolachi, la fel / Iftimi, crav, la fel / Nichifor, la fel / Darii, crav, la fel / Lupu, grădinar, la fel / Neculai Zamifrachi, la fel / Costandin, bărbieru, scutelnic la fiii dumisale stolnicului / Ion, slugă, la fel / Iftimi, petrar, la fel / Neculai, petrar, la fel / Gavril, bivolar, la fel / Miron, vieriu, la fel / Gavril, vieriu, la fel / Ion, văcariu, la fel / Neculai, plugar, la fel / Miron Bolburosu, la fel / Dumitru, muntean, scutelnic al maiorului Tribinschi / Radu, muntean, la fel / Iancu, muntean, la fel / Mihai, muntean, la fel / Popa Manolachi / Ion, dascăl / Andrei, dascăl / Toader Cărlan, țigan / Stoica, țigan / Gheorghei Bucățică, țigan / Ion Șușu, țigan / Apostu Holban, țigan / Ion, vezetiu.

1900: „**Feredieni**, comună rurală în partea de nord-vest a comunei Deleni, plasa Coșula, județul Botoșani, care se compune din satele: Feredieni, Poiana și Unsa... Vite sunt: 416 boi și vaci, 95 cai, 345 oi, 125 porci. Locuitorii posedă 260 stupi cu albine. Sunt 7 mori de apă pe pâraul Cerbătoarea. În comună sunt 2 biserici, deservite de 1 preot și 2 cântăreți; 1 școală mixtă, a comunei, condusă de 1 învățător și frecventată de 10 elevi. Sunt aci 20 olari și 7 rotari, / **Feredieni**, sat, situat pe coasta de nord-est a dealului Cerbătoarea sau Gâlgâi-toarea. Acest deal nu e decât continuarea dealului Țencu-șa din comuna Storești și Rădeni, de unde trece în comuna Deleni. Moșia

e a statului, rămasă de la Grigore Krupenschi fără urmași; are o întindere de 2.259 hectare, din care 1.287 hectare pădure. Comuna are o populație de 119 familii sau 471 suflete. Locuitorii se ocupă cu agri-cultura, rotăria și olăria. Aici este reședința comunei. Are o biserică, deservită de 1 preot și 1 cântăreț; 1 școală, condusă de un învățător și frecventată de 10 elevi. Vite sunt: 243 boi și vaci, 47 cai, 131 oi și 80 porci. Locuitorii au 210 stupi cu albine. Sunt 7 mori de apă pe pâraul Cerbătoarea. Satul e străbătut de o șosea pietruită. / Cea mai veche familie cunoscută că a stăpânit această moșie este Lupu Krupenschi (în realitate, cel mai vechi stăpân a fost Stanciul, feciorul Spătăroaiei); aceasta se constată atât din testamentul lăsat de Grigore Krupenschi, când a dat moșia mănăstirii Neamțului, cât și din inscripțiile bisericii, despre care vom vorbi. Biserica actuală din satul Feredieni este zidită de Iordache Krupenschi, după cum se constată din inscripția de deasupra ușii din pridvor, fără însă a pune data. Se constată însă, de pe o piatră mormântală din biserică, data aproximativă a re-edifi-cării: mănăstirii: „Sub această piatră sunt oasele robilor lui Dumnezeu Lupu Krupenschi stolnic și a soției sale Safta Cuzoia, care au răposat la veletul 1775, genar 2, iar răposatul la 1770, april 25, cum și viața sa a fost 73 ani, a căror oase s-au adus de la alte biserici, de mine, Iordache Krupenschi, fiul lor ”³⁹⁹.

³⁹⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 348, 349

FEREȘTI

(sat pe Racova, contopit cu Prigorcenii, comuna Laza, Vaslui – „Ferești, depărtați de Vaslui la 13 km spre nord... Comuna Ferești este așezată pe valea dintre dealurile Zăpodeni, Dănești și Valea Rea”⁴⁰⁰).

1400, februarie 11: Întărit de Alexandru cel Bun lui Dan vameșul, care primește uric pentru „6 sate într-un horar, și anume **Șurineștii**, **Mânjeștii**, **Todireștii**, **Șerboteștii**, **Lățcanii** și **Iacobeștii**, unde a trăit Iacob Orbul... de la ruptură, drept la apus, peste câmp, la movila săpată, unde se întâlnește hotarul cu hotarul lui Fear (Ferești)”⁴⁰¹.

1487, ianuarie 12: Întărit de Ștefan voievod fraților Ioan, Andrieș, Gavril și Petru, care cumpără, de la Mărina, Titiana și Mușa, fetele lui Fear, cu 40 zloți tătarești, „un sat, anume **Tătăreștii**, mai sus de **Feerești**, pe același pârâu”⁴⁰².

1491, octombrie 15: Întărit de Ștefan voievod sieși, care cumpără și dăruiește „târgului nostru al Vaslu-iului”,

⁴⁰⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. I

⁴⁰¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. I

⁴⁰² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. I

odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloți, de la mănăstirea Bistrița, „anume Crăstoae pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană, fratele lui Pătru (toate trei în Bejenești, comuna Laza, Vaslui), și al treilea sat, anume Curteștii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneș” (satul Curtești, comuna Poienești, Vaslui); de la Drăgălina și Marușca, fetele Cozmei Streașină și nepoții lor Ion și Maria, copiii Mihului, toți nepoți ai lui Feir, Ștefan cel Mare a cumpărat, cu 100 zloți, „acest sat pe Rahova, anume Feereștii, unde au fost casele moșilor lor, a lui Feir și a lui Pătru și a Cozmei Streașină” (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui și Neacșa, fiii lui Băilă celui bătrân, a cumpărat, cu 50 zloți, „un sat pe Rahova, anume Păuceștii, unde a fost Păucă cel bătrân” (Rediul Păucești, comuna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui Oanăș Ungureanul, un sat pe Rahova, anume Rohații, unde a fost casa tătâne-său”, cu 50 zloți (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnăș, Ștefan cel Mare a cumpărat, cu 240 zloți tătarești, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Băltenii, în gura Stebni-cului (comuna Bălteni, Vaslui), și, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărășeni, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui) și o seliște, anume Micleștii” (lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea și Sohiica, fetele lui Stețco Dămăcușescul, nepoatele lui Dămăcuș stolnicul, cu 70 zloți, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreșenii, unde a fost Mareș judele” (Mărășeni, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăș și Drăghita, fiii Armancăi și seminția lor, Toader, Sasca, Parasca și Docica, fiii Anușcăi, toți nepoți ai lui Ștefan Mesehnea, cu

50 zloți, „un sat în sus de Vaslui, în Dumbravă, unde a fost casa moșului lor, a lui Ștefan Mesehnea; de la Anna, Marușca și Armanca, fetele Dobrei, nepoatele lui Brudur, cu 100 zloți, „două sate pe Vaslui, din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureștii, unde a fost satul lui Drăgoi și a Tomei” (Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Ionașco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răscop, cu 70 zloți, „un sat anume Mărățai pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoși” (Moara Grecilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anușcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloți, „două sate între Crasna și între Bârlad, anume Filipeștii și, mai jos de acest sat, într-același hotar, Săcuienii, unde a fost Stanciul Săcuiul”; de la Șteful și Mărina, fiii Marușcăi, și seminția lor... Bila și Oance, feciorii Marinei, nepoți ai lui Giurge Jumătate, și Marina, fata Măndrei și nepotul ei de frate Silea, și soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoți ai lui Oană Jumătate, cu 500 zloți, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuții” (Muntenii de Jos, co-mună, Vaslui)... Apoi iarăși domnia mea am socotit și am miluit pe șoltuzii și pârgarii și pe toți oamenii cei săraci din târgul Vasluiului și le-am întărit obiceiul cel vechi, precum că nici un om dintr-înșii, dintru care au lăcuință a lor acolo, în Vaslui, nici cât de puțină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la un fel de alișveriş, fără numai să plătească aceia care vor aduce pește în târg, adică de la o maje, un pește, și de la o căruță, iarăși un pește, iară mai mult nimic”⁴⁰³.

⁴⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 96, pp. 188-190

1496, octombrie 9: Mihul din **Ferești** vinde lui Ursul, drept 35 zloți. „jumătate din satul **Stârcești**, la gura Tutovei”⁴⁰⁴.

1587, ianuarie 31: Întărit de Petru voievod lui Antânas, care cumpără de la seminția sa Ion, fiul Turșei, cu 150 zloți, „jumătate din partea surorii sale Anna, ce i se va alege din sat **Ferești**, care acea parte îi este lui schimb cu sora sa Anna și a dat el loc pentru loc, partea sa din **Popești**”⁴⁰⁵.

1590, noiembrie 9: Întărit de Petru voievod fraților Iachim și Lupul, și femeii lui Flore, care cumpără de la Annesica, preoteasa lui Gherman, cu 170 zloți, „toată acea cumpărătură ce i se va alege din satul **Ferești**, din ispisoc de cumpărătură ce l-a avut de la domnia mea”⁴⁰⁶.

1607, mai 31: Întărit de Simion Moghila voievod Erinei, fata Turșei, care răscumpără de la Toader, fiul lui Sotir, cu 320 zloți, „partea de ocină din satul **Ferești** din partea tatălui ei, Turșea, a treia parte, ce a fost vândută de fratele ei Ion Turșea”⁴⁰⁷.

1614, iunie 12: Nastasia, fata Neanului, nepoata lui Lupe, cu feciiorii săt, din **Dumbrăveni**, vând lui Constantin Cehan, drept 5 taleri bătuți, „partea de ocină ce se va alege în tot locul, cu loc de prisacă, de fân, de țarină și în vatra satului **Dumbrăveni**... dinaintea lui Albotă,

⁴⁰⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 4

⁴⁰⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 5

⁴⁰⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 6, 7

⁴⁰⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 14

Cozma și Ionașco Marmure de **Grăcini**, Filip, Sava ginerele Moisei de **Ferești** și a mulți oameni buni”⁴⁰⁸.

1618, august 12: Radul Mihnea voievod întărește vătahului Petre Cehan, în baza unui zăpis de mărturie de la Nădăbaico mare vătah de Vaslui, Leahul hânsărel de **Podeni**, Costea aprod de **Beliteni**, Ion Neamișul (Nemeș). Popa Costin din **Solești**, popa Toader, Cocială aprod și Tăbuci din **Știoborăni**, și Dodul hânsărel din **Ferești**, părțile de moșie cumpărate de la Erina, fata Turșei, cu 205 taleri de argint, „din partea tatălui ei Turșea, a treia parte din satul **Ferești**, cu loc de hreble, de vie, de prisacă, cu livezi unde a fost livada lui Pop”... / În baza unui zăpis de la Andrei și Lazăr din **Tătăreni**, Berheci hânsărel, Toader Țintă și Crăciun meșter din **Ferești**, părțile de moșie cumpărate de la Ionașco Benea, Hoțul, Gheorghie, Dumitru, Mărica, Tudosia și Pința Hilka, drept 53 taleri de argint, „a lor parte de ocină, ce li se va alege, din satul **Ferești**”⁴⁰⁹.

1620, august 10: Busca, Loghina și Vasile, feciorii Bozei logofăt, vând lui Petru Cehan, „drept un cal bun, 2 vaci și 70 taleri bani gata... a lor dreaptă ocină **Nerăii**, în ținutul Vasluiului, cu vad de moară în Vaslui... dinaintea popii Vasile ot **Ferești**, preotul Costin ot **Bălițeni**, preotul Gheorghită sin (fiu) Rozojanul, preot Ion Munteanul și preot Panhilie ot **Grumăzești** și dinaintea a mulți oameni buni”⁴¹⁰.

⁴⁰⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 23

⁴⁰⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 30, 31

⁴¹⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 31, 32

1620: Solomia, fata lui Vreameș, vinde lui Petrea Cehan, drept 18 zloți, „a sa dreaptă ocină, cumpărătura părintelui său de la Ion Torșia, și altă parte, de la Mareș, ce se vor alege din satul **Ferești**... dinaintea Petrei, lui Gavril și Moisa din Ferești”⁴¹¹. Condrea sin Maicăi, nepot Savei din satul Ferești, dă lui Petre Cehan, „pentru un cal, și calul a fost biciuluit (prețuit), drept 22 taleri bătuți... partea mea de ocină ot **Ferești**... căci cu altă n-am cu de plăți”⁴¹².

1621, mai 9: Întărit de Alexandru Iliaș voievod lui Apostol Cehan, în baza unui zapis de la Toader din **Murgești**, Petrea hânsărel, Berbiaci și popa Vasile de **Ferești**, în care mărturisesc cum au venit frații Pavel, Ion, Moisă și Andronic, feciorii Ansiei Popițoaie „și au vândut a lor dreaptă ocină și moșie, toată partea lor ce li se va alege, din satul **Prigorciani**, ce este pe o despărțire a apei Vasluiului, tot în ținutul Vasluiului... lui Apostol Cehan, drept 53 taleri bătuți”⁴¹³.

1621, martie 4: Nastasia, fata Neanului, nepoata lui Lupe, cu feciorul ei Simion și fata Grozava, din satul Dumbrăveani, vând lui Constantin Cehan, cu 15 taleri mari, partea lor de ocină din „**Dumbrăveani**, cu loc de prisacă, de grădină, de fânaș și țarină în vatra satului... dinaintea lui Albotă și Cozma de **Grăcini**, Filip și Sava zet (ginere) Moisei de **Ferești** și a mulți oameni buni”⁴¹⁴.

⁴¹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 25

⁴¹² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 25

⁴¹³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 32

⁴¹⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 63

1622, aprilie 15: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui Petre Cehan și fiului său Constantin, care au cumpărat, conform zapisului de la popa Vasile, Petre hânsărel, Marta, Ciocârliem Berdean și Toma ot **Ferește**, de la Dumitra, fata Todoricăi, nepoata lui Anton Vreameș, cu 30 ughi (ducați ungurești), „toată partea ei câtă e se va alege din satul Ferești, dinspre Antănăsești”, iar de la Dumitra, fata Gligăanii, nepoata lui Fărână, drept 22 ughi aur, „părțile ei, cât i se vor alege în satul **Prigorceani**”⁴¹⁵.

1623, februarie 6: Cedat lui Petrea Cehan, drept chezașia lui Condrea din **Ferești** pentru „Nicoară, feciorul lui Dumitru Erhan”, care-i furase un cal lui Cehan și, pentru că „l-a apucat moartea, nu l-a mai putut plăti”, așa că chezașul oferă satul lui: „Și, când i-am dat ocina mea, fost-au oameni buni: Ion Madzare din Șiviță, și Andreiaș de acolo, și păcurar, și preotul Panhili tij (la fel)”⁴¹⁶.

1623, februarie 6: Martori din Ferești la mărturia fraților Gavril sin Ștefan ot Cricești (comuna Miclești, Vaslui) și Gheorghe și a Bălaiei, fata popii lui Suholeți ot Burdoani (Burdogani, lângă Ferești, comuna Văleni, Vaslui), din **6 februarie 1623**, prin care confirmă că au vândut lui Petru Cehan „a noastră ocină și moșie din sat de Prigorceni (lângă Sărata, Vaslui)... Această tocmeală s-a făcut dinaintea lui Dumitrașco Suru ot Miclește (comuna Miclești, Vaslui) și popii lui Vasilie ot **Ferește** (comuna Laza, Vaslui), Berbece ot tam și Petrea hânsar ot tam”⁴¹⁷.

⁴¹⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 38, 39

⁴¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 14, p. 14

⁴¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 15, p. 15

1623, februarie 25: Martori din Ferești, atunci când este întărit de Ștefan Tomșa voievod, lui Petrea Cehan, pentru pagubă („1 cal tretin și 5 strigiiaci”), care primește uric pentru despăgubirea făcută de frații Ihnat și Ștefan, fii Annei, nepoți popii lui Plătică din sat de Strâmtură, volostea Vasluiului, care i-au dat „ocină și moșie ce se va alege din sat de Strâmtură, cu vad de moară... Și această tocmeală s-a făcut dinaintea unor oameni buni: Marco hânsar ot Ferești, Petrea hânsar ot tam (tot de acolo), Parca sătrar ot tam, Necoară ot Șcheai, Ion vătăman ot tam și Baico ot tam”⁴¹⁸.

1623, martie 1: Martori din Ferești la mărturia fraților Gavril, Todosie și Măria, feciorii Chiliei, nepoții Hreanciuloie, din 1 martie 1623, privind vânzarea părților lor, „ce se vor alege din sat de Românești, partea de jos lui Petrea Cehan, drept 9 taleri... Și această tocmeală s-a făcut dinaintea lui Bogonosie paharnic ot (din) Gărcine, Petrea hânsar ot Ferește, Marco hânsat ot tam (de acolo) și Gligorie ot Mircești”⁴¹⁹. Ihnat Dovalmul și Ștefan sin (fiu) Anei, nepoți popii Plătică dău satul **Strâmtură** ot volost Vaslui, „au dat partea lor de ocină și moșie, ce se va alege, din satul **Strâmtură**, cu vad de moară și cu tot venitul Petrei lui Cehan, pentru că a pierdut Ihnat Dovalmul un cal tretin și 5 strigiiaci, de nu și-au putut da seama nimic de acel cal și, așijderi, fratele lui Ștefan a pierdut un cal foarte bun, deci pentru paguba ce s-a făcut Petrei lui Cehan... dinantea lui Marco hânsar, Petrea hânsărel și

⁴¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 17, p. 20

⁴¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 18, pp. 21-24

Parcă șetrar din **Ferești**, Necoară, Ion vătămanul și Ion ot **Schiai**”⁴²⁰.

1623, martie 1: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui Petre Cehan, care a adus zăpis de mărturie de la Marco, Petrea și Parcoșetrar, hânsari din Ferești, de la Ion vătăman, Nicoară și Baico din Șchei și popa Vasilie din Ferești, „scriind cum au venit înaintea lor Ihnat duhalmul și fratele lui Ștefan, fiii Annei, nepoții popii Plătică” și i-au dat lui Cehan partea lor din „satul Strâmtură din tot locul ce este cu loc de moară pe râul Vaslui... slugii noastre Petrea Cehan, pentru că i-au pierdut doi cai buni și cinci strijaci”; iar Gavril, Todosia și Maria, fiii Chiliei, nepoții lui Hreanciul, i-au dat, conform mărturiei lui Bogonos, păharnic din Gârcini, Petrea, Petrea și Marco, hânsari din Ferești, Gligorie din Mircești și popa Vasilie din Ferești, i-au „vândut dreapta lor ocină și cumpărătură, toată partea cât se va alege din satul Românești, care este în ținutul Vaslui... pentru zece taleri bătuți”; iar de Condrea, fiul Maicăi, nepotul Savei, conform mărturiei lui Inosie din Crăsnici, Berbecea, hânsar din Ferești, Moise din Zăpodiani și Mihăilă din Stețcani, i-ar fi dat, ca chezași pentru Nicoară, fiul lui Erhan, „pentru un cal bun, prețuit 44 taleri de argint, partea lui „câtă se va alege din satul Ferești, în ținutul Vasluiului”⁴²¹.

1625, ianuarie 9: Istratie, păhărnicele de **Albești**, scrie despre rezolvarea conflictului dintre Racoviță, feciorul lui Cehan, „cu popa Gonțea din **Solești** și cu ai săi răzeși pentru o moară ce au făcut ei împreună în apa

⁴²⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 38

⁴²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 20, pp. 25, 26

Vasluiului”, care, după judecata boierilor, s-au înțeles ca, „de acum, înainte, să aibă a ține împreună și înțelep-țește... Și-ntr-această tocmeală au fost preotul Toader de **Șteboreni**, și Grozea armășel și Petrea hânsărel de **Ferești**, și Parca șetrărel de acolo, și Ursu de Solești, și Toma Toderiță de Ferești”⁴²².

1625, decembrie 14: Întărit de Radul voievod lui Petrea Cehan, în baza unui zăpis de la popa Vasile, Marco hânsar și pitărelul Ciocârlie din **Ferești** (comuna Laza, Vaslui) și de la Ionosie din **Bosânceni** (lângă Ferești, comuna Văleni, Vaslui), „scriind în acest zăpis că au venit înaintea lor Mateiu și surorile lui Sora și Marica, fiii Anei, nepoții lui Gheorghie... și au vândut dreapta lor parte de ocină și dedină din satul **Românești** (lângă Miclești, Vaslui), partea de jos, din vatra satului și cu fânaț, și din câmp și din țarină. Aceasta au vândut-o slugii noastre Petrea Cehan, pentru 60 taleri numărați și o iapă. / Și de asemenea a venit Bogza, fiul Buscăi, nepotul lui Ion Bolea... și a vândut dreapta lui parte de ocină din satul **Fâstâci** (sat pe Stemnic, Vaslui), ce se fa alege din fundătura de țarină și cu loc de prisacă și de fânaț... lui Petrea Ceha, pentru 15 taleri numărați. / Și, de asemenea... Vasile, fiul lui Frăția, nepotul lui Brândușă din **Brândușeni** (comuna Brândușeni, Vaslui)... a vândut dreapta sa ocină ce se va alege din satul **Prigorceni** (lângă Sărata, Vaslui)... lui Petrea Cehan, pentru 20 taleri numărați. / Și de asemenea, Anna, fiica Vărvarei, și fiii ei Gligorie și Mârzea din satul **Strâmbi** (Strâmba sau Cetățuia, comuna Puiești, Vaslui)... au vândut dreapta lor ocină și dedină din satul **Strâmturi** (Strâmtura, Vaslui)... lui

⁴²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 257, pp. 324, 325

Petrea Cehan, pentru 10 zloți numărați. / Și de asemenea... Busca, fiica lui Ionașco din **Troenești** (sau Brăteni, lângă Boușori, Vaslui), nepoata lui Budul, și Ghiorghe Țânpău și au vândut dreapta lor ocină, un loc de la **Nedee** (sat inclus în Boușori, Vaslui), jumătate din acest loc, până la fântână și cu loc de grădină și cu cât loc le spune privilegiul... lui Petrea Cehan, pentru 32 taleri numărați. / Și de asemenea... Moțoc, cu fiii lui Macovei și Țonța, și Ileana Părtătoae și fii ei Măteiu și Obrejie... și au vândut dreapta lor ocină din satul Fâstici...lui Petrea Cehan, pentru 11 taleri și jumătate. / Și de asemenea... Ștefan Fortos și femeia lui Țăganca, fiica lui Alexa... au vândut a patra parte din satul **Dobroslăvești** (comuna Dobroslăvești, Vaslui), care este pe râul Bârlad, și cu vad de moară, și cu loc de țarină și cu fânaț... lui Petrea Cehan, pentru 15 taleri numărați”⁴²³.

1625, decembrie 16: Zapisul lui Banol, feciorul Gligorcei ot **Prigorcenii**, nepotul lui Anton Vreameșu, prin care vinde lui Constantin, feciorul lui Petre Cehan, pentru 12 taleri, „partea mâni-sa, a Anei, de sat de **Ferești**... tot locul în sat și în țarină și de fânaț. Și s-a vândut dinaintea lui Costin, Ducăi comis, Chirilei das-călul, Gheorghiiță Rogoianul și Hulpe, feciorul lui Moise meșterul din târgul **Huși**”⁴²⁴.

1629, ianuarie 24: Carte de împuternicire, dată de Miron Barnovschi voievod lui Constandin Cehan din **Ferești** „spre aceea, să fie tare și puternic a ține și a-și apăra ale sale drepte cumpărături și moșii, pe unde va avea,

⁴²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 398, pp. 462-465

⁴²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 400, p. 466

și o moară ce-a făcut la satul **Strâmtura**, pe apa Vasluiului să aibă a se hrăni el cu dânsa”⁴²⁵.

1630, aprilie 2: Măricuța, fata lui Călmățui și a Varvarei, cu nepoții ei Vasile, Gavril și Anesia, fata Tudorii, cu feciorii ei Gavrul, Gheorghe și Anghelina, cu Cerna, fata Bălei, cu feciorul ei Matei, cu Toader, nepotul Tudorei, cu feciorul ei Ionașco, cu Gligorie și Toader vând lui Constantin și Apostol Cehan, drept 200 zloți bătuți, a lor „dreaptă moșie din satul **Chiujdiani**, ce este pe apa Vasluiului, cu loc de moară, de prisăci și cu tot venitul, și partea Salomieii, ce se cheamă parte biseri-cească, acest sat tot l-am vândut... dinaintea lui Ionașco Cehan pitarul, Focea uricar, Gabăr pârălab, Mierăuță Coșescul, popa Mihai din **târgul Vaslui**, popa Damaschin de **Horjești**, popa Ștefan de **Gugești**, popa Vasilie de **Ferești**, Tomșa de **Șurinești**, Bălan de **Șerbotești** și Istratie de **Olănești**”⁴²⁶.

1631, aprilie 24: Întărit de Moise Moghila voievod lui Racoviță Cehan, fiul Petrei Cehan, care a cumpărat, cu 33 taleri de argint, conform unui zapis de mărturie de la Crăciun Roșcam Gheorghe Grecul și Trif din **Bosanceani**, de la Dodul și Berbeace din Ferești, „toată partea lui Echim, câtă se va alege, din satul **Fe-rești**... care acea parte Echim a pierdut-o pentru dabile, căci au plătit pentru el acei oameni la dare”. / Și, conform unui zapis de mărturie de la Petre, Gavril și Moisea din Ferești, a cumpărat, de la Solomia, fata lui Vreameș, drept 80 taleri de argint, „ce a cumpărat tatăl ei Vreameș de la Ion Porșea

⁴²⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 46

⁴²⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 47, 48

și de la Mareș, toată partea lor din același sat Ferești”. / Și iarăși, cu zapis de la Nacul aprod din **Olănești**, Petrea hânsărel, Parca șetrărel, popa Ștefan și de la Gavril hânsărel din **Ferești**, a cumpărat de la Palaghia, cu fiii ei Constandin și Ionașcu, nepoții lui Bantăș vornic, drept 12 ughi (ducați ungurești) și jumătate, „jumătate de bătrân (pol star) din **Vilnești**, partea fratelui ei Dumitrașco Bantăș, câtă i se va alege din acel sat Vilnești”⁴²⁷.

1637, iulie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviță Cehan, care cumpără, cu 10 galbeni ungurești, de la Tudora și Căzaca, fiicele Dochiei, nepoatele lui Anton, strănepoatele lui Vreameș, „cât se va alege partea lor din **Ferești**, ce este la ținutul Vaslui”, iar de la Ștefan cizmar din **Vaslui**, fiul Antemieii, tot cu 10 ughi, partea lui de „moșie din satul **Fâstâci**, care este la ținutul Vaslui, partea de jos din vatra satului și din câmp”⁴²⁸.

1638: Căzacul, feciorul popii Mihăilă din **Cursăci** vinde lui Constantin Cehan, „drept un cal bun, biciuluit drept 20 ughi (ducați ungurești) și 2 ughi... prisaca cea bătrână de pe valea pomilor, cu zămnic în prisacă și cu pomi în prisacă și prin jur, și o seliște de vie cu pomi pe prelugul vicii, așijderi în valea pomilor, lângă prisacă, și un loc de zămnic în valea pomilor, să fie de udat grădina, în vatra satului Cursăci... dinaintea popii Bosie, Lepădat, Moisăi, Sirian sin (fiu) Rogoian din **Ferești**, Marie sin

⁴²⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 52, 53

⁴²⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 150, p. 141, 142

Guzuc ot **Codăești**, Andronic de **Părtănoși** și a mulți oameni buni”⁴²⁹.

1638: Orăș, feciorul Bolei, vinde lui Apostol Cehan, pentru 15 ughi (ducați ungurești), „partea mea de ocină și de cumpărături din satul **Răteazi**, de ținutul Tutovei... partea mea din **Poenеști** de pe Racova... partea mea din **Pietrești**... partea mea din **Prigorcenі**, de ținutul Vasluiului... dinaintea lui Bălan de **Coocari**, Gligorie Prosie, Vasile Rășgău, popii Vasile, diaconului Bosie, Nechifor, Ion, Lepădat, Tomei și a lui Toderici de **Ferești** și a mulți oameni buni”⁴³⁰.

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviță Cehan și soției sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineștii**, ce-i în ținutul Hotinului, cu iazuri și moară în apa Viliei, cumpăratură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducați ungurești de aur), căci le-a fost lor moșie de la mătușa lor Cristina pârcălăboaică; / partea lor din satul **Solești**, ce-i în ținutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceștii**, ce-i pe apa Vasluiului, în același ținut, cumpăratură de la Vasile Nădăbaico din Solești, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei și a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilnești**, din același ținut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei și Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereștii**, tot în același ținut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din același ținut, cumpărată de la Ștefan Cizman, fiul Antemiei, drept

⁴²⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 62

⁴³⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 63

10 ughi; / și un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stăniliești**, ce-i pe Prut, în ținutul Fălciului, care a fost domnesc și a dat și a miluit Ștefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionașco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; și după aceea am dat și am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în același ținut al Fălciului, și satul **Stoinești** la Prut, în același ținut, și satul **Bărboșii**, ce-i pe apa Moisiia, în același ținut, și încă satul **Siliștenii**, din același ținut, cumpărătura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silișteanului din Bârlad, și iarăși o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / și iarăși îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din același ținut al Fălciului, și iarăși un bătrân din satul **Pogănești**, ce-i în ținutul Lăpușnei, din același uric, care acele două părți din Răspopi și din Pogănești a fost dat Răcoviță Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, și pentru Balan, și a plătit capul lor de la moarte, și n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, și a dat cele părți de ocină sin satele Răspopi și Pogănești pentru cei bani și pentru cel cal; / și iarăși le întărim ale lor drete moșii, ce a avut tatăl lor Pătrașco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeștii** și **Șen-dreni**, cu loc de heleșteu în apa satului, ce-s în ținutul Hârlăului”⁴³¹.

1649, decembrie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Racoviță Cehan, care cumpără de la Gârlea, nepot lui Vasile Hărman, de la femeia lui Parasca și de la fetele

⁴³¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 281-288

lor Vasilca și Gafia, cu 5 ughi, „jumătate dintr-un hotar din satul **Ferești**, în ținutul Vasluiului”, iar de la Petrea și femeia lui Grozava, fata lui Buzdugan din **Botniani**, nepoata lui Dumitru Covrig vătav, primește în dar toate părțile lor din „moșia de la obârșia Crăsnitei (**Crăsnita**)”⁴³².

1659: Protasia, femeia lui Ciocârlie, și feciorii lor Gavril, Toader, Ion, Anița și Tofana dau postelnicului Neculai Racoviță, care le-a plătit capul cu 20 lei, „partea noastră de moșie din satul **Ferești**, dintr-un bătrân, jumătate de bătrân, și dintr-alt bătrân, a patra parte... dinaintea fostului sulger Farcaș, Ștefan Porca, Păntele Fleșca, Stratul sin Porca, femeia lui Vasile Liațai, Necula și Ion feciorii popii Ștefan, Costache și Pandelie din **Ferești**, Pătrașco, Ionașco Bogonos, Piatco și Toader Piratco iuzbășel din **Olănești**, Vasile Benkișor de **Tătărani** și mulți oameni buni”⁴³³.

1665, aprilie 16: Zapisul popii Ion și al Rucsandei, feciorii lui Dănăilă, nepoții popii Vasile din Ferești, în care scriu că au vândut paharnicului Ion Racoviță, drept 70 lei bătuți, „din satul **Ferești**, ce este în ținutul Vas-luiului, ce ni s-a ales dreaptă moșie de pe părinții noștri, din jumătate din bătrânul Feair, a cincea parte, ni s-au ales 8 pământuri, și din cumpărături ce-am avut încă de la părinții noștri în acel sat ferești, din bătrânul Giurgiu, din a treia parte, nu s-

⁴³² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 78, 79

⁴³³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 82, 83

au ales 26 de pământuri, și din bătrânul Timotin ni s-au ales, din a patra parte, 19 pământuri și jumătate”⁴³⁴.

1667, iunie 5: Întărit de Iliăș Alexandru voievod lui Apostol Cehan, care cumpără de la Tudora Mihăcioae și de la feciorii ei Onofrei, Grozav și Andrei, conform zapisului de mărturie de la Samson din **Albești**, Petrea Țuțco, Gligoriță Hăiul, Ștefan și Costache din **Ferești**, „srept un cal prețuit drept 20 lei, un poloboc de miere, prețuit drept 10 galbeni și 8 galbeni gata... jumătate de sat **Petrești**, partea din jos, ce este pe Stemnic, în ținutul Vasluiului”; / de la Dinică, Anița și Vădian, feciorii Costinei, nepoții ai Tudosei, ai lui Ifrim și ai lui Arvat, și de la seminția lor Căzacul și Mirca, feciorii Măricăi, nepoți ai Tudosei, ai lui Ifrim și ai lui Arvat, de la Maria, fata Măricăi, și feciorii ei Vasile, Ștefan, Grozav, Irodia, Brândușa și Stanca, nepoți ai Tudosei, ai lui Ifrim și ai lui Arvat, dztânropoții Iliei, „drept 50 taleri bătuți... cumpărătura strămoșului lor Ilea, din uric de la Ion vodă, din satul **Știrbești**, ce se cheamă **Brăileștii**, la ținutul Tutovei, până în ulmi și din ulmi la deal, cu dumbrava, și de acolo la vale, până în jotarul Bărboșianilor”⁴³⁵.

1667: Anița, Doroftia și Frăsina, fetele Dochiei, nepoatele Oanței, cu feciorii lor Dumitrașco, Ion, Grozava, Nastasia și Mărica vând paharnicului Ion Racoviță, drept 9 ughi, „a noastră dreaptă moșie din **Ferești**, ce s-au ales 19 pământuri... dinaintea Diaconului și a lui Pande

⁴³⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 90, 91

⁴³⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 315, 316

de Ferești, Chirilă și Apostol de **Bălițeni**, Apostol de **Ciofeani** și a mulți oameni buni”⁴³⁶.

1668, octombrie 20: Anna Măldăroae și fiii ei Marcu, Constantin, Alexandra, Antonia, Maria și Gahia vând paharnicului Ion Racoviță, drept 40 taleri, „via lui Mardar, la satul **Ferești**... dinaintea lui Gheorghe de **Ferești**, Chirilă de **Bălițeni**, Ostahie de **Tătăreani**, Pătrașco de **Popești**, Vasile Cogălniceanu vătav, Constantin vataman ot **Podolean**, și, pe mai mare credință, pecețile ne-am pus”⁴³⁷.

1707, iulie 20: Gheorghe Cehan, „văzând că mi s-au dus feciorii prin alte țări și eu căzând în lipsă în grele bătrânețe”, dă văduvei vornicului Ion Racoviță, în **Ferești**, „partea mea, ce se va alege dintre alți frați, din **Valea Ră** și din **Sărata**... dumneaei să aibă a mă griji până când oi trăi și după moartea mea”⁴³⁸.

1753, iunie 1: Fostul mare șetrar Ion Racoviță, fiul răposatului hatman Dumitrașco Racoviță, vinde „fratelui meu cel mai mare, Radul Racoviță vel vistiernic, drept 1.845 lei, toată partea mea de moșii de aici, din Moldova, anume **Fireștii** întreg și cu toate casele și namestiile de primprejur; **Părtenii**, cu heleșteu; **Sărata**, cu heleșteu; **Valea Ră** ce se zicea **Răii**, cu moară gata pe apa Vasluiului; părțile din **Tătărăni**; părțile din **Portari** și din **Olari**; **Prigorcenii**, sat întreg, cu heleșteu; părțile din **Țigănești**; părțile din **Boțoe** și din **Chioae**; **Faurii**, sat întreg; un

⁴³⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 92

⁴³⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 92

⁴³⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 115

loc de prisacă din **Băicani**; parte din **Drăcșani**; satul din gura **Ocoalelor** din ținutul Lăpușna; 7 pogoane de vie la **Timerleani**”⁴³⁹.

1774, iulie 5: Satul **Ferești**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁴⁰, avea următorii: **Birnicii**: Ioniță Dârdără / Donos vornic / Antohi, mun-tean / Arteni zet (ginere) lui / Ioniță Baron / Anton Potoracu / Timofti Bucul / Gavril, mocan / Ioniță Căcâcia / Macoveiu / Ion Chirița / Simion, muntean / Ianachi, vătăman / Șerban, herghelegiu / Costandin, văcar / Neculai, plugar / Todos, plugar / Vasile sin (fiu) Chiriții / Ilii, dârvar / Ursul fiul lui Chirița / Gavril fiul vătămă-nului / Dănăilă, pas / Vasile, scutar / Gheorghii, cioban / Ștefan, văcar / Postolachi, herghelegiu / Toma, cioban. // **Preoți**: Popa Vasile. // **Diaconi**: Mihalachi, diacon. // **Țigani**: Ioniță, judele / Gheorghiiță / Vasile fiul lui / Beșliaga / Mazire / Caloian / Savin / Rogoz / Șerban / Ion, pânzar / Mănăilă / Ion fiul lui / Neculai fiul lui Caloian / Boboc.

1803, Condica Liuzilor: „Satul **Ferești** aparține banului Ioradache Roset, ca și satul **Valea Ră**. În condica liuzilor se arată că, în 1803, trăiau în Ferești 40 liuzi, care plăteau la sfert 163 lei, iar pe an 652 lei, și că numai 2 liuzi erau fără bir, în slujba boierului. Toți acești 40 liuzi se ocupau cu lucrul pământului. Mai trăiau, tot atinci, în Ferești, 16 breslași, care plăteau pe sfert 75 lei, iar pe întregul an 300 lei”⁴⁴¹.

⁴³⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Ferești, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 128

⁴⁴⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 227

⁴⁴¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Ferești, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 128

1820, Catagrafia Vasuluiului: „Satul **Ferești** al casei banului Ioan Roset: **Starea I** are 167 liude (oameni străini, din care 84 birnici, ce plătesc 306 lei bir pe sfert (1.224 lei pe an), și anume: Grigore Vătămanu / Stoica Macovei / Condre Căldare / Pavăl Tofercă / Toderășco butnar / Constantin Anton / Vasile Moroșanu / Constantin Stolnicu / Vasile Ilie / Ioan Bobei / Constantin Ilie / Ioan Buzilică / Grigore Ghiriță / Mane Mocanu / Gheorghe Chiriță / Vasile Burcuță / Lupu Filip / Pavăl Chiriță / Nechita zez (ginere) Pavăl / Simion Tudosie / Ianachi Tudosăi / Ion Boncu / Ștefan sin (fiu) Diacon / Gheorghe Micinelu / Vasile Antic / Vasile a Babei / Ursachi a Babei / Toader sin Butnariu / Dumitru Olăriții / Toader Prundianu / Ștefan a Babei / Ion Pribăscu / Vasile Pribăscu / Iacob Ciorescu / Lupul Vacariu / Toader sin Lupul / Șofran Rotari / Vasile Rusu jitar / Ion Slusăru / Ion a Rușcii / Iordachi Ilie / Opre Zărnescu / Vasile Butnariu / Simion a Rădoaei / Ion a Moșneagului / Constantin Mane / Coman Mane / Petre Cămară / Loghin Haidău / Ion Roznov / Constantin Roznov / Constantin Simionică / Constantin Iacob Boncu / Gavril a Iftimiei / Ioan Toma Boncu / Leon sin Loghin Haidău / Iacob Boncu / Ilie Ghirasă / Toader Stridie / Vasile Sărghi / Vasile Stridie / Ion a Vădanei / Ion Gorce / Nistor Cotleț / Alexa Gorce / Gheorghe a Vădanii / Ion Gavril Sirghie / Dumitru Simioniță / Gheorghe Rotăraș / Andronic Gorce / Gheorghe Gorce burlac / Dumitru Ghirasă burlac / Gheorghe Climu / Pavăl a Ursulesăi / Ion Ghirasă (acești 17 birnici de la Ilie Gherasă – Ion Ghirasă a fost al lui Ilie Cogălniceanu, osebit condei prin tablă) / Tanasă Tătaru / Ion Găină / Gavril Moisa / Ștefan Lazariuc / Alexandru Patruroi / Ion Albu / Dumitru Butnariu / Gheorghe Rotariu / Timofte Răspopa / Grigore

Folariu. / Din acești 84 birnici, 29 sunt scutelnici, 20 breslași și 35 trecuți. / **11 bejenari**, dați în bir de la sfertul al doilea, anul 1817: Ioan Șăran / Casian Ungurean / Alexa Jitariu / Mihai Climu / Vasile Moisa / Ostahie Rusu / Ion Creșu / Flore Păscariu / Ștefan Toader Rusu / Vasile Ungureanu / Ion Jitariu. Aceștia plătesc 40 lei bir pe an. / **15 slugi boierești**: Nicolae Trufanda / Carpu Machidon / Vasile Scutar / Cririlă Istinic (aceștia ai spătarului P. Roset) / Gheorghe Toma Manole / Vasile zet (ginere) Pribăscul / Andrei zet Radioală (aceștia ai logofătului Lupu Balș) / Constantin Popa / Ilie Micinelu / Ion Popa / Ion Radu / Toader Trohin / Dumitru Ilașcu / Mihai Ilașcu / Ștefan Boțu (aceștia ai casei banului I. Roset). / **20 bejenari fără bir**, supuși la ispravnicul de copii D. Măcărescul: Lupu Vezăteu / Leonte Vezeteu / Toader Dochian / Ignat Leahu / Toader Zbughină / Ion Mihai / Manole Toma / Mihai Ștefan Rusu / Iftime Moscu / Nechita Salahoru / Andrei Mazga / Ion Porfirianu / Gavril Băetanu / Vasile Porfirian / Toader Porfirian. / **10 bejenari fără bir**, care sunt pădurari și plugari tocmiți cu hac (leafă) pentru trebuințele moșiei: Ion Mocanu / Toader Pânzariu / Toader Merilă / Toader Popovici / Vasile Stroescul / Gheorghe Andrieșanu / Ion Rusu Chelariu / Ioniță Hujdu pădurar / Ion Rusu pădurar / Pricop Baci pădurat. / Ioniță Grecu este surugiu isprăvniceii. / **16 copii din casă**: Ștefan Donosă / Mihai Andonu / Artenie Pleșcanu / Gheorghe Cimpocă / Stoica zet (ginere) Cimpocă / Nicolae Burnariu / Ștefan Simionică / Ilașcu Rusu / Toader Moțoc / Ambrosie Mocanu / Grigore Donosă / Ion Donosă / Ioan Cămpocă / Ioniță Crișu / Iftime zet Boncu portărel / Trohin Boncu călăraș isprăvnicesc. / Gavril și Costachi preoți / Grigore și Constandin dascăli. / Costachi sin (fiu)

preot Gavril, neașezat la dajde. / Bercu, jidov orândar, care este în bir cu jidovii din târgul Vasluiului”⁴⁴².

1820, Catagrafia Vasuluiului: „Satul **Ferești** al agăi Scarlat Donici: **5 slujitori bisericești**: preot Constantin sin (fiu) preot Neculai Cernătescu, slujitor la biserica cu hramul Adormirea Maicii Domnului / diaco-nul Vasile sin Neculai Niță / Grigore sin Constantin Stolnic dascăl / Ion sin Vasile Pester pălimar / Gheorghe sin preot Irimia, staroste. / **5 privilegiați**: Ioniță sin preot Gavril / 1 polcovnic cu 3 copii – Carte de scutire de la Ion Sandul Sturza voievod din 1814; are a scuti 100 oi, 100 stupi, sfini (porci) și 100 vedre de vin. / Toader sin preot Gavril Cotoavă postelnicel – cu carte de de la Ion Sandul Sturza voievod din 1823; are a scuti 250 oi, 250 stupi, sfini (porci) și 250 vedre vin. / Trohin sin Ștefan Boncu stegar, cu 3 copii – cu carte de la Ion Sturza voievod din 1826; are a scuti 30 oi, 30 stupi, sfini (porci) și 60 vedre de vin. / Ambrosie zet (ginere) preot Trohin Boncu stegar – cu carte de la Ion Sturza voievod din 1826; are a scuti 30 oi, 30 stupi, sfini (porci) și 60 vedre vin. / **13 bătrâni nevolnici**: Constantin Stolnicu / Grigore sin Ursul Chiriță / Ursachi a Babei / Luoul vâcariul / Dumitru și Gherasă / Ioniță vătăman / Ion Găină / Simion Rădoaei / Vasile sin Pribescu / Ion sin Gavril Serghie / Vasile sin Brânzan / Chirilă sin Donosă / Neculai Nica mazil. / **26 văduve**: Sămina Machidoneasă maziliță – cu cartea bărbatului ei de la Mihai Suțul voievod din 1793 / Ruxanda lui Sămion sin Tudosă / Paraschiva lui Ion sin Neculao Boncu / Anița lui Gheorghe sin Ion Chiriță / Ioana lui Nistor Cotleț / Anisia lui Antohi Rusul / Catrina lui Alexandru Mogza /

⁴⁴² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 139. 140

Paraschiva lui Ion Porfirian / Maria lui Ion sin Mihai / Sofronia lui Manoli sin Toma / Nastasia lui Vasile Orfirian / Titiana lui Toader Moscul / Maria lui Ioniță sin Ion Ungurianu / Iliana Climoae / Nastasia lui GheorgheToma / Palaghia lui Ștefan Donosă / Maria Oprei / Iftinca dascălului Ioan / Ilinca lui Ignat Mihul / Maria Hâjdului / Chița plugărița / Catrina Condrei / Ruxanda Moscului / Gaghina lui Grigore Vătăman / Nișa lui Toader Albu / Irina lui Gheorghe Munteanu. / **2 mazili:** Dumitru sin Moscu / Grigore sin Mihai Popa. / **6 feciori privilegiați:** Grigore sin Ioniță Cotoavă postelnic / Constandin sin preot Simion / Neculai sin Ioniță Cotoavă postelnicul / Ioan sin Lazor Bulat, vataș la aga Scarlat Donici / Gheorghe zet (ginere) Ioniță Cotoavă / Ion sin Neculai Nica – poartă dajdia tatălui său, nevolnic fiind. / **2 oameni fără nici o dare**, scutindu-se pentru fiii lor, dați în strajă pământescă: Ion sin Tacu visternicel / Ion Ungureanu scutar. / **64 birnici valavagii:** Toader sin (fiu) Ioniță Vătăman / Constandin sin Anton Potorac / Stoica sin Macovei / Pavăl sin Todercă / Pavăl sin Vasile Chiriță / Ioniță sin Condre / Vasile sin Moroșan / Ion sin Ioniță Ghidriman / Iordachi sin Ion Buzilică / Coste sin Grigoraș Chiriță / Leon Bobeu / Vasile sin Ilie Cucuș / Iordachi sin Cucuș / Toader sin Lupul Filip / Lupul sin Filip / Condurachi sin Gheorghe Chiriță / Coman sin Mane Mocan / Toader sin Vasile Prundian / Costache sin Mane Mocanul / Ion sin Pavăl Chiriță / Vasile brat (frate) lui Ianachi sin Tudosă / Ioan sin Vasile butnariul / Ifteme sin Vasilcăi / Constandin sin Lupul Filip / Ioan Mocan / Ștefan sin Moscul / Ioniță Zăpodian / Vasile Muntean / Dumitru Budean / Toader sin Vasile Butnariul / Ion sin Roznov / Constantin sin Iacov Bocu / Vasile a Babei / Ilie Mucinel / Ioniță sin Lupul Filip / Vasile sin Gavril vătăman

/ Iacov Mirciul / Toader sin Lupul vȃcariul / Neculai sin Toader a Lupei / Iacov sin Ioan Slugȃr / Ion a Ruștei / Vasile sin Moisȃ / Ion sin Moisȃ / Chiriac sin Lupul vȃcariul / Pavȃl a Vȃdanei / Ioan a Vȃdanei / Vasile a Vȃdanei / Gheorghe a Vȃdanei / Ioan sin Nechita Gorce / Vasile Stridie / Ion sin Stridie / Alexa sin Nechita Gorce / Andronic brat (frate) lui / Pavȃl sin Nistor Coplet, Constandin sin Simion a Rȃdoaei / Grigore zet (ginere) Lupul Filip / Grigoraș sin Gheorghe Chidișȃ / Toader sin Ion Gȃinȃ / Ion sin Ștefan a Diaconișei / Alexandru Dȃrțu / Vasile sin Toma Boncu / Toader Trohin / Ștefan a babei butnar (supus la spȃtarul Grigore Codrianul). / **20 birnici hrisovișii** ai Măcarescului: Grigore Gherman / Toader sin Ioan Porfȃrian / Lepul vezeteul / Ioan sin Gheorghe Andrieșan / Vasile sin Grigore Sofȃn / Vasile sin Ion Albu / Vasile sin Axinte / Toader Chirilȃ / Dȃnilȃ sin Timofte Rȃspopa / Ion sin Grigore Sofȃn / Ioan sin Petre Hȃrjeu / Ionișȃ Hujde / Dumitru sin Ion Mihaiu / Petre sin Grigore Sofȃn / Andrei cojocar / Ilie sin Zoader Moscu / Mihalache Salahor / Iftime zet Iacov Boncu / Pricop Baciul. / **16 slugi** ale rangurilor și ale moșiei: Constandin sin oreot Simion, trecut la feciori neașezați / Iordachi sin Ignat Mihail / Gheorghe sin Constandin Stolnic / Ionișȃ sin Radul / Dumitru sin Ilașcu / Simion sin Sofronii / Gheorghe sin Manoli Toma / Gheorghe sin Alexandru Mȃzga / Constandin sin Ion Șȃrian / Vasile zet Mihai Rusul / Toader Moțoc / Ioan Rusul / Ioan Rusul pȃdurar / Mihai Rusul / Chirilȃ Muntian / Iordanchi sin Neculai Trufangiu toți aceștia ai moșiei agȃi Scarlat Donici. / **10 copii din casȃ**: Ștefan sin Simionȃ / Ianachi sin Ioan Ungurian / Lupul sin Ioan Butnariul / Mihai sin Anton Potorac / Cozma sin Toderașco butnar / Arteni sin Vasile Plecanu /

Andrei Cule / Vasile și Alexandru Mazga / Neculai sin Ioan Butnariul / Arteni sin Trohin Boncul. **3 jidovi orândari:** Avram sin Haim din Vaslui / Șaim, argat lui / Iancul tij (la fel) argat. / **25 oameni străini,** tocmiți cu hacne la unii și alții: Ioan Ignătescul vacar, Nechita sin Nechita Gorce / Ioan Morărașul plugar / Gavril sin Gălușcă plugar – aceștia la aga Scarlat Donici / Mihalachi burlac – argat la diaconul Vasile / Ștefan sin Toma argat / Toader Burlac argat / Todosă sin Timofte Răspopa argat / Dumitru Burlacu cioban / Vasile Rusul argat / Nechita Machidon argat / Costin sin Timofte Răspopa cioban / Ion sin Moscul Burlac cioban / Toader brat (frate) lui Burlacu cioban / Costachi, cioban la Lupu Vezeteu / Vasile Burlacu. cioban la Ioniță polcovnicul / Gheorghe Burlacu argat / Carpu Mocanu / Casian Ungurian – aceștia doi la Ștefăniță Constandinu / Vasile sin preotul Irimia / Petre sin Toader burlac – la serdarul Măcărescul. / Iar peste tot, fac **187 locuitori** în tot satul **Ferești**”⁴⁴³.

1900: „**Ferești**, comună rurală, în partea de sud a plășii Mijlocul, județul Vaslui, la distanță de 13 km de la orașul Vaslui și de 17 km de comuna rurală Codăești, situată pe valea dintre dealurile Zăpodeni, Dănești și Valea Rea. E formată din satul Ferești. Are o întindere de 2.907 hectare, din care 228 hectare pădure și 2.060 loc de cultură, fânaș și imaș ale proprietății, iar 619 hectare ale locuitorilor, cu 4 hectare vie. Populația este de 332 familii sau 966 suflete, din care 60 familii de țigani, și 5 familii de evrei. Pământul e de calitate bună și produce tot soiul de cereale. Are o biserică de vălătuci, veche de 90 ani, deservită de 1 preot și 2 cântăreți; o școală, înființată la

⁴⁴³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 141-144

1865, frecventată de 33 elevi; două mori: una de vânt, iar alta cu aburi; 2 iazuri; 2 crâșme. Comerțul se face de 10 persoane. Numărul vitelor e de 1.752: 470 vite mari cornute, 1.060 oi, 72 cai și 150 rămători. Sunt 159 contribuabili. Locuitorii posedă: 30 pluguri și 70 care cu boi, 8 pluguri și 16 căruțe cu cai; 140 stupi”⁴⁴⁴.

FEREȘTI

(comuna Văleni, Vaslui).

1487, ianuarie 12: Menționat de Ștefan voievod, atunci când întărește moșiile fraților Ioan, Andriaș, Gavril și Petru, care cumpăraseră, cu 40 zloți tătarești, de la Mărena, Titiana și Mușa, ficele lui Feir, „un sat anume Tătăreștii, mai sus de Feerești, pe același pârau... Iar hotarul acestui sat de la Ferești să fie începând de la bura a două pâraie, unde cade în drum, drept peste pădure, până la capătul de jos al poienii, la hotarul Titeștilor, iar din celelalte părți după vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”⁴⁴⁵.

1487, octombrie 7: Întărit de Ștefan voievod lui Toma Prigorcea, care cumpărase, cu 30 de zloți tătarești, de la Oana Murgu, „jumătate din satul anume Cârjanii pe

⁴⁴⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 349, 350

⁴⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 3, pp. 2-4

Sărata, partea dinspre Vaslui”⁴⁴⁶ (ulterior Prigorcenii, contopit cu Ferești). Hotarul, din veac.

1487, octombrie 9: Menționat de Ștefan voievod Mihul din Feerești, care vinde lui Ursu, cu 35 de zloți tătarești, „din uricul său drept și propriu, jumătate din satul Stârcești la gura Tutovei”⁴⁴⁷. Hotarul, din veac.

1635, ianuarie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviță Cehan și fratelui său Apostol, care „au arătat un zăpis de mărturie de la popa Vasilie, Petrea păhărnicele și Ciocârlie din **Ferești** (comuna Văleni, Vaslui), Vasile diac din **Zlătari** (comuna Văleni, Vaslui), Leahul diac din **Olăsești** (înglobat în Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui)... cum a venit înaintea lor Toader diac din **Portari** (comuna Zăpodeni, Vaslui), și a vândut... o parte de ocină din satul **Prigorcenii** (lângă Ferești, comuna Văleni, Vaslui),, care i-a fost cumpărătură de la Zaharia, fiul lui Toader, nepot Ignătoae, sora lui Berdilă cel bătrân... lui Cehan logofăt și fratelui său Apostol, pentru 10 taleri buni”⁴⁴⁸.

1635, iulie 18: Scrisoarea vornicului de gloată Neaniul, în care mărturisește că, după ce s-au pârât Apostol Cehan și Racoviță logofătul cu Moisea din **Olănești** (sau Olăsești, înglobat în Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui) „pentru niște părți de pcină din sat din **Prigorcenii** (lângă Ferești, comuna Văleni, Vaslui), din partea dinspre apus, partea lui Berdilă, și partea Alexei Mănniacul, și partea

⁴⁴⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 11, pp. 17-19

⁴⁴⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 15, pp. 24, 25

⁴⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 19, pp. 20, 21

altui Alecsăi... și Giurgioae, și parte lui Toader de **Portari** (comuna Zăpodeni, Vaslui), și partea Petrei și a surorii lui, a Teclei, feciorii Băcăi, zicând Apostol că acele părți de ocină au fost cumpă-rătură socru-său, Bolei, ce a fost vornic, de la acei oameni ce mai sus scriem. Iar Moisea a zis, cu seminția lui, că acele părți de ocină, ce a fost cumpărat Bolea, i-au întors banii înapoi și are mărturii, oameni dinaintea cui a întors banii Bolei. / Deci, Măriia Sa Vodă m-a trimis pe mine acolo, să strângem oameni buni și să socotim; de se va afla că a cumpărat Bolea acele părți de ocină și nu va fi întors Moisea, cu ruda sa, acei bani Bolei, ca să aibă a le ține Apostol și cu frații săi acele părți de ocină, iar de va avea Moisea mărturii cum a întors banii Bolei înapoi, el să le ție, Moisea și cu seminția lui. / Deci, noi am strâns oameni buni, megieși, preoți și slugi domnești, și au mărturisit cum a întors Moisea și cu oamenii săi bani Bolei. Deci, eu nici așa nu i-am crezut, cei le-am dat lege, să jure Moisa, cu 24 de oameni, pe Sfânta Evanghelie. Și au jurat cu toții, cu acei jurători, cum a întors Bolei banii înapoi, câți a fost dat pe acele părți de ocină. / După aceea, s-au sculat Apostol și cu logofătul Racoviță, au adus martori pe Alexa și pe Banul, și mulți oameni și au mărturisit cum acei bani nu i-a întors Moisea Bolei, ce au jurat pe strâmbul. Deci, Moisca, văzând că a greșit, venit-a înaintea noastră și a căzut și s-a rugat dumisale logofă-tului Racoviță și frățâne-său Apostol pentru acel jură-mânt, ce au greșit cum nu se cade. Deci, logofătul și cu Apostol... n-au vrut să-l mai părăscă pe Moisea într-alt chip, ci l-au lăsat și s-au împăcat dinaintea noastră, ca să aibă a ține logofătul Racoviță și cu Apostol, și alți frați ai lor, toate acele părți de ocini din

Prigorcenii”⁴⁴⁹.

1636, martie 6: Zapisul lui Nestor păhărnicele ot **Bonește** (Benești, comuna Tanacu, Vaslui), Gheorghe păhărnicele ot **Gârbește** (Gârbești, comuna Țibana, Iași), Havril Benche hânsar, Parca șetrărel, Ciocârlie pitărel, Dănăilă sulgerel și Vasile Lețea ot **Ferește** (Ferești, comuna Văleni, Vaslui), în care mărturisesc cum „a venit Ardarie, feciorul lui Domitro Porciol (Dumitru Purcel) și cu surorile lui Anesia, Nazaria și Soloica și au vândut dreaptă ocină și moșie din sat de **Vilnește** (Vilnești, comuna Zăpodeni, Vaslui), în ținutul Vasluiului... lui Racoviță al doilea logofăt”⁴⁵⁰.

1637, iulie 2: Tudora și Căzaca, fetele Dochiei, nepoatele lui Anton, strănepoatele lui Vremiș, vând logofătului Racoviță, drept 15 zloți, cu mărturia popii Vasile, diaconului Bosie și a lui Gavril Benchea și Toader croitorul, „câte părți se vor alege din satul **Ferești**, din ținutul Vasluiului”⁴⁵¹.

1639, septembrie 11: „Adică noi, **Fereștii**, popa Vasile, Parca. Popa Ștefan, Toader Fleșca, Vasile Lețea și Ciocârlie mărturisim cum am dat un locșor din matca ce-iaz logofătului Răcoviță, la deal, pe râpă, spre răsărit, până în drum, în sus până la zănoagă, de aici la vale, să-i fie dumisale moșie... Și în tocmeala noastră au fost Glegorie dascălul și Gavril Bechea și alți oameni buni, să se știe”⁴⁵².

⁴⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 173, pp. 207-208

⁴⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 342, p. 384

⁴⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 134, p. 127

⁴⁵² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 228, p. 228

1639, septembrie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Răcoviță Cehan, logofăt al doilea, care a adus un zăpis de mărturie de la Mihăilă Colivă din **Solești** (comuna Solești, Vaslui), Mihalcea, Ionașco Costiceanu, Vasile Burnăi și alți oameni buni din **Șerbești** (Șerbotești, comuna Solești, Vaslui), „scriind cum a venit înaintea lor Toderășco din Solești și a vândut a treia parte din satul **Moicești** (lângă Satul Nou, comuna Solești, Vaslui) lui Răcoviță logofăt, pentru 9 ughi (ducați ungurești). / Și alt zăpis, de la Vasile, Gavril Bechea, Parca și alți oameni buni din **Ferești** (comuna Văleni, Vaslui), scriind că au venit Loghina și Vasile călugărul, fiii lui Bogza fost logofăt, și i-au vândut toată partea lor din satul **Vilnești** (lângă Butucăria, comuna Zăpodeni, Vaslui), pentru 20 ughi. / Și alt zăpis, de la Gligorie dascălul și de la Gavril Bechea, scriind că popa Vasile, Parca, popa Ștefan, Toader Fleșca, Vasile Lețea și Ciocârlie au dat și au dăruit dreapta lor ocină din satul **Ferești**, din matca văii, unde este iezătura heleșteului, ce se numește al lui Răcoviță logofăt... / Și într-o asemenea, au venit înaintea noastră Sorița, Mărica, Vărvara și Nastasia, fiicele lui Bălea, și Pătrașco, fiul Măricăi, și au dat și dăruit părțile lor ce li se cuvin din viile unchiului lor Ionașco Cehan lui Răcoviță Cehan logofăt”⁴⁵³.

1640, iulie 31: Bâșca, femeia lui Vasile Purcel, și feciorii lor Apostol, Miftodie și Iordachi, și cu verii lor vând logofătului Răcoviță (Cehan), drept 10 ughi de aut (ducați ungurești), „toată partea noastră de sat **Vilnești** (comuna Zăpodeni, Vaslui), ce-i în ținutul Vasluiului... Și în tocmeala noastră au fost Vasile de **Ferești** (comuna

⁴⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 229, pp. 229, 230

Văleni, Vaslui), Gavril Benchea, Gligorie dascălul și popa Bosie de **Cetăreni** (lângă Hoisești, comuna Du-mești, Iași). Și eu, Apostol sin (fiu) Vasile Purcel am scris, să se știe”⁴⁵⁴.

1644, iunie 9: Dumitrașco de **Bohăiești** (Buhăești, comuna Vulturești, Vaslui), Pascal și Vasile, nepoții Ghidului de **Prigorcenii** (comuna Văleni, Vaslui), vând logofătului Racoviță Cehan, drept 10 galbeni buni, partea lor „din satul Prigorcenii, din câmp, din vatra satului și din tot locul... dinaintea popii Vasile, diaconului Bosie, Toader, Leața și Dănăil din **Ferești** (comuna Văleni, Vaslui), Gavril Benchi din **Tătărăni** (fost Găleşești, apoi Tătărăni, Vaslui) și a mulți oameni bătrâni”⁴⁵⁵.

FEREȘTI

(Firești, înglobat în Bârsești, Vrancea).

1585, mai 3: Radul Duca ot **Firești** cumpără, cu 9 capre cu iezi alături, 3 taleri bătuți, 1 țap și 1 cojoc nou, de la Blaj ot **Topești** „partea lui Văscan, feciorul Zeaicăi, a patra parte... și erau oameni buni în acea tocmeală, anume

⁴⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 407, p. 413

⁴⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 331, p. 323

Nacul ot **Ferești**, Ionașco Flașcă, Stroe, Ion, Crăciun și Săchel ot **Bărsăști**, Bălan și popa Ion ot **Negrilești**, și au dat aldămaș 7 vedre de vin”⁴⁵⁶.

FETCĂUȚI

(Fetești, comuna Fetești, raionul Edineț, Moldova).

1638, mai 30: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, popii Cozman din **Stăniliești** (comuna Stăniliești, raionul Noua Suliță, Ucraina), care se înfățișează la Divan „cu un zapis de mărturie de la Machidon Hirevcescul din **Fetcăuți** (Fetești, comuna Fetești, raionul Edineț, Moldova), făcut dinaintea a mulți oameni buni, sciind Machidon că și-a dat dreapta sa ocină și dedină din satul **Voicăuți** (înglobat în Bajura, înglobată în Darabani, Botoșani), ce este în ținutul Dorohoi, pe râul Prut, a patra parte din a treia parte... rugătorului nostru popa Cozman, pentru doi boi și opt stupi, ce i-a pierdut Machidon la dabile, în zilele lui Ștefan (Tomșa) voievod, la a doua domnie. Și nu a avut a-i plăti cu altceva, ci i-a dat această parte de ocină... Iar când a fost acum, s-a apucat un om, anume Pătrașco, care a spus că este rudă lui Machidon, și a voit să-l scoată din această ocină, și și-a luat zi, ca să vină aici, înaintea domniei mele, să se întrebe pe față. Popa Cozma a venit la zi și a așteptat p săptămână peste zi, iar

⁴⁵⁶ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, II, *Vrancea / Irești-Câmpuri*, Chișinău 1931, doc. 2, p. 2

Pătrașco a rămas din zi și din toată legea”⁴⁵⁷.

FETEȘTI

(lângă satul Dobrovăț, Iași).

1503, octombrie 7: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Dobrovăț, drept danie domnească, „mănăstirea ce este la obârșia Dobrovățului și cinci sate pe Dobrovăț: un sat Fetești, alt sat Alexești, unde a fost Radul, al treilea sat Munteni, al patrulea sat Costiceni, unde a fost Andriaș, al cincilea sat Ostroveni”, cumpărate de Ștefan cel Mare, cu 1.500 zloți tătarești, de la Crâstina, fiica lui Voislav, de la nepoata ei de soră Nastasia și de la vara lor Vasutca, fiica lui Mihul, nepoții lui Ivan Damianovici... Iar hotarul acestei mai sus scrise mănăstiri și al satelor care ascultă de mănăstire, dintre Călugărești și Tăcutești, să fie începând de la dumbrava din marginea pădurii, de la un tei însemnat și o movilă săpată și în sus prin făget, tot pe vârful dealului, la alt tei însemnat, tot pe același vârf și la un stejar mare însemnat, pe același vârf și peste bahnă până la capătul piscului, la un stejar însemnat, și pe acel pisc, pe vârful dealului, până la marginea altei bahne, la un fag însemnat, aproape de drum, și, pe același vârf, până la obârșia Dobrovățului Mic și a pârâului Calinei, la un fag însemnat, lângă drum, și, pe același vârf, la un fag însemnat, lângă drumul ce vine de la Ruleni, și, pe același drum, până la

⁴⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 300, pp. 297, 298

Poiana Nastei, și, pe vârful, prin poiană și prin pădure, până la Poiana Mestecenilor, și, prin acea poiană, la Poiana lui Lehaci, și, prin acea poiană, la trei tei însemnați și la marginea Poienii Cetățelii, la un stejar mare însemnat care este lângă drumul ce vine de la Cuțitna, și, pe acel drum, până la Poiana lui Mogoș, la un stejar însemnat, lângă drum, de acolo, întorcându-se pe marginea acelei poieni, pe obârșiile Dobrovățului, la poiana celor șapte tei, și, peste acea poiană, la un stejar mare îngemănat și însemnat, apoi tot pe deal, pe la toate obârșiile Dobrovățului, până la Dealul Mare, la movila cea mare a Ciurbeștilor, și peste drum, pe deal, la obârșia Dobrovățului și a Pietroasei, până la obârșia Vasluiului, la un tei mare însemnat, lângă drumul ce merge de la Buciumi la mănăstirea Dobrovățului, și pe acel drum, în jos pe deal, la doi fagi însemnați, lângă drum, și din nou pe vârful la vale, până la Poiana lui Andriaș, și, pe vârful, prin acea poiană și pădure, la cinci tei însemnați, la capătul făgetului, iarăși pe la obârșia dumbrăvii, până unde se încrucișează drumurile pe valea Pribeștilor, la un stejar însemnat, și apoi pe drumul cel vechi, pe marginea dumbrăvii, până la vârful dealului, la un stejar însemnat, lângă drum, și, pe drumul dumbrăvii, până la capătul Dumbrăvii lui Pribici, la o movilă săpată, și, pe deal în jos, la Movila Evvei, și, pe deal, la Movila Tătarului, de la acea movilă la vale, pe vale, drept la matca Vasluiului, pe matca Vasluiului, în jos, până la gura Dobrovățului, unde cade Dobrovățul în Vaslui. Acesta este hotarul mai sus scrisei mănăstiri și al mai sus scriselor sate”⁴⁵⁸.

⁴⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 295, pp. 526-530

FETEȘTI

(Fedcouți, Fetcouți sau Fetești pe Drabiște,
raionul Edineț, Moldova).

1625, noiembrie 21: Scrisoarea lui Machidon Hirevce ot **Fedcouți** (Fetești pe Drabiște, raionul Edineț, Moldova), prin care mărturisește cum a fost „dator lui Cozman Popei cu doi boi și cu opt stupi, ce i s-au lat pentru dajdie, pentru mine, și ș-au pierit acele bucate pentru mine, că n-am avut cu ce plăti, deci i-am plătit cu ce am avut:datu-i-am o parte de ocină ce am avut în **Voicouți** (raionul Edineț, Moldova), din a treia parte de sat, a patra parte”. Martori: „Dașa vătămanului de **Călu-găreni** (raionul Edineț, Moldova) și Părțea, vornicelul de acolo”⁴⁵⁹.

1638, mai 30: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, popii Cozman din **Stănilești** (comuna Stănilești, raionul Noua Suliță, Ucraina), care se înfățișează la Divan „cu un zapis de mărturie de la Machidon Hirevcescul din **Fetcăuți** (Fetești, comuna Fetești, raionul Edineț, Moldova), făcut dinaintea a mulți oameni buni, sciind Machidon că și-a dat dreapta sa ocină și dedină din satul **Voicăuți** (înglobat în Bajura, înglobată în Darabani, Botoșani), ce este în ținutul Dorohoi, pe râul Prut, a patra parte din a treia parte... rugătorului nostru popa Cozman, pentru doi boi și opt stupi, ce i-a pierdut Machidon la

⁴⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 386, p. 451

dabile, în zilele lui Ștefan (Tomșa) voievod, la a doua domnie. Și nu a avut a-i plăti cu altceva, ci i-a dat această parte de ocină... Iar când a fost acum, s-a apucat un om, anume Pătrașco, care a spus că este rudă lui Machidon, și a voit să-l scoată din această ocină, și și-a luat zi, ca să vină aici, înaintea domniei mele, să se întrebe pe față. Popa Cozma a venit la zi și a așteptat p săptămână peste zi, iar Pătrașco a rămas din zi și din toată legea”⁴⁶⁰.

1770-1772: Satul **Feteștii**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumean-țev⁴⁶¹, **toată suma caselor: 23**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 22. / **Birnicii:** Petre, morar / Vasile fratele morariului / Iacob Gribință / Andrei Movilă / Savin Durche / Istrate, pâslariul / Toader Furtună / Ion fiul lui Ursul / Ștefan Ocraîn / Timofte Prefăcutu / Toma Roșca / Dănilă Budianul / Grigoraș, cojocar / Simion, cibotariul / Ion Căzacul / Ursan Coca / Simion Traistă / Grigoraș Traistă / Acsenti Baltă / Gheorghită Leordă, vornic / Ursache fiul lui. // Rufeturi: Popa Andrei.

1904: „**Fetești**, sat în județul Hotin, volosti Edința, așezat pe pârâul Drabiște, între satul Trinca și Burlănești. Prin sat trece șoseaua dintre Lopatnic și Briceni. Sat vechi românesc de răzeși. Are 280 case, cu o populație de 1.872 suflete; biserică; 270 vite cornute, 107 cai”⁴⁶².

⁴⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 300, pp. 297, 298

⁴⁶¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 160

⁴⁶² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 96

FETEȘTI

(ținutul Hârlăului, comuna Scobinți, Iași).

1646, iulie: Macri, fost căpitan, și femeia lui Grăpina dăruiesc nepoților lor Constantin, fecioril lui Nicoară de-a fost logofăt, și Todoscăi, fetei lui Ionașco Jorea, moșiile lor, adică „satul **Giumătățenii** (Jumătățeni, comuna Albești, Botoșani), cu curți gata și cu heleșteu în Jijia, și cu alt heleșteu în țarină, și cu toți vecinii; / jumătate din satul **Iuriești** (Iurești, comuna Todireni, Botoșani), ce sunt în ținutul Hârlăului; / jumătate din satul **Holovcînți** (Holoșnița, comuna Șeptelici, raionul Soroca, Moldova), cu vecini și cu vad de moară în Nistru și cu heleșteu în țarină, ce este în ținutul Sorocii; / jumătate de sat **Purciuliani** (azi Onești, comuna Zăbriceni, raionul Edineț, Moldova), cu 12 vecini din **Zubriceni** (comuna Zăbriceni, raionul Edineț, Moldova), care au fost de loc, unii vecini, de moșia Purciuleni, cu vad de moară în Ciuhur și cu heleșteu în sat, ce este în ținutul Hotinului... / și două fâlcii de vie în **Fetești** (comuna Scobinți, Iași), în Dealul Ciocârliei”⁴⁶³.

1653, martie 15: Întărit de Gheorghe Ștefan voievod lui Contăș, diac de jitnicerie, care primise, „din uric de danie și de miluire ce-a avut socrul său, Istratie logofătul, de la Moise Moghila voievod, satul **Fetești** în ținutul Hârlăului, cu vii și cu tor venitul”⁴⁶⁴.

⁴⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 433, pp. 372, 373

⁴⁶⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 289

1707, martie 22: Serafim Tomiță, „ajuns la 80 de ani”, împarte moșiile sale feciorilor săi, scriind: „dat-am lui Toader, feciorului meu cel mai mare, la **Merești**, partea mâne-sa și cumpărătura ce am eu la Merești, iar Vasile, Ion și Gligore, aceștia mai mici, le-am dat **Șătră-reni** și jumătate de sat **Crăciuneni**, și **Giumătățeni**, ce se va alege cu alți frați și răzeși la **Stănești**... / Așijderea și două vii în paragină, ce am la **Feteștii din sus** este a lui Contăș, din jos a lui Macri, în mijloc, în țarina care se cheamă Ciocârlie, am dat-o lui Grigore, să le fie moșie în veci... dinaintea lui Iraclie egumenul, preotul Ilie ot **Cotnari**, Tanasăi, Fănina călugărul, Ngrul pivnicerul domnesc, Tănase Bainschi pârcălab de Cotnari, Pilat Vasile armașul, Neculai Totoescul și Gavril dascălul”⁴⁶⁵.

1774, iunie: Satul **Feteștii**, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁶⁶, **toată suma caselor: 9**. Scădere rufeturi 9: 9 dârvari isprăvnicești. / **Dârvari isprăvnicești**: Lazor Dragu / Chiriac Minciună / Vasile, pușcaș / Ioniță Borcoi / Ion Tomuleț / Gheorghe Răpide / Gheorghe Cotul / Macovei sin (fiu) Tomuleț / Iftimi Minciună.

1900: „**Fetești**, sat cam în centrul comunei Bă-deni, județul Iași, plasa Bahluiul, spre vest de satul Scobinți; situat pe dealul cu același nume, pe o întindere cam de 349 hectare. Are o populație de 98 familii sau 463 suflete. Aci se află o velniță de fabricat rachiu. Satul e acoperit cu livezi și vii, iar împrejur se află păduri. Nu-mărul vitelor e de

⁴⁶⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 6, 7

⁴⁶⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 230

3.348 capete, din care: 481 vite mari cornute, 24 cai, 2.788 oi și 59 râmători”⁴⁶⁷.

FETIONEȘTI

(lângă Victoria, Iași).

1633, ianuarie 15: Întărit de Alexandru Iliăș voievod mănăstirii Aron vodă din țarina Iașilor, care primește uric pentru „o seliște, anume **Fetioneștii** (lângă Victoria, Iași), care este în ținutul Iași, pe Jijia, cu vad de moară pe Jijia”, dobândită prin schimb cu „seliștea anume **Selici-canii** (azi Slobozia-Silișcani, comuna Mihălășeni, Botoșani), pe Bașeu, care este în ținutul Dorohoi”, fostă a „pârcălabului Gheorghe Jorea”⁴⁶⁸.

1663, aprilie 9: Întărit de Evstratie Dabija voievod mănăstirii lui Ion vodă din țarina Iașilor, care primește ispisoc pentru „un sat, anume **Rânzeștii** pe Prut, în ținutul Fălciului, cu toate bălțile sale și cu jumătate din **Hârcea-ta** (Herești pe Moldova, în hotar cu Cârstești și Miroslăvești⁴⁶⁹, Iași), în semne, și alt sat, anume **Avereștii** pe Cracău, în ținutul Neamțului, cu mori pe Cracău... satul **Selicicănii**, cu loc de moară în apa Bașăului, în ținutul Dorohoiului, ce a fost supus ocholului târgului Ștefă-nești...

⁴⁶⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 352

⁴⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 269, pp. 340-342

⁴⁶⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p.120

/ Și tij (la fel) dăm mănăstirii satul **Nicoreștii** pe Cracău, în ținutul Neamțului, cu mori în Cracău... a treia parte din satul **Ochinteștii** din ținutul Sorociei, danie de la Nastasia Oproae, și un sat anume **Ștorov** și cu loc de mori pe Cracău, ce-i în ținutul Neamțului, care a fost drept domnesc, supus ocolului târgului Petrei... și așijderi satul **Pârliții** în ținutul Sorociei, danie de la Lepndari vameșul, cu limbă de moarte... 510 stânjeni din satul **Mierăeștii**, care vine în ținutul Tecuciului, pe apa Bârla-dului, și altă parte din același sat Mierăeștii, câtă se va alege lui Macarie, fiul lui Neagul, pe care au cumpărat-o monahii drept doi boi și un cal, prețuit drept 14 galbeni ungurești... tij (la fel) jumătate din satul **Coropcenii**, pe gârla Scumpăi, ce este în ținutul Iașului, miluire de la Ionașco Coropcă și de la Tărauca... jumătate de sat **Fetioneștii** și jumătate de sat **Coțmăneștii**, cu vad de moară în Jijia, ce-i mai jos de Stânca, în ținutul Iașului, aproape de hotarul Posadnicilor... și loc de 14 dughene în târgul Iașii, cu loc de pivniță în ulița nouă”⁴⁷⁰.

FETIONEȘTI

(pe Sărata, Vaslui).

⁴⁷⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 180-188

1671, ianuarie 14: Chirilă, feciorul Nechitei din Fetionești, femeia lui Maghina, fiii Negruță și Anița, și surorile lui Țona și Zlata vând comisului Ion Racoviță, drept 7 galbeni și jumătate, din „moșia ce am avut noi la **Fetionești**, ce-s la ținutul Vasluiului, pe Sărata, în vatră de sat și 15 pământuri în țarină, cu locuri de fânaț”⁴⁷¹.

1691, ianuarie 8: Gavril, feciorul lui Vasile Făstăcanul, surorile lui Gahia, Sohica și Dochița, și Sofronia, fata Nacului, femeia lui Ion Tirlici din Feteonești, și Gavril Potorac cu femeia lui Tofana, cumnatul Toderachi și feciorii Misail și Rucsanda, vând Saftai, văduva vornicului Ion Racoviță, drept 10 lei, „ce avem noi de la părinții noștri în **Fetionești**, la ținutul Vasluiului, jumă-tate de bătrân, partea noastră cu loc în vatra satului și de fânaț și 16 pământuri loc de țarină și cu loc de gră-dină”⁴⁷².

FILIPENI

(satul Dobrana, numit apoi Lunca, înglobat în Filipeni, „unde este Coste călugărul”, Bacău).

⁴⁷¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 97, 98

⁴⁷² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 108

1438, iulie 6: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi pisarului Mihai Oțal, care primește uric pentru „sate, pe Berheci, unde este Loluș și, mai din jos, unde este Stan judele, de pe amândouă părțile, și la gura Dunavățului, și **Dobrana**, unde este Zlătariu, și, mai din sus, unde este **Coste călugărul**. Asemene, pe Prut, mai din jos de gura pârâului Oancii, unde este Stanislav Ravasă, și seliștea cea veche, Stoenestii, și, la Corod, unde a fost Dragoșă, și, din jos, săliștea lui Stan Sârbul, și la Movila Coro-dului, Săliștea Sârbilor, și, de la Movila cea Mare, până la gura Corăzăului, pe amândouă părțile, încât ar putea să-și așeze sate cu cotunurile lor și să aibă și fânețe... Iar hotarul acestor sate, cu toate hotarele sale, pe unde s-au hrănit din veac, cum și hotarul pustietăților aceloră să fie încât se vor putea hrăni din destul”⁴⁷³.

1646, mai 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Nanea Brahnea, care primește ispisoc de cumpărătură, „pe lângă alte cumpărături din **Filipeni** (comuna Filipeni, Bacău), **Oțăleni** (Oțelești, comuna Izvorul Berheciului, Bacău) și **Broșteni** (lângă satul Oțelești, comuna Izvorul Berheciului, Bacău), și pe o parte de moșie din sat de **Dobreana** (comuna Filipeni, Bacău)”⁴⁷⁴.

1774, iunie 26: Satul **Slobozia Filipeni**, ce au fost scutelnici bănesei Dumitrăchioai, ținutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁷⁵, avea **toată suma caselor 30**. Scădere rufeturi 7: 2 slugi, 2

⁴⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 185, p. 262

⁴⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 364, p. 311

⁴⁷⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 592

nevolnici, 2 văduve, 1 vornic. Rămân birnici 23. / **Birnici:** Constantin Bâdac / Dumitru, funar / Ichim Ciocoiul / Panaiti, plugar / Costantin Luchian / Vasili Prutian / Vasili, grădinar / Sandul, muntean / Vasili Mustiață / Harasim Nedelcu / Radu, muntean / Tudori sin (fiu) Ioniță / Grigori fiul lui Ioniță / Ion Trăpăduș / Ion Sava / Marin Prutian / Niagu Prutian / Dumitru Tăban / Ștefan, străin / Apostol, bejenar / Iftemi, olar, bejenar / Sandul fiul lui Vartic / Toader Putregai. // **Rufeturi:** Lupu, cioban, slugă dumisale bănesei Dumitrăchioai / Ioniță Burcă, tij (la fel) / Ion Hâlmaci, vornic / Andrei, șchiopu, nevolnic / Mihăilă, șchiop, nevolnic / Maria, vădană / Baba Anița.

1900: „**Filipeni**, comună rurală în județul Bacău, plasa Bistrița de sus, situată în valea pâraului Dunăvățul și a afluentului său Sălașul Roșu. Se compune din 3 cătu-ne: Lunca, reședință; Filipeni-Slobozia, cu secția Filipeni, Pârliturile, Valea Botului; Fruntești și Moara Conachi. Această comună, până la anul 1874, a făcut parte din județul Tecuci și era compusă din cătunele: Dobriana, azi Siliștea, Filipeni, Fruntești și Ștubeiana. Se mărginește, la est, cu comuna Oncești (județul Tecuci), de care se desparte prin zarea dealului Tarnița, și cu comuna Oțelești, de care se desparte prin dealul Dobriana; la nord, cu comuna Mărești: la vest, cu comuna Lecca, de care se desparte prin dealurile: Runcul, Popei, Ungureni și Poeni, și comuna Godinești (județul Tecuci); la sud, cu comunele Godinești și Oncești (județul Tecuci). Are o școală, înființată la 1865, în satul Lunca, întreținută de stat, într-un local bun de bârne, construit de particulari și cu o împrejur-muire de 22 prăjini pământ. Școala a fost frecventată, în 1891, de 38 elevi, dintre care 4 fete. Sunt 2 biserici: una în satul Lunca și alta în satul Fruntești, deservite de 2 preoți și 2 cântăreți;

cârciumi sunt 6. Are o populație de 572 familii sau 2.288 suflete, dintre care 2.226 români, 49 izraeliți, 7 armeni, 1 german și un ungur; 900 agricultori, 30 meseriași, 13 comercianți, 45 profesii libere, 60 muncitori și 30 servitori. Știu carte 136, dintre care 6 femei; nu știu 2.152, dintre care 1.126 femei. Contribua-bili, după recensământul pentru periodul 1891-1896, sunt 443. Teritoriul comunei are o întindere de 4.500 hectare. Proprietari mari sunt: George Sterian, cu o moșie de 750 hectare, dintre care 646,84 hectare pământ productiv, care îi dau un venit anual de 12.038 lei; Eufrosina Rosetti, cu copiii săi, Virginia Lambrino, Vasile Rosetti și Sofia Boteanu, au o moșie de 1.716 hectare, cu un venit de 20.000 lei. Vite sunt (1890): 113 cai, 1.259 vite cornute, 318 porci, 88 capre și 1885 oi. Stupi de albine sunt 123. / **Filipeni**, sătișor care intră în compunerea satului Filipeni-Slobozia. / **Filipeni-Slobozia**, sat al comunei Filipeni, așezat între pâraul Sălașul Roșu și pâraul Dunăvățul, la o depărtare de 3.600 m de cătunul Lunca. Se crede că, în vechime, era așezat pe coasta dealului dintre dreapta pâraului Dunăvățul, unde astăzi se află o siliște. Are o populație de 99 familii sau 433 locuitori. Este o cârciumă. Vite sunt: 18 cai, 174 vite cornute, 16 porci și 26 capre”⁴⁷⁶.

FILIFEȘTI

⁴⁷⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 360, 361

(sat pe Oituz, comuna Bogdănești, Bacău).

1462, octombrie 6: Întărit de Ștefan voievod lui Petru Negrea, care primește uric pentru „ocina lui dreaptă, satele anume: Dzemeștii la gura Tazlăului, pe care el l-a cumpărat de la Trișor, pentru 100 de zloți, și a patra parte din **Filipești** pe Oituz, și Săcălișești, chiar la gura Tazlăului”⁴⁷⁷. Hotarele, din veac.

1625, aprilie 12: Întărit de Radul voievod fostului ceașnic Bejan, în baza unui zăpis de mărturie de la Nistor voiut și de la 12 pârgari din târgul **Trotuș**, despre „cum au vândut Ihnat Doboș și fiica lui Antimia toate părțile lor de ocină din satul **Bahna** (comuna Pârgărești, Bacău), lui Tămaș din **Hilipești** (Filipești, sat pe Oituz, Bacău), pentru 13 taleri bătuți. Și după aceea a răscumpărat această ocină mai sus zisul Bejan, fost ceașnic, de la Tămaș și i-a dat lui acei 13 taleri... Și au mai venit Măriica și Nastea și sora lor Măgdălina, fiicele lui Tămaș, cu zăpis de mărturie de la Nistor și cu 12 pârgari din târgul Trotuș, scriind astfel în el, cum a întocmit tatăl lor, Tămaș, până la moartea lui, ca să aibă a stăpâni toate trei împreună în ocina lor, ce o au de cumpărătură în satul Hilipești și **Dienești** și unde mai au a stăpâni... de asemenea, a arătat înaintea noastră un zăpis că și-a cumpărat acest loc de prisacă de la Arhip vraciul, pentru 16 taleri”⁴⁷⁸.

1633, iulie 29: Zăpisul staroștilor de **Trotuș**, Gheorghe și Petrea, în care mărturisesc cum au venit în fața lor Ungurașul, Marcul Julfă și cu Dănăilă, de au pârât pe

⁴⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 111, pp. 159, 160

⁴⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 306, pp. 377, 378

Verdiș și pe femeia lui Mărica pentru o ocină din **Chirișomu** (apoi Chiricel, înglobat în orașul Comănești, Bacău). Deci Vediș și cu Maria și-au adus drese și s-a găsit în drese cum au cumpărat Petre Puiul și cu femeia lui Safta acea ocină de la Burlă și de la tată-său Nicoară, și de la Avram, feciorul Magdei. / Deci noi i-am judecat, cu Foloș Martin șoltuzul și cu 12 pârgari, și cu alți oameni buni, orășeni și cu slugi domnești din ținut, anu-me Bodiiocu, Ursul și Sava ot **Bordzești** (Borzești, înglobat în Onești, Bacău), Dumitru Puia de **Negoești** (înglobat în Onești, Bacău), Constantin Puia de **Hilipești** (Filipești, comuna Bogdănești, Bacău), Ursul de **Verșești** (sau Verișești, vomuna Sănduleni, Bacău) și Iliseiu de **Poiană** (Poiana lui Coman, comuna Livezi, Bacău)... și au rămas Ungurașul, Dănăilă și Marcul Julfă să nu mai aibă nici o treabă, nici o pâra pentru această pâra”⁴⁷⁹.

1635, iulie 21: Porunca dată de Vasile Lupu voievod slugilor domnești Necula Maroș, Gligorie, Dragul și Iurașco din **Hilipești** (Filipești, comuna Bogdănești, Bacău), după ce s-a jeluit Ionașco de **Bogdănești** (comuna Bogdănești, Bacău) pe Constantin Puia, „zicând că-i împresură niște părți de ocină din Hilipești și din **Bahnă** (comuna Pângărești, Bacău), și pe Dumitru, și pe Drăgan. / Pentru aceea... să strângeți oameni buni și să socotiți foarte cu dreptul și să alegeți părțile lui Ionașco din Hilipești și Bahnă, din tot locul”⁴⁸⁰.

1638, aprilie 3: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Nicula Maroșcă din Hilipești,

⁴⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 339, pp. 432, 433

⁴⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 179, p. 215

după ce „s-au jeluit Ionașco din **Bogdănești** (comuna Bogdănești, Bacău) pe Constantin din **Hilipești** (Filipești, comuna Bogdănești, Bacău) și pe Drăgan și pe Dumitru, zicând că i-au ales partea lui de ocină din **Bahnă** (comuna Bahna, Neamț), și i s-a venit lui și un vecin, și i-au ales lui moșia sa dreaptă și din Hilipești, cu cartea domniei mele; iar ei s-au sculat peste cartea domniei mele, de iar i-au luat vecinul și moșia. Drept aceea, tu să-i faci lege dreaptă cu dânșii, să-i lase vecinul în pace, să-și țină el vecinul și moșiile, și să-i oprești, să nu aibă nici o treabă cu părțile lui. Și să ai a le da lor zi, să vină toți de față înaintea mea”⁴⁸¹.

1661: Constantin și femeia lui Nastasia vând popii Lăzăroe și lui Iurașco de **Hilipești** (Filipești pe Oituz⁴⁸², Bacău), pentru 2 ughi (ducați ungurești) „a noastră parte din vadul popii... dinaintea lui Ion Ciomârtan ot **Bogdănești**, Goe ot **Răcăciuni**, Gheorghe, fecior lui Iurașco, și Ion, feciorul Stanciului ot **Hilipești**”⁴⁸³.

1661, octombrie 24: Lupul și femeia lui Nastasia vând lui Vasile și fraților săi, pentru 6 taleri, „a noastră parte din vadul Popii, cu gârlă, cu tot, până la moară... dinantea lui Fulga, frate-său Vasile, Gligore Pleșca, Ion Roșca, Gligore și Vasile feciori lui Fulga de **Bogdănești**, Gheorghe și Iurașco de **Hilipești**... Și m-am întâmpplat și

⁴⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 306, p. 304

⁴⁸² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 102

⁴⁸³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 7, 8

eu, popa Nichifor de Bogdănești, în casa Fulgăi, la această tocmeală”⁴⁸⁴.

1666, februarie 23: Gheorghe Gavruțu, Dumitru Boiștan, Toader Coste și Gavrilaş de **Hilipești**, Iurașco de acolo, Nicula Mahric, Bululet și Irimie de **Bogdănești**, Vasile Boiștan, Ion Ciomârtan, Gligorie Fume, Ilisei și Fulga „și toți frații noștri am vândut tot bătrânul nostru, partea Brătilănească din satul **Hărtănești** lui Niculai Buhuș, marele logofăt... / iar noi, cu frații noștri care nu s-au prilejit aici, Savin cămărașul și alți frați pentru Hărtănești, să țină și părțile noastre la Brătıla... / și în tocmeală au fost Ariton, căpitanul de Bacău, Buznea, căpitanul de Vaslui, Toader Giuncu de **Ruși**, Toader de **Pătrășcani**, Gheorghe de **Hilipești**, Vasile vătămanul, Vasile feciorul Bechei din **Bogdănești**, Vasile Berilă din **Pietrosul**, Gavril Lupan din **Bujoreni** și alți mulți oameni buni”⁴⁸⁵.

1667, noiembrie 3: Simeon, feciorul lui Mavrușco din **Hilipești**, vinde lui Neculai Buhuș, pentru 12 lei, „o prisacă ce este la satul **Hărtănești**, la ținutul Trotușului, cu pomete și cu tot venitul”⁴⁸⁶.

1667, noiembrie 3: Simeon, feciorul lui Mavrușco din **Hilipești**, vinde lui Neculai Buhuș, pentru 15 lei, „a mea dreaptă ocină și uric din satul **Necorești**, ce sunt la ținutul Trotușului, din jumătate de sat, a șasea parte din partea Hrăjdească... dinaintea lui Pârvul, Vasile Gâlcă

⁴⁸⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 8

⁴⁸⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 37, 38

⁴⁸⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 46, 47

căpitan, Pătrașco Buzme, Albul, Gavrilăș, Iurașco și Portolache diac din Hilipești”⁴⁸⁷.

1774, iunie 15: Satul **Filipești**, ținutul Bacău, ocolul Trotușului, sat răzeșesc, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁸⁸: **Toată suma caselor**: 75. Scădere rufeturi, însă: 39: 2 popi, 3 diaconi, 1 mazil, 6 ruptași, 7 femei sărace, 20 scutelnici ai mănăstirii Ocnii. Rămân birnici 36. / **Birnici**: Mașteiu, rotar / Ilii sin (fiu) lui Mașteiu / Constandin, cărnar / Dumitru Buha / Măteiu, pușcaș / Gheorghi Iliseiu / Ion Chirița / Lupul Barbul / Ion, voluntir / Iftimi Vodă / Petre fiul lui Ion / Grigori Tătaru / Ion Chirița / Tănăsă Luca / Simion Luca / Vasile, vătavu / Gheorghiță Lupoiu / Sandul Zarzul / Radul Vodă / Alecsandru Prohoza / Mihăilă Negrișoiu / Crâste, muntean / Iordache Mahruș / Ioniță Costache / Ion, argat popei / Toader Dabija / Ichim Negrișoiu / Lupul / Neculaiu, butnar / Andreiu Ganciul / Toader Gherman / Sandul / Ștefan Gherman / Costandin Cornescul / Ion Cornescu / Toader Ghiuță / Ion Ghinez / Grigori, vrâncean / Ion frate lui Gheorghi / Mihăilă / Vasile Bode / Gheorghi Mușat / Gavril, cărăuș / Pricopi Condorachi / Vlad, muntean / Ion Bârzoiu / Vasile, vrâncean / Irimie frate lui Filip / Filip, plăeșu / Radul, cărăuș / Mihaiu Grue / Ion Cotrun / Gheorghi Iliseiu / Radul zet (ginere) Zarzului / Alecsandru a călugărului / Ștefan Luca. // **Femei sărace**: Marie / Floare / Măriuța / Paraschiva / Ilinca Zărzoae / Dochița / Irina. // **Rufeturi**: Preotul Ioniță / Preotul Apostu / Andreiu, diacon / In (alt) Andreiu, diacon / Radul, diacon

⁴⁸⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 47, 48

⁴⁸⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLDOV., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 342, 343

/Mihălachi, vornicul, mazil / Condorachi Tanga, ruptaș / Timoftii, ruptaș / Grigori Tanga, ruptaș / Crăciun Tanga, ruptaș / Grigoraș Condorachi, ruptaș /Gheorghii Tanga, ruptaș.

1774, iunie 15: Satul **Hilipești**, ținutul Bacău, ocolul Trotușului, satul șetrarului Gheorghii Aslan, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁸⁹: **Toată suma caselor**: 29. Scădere rufeturi, însă: 14: 1 ruptaș, 13 țigani. Rămân birnici 15. / **Birnici**: Stan Arnăutul / Ion Frunză / Iftimii, cojocar / Dănăilă / Ion Hapău / Pricopii Hapău / Ursachi / Cârste Gavril / Stoica Busne / Ursul Tudorii / Tudor Grigori / Vasile Hapău / Petcu, sârbul / Radu, sârbul / Iftimii, muntean. // **Rufeturi**: Gheorghii Chiro-pleș, ruptaș / Anton, judele, țigan / Ion, scripcar, țigan / Ion, căldărar, țigan / Petre, herar, țigan / Neculaiu, herar, țigan / Stoica, țigan / Constandin, țigan / Dragne, țigan / Zata, țigan / Dinul, țigan / Costandin, țigan / Stan, țigan / Radul, țigan.

1900: „**Filipești**, sat în județul Bacău, plasa Trotușul, comuna Onești, situat în valea Oituzului și la poalele dealului Cuciurul, la o depărtare de 4 km de satul Onești. Din acest cătun, în 1891, au urmat la școală 15 băieți, din 188 copii în vârstă de școală. Are o biserică de cărămidă, zidită la 1855, deservită de un preot și 2 cântăreți, și care a fost restaurată de săteni, la 1870. Are o populație de 99 familii sau 300 suflete. Este o cârciumă. Vite sunt: 14 cai, 182 vite mari cornute și 45 porci. Are mori de apă și o fabrică de olărie”⁴⁹⁰.

⁴⁸⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 343

⁴⁹⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 362

FILIFEȘTI

(Galbeni, Aldești, Cârligi, comuna Filipești, Bacău).

1613, februarie 22: Zapis de mărturie de la Vasile uricarul din Târgul Pietrii și de la Andrei din târgul Bacăului, „dat la mâna lui Miftodie din **Otești**, precum să se știe că a venit acest om, anume Grozav din **Nisporești** și a dat lui Miftodie, feciorul său, o parte de moșie din satul **Nisporești** și **Filipești**, partea mâne-sa, și o parte din **Mogoșăști**, partea lui Miftodie, ce-a avut de la mă-sa, pe din jos de casa lui din Otești. / Miftode încă a dat în vistierie 90 taleri deplin, pe părțile acestor moșii, cât se va alege, înaintea noastră și a multor oameni din **Otești**, adică Biserenciu vatav, Rusul, Vasile și Toader Iverinți”⁴⁹¹.

1623, aprilie 8: Întărit de Ștefan Tomșa voievod fostului mare spătar Gheorghe și cneaghinei lui Nastasia, care primesc uric pentru „o seliște, anume Săcălușeștii (Săcălușești, Neamț), pe pârâul Topolița, cu vad de moară în Topolița, ce este în ținutul Neamț”; „a șasea parte din satul Galbeni (comuna Filipești, Bacău), cu iaz și cu moară pe pârâul satului, în același ținut Neamț, care îi este dreaptă cumpărătură de la Toma Birtoc și de la fratele lui Matei aprod, copiii Erinii Birtocoaie, nepoții Vasilcăi... Aceasta și-a cumpărat-o pentru patruzeci de ughi galbeni (ducați ungurești – n. n.)”; „o parte de ocină din satul Aldești

⁴⁹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 205

(contopit cu Cârligi, comuna Filipești, Bacău), a treia parte din jumătate de sat, ce este în ținutul Neamț, care acea ocină le este lor dreaptă ocină și cumpărătură de la sora lor Dochița, fiica Maricăi, și de la fiii ei, Pătrașco și Scânteie, și Simeon, și Mărica, și Tudora, pentru cincizeci de taleri de argint”; „două locuri de două case din satul Durnești (Dornești, Bacău), ce și-au cumpărat de la Todosia, cneaghina lui Stavăr, și, de asemenea, toată partea ei, ce se va alege de moștenire din același sat Durnești, cu loc de iaz. Aceia ei și-au cumpărat-o pentru patruzeci de taleri de argint”; „o casă din același sat, din Durnești, pe care și-a cumpărat-o de la popa Simeon, și de la Ion, și Ilarion, și Toader, și de la sora lor Mărica, nepoții Durnei, pentru treizeci de taleri de argint. Și, de asemenea, jumătate de jirebie din același sat, din Durnești, care aceea ei și-au cumpărat-o de la Gligorie Nicșea, pentru doisprezece taleri de argint”⁴⁹².

1644, mai 20: Zapisul de mărturie de la Drăguș vornicul or **Preutești** (comuna Timișești, Neamț) și Toader a popei din **Stănăslăvești** (comuna Păstrăveni, Neamț), în care scriu „cum a venit diaconul Larion ot **Rătești** (comuna Păstrăveni, Neamț) cu cinstită cartea măriei sale lui vodă, ca să mergem noi, cu oameni buni, să-i alegem dreaptă ocină și moșie de **Ungheni** (comuna Păstrăveni, Neamț), partea diaconului Larion, a treia parte de sat Ungheni. / Iar noi am chemat pe pitarul Cărăman Vasile, pe frate-său Gligorașco Cărăman și pe Marco ot **Neamț**, Toader Cumpātu și diaconul Boț ot **Urecheni** (comuna Urecheni, Neamț), popa Vasile, Constantin diaconul, Tuduran și Gheorghe sin (fiu) Tuduran ot **Preutești**, Ifrim

⁴⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 51, pp. 73-76

vătăman ot **Hilipești** (Filipești, comuna Filipești, Bacău) și alți oameni buni din Preutești, bătrâni și tineri... Și i-am hotărât și i-am ales partea diaconului Larion, din partea de sus, de către hotarul Sârbilor și al Zmeeștilor, și i-am stâlpit partea cum am socotit cu oameni buni... / Și am scris eu, feciorul lui Drăguș, anume Gligorie, ca să se știe”⁴⁹³.

1644, septembrie 1: Gligore din satul **Cornești** (comuna Filipești, Bacău), fecior lui Ionașco Lipovanul, și femeia lui Ioana, cu feciorii lor Damaschin și Ionașco, vând Savei și lui Mătei din satul **Oncești** (Uncești, comuna Secuieni, Neamț), drept 15 ughi (ducați ungurești), „o parte de ocină a mea, ce mi se vine din vatra satului, din țarină, din pădure și din tot locul din sat din **Filipești** (comuna Filipești, Bacău). / Și la această tocmeală au fost popa Boul, diaconul Toader a Gligoroaie, Meftodie, Grigorie sin (fiu) Făureasca, Ionașco a Vasilcăi ot **Roman**, Bejan ot **Cuciulani** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamț), Ursu, Pășcan ot **Popești** (comuna Filipești, Bacău) și Mihail ot **Roman**. / Eu, popa Ionașcu, am scris acest zapis, în casa lui Ionașco a lui Cernat. Și a fost și Filip ot **Cozmești** (lângă Solonți, comuna Solonț, Bacău)”⁴⁹⁴.

1665, mai 21: Frații Merăuț Țogoe și Gligorie din **Hilipești** vând marelui logofăt Neculai Buhuș „a noastră ocină și moșie din **Hărtănești**, ce sunt pe Oituz, din doi bătrâni câtă se va alege partea noastră”⁴⁹⁵.

⁴⁹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 325, p. 316

⁴⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 410, pp. 393, 394

⁴⁹⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 29, 30

1900: „**Filipești**, sat în județul Roman, plasa Siretul de jos, comuna Galbeni, pe șoseaua națională Bacău-Roman. Are 40 familii sau 90 suflete, din care 39 contribuabili. Știu carte 16 persoane. Locuiesc în 10 case. Sunt 60 vite mari cornute”⁴⁹⁶.

FILIFEȘTI

(în Dobârceni, contopit cu Mânjești,
comuna Muntenii de Jos, Vaslui).

Întărit, în **15 octombrie 1491**, de Ștefan voievod, care cumpără și dăruiește „târgului nostru al Vasluiului”, odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloți, de la mănăstirea Bistrița, „anume Crăstoae pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană, fratele lui Pătru (toate trei în Bejenești, comuna Laza, Vaslui), și al treilea sat, anume Curteștii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneș” (satul Curtești, comuna Poienești, Vaslui); de la Drăgălina și Marușca, fetele Cozmei Streașină și nepoții lor Ion și Maria, copiii Mihului, toți nepoți ai lui Feir, Ștefan cel Mare a cumpărat, cu 100 zloți, „acest sat pe Rahova, anume Feereștii, unde au fost casele moșilor lor, a lui Feir și a lui Pătru și a Cozmei Streașină” (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui și Neacșa, fiii lui Băilă celui bătrân, a

⁴⁹⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 363

cumpărat, cu 50 zloți, „un sat pe Rahova, anume Păucești, unde a fost Păucă cel bătrân” (Rediul Păucești, comuna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui Oanăș Ungureanu, un sat pe Rahova, anume Rohații, unde a fost casa tătâne-său”, cu 50 zloți (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnăș, Ștefan cel Mare a cumpărat, cu 240 zloți tătarești, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Bălteni, în gura Steb-nicului (comuna Bălteni, Vaslui), și, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărășeni, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui) și o seliște, anume Micleștii” (lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea și Sohiica, fetele lui Ștefco Dămăcușescul, nepoatele lui Dămăcuș stolnicul, cu 70 zloți, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreșenii, unde a fost Mareș judele” (Mărășeni, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăș și Drăghita, fiii Armancăi și seminția lor, Toader, Sasca, Parasca și Docica, fiii Anușcăi, toți nepoți ai lui Ștefan Mesehnea, cu 50 zloți, „un sat în sus de Vaslui, în Dumbravă, unde a fost casa moșului lor, a lui Ștefan Mesehnea (loc între Vaslui și Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Anna, Marușca și Armanca, fetele Dobrei, nepoatele lui Brudur, cu 100 zloți, „două sate pe Vaslui, din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureștii, unde a fost satul lui Drăgoi și a Tomei” (Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Ionașco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răspop, cu 70 zloți, „un sat anume Mărățai pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoși” (Moara Grecilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anușcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloți, „două sate între Crasna și între Bârlad, anume Filipeștii (în Dobârceni, contopit cu Mânjești, comuna Muntenii de Jos, Vaslui) și, mai jos de acest sat, într-același hotar, Săcuienii,

unde a fost Stanciul Săcuiul”; de la Șteful și Mărina, fiii Ma-rușcăi, și seminția lor... Bila și Oance, feciorii Marinei, nepoți ai lui Giurge Jumătate, și Marina, fata Măndrei și nepotul ei de frate Silea, și soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoți ai lui Oană Jumătate, cu 500 zloți, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuții” (Muntenii de Jos, comună, Vaslui)... Apoi iarăși domnia mea am socotit și am miluit pe șoltuzii și pârgarii și pe toți oamenii cei săraci din târgul Vasluiului și le-am întărit obiceiul cel vechi, pre-cum că nici un om dintr-înșii, dintru care au lăcuință a lor acolo, în Vaslui, nici cât de puțină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la un fel de alișveriş, fără numai să plătească aceia care vor aduce pește în târg, adică de la o maje, un pește, și de la o căruță, iarăși un pește, iară mai mult nimic”⁴⁹⁷.

FIȘCANI

(sat pe Crasna, în Șerbești, comuna Ciortești, Iași).

Întărit, în **21 aprilie 1436**, de Ilie voievod, pârcălabului de Hotin Stanciul Hotnog, care primește uric pentru „satul de la Crasna, unde îi sunt și casele... Iar hotarul celui

⁴⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 96, pp. 188-190

sat să fie după bătrânele hotare, pe unde din veci au apucat”⁴⁹⁸.

FITIONEȘTI

(satul Șoldești sau Fiționești azi Fitionești, Vrancea).

1469, octombrie 13: Întărit de Ștefan voievod lui Iuga Grasul din Zăbrăuți, care primește uric pentru „a lui dreaptă ocină, pol sat de Șoldești pe Zăbrăuți, ce au cumpărat de la Aldomir, drept 40 zloți, și pe jumătate sat din Bătinești la Putna, ce a cumpărat de la Stamnicău, drept 20 zloți”⁴⁹⁹.

1489, octombrie 31: Întărit de Ștefan voievod fraților Stan și Onu, feciorii lui Iuga Grasul, care primesc uric pentru „dreaptă ocina lor, jumătate din satul Șoldeștii pe apa Zăbrăuțului, care și-o au fost cumpărat tatăl lor, Iuga Grasul, de la Aldomir, drept 250 zloți tătarești și un cal bun”⁵⁰⁰. Hotarul, din veac.

1626, ianuarie 20: Întărit de Radul voievod diacului Pătrașco, în baza unui zăpis de mărturie semnat de Ion Bogdan, Toma, Țapul, Prodan, Glogorie și Vasile Hulpaș din **Bătinești** (ținutul Putna, Vrancea), și de Procopie, Tofan și Toma din **Șoldești** (azi Fitionești, Vrancea),

⁴⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 148, p. 203

⁴⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 160, p. 237

⁵⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 55, p. 106

„scriind și mărturisind acele zapise că... Pătru din Băti-nești i-a vândut un ogor în țarină, pentru 5 taleri numărați. Și de asemenea i-a vândut un ogor în Țeline, pentru 5 taleri... la **Zăbrăuți** (comuna Movilița, Vrancea)”⁵⁰¹.

1635, decembrie 18: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii lui Aron Vodă, care primește uric pen-tru „o seliște, anume **Feteonești** (comuna Fitionești, Vrancea), care este în ținutul Iași, pe Jijia, cu vad de moară la Jijia... schimb drept cu Gheorghe Jorea fost pârcălab, căruia i-au dat părinții monahi, schimb pentru schimb, o seliște, anume **Selicicanii** (Silișcani, comuna Mihălășeni, Botoșani) pe Bașeu, care este în ținutul Dorohoiului”⁵⁰².

1636, aprilie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod cămărașului Pătrașco, fraților și tuturor rudelor lui, care primesc uric pentru „jumătate din satul **Șoldești** (comuna Fitionești, Vrancea), pe apa Zăbrăuți. Și hotarul acestui sat începe mai în jos de hotarul **Spăriiaților** (azi Zăbrăuți, înglobat în Movilița, comuna Movilița, Vrancea), pe valea Zăbrăuți, drept în sus până la obârșie și dealul de la **Căpotești** (comuna Bolotești, Vrancea), pe unde arată și uricul pe care îl au de la Ștefan voievod cel Bătrân. Iar poienile și curăturile să aibă a le stăpâni pe unde le-a hotărnicit Dumitrașco Gheuca vornic, cu oameni buni, megieși, anume: Calcea din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoane, Vrancea), Zăbrăuți din **Brudurești** (pe Putna, Vrancea), Ursu Dudăilă din **Săcătură** (în Viișoara, comuna Vidra, Vrancea), Gliga din **Budea** (Buda, înglobat în Anghelești, comuna Ruginești, Vrancea) Oprea fost

⁵⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 7, pp. 11, 12

⁵⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 289, pp. 328, 329

pârcălab, popa Ioachim de la mitropolitul Varlaam, popa Sava de la **Cruce** (înglobat în Panciu, Vrancea), Focă uricar și Frâncul din **Nădălbiți** (în Putna, Vrancea), Pricopie diac din **Bălotești** (comuna Bolotești, Vrancea) și mulți oameni buni”⁵⁰³.

1637, februarie 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod cămărașului Pătrașco, „spre aceea ca să fie tare și puternic a ține și a ara două pământuri în **Șoldești** (comuna Fitionești, Vrancea), ce și-a cumpărat de la David de acolo și el le-a rupt de țelină, și are și dre-se domnești de cumpărătură pe acele pământuri”⁵⁰⁴.

1643, mai 26: Scrisoarea staroștilor de Putna Buta și Romășcel, care, primind porunca lui vodă de la Pătrașco, ce-a fost cămăraș, au mers „la sat la **Burdușești** (lângă orașul Mărășești, Vrancea), pe valea Zăbrăuțului, să strângem oameni buni și să alegem o parte de ocină ce și-a cumpărat Ion Dărăbanul... toată partea Cudalbului, drept 14 galbeni. / Strâns-am oameni buni: Solomon, popa Niștiut, Zaharia Coiandră, Bosie Platon, Sturdzea Munteanul, Gavril și Ion Fetion de **Șoldești** (azi Fitionești, comuna Fitionești, Vrancea), Dragomir Toader de **Burdușești**.. și i-am ales câmp de moșie 60 de pași pe deal spre Ciolănești, și ce se va veni din trei ploștence, din a treia parte a șaptea parte, și din sus de sat... 20 de pași din ogoare de cânepă și în vatra satului 16 pași, și din jos de sat 52 de pași, ți în sus pe vale și pe deal, dar în săcături în săpături... și din moară, și de prin pădure, până unde merge

⁵⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 385, pp. 432, 433

⁵⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 31, p. 32

hotarul satului, din a treia parte a șaptea parte să aibă a ține”⁵⁰⁵.

1645, octombrie 20: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât de față „Pătrășcan ce a fost cămăraș, Apostol și Axinte, cu seminția lor din **Șoldești**, cu Ioan Dălban și seminția lor pentru un loc pe valea Zăbăuțului, cu poieni, vaduri de mori și de delniță, de la Șoldești în sus, și s-a hotărât a stăpâni Pătrășcan cămăraș moșia de la Șoldești, pe valea Zăbrăuțului”⁵⁰⁶.

1774, iunie 26: Satul **Fitionești**, ținutul Putnii, ocolul Zăbrăuțului, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁰⁷, avea **toată suma caselor 110**. Scădere rufeturi 28: 3 scutelnici, 10 popi și diaconi, 9 nevolnici și babe, 6 slujitori. Rămân birnici 82. / **Birnici**: Păladi, vornic / Vasili fiul lui Pricop, vătăman / Lupul Alicsandru / Procopie / Macovei / Radu fiul lui Todirașco / Dobre Plăeșu / Ion Purice / Gafton Moman / Costantin, argat / Vasile Sade / Ion Moman / Cârștian Movilian / Neculai Ghidion / Ion Chiceran / Necula Alduță / Vasile Duță / Vasile Susan / Simion Negru-Vodă / Nedelco al lui Bută / Istrate Dumbrăvan / Drăguțul Dumbrăvan / Dumitrache Dumbrăvan / Vasile Crancul / Vasile Robul / Ion fiul lui Vasile Crancul / Miron Dumbrăvan / Alicsandru fiul lui Moman / Enache fiul lui Dabija / Simion Rareș / În (alt) Simion Guliman / Iordache, muntean / Petre Barbul / Ioniță

⁵⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 98, pp. 104, 105

⁵⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 227, pp. 178, 179

⁵⁰⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 293, 294

Soare / Neculai Crancul / Lupul Mazăre / Toader Mazăre /
 Irime Dămian / Pătrășcan Arete / Necului fiul lui Note /
 Ion Grădiniță / Vasile Novac / Bucur cumnat lui Grecu /
 Gheorghe cumnat lui Stan / Ioniță Ploșniță / Ion, purcar /
 Toader Ploșniță / Toader Dan / Vasile fiul Ancăi / Negul
 al lui Mihalache / Ursul Țoneș / Toader, muntean / Mihai
 al Tomiței / Toader, muntean, rotar / Enache, rotar /
 Costantin Bahul / Vasile al purcarului / Hurdui, morar /
 Andrei fiul Drăguței / Vasile Hohoiu / Gheorghiu Săvoiu
 / Enache fiul lui Nedelco / Ion fiul lui Vasălca / Radul al
 lui Dabija / Ion Pătrășcan / Ioniță Boge / Iftemie al lui Guță
 / Pavel Guță / Ursul al lui Dumitrașco / Miron Vlădian /
 Ioniță Vlădian / Irime Vlădian / Zaharie / Ion Moman /
 Ene fiul Irimei / Dănilă a prescurniții / Radul fost torcar /
 Costantin Chiper / Ion Drăgan / Toader Săvoiu / Conde
 Mărăscul. // **Rufeturi:** / Mihai Grecu, slujitor de Focșani
 / Negul cumnat lui Grecu, slujitor / Opre al lui Mustiață,
 slujitor / Stan Mustiață, slujitor / Radul Mustiață, slujitor /
 Vasile, rus, nevolnic / Neculai Harabin, nevolnic /
 Lupașco, nevolnic / Costantin Gorul, nevolnic / Tofan, vier
 spătarului Iordache Canta / Apostol, vier la fel / Vasile,
 vier la fel / Marie, văduvă / Ursa, văduvă / Ioana, văduvă /
 Iona Dăniasca, văduvă / Marie, preoteasă săracă / Popa
 Strătul / Diaconul Vasile / Diaconul Conde / Diaconul
 Iordache / Diaconul Neculaiu / Diaconul Andronic /
 Diaconul Alicsanru / Iromonahul Lavrenti din Ciolănești /
 Popa Petre / Diaconul Ion / Toader, cumnat lui Mihai
 Grecu, slujitor.

1900: „**Fiționești**, comună rurală în județul Putna,
 plasa Zăbrăuțul, așezată în valea Zăbrăuțului, care de aci
 merge de se înfundă în schitul Moșinoaele, așezat pe
 teritoriul acestei comune. Distanța comunei de reședința

sub-prefecturii e de 5 km, iar de capitala județului e de 35 km. Comuna Fiționești se compune din cătunele: Fiționești (unde e și primăria) și Holbănești. Populațiunea comunei, după cel din urmă recensământ, e de 352 familii sau 1.272 suflete, din cari: 642 bărbați și 630 femei; 639 neînsurați (322 bărbați și 317 femei), 562 însurați, 67 văduvi, 4 divorțați; 1.264 români și 8 de diferite naționalități; 1.264 ortodoxi, 5 mozaici și 3 armeni; 260 agricultori, 5 meseriași, 10 comercianți, 12 având profesii libere, 97 muncitori și 12 servitori, Știu carte 82 bărbați și 7 femei. Case de locuit sunt 306. Sunt 2 biserici: una parohială, cu hramul Sf. Nicolae, și a doua, filială, cu hramul Pogorârea Sf. Duh. Cam la 20 km se află schitul Moșinoale. Este o școală mixtă, frecventată de 47 copii, din numărul de 150 în vârstă de școală. Școala este subvenționată de comună cu 374 lei anual. Sunt 221 contribuabili. Vite sunt 1.165, din care: 342 boi, 111 vaci, 99 cai, 400 oi, 67 capre și 146 porci. Sunt 33 stupi cu albine. Industria și comerțul se practică de 2 cârciumari, 1 băcan, 6 fierari, 12 rotari, 1 vârar. Sunt 6 pive; 17 fabricanți de rachiu și 5 comercianți feluriți. Numărul cultivatorilor din comună: 92, / **Fiționești**, cătun, așezat în Valea Zăbrăuțului, are 2 biserici, una parohială, cu hramul Sf. Nicolae, și a doua, filială, cu hramul Pogorârea Sf. Duh; o școală mixtă, frecventată de 38 copii (34 băieți, 4 fete), din numărul de 145 cu vârstă de școală”⁵⁰⁸.

⁵⁰⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 368

FIȚINGHEȘTI

(fost Răzimești, azi Bizighești, lângă Ivănești, Vrancea).

1624, ianuarie 19: Întărit de Radul voievod lui Lupul, fost spătar, în baza unui zapis de mărturie de la Ghedeon, fiul lui Voico logofăt, care „i-a vândut dreaptă a sa ocină și moșie, cât se va alege din satul **Fiținghești** (lângă Ivănești, Vrancea), din vatra satului și pământul lui din țarnă, și cu vad de moară și cu vii, ce au fost cum-părătură tatălui său Voico logofăt” de la Toma, Andreica, Stroie, Nechifor, Giurge, Lupe și Toader, feciorii Popii, și de la Petre, Ion și Ivanu din **Vinișeni** (?), și Ivanu din **Grozești** (Bacău), și Simion din **Purcelești** (Putna, Vrancea), „drept 80 taleri, bani gata”⁵⁰⁹.

1624, ianuarie 19: Întărit de Radul voievod lui Lupul, fost spătar, „ce a cumpărat de la Ghidion, fiul lui Voico biv logofăt, a treia parte satul **Fiținghești** și a treia parte din vad de moară din gârla Putnii... ce a avut tatăl lui... care a cumpărat de la popa Crăciun și de la soru-sa Chiriana, fiii Moîșei, pepoții Cernii, drept 30 de taleri”⁵¹⁰.

1626, septembrie 17: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Sima gelepul, care primește uric „pentru o cumpărătură, ce a cumpărat vad de moară și trei pământuri în sat la **Cofești** (lângă Țifești, Vrancea) și două pământuri în frunte de la **Căpotești** (sat pe Putna, Vrancea), până în hotarul Milcovului. Și a chemat Sima gelepul oameni buni din sus și din jos, anume pe popa Toader, Procopie

⁵⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 161, pp. 212, 213

⁵¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 162, p. 213

diaconul, fratele lui Iacob, Constantin Beche, Tilibașa, Sava Poprișoc, Ionașco ginerele lui Pițigoi, Mihăilă, feciorul lui Ionașco, ginerele său din Căpotești și Giurge, fratele său Mihăilă, Ștefan fratele Lupului, Neculae, Grigorie, Ion Robul, Petre, Ionașco Benevreg, Ion Andreica, Opre, Ion ginerele Giurgii, Dragul, Vasile ginerele lui Gheorghe și Băloș din **Fiținghești** (azi Bizighești, Vrancea), Toder Căpățână de **Ivăncești** (sat pe Puna, Vrancea) și socrul popii lui Toader de **Odobești**”⁵¹¹.

1632, februarie 7: Zapisul lui Băloș și Vasile, feciorii lui Lucoci de Feținghești, prin care mărturisesc cum au „vândut o ocină de la sat la **Feținghești** sfintei mănăstiri Beserecanilor, drept 138 de lei...eu, Băloș, n-am fost la împărțirea banilor, deci mi-au dat 16 oi mari și întru mâna frățâne-meu Vasile 10 lei, ce-au rămas nedați, pentru că au venit cu carte de la Corcodel, să se dea acei 10 lei, și este și scrisoarea lui Corcodel de față. Deci să se știe că s-a plătit acea ocină de tot... Și când le-am făcut această mărturie au fost popa Ionașco, Hilip, Toader și Marin din **Găgești**, Lazar călugăr ot **Bistriță**, Pepelea ot **Târgoveți**, Lupul și Iacov ot Feținghești”⁵¹².

1632, aprilie 5: Zapisul lui Andronic de **Vitânești**, al femeii lui Măriia, fata lui Ilie, și al fiului lor Sava, prin care mărturisesc cum au „vândut un pământ de frunte și peste tot sfintei mănăstiri a Bisericanilor, la sat la **Fiținghești**, prin din jos de moara mănăstirii, drept doi boi ciciuluiți drept 10 galbeni. Ți în tocmeala noastră au fost Oprea pârcălabul, popa Ion și popa Simion de **Focșeni**,

⁵¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 120, pp. 143, 144

⁵¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 6, p. 6

Boldescul și cumnatul său Precopie din **Cruce**, Dunea, Pavăl și Lazor din **Grozești**, Popelea izbașea, Lupul călărașul, Istodie, Mihăilă și Gheorghe de **Clipicești**, Murgină de **Cucuiăț**”⁵¹³.

1632, aprilie 28: Întărit de Alexandru Iliăș voie-vod mănăstirii Bisericiani, care primește uric pentru „a treia parte din satul **Feținghești**, care acum se numește **Răzimeștii**, în ținutul Putna, care este pe gârla Putnei și cu vad de mori și cu vii, partea de jos, pe care a stăpânit-o Caramiz, ce a cumpărat Istratie logofăt de la Durașco și de la sora lui Țonța, fiii lui Caramiz, nepoții lui Giurgea Liescul, și de asemenea de la Băloș și de la surorile lui Irodia și Maria, și de la fratele lor Costantin, și de la Vlasie, Dumitrașco și Hărta, fiii lui Nistor, și fiii lui Lucoci, nepoții lui Caramiz și Pătrășcan, și de la sora lui Maria, fiii Măriei, fiica lui Caramiz, și de asemenea de la Simziana, Damaschina și Marta, fiicele lui Ursul, toți nepoții lui Caramiz, și de la Dumitru, nepotul lui Ursul, și de la Gligorcea, Eremia și Costache, fiii lui Giurgea, și de la Ileana, fiica Rujei, toți nepoți și strănepoți lui Giurgea Liescul, pentru 200 taleri de argint. Iar după aceea, Istratie logofăt a dat și a miluit acea mai sus scrisă sfântă mănăstire cu acea ocină”⁵¹⁴.

1632, mai 3: Zapisul fraților Andrei și Vasile, feciorii Mihului, și Gurguianu, Cozma, soră-sa Drăgălina, Năstasie zet (ginerele lui) Dumitru, în care mărturisesc cum „au vândut un răzor în frunte din sat din **Feținghești**, dinspre gârlă, lui Dumitrașcu stolnicul, drept 25 de lei, cu

⁵¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 15, p. 14

⁵¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 38, pp. 38-40

loc de vie, cu pomăt și cu seliște și cu tot venitul, din apa Putnei până în hotarul Milcovului”⁵¹⁵.

1632, mai 3: Zapisul fraților Turcul, Hlut, Vâlcea, Neculai și Toader, feciorii Turcului din Fițânghești în care mărturisesc cum „au vândut un răzor de moșie în frunte din **Fiținghești**, din apa Putnei până în hotarul Milcovului, cu vatră de sat, lui Dumitrașcu, feciorul Lu-pului ce a fost spătar, drept 8 zloți”⁵¹⁶.

1632, mai 3: Zapisul lui Giurgiu, Mihăilă și Lu-pul, în care mărturisesc cum „au vândut 3 răzoare în frunte, cu tot venitul, din apa Putnei până în hotarul Milcovului, lui Dumitrașcu stolnicul, la sat la **Fețin-ghești**, la ținutul Putnii”⁵¹⁷.

1632, mai 3: Zapisul lui Lupul, fost mare vornic de Țara de Jos (biv vel dvornicu Dolnii Zemli) în care mărturisesc cum „a vândut lui Dumitrașcu stolnic, ce-a fost spătar de **Nicorești**, trei vii în Putna, în satul la **Fițânghești**, care vii le-a fost luat pentru o moarte de om de la Oprea, feciorul lui Stroe din Fițânghești.. drept doi cai buni”⁵¹⁸.

1632, iulie 15: Zapisul Lupului, fecior lui Mihăilă, nepot Giurgii, în care mărturisește „precum a vândut o vie

⁵¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 53, pp. 58, 59

⁵¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 54, p. 59

⁵¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 55, p. 59

⁵¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 56, p. 60

din sat din **Fițanghești**, din ținutul Putnii... lui Dumitrașcu stolnicul, drept 15 galbeni”⁵¹⁹.

1632, august 15: Zapisul lui Giurge Gârbovină și al fiului său Sima din **Fiținghești**, prin care mărturisesc „precum au vândut o vie din sat din Fiținghești, de la câmp, lui Dumitrașco stolnic, drept 15 galbeni, însă numai curpenii i-a vândut, iar locul a fost al lui Dumitrașcu stolnicul”⁵²⁰.

1635, ianuarie 13: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Bisericiani, care primește danie, de la fostul mare logofăt Evstratie, „a treia parte din satul **Fețin-ghești**, ce s-a numit **Rădzimeștii**, din ținutul Putna, care este pe Gârla Putnei, și cu vad de moară și cu vii, partea de jos, pe care a stăpânit-o Caramiz... care acea parte i-a fost dreaptă cumpărătură de la Durașco și Tonța, copiii lui Caramiz, nepoții lui Giurgiu Liescul, și de la Băloș, Irodia, Măria, Constantin, Vlasie, Dumitrașco și Hăreta, copiii lui Nistor, și de la fiii lui Lucoci, nepoții lui Cara-miz, și de la Pătrășcan și Măria, fiii Măriei, fata lui Caramiz, și de la Simdzeana, Damaschina și Marta, fetele lui Ursul, de asemenea nepoții lui Caramiz, și de la Dumitru, nepotul lui Ursul, și de la Gligorcea și Eremiia Costachi, fiii lui Giurgiu, și de la Ileana, fiica Rujei, toți nepoții și strănepoții lui Giurgiul Liescul, pentru 200 taleri de argint”⁵²¹.

⁵¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 155, p. 198

⁵²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 175, p. 226

⁵²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 9, pp. 10-12

1635, martie 25: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Bisericiani, căreia i se întărește hotarul și care primește urice pentru „un sat, anume **Vânători** (înglobat în Piatra Neamț), pe râul Bistrița, ținutul Neamțului”, fost domnesc, cumpărat de postelnicul Chiriță de Constantin voievod, pentru 2.000 de ughi galbeni, și dăruit de văduva lui Maria mănăstirii Bisericiani; / „jumătate din satul **Șendrești** (lângă Itești, comuna Berești-Bistrița, Bacău), în ținutul Bacăului, pe râul Bistrița”, cumpărată de la Candachia, cneaghina lui Goia fost vornic, pentru 150 ughi galbeni, Goia cumpărând de la frații Micotici și Busca, fiii lui Ursu Bărboi vornic; / „a treia parte din sa-tul **Feținghești** (lângă Ivăncești, comuna Bolotești, Vrancea), care acum se cheamă **Răzimeștii**, în ținutul Putnei, pe gârla Putnei... pe care a stăpânit-o Caramiz, cumpărătura lui Eustratie logofăt”, cumpărată de la frații Durașco și Țonța, fiii lui Caramiz, nepoții lui Giurgea Elescul (corect: Liescul), și de la frații Băloș, Irodia, Măria, Constantin, Vlasie, Dumitrașco și Hărta, fiii lui Nistor și fiii lui Lucoci, nepoți lui Caramiz, și de la Pătrășcan și Maria, fiii Mariei, fiica lui Caramiz, de la Simddzana, Damaschina și Marta, fiicele lui Ursul, nepoții lui Caramiz, Dumitru, nepotul lui Ursul, Gligorcea, Erimia și Costachi, nepoții lui Giurgea, Ileana, fiica lui Ruja, toți nepoți și strănepoți ai lui Giurgea Liescul, pentru 200 taleri, și dăruit mănăstirii de logofătul Istratie; / „a patra parte din satul **Cândeștii** (comuna Cândești, Neamț), din Câmpul lui Dragoș”, cumpărată de la Toader și Tudora, fiii lui Dumitru Meleşco, cu 100 taleri bătuți, și „a opta parte din satul Cândești, partea lui Toma din partea lui Mihăilă”, cumpărată de la Ionașco și Vasile, fiii lui Sa-lom, pentru 25 taleri de argint; „toată partea lui Nicoară din Cândești,

partea lui Gliga Calotă, pentru 18 taleri de argint”, „de la Zaharia Dzamă, partea Dumitrei, iarăși din partea lui Mihăilă, pentru 18 taleri de argint; „o parte din același sat Căndești, pe care au cumpărat-o de la Petru Hadâmbul, pentru 100 de oi”; / „și de asemenea, două vaduri de mori, pe Gârla cea Mare de Jos a Putnei, cumpărate de Moise Moghila voievod de Eremiia, Dimi-trașcu și Constantin, fiii lui Nădăbaico fost vornic, pentru 220 de taleri de argint și dăruite mănăstirii”⁵²².

1636, iulie 19: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului staroste Dabija, după pâra călugărilor de la Bisericiani cu Ileana, Dumitru, Gligorcea și Hareta „pentru satul **Razimești** (noua denumire a satului Feținghești). Deci călugării au arătat drese pe acel sat, cum este cumpărătură lui Istratie logofăt și Istratie l-a dat sfintei mănăstiri, iar acești oameni zis că nu și-au vândut părțile lor. Drept aceea, am trimis pe Foccea uricarul, să strângă oameni, să întrebe cum va afla mai cu dreptul, să le aleagă și să le stâlpească locul... iar tu să mergi, să fii cu oa-menii acolo”⁵²³.

1636, august 1: Zapisul lui Foccea uricarul, în care mărturisește și îl informează pe Vasile Lupu voievod că a fost „la sat la **Feținghești**, ce se cheamă **Răzimeștii**, pentru pâra ce-au avut călugării de la Bisericiani cu Ileana, soacra lui Iane postelnicul, cu Harita și Dumitrașco, pentru niște părți de ocină”, pe care ei nu le-au vândut. Martorii, Dabija ce-a fost staroste, Scântee vătavul, Dumbravă vătah, Ionașco Boldescul, Isaiia ce a fost pitar, Oprea

⁵²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 68, pp. 77-80

⁵²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 466, p. 527

și Bârlădeanul de **Cruce** (înglobat în orașul Pan-ciu, Vrancea), Văscan Codan, Zaharia diacul și Dumitru de **Țigănești** (înglobat în Bătinești, comuna Țifești, Vrancea), Pepelea Cireș și Ion Negrul de **Târgoveți** (sau Târgoviște, comuna Bolotești, Vrancea), Avram, popa Drăghici, Dumitru și Ion Iosip din **Căpotești** (comuna Bolotești, Vrancea), Precup de **Cofești** (comuna Bolotești, Vrancea), Vasile diacul de **Bătinești** (comuna Țifești, Vrancea), Procopie diacul, Giurgea călugărul și mulți oameni buni „așa au mărturisit ei, cu sufletele lor, că toți au vândut în această parte de țin călugării, numai ce s-a aflat o parte puțintea, a Ilenei, soacra lui Iane postelnicul, 10 pași în frunte. Deci noi am tras funia și am ales părțile călugărilor și le-am stâlpit cu bolovani, și-am ales partea Ilenei și iar am stâlpit cu bolovani, și din țarină, și din vatra satului. Așijdere, s-au mai găsit dintr-aceste rude, nescrise la dresese călugărilor, la vânzare, anume: Harita și Dumitrașco Sprânceană. Deci și aceștia și-au dat ei părțile, ce li se va veni, călugărilor, să le fie pomană la sfânta mănăstire”⁵²⁴.

1637, aprilie 16: Călugării de la mănăstirea Bisericiani au câștig de cauză, față de Ileana, fiica Rujei din **Ciortolomi** (Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), care îi pârâse „pentru o parte de ocină din a treia parte din satul **Feținghești**, ce se numește acum **Răzimești**, din ținutul Putna, cu vad de moară pe pârâul Putna și cu vii, partea din jos, pe care a stăpânit-o Caramiz”, dar, după aceea, „lui Evstratie logofăt i-a fost dreaptă ocină și cumpărătură de la însăși Ileana, fiica Rujei, și de la toate rudele ei, anume Durașco și sora lui Țonța, fiii lui Caramiz, nepoții lui Jurj

⁵²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 470, p. 531

Iliescul, Băloș, Irodia, Maria, Constantin, Vasile, Dumitrașco și Hârta, fiii lui Nistor și ai lui Lucoci, nepoții lui Caramiz, Pătrășcan și Maria, fiii Măriei, fiica lui Caramiz, Simziana, Damascina și Marta, fiicele lui Ursul, de asemenea nepoții lui Caramiz, Dumitru, nepotul lui Ursul, Gligorcea, Eremia și Cos-tache, fiii lui Giurgea, toți nepoți și strănepoții lui Giur-gea Iliescul”⁵²⁵.

1639, iulie 16: Lupașco Bucium vinde pârcălabului Dabijea, drept 50 de galbeni, „a cincea parte de sat **Bizighești**, ce este în ținutul Putnei, cu vad de moară în Gârla Putnei de Sus”⁵²⁶.

1643, februarie 11: Teodosie, feciorul Stancăi, nepotul lui Filip din **Fiținghești**, vinde sulgerului Dumitrașco, drept 20 ughi (ducați ungurești) „partea părinților mei din sat de Fiținghești, din vatra satului, din câmp și din vad de moară, cât îi hotarul satului, din apa Putnei, până în hotarul Milcovului. / În această tocmeală s-au prilejit Partenie călugărul, Ionașco nepotul lui Necorici, Lupul feciorul lui Mihăilă, Precopie de a fost preot, Angel meșterul, Iurașco, Petrea, Irimia și Vasile Scântee din **Cofești**”⁵²⁷.

FLĂMÂNZENI

⁵²⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 67, pp. 66-68

⁵²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 175, p. 184

⁵²⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 27, p. 33

(contopit cu Coșcodeni, comuna Coșcodeni,
raionul Lazovsk, Moldova).

1634, iulie 22: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod marelui vornic de Țara de Jos Savin Prăjescul, „spre aceea ca să fie tare și puternic a opri și ține jumătate de vecini și jumătate de eleșteu și un râmnic din satul **Sămășcani** (comuna Sămășcani, raionul Rezina, Moldova), ce-a fost al lui Beldiman logofătul. / Așijderea să aibă a opri câți vecini se vor afla în sat, în **Mihăilașea** (comuna Telenеști, raionul Lazovsk, Moldova) de moșie. / Așijderea să fie tare a lua zecia din hotarul **Flămânzenilor** (sat contopit cu Coșcodeni, comuna Coșcodeni, raionul Lazovsk, Moldova), cine va fi arat sau cosit pe locul lui Beldiman ce-a fost logofăt. / Așijderea să aibă a opri jumătate de sat **Buciocica** (Buciușca, comuna Horo-diște, raionul Rezina, Moldova) și jumătate de vecini, și jumătate din tot locul și să aibă a lua zecia din tot locul dintr-acea jumătate de sat, pentru că este jumătate de sat de la Toader Beldiman și de la Ghergheloaie”⁵²⁸.

1904: „**Flămânzeni**, sat în județul Bălți, așezat pe țărmul stâng al pâraului Ciulucul Mic. Face parte din volostii Chișcăreni. Are 104 case, cu o populație de 899 suflete de români răzeși, care posedă pământ 1.213 de-seatini. Împrejurul satului sunt vii, prisăci și grădini cu pomi”⁵²⁹.

⁵²⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 201, pp. 229, 230

⁵²⁹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 97

FLĂMÂNZI

(ținutul Hârlăului, Botoșani).

1774, iunie: Satul **Flămânzii**, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁵³⁰, **toată suma caselor: 44**. Scădere rufeturi 7: 7 scutelnici ai mitocului. Rămân birnici 37. / **Birnici:** Ioniță rușcii / Toader Hriță / Grigoraș Surdu / Toader zet (gine-re) trăistar / Arseni Surdu / Lupu Surdu / Irimie, trăista / Ion, cojocar / Ștefan, cojocar / Ioniță, cioban / Ion Negruvodă / Lupu al lui Răuțu / Iftimii / Dumitru al lui Grigori / Ștefan Nichifor / Vasili Savin / Andrii / Mihălachi Cucu / Ștefan Puiu / Gheorghi, baci / Ioniță fiul lui Antohi / Antohi, baci / Lupu Gavril / Ion Savin / Ștefan Savin / Toader fiul lui Angheluș / Vasile brat (fratele) lui / Toader Iordachi / Ștefan fiul lui Rădian. // **Liudi** (oameni străini) **ot Flămânzi**, la mitocul Drago-mirnei, ce nu dau la rânduiei: Timofti, murar / Ion, ciobotar / Zaharie, ciobotar / Radu, muntean / Simion Gore / Simion Cimpoeș / Petre. // **Liudi munteni**, ce au ieșit din Vlădeni și s-au amestecat, din porunca Diva-nului, pe moșia Flămânzii: Sandu, ungurian / Preda / Ion Pleșca / Ion, podariu / Vasili Haba / Costandin Colibă / Sava Strehie / Ion Guzu.

1900: „**Flămânzi**, comună rurală, situată în centrul plășii Coșula, județul Botoșani. Se întinde la nord-vestul dealului Țencușa, pe un teritoriu ondulat de dealuri și acoperit cu păduri. Comuna se compune din satele:

⁵³⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 236, 237

Cordonul, Flămânzi, Poiana și Prisăcani. Are o suprafață de 5.900 hectare, din care 1.753 hectare ale locuitorilor și 4.147 hectare proprietate mare, din care 1.287 hectare sunt acoperite cu pădure, în care predomină fagul, car-penul, plopul și teiul, Locurile cultivate au o întindere de 3.600 hectare; viile au o întindere de 10 hectare. Are o populație de 2.895 suflete sau 516 familii, locuind în 534 case; sunt 458 contribuabili. Numărul vitelor e de 2.984: 1.300 boi și vaci, 261 cai, 1.120 oi și 303 porci. Are o moară de apă pe pârâul Miletin. Sunt 4 biserici, deservite de 2 preoți și 5 cântăreți; o școală de băieți, condusă de 1 învățător plătit de stat și 53 elevi; o școală de fete, cu 1 învățătoare și 19 eleve. Numărul copiilor cu etatea de a frecventa școala e de 158 băieți și 143 fete. În acest cătun se află 8 cârciumi; 10 comercianți și 17 meseriași. / **Flămânzi**, sat așezat în partea de sud a comunei Flă-mânzi. Are o populație de 175 familii sau 982 suflete. Sunt 3 biserici, deservite de 2 preoți și 5 cântăreți; 1 școală de băieți, condusă de un învățător și frecventată de 53 elevi; 1 școală de fete, condusă de o învățătoare și frecventată de 19 eleve. Satul Flămânzi nu pare a avea o vechime mare. Cel mai vechi proprietar cunoscut a fost Teodor Balș, care și-a făcut case de cărămidă în partea de nord a satului și o biserică de zid, pe care o sfinți la 1813. Treptat își mări moșia, prin cumpărături de la Alex. Ma-vrocordat, fostul proprietar al Storeștilor, și de pe la răzeși, care, se zice, erau stabiliți în partea câmpului. Însă, în satul vechi, fiind puțini locuitori, Balș a adus oameni din diferite părți, cum și din Bucovina și din Galiția, le-a dat voie să-și facă case și să fie ca muncitori pe moșie și cum cei mai mulți erau săraci și lipsiți de toate, vecinii i-au numit Flămânzi, de unde a rămas nu-mele și satului, și comunei. O parte de sat mai e

numită și Valea Fundoaei, de la numele văii pe care e așezată. Vite sunt: 280 boi și vaci, 92 cai, 602 oi, 8 capre și 89 mascuri. Sunt 96 stupi. În sat sunt 2 cârciumi; 3 comercianți; 8 meseriași”⁵³¹.

FLOREȘTI

(Flocești, lângă Frumoasa, comuna Balcani, Bacău).

1472, octombrie 8: Întărit de Ștefan voievod lui Petru, fiul lui Bâlco, care primește uric pentru „ocina lui dreaptă, un sat anume Flocești pe Tazlăul Mare, pentru că el a și mărturisit înaintea noastră și înaintea tuturor boierilor noștri, mari și mici, și cu toți megieșii săi, că privilegiile pe care le-a avut pe acel sat, pe Flocești pe Tazlăul Mare, de la bunicul nostru, de la Alexandru voievod, și de la unchii noștri, de la Iliaș voievod și de la Ștefan voievod, aceste privilegii ale lui, pe care le-a avut, toate i-au ars în casa lui Rusul din Flocești, atunci când a ars și privilegiul unchiului nostru Vlaicul”⁵³².

1491, ianuarie 16: Întărit de Ștefan voievod „sfintei mănăstiri a noastre de la Tazlăul Mare... care este la gura Piștoasei”, și care obține uric de danie pentru satele cumpărate de Ștefan cel Mare: „o poiană pe Tazlăul Mare, unde a fost satul anume Miceștii” (comuna Tazlău, Bacău), cumpărată, cu 120 de zloți tătarești, de la Neagșa, fiica lui

⁵³¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 387

⁵³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 188, pp. 280, 281

Giurgiu, de la frații Grozea, Negrilă și Mărușca, fiii lui Giulea, și de la Dragotă, fiul lui Ioan; „o poiană de asemenea pe Tazlăul Mare, la Pârâu” (lângă Balcani, Bacău), cumpărată, cu 460 de zloți tătarești, de la Petriman, Sofiica și Sasca, nepoții lui Oană Porcu; „un sat tot pe Tazlăul Mare, anume Floceștii, și cu moară” (Florești, comuna Căiuți, Bacău), cumpărat, cu 150 zloți, de la Pătru, fiul lui Bălcu, și de la copiii lui Isaico, Toma, Andreica, Ioan, Sora, Sofeata și Mica. „Iar privilegiul de mărturie ce l-a avut Pătru și cu fiii săi chiar de la noi, cum că au avut ei un privilegiu pentru acel sat, Floceștii, de la bunicul nostru, Alexandru voievod... a ars în casa lui Rusul din Flocești, când i-a ars casa”⁵³³. Hotarul, din veac.

1598, decembrie 4: Întărit de Eremia Moghilă voievod pitărelului Pătrașco, care cumpără, de la Ștefan din **Flocești**, în baza a trei zapise de la șoltuzul de Baia, în care se scrie despre trei vânzări de moșie: „a treia parte, din partea lui Eremia, ce și lui i-a fost cumpărătură de la Eremia Deatpisiiuști din satul **Flocești**, acea a vândut-o popii Toader, drept 17 taleri, pentru că este mai apropiat neam Eremiei... și după aceea, Buzul și cu frații săi, copiii Gligăi, au vândut a teia parte din partea Eremiei din satul **Flocești**... popii Gavril, drept 19 taleri; / și al treilea zăpis, cum Dumitra, fata Mărincii din Flocești, a vândut lui Toader câtă moșie i se va alege din Flocești, drept 10 taleri”. Și „s-a sculat Pătrașco pitărel și a întors banii”⁵³⁴.

1627, septembrie 1: Zăpisul lui Mârzea, ginerele Dabijei, prin care face un schimb, cu cumnatul său Ghione,

⁵³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 86, pp. 169-172

⁵³⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 220-223

feciorul Dabijeii, căruia i-a dar partea lui de „vie de la **Georgești**”, primind „partea lui de vie de la Cruce, cât i s-a venit a șasea parte... Îndă de voi avea eu vreo nevoie dinspre unchii noștri pentru acea vie, să aibă Ghione să stea cu mine de față la pâra. De ne vor scoate unchii noștri din acea vie de la Cruce, el să aibă a-mi plăti partea mea din Geordzăști cu bani 25 potronici. Și într-această tocmeală au fost Gavril Cernat, popa Ion de **Flo-rești**, Obrejie, Păcurar, Chirvasie și Dubinschi și mulți oameni buni și de primprejur megieși”⁵³⁵.

1629: Măgdălina, fata lui Simion din **Pleșești**, fiul lui Isaico din Flocești, vinde popii Toader și popii Lupul din satul Flocești, pentrz 45 taleri, „două părți din satul **Flocești**”... iar sora ei Mărica vinde celor doi popi, pentru 23 de taleri, „dreapta ei ocină”⁵³⁶.

FLOREȘTI

(alt sat Cunicea sub Bineva, Florești,
raionul Florești, Moldova).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinți (Cândești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și satul lui

⁵³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 241, pp. 325, 326

⁵³⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 195, 196

Herțea (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecialova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Doljo-cului (Doljoc, comuna Malinești, raion Noua Suliță, Ucraina), și încă satul, sub Luncușoară, unde șade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticieni, Mol-dova), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Rădăuți (Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Vișneuți (Ișnovăț, azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Dondușani, Moldova), încă sa-tul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Dondușani, Moldova, fost Cusareu), și încă satul unde sunt Caragu-nicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeuca, comuna Len-căuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Dondușani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de

lângă Macsim (Maxim, în Mereșeuca, co-muna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă satul lui Mirișce (Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Don-dușani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul unde a fost Clețină (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldo-va), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondușani, Mol-dova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova), și satul Cuhareuți (Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul Florești, Moldova) și **alt sat, Cunicea, sub Bineva** (Flo-rești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvici (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fântânile (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Caragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Grabăuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culișăului, unde a șezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au șezut fiii lui Cosco

(Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași, Moldo-va), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la capătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățini, Botoșani), și, sub Dumbrava înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Corlățeni, Botoșani)... Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁵³⁷.

FLOREȘTI

(satul Sârbi, înglobat în Florești,
comuna Scorțeni, Bacău).

1470, iunie 5: Întărit de Ștefan voievod vistiernicului Iuri, cumnatul său Petrașco, soacră-sa – „cneaghina lui Stețco, nepotul lui Demecușescul, Anușca, și cu fiicele ei, pe care le-a avut cu Stețco, anume Nastea și Sofiica”, care primește uric, în urma unui schimb de sate cu mănăstirea Bistrița, „satul anume Sârbi, mai jos de Heme-eani, tot pe Tazlăul Mare” schimbat cu „satul Hemeeani pe Tazlăul Mare”⁵³⁸.

⁵³⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

⁵³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 167, pp. 249-250

1636, februarie 3: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, prin care mărturisește „cum au venit Nastasia Solomoneasă cu feciorul său Ionașco... să mergem să le hotărâm niște ocine și să le alegem dinspre călugării de Schitul lui Drăgușan, anume la sat la **Băsăști** (comuna Pârjol, Bacău) și la **Edumirești** (Dumitrești, comuna Scorțeni, Bacău)... Călugării de la schit au adus dresese lor pe jumătate de loc de Băsești, iar Solomoneasa a scos zapis și uric de la Alecsandro Vodă... cum a compărat Dumitrașco Solomon, ce a fost sulger, de la Lazor, Pe-trea, Bordzea, Tănasie și Dochia, feciorii lui Ion Plavăț, nepoți popii Lucăi, partea lor din sat din Băsești; și așijderi, de la Istratie, toată partea lui, drept un cal bun, prețuit drept 20 taleri; și de la Îndreiu, feciorul Oancei, toată partea lui, drept 23 taleri; de la diaconița lui Toader diacul, drept 10 taleri. / Deci, am socotit și am măsurat cu funia și-am pus stâlp în mijlocul locului și și-au osebit călugării de la schit partea din sus, jumătate de loc, ce este dinspre mănăstire, și muntele Geamăna. Și a luat Solomoneasa partea din jos, și cu răzeșii săi, jumătate de sat. Dintr-acea jumătate, jumătate s-a aflat a Solomonesei cumpărătură, cum mai sus scrie, de la feciorii lui Ion Plavăț, de la Lazor, Petrea Bordzea, Istra Tănasie și Dochia, și de la Vasilie Plavăț. Iar în cealaltă a patra parte ca să aibă a ține cu răzeșii săi, partea lui Beldiman sin Istratie și a lui Îndrei sin Oancea, și a diaconului, a lui Toader. Iar poienile ce sunt pe de laturi, așa am socotit și s-au tocmnit, ca să țină călugării de la schit poiana dinspre cireși, pentru că este în dreptul hotarului; iar Solomoneasa și cu răzeșii săi să țină poiana din jos, de la fântână, pentru ca să nu mai aibă a ținea călugării de la hotar în jos... / De aceasta mărturisim, anume: Vasilie Solomon, Bejan ce a fost paharnic și Ursul

din **Verșești** (comuna Sânduleni, Bacău), Pepelea, Alecsa, Ponici, Gherman, Nicoară, Gligorcea, Mărian și Chirilă ot **Sârbi** (înglobat în Florești, comuna Scorțești, Bacău), și Constantin ot **Comănești** (orașul Comănești, Bacău), Pătrașco ot **Albotești** (înglobat în orașul Moinești, Bacău) și alți mulți oameni buni”⁵³⁹.

FLOREȘTI

(comuna Huruiești, Bacău).

1495, martie 13: Întărit de Ștefan voievod fraților Cozma Vladul, Neaga și Stana și nepoatei lor de frate Pătrana, care cumpără, cu 36 zloți, de la Măgdălina, fiica spătarului Petru, „ocina ei dreaptă, anume jumătate din Florești pe Polocin, partea de sus”⁵⁴⁰. Hotarul, din veac.

1495, martie 15: Întărit de Ștefan voievod Măriei, fiica lui Bârsan și nepoților ei de frate Toma Bănilă, Petrea, Sofiica și Mușa, fiii lui Bănilă, și nepoților ei de soră Ion, Trifu și Dragoș, fiii Malei, care cumpără, cu 35 zloți, de la Măgdălina, fiica spătarului Petru, „ocina sa dreaptă,

⁵³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 327, pp. 370, 371

⁵⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 182, pp. 329-331

jumătate din satul Florești pe Polocin, partea de jos”⁵⁴¹.
Hotarul, din veac.

1637, septembrie 1: Frații Irimia, Dumitrașco și Tudosiia, feciorii lui Năbădaico, vând „două vaduri de moară, însă vadurile din sat din **Vâlcești** (comuna Boloțești, Vrancea)... și jumătate de hotar, drept galbeni 30. Iar cealaltă jumătate de hotar l-am dat sfintei mănăstiri la Băsăricanii, pentru sufletele părinților noștri, pe nume Lazar și Nastasiia, să ne scrie la pomelnicul cel mare și să facă pamente la anul, să ne pomenească până va fi sfânta mănăstire. Și această tocmeală am făcut-o dinaintea lui Vasile Banul vistiernic ot Cârligărură, Vărtic, Iurașco și Crăciun Pătrașco ot **Sascoț** (Sascut, comuna Sascut, Bacău), Simion sin (fiul lui) Irimia ot **Cucora** (), Vasile, feciorul Condri și Tofan, feciorullui Buciumaș din **Drăgușeni** (comuna Șcheia, Vaslui), Mihăilă și Buzincî ot **Buciumi** (comuna Valea Ursului, Neamț), feciorul lui Buciumaș Gavrilă ot **Orbeni** (comuna Orbeni, Bacău), Dumbravă ot **Florești** (comuna Huruiești, Bacău) vătaf și fiul lui Sanfirici, Maței ot **Grozești** (Oituz, comuna Oituz, Bacău), popa Tudor și Toder Giana ot **Sucmezeu** (înglobat în Movila, comuna Corbasca, Bacău), Dumitrașco Buga ot **Petrești** (comuna Blăgești, Bacău)”⁵⁴².

1644, ianuarie 27: Neaga, fata lui Dobrin, vinde Irimiei, pentru 3 ughi (ducați ungurești) „un răzor de frunte. Ce este de moșie la satul **Floriști** (Florești, comuna Huruiești, Bacău) de Jos... din apa Milcovului, până în hotarul Putnii. / Și când am vrut să o vând toți oamenii mei,

⁵⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 184, pp. 333-335

⁵⁴² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 169, p. 158

și ruda mea i-a, întrebat, și nici unul nu a vrut să o cumpere. De-aceea am vândut-o Irimiei, dinaintea lui Drăgșan, Irimia sin (fiu) Prodan, Neanciul sin Văsiu, Toader sin Tomșa, Dragomir sin Lupe, Ștefan sin Boldor, Grajdu, Gavril, Vasile, Constantin, apostol și Neaciul”⁵⁴³.

FLOREȘTI

(contopit cu Câmpineanca, parte a orașului Focșani).

1633, martie 30: Întărit de Alexandru Iliăș voievod lui Nica cupeș din **Focșani**, care cumpărase, de la Marghita, soacra lui Bulai, „o parte de moșie ot **Holtu-rele** (toponim la Mărcești), din satul **Miercești** (sau Mircești, numit înainte Grozești, azi Mărcești, comuna Vânători, Vrancea), a treia parte dintr-un bătrân, cât se va alege partea ei... drept doi pol galbeni, înaintea multor oameni buni și megieși din primprejur, anume Pepele, Stoian, Buzinca și fiii săi Cozma și Todosie, Iachim zet (ginerele lui) Bosianu, Constandin Mal or **Rădulești** (comuna Vânători, Vrancea), Mihăilă ot **Bodești** (comuna

⁵⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 241, p. 222

Vrâncioaia, Vrancea), Lazor și Constandin ot **Bârlădeni** (ținutul Putna, Vrancea), Canțir și Bole ot **Focșani**, Dumbravă vătaf ot **Florești** (contopit cu Câmpineanca, parte a orașului Focșani) fiul lui Sanhiraci și alți oameni buni. / Și ne-a mai arătat alt zăpis de mărturie de la Neculai, Lefter Micnici, Crocovel staroste și Ciohodar hotnog de la **Focșani**, scriind și mărturisind precum au venit Stan și Lupe, fiii Armancăi, nepotul lor Stan, fiul lui Stanislav și Stepan, fiul Tudoscăi și au vândut... cât se va alege din satul **Mircești** și din partea Holturelului... Nicăi cupețul din Focșeni, drept 40 taleri bani buni”⁵⁴⁴.

1774, iunie 26: Satul **Floreștii**, ținutul Putnii, ocolul Polocinului, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁴⁵, avea **toată suma caselor 55**. Scădere rufeturi 29: 3 scutelnici boierești, 1 mazil, 6 preoți și diaconi, 7 nevolnici și babe, 2 slujitori, 4 țișani, 3 slugi boierești, 3 argați mazilești, 1 ruptaș. Rămân birnici 26. / **Birnici**: Vasile, cioban / Constantin Mâșcă, vornic / Constantin, olar, vătăman / Mihăilă Racul / Toader Mândrul / Ion Mândrul / Vasilache fiul Candachiei / Sandul fiul bebiei Despa / Antohie Arhip / Mihălache Băncilă / Constantin Băncilă / Ioniță fiul lui / Vasile Ostafie / Gheorghe Macoveiu / Zaharie, crav / Simion / Vasile / Mile / Toader Mane / Manolache frate diaconului / Antohie Mâșcă / Toader Băluță / Andronachi Mâșcă / Opria, cioban. // **Rufeturi**: Toader, tăbăcaru, călăraș de Adjud / Alecsandru Buflim, călăraș / Ioniță Mâșcă, argat lui Toader Condurache / Ștefan Cârste, la fel argat lui / Iftenie fiul lui Petru, la fel

⁵⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 322, pp. 415, 416

⁵⁴⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 265, 266

argat / Moisaî, rus, scutelnic Catrinii jitnicieroei / Alexa, scutelnic la fel / Lupul Negrilă, scutelnic la fel / Neculai Sămuilian, slugă clucerului Balșe / Apostol Bălăban, slugă la fel / Paraschiva Beldimăniasă, maziliță / Cârste, căpitan, ce se numește neam / Neculai Bârcan, slugă dumnealui hatmanului / Catrina, jitniceroae / Gavril Basoc, ruptaș cămării / Popa Toader Cernat / Diaconul Costantin / Diaconul Ion Aripă / Diaconul Ion Mâșcă / Diaconul Apostol Carcigă / Vasile, monah / Baba Draghina / Baba Irina / Baba Maria / Maria, săracă / Tudosia, săracă / Vasile, pas, nevolnic / Gavril, ȝigan / Chiriace, ȝigan / Istrati, ȝigan / Ene, ȝigan.

1774, iunie 26: Satul **Floreștii de Sus** și **Boteștii**, ținutul Putnii, ocolul Milcovului de Sus, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁴⁶, avea **toată suma caselor 110**. Scădere rufeturi 79: 24 scutelnici, 1 mazil, 1 popă, 8 nevolnici, 38 slujitori, 5 ciocli, 1 ȝigan, 1 argat. Rămân birnici 31. / **Birnici**: Vasile, vornic / Mihalache Berilă / Vasile, morar / Ioniță Bunduc, vătăman / Ion Lemnescul / Andrii, chelar / Irimie Homoc / Costantin a Pătrășcesii / Ene Berheci / Iordache Gâde / Ion, vrâncean / Stanciul Balcui / Ivan Anghel / Ioniță, crav / Vasile Pelin / Tudor, dulgher / Nițul Anton din Diocheți / Sandul Pană / Dobre / Ursul / Iordache / Stan / Nacula, crav / Opre / Ilie, cârciumar / Ghene, harabagiu / Ion, vier / Dobre sin (fiu) lui Gavril. // **Rufeturi**: Ion Gojan, slujitor de Focșani / Nistor, slujitor / Miron Rață, slujitor / Ioniță, slujitor / Vasile Rață, slujitor / Ion fiul lui Dumitru, slujitor / Simion Huiup, slujitor / Ioniță Prilai, blănar, slujitor / Dumitrașco Gugescu, slujitor / Costantin, slujitor / Andrii din Vadu

⁵⁴⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 320, 321

Turcului, slujitor / Andrei Păcurici, slujitor / Toader Păcurici, slujitor / Costantin brat (frate) popii, slujitor / Ion Orlanda, slujitor / Sava, surlar, slujitor / Ion, tăbăcar, slujitor / Cârste, ungurian, slujitor / Costantin, cârciumar, slujitor / Iordache Dolhan, slujitor / Vasilache, holtei, slujitor / Neculai Boboc, slujitor / Costantin Neculoiul, slujitor / Ionașco zet (ginere) lui Voine, slujitor / State, crav, slujitor / Apostol fiul lui Mașteiu, slujitor / Toma Poiană, slujitor / Ion, slujitor la ceașul Gavril, slujitor / Barbul, slujitor / Ioniță, slujitor / Sandul Capră, slujitor / Ion Cherdevară, slujitor / Crăciun, slujitor / Mașteiu, păscar (pescar – n. n.) , slujitor / Grigoraș fiul Zanfiroaei, slujitor / Dumitrașco al lui Iftodie, slujitor / Gheorghe, dogar, slujitor / Costantin Păcurici, slujitor / Ilie, vier dumnealui comosului Iordache Pășcan / Sandul Stărpul, vier la fel / Costantin Turcul, vier la fel / Dumitrache, vier la fel / Sandul Răcman, vier la fel / Tudose, vier la fel / Gavril Gogance, vier la fel / Simion Cotescul, vier Mitropoliei / Ghorghie ot dom (la casa) popii Macar, vier la fel / Toader Potlog, vier dumnealui Enăcache Calimah / Anghel, vier la fel / Costantin, vier la fel / Ion Turturoiu, vier la fel / Dragomir Cimpoeș, vier la fel / Toader Ghimeș, vier la fel / Hristodor fiul Drăghinii, vier la fel / Toader, vier la fel / Bran, bejenar, vier la fel / Bădița fiul lui Lazăr, vier la fel / Apostol Vârtop, vier la fel / Ioniță Mărițoiu, vier la fel / Ion frate lui Toader Ghimeș, vier mănăstirii Neamțului /Radul, morar, vier la fel / Grigori, ce a fost al armașului, vier la fel / Toader, cioclu / Voico, cioclu / Dumitru, cioclu / Necula, cioclu / Radul, cioclu / Vlad, muntean, argat lui Iordache Stamatin / Ion, argat la fel / Mănăilă, argat bulucbașului Mateiu / Simina Vidrășciasă, maziliță săracă / Baba Dobrița / Baba Floare / Ilinca,

văduvă / Baba Vasilca / Ion Neculaiu, slujitor, nevolnic /
Popa Toader / Andrii, țigan, chelar mănăstirii Vizantie /
Chiraca, babă / Gafița, babă / Andoni, căpitan, iertat.

FLOREȘTI

(comuna Poienești, Vaslui).

1635, august 13: Întărit de Vasile Lupu voievod, în părți egale împricinaților, după o pâra a soborului mănăstirii **Florești** (comuna Poienești, Vaslui) cu vornicul de gloată Vasile Roșca, „pentru satul **Blăjerii** (de Sus și de Jos, înglobați în Ivești, comuna Ivești, Galați), pe Bâr-lad, în ținutul Tecuciului... zicând călugării cum acel sat a fost cumpărătură de ctitorul lor, Cârste vornicul... iar Vasile Roșca a zis precum acel sat a fost cumpărătură Cârstii vornicului jumătate de sat, iar altă jumătate... s-au sculat niște oameni din acel sat, în zilele Radului Vodă Mihnea, și au pârât pe Vasile Roșca și pe călugării de la acea mănăstire, zicând cum le-a făcut lor Cârstea vornicul mare împresurătură pe acea jumătate de sat, de sus, și a rămas Vasile Roșca vornicul, și pe călugări, și le-au luat dresele, pentru că au fost lor împresurătură. Iar apoi Vasile Roșca multă cheltuială a făcut și iarăși a luat acea jumătate de sat,

de sus... Deci noi am judecat ca să aibă a ține călugării jumătate de sat, din jos, iar jumătatea de sat, din sus, să aibă a ține Vasile Roșca”⁵⁴⁷.

FLORINTEȘTI

(sat inclus în Hirova sau Hârsova,
comuna Delești, Vaslui).

1624, august 11: „Întărit de Radu voievod slujitorului domnesc Vasilie, și femeii lui Anușca, din Florintești după ce cumpără, cu 12 taleri, de la Măriica, fata Florii din Florintești, în fața martorilor Andriaș, șoltuzul din târgul Vasluiului, Andreica, Dănăilă, Nicoară, Tulea și Andrei din Florintești, „partea ei de sat Florintești”⁵⁴⁸.

1636, septembrie 5: Zapisul Todorei Silioie, fata lui Vasile din Florintești, în care mărturisește cum a dat „moșia mea din sat din **Florintești** (lângă Hârsova, comuna Delești, Vaslui), ce este a patra parte din bătrâni, a lui Vasile, tătâne-meu... nepotului meu Toader, feciorul lui Raicu, drept sufletul părinților... dinaintea Moisei căpitanul, Istratie, Nacul Poșchină, Irimiia, Iocaș Moga,

⁵⁴⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 203, p. 239

⁵⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 224, p. 295

Meleștan, Ignat și Ionașco din **Olănești** (sat înglobat în Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui) și mulți oameni buni”⁵⁴⁹.

1637, ianuarie 5: „Zapis de danie, prin care Tudora Sălioie afierăsaște nepotului ei, Toader, fecior Raicului, a patra parte din bătrânul lui Vasile, tatăl ei, din moșia **Florinteștii**”⁵⁵⁰.

1639, septembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Gavril, care primise danie („ca să-i fie lui veșnică pomană”), conform zapisului de mărturie de la Arsănie, Samson, feciorul lui Merăuță, Gavril Moga, Gavril Ciurlan, Toader sin (fiu) Ciurlan, Crăciun, Ionașcu, alt Ionașcu – ginerele lui Necoară, Mihot, feciorul lui Onofrei și Pătrașco din **Albești** (comuna Delești, Vaslui), de la Necoară sin Ignat din **Florintești** (lângă Hârsova, comuna Delești, Vaslui), „cât se va alege din partea Petrinii din satul Florinteștii, ce sunt în ținutul Tutovii, care el însuși a cumpărat acea parte de ocină de la Petrina, drept 30 taleri de argint”⁵⁵¹.

FOCȘANI

(prin Sârbi, din 1803, Brătuleni, Brătulești,
înglobat în orașul Focșani, Vrancea).

⁵⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 503, p. 559

⁵⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 1, p. 1

⁵⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 232, p. 234

1500, februarie 8: Întărit de Ștefan voievod fra-ților Bratul, Bolca, Stanciul și Manea, care primesc uric pentru „o jumătate de sat Sârbi pe Milcov, unde este vadul cel vechi, partea din sus, însă în trei părți, dându-se acea jumătate de sat două părți să fie a Bratului și a surorii sale Bolca, iar a treia parte să fie a Stanciului și a frățâne-său Manea”⁵⁵². Hotarul, din veac.

1623, ianuarie 18: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui Dumitrașco, fost stolnic, care cumpără, cu 30 de taleri, de la Meletiana, fiica lui Gligor, și de la nepotul ei Gligorie, fiul popii Crăciun, amândoi nepoții lui Silion, „jumătate din a treia parte a întregului sat **Glodeni** (lângă Cristești, Vaslui), cu loc de moară și cu tot venitul”⁵⁵³. Dumitrașco stolnic a mai cumpărat „a patra parte din a treia parte a aceluiași sat **Glodeni**”, cu 15 taleri, de la Cârstea, Nechifor și Axenia, fiii lui Ion, nepoți lui Silion, dar și „a patra parte din jumătatea satului **Cernați, care se cheamă Dîlțigani** pe Bogdana” (înglobat în Cepești, comuna Bogdănița, Vaslui), cumpărată, cu 50 taleri, de la Gavril, fiul lui Toader Bălțatul, nepotul lui Cozma me-delnicer. De la mătușa lui, Urâta, fiica lui Moise Bou-reanul, a primit danie, pentru pomenirea ei și a părinților ei... „cât se va alege din satul **Stoești** pe gârla Putnei (în Focșani, Vrancea) și cu jumătate de vad de moară din același sat Stoești”, conform zapisului de mărturie a șoltuzului și a celor 12 pârgari din Bârlad.

⁵⁵² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 251, p. 452

⁵⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 6, pp. 6-8

1632, aprilie 5: Zapisul lui Andronic de **Vitânești**, al femeii lui Măriia, fata lui Ilie, și al fiului lor Sava, prin care mărturisesc cum au „vândut un pământ de frunte și peste tot sfintei mănăstiri a Bisericanilor, la sat la **Fițin-ghești**, prin din jos de moara mănăstirii, drept doi boi biciuluiți drept 10 galbeni. Și în tocmeala noastră au fost Oprea pârcălabul, popa Ion și popa Simion de **Focșeni**, Boldescul și cumnatul său Precopie din **Cruce**, Dunea, Pavăl și Lazor din **Grozești**, Popelea izbașea, Lupul călărașul, Istodie, Mihăilă și Gheorghie de **Clipcești**, Murgină de **Cucuiiați**”⁵⁵⁴.

1633, martie 30: Întărit de Alexandru Iliăș voievod lui Nica cupeț din **Focșani**, care cumpărase, de la Marghita, soacra lui Bulai, „o parte de moșie ot **Holtu-rele** (toponim la Mărcești), din satul **Miercești** (sau Mircești, numit înainte Grozești, azi Mărcești, comuna Vânători, Vrancea), a treia parte dintr-un bătrân, cât se va alege partea ei... drept doi pol galbeni, înaintea multor oameni buni și megieși din primpřejur, anume Pepele, Stoian, Buzinca și fiii săi Cozma și Todosie, Iachim zet (ginerele lui) Bosianu, Constandin Mal or **Rădulești** (comuna Vânători, Vrancea), Mihăilă ot **Bodești** (comuna Vrâncioaia, Vrancea), Lazor și Constandin ot **Bârlădeni** (ținutul Putna, Vrancea), Caņțir și Bole ot **Focșani**, Dumbravă vătaf ot **Florești** (contopit cu Câmpineanca, parte a orașului Focșani) fiul lui Sanhiraci și alți oameni buni. / Și ne-a mai arătat alt zapis de mărturie de la Neculai, Lefter Micnici, Crocovel staroste și Ciohodar hotnog de la **Focșani**, scriind și mărturisind precum au venit Stan și Lupe, fiii Armancăi, nepotul lor Stan, fiul lui Stanislav și

⁵⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 15, p. 14

Stepan, fiul Tudoscăi și au vândut... cât se va alege din satul **Mircești** și din partea Holturelului... Nicăi cupețul din Focșeni, drept 40 taleri bani buni”⁵⁵⁵.

1634, mai 15: Zapisul marelui medelnicer Banul, stolnicului Dumitrașco și alții, în care mărturisesc cum au venit înaintea lor Vicol dascăl din **Focșani**, Avram și Țigan din **Căpotești**, Văsiian călăraș, ginerele lui Ursu, „de s-au jeluît înaintea noastră, zicând că au un vad pe gârla Putnei, la sat la **Cofești**, și acel vad l-au înecat alte vaduri, ce-s mai în jos și alții se hrănesc, iar ei nu se pot hrăni... ne-am sculat și ne-am dus la acel vad... și-am aflat o moară a mănăstirii Săcului... Iar popa Procopie, care are și el o moară mai din jos de moara călugărilor, el a zis că nu va lăsa călugării să-și pogoare moara mai în jos, căci pământul e al lui. Iar noi am judecat cum e legea gârlei... când va îneca o moară pe altă moară, atunci să-și sloboadă morile cei din jos, să îmble și cea din sus, chiar dacă ar fi pământul altuia, că apa nu îmblă cu pământul”⁵⁵⁶.

1635, mai 7: Întărit de Vasile Lupu voievod starostelui Dabija, în baza unui zapis de mărturie de la Petre șoltuzul și cei 12 pârgari din **Adjud**, „scriind cum au venit înaintea lor Tudora, fata lui Dragotă, nepoata lui Oțâl, și Avrămia, fata lui Pușcă, tij (la fel) nepoata lui Oțâl, și feciorii ei și au vândut un vad de moară, Vadul lui Pușcă, din sus de **Stoiști** (sat pe Putna, înglobat în orașul Focșani, Vrancea) lui Dabija părcălabul, drept 20 taleri numărați, patru boi și două vaci, înaintea preotului Sava, Ionașcul, Mircii și Irimiei din **Păunești** (comuna Pău-nești,

⁵⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 322, pp. 415, 416

⁵⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 133, pp. 146, 147

Vrancea) și a Iurei din **Bârlădești** (lângă Rădulești, comuna Vânători, Vrancea) și a multor oameni buni”⁵⁵⁷.

1635, iunie 19: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Bistrița, în baza unui zapis de la popa Ion și Lazor vătaful din **Sârbii de Sus** (sat înglobat în orașul Focșani, Vrancea), Neagomir și Țigan din **Micău** (sat în ținutul Putnei, Vrancea), „scriind într-acel zapis cum au venit înaintea lor Lazor Vechiul și cu alți răzeși ai lui, anume Anton din Sârbii de Sus și alți frați ai lui, anume Ion Robe sinovei Galeș, Șandru, Pegrea feciorul Gagii, Anghelina, fata Fratelui vătafului din **Bătinești** (comuna Țifești, Vrancea), Trifan ot **Vitânește** (Vitânești, comuna Țifești, Vrancea), ginerele lui Fratele... și au vândut un vad de moară ce este în Gârla Putnei, la **Găgești** (comuna Bolotești, Vrancea), lui Ștefan logofătul, drept 40 taleri bătuți... Și a făcut Ștefan logofătul moară și a dat 12 taleri de argint meșterilor și 12 merțe de grâu, și o bucată de vie, și o ialoviță. Iar apoi, Dumitrașco logofăt, feciorul lui Ștefan logofăt, a dat acea moară sfintei mănăstiri Bistriței”⁵⁵⁸.

1636, octombrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, lui Manea, Stancul, Bratul și Bolca, după „pâra ce au avut Stan Vișa, Vasilca, Turcul și Măgdălina, feciori Neagului Momic, Vasile și Tudoriță cu feciorii lor, Ion sin (fiul lui) Scântee și alte rude ale lor, toți nepoți și strănepoți Manii, Stancul, Bratul și Bolca cu Gheorghe, Husan și alte rubedenii ale lor, strănepoți Oanii Ureche, și Boaghii și Fătușcăi, pentru jumătatea satului

⁵⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 110, p. 150

⁵⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 138, pp. 172, 173

Brătulești (înglobat în orașul Focșani, Vrancea), partea de sus, care se numește **Focșani** pe Milcov, la Vadul Vechi”⁵⁵⁹.

1636, decembrie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Nacul, fiul lui Ene neguțătorul de la târgul Bârladului, care primește ispisoaice de întărire pe proprie-tățile tatălui său, „un vad de moară pe gârla Putnei și o vie în seliștea **Vităneștilor** (comuna Țifești, Vrancea), cumpărătură de la Dumitru Bălteanu, ce-a fost pitar, drept 20 ughi, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la Tisul sin Maricăi, nepot lui Tăbălae, strănepot lui Vitan... / și niște pământuri mai sus de vie, cumpărătură de la Anghel sin (fiul lui) Lupe, nepot lui Dragoș și Andrușcă, și o bucată de pământ, cumpărătură de la Precop și de la Axintie... / acel vad de moară i-a fost cumpărătură de la Dumitru Bălteanu, drept 100 taleri de argint și 5 boi buni, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la toți nepoții și strănepoții lui Văscan și Dragotă, feciorii Petrii, și de la Costache și Lazăr Tărăță, feciorii lui Struțian ce-a fost staroste. / Și o vie în seliștea **Sârbilor de Sus** (sat înglobat în Focșani, Vrancea), cumpărătura tatălui lui Ene neguțătorul de la frații Buceag și Burghele, feciorii lui Hilip, pentru 50 taleri argint... / și o parte de un bătrân, din frunte, de vad de moară pe Gârla Putnii de Jos, sub Măgură, cumpărătură lui Ene de la Toma Savii ot **Străoani** (comuna Străoane, Vrancea) și de la fratele lui, feciorii lui Alban, de la Ionașco, Berdelin, Costin Sârbul, Bătiia, Groza, Mihăilă și Andronic Șchiopul, drept 20 taleri de argint. / Și a cumpărat de la Constantin sin Vlădiul, Maria, nepoata Vlădioe, Grozava Arionasă, Măria, fata Simii, giurgea zet (ginterele lui)

⁵⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 531, pp. 582, 583

Vlădioe, Tudora Alexuțoe și sora ei Anușca, o parte de alt bătrân dintr-acel vad de moară sub Măgura, pentru 20 taleri de argint. / Și încă a mai cumpărat un bătrân, tot din acel vad de moară, de la Andronic și sora lui Mărica, Vasile sin Lupului, nepotul lui Lupul, Ionașco sin Grigorcea, feciorii Trifănese și de la toată seminția lor, drept 20 taleri buni... / de la Bocul stegar ot **Bătinești** (comuna Țifești, Vrancea) și sora lui Catrina, feciorii lui Stan, ce se va alege din seliștea **Hălmezeștilor** (sau Sârbii de Jos, înglobat în Ivănțești, comuna Bolotești, Vrancea), cu vad de moară, drept 20 ughi... / de la Sora, fata Stanii, cu unchiul ei Turcea sin Lupului și cu mătușa ei Hiica și cu fratele ei Toma, toate părțile lor din Hălmezești, pentru 30 ughi, pentru că Ene neguțătorul a răscumpărat pe Sora, fata Stanii, de la tătari”⁵⁶⁰.

1637, iulie 13: Crăciun și femeia lui Teodoram fata lui Ion, vând vornicului Tănasie, drept 7 lei bătuți, „un pământ în frunte, în sat în **Țigănești**... dinaintea Oprei se-a fost pârcălab, Cacovei din **Cruce** (înglobat în Panciu, Vrancea), Mihăilă, Pătrășcan și Obrejje din **Țigă-nești** (comuna Bolotești, Vrancea), Ion Dragotă și Tidor vătămanul din **Băloțești** (Bolotești, comuna Bolotești, Vrancea), Ion vătămanul și Gheorghe din **Spăreați** (în Movilița, comuna Movilița, Vrancea)... Și am fost și eu, Costin Bârlibaș de **Focșeni**”⁵⁶¹.

1638, iulie 2: Ionașco, feciorul popii Baciului de **Bălești** (ținutul Putna, Galați) „și cu toți răzeșii mei, anume Roșca feciorul lui Iachim, Mărin fata lui Gavril Clatea,

⁵⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 568, pp. 616, 617

⁵⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 151, p. 143

Maței feciorul Pietrei”, vând „părintelui Partenie de la Beserecani, drept 40 lei gata”... părțile noastre din vadul morii de jos, în **Țifești** (comuna Țifești, Vrancea), din partea Pravulceștilor. / Și așijdere Miftodie și femeia mea Protasiia, fata lui Todosie, feciorul lui Nasoe de **Țifești**, partea noastră de vad, văzând noi că alți răzeși vând acel vad, noi n-am vrut să cindem partea noastră, ci o am dat să fie a sfintei mănăstiri de ne-au scris în pomelnic... / Și această tocmeală a fost dinaintea a mulți oameni buni: popa Murgu, Pepelea ce a fost iuzbașă, Ștefan, Toader și Ostahie – feciorii lui Mămaiu, Gavril Dolhan, Giurgea Gătin, Păcurar Constantin, Simionăș din **Țifești**, Ihnat, Andreica, Ion Gogul, Vartic, Dumitru și Ion fiii lui Vartic, Procopie diacu, Grozea, Necula, Murgu, Ioniță Ion sin Toma dărăban, Ursul, Ion Calcea, Crăciun și Vasile – fiii lui Ion Calcea din **Bălești**, Lupul Romitescul de **Focșani**, Coman, Avram de **Căpotești** (comuna Bolotești, Vrancea) și alți mulți oameni buni”⁵⁶².

1638, decembrie 20: Done vinde „moșu-său Miron Ranitea și cumnatului său Constantin căpitan Uță partea lui din **Focșani**, toate părțile care i s-au cuve-nit”⁵⁶³.

1639, august 30: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce mitropolitul Varlaam s-a înfățișat cu un zapis de la „câțiva oameni buni de la ținutul Putnii, când au fost socotitori la acea margine și au socotit rândul unui vad de moară, ce-a cumpărat mitropolitul în Gârla Putnei, la sat la **Cofești**, care vad a fost înecând alt vad, ce este mai sus, a niște oameni, anume Vicol dascălul din

⁵⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 393, pp. 382, 383

⁵⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 522, p. 483

Focșeni, Avram, Țigan și Văsiian, ginerele lui Ursu de **Căpotești**. / Deci ei au judecat după legea și după obiceiul Gârlei și au aflat legea să mute moara părintelui mitropolit mai jos, săvâi de-ar fi și pe ocina altuia, să poată îmbla și cea moară, ce este mai sus. Și au mutat moara părintelui Varlaam mitropolitul mai jos, pe locul popii Procopie, să umble morile pe acel loc, să aibă treabă numai cu apa, iar pe uscat să-și țină popa Procopie, pe unde va fi partea lui. Altă pâra și gâlceavă să nu fie, nici dănăoară, în veci”⁵⁶⁴.

1640, august 5: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Vasile Crucean din **Ionășești** (comuna Nicorești, Galați) s-a pârât de față cu Dzămoae, sora lui Mirăuță din **Făurești** (comuna Garoafa, Vran-cea), pentru o parte de ocină din satul **Mihăilești** (lângă Berești, comuna Sascut, Bacău), ce este în ținutul Putnii, care parte a fost lui Mirăuță cumpărătură, zicând Dză-moae (văduva lui Zamă) că acea parte de ocină a vândut-o lui Crucean drept 40 de galbeni, un bou, o vacă și o sucnă, și acum îi dă banii și bucatele și-și cere ocina, iar Crucean nu vrea să-și ia banii, ci îi ține ocina. / Iar Cru-cean a arătat un zapis de la Șerbu, ce-a fost pârcălab de Putna, de la Gașpar vodă, de la Vulpaș vătavul de hânsari, Nistor vătavul, Sturdza diacul, Costache diacul, Nica de **Focșeni**, Lefter, Scânteie vătavul de Gârlă, scriind cum Dzămoae a vândut lui Crucean două vaduri de moară, pe apa Putnii, drept 40 galbeni, un bou, o vacă și o sucnă. După aceea, a venit Lupu spătar și a luat cele două vaduri de moară de la Crucean, căci i-au fost moșie de pe jupâ-neasă-și, iar Crucean și-a cerșut banii și bucatele de la Dzămoae, iar Dzămoae, pe acea vreme, n-a avut bani să dea lui Crucean,

⁵⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 203, pp. 209, 210

ci i-a dat acea parte din **Mihăilești**, partea frățâne-său Mirăuță... Deci Dzămoae a rămas dinaintea domniei mele și din toată legea țării”⁵⁶⁵.

1645, iunie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Enaca vameșul de **Focșeni**, care cumpără, cu 105 galbeni, de la Petre Teliur și femeia lui Anghelina, și de la feciorii lor Baia, Gheorghe și Florica din **Bodești** (comuna Vrâncioaia, Vrancea), „un vad de moară în Gârla Putnei de Jos, între Gheorghe Lambovici și între Necula, brat (fra-te) lui Tudosie, ce este în hotarul seliștii **Mirceștilor** (co-muna Vânători, Vrancea), și o vie de peste gârlă”⁵⁶⁶.

1659, iunie 4: Ispisoc de judecată de la Grigore Ghica voievod, după ce „s-au pârât Panaioti neguțătorul cu popa Dima din Vrancea pentru 500 de galbeni de aur, 9 inele de aur, o zgardă de mărgăritare împletită, un șirag de mărgăritare și 2 perechi de sarfi de aur, ce au fost dat Panaioti pe mâna popii Dima, când cu prada grecilor, care bani au fost ai lui Enachi ce a fost vameș de **Focșani**. După răscoală, dacă s-au așezat, Panaioti a mers la popă, să-i dea banii. Popa a tăgăduit”. Panaioti aduce martori pe fratele popii Saulei, pe Vasile Damulțca vameșul de Focșani și pe Zota Arbănașul „de au mărturisit înaintea domniei mele cum au fost ei de față când a dat Panaioti acei bani și acele odoare pe mâna popii Dima. Deci domnia mea i-am făcut lege să-i plătească banii și odoarele, și au dovedit Panaioti pe popa Dima și l-a rămas din toată legea”⁵⁶⁷.

⁵⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 411, pp. 419, 420

⁵⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 88, p. 78

⁵⁶⁷ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 28, p. 20

1662, martie 20: Anghel sin (fiu) Obrejie ot **Focșani** vinde lui Osasul, drept 10 ughi (ducați ungurești) „un pogon de vie în **Odobești**... dinaintea lui Ion Bilaiu, Bejan sin Bilaiu, Istratie sin Ivan Bilaiu, Albul, Fătul, Tatar sin Condrea ot **Focșiani**”⁵⁶⁸.

1678, mai 18: Anton Ruset voievod întărește lui Vasile, feciorul Bârlădeanului, din satul **Cruci**, nepotul Drăguțului ce a fost vornic, „o curătură la Podul Frumos, în locul satului, deasupra casei lui, cumpărătură moșului (bunicului) său Drăguțul de la Pavăl din **Câmpuri**, drept 20 de taleri, și altă curătură, ce este în Lunca Largă, împotriva Leurzii, cumpărătura lui Drăguțul de la Iuga, drept 10 taleri, și altă parte de ocină, din satul **Pomșăști**, cumpărătura lui Drăguțul de la Procopii, feciorul lui Drăguș, drept 20 taleri, cu parte din vii și din moară în gârla Putnii cea din sus, și altă parte, tot în Pomșăști, cumpărătură de la Condre, drept 20 de taleri... și altă parte de ocină, din satul **Crucea de jos**, cumpărătură de la Mărica, fata Vlaicului, drept 40 taleri. / Așijderea, îi întărim o vie cu pomi din satul **Sârbii de sus**, cumpărătura bunicului lui Drăguțul Bogdan staroste, drept 20 taleri, de la Arvat din Sârbii de sus și alt loc de vie, cu puținel câmp, ce este în Crucea de jos, cumpărătura lui Drăguțul Bogdan staroste de la Ignat din Crucea de jos, drept 30 taleri bătuți. Așijderi îi întărim o parte de ocină din satul Crucea de jos, cumpărătura lui Drăguțul de la Lazăr Bâtie și de la sora lui Mărica, care au arătat și ispisocul de pâra de la răposatul Vasile (Lupu) vodă, precum s-au părât părintele lui Bârlădeanul cu feciorul lui Lazăr Bâtie și i-au rămas”⁵⁶⁹.

⁵⁶⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, pp. 77, 78

⁵⁶⁹ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 36, pp. 24, 25

1686, aprilie: Ursa, femeia lui Moțon din **Odobesti**, dăruiesc mănăstirii Mera „5 pogoane de vie cu cramă, cu tot, în Odobesti, și un vad de moară, cu pământuri în frunte, în hotarul Vârțișcoilor dinspre Munteni, drepte cumpărături pe bani gata, și o parte de ocină din târgul **Focșani** și din **Petrești**, ce se cheamă la uric **Stoești**, cumpărătură de la frații Nastasie și Gavril, Nemțenii, drept 70 lei, și toate moșiile noastre care sunt pe Milcov, împrejurul monastirii și de la monastire în sus, până la muntele Răiuțului, anume groapa de la Răiuț, și toată costișa Răiuțului, și poenița de dubas, și altă poiană de la Spumă... Acestea toate le-am dat și le-am dăruit sfintei monastiri ce se cheamă Mira, pe apa Milcovului, pe care o am fost dintâi început noi să o facem până a fost soțul meu Moțoc viu”⁵⁷⁰.

1719, mai 21: Carte de judecată de la Mihail Racoviță voievod, după ce marele vistiernic Constantin Costache și marele sulger Ada, Luca „și-au făcut mare jalobă asupra lui Antiohie Căpitanul, feciorul lui Neculai fost clucer, zicând dumnealor cum, într-a doua domnie a domniei mele, cumpărând deseatina la **Tecuci** de la Cochi, Antohie Căpitanul a cumpărat-o de la ei, împreună cu Sârbul și Gavrilaş, precum mi-au arătat zapis, însă trebuind bani în grabă pentru slujbă, așa le-a fost tocmeala, dumnealor să afle bani de la turci, cu dobândă, să-i dea pentru slujbă, cu dobânda ce-ar fi fiind, și au luat dumnealor două pungi de bani de la Mehmet Iazagi de **Focșani** și de la Calafat, de-au dat la cămară, și pe urmă Antohie Căpitan a dat o seamă de bani la turci, iar cu 386 ughi (ducați ungurești) 12 potronici, au rămas nedați la

⁵⁷⁰ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobesti-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 49, pp. 29, 30

turci, mâncând Antohie acei bani, precum și soții lui au arătat acești bani asupra lui, cu 70 ughi ce-a făcut deseatina stupilor lui și ai mâne-sa, și nestând la cocoteală Antohie Căpitanul, au apucat turcii pe dum-nealor, fiind zapisul dumnealor la turci, și-au plătit toți banii cu dobândă, cu tot, și apucând pe Antohie Căpitanul, l-au pus și la opreală, cu poruncă domnească, pentru istovul slujbei; ci venind maica dumisale, Sandală cluceroaia, a făcut zapis, cu să istovească Antohie toți banii slujbei, precum scrie zapisul de cumpărare a slujbwi, împreună cu ginerele său Neculai clucer; deci Antohie n-a mai dat acei bani, nici la socoteală n-a vrut să știe, câtăva vreme îmblând cu felurite meșteșuguri, fiind vremile tulburate din zi în zi, până a stănut la judecată acum, la a treia domnie a domniei mele, deci i-am orânduit lui Dumitru Macri mare ban ca să le ia seama cum va fi mai drept, și așa a aflat pe Antohie cu acei bani rămășiță, iar Antohie n-a stat să plătească, ci a fugit în țara muntenească. / Deci domnia mea, împreună cu tot sfatul nostru, așa am judecat și le-am dat moșia lui Antohie Căpitanul pentru acei bani, anume satul **Drăgușianii**, ce-i la ținutul Vasluiului, și satul **Șendreștii**, tij (la fel) la Vaslui, ce-i este cumpărătură de la frate-său Gavrilă, drept 90 lei, și satul **Dănceni** pe Zeletin, la ținutul Tecuciului, ce-i este cumpărătură lui Antohie de la frate-său Gheorghe, drept 80 lei, 2 boi, 2 vaci și un cal, să fie volnici dumnealor a le ține și a le stăpâni... iar cine din frații lui Antohie ar vrea să le cumpere, să dea banii... căci așa scrie zapisul cluceroaei, de-a fugi Antohie, să plătească ea, și n-a mai plătit, ci a murit⁵⁷¹.

⁵⁷¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 47-49

1774, iunie 26: Târgul **Focșani**, ținutul Putnii, ocolul Milcovului de Jos, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁷², avea **toată suma caselor 170**. Scădere rufeturi 81: 4 mazili, 2 popi, 55 slujitori, 5 poștași, 10 ciocli, 5 țișigani, 1 ruptaș, 1 cu dajde la Iaș. Rămân birnici 89. / **Birnici**: Vasile, brașovean / Agopșa, arman / Zanfîr, vutcar / Ianăș, sas din Brașov / Ivan, lipscan / Lionti, brașovean / Dobre, bogasier / Gheorghe, străin / Mărgărit, grec, horilcar / Iamandî, tovarăș lui / Mihaiu, grec din Ianina / Pascal, cojocar din Eș / Dumitru, grec / Grigori Ivan, văcar / Tănăsă, bărbier / Enache, grec, horilcar / Tudor, slugă lui / Stan, bărbier / Avram, cârciumar lui Cărășel / Zăscăl, jidov / Dima, sârbu, horilcar / Năstas fiul Siminii / Alicsandru, crav, sâmilian / Tudor, să dea samă Alicsandru / Trif, salipciu / Necula, sârbul, horilcar / Costantin din Movilău / Feodosie fratele lui / Sandul, cafigiu / Avedic, arman, tovarăș lui / Nicula, hangiu, brutar / Oance, tăbăcar / Nucula, furmagiu / Gheorghe, ce a fost slujitor / Ioniță, mortasip / Dumitrașco, cârciumar / Gavril din Galați / Necula de la Precista / Costantin al lui Dumitru / Dumitru, horilcar / Ilie, cârciumar / Alicsandru, tălmaci / Gheorghe, sârbul / Petre, lumânărar din Tăbăcari / Ștefan, lumânărar din Tăbăcari / Răcoviț din Tăbăcari / Tudor, olar din Tăbăcari / Badul, tăbăcar din Tăbăcari / Stoica, olar din Tăbăcari / Iordache fiul lui din Tăbăcari / Iorga, tăbăcar din Tăbăcari / Ion, torcar din Tăbăcari / Cârste, tăbăcar din Tăbăcari / Zanfîr, ciobotar din Tăbăcari / Radul, ciobotar din Tăbăcari / Petre, cârciumar din Tăbăcari / Ion, străin din Târgu / Simion, mindiregiu / Crăciun, muntean / Toderășco, muntean / Ene, om străin / Gheorghe fiul

⁵⁷² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 333-335

Catrinii / Ion, sârbul, căldărar străin / Anton, cârciumar
 egumenului de la Precista / Ion, brăilean / Vasile fratele lui
 / Șerban, păscar (pescar – n. n.) / Petre, străin / Ioniță,
 sponar / Sava, lemnar / Ion cumnat lui Ioniță al Enesii /
 Anton al babii Sandei / Costantin, tăbăcar / Angheluță,
 crav / Stoian, muntean / Drăghici, muntean / Dămian,
 muntean / Ursul, muntean / Vasile, muntean / Ion Cazacu
 / Bondre, muntean / Radul, pitar / Dumitru, băcan /
 Dumitru, tovarăș Zotii / Costantin, grec, horilcar / Negoită,
 băcan / Zanfîr, vameș biv (fost) / Istrate, ce a fost slujitor /
 Chiriac, străin. // **Rufeturile:** Dumitru nepot lui Dobre, ce
 se numește cu neguțătorii din Eși / Ion fratele lui Ștefan,
 porușnic, mazil / Iamandi, grec, mazil / Petre fiul lui hagi
 Toma, ruptaș / Cuciuc Gheorghe, slujitor / Eni, grec,
 slujitor / Barbu, gălățean, slujitor / Mane, păscar, slujitor /
 Dima fiul mătăsărieții, slujitor / Dima, pitar, slujitor / Ioniță
 Bonte, slujitor / Iorga, tăbăcar, slujitor / Vlad, pitar, slujitor
 / Ion, olar, slujitor / Ionașco, slujitor / Gheorghe Chimul,
 slujitor / Radul al Dobroaei, slujitor / Răducul, măcelar,
 slujitor / Niagul, slujitor / Vasile Buzatul, slujitor / Mateiu,
 slujitor / Grigoraș al Anii, slujitor / Mihaiu din Tăbăcari,
 slujitor / Radul din Tăbăcari, slujitor / Ioniță Surdul,
 slujitor / Mihăiță, ciobotar, slujitor / Ștefan Grosul, poștaș
 la Șândilari / Grigoraș Tuleiu, la fel / Dragne, chehae, la
 fel / Andronic fiul lui Nicul, la fel / Radul fiul Siminei, la
 fel / Dumitru Toropală, cioclu / Stan, cioclu / Dima, cioclu
 / Vasilache, vătav, cioclu / Băncilă, cioclu / Gheorghe,
 cioclu / Toader, cioclu / Zanfîr, cioclu / Vlad, cioclu /
 Sandul, vătav de țigani / Nedelco, țigan / Ion, țigan / Ene,
 țigan / Gheorghe frate lui Ene, țigan / Popa Pavel / Popa
 Vasile / Cazan, ceaș, slujitor / Soare, slujitor / Ștefan,
 ceaș, slujitor / Gavril Grosul, slujitor / Radul Toporan,

slujitor / Vasile, pâslar, slujitor / Voico, stegar, slujitor / Gheorghită Cunuhoiu, slujitor / Gheorghită, ceauș, slujitor / Dragomir, stegar, slujitor / Andrii, cantaragiu, slujitor / Ștefan, măcilar, slujitor / Radul, petrar, slujitor / Stan, slujitor / Neculai, ceauș, slujitor / Arsănie, săponar, slujitor / Crăciun Tebeică, slujitor / Grigoraș Dumbravă, slujitor / Toader a Cârstânei, slujitor / Sandul Crastavete, slujitor / Gheorghe frate lui Hera, slujitor / Ion fiul lui Radul din Tăbăcari, slujitor / Ioniță al Anisâi, slujitor / Gheorghe Topală, slujitor / Ștefan, olar, slujitor / Tănasă Topală din Ciușli, slujitor / Apostol, gălățean, slujitor / Ioniță, morar, slujitor / Ion, ciobotar, slujitor / Ion, gălățean, slujitor.

1784, septembrie 20: Întărit de Alexandru Constantin (Mavrocordat) voievod, drept danie „pentru luminată prea iubită fiică a noastră, Doamna Ralu... ca să aibă a lua venitul mortăsișiei de la **târgul Botoșanilor** și de la **târgul Focșani**”⁵⁷³.

1803, mai 24: Rânduiala lui Alecsandru Constantin Moruz voievod ca, „pe lângă școala ce este în **Iași**, să se rânduiască încă alte 4 școale de limba elinească și moldovinească, la târgul **Focșani**, **Bârlad**, **Galați** și **Chișinău**, școlile din celelalte târguri să fie pe unde se vor întâmpla, iar **școala din Galați** poruncim să fie în mănăstirea Mavromolu, după cum și mai înainte”⁵⁷⁴.

1900: „**Focșani**, comună urbană, reședința prefecturii județului Putna. Situată la limita județului Putna, spre sud. Populațiunea comunei, după cel din urmă recensământ, e de 3.819 familii sau 17.039 suflete: 8.272 bărbați, 8.767 femei; 11.516 români, 39 greci, 48 sârbi, 32

⁵⁷³ Gorovei, Artur, *Monografia Orașului Botoșani*, Ediția Primăriei de Botoșani 1926, pp. 10, 11

⁵⁷⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. III, Iași 1892, pp. 24, 31

bulgari, 43 ruși, 25 germani, 3.360 unguri și austrieci, 13 francezi, 27 italieni și 1.933 de alte naționalități; 11.627 ortodoxi, 673 catolici, 462 armeni, 4.259 mozaici și 18 lipoveni. Știu carte 6.283 persoane: 4.152 bărbați, 2.131 femei. / În oraș sunt 10 biserici parohiale și 14 filiale: Parohiale: Biserica Cuvioasa Paraschiva (Domnească), Sf. Gheorghe, Adormirea Maicii Domnului (Donie), Sf. Mina, Nașterea Sf. Ioan Botezătorul, despre care se vorbește și în hrisovul cu anul 7172, al răposatului Grigore Ghica Basarab cel Bătrân, prin care se dovedește că această sfântă mănăstire este fondată de acest dom-nitor, când a și înzestrat-o cu moșiile Popești și Băr-bulești... Celelalte **biserici parohiale** sunt: Sf. Dumitru, Adormirea Maicii Domnului (Jelăboiu), Intrarea în Bise-rică (Tăbăcari). **Filiale:** Sf. Dumitru, Sf. Nicolae (Nou), Sfinții Împărați (Robescu), Intrarea în Biserică (Gher-gheasa), Sf. Nicolae (Strola), Sfinții Voevozi (Stamati-nești), Sfinții Apostoli, Adormirea Maicii Domnului, Sf. Nicolae (Vechi), Intrarea în Biserică (Vovidenia), Sf. Spiridon, Sf. Gheorghe (Sudic), Sf. Nicolae (Tăbăcari), Sfinții Voevozi. / **Învățământul** se predă în 10 școli pri-mare, din cari 5 de băieți și 5 de fete. Sunt frecventate de 1.464 copii (875 băieți și 598 fete). Numărul total al copiilor în vârstă de școală e de 2.106. Toate aceste școli sunt construite de comună, după un același model. / Învățământul secundar se predă într-un liceu de băieți, cu 7 clase ordinare și 2 divizionare, situat într-un local propriu, și 1 gimnaziu de fete (cu 5 clase), situat într-un local închiriat. Tot aci mai e o școală profesională de fete, care, de la aprilie 1893, a intrat pe socoteala statului. Această școală a fost fondată de Societatea Doamnelor din Focșani și acum e situată într-un local propriu, construit în stil elvețian și situat pe

șoseaua Tecuciului. Tot în Focșani se mai află orfelinatul, care a fost, până anii trecuți, în str. Teilor din București, 2 școli mixte izraelite și 2 școli (1 de băieți și 1 de fete) armenesti. / În acest oraș se află 3 **spitale**, din care: unul județean, cu 20 paturi, înființat în 1867, spitalul Profetul Samuil, cu 34 paturi, înființat în 1838 și aparținând Epitropiei generale a bisericilor Sf. Spiridon din Iași și unul izraelit (întreținut de comunitate) cu 6 paturi, înființat în 1871. / Comuna, care ocupă un teritoriu prea mare în raport cu populația, se divide în 4 **despărțiri** sau colori, având 49 suburbii și 125 strade. Iată și despărțirile, cu suburbiile respective: **Despărțirea I** (coloarea de roșu), la sud-vest, coprinzând suburbiile: Vălcelele, 'Tăbăcari, Sfinții Voevozi, Jălă-boiul, Caramzulea, Ghergheasa, Știrbei, Emancipații, Pastieștii, Vovidenie, Hanu Mutului, Precista, Grigoriană și Sf. Nicolae Vechi. **Despărțirea II** (coloarea de verde), la nord-vest, cu suburbiile: Cimitirul, Călienii, Casa Ape-lor, Gherasim, Sf. Gheorghe, Ispirlui, Poșta Veche, Lefteriul, Perjoiul, Grigoriană și Domnească. **Despărțirea III** (coloarea galbenă), la nord-est, cu suburbiile: Ovreiască, Profetul Samuil, Sf. Apostoli, Ocolul de vite, Amoriștii, Cazarma Unirea, Chiciorușul, Ionășești, Prun-cul, Penitenciarul Central și Stroia. **Despărțirea IV** (coloarea albastră), la sud-est, cu suburbiile: Săpunarul, Stamatinești, Sf. Mina, Sf. Dumitru (din Bahne), Bahnele, Cotul Oancei, Balta lui Asanache, Grama, Robești, Sâr-beasca și Cotul Bumbacului. / **Stradele principale** ale orașului, sunt: a) **Strada Mare** a Unirii, care începe de la vechea barieră București și se termină în nordul orașului. b) **Strada Gării**, prelungită cu strada Centrală, care merge, de la Gară, trece pe dinaintea tribunalului și se sfârșește pe șoseaua națională ce merge

spre Tecuci. Aceste 2 strade au fost pavate cu bazalt artificial, în urma creditului de 100.000 lei, votat de comună și împart orașul în cele 4 colori. c) **Calea Națională**, cu direcția de la sud, spre nord; pe ea se face defilarea trupelor, în zilele de sărbători. 4) **Bulevardul Sf. Ioan**, pe care e situat liceul „Unirea”, teatrul Lupescu, grădina publică și cate-drala Sf. Ioan; începe din șoseaua Națională, trece prin fața pieții și dă în strada Mare a Unirii. Ambele sale laturi sunt plantate într-un mod foarte regulat cu arbori. e) **Strada Elisabeta** sau Ocolul, care merge paralel cu strada Mare și care dă în târgul de vite (ocol). 7) **Bulevardul Cazărmii**, de asemenea pavat cu bazalt artificial, și care e un fel de continuare a stradei Mare a Unirii; începe din fața clubului subofițerilor și dă afară din oraș, la Milcov, trecând prin cele 2 rânduri de cazărmi. g) **Ghergheasa**, care trece bulevardul Cazărmii și dă în șoseaua Brăilei etc. / **Bariere**. Din orașul Focșani ieșim pe zece bariere: Bariera Gării, la vest, situată pe șoseaua ce duce la Odobești; bariera Galați și Brăila, la est; București, la sud; Botești și Corbul, la sud-vest; Odobești, la nord-vest; Vrancea și Amorțitul, la nord. / **Piețe**. Orașul posedă două piețe, și anume: una în fața bisericii Sf. Ioan, care e mai mult de brânzeturi, păsări și alte mărunțișuri, aduse de mocancele din satele învecinate și care, la serbătorile naționale, servește pentru stabilirea frontului de soldați în fața catedralei. Cealaltă, situată lângă biserica Domnească, este adevărata piață; ea a fost zidită în 1891, în urma împrumutului de 100.000 lei făcut de primărie. Afară de aceste piețe, mai are și un obor (ocol) de vite, cereale, cherestea etc., situat la nordul orașului, la capătul stradei Elisabeta (care se numește astfel, fiindcă, după incendiul din 1880, care a consumat toată mahalaua

aceasta, augusta noastră regină a contri-buit foarte mult pentru restabilirea ei. În urma ordinului primarului acestui oraș, numai stradele Elisabeta și Co-tești mai pot servi pentru depozitele de cherestea și lem-nării. Târg săptămânal se face duminica, pe cele 2 piețe ale orașului, și miercuri, la obor, și consistă în vânzarea cerealelor, vitelor și lemnăriei aduse de vrânceni, mai ales de cei de la Soveja. / **Edificii publice** sunt puțin nume-roase în acest oraș. Mai principale putem nota: Tribuna-lul, în strada Centrală; primăria, liceul mare, palatul Diviziei și, în fine, cazărmile, care populează toată câm-pia ce se întinde la limita de sud a orașului, până la traseul gării. Grădina publică este situată pe bulevardul Sf. Ioan, este foarte frecventată de locuitori și posedă un chioșc separat pentru muzică. Se mai afla încă o grădină publică, la nordul orașului, pe șoseaua Tecuci și în fața cazărmii de vânători, numită Paradis; pe locul ei s-a clădit Orfelinatul. / **Alimentarea cu apă** a comunei se făcea. până acum zece ani, într-un mod foarte primitiv, din care cauză și incendiile bântuiau foarte des acest oraș. Acum orașul are apă în abundență și de o calitate foarte bună. Ea a fost adusă din munți, din Babele și alte izvoare, prin oline de tuci, fiind fiecare stradă prevăzută cu una sau mai multe cișmele de fier, robinete și guri de apă pentru cazuri de incendiu, / Cele mai însemnate **fabrici** sunt ale dnilor Nicu M. Atanasiu, de tăbăcării, în str. Unirea; cea de cherestea a dnului Nicolae T. Nestor, pe Bulevardul Gării; cea de frânghii și căpestre a dlui Donig Teodor de pe str. Unirea și cea de teracote a dlui Herman Iosef, din suburbia Amorțitul”⁵⁷⁵.

⁵⁷⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 398-404

FOCȘASCA

(lângă Potropești și Mircești, Vaslui).

1774, iulie 5: Satul **Focșasca**, a logofetesei Pălădoaic, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁷⁶, avea următorii: **Birnici**: Mihai sin (fiu) lui Proca / Todose fiul lui Zaharie / Gheorghi, rusul / Vasile Prutian / Micuță zet (ginere) lui Țurcan / Grigoraș Fele / Costandin, vornic / Stămati fiul Paraschivei / Ion Veveriță / Grigoraș, căpitan / Ianachi Boghiul din Tăcuta / Lazor, slugă / Iftemi, grădinar / Antohi fratele lui / Zaharie / Ion Haratunga / Anton Tirijcu / Ioniță fratele lui / Ioniță, cojocar / Ioniță, vânător / Moisei al herghelegiului. // **Ruptași**: Vasile Cotaie. // **Preoți**: Popa Neculai. // **Țigani**: Pavăl, scripcar / Ioniță Vântul / Ioniță, herar / In (alt) Ioniță, herar.

1900: „**Focșasca**, sat la nord-vest de comuna Tăcuta, plasa Mijlocul, județul Vaslui, situat pe dealul Focșasca și străbătut de pâraul Larga. Are o întindere de 241 hectare, din care 32 hectare loc de cultură, fânaș și imaș ale proprietății, iar 64 hectare sunt ale locuitorilor, și o populație de 60 familii sau 170 suflete, din care 20 familii țigani. Numărul vitelor e de 323: 115 vite mari cornute,

⁵⁷⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 225

149 oi, 28 cai și 31 râmători, Locuitorii posedă: 10 plu-guri și 2 care cu boi, 24 căruțe cu cai”⁵⁷⁷.

FOCȘEȘTI

(pe Bâc, Orhei, Moldova).

1757, noiembrie 23: Scrisoare de mărturie a lui Darie Băluțal, fecior lui Ștefan Băluțal din **Hârtop**, de la ținutul Orhei, spre folosul feciorilor lui Toader, Vasile, Postolache și Neculai și al fiicelor Măriuța, Ștefana, Maria și Catrina, ca să se știe, în absența dreselor arse de un turc, „precum având eu moșii de laștină la satul **Cotelnicii**, partea dinspre apus, ce merge până la apa Ivancei, pe care parte este și o moară, pe care o stăpânește Vasile, feciorul lui Căpotici în tăria lui, neavând nici o treabă, fiindcă este pe hotarul Cotelnicilor și, de-mi va da mâna, mă voi judeca cu dânsul. / Așijderea, și jumătate de sat din **Ohrincea**, de baștină, ce este în jumătate cu Zugrăvoaia și din jos se hotărăște cu Onițacanii, și un bătrân din jumătate de sat de **Boșcana**, cu vad de moară în Ichel, împreună cu Ioniță Brâncă, și în **Chetrosul** iarăși un bătrân, cu vad de moară, unde are și Lupul, feciorul lui Postolachi Donici. Așijderi, în saul **Verpca**, iarăși un bătrân de baștină, și **Păulești**, pe apa Bâcului, cu vad de moară, și în **Ciocana**, ce merge până în apa Bâcului, cu vad de moară în Bâc, care vad este vândut dintr-însul partea Mogâldioai lui Măzărachi

⁵⁷⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 408

medelnicerul, ce o stă-pânește Constantin Râșcanul fost mare stolnic, fiul lui Toader Râșcanul pitar, și în **Crăstești**, la Lăpușna, și în **Căzănești**, și în **Gălești**, tot pe apa Bâcului, pe ținutul Orheiului, și în **Focșăști**, dimpreună cu alți răzeși. Pentru acestea toate am avut zapise și alte drese și întâmplându-se de mi-a aprins casa un turc, mi-au ars toate scrisorile de aceste moșii și din altele, ce am mai avut. Și, neră-mânându-mi nici un fel de scrisori, ca să poată stăpâni feciorii mei, le-am dat această scrisoare de mărturie... / Osebit că încă mai am o parte de moșie la **Onițcani**, partea Ilenii, pe care a fost și zapis și l-a apucat hatmanul Ioniță Sturza și n-am putut să-l mai scot”⁵⁷⁸.

FOFÂȘEȘTI

(lângă Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui).

1495, ianuarie 10: Întărit de Ștefan voievod fraților Vasco, Mihul Bontea, Mihăilă și Toderică al Dolhii, care cumpăraseră, cu 80 zloți tătarești, de la Pătru Gârbovăț, fiul lui Pantea, nepotul lui Petru, „ocina lui dreaptă, jumătate de sat pe Cuțitna, anume Fofâșeștii”⁵⁷⁹. Hotarul, din veac.

1638, martie 6: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât Vasile Tăbârță pivnicerul și ruda sa Mihăilă cu Toader neguțătorul din târg de **Iași** pentru jumătate de sat **Fofșăști** (Fofâșești, lângă

⁵⁷⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 229, pp. 235, 236

⁵⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 154, pp. 287, 288

Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui), ce este în ținutul Vasluiului, pe apa Cuțitnei, ce acea jumătate de sat de Fofosești a cumpărat-o Toader neguțătorul de la Irina și sora ei tij (la fel) Irina, fetele Găzdoae, nepoatele Mărinei, strănepoata Mihului Bontea, zicând Vasile Tăbârță și Mihăilă cum acea jumătate de sat din Fofosești se trage de moșia lor, și au moșie acolo, într-acel sat. Domnia mea am socotit cum este legea țării, cum lui Toader nu i se cade să încapă să cumpere acolo acea ocină, ci se vine lui Vasile Tăbârță și rudei sale Mihăilă să cumpere acea jumătate de sat... / Vasile Tăbârță și Mihăilă au întors în mâna lui Toader neguțătorul 65 taleri bătuți, care bani i-a dat Toader pe acea jumătate de sat”⁵⁸⁰.

FOGODISTEN

(în Iacobești, **Bucovina**).

Invitați de generalul Spleny, 100 familii de secui și de ceangăi s-au așezat, în **1776**, la Iacobești, pe moșia

⁵⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 262, pp. 245, 246

mănăstirii Sf. Ilie, întemeind satul Fogadjisten sau Fogodisten. „Primul aflux al acestor coloniști în Bucovina și apariția celor mai vechi două colonii, și anume Țibeni sau Istensegits și Iacobești sau Fogodisten, este învăluit în întuneric. În conformitate cu ceea ce pare a fi o opinie nu prea întemeiată, s-a presupus că acești primii coloniști, în jur de 100 de familii, au venit din Moldova, în 1777, sub conducerea misionarului Mauritius Martonfy și au fondat cele două colonii menționate. Nu știm să existe vreun raport oficial, care ar consfinți evenimentele în acest sens; de asemenea, a fost contestat, pe bună dreptate, faptul că Martonfy nu s-a creditat, în nici unul dintre rapoartele sale, că ar fi contribuit la înființarea acestor două sate, deși el, mai târziu, după ce a fost trimis în Moldova, în toamna anului 1784, ca agent pentru migrația secuilor, s-a lăudat că a convins 150 dintre bejenari să se întoarcă în Austria. Pe de altă parte, este cert că minoritul Martonfy fusese numit în Bucovina, de către administrația distric-tului bucovinean, la începutul anului 1777, ceea ce face credibil faptul că imigrarea maghiarilor a început chiar atunci. Începuturile așezării maghiare datează, cu siguranță, de pe vremea guvernatorului Spleny. Fluxul secuiesc a continuat, iar într-o consignațiune din 3 noiembrie 1778, spune că au sosit în Bucovina nu mai puțin decât 5.018 imigranți din Transilvania, inclusiv 1.768 secui (930 bărbați, iar restul femei). În memoriul său din octombrie 1779, Enzenberg a menționat următoarele despre aceste două așezări vechi: „Secuii sau maghiarii, care au emigrat, din Transilvania, în Moldova, cu ani în urmă, au acum în Bucovina două sate, numite Helf-Gott și Vergelts-Gott sau, în maghiară: Isten-Segitsch și Fogod-Isten, în care s-au stabilit și, întrucât aceste localități sunt amenajate

corespunzător și o casă este construită lângă cealaltă, această ordine este foarte plăcută chiar și pentru ceilalți bucovineni; numai dacă această construcție (a caselor) ar putea să aibă loc, va fi foarte bună și utilă pentru afacerea (dacă) și câțiva muncitori calificați din industria construcțiilor, în baza unor schițe, făcute de ingineri cunoscuți, ar putea ordona satele, la un moment dat”. Enzenberg nu informează și despre celelalte condiții ale acestor colonii”⁵⁸¹. **„Preotul Mór Antal Mártonffy** (3 martie 1739, Șumuleu Ciuc-22 decembrie 1794, Țibeni): Lui se datorează nașterea în anul 1785 a primelor școli în patru colonii maghiare, Iacobești, Țibeni, Dor-nești și Vorniceni. În ianuarie 1786 raportează guvernato-rului Bucovinei înființarea școlilor.⁵⁸² În aceste școli își însușeau copii cele mai elementare și necesare cunoștințe și cititul. La început nu erau dascăli calificați în aceste școli, cantorii, unii membri din corul bisericiilor sau după caz sătenii cunoscători de carte au predat copiilor. Conform uzanței, pentru satele maghiare ar fi trebuit să solicite dascăli maghiari din Ardeal. Deoarece situația se arăta fără ieșire, Mártonffy a venit cu propunerea să trimită doi băieți maghiari cu o bursă lunară de 5 forinți la școlarizare în Cernăuți, care peste 2-3 ani să revină în sate ca dascăli calificați. Aceștia i-ar înlocuit pe cantori și cu timpul toți cantorii ar fi înlocuiți de dascăli calificați. În mai 1786 guvernatorul Enzenberg solicită învățător de la statul major al armatei din Ardeal. Drept rezultat în pri-măvara lui 1787 vine din Ardeal în Bucovina un dascăl și își ocupă

⁵⁸¹ Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, pp. 244, 245

⁵⁸² Polek J: *Die Anfänge des Volksschulwesens in der Bukowina*, Czernowitz, 1891. cap.XIV.

postul la Hadikfalva.⁵⁸³ Anul școlar era destul de scurt pe atunci, avea numai 14 săptămâni”⁵⁸⁴.

1737: Mănăstirea Ilișești devine proprietara sferului de sat și moșie Iacobești, pe care se va stabili, ulterior, o puternică obște secuiască, în 14 mai 1737, când ctitorul ei, Ionașco Isăcescul, o înzestrează cu moșii.

1775: Cele 74 familii de secui și unguri, în bună parte componenți ai Regimentului I Secuiesc de graniță, așezate pe moșia mănăstirii Ilișești, între anii 1752-1772, pentru a forma așezarea Fogodisent, erau, conform Consignațiunii lui Enzenberg, formate din emiganți sosiți „din **St. Toma**, Moise BIRO (1766), Mihai ANDRAȘ (1765), cizmarul Paul AKON (1768), Ionaș IURKO (1768), Ionaș și Iacob AKON (1768), Iosif KATUR (1772), Iosif BALOG (1771), Iankli IENE (1770), din **Ghilolt**, zidarul Mire MARTON (1764), Iurgo IENI (1770), din **Gheorghieni**, Ioan MARTON (1758), Ion RENIBI (1771), Petru RACZ (1771), Ștefan BABOR (1772), Michai IONAȘ (1765), Ionaș LORENZ (1770), Matei MESAROȘ (1771) și Iosepa BOGAV (1762), din **Șemniț** (Ungaria), Ion FEKETTE (1750), din **Mădaraș**, Petru CALMAY (1752), din **Sândomocuș**, Anton DOBOȘ (1771) și Anton BIRO (1771), din **Șoimeni**, Teodor BAOG (1771), din **Ditrău**, Iștván OROH (1758), Andraș TIBI (1765), Mihai MERA (1768), Adam REHIBI (1771) și morarul Ferencz MORA (1768), din **St. Micloș**, Anton KEMINIK (1770), rotarul Gigo MATON (1773) și fierarul David BATEZ (1773), din **Bodogaia**, Iosif BATEZ (1772), Iosif NAGY (1773) și Laslo NAGY (1773), din

⁵⁸³ Boethy János Alajos

⁵⁸⁴ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 92

Râpa de Sus, Ion BODEC (1776), din **Cluj**, Ianoș TODOK (1774), din **Ghelnița**, Petru DARAGAMOȘ (1753), din **Ghidfalău**, Andorak CATO (1758), din **Sândominic**, Marton CAȘPAR (1770), Ianoș CAȘPAR (1771), Adam, Samuil și Iosif POP (1771), Ștefan BATHIE (1772), Petru IANUȘ (1772) și Albert PATSE (1772), din **Mănăstur**, Andraș OKOS (1772), din **Rachiș**, Iodif ZUL (1769), din **Sacheihid**, Ianoș LASLO (1768), din **Hătuica**, Diak ZECH (1771), Ferenz și Iștvan BATROK (1758), din **St. Mihai**, Mihai și Ianus LORENZ (1772), Ianoș LORENZ (1771) și morarul Mihai ȘANDOR (1763), din **Icafalău**, Ștefan BURZAN (1772) și Ianoș KOLOK (1772), din **Boița**, Anton BEKLO (1772), din **Vaz**, Ianuș FORGACZ (1770), din **Horta-Arad**, Petru TEPLU (1772), din **St. George**, Istvan CHERBAM (1777), din **St. Simeon**, Mihai DALLAK (1772), din **Michaza**, Ianuș OCOC (1768), iar din **CHICHIȘ**, morarul Ianoș MATHE (1770)”.

În 2 iunie **1783**, se face hotarnica satului Fogodisten, care se învecina cu Meleșeuții de jos, Româneștii, Călinești și Mărăței, „care ultimul sat se cheamă și Dănilăști”, iar dincolo de apa Sucevei, cu Părhăuții și Hrințeștii. Repere toponimice ale hotarului: gârla morii, unde pârâul Horaițul se varsă în Suceava, colțul unde pârâul Racova se varsă în Horaiț, la fântâna putredă, fântâna lui Baloș, valea și pârâul Racoviței, opcina Dănilăștilor, obârșia Lambi (pârâu), pârâul Dănila, la Tăietura Nemților zisă și Palanca, zisă și Piciorul vulturului, la Poiana mare, pârâul Neliapca.

1779: „Dacă în 1779 la Țibeni erau 61 de familii, la Iacobești au fost 63, iar în anul 1783 raportul a fost de 71/72. La 1 septembrie 1784 baronul Kapri a cumpărat

jumătate din satul Iacobești⁵⁸⁵ de la Maria, fiica pârcălabului Constantin cu 2900 de lei. Era jumătatea locuită de către maghiari. De aceea probabil că în anul 1785 coloniștii din Iacobești s-au mutat mai sus pe aceeași vale. Dar cum acolo nu era mult pământ, cei rămași s-au mutat în satul Țibeni, unde erau case părăsite. Și mai știm și că mulți coloniști au plecat odată cu încetarea înles-nirilor fiscale. Astfel că în anul 1808 în Țibeni locuiau 121 de familii, iar la Iacobești 89. Scutirea de taxe a fost pe cinci ani, și după cum ne dăm seama din registrele bisericești, peste jumătate din primii coloniști au plecat din sate după această perioadă. În 1782 deja apare în registre, că s-au stabilit coloniști cu aprobare împără-tească sau judecătorească, tocmai pentru a evita cele semnalate mai sus (Facultate Regia Auditorium Sucsa-vensis, Veniam Cezarus Regiam, Veniam Castore Regia si Veniam Auditoriatu). Există scutire de taxe, dar plăteau anual 150 de forinți mănăstirii Solca, pentru pă-mânturile folosite”⁵⁸⁶.

„18 octombrie **1801**. Cele două găște dispărute de la Antal Kovács erau una la János Csernik cealaltă la István Galambos. În decembrie, József Begyhárd din Iacobești a primit 60 de lovituri de bețe, iar Miska Fejér și János Csernik din Dornești câte 25 de lovituri pentru furt”⁵⁸⁷.

1810-1816: Din Fogodisten au plecat 207 maghiari⁵⁸⁸.

⁵⁸⁵ Inițial satul se afla pe locul în care este astăzi localitatea Unirea Sloboziei.

⁵⁸⁶ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 21

⁵⁸⁷ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 26

⁵⁸⁸ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 10

În 20 iunie **1812**, stăpân al satelor Iacobești și Fogadjisten, cumpărate de Ivan Căprăi, devine Ariton baron Kapri, iar din 22 iulie 1833, fiii lui Ariton, Iohann, Zadur și Emanuel baron Kapri. „Satul nu a avut preot, parohia aparținea de Țibeni ca filială. Odată pe lună se ținea liturgie în sat, în celelalte duminici mergeau enoriașii la Țibeni. În cazuri mai speciale se deplasa preotul din Țibeni la sat. Nu s-a construit Biserică ci numai o capelă mai mare în jurul anului 1812, care în zilele noastre nu mai există. Câteva icoane și altarul sunt păstrate foarte bine în actuala bisericuță ortodoxă”⁵⁸⁹.

1831: „La Țibeni și la Iacobești epidemia de holeră din anul 1831 a făcut 72 de victime, dintre care 30 locuiau la numerele 75-80, deci 42%. În anul 1848 au fost 68 de victime și în anul 1866 erau 81”⁵⁹⁰.

1865: „Fiecare om și-a păstrat cele mai interesante amintiri despre foamete. Mulți au măcinat știuletele de porumb cu tot cu cocean. La casa în care se gătea sau se făcea mămăliga se încuia ușa, până terminau de mâncat. Mâncarea pentru zilierii de pe câmp era trimisă numai prin adulți, să nu se fure pe drum. Cel care era prins la furat de porumb, era bătut cu bătele. De sărbătoarea hrămului bisericii din Țibeni⁵⁹¹ erau familii care mâncau numai semințe de in. Alții mâncau făina goală. Gergely István Meichel din Iacobești era copil pe atunci și păzea vitele. Seara, când venea cu vacile de pe câmp, copiii înfometați

⁵⁸⁹ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 89

⁵⁹⁰ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 71

⁵⁹¹ Pe atunci era de Rusalii, după sfințirea bisericii noi, în 1898, s-a ținut de Sf. Maria Mica – n. t.

îl așteptau la marginea satului. Mulgea vacile în pălării (colopuri) și dădea laptele la copii. Este de știut, că orătăniile nu mănâncă boabe de fasole uscată. Însă dacă vedeau vreun bob în timpul foametei, găinile le înghițeau și pe acelea.⁵⁹² Foametea din satele maghiare din Bucovina a avut un ecou puternic în ziarele din Ungaria și Ardeal. În aceste zile triste, preot în Țibeni era György Druzsabáczky, despre care celălalt preot, István László își aduce foarte frumos aminte în „Memorii.”⁵⁹³ Druzsabáczky (numit „preotul alb” din cauza sutanei) în 1865 a cerut în scris ajutor pentru satele din Bucovina de la clericii maghiari din Ungaria, cât și fonduri pentru construirea bisericii (pro sublevandis inopiae destitus et pro aedificatione ecclesia Istensegíts)”⁵⁹⁴.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraș cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Ițcanii Vechi și Șeptilici, Bosance cu Nemericieni, Podeni, Hriațca și Lisaura, Bunești, Buninți, Chilișeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmănești, Iacobești sau **Fogodisten**

⁵⁹² Relatările lui Dobondi Ferenc (Măneuți, 9. sept. 1937.), Ambrus András (Iacobești, 5.febr. 1936.), Szentes József (Țibeni, 18. mart. 1936.), Vántsa M. Antal (Țibeni, 30.aug. 1936.), Kuruc János (Iacobești, 5. febr. 1936.), Májkel István Gergely (Iacobești, 5. febr. 1936.) și soția lui Sántha Jordán născută Antalffy Mária din Țibeni, în cartea lui Sántha Alajos, Bukovinai magyarok, Szóts Lajos könnymódája, Kolozsvárt, 1942, pagina 75.

⁵⁹³ László István - Jegyzetek életem nevezetesebb eseményeiből, memorii.

⁵⁹⁴ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 62

cu Gura Solcii, Slobozia sau Milișăuții de Jos, St. Ilie, Ipotești, Ițacanii Noi, Călinești Enache cu Vasilache, Călineștii lui Kuparenko, Costâna cu Berindești, Liteni, Mereței, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuți, Pătrăuți pe Suceava, Reuseni, Romanești, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Șcheia, Soloneț, Stroiești pe Suceava, Tișăuți, Todirești cu Pietroasa, Uidești, Zaharești”⁵⁹⁵.

1883: „În data de 30 martie 1883 a plecat primul tren din gara de la Dornești cu 600 de oameni, majoritatea erau reformati din Măneuți. La 2 aprilie a plecat a doua garnitură din halta Țibeni, cu 900 de locuitori din Țibeni și Iacobești, iar în ziua de 3 aprilie o altă garnitură din Dornești. În prima fază în total au plecat cu trenul 2200 de maghiari, 1150 de bărbați și 1050 de copii și femei. La 18 aprilie au plecat 41 de căruțe din Țibeni, ei urmând traseul Bistrița, Târgu Mureș, Deva, Lugoj și comitatul Torontal. În 7 mai găsim pe drum încă 33 de căruțe din Țibeni, iar la data de 11 mai au plecat 220 de persoane din Vorniceni, ei îmbarcându-se la Suceava. În scurt timp numărul celor plecați din cele cinci localități maghiare din Bucovina a ajuns la 4000 de persoane”⁵⁹⁶.

1895: „În anul 1895 episcopul vicar Ferenc Robitsek, fostul secretar al Asociației a efectuat o vizită în Bucovina. A oficiat o liturghie festivă cu ocazia sfințirii bisericii din Vorniceni și a redactat un raport despre situația satelor. Cu acel prilej a remarcat că fiecare sat are biserică din piatră și cărămidă, preot și dascăl, mai puțin

⁵⁹⁵ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁵⁹⁶ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 37

satul Iacobești... La Iacobești erau câteva sute de maghiari, iar acolo se ține liturghie odată pe lună, deoarece este filiala Țibeniului. Satul are o bisericuță din lemn, foarte modestă”⁵⁹⁷.

1901, dialectologul Gustav Weigand: „A doua zi (26 august – n. n.), pentru a cunoaște așa-numiții ceangăi din Bucovina, m-am dus la Iștenșegitș (Țibeni – n. n.), o comunitate mare, frumoasă. Datorz câteva informații despre acest sat pastorului László. Imediat ce am intrat în sat, am observat că locuitorii nu arătau ca tipul de cean-gău ușor de recunoscut, așa cum mă așteptam, ci pur și simplu cu tipul de meseriaș, care includea și constructorul de case, și, așa cum am văzut mai târziu, amenajarea interioară a caselor este corectă. Când am auzit oamenii vorbind, nu mai exista nici o îndoială că nu am avut de-a face cu ceangăi, ci cu secui. În Transilvania, denumirea „Csango” este folosită și pentru oamenii, de exemplu în Hosszufalu-Sacele, care sunt complet diferiți, ca limbă și tip, de ceangăii adevărați din Moldova, care abia în 1764 au emigrat din Transilvania. Se presupune că ar fi fost forțați de autoritățile austriece să lupte cu prusienii, deși, ca grăniceri secui, nu erau obligați să o facă, așa că au trecut în Moldova, sub conducerea pastorului lor, Mauri-tius Martonfi, și s-au așezat, pentru prima dată, pe valea Trotușului, unde se spune că existau așezările mai vechi de coloniști secui încă din vremea lui Ștefan cel Mare. După zece ani de la ocuparea Bucovinei, o parte dintre ei au acceptat invitația contelui Hadik András și au venit în

⁵⁹⁷ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 101

Bucovina, unde au întemeiat satele Hadikfalva⁵⁹⁸ și Andrásfalva⁵⁹⁹, în Valea Siretului, lângă Rădăuți, în plus Istenșegitș (Istenșegitș = Dumnezeu ajută!)⁶⁰⁰, unde exista deja o așezare românească mai mică, Țibeni, care s-a contopit complet cu cea maghiară, și Iacobești⁶⁰¹, care se numea Fogodišten, Iosiffalva⁶⁰², este situată în apropierea graniței cu România, la aproximativ 18 km sud-vest de Suceava. Inițial, localitățile, la fel ca cele ale grănicerilor transilvani în general, au fost administrate militar și îngri-

⁵⁹⁸ Colonie în satul Dornești, care în 1775 avea 26 de familii de țărani români, sat care se va numi Hadicfalva (de la numele guvernatorului Galiției, Hadik), harta cadastrală a satului, din 1785, cuprinzând, pe lângă vechile toponime, și câteva toponime de hotar ungurești, precum Boenke, Diak Hud, Felso Mesur, Hossu Gniunasch, Hossu Niel, Koreck Hold etc. – n. n.

⁵⁹⁹ Andreasfalva, „sau satul lui Andraș”, s-a întemeiat, după 19 ianuarie 1785, când Consiliul Aulic de Război aprobă o contribuție pentru emigranții ceangăi, care vor construi 56 de gospodării, pe teritoriul satului Măneuți, „lângă râul Sucevii, în apropiere de Frătăuții Vechi, la nord de orașul Rădăuți” - Grămadă, Nicolai, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I, p. 336 – n. n.

⁶⁰⁰ Colonia maghiară de la Țibeni, Istenșegitș, pe moșia Satu Mare, a fost înființată între anii 1771-1773, dar numele de Istensegits (Dumnezeu să ne ajute), propus de Mártonfi Mór, va fi menționat, pentru prima dată, abia în 1776 – n. n.

⁶⁰¹ În 1775, satul Iacobești, din Ocolul Vicovilor, avea 20 familii de țărani, plus 74 familii de secui și unguri, în bună parte componenți ai Regimentului I Secuiesc de graniță, așezate pe moșia mănăstirii Ilișești, între anii 1752-1772. Numele acestor emigranți au fost consemnate în recensământul lui Rumeanțev, publicat de ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 341 – n. n.

⁶⁰² Colonia Ioseffalva, numită astăzi Vorniceni, a fost înființată pe seliștea pustie Tolve a moșiei mănăstirii Slatina, în 1783, fiind populată cu 60 de familii de secui, venite din Scaunul Csik, în 1785, în partea sudică a seliștii – n. n.

jirea pastorală a fost efectuată din Transilvania. Începând cu anul 1800, au fost anexate la eparhia de Lemberg și administrația a fost înființată ca și în celelalte parohii. Comunitatea din Țibeni a crescut, de la 80 de familii, la peste 3.000 de oameni, deși, în 1883, peste 1.000 de rezidenți au urmat ispitelor maghiare și s-au stabilit în sudul Banatului, lângă Panciova, unde nu se descurcă foarte bine. Oamenii sunt muncitori, ordonați, curați și cu caracter blând, în timp ce despre cei din Hadikfalva se spune că sunt controversați și dependenți de băutură. Mănâncă carne și legume, pe care le cultivă singuri, așa că trăiesc mult mai bine decât țăranii români, a căror mâncare principală este mămăliga. Prosperitatea este de asemenea mai bună decât cea din rândul românilor din satele vecine. Cu toate acestea, au și mai multe terenuri, ceea ce nu este singurul motiv. Din 360 de copii de vârstă școlară, 280 – un număr foarte mare pentru condițiile locale, frecventează școală în mod regulat”⁶⁰³.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Fogodisten**, supranumire dată comunei Iacobești, districtul Suceava, după colonia de secui din Transilvania, ce a fost fondată acolo, la ocuparea Bucovinei. Acest nu-me înseamnă, în limba maghiară, *Bine primit de Dumnezeu*”⁶⁰⁴.

1908: „Comuna Iacobești numără abia 400 de locuitori, între care sunt la vreo 300 români și români rutenizați, iar numai 100 (una sută) unguri. Cu toate acestea, a fost în acest sat, până mai dăunăzi, o școală curat ungurească, de o clasă. Înființându-se mai apoi și școala

⁶⁰³ Weigand, op. cit., pp. 7-17.

⁶⁰⁴ Grigorovitz, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 96

română, tot de o singură clasă (adică de 30 școlari – n. n.), i s-a dat postul de învățător la această școală unei domnișoare, care, sub firma numelui românesc „Moga”, ascundea tendințele ei șoviniste maghiare. Această domnișoară uitase într-atâta că este fiica unui preot gr. cat. român din Ardeal, încât începuse a învăța copiii de român a se ruga în limba maghiară. În urma plângerii câtorva gospodari români, a trebuit să-și schimbe numita domnișoară postul, iar în locul ei este, acum, învățător dl Ohrenciuc, un om tânăr, destoinic, care își înțelege misiunea sa de apostol național. Copiii de român, care vorbeau până acum aproape numai în limba maghiară, încep a răspunde acum dulce și blând în scumpa noastră limbă moldovenească. Laudă i se cu cuvine unui astfel de învățător / I. Ionașcu”⁶⁰⁵.

1941: Din Fogodisten pleacă în patria-mumă 47 familii de maghiari⁶⁰⁶.

FOLEȘTI

(în Bălțați, comuna Tătărani, Vaslui).

1502, martie 10: Întărit de Ștefan voievod stolnicului Toader Toc, care cumpără, cu 60 zloți tătărești, de la frații Toader și Marina, feciorii lui Luchin și cu rețele lor

⁶⁰⁵ *Apărarea Națională*, Nr. 49, A nul III, duminică 23 august stil nou 1908, p. 3

⁶⁰⁶ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 33

Marina și Magda, fetele lui Condriu, „o seliște la Crasna, anume Foleștii”⁶⁰⁷. Hotarul, cel bătrân.

1502, martie 10: Întărit de Ștefan voievod, în cadrul unui schimb de sate între Marenca, fiica lui Mihul Epure, nepoata lui Toma Solescu, care dă stolnicului Toader Toc „un sat pe Vaslui, anume Soleștii, unde a fost străbunicul ei Andrei, unde a fost jude Mihăilă Negru” și primește „un sat pe Crasna, anume Foleștii, și încă i-a mai dat o sută de zloți tătărești”⁶⁰⁸ stolnicul Toader Toc. Hotarul, din veac.

1555, mai 11: Întărit de Alexandru (Lăpușneanu) voievod fraților Șteful și Gherasim, frații lui Leoa paharnicul, „din dresile de întăritură ce a avut Gavril Leoa, fost ușier, două sate pe Crasna, anume unde au fost juzi Slăvescul și Mihaie, care acum se numește **Leoștii**, și alt sat, mai jos de acesta, anume **Foleștii**, care sate au fost cu dresile de cumpărătură lui Gavril Leoa ușier, cu banii femeii sale Anghelina, mama lui Șteful și a lui Gherasim”⁶⁰⁹.

1682, august 2: Carte de împuternicire, dată de Duca voievod lui Nacul de Vistierie, „ca să fie tare și puternic a opri pe Golăia din **Folești** din niște părți de ocină ce a cumpărat el din hotarul satului Părtănoșilor de la Vaslui, ce este a Nacului, din partea de sus, dinspre biserică, fără de știrea Nacului”⁶¹⁰.

⁶⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 267, pp. 480, 481

⁶⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 268, pp. 481-483

⁶⁰⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 218-220

⁶¹⁰ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 292, pp. 233, 234

1720, august 4: Carte de împuternicire, dată de Mihai Racoviță voievod lui Ion Nacul, logofătul de vis-tierie, „să fie volnic a opri pe feciorii lui Golâe din **Fo-lești** din niște părți de ocină ce au fost cumpărat tată-său din hotarul satului **Părtănoși**, ce este al Nacului, din par-tea din sus, dinspre biserică”⁶¹¹.

1726, februarie 15: Vasile, Palade și Angheluță, feciorii lui Golâe vornicul, „pentru a curma orice pricină cu Ion Nacul... vând acestuia părțile lor de ocină de la **Părtănoși**, cumpărate de la Dumitrașco Leancă, dând totodată Nacului și zapisele cele vechi”⁶¹².

1900: „**Folești**, sat în județul Vaslui, plasa Crasna, comuna Folești, spre sud-est de satul Boușori; e situat pe coasta de est a Dealului Foleștilor. Suprafața moșiei e de 900 hectare, din care 500 hectare pământ arabil, 174 hectare pădure, 140 hectare imaș, 1 hectar vie și 21 hectare loc ocupat de iazuri și bălți”⁶¹³.

FOLTEȘTI

(înglobat în Bogdănești, comuna Bogdănești, Vaslui).

1445, februarie 20: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Moldovița, care primește uric pentru „jumătatea iezerului de la Covur și jumătatea aceluia iezer de la Covur

⁶¹¹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 297, pp. 235, 236

⁶¹² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 298, p. 236

⁶¹³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 410

care dă în Ilp, cu toate veniturile, și vama din toate părțile Covurului. De la cine va prinde pește acolo, călugării vor lua jumătate din venit și din vama pe uscat. Cine însă ar cuteza să ia măcar un groș din acel venit al călugărilor, fără voia lor, acela să fie blestemat și va fi aspru pedepsit și de înălțimea sa”⁶¹⁴.

1448, iulie 15. Întărit, prin seliștea Folteștilor, Fărești, și gârla Flămîndzilor, de Roman voievod, fraților Cernat Ploscar și Șteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăești, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloți, amândouă părțile, și, pe aceeași parte, între Motoșești și între Vitezești, un loc de pustie să întemeieze sat, și, mai jos de Vitezești, la fântână, un loc din pustie să facă sat, și Zmulți, pe Suholui, și, mai jos, unde este jude Uliu, anume Milești, și seliștea Dăbeștilor, și Cernătești, la obârșiile Gerului, și, mai jos, Gorunești, și, între Milești și între Frățilești, un loc din pustie, și seliștea Frățileștilor, și, la obârșia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, și, în dreptul Cojoeștilor, unde a fost prisaca lui Roșca, și Găunoasa, de la obârșie până la gură, și seliștea lui Lațco Furul, pe Suholui, și seliștea Comăneștilor, la gura Cneajei, și seliștea lui Mănea, pe Covurlui, și seliștea Șcheilor, și, mai jos, seliștea lui Fâlfoi, și a lui Radul, și a lui Radici, unde este jude Dragoș, și iezerul Covurluiului cu gârla, și unde a fost Cudrea, și, pe Prut, **Fărești, și gârla Flămîndzilor**, și jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-și facă casă, și jumătate din pădure, și jumătate din șteze, și din pești și din tot venitul, și pe apă și pe uscat, să le fie jumătate, și pe aceeași parte a iazului să-și facă dârstă, și de la iaz în

⁶¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 253, pp. 357, 358

vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile toată această vamă, și pe apă și pe uscat, și **seliștea Folteștilor**, și seliștea lui Berevoi, pe Ialan, și fântâna lui Balea, pe Suholui, și fântâna lui Cucu și, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan și Nasoe, amândouă părțile, și mănăstirea, și, pe Bârlad, Blajari, și Merești, și mănăstirea la gura Bârlăjiței, unde este Agapie, și Liești, și Gârlești, și Tălăbești, ocina lor, unde au fost Voico și Șteful și Micu, cu toată gârla de la Bârlad, și Toncești, cu gârla, și gârla Brateșului cu satul și seliștea lui Duma, pe Călmățui”⁶¹⁵. Hotarele, din veac.

1628, septembrie: Scrisoarea fostului sulger Lupan, în care mărturisește cum a ales partea de ocină a popii Gligorie și a nepoților săi. Bălăban și fata Grădin-cei, „din sat din **Orgoești** (ținutul Tutova, Vaslui). Deci am strâns oameni buni și bătrâni, și din sus, și din jos, anume Ionașco Giureneacul și cu frate-său Ursul și cu Costachie de **Foltești** (comuna Bogdănești, Vaslui), și cu Gheorghiișă din **Deleni** (ținutul Fălciu, Vaslui), și cu popa Danul, și cu mulți oameni buni, megieși. Deci am făcut cinci părți, după cinci bătrâni și am hotărât cum a fost mai cu dreptul; deci a vândut Floarea partea ei popii lui Toader și Grădinței, surorii popii lui Gligorie din sat din Orgoiești, a cincea parte și a mărturisit Cătălina, fata Floarei... cum a vândut mumă-sa partea ei de Orgoiești, și și-a adus și dresese înaintea noastră”⁶¹⁶.

1636, mai 26: Zapis de la șoltuzul Ilie și pârgarii de **Bârlad**, de la popa Zăgan și popa Buga din **Corlătești** (înglobat în Bogdănești, comuna Bogdănești, Vaslui) și de

⁶¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 280, pp. 397-399

⁶¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 403, p. 551

la Ionașco din **Foltești** (înglobat în Bogdănești, comuna Bogdănești, Vaslui), în care măsurisesc cum a venit înaintea lor „această femeie Belmezoae și cu feciorii ei Ionașco și Pascal din **Suceveni** (comuna Bogdana, Vaslui)... și-au vândut partea lor, rămasă de la tată-său Ilnat Bulmezu, din sat de Suceveni... lui Costachi de Foltești, drept 23 galbeni bani gata”⁶¹⁷.

1638, aprilie 8: Arion Talger din Elan vinde „dreapta mea ocină și moșie din sat din **Pogănești** (comuna Ivești, Vaslui) și din **Polocinești** (comuna Ivești, Vaslui), luată de la Ștefan, feciorul lui Maței... lui Apostolachi și jupânesei sale, pentru 15 galbeni, dinaintea lui Gligorie Căpățână și Ioniță sin (fiu) Zgriboză ot **Sârbi** (comuna Banca, Vaslui), Costache din **Foltești** (înglobat în Bogdănești, comuna Bogdănești, Vaslui), Solomon, Liciul și Zaharia de **Huși** și munți oameni buni și bătrâni”⁶¹⁸.

1638, iunie 11: Gâncul Tiganul vinde „moșie ce am avut cumpărătură din sat din **Curlătești** (Corlătești, înglobat în Bogdănești, comuna Bogdănești, Vaslui), din a treia parte o parte, și-n deal, și-n vale, și-n păduri” lui Vasile Cuțiman, drept 10 galbeni de aur. „Și, când s-a făcut această tocmeală, s-au prilejit oameni buni, anume Vasile Bahluian și costache ot **Foltești** (înglobat în Bogdănești, comuna Bogdănești, Vaslui), Danul ot **Vlădești** (înglobat

⁶¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 426, p. 489

⁶¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 308, pp. 305, 306

în orașul Vaslui), Cuzma și Ignat Ghenghea din Curlătești. Și eu, popa Glegurie ot Curlătești”⁶¹⁹.

FOLTEȘTI

(Lăpușna, Moldova).

1528, martie 30: Întărit de Petru (Rareș) voievod urmașilor lui Lașco din **Ișnovăț**, surorilor lui Ana și Cerna, fiii Mărinii, nepoților lor Miilie, fiul Mușei, Giurge, Magda, Vasca și Ana, fiii lui Petru, iarăși nepoții lui Giurge, și surorile Ana și Mărina, fiii Sirinii, toți nepoți lui Lașco din Ișnovăț, care primesc uric pentru „un sat pe Ișnovăș, pe din jos de capul Cheilor (identificat de Sava drept **Foltești**), alt sat pe din sus de capul Cheilor (identificat de Sava drept **Ialovenii**) și satul mai pe din sus de Salce (identificat de Sava drept **Băzdăgenii**)”⁶²⁰.

1727, iunie 21: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod Mariei, văduva stolnicului Ursache, ca „pe cine va trimite la moșiile sale, la **Mănciaști** pe Băc, la **Dănciani** din cheile Vișnovățului, și la **Fol-tești**, de la ținutul Lăpușnei, să fie volnic a lua de-a zecea”⁶²¹.

⁶¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 369, p. 359

⁶²⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 4, p. 4

⁶²¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 170, 171

FOLTEȘTI

(comuna Foltești, Galați).

1639, iunie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vameș Conde și feciorului său Ion, care primește uric pentru „a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Măstăcani** (comuna Măstăcani, Galați), ce este în ținutul Covurlui, pe unde le-a hotărât și le-a stâlpit Dondoș, hotnogul de curteni, și Dumitru uricarul, cu oameni buni și bătrâni, megieși, anume: Constantin aprod ot **Pogănești** (comuna Stănilești, Vaslui), Manta ce a fost pârcălab, Pavăl căpitanul, Toader iuzbașa, Horga cel bătrân și Maftieu Oaeș de **Foltești** (comuna Foltești, Galați), Nenița și Bărbântă de **Fârțănești** (comuna Fârțănești, Galați) și Ionașco din **Piscani** (comuna Cavadinești, Galați). / Și li s-a venit al șaselea bătrân din vatra satului, din țarină, din vii și din nămaș, pe unde le-au stâlpit. Și din țară de li s-a venit din Valea lui Ernilă, în jos, pe Valea Părului, până unde au pus stâlp de piatră, 19 pământuri, cu oame-nii săi, de nu vor fi vândut, și 3 pământuri de pe piscul Crumădzuae, și 3 pământuri de pe Crumădzuae, și din ogoare din gura văii Părului, iar trei pământuri și jumătate și trei pământuri și a treia parte spre piscul Horileșcei dinspre sat, de către Valea Părului, și un pământ în dealul Bogziei dinspre răsărit, și 6 pământuri din țarina din sus, iar din partea din sus. Și 5 pământuri și jumătate în țarina deasupra Ceretului, însă din jos, și 7 pământuri ce i s-au venit în țarina deasupra satului dinspre răsărit, iarăși din sus. Și 14 pământuri din hotarul din sus, din șesul Prutului, și cât ține peste tot, până în malul Prutului, cu tot venitul din bălți și din gârle. Și din izvorul Ceretiului, a șasea, cu loc de două vii în sus, până-

n acela hotar din sus. Și toate pământurile sunt câte de 32 de pași. Și din vii li s-au venit 99 de pași în frunte și s-au pus pietre. Și din nămaș de vii, iarăși li s-au venit 110 pași în frunte”⁶²².

1774, iunie 5: Satul Frumușița, ținutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶²³. **Ce țin poșta la Foltești:** Dumitru Ciucă / Ion Strătulat / Ion Manole / Ion Buțe / Streșină / Lazăr sin (fiu) Andrei / Andrei, cibotar / Sandul Modruz / Aftenie Parfeni / Chirilă Dragotă / Neculai Parfeni / Gavril Modruz / Ion al Gahii / Tănăsii fiul lui Strătulat / Trandafir / Ion Rogojină / Toader Jâglău / Iftemi Ariton / Ion fiul cibotarului / Neculai Ariton / Enachi Parfeni.

1774, iunie 5: Satul Foltești, ținutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶²⁴. **Ce țin poșta la Foltești:** Vasile Hâra / Ștefan / Manolache sin (fiu) Iftodii / Ion Corșog / Iordache Anghel / Mihăilă Nor / Ștefan Dânga / Aftenie Ghimpul / Vasile Cerbul / Alicsandru Cociug / Costandin Cerbul / Sandul, vătăman / Iordache Bujăniță / Ștefan Cerbul / Ion Sarhoș / Sandul Bujăniță / Costandin Isac / Alicsandru Bănaga / Andrei Chițăbaș / Gligore, vătăman / Toader Sarhoș / Toderășco Boca / Costandin Cociug / Apostol Bogoș / Mihai, rus / Iobcia, văcar / Andrei Costache / Stoiciu, muntean / Stoica Romăniță / Andrei Șăndre / Alicsandru Sarhoș / Vasile Lelița / Vasile Chimpul / Gavril /In (alt)

⁶²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 157, pp. 170, 171

⁶²³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 86, 87

⁶²⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 87

Gavril Huhule / Cârste Haineroșii / Ionașco / Ion, vornic / Neculai Hâra / Ion Gânga / Ion fiul Bănașii / Ion Lazăr / În (alt) Ștefan a Ignătoai / Sin a Anasii Cerbulesii / Iordache Nor. // **Rufeturi:** Popa Neculai Hogaș / Andrei, țigan / Baba Chira, văduvă.

1774, iunie 5: Satul **Vârlezi**, ținutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeantev⁶²⁵. **Ce țin poșta la Foltești:** Costandin, vornic / Costandin Condre / Apostol / Lupul Belical / Ilie, rusul / Toader Tărăbuță / Moisa Vârgolici / Ion sin ego (fiul lui) / Doniță / Ion brat ego (fratele lui) / Toader Trepăduș / Gheorghiță, morar / Arsăni Căraiman / Ilie Căraiman / Lupul Cazacu / Iordachi a Florii / Gheorghi Tărăbuță / Leon Condre. // **Rufeturi:** Popa Costandin / Alicsandru Cernat, mazil / Pavăl Cernat, mazil / Toader Brudiul, mazil / Ion Plesnilă, ruptaș / Gavril Plesnilă, ruptaș / Andrei Patriche, ruptaș / Măriuța, văduvă.

1900: „**Foltești**, comună rurală în județul Covurlui, plasa Prutul, la 34 km de Galați. Se mărginește, la nord, cu Măstăcani, la nord-vest, cu Fântânești, la sud, cu Frumușița, și la est, cu râul Prut, prin vărsăturile sale. În această comună e dealul Baba-Draga și valea mlăștinoasă Cealmăul. Apa ce udă teritoriul Folteștilor e lacul Covurlui, pe malul sudic al căruia se află. Trei cătune fac parte din această comună: Foltești (reședința), Fântânele și Stoicani; din acestea două din urmă, întâia e mai spre sud-vest și a doua mai spre est de reședința comunală. Mai sunt și Cișlișoarele, Stoicani Cetățuiei și Mogoșul, care nu se socotesc ca cătune aparte. Locuitorii sunt foști clăcași împroprietăriți; se găsește și un număr de străini, în

⁶²⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 87, 88

serviciul proprietății mari, precum și vreo 7 familii de izraeliți, cu 31 suflete, care se ocupă cu comerțul în prăvălii de manufactură și vând și alte mărfuri, căci cătunul Foltești e chiar un târgușor rural. Are o populație de 601 familii sau 2.110 suflete, din care: 1.078 bărbați, 1.032 femei; 1.130 necăsătoriți, 803 căsătoriți, 176 văduvi, divorțați 1. Știu carte 311 persoane, nu știu 1.799. Sunt 334 contribuabili. Suprafața teritoriului comunei Foltești este de 12.870 hectare, din care vreo 11.440 aparțin proprietății mari, formată din o singură moșie, ce poartă numele comunei și care e cea mai mare din tot județul; iar restul este al sătenilor... / Biserici sunt 3: Sf. Voevozi, în Foltești, Sf. Apostoli, în Fântânele, și Prea Cuvioasa Paraschiva, în Stoicani; câteștrele au câte 8,5 fâlcii pământ rural. Cătunele Foltești și Stoicani, constituind, după noua așezare a parohiilor, o singură parohie, cu catedrala Sf. Voevozi, au un preot paroh și 3 cântăreți; iar cătunul Fântânele e alipit de parohia Scântești. Școli asemenea sunt 3: una de băieți, în reședința comunală, frecventată de 42 elevi (1889), alta de fete, tot în reședință, cu 18 eleve, și a treia în Fântânele, mixtă, cu 24 școlari. Chiar prin mijlocul satului Foltești trece șoseaua județeană Galați-Bârlad, precum și linia ferată cu același nume, având gară și aici. / **Foltești**, sat și reședința comunei cu același nume, așezat pe malul lacului Covurlui, care îl desparte de Măș-tăcani; numără 224 familii sau 879 suflete; are o biserică și 2 școli”⁶²⁶.

⁶²⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 411, 412

FOLTEȘTI

(lângă Petrești, comuna Vânători, Vrancea).

1645, septembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Giurgiu, care cumpără, cu 10 ughi (ducați ungurești), de la Ion și Gavril, feciorii lui Coste, „loc de un pogon de vie și un pământ în țarină din satul **Foltești** (lângă Petrești, comuna Vânători, Vrancea)”; / de la Marăuță, Ignat și Maria, drept 10 ughi, „un loc de casă, un pogon de vie și un pământ în țarină, în același sat”; / de la Ion și Ștefan, drept 10 ughi, „cât se va alege partea lui Toader Horiciu, din același sat”; / de la Andrei, drept 1 ughi, „un răzor de frunte în același sat Foltești”; / de la Mihăilă, Ciople și Marica, „partea lor, cât se va alege, din același sat Foltești”⁶²⁷.

FORĂȘTI

(pe Miletin, comuna Gropnița, Iași).

1594: Întărit Aron voievod văduvei lui Bârlădeanul, care pierduse dresese ce le-a avut pentru „o parte de ocină din satul **Forăști**, cumpărată de la Porfira, Tudosia, Samson, Ștefan și Ursul cu 120 taleri de argint”⁶²⁸.

1635, august 3: „Mărturia hotarnică de la Cons-

⁶²⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 213, p. 168

⁶²⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iași 1892, pp. 224, 225

tandin biv pârcălab, Hăugul, Soltan ot **Mălăești** (comuna Gropnița, Iași), Dodan ot **Hălceni** (comuna Șipote, Iași) și Gagia ot **Dănuțani** (comuna Gropnița, Iași), arătând că, după carte gospod ce le-a adus Vasilie Balș, poruncitoare ca să-i aleagă parte lui din sat din **Forăști** (comuna Gropnița, Iași), ce a fost a moșului său, Bârlădeanul logofăt, a strâns oameni buni, slugi domnești, și feciori de boieri și slujitori din curte, anume popa Gheorghe de **Hălceni**, Căzacul diac de **Mișăști** (înglobat în Mălăești, comuna Gropnița, Iași), Necoară Dupniță de **Potângenii** (comuna Movileni), Chirilă de **Dănuțani**, Nechita de **Bulbucani** (comuna Gropnița, Iași), Vasile Bulboacă și Petre Bros-cariul, și multi oameni buni... și au ieșit la țarină și au socotit, și au întrebat și de bătrâni, și au aflat și stâlpi puși de bătrânii lor prin mijlocul hotarului Forăștilor, precum a ținut Bârlădeanu jumătate de sat, partea de sus, iar jumătate de sat, partea de jos, au ținut Nastasia, fata Gligorcii de Forăști, cu oamenii săi; și așa au socotit cu sufletele lor, ca să ție ei pe acei stâlpi ce sunt puși de bătrânii lor, jumătate de sat, partea din sus, din tot hotarul, să țină Vasile Balș, care parte a cumpărat-o moșul său, Bârlădeanul, iar jumătate de sat, partea din jos, să țină Nastasia cu oamenii săi”⁶²⁹.

1636, februarie 25: Zapisul lui Vasile Balșe, feciorul lui Gheorghe Balșe logofătul, nepotul logofătului Bârlădeanul, în care mărturisește că a vândut „jumătate de seliștea **Forăștilor** (comuna Gropnița, Iași), pe Mile-tin, lângă **Mălăești** (comuna Gropnița, Iași), ce este în ținutul Iașilor... jupânului Bălan postelnicul, drept 200 galbeni

⁶²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 196, p. 231

bani buni”⁶³⁰.

1636, martie 8: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că a făcut tocmeală Bălan postelnicul cu călugării de la mănăstirea Bârnova „și au schimbat jumătate de sat **Forăști**, în gura Miletinului, cu o seliște, anume **Rădenii**, supt Margine, mai sus de Hârlău, în ținutul Hârlăului... cumpăratură de la feciorii lui Precop Cărăiman”, Bălan plătind și „50 de galbeni, pentru acea seliște, anume Rădenii”⁶³¹.

1645, decembrie 15: Safta, fata lui Albotin, cu bărbatul ei Istratie și cu feciorii vând lui Mihai Arbănașul, drept 23 ughi (ducați ungurești), partea lor „din satul **Forăști** (comuna Gropnița, Iași), ce sunt pe Miletin, în ținutul Iașilor, din a patra parte din tot satul, ce-i partea lui Albotin, jumătate, cu vatră de sat, pământuri în țarină, fânaș, loc de stupină, pomăt, loc de heleșteu și de moară în valea satului și în Miletin”⁶³².

1900: „**Forăști**, sat în partea de est a comunei Gropnița, plasa Copoul, județul Iași, situat pe un platou întins. Are o populație de 70 familii sau 302 suflete. Vite sunt 1.248 capete, din care: 204 vite mari cornute, 829 oi, 49 cai și 96 râmători”⁶³³.

⁶³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 334, pp. 378, 379

⁶³¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 348, pp. 388, 389

⁶³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 261, p. 205

⁶³³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 413

FORLOEȘTI

(sat pe Tazlău, Bacău).

1634, noiembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului căminar Tofan Sechil, după ce se pârâse „cu Ionașco Vălește, feciorul Micului, pentru a treia parte de sat din **Forloești** (sat pe Tazlău, Bacău) și a treia parte de **Ongheni** (sat pe Tazlău, Bacău), unde cade Pârâul Sărat în poiana Tazlăului, și a treia parte din **Poiana cu Păcurile** (satul Scorțeni, comuna Scorțeni, Bacău), și a treia parte din păcuri, și a treia parte din dealul Tazlăului, din **Poiana Preluncilor** (Preluci, comuna Agăș, Bacău), și a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (Ruseni, contopit cu Cernu, comuna Poduri, Bacău), și a treia parte din poiana a chiliei și a treia parte pe vârful Tazlăului, în deal la Geamăna, și a treia parte din **Frumoasa** (comuna Balcani, Bacău), unde este poiana Costovei”⁶³⁴.

FOROSNA

(azi Forostna, comuna Forostna,
raionul Novoselița, Ucraina).

1638, februarie 26: Nasta, fata lui Ivan Vartic, feciorul lui Varic și al Taței, fetei lui Ion din **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoselița, Ucraina), mărturisește,

⁶³⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 278, pp. 311, 312

prin zăpis scris în fața marilor boieri divaniți, că s-a dat „ginerelui nostru, Ursului din Broșteni (Suceava) și nepoatei mele Antemia, fata lui Grigorie, ca să mă grijească, să mă hrănească și să mă îmbrace, până voi fi vie, și după moartea mea să mă comânde cu toate pamentele, cum se cade unui om mort, căci feciori n-am avut, nici s-au aflat alți nepoți... Și le-am dat părțile mele de ocine, ce am avut de pe tătâne-meu, de pe Ivan Vartic, cât se va alege partea lui din **Tăcotenii** (lângă Forosna, raionul Novoselița, Ucraina), jumătate de sat, partea din sus, și părțile ce am avut de pe maică-mea Tațea, fata lui Ion, din jumătate de sat din **Cicicani**, și partea ei din **Cotela** (comuna Cotoala, raionul Briceni, Moldova), că este jumătate de sat, cu alți frați, și în **Forosna** (raionul Novoselița, Ucraina), și în **Șerbești** (?), ce vor fi părțile mâne-mea, și din **Bădroșeni** (Bădroșeni, în ținutul Hotin, Moldova), ce sunt în ținutul Hotinului”⁶³⁵.

1643, aprilie 9: Întărit de Vasile Lupu voievod Ursului vătaf, care primește uric pentru „a treia parte din trei părți din satul **Nemeș** (lângă Bumbăța, județul Ungheni, Moldova), din ținutul Iașilor, la Prut, ce i le-a dăruit mătușa sa Tudora, fiica Ambrohiei, jupâneasa lui Dumitrașco pitar... peste jumătatea satului **Tăcotenii** (lângă Forosna, raionul Novoselița, Ucraina), partea lui Ivan Vartic, și peste partea Tații din jumătate din satul **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoselița, Ucraina) și peste partea ei din **Cotela** (azi Soloninca Cotela, județul Edineț, Moldova), cât se va alege din jumătatea satului, și din **Forosna** (raionul Novoselița, Ucraina), din **Șărbenți** (comuna Șărbăneți, raionul Novoselița, Ucraina) și din

⁶³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 249, p. 232

Bădroșeni (ținutul Hotin, Ucraina), partea Tații, care i le-a dăruit soacră-sa Nastea, fiica lui Ivan Vartic”⁶³⁶.

1645, mai 16: Necoară Focenco, din satul **Forosna** (comuna Forostna, raionul Novoselița, Ucraina), ținutul Hotinului, vinde lui Bălan ce-a fost comis, drept 80 lei bătuți, „a mea moșie și cumpărătură din satul Forosna, într-un stâlp cu satul **Bășcanii** (comuna Forostna, raionul Novoselița, Ucraina)... și s-au ales 80 stânjeni... / Și între noi fosta-au Frimi Hăjdău, Andronic Badiul, popa Anton, Gheorghe și Ion din **Bășcani**, popa Dămiian de **Șerbentți** (comuna Șerbentți, raionul Novoselița, Ucraina), Gligorcea, alt Gligorcea și Gligori ot **Cruhlic** (raionul Hotin, Ucraina) și mulți oameni buni”⁶³⁷.

1645, iunie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Costin Liciul și lui Toader Liciul din **Sencăuți** (Săncăuți, lângă Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova), după ce „s-a jeluit Ursul ce-a fost pârălab pe niște răzeși ai lui, anume din **Țăcoteni** (lângă Forosna, raionul Novoselița, Ucraina), din **Cotela** (comuna Cotela, raionul Briceni, Moldova), din **Șerbentți** (comuna Șerbentți, raionul Novoselița, Ucraina), din **Forosna** (raionul Novoselița, Ucraina), din **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoselița, Ucraina) și din **Bădroșeni** (Bădragii Vechi, comuna Brânzeni, raionul Edineț, Moldova), ce sunt în ținutul Hotinului, zicând înaintea domniei mele că are niște părți de ocină la aceste sate, care îi sunt danie de la o mătușă a lui, anume Neastea, ce a fost fată lui Ivan Vartic, și ne-a arătat și drese pe acele părți de ocină, și ei (răzeșii) le țin

⁶³⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 71, p. 80

⁶³⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 76, p. 70

fără ispravă. / Pentru aceea, să aveți a merge pe la acele locuri și să chemați răzeși, să strângeți oameni buni și să alegeți părțile precum le vor spune în drese”⁶³⁸.

1770-1772: Satul **Forosna**, ținutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶³⁹, **toată suma caselor: 15.** Rămân birnici 15. / **Birnicii:** Nicolae, rus / Simion Ciobă / Nicolae, văcar / Ioniță Tătarul / Ion Mititelul / Acsenti Cerchez / Tănase Robul / Ion al lui Robul / Nichifor / Vasile Fârță / Vasile Asănuc / Gavril Buhmaz / Pavel Buhmaz / Ștefan, bejenar / Simion Juncul.

1904: „**Forostna**, sat în județul Hotin. Face parte din volosti Stănilești. Așezat la izvoarele pârâului Șerbinița, lângă satul Șerbiniți. Are 196 case, cu o populație de 1.388 suflete, în majoritate români; biserică; 482 vite mari”⁶⁴⁰.

FRĂCEȘTI

(sat pe Orbic, Neamț).

1634, iulie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril sin (fiul) Magdalinei, nepot lui Titea, și Tudorei, fata lui Titea, în baza zapisului de mărturie al lui Mareș vătav și Mihail ot **Boșani** (sat pe Bistrița, Bacău), Trifan și

⁶³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 109, pp. 91, 92

⁶³⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 121

⁶⁴⁰ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 97

Simion de **Hălășeni** (sat pe Bistrița, Bacău), Dam ne-miș și popa Ioan ot **Frăcești** (sat pe Orbic, Neamț), Gavril Zaharie ot **Rogozăni** (Bacău) și de la Hilip ot **Jăcicani** (sat pe Bistrița, Bacău), în care scriu că au venit înaintea lor Grozav, fiul lui Medei, și a vândut o parte de ocină din satul **Cârneștii** (Cornești, comuna Filipești, Ba-cău), pe apa Săretului... lui Toma și surorii lui Titea, drept 140 zloți”⁶⁴¹.

FRÂNCEȘTI

(Budăi, comuna Podu Iloaie, Iași).

1468, septembrie 12: Întărit de Ștefan voievod lui Frâncu, Trifu, Ion și Isaiia, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă și proprie, satul anume Frânțești... Iar hotarul acestor sate și seliști să fie începând de la piscul Bahluiului, pe Bahlui în sus – și, împotriva satului, loc de moară – și, de acolo, pe Bahlui în sus, până la moara lui Cosiță, și, de acolo, pe Bahlui în sus, până la fântâna de piatră – și loc de sat mai sus de zăpodia fântânii – și, de acolo, în sus până în drumul Hârlăului, iar de acolo drept la pisc, printre Chicere, iar de acolo drept la lac, iar de acolo drept la lozia din matca Bahluiului Mare, și, pe matca Bahluiului, drept la vale, la stâlp, și drept la movila... și de

⁶⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 180, pp. 199, 200

acolo, drept la drumul Hârlăului, unde este un stâlp, și, pe drum la vale, până împotriva movilei, iar de acolo la movilă și drept la drumul mare”⁶⁴².

FRASIN

(lângă Gura Humorului, Bucovina).

Menționat ambiguu în „sămile” mănăstirii Vorneț din 1745, drept „Frasăanii”, apoi, odată cu arendarea Stulpicanilor și a cătunelor din jur, în 17 iulie 1782, unor evrei, Marco din Suceava și Solomon din Gura Humorului, prin avertizarea acestora că „la Frasin nu se va vinde nici o băutură”, satul Frasin avea, totuși, în 1774, 21 de familii, iar în 1775, când făcea parte din Ocolul Câmpulungului Moldovenesc, 1 popă și 15 țărani, numărul gospodăriilor ajungând, în 1784, la 73.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁶⁴³, din 1772-1773, înregistrează la Frasin „12 – toată suma caselor”,

⁶⁴² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 153, pp. 223, 224

⁶⁴³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 244

însemnând toți atâția birnici, și anume: rușii Cozma DRELICIUC, Fodor UTAȘCIUC, Hrihor DRELICIUC, Ivan BUHANIUC, van KARACIUC, Iacob TANILCIUC, Hrihor PARIGINIUC, Vasile TANILCIUC, Ștefan TANILCIUC, Iacob BUHANIUC, Matei OBLIZNIUC și Istrati, ungurian.

1804: „Curând a fost fondată colonia de lemnari din Frasin, pe Moldova, și apoi cea din Păltinoasa (1817)”⁶⁴⁴. Alți coloni germani se stabilesc la Frasin între anii 1841-1843⁶⁴⁵, în condițiile în care, în 1837, erau 57 de familii⁶⁴⁶. „La începutul secolului al XIX-lea, a fost fondată colonia de muncitori germani pentru prelucrarea lemnului din Frasin, pe Moldova (lângă Bucșoia); dar, la început, știm doar de înființarea unei mici așezări, cu populație germano-boemă de lemnari, în acest loc, încă din 1804. Acum (la 1900 – n. n.) trăiește în Frasin, întărită de imigrația ulterioară, o populație de circa 200 de germani majoritari catolici”⁶⁴⁷.

În 1820, exista, la Frasin o „rafinărie de potasă”, la care valorificau lemnul coloniștii germani de prin satele din apropiere.

1857: Carl Denarowski, „călătorind la Dorna, în scopul documentării, Denarowski a beneficiat de „toate facilitățile unei excursii montane”, adică de panorama unor „munții înalți, impunători pe ambele părți ale loca-lității, un birou poștal și o stradă comercială foarte bună”⁶⁴⁸.

⁶⁴⁴ Kaendl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 21

⁶⁴⁵ Ibidem, p. 66

⁶⁴⁶ Ibidem, p. 137

⁶⁴⁷ Ibidem, p. 384

⁶⁴⁸ Capitolul „Reise nach Dorna” (O excursie la Dorna), pp. 1 și următoarele.

Sosise, prin Gura Humorului, prin satele Buc-șoia și Frasin, care l-au frapat prin faptul că formau „un contrast puternic” cu sud-estul provinciei. De la Gura Humorului începe „lanțul muntos”, cu coline domoale, rareori întrerupte de „ziduri abrupte de stâncă”, acoperite cu păduri de brad și molid, i-au făcut impresia unui ade-vărat „parc natural”, în care, ici și colo, „se ridică mesteceni și coloanele lor” strălucesc printre „ramurile întunecate” ale conferelor. „Se formează dealuri luxuriant-e și stufoase, care sunt succesive și cresc mereu în formațiuni conice”, odată cu „ridicarea și înălțarea muntelui”, „în vârful căruia se află, uneori, un singur molid zvelt”, care parcă se bucură singur de „o vedere pitorească originală”⁶⁴⁹.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Gura Humorului** (tribunal districtual), Băișești cu Stănilești sau Cornu Luncii, Berchișești, Brașca, Drăgoiești cu Lucăcești și Folowanik, Gemenea cu Slătioara și Ostra pe Graniță, Ilișești, Joszeffalva, Capu Câmpului, Capu Codrului cu Păltinoasa, Mănăstirea Humorului cu Bori, Pleșca și Buchenhain sau Poiana Mikuli, Corlata, Măzănăiești cu Stejăroaia, Stulpicani cu Plutonița, Dorotea, Voroneț cu Bucșoia și **Frasin**”⁶⁵⁰.

În 24 iunie **1888**, arhiducele Rainer, care inspectase milițiile din Cernăuți și din Suceava, se îndrepta, cu trenul, spre Vatra Dornei. În gara Frasin, arhiducele a ză-

⁶⁴⁹ Denarowski, Dr. Carl, *Die mineralquellen in Dorna-Watra und Pojana-Negri in der Bukowina*, Wien 1868

⁶⁵⁰ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

rit un cor de o sută de copii din Bucșoaia, cor dirijat de învățătorul lor, care purta o medalie de război în piept, și a ordonat oprirea trenului. Coborând pe peron, arhiducele Rainer a aflat că învățătorul se numea George Sidorovici și că dobândise medalia de război în Bosnia. „Apoi, întrebându-l ce fel de populațiune locuiește prin părțile aces-tea și răspunzându-i-se că Românii, Alteța Sa s-a bucurat și îndatori pe dl. Sidorovici ca să mulțumească tuturor pentru primirea ce i s-a făcut”⁶⁵¹.

În 1890, comuna Frasin avea 1.008 locuitori, primar fiind Ioan Caraciuc. „Cea mai nouă fabrică de che-restea din Bucovina este cea din Frasin, care a fost construită în 1899 și echipată cu toate inovațiile în tehnologie cunoscute până la acel moment. Aceasta preia buștenii direct din pădurile întinse ale Fondului religios și îl transportă la gaterile menționate anterior, iar de acolo, în gara Frasin; buștenii sunt aduși pe o cale navigabilă pe larg ramificată, iar după rularea pe o linie cu aburi de fabricare, se furnizează materia primă. Ambele sisteme reprezintă tipuri mai mult sau mai puțin perfecte ale tuturor sistemelor de exploatare forestieră, care se aplică și în pădurile Bucovinei. Cele două cazane cu abur pentru gaterile din Frasin au fost furnizate de **Institutul de inginerie mecanică Arhiducele Friedrich** din Ostrau. Motorul cu aburi, de la fabrica de mașini **Nicolson**, din Budapesta, oferă 250 de cai putere și operează opt ferăstraie cu 180 de lame de ferăstrău. Gaterile au fost achiziționate de la **Topham** din Viena și **Nicolson** din Budapesta. Patru fierăstraie circulare, trei de tăiat transversal (unele cu funcționare electrică) încă funcționează în fabrica din Frasin, iar sistemul de iluminat electric include

⁶⁵¹ REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 13, 15 iunie 1888, p. 7

8 becuri cu arc și 180 de becuri normale. Cos-turile totale de producție ale fierăstrăului din Frasin au fost de aproximativ 350.000 coroane. Consumul de buș-teni poate fi estimat la aproximativ 50.000 de metri cubi. Fondul religios are în jur de 25.000 de hectare pe valea Suha, în mare parte păduri, iar producția materială se presupune a fi în jur de 70.000 de metri cubi. De la Drumul împărătesc, din Frasin, un drum lung de aproxi-mativ 18 kilometri duce, prin Stulpicani, către Ostra și constituie ruta principală pentru zona văii Suha; în legă-tură cu acest drum, a fost înființată o linie pentru trans-port cu aburi, în vagonete; ea trebuie extinsă în valea principală. Drumuri forestiere, însumând aproximativ 15 kilometri, au fost create pe văile Gemenea, Muncel și Botușan, iar o potecă forestieră, de 6 kilometri, în Braniș-tea. Gara Frasin este conectată cu fierăstrăul fabricii, iar aceasta este conectat, cu o pistă industrială, la stația gării locale Frasin. Pista are direcții și condiții de pantă foarte favorabile. Raza minimă este de 80 de metri, cel mai mare gradient, pe linia principală, nu este mai mare de 33 grade 2 minute pe milă, iar pe pistele laterale, de 41 grade 8 minute pe milă”⁶⁵².

1897: O colectă publică pentru Internatul de băieți români din Cernăuți, în decembrie 1897, menționează, în Frasin, doar un singur donator, pe Ilie CRACIUC⁶⁵³.

1901, dialectologul Gustav Weigand: „Am petrecut noaptea (de 7 spre 8 august – n. n.) în casa preotului din Bucșoaia⁶⁵⁴, la vărsarea râului din Suha în Moldova.

⁶⁵² Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

⁶⁵³ DEȘTEPTAREA, Nr. 4/1898, p. 30

⁶⁵⁴ La Bucșoaia, au cântat Domnica Grigoraș, de 55 ani (*Frunză verde de-alunică*), și Nicolai a lui Petrea Flocea (41 ani).

Bulgari nu locuiesc pe această vale, după cum s-ar putea presupune, în baza hărții etnografice Kiepers, dar huțuli, în Ostra, germani în Negrileasa (Schwarzthal), iar celelalte comunități de pe valea Suhăi sunt românești sau amestecate cu huțuli, în Gemenea și Frasin”⁶⁵⁵.

1910: Flondor, care ieșea rar, dar însoțit de „muzicanți, călăreți și steaguri”⁶⁵⁶, din conacul de lângă Storojineț, conac înconjurat de slujitori, care s-au stabilit în preajma care, mai târziu, avea să se numească Flondoreni, folosindu-se, ca de atâtea alte ori, „și de o înțelegere cu liderul partidului evreilor din Bucovina, Dr. Strau-cher”⁶⁵⁷, supărat fiind pe faptul că muntenii „s-au hotărât să treacă și ei peste voința partidului și a căpitanului Iancu Flondor”⁶⁵⁸, „trădat și vândut pe contele Belle-garde ca luda pe Hristos”⁶⁵⁹, impunând candidatura lui Stefanelli, care, „unanim proclamat de candidat pentru senatul imperial” la fiecare adunare electorală în parte, organizate la Frasin, Stulpicani, Bucșoia, Vama, Câmpu-lung, Fundu Moldovei, Pojorâta etc. **„s-a hotărât a lucra din răspuțeri contra candidaturii contelui Bellegarde”**, deși, peste tot, câte „o ceată mică de Bellegardiști, seduși prin niște agitațiuni condamnabile, au încercat să conturbe

⁶⁵⁵ Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904, pp. 1-7

⁶⁵⁶ *Revista Politică*, nr. 5, Anul VI, Suceava, în 13 noiembrie 1910, p. 3

⁶⁵⁷ Ibidem, p. 2

⁶⁵⁸ *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 3

⁶⁵⁹ *Revista Politică*, Nr. 26, Anul VII, Suceava, în 23 aprilie 1911, p. 4

adunarea”⁶⁶⁰. La Frasin⁶⁶¹, la Stulpicani⁶⁶², unde „adunarea hotărăște cu unanimitate de voturi să-l provoace pe **contele Bellegarde, care e străin de lege și de neam, ca să-și retragă candidatura**”, T. V. Stefane-Ili, „unanim proclamat de candidat pentru senatul imperial” la Bucșoaia, mai ales după ce „dl exarh Ioan Pro-copovici, care a desfășurat poporenilor daunele cele mari și rușinea nemaipomenită pentru întreg neamul românesc, dacă ar fi ales în parlament, din partea românilor câmpu-lungeni, un **bărbat de un neam străin, precum este dl conte Bellegarde**”, a rostit, desigur, numai „cuvinte pline de dragoste față de poporul românesc”. Dar, în ciuda propagandei ostile, contele Bellegarde câștiga alegerile în Frasin⁶⁶³, cu 296 de voturi, față de 50 ale lui Stefanelli și 0 (zero!) voturi ale lui Onciul și, astfel, Frasin pătrundea în mit.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Frasini**, comună rurală, districtul Câmpulung, așezată pe partea dreaptă a văii Suha, la confluența sa cu râul Moldova, și lipită, în partea de Nord, de comuna rurală Bucșoaia. Suprafața: 17,62 kmp; populația: 1.008 locui-

⁶⁶⁰ *Apărarea Națională*, Nr. 21, Anul II, Cernăuți, joi 21 martie stil nou 1907, p. 2

⁶⁶¹ „Aici erau adunați, în număr impozant, poporenii din comunele Frasin, Doroteea și Bucșoaia, în frunte cu zelesul paroh Truță Popescu, vrednicul primar Sahleanu și secretarul comunal Sidorovici” – p. 2

⁶⁶² „Peste 300 de poporeni din satele învecinate Negruleasa, Gemenea, Slătioara și din Ostra erau deja adunați într-o sală spațioasă, când intră dl Stefanelli, aclamat fiind de cei prezenți cu multă însuflețire” – p. 2

⁶⁶³ Gt., *Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească*, Volumul V, anul II, Iași 1907, pp. 304, 305

tori, jumătate ruteni și germani, de religie gr. or. pentru majoritate. Este străbătută de drumul districtual și de linia ferată industrială Bucșoaea-Ostra; peste marginea de nord a comunei trece drumul mare Gurahumora-Câmpulung, precum și linia ferată Hatna-Câmpulung. Este stație de drum de fier, are un oficiu telegrafic; ține de școala și de biserica din Bucșoaea. La 1776, era în posesia mănăstirii Voroneț. Are o fabrică mare de scânduri. Populația se ocupă cu exploatarea pădurilor și cu lucrul în fabrică; parte însă se ocupă cu prăsila de oi și de vite mari. Comuna posedă 112 hectare pământ arabil, 287 hectare fâna-țuri, 4 hectare grădini, 289 hectare izlaz, 1.070 hectare pădure. Se găsesc 47 cai, 349 vite cornute, 369 oi, 249 porci, 48 stupi de albine”⁶⁶⁴.

1914-1918: Au depus jertfa de sânge pe altarul Bucovinei „Infanteristul **Dumitru Pircu**, Frasin, Regimentul 22, mort”⁶⁶⁵; „Corporalul **Ion Piteiciuc**, Frasin, Regimentul 22 Infanterie, rănit”⁶⁶⁶; „Infanteristul **Ilie Chiș**, Frasin, Regimentul 22, rănit”⁶⁶⁷; „**Ioan a Mariei Drelciuc**, din **Frasin**, a participat la război și ar fi picat, în anul 1915, pe frontul rusesc, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Susana a lui Ioan Drelciuc, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁶⁶⁸.

1922: Într-un ordin al Ministrului secretar de Stat la Departamentul Economiei Naționale, referitor la crea-

⁶⁶⁴ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 96, 97

⁶⁶⁵ *Viața Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

⁶⁶⁶ *Viața Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915

⁶⁶⁷ *Viața Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

⁶⁶⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuți 15 martie nou 1921, pp. 98-105

rea de stocuri pentru CFR de către fabricile de cherestea din România, aflăm numele fabricilor din Bucovina⁶⁶⁹ și a proprietarilor lor: Fabricile din **Găinești** și **Suha**, jud. Baia, și din **Frasin** și **Vatra Dornei**, din jud. Câmpulung, ale Societății „Dacia”, cu sediul în București.

1922: Prin ordinul No. 322/22, referitor la „Mișcarea în învățământul primar”, au fost făcute numirile în învățământul bucovinean, în baza concursurilor organizate de Consiliul școlar al țării, **a).** în calitate de învățători superiori: **Dimitrie Mihalaș** la Frasin”.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943⁶⁷⁰, următorii învățători și învățătoare: Scutelnicu Emilia, comuna **Frasin-Bucșoaia**, jud. Câmpulung, media 7,06”.

1946: În *Monitorul Oficial*, Nr. 264 din 13 noiembrie 1946, pp. 11909 și următoarele, sunt înregistrate următoarele cooperative satești de credit: Cooperativa „Frasinul”, comuna Frasin, județul Câmpulung.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului școlar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947⁶⁷¹, următorii învățători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Manolache Gheorghe**, de la Frasin, la Bucșoaia; **Gorea Dumitru**, de la Bucșoaia, la Frasin; **Petrescu Cornelia**, de la Cârlibaba, la Frasin.

1948: „Se înființează, pe data publicării prezentei decizii în *Monitorul Oficial*⁶⁷², Centrala Industrială a

⁶⁶⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 133, 11 iunie 1942, pp. 4872-4874

⁶⁷⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

⁶⁷¹ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

⁶⁷² *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

Lemnului... Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Dolliner și Daurber”, cu sediul în Frasin; „Domeniile Bucovina”, cu sediul în Frasin”.

1949: A fost numit **Tiță Constantin**, director la Școala elementară Frasin, în învățământul elementar, ciclul I, iar **Dreliciuc Petru**, director la Școala profesională forestieră Frasin, „școală de calificare”⁶⁷³.

La Frasin s-au născut scriitorul George SIDOROVICI (13 februarie 1920), sculptorul Vasile PÎNZAR (19 decembrie 1926) și prozatorul Radu MAREȘ (3 martie 1941).

FRĂSINEȘTI

(cândva Frățienești, comuna Măcărești,
raionul Ungheni, Moldova).

1497, februarie 25: Întărit de Ștefan voievod Ilenei și nepotului ei de frate Dragoș Frățianu, care cum-pără, cu 70 zloți tătarești, de la Toader Căuia și de la nepoata lui de frate, Anna, fiica lui Oană Căuia, „un sat pe Prut, la gura Orbejei, anume **Frățieneștii**”⁶⁷⁴. Hotarul, din veac.

1639, aprilie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod, drept danie domnească, mănăstirii Hlincea, care primește uric pentru „**Frățilenii** (Frăsinești, comuna Măcărești,

⁶⁷³ *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

⁶⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 206, pp. 370-372

județul Ungheni, Moldova) pe Prut, în ținutul Iași, pe care sat l-a cumpărat domnia mea de la Luca brănișter și de la Iane vătah, pentru 200 de zloți ungurești, iar lor le-a fost dat de Penișoară fost vistiernic, iar lui Penișoară i-a fost cumpăratură de la Mărica, cneaghina lui Dumitrache Chirică postelnic”⁶⁷⁵.

1904: „**Frăsinești**, sat în județul Chișinău, așezat pe malul Prutului, la gura văii Boldur. Face parte din voblasti Zberoaia. Are 220 case, o populație de 1.290 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae, zidită la 1872, în locul celei vechi, care a fost din lemn și s-a ruinat la 1793. Satul aparținea, altădată, familiei hatmanului Răducan și poartă numele soției hatmanului, Frăsina. Locuitorii sunt răzeși, posedă o răzeșie de 256 deseatini. În apropiere de sat există cătunul Răducani. Satul posedă o școală elementară rusească, iar biserica are cărți vechi: o evanghelie din anul 1594, tipărită la Râmnic; Apostol din anul 1584, tipărit la Iași; Mineiul din anul 1591, tipărit la București; Mineiul tipărit la Blaj, în 1804, și Octoiul din anul 1811. Locuitorii posedă: 493 vite mari, 240 oi; 2 mori de vânt. Sunt vii și grădini cu pomi”⁶⁷⁶.

FRĂSULENI

(Frățileni, Frăsineni, azi Frăsuleni,
comuna Victoria, Iași).

⁶⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 101, pp. 111, 112

⁶⁷⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 97

1634, ianuarie 13: Zapisul fraților „Hariton, Dumitru și Ionașco, feciorii lui Vasile Mărdan, nepoții Tomșei, din sat din **Băloșeni** (în Borșa, comuna Vlădeni, Iași), pe valea Jijiei, în ținutul Iașilor, care mărturisesc că au vândut „toată partea noastră din sat din Băloșeni... lui Toader Ștefan și lui Paradis Saula și lui Mihai Ungurul, drept 60 de taleri bătuți... dinaintea a mulți oameni buni: Ursul diac și Carp din **Miclăușeni** (lângă Deleni, comuna Deleni, Iași), Alexa Șarpe din **Frățileni** (Frăsuleni, comuna Victoria, Iași), Dârlău, Vășian și Isac din **Cârnicești** (comuna Țigănași, Iași), Dumitrașco de **Pereni** (Perien, comuna Probota, Iași), Pană de **Cucureni** (sau Cucoreni, lângă Vlădeni, comuna Vlădeni, Iași), Căzacu din **Mălăești** (comuna Gropnița, Iași), Vasile, Nechita, Constantin ginerele lui Nebojatco și feciorii Hăugului de **Bulbucani** (comuna Gropnița, Iași) și mulți oameni și bătrâni”⁶⁷⁷.

1646, iunie 1: Gligorie Cornea, feciorul Cornii pivnicerul, schimbă o moșie cu spătarul Dumitru Buhuș, căruia îi dă „un loc de prisacă, între Prut și între Jijia, scriind semnele acestui loc de prisacă, din capul Micșinelor, din sus, pe drumul cel mare în jos, până unde dă valea Tulburei în Prut, la Groapa Lupului, unde se cheamă **Colțul Cornei** (sat, comuna Grozești, Iași)... și partea mea de ocină din satul **Frăsineni** (azi Frăsuleni, comuna Victoria, Iași), peste Prut, împotriva acelu loc de prisacă, unde se cheamă Gura Cornii. Iar dumnealui, Dumitru Buhuș spătarul, mi-a dat toată partea dumisale din satul **Prisăcani** (comuna Flămânzi, Botoșani) pe Mi-letin, sub Codru... Și această tocmeală s-a făcut dinaintea jupânului Iacob, ce-a fost pârcălab de Cotnari și dinaintea șoltuzului

⁶⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 18, pp. 19, 20

cu 12 pârgari și a toți orășenii din târgul **Cot-nari**”⁶⁷⁸.

1900: „**Frăsuleni**, sat în comuna Sculeni, plasa Braniștea, județul Iași, situat pe malul Prutului, în sus de târgușorul Sculeni, la o distanță cam de 3 km. Are o populație de 33 familii sau 171 suflete, În sat este o biserică și casele proprietății, iar în marginea lui, pe malul Prutului, o mică pădurice. Numărul vitelor e de 659 cape-te, din care: 455 vite mari cornute, 76 cai și 128 râmători”⁶⁷⁹.

FRĂTĂUȚI

(lângă Rădăuți, Bucovina).

În **18 noiembrie 1393**, Roman Vodă și fiii săi, Alexandru și Bogdan, întăreau fiilor lui Dragomir Albul, Giurgiu, Mihail, Petru, Dumitru și Todor, „un sat pe Suceava... iar hotarul acestui sat, dinspre o parte, Suceava, de la obârșia Sucevii drept la Movilă, la satele lui Radomir, de acolo drept peste câmp la altă movilă, de acolo drept la ocolul lui Radomir, la cornul de jos, de acolo la stejar, la marginea dumbrăvii, și de la stejar drept peste câmp la o movilă, de acolo, prin mestecăniș, la altă movilă, de acolo drept la plop, de acolo drept la Sucea-va”.

1489: Numele satului lui Dragomir Albu și, ulterior, al fiului său, Giurgiu (Gheorghe, adică), apoi de Mihail, care devine staroste, nu este menționat în uric; abia

⁶⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 386, p. 329

⁶⁷⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 419

în 14 octombrie 1489, când Ștefan cel Mare dăruiește satul, cumpărat de la nepoții lui Mihail, Stanciul, Ivanco și Isaico, fiii lui Fedco, mănăstirii Putna, numele Frătăuților apare în uric: „Frătăuți cu mori pe Suceavă, unde au fost curțile lui Giurgiu de la Frătăuți și ale fiului său Mihul Starostescul”.

În 15 martie **1490**, printre bisericile întărite de Ștefan cel Mare mănăstirii Putna, se afla și „a 3-a biserică, la Frătăuți, cu popă”.

1701: Ajunși iobagi mănăstirești, „toți meșeaii noștri țărani din Gicove și de Frătăuți”, cum scria Duca Vodă, în 20 aprilie 1701, au „început a fugi” cât mai departe de jugul sfânt al opresorului în sutană. Se vede treaba că „meșeaii” frătăuțeni nu citiseră pompoasele noastre cărți de istorie, în care se demonstrează, negru pe alb și viceversa, cum că brava cultură română s-a făcut, pe slavonește, în tinda mănăstirească (taman cât și îndumnezeirea), așa că au dat bir cu fugiții, fără să se mai lase ademeniți de promisiunile de „ruptoare” ale lui Duca Vodă, care îi anunța proclamativ: „Iată că domnie mea m-am milostivit și v-am tocmnit ruptoare să dați precum veți vede... deci iată că vă scriem domnie mea nimică să nu vă spăimântați și să vă răsiți, ce toți să-i aduceți la urmă, pentru că domnie mea v-au lăsat să fiți de poslușanie acei svinte mănăstiri și pentru paza potecilor ce sânt în prijma voastră precum au fost din veac”.

1727: Mult amar au mai îndurat, de-a lungul veacurilor, bieții frătăuțeni, sub sfânta lăcomie călugărească. Într-un singur secol, cel care începe cu risipirea și promisiunile lui Duca Vodă, numai de belele au avut parte frătăuțenii. În 2 noiembrie 1727, Grigore Ghica Vodă le-a cerut „să dea goștina cu cislă”, adică 450 lei pe an pentru

sipetele mănăstirești. Când nu mai suporta, frătăuțenii își iau, iar, lumea în cap, împreună cu vico-venii, și-atunci egumenul se plânge domniei, să trimită ispravnicii pe urmele lor, să-i întoarcă și să le mai ia încă 2 lei pe an de fiecare om, cum s-a întâmplat, de pildă, în 2 iulie 1742, în vremea lui Constantin Nicolae Mavrocordat, voievod care, pentru că țăranii nu se întorc, iar ispravnicii nu-i pot găsi, proclamă, peste câteva zile, în 13 iulie 1742, că sunt „ertați de conace, de podvoz și de cai de olac, și de solărit, și de folărit, și de pelceale, și de alte ce ar cere folarii”.

În 10 ianuarie 1750, egumenul Dositei al Putnei cere lui Racoviță Vodă ca ispravnicii să-i „înfrâneze și să-i supue ca să slujească la toate cele ce vor fi de trebuință mănăstirii” pe țăranii din Frătăuți și Vicove, iar în 16 octombrie 1784 arendează satele unor lipoveni. Cam târziu, pentru că, prin edict imperial, averile mănăstirești fuseseră secularizate, iar frătăuțenii, asemeni tuturor sătenilor din Bucovina, au beneficiat de o primă reformă agrară, fiecare primind cât avea în lucru, iar obștea primind imașuri și păduri comunale.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁶⁸⁰, din 1772-1773, înregistrează la Frătăuți, sat cu salvogvardia preînălțatului Graf, fără alte precizări, „147 – toată suma caselor”, însemnând 107 scutelnici ai mănăstirii Putna, 7 femei sărace, 4 preoți cu salvogvardie.

1783: Odată cu constituirea averii comunale și particulare în Bucovina (1783), frătăuțenii încep să se dedească a fi gospodari de frunte, iar numele lor încep să apară prin documente, prin presa de mai târziu și prin

⁶⁸⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 352

cărțile Bucovinei (în 1774, satul avea 138 familii, deci era un sat mare, iar în 1784 – 318 familii)..

1785: Primul administrator al Frătăuților Vechi a fost, din 1 mai 1785, Haas von Grunwald, satul fiind așezat pe domeniul fondului religionar⁶⁸¹.

1787: Se stabilesc la Frătăuți, în 31 octombrie 1787, primele familii germane⁶⁸², iar în noiembrie 1788, alte 16 familii⁶⁸³, ca și în 2 iulie 1789, când satului îi sunt repartizate alte 16 familii⁶⁸⁴. În protocolul din 3 iulie 1820, sunt menționate satele *Deutsch-Alt-Fratautz* și *Romanisch-Alt-Fratautz*⁶⁸⁵. Familiile germane, stabilite la Frătăuți, în anii 1789, 1790, erau cele ale capilor de familie Adam Böhmer, Jakob Taub, Daniel Lorger, Theobald Rein, Conrad Kurtz, Heinrich Ennich, Baltasar Rathmacher, Philipp Schneberger, Johann Brocker, Daniel Kiehl, Johann Schäffer, Jakob Reh, Christian Friz, Velen-tin Kisinger, Johann Georg Wagner, Johann Garthner, numele caselor lor încadrându-se, în ordine, între 33 și 48⁶⁸⁶. În 1790, numerele caselor sunt schimbate, germanii având casele cu numerele 291-306⁶⁸⁷.

1791: Primul frătăuțean al cărui nume apare într-un document (o plângere către Consistoriul Ortodox, din 1791) este preotul Gheorghe Acsăntievici. Apoi, în 1816, apar, într-o mărturie în favoarea lui Ioan Luchian, căruia i se furase un cal, vândut, cu 82 lei, la Bălcăuți, numele

⁶⁸¹ GAZETA BUCOVINEI, Nr. 15/1893, p. 2

⁶⁸² Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 428

⁶⁸³ Ibidem, p. 429

⁶⁸⁴ Ibidem, p. 435

⁶⁸⁵ Ibidem, p. 436

⁶⁸⁶ Ibidem, p. 524

⁶⁸⁷ Ibidem, p. 528

consătenilor lui, Dumitru Ciotău, Ilie Ivanciuc și Ioan Luchian.

1800: O școală românească, cu 5 clase, funcționa, la Frătăuții Vechi, din 1858, în 1894 deschizându-se și o școală secundară, cu o clasă. Școala germană, cu 3 clase, a fost inaugurată în anul 1800⁶⁸⁸.

În **1843**, biserica Adormirea Maicii Domnului din Frătăuții Noi, cu 1.890 enoriași, era slujită de parohul Mihail ONCIUL. Biserica din Frătăuții Vechi, închinată, de asemenea, Maicii Domnului, avea 2.024 enoriași, paroh fiind Artenie ANTONOVICI, iar preot administra-tor, Constantin ISOPESCU. În 1876, paroh la Frătăuții Vechi, parohie cu 2.863 enoriași, era Ioan GRIBOV-SCHI, preot cooperatorm fiind Petru BOCA, iar la Frătăuții Noi, parohie în plină înflorire, cu 2.675 enoriași, preot cooperatorm era Titus ONCIUL. La Frătăuții Vechi s-a construit, între anii 1877-1880, cu sfințire în 1883, biserica Sfinților Mihail și Gavril, slujită, în 1907, de parohul Petru BOCA, născut în 1843, preot din 1873, paroh din 1884, de preotul cooperatorm Mihail DOLINSCHI, născut în 1864, preot din 1893, și, din 1906, de cantorul Ioan URSACHI, născut în 1876. La Frătăuții Noi, paroh era Ioan GRAMATOVICI, născut în 1837, preot din 1863, paroh din 1864, preot cooperatorm fiind Vespasian REUȚ, născut în 1876, preot din 1904, iar cantor, din 1900, Grigorie BODNARIUC, născut în 1846.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuți –

⁶⁸⁸ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 40, 1876 p. 44, 66, 1907 p. 122, 167

Rădăuți (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuți, Bilca, Burla, **Frătăuții Vechi, Frătăuții Noi**, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milișăuții de Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, Sucevița, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinul, Volovăț, Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoțel, Nisipitu, Bistrița cu Cârlibaba, Izvor cu Iarovița, Sărata, Moldova, Șipot Camerale”⁶⁸⁹.

„În anul **1885**, a început preotul din Frătăuțul-nou, Iraclie Porumbescu, a pune fundamentul unui fond pentru ajutoarea copiilor nevoeși de la școala poporală de aici. Spre acest scop, a hotărât o despărțitură a lăzii discosului; a introdus ca, la prohoade, să se pună în acea ladă câte 4 creițari, de la nunți – 20-40 creițari... Când au fost adunați la 5 florini, atunci s-au luat și s-au dat cu dobândă. În acest chip, a crescut acest fond, până-ntr-al 11 Decemvre 1887, la cota de 68 florini 20 creițari”.

În mai **1886**, Nicuță a Iftincăi, din Frătăuții Vechi, „un băiat oacheș și frumușel”, era judecat de Curtea cu jurați din Suceava pentru că o răpise pe Varvara Istrati, „o copilă negricioasă și frumușică, de 15 ani, care, cu toată tinerețea sa, avea deosebit gust să se mărite” și care, în prealabil, se logodise cu Nițucă. Cum lui Nițucă îi venise recrutarea, iar focoasa frătăuțeană tocmai își aflase un alt logodnic, Nițucă, întovărășindu-se cu niște prieteni, „pe la Câșlegi”, o răpește pe fată, „o pune în săniuță, o acoperă cu o manta ca să nu răcească” și o duce la Frătăuții Noi, la casa unui prieten, o pune pe cuptor, o muștră, apoi o

⁶⁸⁹ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

iubește. Instanța suceveană socotește că toată povestea este „o șagă de Câșlegi” și pronunță „verdictul de achitare”.

În același an **1886**, dar pe 15 iunie, câinele turbat al unui ungur din Andreasfalva (Dornești) a nimerit în Frătăuții Vechi și, până să fie împușcat, a mușcat doi bătrâni, șase copii și mai multe vite. Parohul Teodor Pa-traș a solicitat Căpitănei ca victimele să fie trimise la „Pasteur”, în Franța, pe cheltuiala statului, dar, din ferici- cire, victimele s-au însănătoșit⁶⁹⁰.

În luna Decembrie **1887**, s-au cumpărat cu acești bani 12 părechi de ciorapi de suman, 10 părechi de opinci, pănură de 8 spignițe și 7 tulpănele, cu prețul de preste tot de 17 florini 78 creițari. Toate acestea le-a împărțit Dl. Gavril Reuț, dirigintele școalei populare din Frătăuțul-nou”⁶⁹¹.

1889: „Cursul de împletire și albinărit, proiectat a se ține prin trei ferii anuale școlare, la Frătăuțul-nou, s-a început, acolo, în ziua de 22 Iuliu curent, sub conducerea instructivă a domnului învățător Candid Mușlea și a unui coajutor al său, domnul Ioan Murăroiu, absolvent de școală comercială și absolvat de cursul de împletire, ambii din Brașov. Participanții la acest curs sunt patruzeci și doi, și anume doi preuți tineri, patru învățători, patru învățătoare june, doi elevi de pedagogie, patru cantori bisericești, patru gimnaziști, șase damicele adulte, doi săteni, șapte școleri poporali și șapte școlerițe, toți aceștia din comune românești ale Bucovinei, iar un student chiar din Butușeni, în România. Învățământul de împletire cu pae, cu papură și cu nuele se predă într-un despărțământ al școalei populare de acolo, iar învățământul albinări-tului,

⁶⁹⁰ REVISTA POLITICĂ, Anul I, Nr. 11, octombrie 1886, p. 4

⁶⁹¹ REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 7, 15 aprilie 1888, p. 9

în grădina casei parohiale, la stupii preotului de loc, și o lecțiune demonstrativă și instructivă s-a ținut, pâ-nă acum, și în țarină, la stupăria încă primitivă a unui sătean din Frătăuțul-nou și în prezența nu numai a elevi-lor și elevelor cursului, ci și a mai multor gospodari, ce posed albine, din Frătăuțul-nou și din Costișa”⁶⁹². „Cursul de industrie casnică și albinărit din Frătăuțul nou, carele e primul de atare felu în Bucovina, s-a încheet, pentru anul acesta, în ziua de 10/22 Iuliu 1889... Nu voim să preju-decăm judecata altora, carii vor fi competenți întru apre-ciarea asemenelor lucruri și carii vor pute să aibă oca-siune a le vede obiectele lucrate la Cursul din Frătăuțul nou; căci se vor trimite spre expunere atât la Cernăuț, în localele „Societății pentru cultura română”, cât și la Su-ceava, la Societatea „Școala română”, fiindcă aceste Societăți au subvenționat numitul curs, într-un mod destul de mărinimos. Dară nici acum și aice nu putem să nu amintim, și încă cu o emfasă justă, pălăria de dame și de moda cea mai nouă, lucrată din pae de domnișoara Elena Brăilean, care a atras admirațiunea obștească și din partea celor străini... Vine, apoi, o pălărie de pae pentru bărbați, lucrată de Domnișoara soră a susnumitei, de Melania Brăilean, învățătoare din Bilcă, apoi o pălărie, tot de pae și pentru bărbați, împletită de Domnișoara Lucreția Reu-țu, fiică adultă a învățătorului din loc. Aspazia Tofanel, învățătoare din Frătăuțul vechiu, Emilia Lentovici, fiica învățătorului Lentovici din Rădăuți și mai departe așa... Dară o domnișoară de 12 ani, din sat, din Frătăuțul nou, anume Reveca Nicoară, a lucrat un paner de papură care îți cere toată lauda! Tot în rândul prim sunt, și încă de intonat cu laudă, obiectele, lucrate din paie, din papură și din nuiiele

⁶⁹² *Revista Politică*, Anul IV, nr. 16 / 15 august 1889, pg. 9

ale preoților, părintelui Epaminonda Dracins-chi din Igești și a părintelui Isidor Zavadowschi din Camenca; să stai și să te tot uiți la aceste lucruri, coșulețe de lux și altele, și nu te poți sătura! Așa și între alții, un sătean din Frătăuțul nou, Dumitraș Jacotă, a făcut un coș de albine, sistema Berleps, împletit din nuiiele, și o corfă (coșorcă) de mână; apoi, cantorii bisericești Lomuș și Busneanu și toți domnii învățători, Bocance din Botușa-na, Isopescu din Frătăuțul vechiu, Gorcea din Costișa și Nicoară din Pătrăuți, pe lângă Suceava, până și școlerașii din Frătăuțul nou, Todorică Maiereanu și Ștefănică Bo-gianu. Multă laudă și chiar admirațiune s-au dat lucrărilor lui Ion Nistreanu, sătean din Igești”⁶⁹³.

1890: Teodor Patraș din Horecea era paroh la Frătăuții Vechi încă din 1890, avându-l ca preot cooperador pe Mihail Dolinschi. Satul avea doi învățători, pe Emilian Isopescu și Ioan Colibaba, primar român fiind Dimitrie Pauliuc, iar primar german, Franz Fritz.

1894: La sfârșitul anului 1894, de Crăciun, preotul Iraclie PORUMBESCU a organizat, în Frătăuții Noi, o colectă pentru Societatea „Școala Română”, la care au subscris, pe lângă fiul lui, Ștefan („măestru postal”), următorii localnici: preotul Ilie BERLINSCHI, învățătorul superior Gavril REUȚ, învățătorul Emilian HRENIUC, primarul Vasile Șt. JACUTA (în altă știre, JACOTA), Ilie P. ȘERBAN, Emilian HURJUI, Constantin CHIRAȘ, Grigori BODNARESCU, Dumitru V. MOISAN, Ilie Const. BOGHIAN, Simion MOISAN, Pavel T. UNGUREAN, Ion FRANCIUC, Ilie C. MOISAN, Costea T. UNGUREAN, Ion P. BOGHIAN, Ion CERBAN, Ilie CAPRĂ, Ilie G. NICOARĂ, Dumitru I. PÂNTESCU,

⁶⁹³ REVISTA POLITICĂ, Anul IV, nr. 17 / 1 septembrie 1889, pg. 6

Constantin G. ȘERBAN, Dumitru G. NICOARĂ, Constantin G. UNGUREAN, Ștefan ONU, Toader G. GALAN, Ion DAVIDEAN, Dumitru HOPILĂ, Constantin V. ISOPESCU, Vasile G. NICOARĂ, Toader BUCES-CHI, Ion Const. MUNTEAN, Constantin I. ANDRIȘAN, Vasile DAVIDEAN, Dumitru N. JACUTA, George MAI-DAC, Iftimie CAPRĂ, Constantin DAVIDEAN, Ion S. ANDRIȘAN, Niculaiu ȘTREANGĂ, Simion ȘTREANGĂ, Ilie ȘTREANGĂ, Ion T. ISOPESCU, Georgi D. NASTASI, Toader STICHI, Vasile S. MOISAN, Gavril NASTASI, Iftimie BOGHIAN, Georgi STRUGARIU, Ilie GEORGIȚĂ, Gavril CAZAC, Toader DAVIDEAN, Georgi CAPRĂ, Andrii CREȚAN, Dumitru V. ȘERBAN, Toader I. DAVIDEAN, Ilie CONFEDERAT, Zaharie JACUTA, Simion GALAN, Ion MAEREAN, Petru FODORAȘ, Tanasă PUHA, Dumitru BUCESCHI, Niculaiu IONESI, Iftimie ȘTREANGĂ, Georgi MOLOCI, Dumitru G. JACUTA, Gavriil V. MOISAN, Georgi GAIE, Vasile D. FODOR, Toader D. GHEORGHITĂ, Iftimia C. BERHOLSCHI, Catrina D. OLARIU, Casan-dra P. CONIAC, Samfira CUCIUREAN, Eudochia I. UNGUREAN, Ileana V. PANCIUC și Toader ȘERBAN⁶⁹⁴.

1896: O colecție pentru Azilul de studenți din Cernăuți, făcută, în mai 1896, de „Teofil PATRAȘ, protopresviter în comuna Frătăușul-vechi”, menționează următoarele nume de localnici: primar Dimitrie PAULIUC, Simion IURESCU, învățător Ioan COLIBABA, proprietarul Vasile MARCO, Gavril BUZILĂ, Ștefan SARCINSCHI, George IFTIUCHI, Constantin BUZILĂ, Ioachim PRELIPCEAN, George ANDRUCHOVICI, Ilie

⁶⁹⁴ DEȘTEPTAREA, Nr. 2/1895, p. 19

SFIECHI alui Simion, Ilie DREHUȚĂ, secretarul comunal Iustin BORCEA, Teodor IONESI, Ioan BUJDEI, George HURJUI, Damian ȚIGANAȘ, Constantin IONESI, Constantin VĂTĂMAN, Constantin LUCHIAN, Alexandru IACOVITĂ, Samson IURESCU și Simion alui Ilie IURESCU⁶⁹⁵.

1896: Biblioteca din Frătăuții Vechi s-a constituit, în mod oficial, drept Cabinetul de lectură „Silvestru”, în anul 1896, în casa lui Nicolai Luchian, cu 64 membri, cu 131 cărți, cu 2 abonamente la gazete și cu un capital de 88 florini și 10 crețari. Președinte era parohul Teodor Patraș, cel care, ca și Iraclie Porumbescu, parohul din Frătăuții Noi, va ajunge egumen al Putnei, dar, spre deosebire de Porumbescu, își va exercita mandatul, fiind „singura figură luminoasă” a Putnei, în primăvara anului 1904, când Iorga vizitează Bucovina. Vicepreședinte al Cabinetului era Vasile Marcu (adesea grafiat Marco), iar secretar era Ioan Todosan.

1901: „**Cor de plugari.** Prin neobosita stăruință a tânărului cantor bisericesc Ioan Ursachi, s-a alcătuit, în Frătăuțul-vechiu, un mândru cor de plugari, cari ridică, prin ale sale cântări frumoase, măreția cultului dumnezeiesc. Numele cântăreților – mai târziu”⁶⁹⁶. Dialectologul german Gustav Weigand: „Din nou am traversat râul Suceava, ocazie cu care am făcut o baie, folosindu-mi trăsura drept vestiar, așa cum se întâmplă deseori, apoi am mers, pe șleauri îmbibate de apă, prin Rădăuți, unde nu am oprit, la Frătăuții Vechi (Altfratautz)⁶⁹⁷, unde am constat

⁶⁹⁵ GAZETA BUCOVINEI, Nr. 44/1896, p. 4

⁶⁹⁶ DEȘTEPTAREA, Anul IX, Nr. 43 din 7/20 Iunie 1901, pag. 3

⁶⁹⁷ La Frătăuții Vechi, a cântat Ion Luchian (*Puico, din dragostea nost'*).

că populația germană și română a avut ocazia să cunoască dialectul Rădăuților. Prin Vicovu de Sus (Ober-Wikow), am călătorit, prin împădurita țară muntoasă, spre nord-vest, până la Krasna-Ilski⁶⁹⁸, satul românesc extrem din nord-vest, deoarece satele Banila Moldovenească, Davideni, Comarești vorbesc limbi slave, în ciuda românilor”⁶⁹⁹.

În 14 ianuarie **1902**, s-a înființat, la Frătăuții Vechi, banca raiffeisiană, sub direcțiunea preotului Mihai Dolinschi, cu Gheorghe Pojoga – președinte și cu Dumitru Nedelcu – vistiernic. Însoțirea de păstrare și credit din Frătăuții Noi s-a înființat în 15 noiembrie 1902, sub direcțiunea lui Ilie Berbinschi și sub președinția lui Nicolai Hurjui, vicedirector fiind Samuil Maghior, iar vistiernic – Ioan Popovici. În epoca Bucovinei istorice, când ținutul Rădăuților era cel mai bogat și mai dezvoltat ținut din întreaga provincie, frătăuțenii au ajuns la o bunăstare incredibilă, care culminează cu gestul generos al țăranului Vasile Marcu, membru fondator al Societății „Internatul de băeți români ort.or. din Rădăuț”, în 20 iulie 1902, „cu suma de tot considerabilă de 17.000 coroane”. Gestul țăranului frătăuțean fără copii fusese motivat de faptul că Vasile Marcu și-ar fi dorit ca toți copiii ținutului să devină, în acest fel cu adevărat creștinesc, și ai săi.

În **1906**, evreii din Frătăuții Noi și-au deschis, cu sprijinul financiar și material al evreilor Berl, Seide și Markus Dechner, familia Schamschon și Hersch Wucher, Uscher Engler și Chaim Breuer, propria lor casă de rugăciune, „Tefilath Bet-Jeschurim”. Moara satului aparținea lui Markus Dechner.

⁶⁹⁸ La Crasna-Ilschi, a cântat Verona Iliuț.

⁶⁹⁹ Weigand, op. cit., pp. 7-17.

1907: „Dl consilier Simionovici a ținut, în decursul săptămânii trecute, adunări electorale în comunele **Frătăuț vechi**, Horodnicul de sus, Horodnicul de jos, Andrasfalva și **Costișa**. Conform informațiunilor primite, au avut toate aceste adunări, la care au luat parte mai multe sute de oameni, o reușită splendidă”⁷⁰⁰.

1907: Adunând „cântece populare românești din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner⁷⁰¹, în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor și de la Ileana ISTRATI (17 ani în 1909) din Frătăuții Vechi și de la Ilie a lui Toader NICOARĂ (67 ani în 1909), Dumitru FĂDĂRAȘ (62 ani în 1909) și Alexandru FĂDĂRAȘ (27 ani în 1909) din Frătăuții Noi.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitză: „**Frătăuțul Nou**, comună rurală, districtul Rădăuți, așezată pe malul stâng al Sucevei și lipită de comunele Bilca, la Vest, și Costișa, la Est. Populația: 3.482 locuitori români, de religie gr. or., și câțiva germani romano-catolici și evanghelici. Se compune: 1). din satul de reședință, care, împreună cu târlele Besnia, Iacobași și Pietroasa, numără 3.384 locuitori; 2). din cătunul Ruda și 3). din tîrlele Hulpăre, Câmpul Mare, Târnuca și Undipopic. Printr-un drum districtual, comunică cu Pătrăuțul (Storo-jineț) și cu orașul Siret; prin altul, întreținut numai până la hotarul districtual, cu Fântâna Albă, Climăuți; e legată și prin drumuri de țară. Are o școală populară, cu 3 clase (deci, circa 90 școlari – n. n.), și o biserică parohială, cu hramul

⁷⁰⁰ *Apărarea Națională*, Nr. 29, Anul II, joi 18 aprilie stil nou 1907, p. 2

⁷⁰¹ MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

„Adormirea Maicii Domnului”. Este întemeiată pe teritoriile comunelor Frătăușul Vechi și Dornești. Populația se ocupă cu agricultura. Comuna aceasta, împreună cu Costișa, posedă 4.627 hectare pământ arabil, 823 hectare fânașuri, 27 hectare grădini, 857 hectare islaz, 1.730 hectare păduri. Se găsesc 319 cai, 1.460 vite cornute, 423 oi, 834 porci și 138 stupi. **Frătăușul Nou, moșie**, atenență a moșiei cu administrație particulară Hardegghal, districtul Rădăuți. Are 5 case și 34 locuitori, coprinzând în sine și târla Ocruh. **Frătăușul Vechi, moșie**, atenență a moșiei cu administrație particulară Hardegghal, districtul Rădăuți. Are 4 case și 59 locuitori români gr. or. Cuprinde în sine și târla Ogorul Domnesc. **Frătăușul Vechi Nemțesc**, comună rurală, districtul Rădăuți, lipită de Frătăușul Vechi Românesc. Suprafața: 27,38 kmp, împreună cu Frătăușul Vechi Românesc; populația: 1.273 locuitori germani, de religie evanghelică și puțini numai de cea romano-catolică. Se servește de aceleași drumuri ca și Frătăușul Vechi Românesc; are o școală populară germană, cu 4 clase (deci, circa 120 școlari – n. n.), și o biserică de rit evanghelic. Colonie înființată de numeroase familii germane, la 1787, pe teritoriul comunei Frătăușul Vechi. Populația se ocupă cu agricultura și mai ales cu creșterea vitelor, în care excelează printr-o frumoasă prăsilă de cai. Se găsesc 347 cai, 556 vite cornute, 88 oi, 462 porci. **Frătăușul Vechi Românesc**, comună rurală, districtul Rădăuți, așezată pe malul drept al râului Suceava, între Andrásfalva și Gălă-nești și în fața Frătăușului Nou. Suprafața: 27,38 kmp; populația: 8.316 locuitori români, de religie greco-ortodoxă. Este unită cu Rădăuți, printr-un drum principal, și cu Vicovul de Jos, printr-un drum districtual, ce trece prin Gălănești. Are un

oficiu poștal, o școală populară, cu 4 clase (circa 120 școlari – n. n.) și una filială, cu o singură clasă; o biserică, cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”. Teritoriul comunei corespunde cu vatra vechiului sat românesc Frătăuți, care este amintit, pentru prima oară, într-un hrisov din 1429, al lui Alexandru cel Bun. Ștefan cel Mare l-a dăruit mănăstirii Putna, prin hrisovul din 14 Octombrie 1488. Pe părți din acest teritoriu s-au întemeiat comunele de azi, Frătăuțul Nou și Costișa. Însemnat este vechiul cătun, identificat cu vatra comunei și numit Tocmitura, pentru legendele referitoare ce circu-lă prin popor. Populația se ocupă cu agricultura. Comuna aceasta, împreună cu Frătăuțul Vechi Nemțesc, posedă 17,16 hectare pământ arabil, 212 hectare fânașuri, 29 hectare grădini, 696 hectare islaz, 48 hectare pădure. Se găsesc 276 cai, 1.760 vite cornute, 338 oi, 932 porci, 307 stupi. **Costișa**, comună rurală, districtul Rădăuți, așezată pe malul stâng al Sucevei și lipită de partea Est a comunei Frătăuțul Nou. Suprafața: 56,82 kmp, împreună cu Frătăuțul Nou; populația: 1.149 locuitori români, de religie gr. or. Este legată, cu cele 2 drumuri districtuale, care pleacă, unul din Frătăuțul Nou și altul din Rădăuți, și se unesc într-unul singur, la hotarul districtului Siret, continuându-se, printr-un drum de țară, spre St. Onufrei. Are o școală populară, cu o clasă, și o biserică parohială, cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”. Este întemeiată pe teritoriul vechiului sat Frătăuți. Populația se ocupă cu agricultura. **Costișa, moșie**, atenență a moșiei cu administrație particulară Hardegghthal. Are 8 case și 110 locuitori, și cuprinde și hergheliile Horaița și Mitoca. **Tocmitura**, vechi cătun, pendinte de comuna Frătăuțul Vechi, identificat astăzi cu vatra comunei menționate. Aci s-au găsit rămă-

șițe de ziduri, pietre și cărămizi (casa legendarului Giurgiu de Frătăuți – n. n.), despre care crede poporul c-ar proveni de la un vechiul castel, al cărui proprietar, fugind de frica tătarilor, și-a îngropat comorile într-o fântână”⁷⁰².

1913: În listele cu „candidați, respectiv candidate, care au prestat examenul de capacitate pentru școlile primare cu limba de predare română”⁷⁰³, se află și „**Eugenia Cazac** din Frătăuțul vechi”. „În ședința consiliului școlar de țară din 27 iunie, s-au luat următoarele hotărâri: **Iosif Șindelar**, conducător la școala primară din Frătăuțul Vechi, Hurjueni, este numit învățător la școala de băieți din Rădăuți, str. Berăriei; **Petru Gorce**, învățător superior în Costișa, este trecut în pensie la cerere proprie”⁷⁰⁴. În anul următor, 1914, absolvă, în limba română, și „**Cuciu-rean Olimpia** din Frătăuțul nou”, iar în limba germană, „**Dumencu Vasile** din Frătăuțul vechi”⁷⁰⁵.

1916: În cadrul colectei pentru ajutorarea camarazilor amputați și a orfanilor de război, **Geacuta Iosif**, din Frătăuțul Nou, a donat 40 fileri, **Ursu George**, din Frătăuții Vechi, 1 coroană, ca și **Cazac Dumitru**, din Frătăuțul Nou, 1 coroană, toți „soldații de la Arbeiter Abtig I/41” (geniști, deci – n. n.)⁷⁰⁶, iar De la k. u. k. Feldjaegerbatalion Nr. 18 (batalionul de poliție), **Ioan Sofronie**, din Costișa, 60 fileri, **Pascari Archip**, Costișa, 30 fileri, și **Stornic Dumitru**, Costișa, 20 fileri.

⁷⁰² Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 97, 98

⁷⁰³ *Gazeta Mazililor și Răzeșilor Bucuvineni*, Nr. 4, Anul III, 18 iulie 1913, p. 63

⁷⁰⁴ Ibidem

⁷⁰⁵ *Gazeta Mazililor și Răzeșilor*, Nr. 13 și 14, Anul III, 29 mai 1914, pp. 221, 222

⁷⁰⁶ *Românul*, Nr. 25, Anul VI, joi 17/4 februarie 1916, p. 5

1914-1918: „La propunerea doamnei Catarina Moisiuc din **Frătăuții noi**, se îndrumează procedura pentru adeverirea morții soțului ei **Gavril a lui Lazar Moisiuc**. Doamna Catarina Moisiuc susține că soțul ei Gavril Moisiuc a dispărut, din Mai 1915, în război / Tribunalul Suceava, Secția I, la 18 Iulie 1919”⁷⁰⁷; „La propunerea doamnei **Caterina Iurescu din Frătăuții Vechi**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Simion Iurescu**. Doamna Caterina Iurescu susține că soțul ei, Simion Iurescu, a murit, în toamna anului 1916, la Câmpulung”⁷⁰⁸; „La propunerea doamnei **Ileana a lui Grigori Puha, din Frătăuții Noi**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Grigori Puha**. Doamna Ileana Puha susține că soțul ei, Grigori Puha, a picat mort, la 26 decembrie 1915, în lupta de la Rarance”⁷⁰⁹; „**Gheorghe a lui Ștefan Moisiuc, din Frătăuții Noi**, a participat la război și ar fi căzut, în anul 1917, pe frontul italian, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea tatălui său, Ștefan a lui Simion Moisiuc, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁷¹⁰; „**Ioan a lui Vasile Istratoie, din Frătăuții Vechi**, a participat la război și ar fi murit în prinsoare italiană, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Catarina a lui Ioan Istratoie, procedura

⁷⁰⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 66, Cernăuți, în 18 Septemvrie nou 1919, pp. 4-7

⁷⁰⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți în 13 Martie nou 1919, p. 7

⁷⁰⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6

⁷¹⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 13, Cernăuți 15 aprilie nou 1921, pp. 157-161

pentru declararea morții celui dispărut”⁷¹¹; „**Gavril a lui Grigori Costea**, din **Frătăuții Vechi**, a participat la război și e dispărut din anul 1917, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea surorii sale, Frosina a lui Grigori Bilan, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **Ilie a lui Maxim Ionesi**, din **Frătăuții Vechi**, a participat la război și ar fi picat, în anul 1916, pe frontul rusesc, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Domnica a lui Ilie Ionesi, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁷¹²; „**Johann a lui Johann Hollak**, din **Frătăuții Vechi**, a participat la război și ar fi picat, în anul 1917, pe frontul italian, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Eva Hollak, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁷¹³; „**Ion a lui Lazar Tădor**, din **Frătăuții Noi**, a participat la război și e dispărut din anul 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Reveca a lui Ion Tădor, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁷¹⁴; „La propunerea doamnei **Maria Nicolaiescu** din Costișa, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Ifemie a lui Ioan Nicolaescu**. Doamna Maria Nicolaiescu susține că

⁷¹¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 11, Cernăuți 30 martie nou 1921, pp. 128-133

⁷¹² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuți 15 martie nou 1921, pp. 98-105

⁷¹³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 3, Cernăuți 3 februarie nou 1921, pp. 28-33

⁷¹⁴ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 2, Cernăuți 25 ianuarie nou 1921, pp. 18-21

soțul ei a murit în anul 1915”⁷¹⁵; „La propunerea doamnei **Mina Lavric**, din **Costișa**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Gheorghe a lui Simion Lavric**. Doamna Mina Lavric susține că soțul ei, Gheorghe a lui Simion Lavric, a picat mort, în luna iulie a anului 1915, la frontul italian”⁷¹⁶; „La propunerea doamnei **Catarina Lavric**, din **Costișa**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Dumitru a lui Gheorghe Lavric**. Doamna Catarina Lavric susține că soțul ei, Dumitru a lui Gheorghe Lavric, a murit la Rarancea”⁷¹⁷.

1919: „În **Frătăuții Vechi**, însoțirea germană îl șterge din registre pe membrul Johann Bulbuc, înlocuit cu Friedrich Bulbuc. În aceeași zi de 7 august, printr-o altă decizie, au fost șterși din registru Karl Hodel, Franz a lui Johann Böhmer, Konrad Fritz, Jakob Radmacher, Philipp Helm și Philipp Etler, în locul lor fiind introduși Adam a lui Franz Engel, Karl Engel, Franz Tobias, Franz Huber, Karl Albus, Konrad Böhmer și Johann Gaschler”⁷¹⁸. „În registrul însoțirilor s-au introdus la, 7 August 1919, privitor la „Însoțirea de economie și credit pentru germani în **Frătăuții Vechi** comuna rom. și **Măneuți**” (Spar- u. Darlehenskassen-verein für die Deutschen in Altfratautz rom. und Andreasfalva) următoarele schim-bări: membrul

⁷¹⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 30, Cernăuți în 24 Mai nou 1919, pp. 4-6

⁷¹⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6

⁷¹⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 21, Cernăuți în 19 Aprilie nou 1919, pp. 6. 7

⁷¹⁸ *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuți, în 30 Septembrie nou, Fascicula 68, pp. 5 și următoarele

în direcțiune Johann Bulbuc șters; mem-brul în direcțiune Friedrich Bulbuc introdus”⁷¹⁹.

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Rădăuți** face parte, ca reprezentant al țăranilor, și „**Petrea Corfus**, agricultor, Frătăuții vechi”⁷²⁰.

1920: „**Deciziune de expropriere No. 198/20/2.** Deciziunea Comisiunii agrare de ocol Rădăuți, cu care s-a decis exproprierea parțială a corpului dominical fasc. No. 307, **Frătăuții Noi**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene și corpul rustical fasc. No. 5502 din registrele fonciare pentru comuna cadastrală **Frătăuții Noi**, în suprafață de 995 ha 17 a 95 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenii definitivă”⁷²¹. „**Deciziune de expropriere No. 243/20/3.** Deciziunea Comisiunii agrare de ocol Rădăuți, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. No. 306, **Frătăuții Vechi**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene, în suprafață de 199 ha 68 a 33 mp, proprietatea Fondului bisericesc, în folo-sul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”⁷²².

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate și propunerile făcute de revizorate, Consiliul școlar al țării a făcut, în ședința din 27 Martie 1922, sub președinția domnului Director general delegat al

⁷¹⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuți 30 septembrie nou 1919, p. 5

⁷²⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

⁷²¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți, 1 iunie nou 1921, pp. 213-216

⁷²² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuți, 15 iunie nou 1921, pp. 229, 230

învățămintului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922, **b).** în calitate de învățători defini-tivi și învățătoare definitive: **Olimpia Cuciurean** la Fră-tăuți Vechi”⁷²³.

1940: Tablou de cărțile de capacitate (atestare de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuți, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”⁷²⁴: **Andrusiac Laurențiu**, cizmar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Kissinger Iacob**, cizmar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Nicolai-că Vasile**, cizmar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Cârșma-riu Ion**, cizmar, domicinat în Frătăuții Vechi; **Hoffmann Emil**, cizmar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Kissinger Emil**, cizmar, domiciliat în Frătăuții Noi; **Albus Franz**, croitor, domiciliat în Frătăuții Noi; **Gaschler Frantz**, tâmplar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Holerbaum Ferdinand**, morar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Gheor-ghiță Vasile**, fierar, domiciliat în Frătăuții Noi; **Weber Gheorghe**, tâmplar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Beer Simon**, morar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Dechter Sali**, modistă, domiciliată în Frătăuții Noi; **Manz Albrecht**, morar, domiciliat în Frătăuții Noi; **Rosenhec Gabriel**, curelar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Hertzig Leopold**, perier, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Ratmaher Johann**, tâmplar, domiciliat în Frătăuți; **Böhmer Iohann**, croitor, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Ratmacher Ernest**, cizmar, domiciliat în Frătăuți; **Ettinger Oscar**, morar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Sager Richard**, fierar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Niculăică Teodor**, fierar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Herman Katz**, măcelar, domiciliat în Frătăuții pe Suceava; **Veber Carl**, fierar, domiciliat în

⁷²³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuți 21 aprilie 1922, p. 41

⁷²⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

Frătăuții Vechi; **Weber Friederich**, rotar, domiciliat în Frătăuții Vechi; **Cristian Weber**, rotar, domiciliat în Frătăuții Vechi.

1941: Printre primii Eroi ai României Mari, „morți pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24”⁷²⁵, se numără și **Leonte Gheorghe**, sergent, ctg. 1935, cu ultimul domiciliu în comuna **Fră-tăuții Vechi**, județul Rădăuți, mort la 17 iulie 1941, și **Grigoraș Ioan**, soldat, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu în comuna **Costișa**, județul Rădăuți, mort la 3 iulie 1941.

1941: „Tabloul normaliştilor cu diploma de capacitate, numiți în învățământul primar, prin „încredințare de post”, pe ziua de 1 octombrie 1941”⁷²⁶: **Frățilă Gh. Pavel**, seria 1938, media 7,64, numit în comuna **Frătă-uții** pe Suceava, postul III, jud. Rădăuți; **Cocoară I. Mihai**, seria 1938, media 7,31, numit în comuna **Fră-tăuții Vechi**, postul XII, jud. Rădăuți; **Lungu Gheorghe**, seria 1938, media 7,40, numit în comuna **Costișa** Iaz, postul I, jud. Rădăuți”.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943”⁷²⁷, următorii învățători și învățătoare: **Vlasie Dumitru**, comuna **Frătăuții Vechi**, jud. Rădăuți, media 7,91”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului școlar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947”⁷²⁸, următorii învă-țători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la școlile

⁷²⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

⁷²⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 20 octombrie 1941, pp. 6439 și următoarele

⁷²⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

⁷²⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

primare indicate în dreptul fiecăruia: **Popovici Silvia**, de la Frătăuții Noi, Căpreni, la Costișa; **Isopescu Olivian**, de la Horodnicu de Jos, Centru, la Frătăuții Noi, Sasca; **Pascuț Anastasia**, de la Frătăuții Vechi, la Frătăuții Noi, Suceava; **Viforeanu Aurelia**, de la Fră-tăuții Noi, Suceava, la Hurujueni; **Sălceanu Dumitru**, de la Negostina, la Frătăuții Noi, Căpreni; Sălceanu Victoria, de la Negostina, la Frătăuții Noi, Căpreni; **Ștreangă Va-sile**, de la Frătăuții Noi, la Rădăuț, oraș, cu post, cu tot; **Călinescu Vasile**, de la Baineț, la Costișa; **Hudicovschi Onofrei**, de la Costișa, la Balcăuți; **Hudicovschi Olga**, de la Costișa, la Balcăuți; **Dociu Natalia**, de la Costișa, la Burla; **Popovici Silvia**, de la Frătăuții Noi, Căpreni, la Costișa; **Costea Ipolit**, de la Calafindești, la Costișa.

1948: „Tablou de întreprinderile naționalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispozițiilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, și pentru care urmează să se ia decizii în cauză de către Președinția Consiliului de Miniștri: Moara fostă proprietate a moștenitorilor lui **Scharf David** din comuna Frătăuții Noi; Moara fostă proprietate a **Zoe Costișa** din comuna Costișa”.

În Frătăuți s-au născut publicistul Dumitru C. ISOPESCU (3 octombrie 1839), profesorul gimnazial și autorul de manuale școlare Samuil ISOPESCU (9 decembrie 1842), sculptorul Ioan GHEORGHIȚĂ (5 ianuarie 1886), pictorul Vespasian LUNGU (21 iulie 1927), doctorul în metalurgie Laurentie SOFRONI (23 noiembrie 1928), cercetătorul științific Gheorghe SIREȚ-CHI (5 februarie 1932), pictorul Doru Vasile ULIAN (30 ianuarie 1944), scriitorul Mihai TATULICI (3 august 1948) și regretatul fost președinte al CJ Suceava și primar

al Sucevei, Constantin SOFRONI, sociolog, caricaturist înzestrat – printre altele și un prieten de nădejde al artei și al celor care o făptuiesc.

FRĂTENI

(azi Buhoanca, comuna Doljești, Neamț).

1638, martie 10: Zapisul lui Simion și Vasile de **Pleşești** (comuna Popești, Iași), Gligorcea Horaico și Nacul de **Obrejiani** (Obrejeni, comuna Popești, Iași), Ionașco Feștilă, Iftimie și Munteanul de **Podobiți** (comuna Sinești, Iași), Moiseiu de **Românești** (lângă Târgu Frumos, Iași), Coste și Toader de **Frăteni** (azi Buhoanca, comuna Doljești, Neamț), în care mărturisesc „cum a mărturisit către noi Gheorghe de **Podobiți** c-a vândut un loc de prisacă, ce este în rediul de deasupra satului Podobiți, în pădure... lui Dumitru și femeii sale, ce au fost de sat de **Sinești** (comuna Sinești, Iași), drept 12 taleri”⁷²⁹.

⁷²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 268, pp. 249, 250

FRĂTENI

(lângă Goești, comuna Lungani, Iași).

1639, iulie 16: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârât de față, înaintea domniei mele, Ionașcu și frații lui din **Frăteni** (lângă Goești, comuna Lungani, Iași) cu Buțurca și cu frații lui de acolo, pentru sat, pentru Frăteni, zicând Ionașcu că are Buțurca cu frații săi, din 20 de pământuri, un pământ în tot hotarul Frătenilor. Și a arătat Ionașcu și o pecete de uric, iar Buțurca a zis că are, cu frații lui, jumătate de sat”. Nepu-tând să-i judece, fără alte mărturii, voievodul îl trimite la Frăteni pe medelnicerul cel mare Banul, să strângă „oameni buni bătrâni și dimprejur megieși și să socotiți cu dreptul”⁷³⁰.

1665: Andronic și femeia lui Ștefana, fata lui Marco, nepoată lui Grozav din **Bătărești**, vînd vărului lor Iastratei și femeii lui Cernușca, drept 10 lei. Toată partea lor de pe moșul lor Grozav, toată partea nea și a Ștefanei, cîtă se va alege din satul Batirești... dinaintea logofătului Gorovei, Nacul, Răzmeriță, Vârlan – toți de la vistierie, Tiron Grămadă și Toader Știubei din **Frăteni**, preotul de Bătărești, Gheorghe Chiribău și Corne de Mohorâți”⁷³¹.

1671, mai 2: Tănase și Irina, feciorii lui Toader Grămadă din satul **Frăteni**, nepoții Palagăi, vînd logofătului Gorovei, drept 12 lei bătuți, „partea tătâne-nostru, lui Grămadă, ce se va alege din satul **Podobiți**, din vatra

⁷³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 174, pp. 183, 184

⁷³¹ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 29

satului și din țarină... dinaintea lui Darie și Dumitrașco de Podobiți”⁷³².

1671, mai 25: Printre martorii Alexandrei, fata vornicului Ureche, și ai soțul ei, paharnicul Chiriac, care dau vornicului Gligorașco „țărnișurile cu șesul Bahluețului, până sub coastă”, se numără, și ca scriitor al zapisului, „popa Toader, răzeșul din **Frăteni**”⁷³³.

1677: Gligorașco, feciorul lui Toader Ulmanul de **Frăteani**, dăruiește marelui logofăt Miron Costin „moșia din satul **Românești**, partea din mijloc, la ținutul Cârliștii, cât mi se va alege partea mea... dinaintea lui Ionașco Tujan ot **Cioltani**, Darie ot **Podobiți**, Dumitrașco de **Scobilțăști**, Toader Trica și Chiriac ot **Românești**, Mardarie de **Frăteani**”⁷³⁴.

1681, ianuarie 15: Gligorie Grosul și Lupașco, fecior Anei Grămădoae de **Frăteni**, nepoți lui Răzmeriță de vistierie, drept 28 lei bătuți, „fratelui nostru, lui Dumitrachi de **Scorțăști**, feciorul lui Ștefan pârcălabul, ocina lor de „pe hotarul **Podobiților**, la piscul Plopului, o pri-sacă, care prisacă a fost a tatălui nostru Toader Grămadă din Frăteni”⁷³⁵.

1691, august 22: Gligorie Grosul, feciorul Anei Grămadăoaei (văduva lui Grămadă) din **Frăteni**, dăruiește Mitropolitului Sava, care va face aici mitohul de la **Sinești**, „moșia sa, ce se cheamă Poana Popii, cu vad de moară și de prisăci”⁷³⁶.

⁷³² Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 19

⁷³³ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 37

⁷³⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 38

⁷³⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 20

⁷³⁶ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 18

1692, decembrie 4: Tosder Știubei din Frăteni și cu femeia lui Safta, fata popii Toader din Frăteni, vând lui Gheorghe sin (fiul) Istrate Băcăoanul, nepotul lui Răzmeriță, „o parte de ocină din satul **Frăteni**, câtă se va alege partea femeii sale Safta, drept 12 lei bătuți”⁷³⁷.

1696, iunie 3: Silion, ce a fost armaș, vinde „moșia care o am luat eu de la Gligorașco, feciorul popii din Frăteni, din ținutul Cârligăturii... pentru doi boi ce mi-a pierdut Grigorașco la Cameniță, fiind el cărauș, trimis cu plata mea... și, neavând cu ce plăti boii, i-am luat partea lui de ocină din **Frăteni** și din **Dănceni**... și le-am vândut lui Mavrodin vistiernic și jupânesei Catrinei, drept 15 lei”⁷³⁸.

1697, aprilie 17: Antioh Cantemir voievod scrie, într-o poruncă dată slugilor domnești, că, „la Mavrodin vistiernic s-au jeluit oamenii dumisale de la **Goești** c-au slujit cât au putut și, temându-se de vecinătate, s-au mutat de acolo și le-a luat pâinea și altă ce-au avut... /să poruncești lui Mavrodin să le dea ce le-a luat și, de are a răspunde, să vină de față”⁷³⁹.

1702, mai 10: Carte de împuternicire, dată de Duca voievod vistiernicului Mavrodin „să fie volnic a căuta și a cerca pe ai dumisale vecini drepți, ce-ar fi fost din satul **Goești** ot Cârligătura... pe toți aceia să-i ia și să-i aducă să-i așeze la siliște, unde scrie mai sus”⁷⁴⁰.

1725: Mărturie hotarnică despre moșia **Râtul** a lui Ion Neculce, „ce este dinspre **Scorțăști** și dinspre **Albești**... la capul hotarului din jos, unde se hotărăște cu

⁷³⁷ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 38

⁷³⁸ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 39

⁷³⁹ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 39

⁷⁴⁰ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 40

Frătenii și cu **Bălțații**, o piatră pe coastă în malul Bahluețului”⁷⁴¹.

1737, decembrie 21: În hotarnica **Frătenilor**, făcută de vornicul de poartă Pilat, sunt menționați ca martori Gligorie Grosul, Anița fata lui Gavril Captar, Nas-tasia femeia lui Vasile Știubei, Simion șetrarul, Ion brat (frate) lui Simion, nepoți lui Nistor, Costin Ștubei, Vasile Șaraha, **răzeși de Frăteni**”⁷⁴².

1742, iunie 2: Zapisul lui Gavril sin (fiu) Gheorghică Velicico, „ce sunt trăitor la sat la **Frăteni**”, nepot lui Istratie și Cernii, femeia lui, ce a fost soră lui Răzmeriță ot vistierie, dat la mâna neguțătorului Lupașco din Iași, care, zidind „o biserică la satul dumisale **Obri-jeni**, unde este hramul Uspeniei”, își înzestrează ctitoria cu „o jumătate de sat de **Pleșești**, partea de jos, ce-i este de la moșii (bunicii) săi Istratie și Cerna”, parte care se hotărăște, „peste pâraul ce se cheamă Ezere, cu satul Obrijenii, și alături, în sus, cu Mohorâții, iar peste pâraul Ezere și pe din sus se hotărăște cu cealaltă jumătate de sat Pleșești, ce este a mănăstirii. Care acest sat întreg Pleșești se hotărăște, pe din sus, cu satul Storneștii, ce este iarăși călugăresc”⁷⁴³.

1742, iunie 4: Zapisul lui Costin Știubei și a lui Lupul, prin care mărturisesc că logofătul Donici, socrul clucerului Mihalache Sturzea, „a cumpărat o moșie de la mătușa noastră Anița, mai pe urma stâlpitirii moșiei dumisale, ce-o are în **Frăteni**, ce noi n-avem treabă în stâlpituri, că partea aniței, mătușa noastră, care am răscumpărat-o noi de la Mihalache Sturzea este afară de stâlpituri, căci a fost cumpărat socrul dumisale mai

⁷⁴¹ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41

⁷⁴² Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 40

⁷⁴³ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 40

încoace, iar mosia dumisale era cu doi ani mai înainte stâlpită”⁷⁴⁴.

1746, martie 20: Ion Donici vinde monahului Iosaf și lui Simion din **Frăteni**, drept 120 lei noi, „niște părți de ocină și cumpărături, care și lui i-au fost rămas de la moșul (bunicul) său Dumitru Mavrodin mare vistier-nic”⁷⁴⁵.

1747, martie 10: Ion Donici, feciorul răposatului Darie Donici, rămânându-i dator lui Mihalache Sturza paharnic, cumnatul său, cu 45 lei, vinde Neculai Grosul, copil de casă, drept 85 lei, „o moșie, **Frăteni** ot Cârli-gătura... ce o are de la Mavrodin vistiernicul tatăl mamei sale, cumpărătură de pe la răzeșii de pe acolo”⁷⁴⁶.

1753, mai 7: Mihalache Sturdzea fost mare paharnic, cu jupâneasa lui Catrina, vinde lui Vasile Tanasi, drept 850 lei „satul întreg **Goeștii** și părțile din **Frăteni** și de **Vârstați** și de **Șepteșeni**, și parte de **Lungani**”⁷⁴⁷.

1753, octombrie 15: Gavril Velicico din **Frăteni** și soția lui Ilinca vând fostului mare comis Vasile Razu, drept 150 lei, „jumătate de sat **Bătărești**, din pârâul Bătăreștilor, până la apa Bahluețului celui mic, cu vad de mori în Bahlueț”⁷⁴⁸.

1754, decembrie 30: Ioniță Nacul și Vasile Tănase, amândoi de la vistierie, se învoiesc să stăpânească Nacul „satul **Lungani** și **Ploscorești** și cu parte din **Frăteni**”, iar Vasile Tanasă să stăpânească „**Goeștii** și **Vârstații** și cu jumătate din **Frăteni**”⁷⁴⁹.

⁷⁴⁴ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 40

⁷⁴⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 42

⁷⁴⁶ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, pp. 42, 43

⁷⁴⁷ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 43

⁷⁴⁸ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 31

⁷⁴⁹ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 43

1797: Satul **Frătenii** este stăpânit de Iordache Canta, care avea „dinspre Albești, hliza Scorțascăi, jumătate de sat, în mijloc”, și de Năculeasa, care avea „o parte dinspre Lungani... cu alți răzeși”⁷⁵⁰.

FRĂTEȘTI

(lângă Brițcani, comuna Dulcești, Neamț).

1455, august 23: Întărit de Petru voievod lui Tador al lui Limbădulce, care primește uric pentru „satele, anume: Branișteri, unde este curtea lui, și Giulești, și Șchei, și Bărboși, și Beșicureni, și **Frătești, pe Pârâul Negru**, și Măsteacârul, și, pe Neamț, Grașii, și Moineștii, și Lisețul și Iubanești”⁷⁵¹. Hotarul, din veac.

1624, decembrie 5: Întărit de Radul voievod logofătului Ghencea, care cumpără, de la Candachia, fata Măgdălinii, nepoata Petrei Huhulea, „a patra parte din Frătești pe Siret, la ținutul Sucevii. Din acea a patra parte, Candachia a vândut loc de casă cumnatului său Dumitru”⁷⁵².

1633, martie 9: Întărit de Alexandru Iliăș voievod marelui logofăt Ionașco Ghianghea, care primește urice pentru „a patra parte de **Frătești**”, cumpărat pe părți, „a patra parte de la Candachia, fata Magdalinii, nepoata Petrii

⁷⁵⁰ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 43

⁷⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 51, pp. 73, 74

⁷⁵² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 244, p. 314

Huhulii, iar trei părți din Frățești de la Candachia, fata lui Boldur, și de la fratele ei Lupu Boldur, și de la sora lor Nastasia, și de la feciorii ei Constantin și Dumitrașcu, nepoți Sturzii ce a fost hatman”⁷⁵³.

FRĂTEȘTI

(numit apoi Frățești, apoi Buhonca,
comuna Doljești, Neamț).

1632, februarie 12: Zapisul lui „Nenul (Neniul) vornic de-i de cumpărătură de la Pârul și de la nepotul său Costantin, feciorul lui Costantin Calapod, pe jumătate de sat”⁷⁵⁴ Fârțăști (numit apoi Frățești, apoi Buhonca, comuna Doljești, Neamț).

1900: „**Frățești**, numire ce se da în vechime satului Buhoanca, din județul Roman, plasa Siretul de sus. De vechimea acestui sat amintește un document de la 1586, ianuarie 13, dat din Roman, prin care se spune cum că un oarecare Roman Pleșul de la Frățești a vândut o parte din satul Stâncești jupânesei Angelina Goia”⁷⁵⁵.

⁷⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 312, p. 403

⁷⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 8, p. 8

⁷⁵⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 420

FRĂȚILEȘTI

(seliște lângă Mândrești, comuna Valea Mărului, Galați).

Menționată, în **15 iulie 1448**, de Roman voievod, care întărește proprietățile fraților Cernat Ploscar și Șteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăești, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloți, amândouă părțile, și, pe aceeași parte, între Motoșești și între Vitezești, un loc de pustie să întemeieze sat, și, mai jos de Vitezești, la fântână, un loc din pustie să facă sat, și Zmulți, pe Suholui, și, mai jos, unde este jude Uliu, anume Milești, și seliștea Dăbeștilor, și Cernătești, la obârșiile Gerului, și, mai jos, Gorunești, și, între Mi-lești și între Frățilești, un loc din pustie, și seliștea Frățileștilor, și, la obârșia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, și, în dreptul Cojoeștilor, unde a fost prisaca lui Roșca, și Găunoasa, de la obârșie până la gură, și seliștea lui Lațco Furul, pe Suholui, și seliștea Comăneștilor, la gura Cneajei, și seliștea lui Mănea, pe Covurlui, și seliștea Șcheilor, și, mai jos, seliștea lui Fâlfoi, și a lui Radul, și a lui Radici, unde este jude Dragoș, și iezerul Covurluiului cu gârla, și unde a fost Cudrea, și, pe Prut, Fărești, și gârla Flămîndzilor, și jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-și facă casă, și jumătate din pădure, și jumătate din șteze, și din pești și din tot venitul, și pe apă și pe uscat, să le fie jumătate, și pe aceeași parte a iazului să-și facă dârstă, și de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguierile toată această vamă, și pe apă și pe uscat, și seliștea Folteștilor, și seliștea lui Berevoi, pe Ialan, și fântâna lui Balea, pe Suholui, și fântâna lui Cucu și, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan și Nasoe, amândouă părțile,

și mănăs-tirea, și, pe Bârlad, Blajari, și Merești, și mănăstirea la gura Bârlăjiței, unde este Agapie, și Liești, și Gârlești, și Tălăbești, ocina lor, unde au fost Voico și Șteful și Micu, cu toată gârla de la Bârlad, și Toncești, cu gârla, și gârla Brateșului cu satul și seliștea lui Duma, pe Călmățui”⁷⁵⁶. Hotarele, din veac.

FRENCIUGI

(Frenciuci, Frănciuci pe Stavnic, ținutul Vaslui, Iași).

1641, aprilie 15: Necula, vătaful hatmanului, vinde lui Cerchej, pentru 40 taleri, „partea lui Toader Scânteii din satul **Drăgușeni** de pe Stavnic, ce a fost cumpărat de la Dumitrașco Bantăș, de la sora sa Palaghia, și de la feciorul ei Ionașco Chiul... dinaintea lui Andrei șetrarul, Apostol, Handuca și Gligore de **Căpotești**, Văscan și Simion din **Frenciuci**, și eu, Constantin, feciorul lui Merăuț din Iași, am scris zapisul și i-am dat toate dresale pe mâna lui Cerchej”⁷⁵⁷.

1642, octombrie 15: Frații Gligore Țapul ot **Scânteia**, Sava și Mărica ot **Petrești** vând Andocăi zlătarul și jupânesei Măricuța, pentru 40 lei, „moșia din satul **Drăgușeni**, care este în ținutul Vasluiului, pe apa Stavnicului, din a treia parte de sat, partea de jos, ce se cheamă partea Cănceștilor, a patra parte, partea bătrânului

⁷⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 280, pp. 397-399

⁷⁵⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 21, 22

nostru Țapul... și la tocmeală au fost Apostol comisul de **Căzănești**, popa Onășiță ot **Negrești**, Gligore Heaghe ot **Căpotești**, Simion ot **Frânciuci**, Apostol, nepotul Ancăi, și Istrate ot **Drăgușeni**”⁷⁵⁸.

1656, iunie 29: Întărit de Gheorghe Ștefan voie-vod lui Andoca fost pitar, care cumpărase, cu 40 lei, con-form zapisului de mărturie de la popa Simion din **Mogoșăști**, popa Vasile din **Petrești**, popa Onășiță din **Negrești**, Gligorie Hăgea (Heghe) din **Căpotești**, Simion, Istrate, Gheorghită feciorul lui Vasile Drăgușan, Gligorie Bejan feciorul lui Andronic, Vasile Beșină, Mihăilă, Is-tratie, Olentie, Gligorie Butiman din **Frânciuci**, Cerchez și Apostol din **Drăgușeni**, de la Gligorie Țapul, Scân-teoae, Gavril, Sava și Mărica din **Petrești**, Dămian Șuri-nescul, Vasile, Dumitru, Gavril Ciulei, Ursul, Sohiica fata Drăgușanului, Ionașco feciorul Antoniei, Ionașco ginerele Capcei, Ionașco feciorul Bozianului, Vlasie ginerele Focșei din **Scânteia**, Alexa de **Spineni**, Ionașco și Constantin, feciorii Păscăliței din **Dumești**, „a treia parte din satul **Drăgușeni**, partea din jos, ce a fost a patru bătrâni... Așijderi, peste plata aceasta, le-am mai dat 8 lei pe un bătrân”⁷⁵⁹.

1657, octombrie 1: Ionașco, feciorul lui Andronic Piciorag din Frânciuci, dăruiește marelui vistiernic Solomon Bârlădeanu, „moșia, câtă se va alege mie, din satul **Frânciuci** și o pateu de ocină ce a vândut-o fratele meu Bejad din **Căucești** Andocăi pitarul încă să aibă a ține aici,

⁷⁵⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 23, 24

⁷⁵⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 41-43

la Frânciuci pentru acea parte de acolo”⁷⁶⁰.

1718, noiembrie 28: Carte de judecată de la Divan, după ce „a jeluît Ilie Abagerul din Iași pe Maran-da, fata lui Ștefan Milescul serdar, zicând că, venind Marica, jupâneasa lui Ștefan Milescul, din țara căză-cească, mama Marandei, cu ginerele ei Toader Șlahta și cu fiul său Frangole, și făcând multă zăbabă aici, în **târgul Iași**, au luat negoț și bani gata Mileasca de la Ilie Abagerul, de multe ori, până s-a plinit suma de 30 lei, și mergând la socoteală Ilie Abagerul, ea, neavând bani să plătească, i-a dat toate zapisele satului **Frenciucii**, de la ținutul Vasluiului, pentru acea datorie, să țină satul sau să-l vândă, să-i ia banii, dar Ilie Abagerul, fiind om străin și cu dugheana și meșteșugul lui, n-a putut să țină el satul Frenciucii, ci l-a scos la vânzare, și l-a dat pentru acei bani lui Ion Palade mare spătar, socotind că, fiind pământean, se cade să ia satul... acum, venind Maranda, fata lui Ștefan Milescul, la Divan, în câteva rânduri cu martori, a luat satul Frenciucii, că i-a fost dat de tatăl său din drepte moșiile lui, ce le-a avut de la părintele lui Postolachi spătarul, și, când s-a logodit cu Bucium postelnicul, atunci i l-a dat tatăl său... și nu i s-a căzut mâne-sa să ia satul, măcar că i-a fost maică; / ci noi, după legea țării, așa am socotit cu toții, să fie volnic Ilie Abagerul să ia satul **Mileștii**, să-l scoată la vânzare, să-și ia banii și să plătească spătarului Palade; deci, fiind răzeș mai aproape din Milești, dinspre partea Cehăneștilor, Dumitrașco Racoviță hatmanul a scos 250 lei și a primit să țină acel sat zălog, de astăzi, noiembrie 28, până la Paști, și de-i va da Mileasca banii până la zi, să-și ia moșia, iar de nu, să fie volnic hatmanul a-și face drese

⁷⁶⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 81, 82

domnești și a stăpâni tot satul”⁷⁶¹.

1747, martie 23: Marele spătar Ion Sturza schimbă niște moșii cu postelnicul Nicolae Bucium și dă „satul întreg **Frenciucii** pe Stavnic, la ținutul Vasluiului, și dumnealui mi-a dat satul întreg **Horjeștii** și cu alte seliști împrejur, **Cojana**, **Cucueștii** și **Ulmenii**, ce sunt pe Răcățău, la Putna, și încă peste moșia Frenciucii i-am mai dat și bani gata, 200 lei”⁷⁶².

1753, Mai 26: Neculai Bucium vinde lui Neculai Cogălniceanu, pentru 400 lei, „moșia ce este de pe maică-mea Maranda, fiica Milescului clucer, anume **Frenciucii**, ce sunt pe apa Stavnicului... o seliște și jumătate, cu casă gata, cu două vaduri de moară, unul din sus de casă, la cotul râpilor, la rediu, și alt vad în opusul morii din seliște, ce vine pe pâraul Schei, unde este iazul cel bătrân dinspre soare-răsare, cu loc de crâșmă la drum, cu loc de prisacă lângă crâșmă, cu trei poieni de fân, cu loc de țarină în deal, cu loc sterp de păscut, cu alt loc de prisacă din jos, la rediu, dinspre răsărit de **Căzănești**, și aceste locuri sunt, dinspre Căzănești, lui Buzdigan, peste Stav-nic, dincoace, înspre apus, o seliște întreagă... și se hotărâsc cu **Drăgușenii** lui Vasile Costachi paharnic, cu **Șendrenii** lui Enachi Buzilă”⁷⁶³.

1774, iulie 5: Satul **Frenciucii**, al paharnicului Râșcan, ținutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recen-

⁷⁶¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 83-85

⁷⁶² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, p. 96

⁷⁶³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 105-107

sământul lui Rumeanțev⁷⁶⁴, avea următorii: **Birnici:** Ștefan Cârpăveche / Manolachi Gălușcă / Ichim Cioară / Vasile, morar / Andronachi, cojocar / Costandin, bejenar / Vasile, văcar / Ion Cheptar / Anton Roșul. // **Slugile:** Daniil / Tudimtru, tâlmaci / Grigori Știubei / Ion Știubei. // **Mazili:** Nane Gălușcă, priș ot (vine din) Tutova.

1776, august 16: Porunca dată de Grigore Alexandru Ghica voievod marelui ban Sandul Miclescul pentru alegerea și hotărârea moșiei **Frenciucii** și o a treia parte din jumătate de sat **Căzănești**, ce este alături.... ale fostului mare paharnic Alexandru Rășcanul”⁷⁶⁵.

1808, ianuarie: „Însemnare de cuprindere scrisorilor moșiei **Frenciugii**, de la ținutul Vasluiului: **1620** (7128), martie 29: Carte gospod (domnească) de la Gașpar vodă, ce pomenește de moșia Frenciugii, dar pe câtă parte de moșie nu se înțelege; **1620** (7129): Carte gospod de la Alexandru vodă din (fiu) Iliăș vodă; **1652** (7160), februarie 11: Zapisde mărturie, iscălit de mulți boieri, dat la mâna lui Apostolachi sulger, pentru jumăcate de Frențuci, cumpărată de la Omenghie, feciorul Neniului și al Dochiei din Frențuci, nepot lui Constandin de acolo, drept 200 lei; **1655** (7163), octombrie 1: Copie după un zapis ce s-a găsit la paharnicul Vasile Costache, de la un Ionașco, feciorul lui Andronic de Frenciuci, prin care a dat părțile ce se vor alege din Frențuci lui Solomon vistiernic pentru partea ce a fost vândut frate-său Bejan din Căzăcești Andocăi pitar; **1657** (7165), martie 20: Carte gospod de la Gheorghe Ștefan vodă, dată la mâna lui Bejan și a lui

⁷⁶⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 239

⁷⁶⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 54, 55

Gheorghe, și a altor frați, să-și stă-pânească toate părțile din sus, ce se vor alege din Frenciuci, și alte părți, ce au dat bani 162 lei Gâdei, rudei lor, și altă parte, din jos, ce a fost avut Constandin Gâde și a fost închinat-o lui Solomon vistiernic, pe care ei au dat 37 lei; **1658** (7166), septembrie 24: Zapis de la Bejan și Gheorghe din Frențuci, că trei părți din jumătate de sat, din partea de sus, ce au fost Gâdei, pe care Gâde le-a vândut sulgerului Apostol și ei le-au răscumpărat, prin acest zapis ei vând iarăși lui Apostol, drept 200 lei; **1662** (7170), aprilie 18: Zapis de la Bejan și Ileana, feciorii Măriei, nepoții lui Simeon din satul Frențuci, și de la Constantin Gâde, fecior Aniței, nepot lui Simeon, cu care au vândut un bătrân și jumătate din satul Frențuci, din partea de jos, lui Postolachi (Apostolachi) spătar, drept 80 lei; **1679** (7187), mai 9: Carte gospod de la Duca voievod, ce scrie la vătămanul și sătenii de Scântee ca să aducă pe niște oameni, ce au jeluit pe Postolchi spătar, că i-a prins acolo și ar fi din satul lui, din Frențuci; **1676** (7184): Carte gospod de la Antonie Roset voievod, ce scrie către Panhilie stolnic și către jupâneasa Nastasia să-și ia îndată toate dresesele și zapisele, câte vor avea, pe toate ocinile Ducăi, ce a fost comis, și să vină, ca să se întrebe cu Postolachi, spătarul cel mare; **1686** (7194), octombrie 30: Carte gospod de la Constandin voievod, dată egumenului și soborului de la mănăstirea Galata, să poprească satul Frențucii, ce-i la ținutul Vasluiului, cu tot venitul din tot locul, dinspre Ion logofăt și dinspre Ștefan postelnic, feciorii răposatului Postolachi spătar, pentru că părintele lor a dat mănăstirii un sat Căpoteștii, tot la acel ținut, de s-a îngropat, după moartea lor, cu jupâneasa, în mănăstire, și acum Căpoteștii s-au aflat al altor oameni, în locul căruia apoi s-au dat Frențucii, precum au călugării și

carte de la Duca vodă și de la boierii ce-au fost caimacami; **1689** (7197), noiembrie 15: Carte gospod de la Constantin vodă și a boierilor caimacami, prin care întărește mănăstirii Galata să stăpânească Frentucii, în locul moșiei Căpoteștii. **1704** (7212), decembrie 12: Carte gospod către vornicia de aprozi, de la domnul Mihail Racoviță voievod, să meargă cu omul Milescului, ce-a fost clucer mare, și oriunde ar găsi vecini de Frentuci să-i ia, să-i ducă la urma lor; **1715** (7223), aprilie 1: Scrisoare de la Maria Mileasca, feciorul ei Frangole și ginere-său Toader Șlahta, dată la mâna unui Ilie Abager, că i-au dat moșia lor Frentucii, de la ținutul Vasluiului, cu vad de moară, ca să facă moară și să o aibă asupra pe câți ani va scoate cheltuiala. **1720** (7228) iulie 28: Carte gospod de la domnul Mihai Racoviță voievod, ce scrie lui Toader Străzăscul (Străjescu), diacul de camară, lui Pascal armaș și lui Neculai, ca să meargă la Frentuci, ce este la ținutul Vasluiului, ce se hotărăște cu Căzăneștii și cu Drăgușani, să aleagă locul Frentucilor, pe dresă și mărturii ale unor oameni buni, care este a Marandei Buciumoaei, fata Milescului; **1759** (7267), iunie 20: Carte gospod de la domnul Scarlat Grigore Ghica voievod, scriind către Ioniță Cuza postelnic și Ion Buzdugan medelnicer să meargă la moșia Frentucii, ce a cumpărat-o postelnicul Neculai Cogălniceanul și jeluiește ci i-ar fi împresurând-o stolnicul Vasile Costache cu a patra parte de moșie, și făcând știre și stolnicului să-și trimită vechil cu scrisori, ca să hotărască Frentucii; / **O mărturie** de la Vasile Buhăescul, Gavriliță Băican și alții pentru cheltuiala unei iezături de iaz, între Milescu cu mănăstirea Galata, dar nu arată la ce loc este iezătura. / **O scrisoare** iscălită de un Neculai Boteanu pitar, ce scrie către hatmanul Radul că moșia Frentucii a vândut vel

logofătului și să dea zapisele moșiei; / **Altă scrisoare**, neiscălită de nimeni, ce scrie către un paharnic Ilie pentru niște țigani și zice și pentru moșie, dar nu arată care moșie; / **1800**: șase scrisori pe șase pogoane de vie pe moșia Socolei, la dealul Coroiu. / **1796**, iunie 21: Hrisov gospod de la domnul Alexandru Ioan Calimah voievod, întăritură stolnicului Andrei Holban pe 6 pol (jumătăți) jirebii, cu 357 pol stânjeni moșie, ce a cumpărat-o în hotarul moșiei Șinăuții, ce-i pe apa Molniței, la ținut Sucevei, de la Ioniță sin (fiu) Vasâlcău Ciomârtan căpitan. cu zapis din 1794, august 25, câte opt lei stânjenul, care parte trece și în Bucovina”⁷⁶⁶.

1813, mai 16: Mărturii și mărturisitori despre hotarul **Drăgușenilor**, adunate „astăzi, vineri dimineață, în sfânta biserică din satul Drăgușenii, ținutul Vasluiului, de protopopul ținutului Neculai, după deosebit cuvântul duhovnicesc ce l-a făcut: / **Enachi Darie**, din satul **Crăciuneștii**, la vârstă peste 70 de ani, născut la satul **Roșiești**, în ținutul Fălciului, a venit la satul **Drăgușenii** cu jupâneasa banului Vasile Costachi, mai înainte de prada tătarilor, fiind un frate al său mai mare vătav pe moșia aceasta, și mai pe urmă a fost și însuși el vătav, în vremea clucerului Grigoraș Costachi, și a arătat că prisaca ce este în dialul Țărincuții, însemnată la partea căminarului Iordache, era cunoscută de loc de prisacă, având și jupâneasa Negeloei stupi acolo, și în urmă alții cu dijma, iar că s-a numit prisaca lui Gherasim n-a auzit de la nimeni; a mai avut jupâneasa Negeloe și în alte 2 locuri stupi, adică într-un loc, tot în Țărincuța, mai la vale, deasupra părau-lui, cam împotrivă, ce-i din deal, însă fără a fi cunoscut că a

⁷⁶⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 220-223

fost mai înainte loc de prisacă, ci numai cât ține stupi, vara, și, peste iarnă, îi ține iarăși la temnicul prisăcii din deal, și într-un alt loc, supt marginea pădurii, unde este acum satul, și nu după mulți ani a vândut numita jupâneasa stupii și s-a dus la viața călugăriei, și în urmă a ținut și numitul vătav stupi în locul acesta. A mai arătat pentru o poiană, ce este pe lângă Stavnicul vechi, în gura pâraului Țărăncuței, că, într-o vreme, cosindu-se toată de pitarul Neculai Cogălniceanu, stăpânul a jumătate de moșie **Căzăneștii** și de moșie **Frenciucii** din acea vreme, și trimițând clucerul Gligoras Costachi a ridicat tot fânul și, în urmă, s-a stăpânit acea poiană în două, arată că s-au stăpânit și poienile ce sunt pe fundul Țărăncuței, tot de stăpânul **Drăgușenilor**, iar mai încolo, fiind codru mereu, n-au avut ce stăpâni, iar pe unde a șezut un Mătăsarul, și pe urmă el n-a apucat prisacă, decât numai el și-a ținut stupii; și a iscălit însuși cu mâna sa: Enachi Darii. / **Ilie Mihăilă**, la vârstă peste 80 ani, născut și trăitor în satul **Șchei**, ce se megieșește cu **Drăgușenii**, a arătat că acolo, în dealul Țărincuții, tot prisacă a apucat, iar de s-a numit a lui Gherasim n-a auzit de la nimeni, nici pentru alte pricini, că au mai fost pe la alte locuri, pe moșia aceasta, nu are știință, dar poienile ce sunt în fundul Țărincuții s-au stăpânit lot de Drăgușeni, iar de la poieni, încolo, la codru, nu are știință, mai ales că moșia aceasta au ținut-o și în orândă de la banul Vasile Costachi, în doi sau trei ani, și peste pâraul Țărincuții n-au trecut; și neștiind carte, a pus degetul: Ilie Mihăilă. / **Ioan Vasluianu**, tij (la fel) din satul **Șcheia**, la vârstă de 50 ani, tot asemeni măr-turisește ca și Ilie, și pentru prisacă, și pentru stăpânire poienilor, ținând și el moșia aceasta în orândă, 4 ani, de la postelnicul Matei Negel, împreună cu alții; și neștiind carte, a pus degetul: Ion Vasluianul. /

Neculai Pește, tij din satul Șchei, la vârstă de 50 ani, fiind tovarăș la orânda ce a ținut Ion Vasluiuanu, asemenea a mărturisit; și neștiind carte, a pus degetul: Neculai Pește. / **Irimie Solonarul** din satul **Tatomireștii**, la vârstă de 60 ani, a arătat că, fiind trăitor în satul **Borăști**, de când s-a trezit, a auzit, pentru prisaca din dealul Țărincuții că a fost tot prisacă, dar că s-a numit a lui Gherasim n-a auzit, cum și poienile din fundul Țărincuții. mai înainte de venirea nemților, le-a cumpărat de la Bahrim, ce era vătav la **Drăgușani**, de și-a făcut fân; și neștiind carte, și-a pus degetul: Irimia Solonarul. / **Sandul Frunză**, tij ot **Tatomirești**, la vârstă de 55 ani, a arătat că la prisaca din dealul Țărincuții a fost tatăl său, șapte ani, prisăcar, și el a făcut chereștea de vânzare, în pădurea din fundul Țărincuții, atât în vremea postelnicului Matei Negel, cât și în vremea Fedescului, și tot vătafii din **Drăgușeni** îi dijmua; și neștiind carte, a pus degetul: Sandul Frunză. / Căpitan **Gavril Armenes-cul** ot **Ipate**, la vârstă de 70 ani, a arătat că, în vremea oștirii de la Romanțov, întâi cerând niște răgoz, de la un vătav Nani, ce era la **Frenciuci**, ca să cosească în poiana ce este lângă Stavnicul vechi, i-a zis acel Nani că, de la pârâul Țărincuții, în sus, n-are treabă, fiind a **Drăgușe-nilor**, a arătat și pentru prisaca din dealul Țărincuții că tot prisacă întemeiată a apucat-o; dar că s-a numit a lui Gherasim n-a auzit; și neștiind carte, a pus degetul: Căpitanul Gavril Armenescul. / **Pahomie Cociubanul**, fustaș din satul **Borăștilor**, la vârstă de 60 ani, a arătat că și el a apucat tot prisaca din dealul Țărincuții, iar altă știință nu are; și neștiind carte, a pus degetul: Pahomie Co-ciubaș fustaș. // **Oamenii ce i-au adus Buzdugăneștii**: / **Ioniță Carp** ot **Căzănești**, la vârstă de 60 ani, arată că prisaca din dealul Țărincuții a apucat-o

tot prisacă întemeiată, dar că s-a numit prisaca lui Gherasim n-a auzit, și că a mai apucat două prisăci, ale banului Vasile Costachi, după prada tătarilor, una unde a șezut Mătăsarul, și alta în marginea pădurii, unde este acum satul, însă n-a stătut multă vreme, iar cea din dealul Țărincuții, până în pâraul Țărincuții, tot de **Drăgușeni** s-a stăpânit; și neștiind carte, a pus degetul: Ioniță Carp. / **Toma Carp** tij ot **Căzănești**, la vârstă de 56 ani, arată, pentru prisaca din dealul Țărin-cuții, că a apucat-o tot prisacă întemeiată, fiind și tatăl său prisăcar la acea prisacă, zece ani, și că au mai fost două prisăci, una unde au șezut Matăsarul, și alta în marginea pădurii, unde este satul, dar alți stupi n-a apucat, la aceste două prisăci, decât ai vătavului Enachi Darie, și i-ar fi spus tatăl său că au fost locuri de prisăci vechi, cum și poienile din fundul Țărincuții știe că tot de **Drăgușani** se stăpâneau, dar pădurea, în jos, nu era poprită de nimeni; și neștiind carte, a pus degetul: Toma Carp. / **Gheorghe Carp** tij ot **Cazănești**, la vârstă de 66 ani, a arătat asemenea ca și Toma Carp; și neștiind carte, a pus degetul: Gheorghe Carp. / **Ioniță Gherasim** tij ot **Căzănești**, la vârstă peste 50 ani, arată că s-a urmat stăpânirea **Drăgușenilor** până în pâraul Țărincuții, și prisaca cea din deal tot asemenea a apucat; și neștiind carte, a pus degetul: Ioniță Gherasim. / **Constantin Gore** tij ot **Căzănești**, la vrâstă de 58 ani, sunt ani de când a venit în Căzănești, a arătat că poienile din fundul Țărincuții tot de **Drăgușeni** s-au stăpânit, cum și prisaca din deal tot pri-sacă întemeiată a apucat; și neștiind carte, a pus degetul: Constantin Gore. / **Anton Roșul** ot **Drăgușeni**, la vârstă de 80 ani, a arătat că, în copilăria lui, a șezut la un Mătă-sariu, un an, și acolo era prisaca jupânesei Negeloaci, fiind însuși acel Matasariul prisăcar;

pe urmă, răzlețindu-se el de aici pe la alte locuri, și după prada tătarilor ve-nind iarăși de s-a așezat aice, n-a mai văzut acolo prisacă boierească, ci numai a vătavului Enachi, și în urmă, a al-tora, puțin mai jos de aceea veche, iar prisaca din dealul Țărincuții a apucat-o tot prisacă întemeiată, cum și poienile din fundul Țărincuții tot de **Drăgușani** se stăpâ-neau; și neștiind carte, și-a pus degetul: Anton Roșul. / **Manolache Vichiul** tij ot **Drăgușăni**, la vârstă peste 60 ani, a arătat că a apucat trei prisăci, a jupănesei Nege-loaei, una acea din dealul Țărincuții, alta în marginea pădurii, unde este acum sat, și alta unde a șezut Mătă-sariul, cum și pentru poienile din fundul Țărincuții că tot de Drăgușani s-au stăpânit; și neștiind carte, a pus dege-tul: Manolachi Vichiul / Pe toți martorii, băgându-i în biserică, și întâi cu cuvânt duhovnicesc arătându-le înfri-coșarea blestemului, pe urmă am citit și carte de blestem, în auzul tuturor, și încredințez: Nicolae protopop Var-lam”⁷⁶⁷.

1900: „**Frenciugi**, sat în județul Vaslui, comuna Parpanița, plasa Funduri, situat pe un mic podiș, la nord de satul Parpanița, de-a dreapta pârauului Rebricea, pe o întindere de 835 hectare, cu o populație de 100 familii sau 562 suflete. Aici se află o biserică, făcută de fostul proprietar Holban, la anul 1770, deservită de 1 preot și 1 cântăreț, iar pe pâraul Rebricea, la sud de sat, o moară de apă. Moșia e a locuitorilor împrăștiată după legea rurală și a dlui Mărgărit Hudic. Lângă biserică, în partea de nord a satului, sunt casele proprietății. Numărul vitelor e

⁷⁶⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 109-114

de 737: 222 vite mari cornute, 405 oi, 24 cai și 96 rămători”⁷⁶⁸.

FREUDENTHAL

(în Vatra Moldoviței, Bucovina).

Colonia germană de țipteri de la Vatra Moldoviței, Freudenthal, a fost înființată, pe Valea Stânii, în anul **1809**. „În 1809, Manz a fondat o colonie de țipteri pe valea Moldoviței, care se află spre nord-vest de Vama ți poartă numele de Freudenthal. Administrația bunurilor de stat a aprobat înființarea sa. Inițial, 35 de familii s-au mutat aici. Așezarea este denumită, ulterior, colonie Holzhauer (forestieră). Atunci când operațiunile de ex-ploatare minieră au fost blocate, ca urmare a administrării necorespunzătoare menționate deja (din partea lui Manz – n. n.), țipterii au căutat să-și îmbunătățească situația, mutându-se în zone miniere (la Candreni, conform notei de subsol – n. n.). În 1890, aproximativ 50 de germani catolici și 118 protestanți locuiau în Freudenthal (Guts-gebiet – zona de proprietate)”.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Câmpulung – **Câmpulung** (Târg cu judecătorie) cu Breaza,

⁷⁶⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 422, 423

Gropana, Frumoasa, Fundu Moldovei și Luisenthal, Pojorâta, Rus pe Boul cu **Freudenthal** și Vatra Moldoviței, Rus Moldovița cu Ciumârna și Argel, Sadova (Ulma), Valea Putnei, Vama cu Eisenau”⁷⁶⁹.

1886: „Țipterii din Eisenau nu sunt singurii care întrerup temelia românească a populației locale, întâlnim și în alte locuri câteva așezări cu locuitori țipteri, în Balta Poienii, în Schwarzthal, în Luisenthal, Freudenthal, Pojorâta, Iacobenii și Cârlibaba. Majoritatea acestor coloniști germani au fost aduși de un anume Manz, pe moșiile Fondului religiei greco-orientale, care a luat moșii întinse în arendă și a hrănit mii de meseriași, dar care, datorită investițiilor uriașe, avea să dea faliment și, complet sărăcit, s-a împușcat. Se spune că situația materială a coloniștilor este destul de bună, deși depinde, în mod ciudat, de Fondul religios greco-oriental. Cu toate acestea, casa de locuit este proprietatea oamenilor, dar terenul le este acordat numai cu plata impozitelor. În vremurile anterioare, au funcționat cuptoare de cupru la Pojorâta, Iacobenii și Eisenau și s-a extras fierul pe scară largă. Astăzi mai funcționează doar cel din Pojorâta, iar populația din Schwarzthal își asigură traiul din exploatarea forestieră, făcând plute și lucrând la construcții de drumuri; țipterii din Iacobenii își continuă activitatea tradițională, dar într-o manieră modestă”⁷⁷⁰.

În **1890**, satul german avea 174 locuitori și o școală primară, cu poetul Heinrich Kipper învățător.

⁷⁶⁹ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁷⁷⁰ Bergner, Rudolf, *Rumänien / Eine Darstellung des Landes und der Leute*, Breslau 1887, pp. 81-93

1898: „În 1898, s-au construit 18,2 kilometri de căi ferate pentru trenuri cu locomotive cu aburi și 39,5 kilometri pentru căruțe trase de cai, deci, în total, 57,7 kilometri, erau în funcțiune, în Bucovina, spre pădurile comunitare și private. S-au transportat în jur de 420.000 metri cubi de material lemnos, în principal cherestea. Distanța medie este de aproximativ 5-15 km. Căile ferate forestiere sunt, cu ecartament standard, pe traseele Rus-Moldovița – Varna, de 20 de kilometri, și Mezybrody – Berhomet, de 91 de kilometri, prima pentru transportul materialului de tăiere, provenind din pădurile fondul religios din Vatra Moldoviței, iar cea de-a doua, pentru transportul lemnului de foc din pădurile ocolului Berhomet. Lungimea totală a căilor ferate din Bucovina este de aproximativ 470 de kilometri...”

1904: „O cale ferată cu linia îngustă duce, în sus, pe valea Moldoviții (poporul zice și Moldogița), ceea ce arată cât e de mult de când s-a primit cuvântul, pe când străinii scriu „Moldawitza” și învățații noștri nu știu, pe temeiul actelor slavone, care slavizează și numele de locuri, decât de Moldavița. Această Moldovă mică se varsă, la Vama, în Moldova cea mare, și Bucovina e față d țara Moldovei, astăzi, un fel de țară a Moldoviții, care încă nu se poate revărsa unde s-ar cuveni după firea și dreptatea lucrurilor. Ea nu e însă un râu de nimic, un râu de nimic, un pârau de munte, ci, măcar în această parte din an, se înfățișează ca un larg canal pentru apele strânse în cuprinsul culmilor. Timp de peste un ceas ea-și va tremura undele în șopot lângă drumul nostru și linia subțire a căii ferate... Valea se lărgește într-un cerc de muncele. Acolo e sat nemțesc, cu nume aducător de noroc, Freudenthal. Bisericuță albă, copii ascunși în cul-cușuri de brad, cari

strigă „guten Tag”, scoțându-și golașele capete blonde, fete cumiști, la lucru cu ușa deschisă și ochii după drumeți. Un falnic jandarm cu sabie, pușcă și chivără de postav galben”⁷⁷¹⁷⁷².

1908: Primar al „Gutsgebiet”-ului Freudenthal este „dl Okunievski din Freudenthal”⁷⁷³.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Freudenthal**, moșie, cu administrație specială, districtul Câmpulung, la Sud-Est de Vatra-Moldoviței. Suprafața: 2,88 kmp; populația: 174 locuitori germani, de religie evanghelică, pentru majoritate, și romano-catolică pentru o a treia parte. Este străbătută de drumul districtual Vatra – Rușii-Moldoviței; haltă de drum de fier a liniei locale Vama – Rușii-Moldoviței. Are o școală și o capelă de rit evanghelic. Colonie germană, întemeiată pe teritoriul comunei rurale Vatra-Moldoviței, la 1809, de către proprietarul de mine Manz. Se găsesc 10 cai, 163 vite cornute, 55 oi, 119 porci, 21 stupi”⁷⁷⁴.

1914-1918: „La propunerea doamnei **Rosa Petrinca**, din **Vatra Moldoviței**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Friț Petrinca**. Doamna Rosa Petrinca susține că soțul ei a murit, în 19 februarie 1918, în Kriva”⁷⁷⁵.

⁷⁷¹ NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, București 1905, p. 61, 62

⁷⁷² Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

⁷⁷³ *Apărarea Națională*, Nr. 48, Anul III, vineri 14 august stil nou 1908, p. 2

⁷⁷⁴ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 98

⁷⁷⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 75, Cernăuți în 18 Octomvrie nou 1919, pp. 7, 8

1919: „În registrul însoțirilor s-au introdus, la 8 August 1919. privitor la „Însoțirea de economie și credit pentru locuitorii germani din **Freudental** și **Vatra-Moldoviței** și împrejurime” („Spar- und Darlehenskassenverein für die deutschen Einwohner in Freudenthal u. Watarnoldawitza und Umgebung“) următoarele schimburi: membrii în direcțiune Felix Relikowski, Ludwig Knoblauch și Friedrich Hendel șterși; directorul Johann Henriss, vice-directorul Otto Janiczek și membrii în direcțiune Adolf Knoblauch, Gottfried Knoblauch, Josef Jezenak și Josef Prokop, introduși”⁷⁷⁶.

1922: Într-un ordin al Ministrului secretar de Stat la Departamentul Economiei Naționale, referitor la crearea de stocuri pentru CFR de către fabricile de cherestea din România, aflăm numele fabricilor din Bucovina⁷⁷⁷ și a proprietarilor lor: Fabrica din **Vatra Moldoviței**, jud. Câmpulung, proprietatea Întreprinderii Luculescu, cu sediul în București; Fabrica din **Vatra Moldoviței**, jud. Câmpulung, în exploatarea Întreprinderii Dinescu, cu sediul în Vatra Moldoviței, jud. Câmpulung; Fabrica din **Vatra Moldoviței**, jud. Câmpulung, proprietatea dlui Traian Gligă, cu sediul în Vatra Moldoviței, jud. Câmpulung; Fabrica din **Vatra Moldoviței**, jud. Câmpulung, exploatarea dlui Tins Anipodist, cu sediul în Vatra Moldoviței, jud. Câmpulung”

1948: „Se înființează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*⁷⁷⁸, Centrala Industrială a Lemnului... Fac parte din Centrala Industriei

⁷⁷⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuți 30 septembrie nou 1919, p. 6

⁷⁷⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 133, 11 iunie 1942, pp. 4872-4874

⁷⁷⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Wildman Fischler & Co”, cu sediul în Vatra Moldoviței; „Weissbroth și Roll”, cu sediul în Vatra Moldoviței”.

FRIJENI

(lângă Gura Sărății, Vaslui).

1627, aprilie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Pană vistiernic, care primește uric pentru „jumătate din satul **Frijeni** (lângă Gura Sărății, Vaslui), ce este în ținutul Fălciului, pe râul Sărata, cu loc de iazuri și de moară... cumpărătură de la Bărnovschi, de la femeia lui Anghelina și de la fiica lor Sora, pentru 150 taleri de argint”; / „trei părți din satul **Dușești** (lângă Codăești, Vaslui), care este în ținutul Vasluiului, căci se împarte întregul sat în cinci părți, cu două mori gata pe pâraul Vaslui și cu curți... cumpărătură de la Dumitru, fiul lui Purcel și de la Ionașco hânsar, pentru 186 galbeni ungu-rești. Iar lui Ionașco hânsar... cumpărătură de la Isac, fiul lui Gligorie, nepotul lui Purcel postelnic... și o altă parte din același sat Dușești, din jumătatea de sus a satului, a opta parte, cu parte din vad de moară pe apa Vaslui, ce și-a cumpărat-o de la Vasile, fiul lui Gavril Purcel, pentru 80 ughi galbeni”; „o parte de ocină din satul **Mogoșești** (intrat în componența orașului Buhuși, Bacău), ce este în ținutul Neamțului, a opta parte din a treia parte a satului, cu vad de moară pe pâraul Bistrița, ce și-a cumpărat-o de la Efrim păhărnice, pentru 150 taleri de argint”, iar de la Maxin, fiul lui Andreica Crețul, de la Gavril, Ștefan și Bejan, fiii

Maricăi, toți nepoții lui Danciul Pardos cel bătrân, „a patra parte din tot satul Mogoșești, partea de sus și cu case gata, și cu pivniță, și cu jumătate dintr-un vad de moară și cu două mori gata pe o gârlă a Bistriței”; / „o parte de ocină din satul **Boureni** (comuna Moțca, Iași), ce este în ținutul Sucevei, a treia parte ce se va alege, partea lui Hraniță, fiul lui Năvrăpăscul cel Bătrân, pentru 150 ughi galbeni”⁷⁷⁹.

1644, februarie 28: Alexandra, sora cămărașului Pană, vinde, după moartea fratelui ei, lui Macarie căpitanul, „drept 80 lei, tot atât cât a dat și Penișoară vistiernicul... o jumătate din satul **Frijeni** (lângă Dura Sărății, Vaslui)”⁷⁸⁰.

1644, august 12: Întărit de Vasile Lupu voievod căpitanului Macarie, care cumpărase „partea din **Frijeni**, pe jumătate, ce i-a vândut Alixandra, femeia lui Penișoară vistiernicul”⁷⁸¹.

FRUMOASA

(comuna Balcani, Bacău).

1565, iulie 11: Întărit de Alexandru (Lăpușneanu) voievod vornicului Dinga „cumpărăturile de la unchiul lui, a treia parte din jumătate de **Fârlești** (sau Fărlăești,

⁷⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 179, pp. 229-236

⁷⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 250, p. 230

⁷⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 397, p. 381

Farloești, pe Tazlăul Sărat și pe Solonț, în **Stănești**⁷⁸², Bacău) și a treia parte de unde cade prihodiștea Solonțului, și a treia parte din poiana cu păcură, a treia parte din **Poiana Preluncilor** (la Stănești⁷⁸³, Bacău), a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (la Stănești, Bacău), a treia parte din **Poiana de la Chilia** (lângă Băsești⁷⁸⁴, Bacău), a treia parte, de pe Tazlău, de la **Geamăna** și a treia parte din **Frumoasa** (pe Tazlăul Mare⁷⁸⁵, Bacău), unde este poiana Costelea⁷⁸⁶.

1634, noiembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului căminar Tofan Sechil, după ce se pârâse „cu Ionașco Vălește, feciorul Micului, pentru a treia parte de sat din **Forloești** (sat pe Tazlău, Bacău) și a treia parte de **Ongheni** (sat pe Tazlău, Bacău), unde cade Pârăul Sărat în poiana Tazlăului, și a treia parte din **Poiana cu Păcu-rile** (satul Scorțeni, comuna Scorțeni, Bacău), și a treia parte din păcuri, și a treia parte din dealul Tazlăului, din **Poiana Preluncilor** (Preluci, comuna Agăș, Bacău), și a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (Ruseni, contopit cu Cernu, comuna Poduri, Bacău), și a treia parte din poiana a chiliei și a treia parte pe vârful Tazlăului, în deal la Geamăna, și

⁷⁸² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 96

⁷⁸³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 198

⁷⁸⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 197

⁷⁸⁵ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 104

⁷⁸⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 67, 68

a treia parte din **Frumoasa** (comuna Bal-cani, Bacău), unde este poiana Costovei”⁷⁸⁷.

1900: „**Frumoasa**, sat în județul Neamț, plasa Bistrița, comuna Tazlăul, situat în dreptul km 45 al șoselei Dobreni-Moinești, pe valea pârâului Tazlăul, satul Balcani la sud și Tazlăul la nord. Are o populațiune de 180 familii”⁷⁸⁸.

FRUMOASA

(ținutul Grecenilor, Moldova).

1774, iunie 12: Satul **Frumoasa**, ținutul Grecenii, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁸⁹, **toată suma caselor: 115**. Scădere rufeturi 12: 1 popă, 1 ruptaș, 1 liude (oameni străini) ai mănăstirii Putnei, 4 țigani, 5 văduve.

⁷⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 278, pp. 311, 312

⁷⁸⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 425

⁷⁸⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 213, 214

Rămân birnici 103. / **Birnici:** Gligore Stoian, vornic / Constantin Ghine / Gheorghe Nechita / Vasile Chirigiu / Ilie Mustață / Iordache Cocul / Ion Chiriac / Marin Chiriac / Alicsandru Toderiță / Sandul Tochioi / Necula Boubătrân / Sandul Stănilă / Dobre, sârbul / Dumitru Sava / Ioniță, cojocar / Neculai Pepele / Necula Iordache / Grigori Antohi / Dumitru Iordache / Constantin Perjul / Ion Arsăni / Ștefan Grosul / Iordache Grosul / Prohip Căulat / Vasile Misail / Sandul Călin / Alicsandru, muntean / Grigori Chiriac / Ion Pepele / Gheorghe Pricop / Necula, surugiu / Constantin Săcan / Vasilache Chiosa / Ion Chiosa / Paraschiv Pricop / Opre Ionel / Toader Manăul / Vasile Moisă / Ștefan, olar / Ioniță Chiriac / Ștefan Floca / Toader Floca / Ioniță Șopârlă / Ion, muntean / Chirilă Cucovă / Vasilache Șăitan / Constantin Andoni / Opre Buzne / Vasile Bantăș / Andrei Stărpul / Alicsandru Năstas / Vasile Curalbu / Alicsandru Vinejeli / Dumitraș Ionel / Dămian Sandul / Ștefan Aligoga / Vasile, cojocar / Gheorghe, dogar / Voica, morar / Sandul Dobre / Iordache Zvârlie, rus / Apostul Maldăr / Dumitru Moimic / Stoian Nedelcu / Ion, lăpușnean / Alicsandru Brașău / Gheorghe Venin / Petre Chirvasă / Ion, cojocar / Lepădatu / Vasile Colibă / Marin Nedelcu / Matei, cojocar / Marin, cojocar / Iftodi Andonii / Andronache Nebunu / Ioniță Nebunu / Ilie Nebunu / Ion Colibă / Vasilache, muntean / Ion, muntean / Opre Codrian / Ion Turculeță / Toader Stoica / Toader, bejenariu / Niculai Codrian / Mihălache, văcar / Antohi, văcar / Manole, văcar / Chirica, vițelar / Nedelcu, vițelar / Ion, crâșmar / Andrei, argat / Ioniță Siret / Gheorghii, dascăl / Vasile a Chiriloii / Vasile Robul / Ion Gugiul / Dumitru Paiul / Toader Sârghie / Săvastri a lui Armenie. // **Rufeturi:** Popa Ștefan / Enachi, ruptaș / Lupul, țigan dumisale Ion Canta vistiernic / Sava,

țigan dumisale Ion Canta vistiernic / Ioniță, țigan dumisale
Lupului Costachi / Toader, țigan dumisale Lupului
Costachi / Andrei Opre, liude a mănăstirii Putnei.

FRUMOSU

(lângă Moldovița, Bucovina).

Satul își trage numele de la monahul Teodosie, fiul lui Drăgoi, nepotul Vasutcăi, strănepotul lui Drăgoi Viteazul, egumen al mănăstirii Moldovița și care, în **1534**, cu întăritură domnească în 5 aprilie 1558, moște-nește și această ocină de la mama sa, Vasutca, jupâneasa lui Stanciu aurarul, pe care o dăruiește mănăstirii, în vreme ce sora lui, Odochița, moștenește moșia de lângă Tulova (Vorniceni). Probabil că amândoi copiii lui Drăgoi erau nespūs de frumoși, din moment ce, în memoria locurilor, moșia feciorului se va numi, pentru restul vea-curilor, Frumosu, iar moșia fetei, Frumoasa

1709: Sub stăpânire mănăstirească, primele nume de localnici apar abia în 2 iunie 1709, când Ioan Faraon, Ursache Nuțul, Petre Timul și alți nepoți ai Cojocarului dau zapis egumenului Afanasie și arhimandritului Andrei prin care își împart locurile de la Frumosul, cu runcuri, cu tot, luându-le în seama lor și obligându-se să dea mănăstirii Moldovița adetul lor de 3 lei pe an. Martori ai tranzației au fost Gheorghe Măndrilă, Petre lui Balan, Toader Pășcan și Vasile Pășcan.

În 13 septembrie **1767**, exista, pe valea pârâului Frumosul, un schit, iar sihastrul Nechifor Țeliboc făcuse

curături (despăduriri, „locul curat” din urătură), în vale, lângă curătura lui Pahomie Laza, iar fânațul și imașul astfel obținute (pe imaș avusese și o casă de lemn) le-a vândut, pentru 3 lei, lui Ștefan Checheriță. Martori au fost Vasile Negură, Pahomie Laza și Ion Șuhane din Frumo-sul.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁷⁹⁰, din 1772-1773, înregistrează la Frumosu „25 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, 1 dascăl și 23 birnici, și anume pe: Simion NIGA, Chiruță NIGA, Georgie LIPAN, Ion NIGA, Petrea NIGA, Ion, ungurian, Simion NEGURĂ, Mihăilă, crâșmar, Ion ȘUHANE, Ion, ungurian, Vasile VĂMANU, Vasile HUȚULIAC, Nichita, rus, Lupul CHECHERIȚĂ, Ștefan CHECHERIȚĂ, Mihăilă, rus, Mihăilă NIGA, Dumitru HUȚULIAC, Ivan HUȚULIAC, Matei HUȚULIAC, Măriuța cu holtei, Dochița cu holtei și Măriuța cu holtei. Rufeturile erau: popa Simion și dascălul Luca, rus.

În 1774, satul Frumosul avea 43 familii, iar în 1775, 2 popi și 33 țărani, numărul familiilor sporind la 60 până în 1784.

1843: În 5 februarie 1843, bătrânii satului Frumosul, vornicul Nicolai Cobilenschi, Dumitru Văman, Ifrim Negură, Toader Țăbrian, Vasile a Petre Niga, Grigore Buga și Petre Mandicevschi, dădeau mărturie câmpulungenilor referitoare la vechile lor privilegii „ab antiquo”. În 1843, biserica ortodoxă Nașterea Maicii Domnului din Frumosu, cu 887 enoriași, era slujită de parohul Petru MANDICEVSCHI. Între anii 1863-1870, s-a construit, pe locul vechii bisericețe din lemn, o biserică nouă, prin jertfa materială a lui Vasile CRĂIUȚU din Frumosu și a lui Ciril

⁷⁹⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 259

URSESCU din Fundu Moldovei. În 1876, parohia cu 1.220 enoriași era slujită de parohul Amfilochie BOCA. În 1904, a fost sfințită și biserica Sfântului Dimitrie din Deea, Frumosu fiind centrul comunei bisericești Frumosu, Dragoș și Deea. În 1907, paroh era Dimitrie BRĂILEAN, decorat cu Ordinul „Steaua României”, născut în 1843, preot din 1870, paroh din 1884, cantor fiind, din 1899, Constantin COTLARCIUC, născut în 1874.

Din 1860, funcționa la Frumosu o școală cu 3 clase, în Deea fiind deschisă o școală secundară, cu o clasă, abia în 1899⁷⁹¹.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Câmpulung – **Câmpulung** (Târg cu judecătorie) cu Breaza, Gropana, **Frumoasa** (încă se folosea femininul – n. n.), Fundu Moldovei și Luisenthal, Pojorâta, Rus pe Boul cu Freudenthal și Vatra Moldoviței, Rus Moldovița cu Ciurmârna și Argel, Sadova (Ulma), Valea Putnei, Vama cu Eisenau”⁷⁹².

În 1890, comuna Frumosu avea 1.639 locuitori. Ioan Negură era primar, Emilian Țurcan era paroh, Anatolie Popescul era învățător, iar Pamfil Pojar – cantor bisericesc.

1891: O listă de subscripție pentru zidirea bisericii orientale din Cacica, întocmită, în septembrie 1891, de „Emilian ȚURCAN, paroh în Frumosul”, menționează,

⁷⁹¹ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 50, 1876 p. 60, 1907 p. 64

⁷⁹² *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

printre familiile comunei, pe: Ioan alui Chirilă NIGA, Constantin CREFELEANU, Neculai SCRIPCĂ, Dumitru CHICHIRIȚĂ, Neculai NEGURĂ, Ștefan LAZA, Darie NIGA, Casian ȚEBREANU, Neculai HUȚULEAC, Nastasia MIRONOVICI, Ioan HUȚULEAC, Vasile ȚEBREANU, Irimie ȚEBREANU, Teodor SOLCAN, Ioan HUȚULEAC, Simion BUGA, Doroftei NIGA, Istratie LAZA, Simion CREFELEANU, Samuil NIGA, Andrei NIGA, Teodor NIGA, Ioan SOLCAN, Nichita NIGA, Vasile LAZA, Vartolomei ȘUȚU, Vasile CAILEANU, Nastasia NEMCIUC, Vasile MOLDEȚCHI, Iacob Niga și Iacob CREFELCANU⁷⁹³.

1907: Adunând „cântece populare românești din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner⁷⁹⁴, în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor și de la Domnica a lui Gavril POJAR (47 ani în 1908) din Frumosu.

1908: Pentru fundațiunea jubiliară „Francisc Iosif”, comuna Frumosu a donat 300 coroane, iar firma Druckmann & Sand din Frumosu, 100 coroane⁷⁹⁵.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Frumoasa** (sau **Frumosul**), comună rurală, districtul Câmpulung, așezată la confluența pârâului cu același nume cu Moldovița. Suprafața: 66,62 kmp; populația: 1.639 locuitori români, de religie gr. or., și puțini germani și izraeliți. Se compune: 1). din satul Frumosul propriu-zis, care are, împreună cu târla Fundul Frumosului, 1.106

⁷⁹³ GAZETA BUCOVINEI, Nr. 51/1891, p. 4

⁷⁹⁴ MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

⁷⁹⁵ *Apărarea Națională*, Nr. 18, Anul III, duminică 8 martie stil nou 1908, p. 4

locuitori, și 2). din cătunele atene Dealul-Bradului, Dragoș și După-Luncă. Este străbătută de drumul districtual și de linia ferată locală, Vama – Rușii-Moldoviței, care are aci haltă. Are o școală populară, cu o clasă, și o biserică parohială, cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”. Această comună s-a întemeiat pe teritoriul numit „Braniște”, pendinte de satul Moldovița. La 1534, această localitate a fost făcută danie, de către Petru Rareș, mănăstirii Moldovița, în stăpânirea căreia se găsea și la 1776. Aci se aflau, odată, mine. Are fierăstraie mari, cu o dezvoltată industrie de lemnărie. Populația se ocupă cu exploatarea pădurilor și cu lucrul în fierăstraie, precum și cu prășila de oi. Comuna posedă 97 hectare pământ arabil, 825 hectare fânașuri, 6 hectare grădini, 545 hectare islaz, 159 hectare poieni și 5.000 hectare pădure. Se găsesc 105 cai, 649 vite cornute, 1.500 oi, 400 porci și 115 stupi de albine. **Dealul-Bradului**, cătun, pendinte de comuna rurală Frumosul. Are 4 case și 19 locuitori români gr. or. **Dragoș**, cătun, pendinte de comuna rurală Frumosul. Are 472 locuitori români gr. or., care locuiesc aici, pe timpul verii, prășind vitele lor. Numele său provine, după legendă, de la Dragoș Vodă, care ar fi zidit aci o biserică. Pe locul numit Poiana Mărului, ce depinde de acest cătun, se crede c-ar fi existat, odată, un sat, din care nu se vede azi nici o urmă. **După Luncă**, cătun, pendinte de comuna rurală Frumosul. Are 8 case și 42 locuitori români gr. or.”⁷⁹⁶.

1914-1918: Au făcut sacrificiul de sânge pentru Bucovina „Infanteristul **Dumitru Schipor**, Frumosu, Regimentul 22, rănit”⁷⁹⁷; „Legionarul (voluntar, prea tâ-

⁷⁹⁶ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 98

⁷⁹⁷ *Viața Nouă*, IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915

năr pentru a fi încorporat – n. n.) **Simion Căilean**, Frumosu, Comp. 4, rănit: Legionarul **Roman Niga**, Frumosu, Comp. 4, mort (27-30.12.1915)⁷⁹⁸; „Infanteristul **Vasile Crefeleanu**, Frumosu, Regimentul 22, rănit⁷⁹⁹; „La propunerea doamnei **Panoria Pichon** din **Frumoasa** se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Gheorghe a lui Costan Pichon**. Doamna Panoria Pichon susține că soțul ei, Gheorghe Pichon, a murit în anul 1917”⁸⁰⁰.

1919: „Firm. 29/19/Gen. II 39. În registrul însoțirilor⁸⁰¹, s-au introdus, la 7 august, privitor la însoțirea „Însoțire de păstrare și credit pentru **Rădăuți**”, următoarele schimbări: „În registrul însoțirilor s-au introdus, la 7 August 1919, privitor la „Însoțirea de economie și credit pentru Germanii din **Vama** și **Frumosul**” (Spar- und Darlehenskassenverein für die Deutschen in Vama und Frumosu), următoarele schimbări: membrii în direcțiune Cistof și Titus Kazimirski șterși; membrii în direcțiune Sigmund Knoblauch și Franz Haas introduși”

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morți pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24⁸⁰²: **Trebeanu Nicolae**, caporal, ctg. 1938, cu ultimul domiciliu în comuna **Frumosu**, județul Câmpulung, mort la 3 iulie 1941”.

⁷⁹⁸ *Viață Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

⁷⁹⁹ *Viața Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

⁸⁰⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 30, Cernăuți în 24 Mai nou 1919, pp. 4-6

⁸⁰¹ *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuți, în 30 Septembrie nou, Fascicula 68, pp. 5 și următoarele

⁸⁰² *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943⁸⁰³, următorii învățători și învățătoare: Valachi Dimitrie, comuna **Frumosul**, jud. Câmpulung, media 7,66”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului școlar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947⁸⁰⁴, următorii învățători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Fochi Eusebie**, de la Frumosul, la Bulai, Suceava, post V, interese materi-ale; **Nichitovici Veronica**, de la Frumosu, la Bilca”.

1948: „Tablou de întreprinderile naționalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispozițiunilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, și pentru care urmează să se ia deciziuni în cauză de către Președinția Consiliului de Miniștri: Moara fostă proprietatea a lui Liviu Bălan din comuna Frumosul; Fabrica de cherestea fostă proprietate a lui Liviu Bălan din comuna Frumosul”. „Se înființează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*⁸⁰⁵, Centrala Industrială a Lemnului... Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Liviu Bălan”, cu sediul în Frumosul; „Emanuil Sand”, cu sediul în Dea-Frumosul”.

1949: Sunt numiți **Costin Nicolae**, director la Școala elementară Frumosu, iar **Frunză Mina**, directoare la Școala elementară Frumosu, Dragoșa, pentru învățământul elementar, ciclul I⁸⁰⁶.

⁸⁰³ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

⁸⁰⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

⁸⁰⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

⁸⁰⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

La Frumosu s-au născut publicistul Simeon COBILANSCHI (25 mai 1842) și artizanul în lemn Coriolan ȚEBREAN (2 octombrie 1912).

FRUMUȘELILE

(ținutul Cârligăturii, lângă Podu Iloaiei, Iași)

1774, mai 26: Satul **Frumușelile**, ținutul Cârligăturii, ocolul de Jos, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁰⁷: **Toată suma caselor: 38**. Scădere rufeturi, însă 3: 3 femei sărace. Rămân birnici 35. / **Birnici** (tij ai dumisale): Lupul Vănaga / Georgii Roman / Ion Răul / Toader Bâtcă / Alecsandru Mânăscuță / Gavril Samson / Vasăle Prutian / Tănasă Șchiopol / Miron / Andrei / Simeon Savin / Ioniță, brașovanu / Ion sin (fiu) Tofana / Toader sin Smere / Vasile Țența / Ion Țența / Toader Carpu / Sandul Țența / Constantin / Neculai Corciovă / Georgii,

⁸⁰⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 476, 477

vânătoriu / Ion Spiridon / Iacob sin Spiridon / Lupul,
vânător / Marcu zet (al lui) Smere / Ion, ungurianu /
Simeon, munteanu / Simeon sin Ursul / Ion, nepot lui
Spiridon / Merăuță sin Spiridon / Toader, șelar / Iftimi sin
Spiridon / Gligori Chirica, priș ot Chilișoai / Ioniță, șelariu.
// **Rufeturi:** / Irină, săracă / Ioana, săracă / Acsenie, săracă.

1900: „**Frumușelele**, sat în comuna Popești, plasa
Cârligătura, județul Iași, situat deasupra Dealului Mare,
fiind înconjurat de păduri. Are o populație de 30 familii
sau 120 suflete; o școală, întreținută de comună, înființată
în anul 1881, frecventată de 30 elevi. Satul se află pe moșia
Popești. Numărul vitelor e de 267 capete, din care: 121 vite
mari cornute, 12 cai, 68 oi și 56 râmători”⁸⁰⁸.

FRUMUȘELU

(sat pe Zeletin, comuna Glăvănești, Bacău).

1428, iulie 24: Întărit de Alexandru cel Bun lui
Sinata, „lui și fiilor lui, și fraților lui, lui Toader și lui
Berea, și nepoților lui”, care primesc uric pentru „trei sate,
unul pe Zeletin, unde este casa lui (Sănătești, azi
Glăvănești, Bacău), și, pe Frumușel, unde au fost Dragoș
(Frumușelu, com. Glăvănești, Bacău), și pe Tutova, unde
este cneaz Ciorsac (Ciorsac, pe Tutova, Vaslui)... Iar

⁸⁰⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*,
volumul III, București 1900, p. 426

hotarele acelor trei sate de mai sus scrise să le fie după hotarele cele vechi, pe unde din veci au apucat”⁸⁰⁹.

1774, iunie 26: Satul **Frumușel**, ținutul Tecuciului, ocolul Zeletinului, după recensământul lui Rumeanțev⁸¹⁰, avea **toată suma caselor 43**. Scădere rufeturi 20: 5 slugi, 3 popi, 2 voluntiri, 2 văduve, 1 țigan, 5 nevolnici, 1 vornic, 1 vătăman. Rămân birnici 23. / **Birnici:** Neculai sin (fiu) Mihăilă Țuțanaș / Ion Țuțanaș / Gavril Cojan / Obreją Țuțanaș / Grigoraș Bouroș / Pavăl Chipzuiu / Grigoraș Cipzuiu / Apostol Chipzuiu / Gheorghe Pădure / Simion / Iordache Țuțaneș / Alecsandru Mihăilă / Vasili fiul babii Vasilca / Lazor Gârlian, ce a fost birnic la Tutova / Lupul Țuțaneș, ce a fost scutelnic al dumisale banului Bogdan / Vasile, ciubotar, ce a fost birnic la Vultureni / Vasile Bârdan, ce a fost birnic la Ciorăști / Costantin Țuțaneș / Costantin Pangul / Ion Cojan / Ifrim fiul babii Cambiroai / Arhip, săpunar / Ursul Pinteleiu. // **Rufeturi:** Vasile Bouroș, slugă dumisale slugeroai Mariei Sturzoai / Toader Hălaba, tij (la fel) slugă / Andrei fiul lui Mihăilă, la fel, slugă / Pavăl Țopa, vătav dumisale / Popa Dumitrașcu / Popa Andronachi / Diaconul Ene / Toader Pagul, voluntir / Lazăr, la fel / Vasili, sârbul, sluga dumisale spătarului Conachi / Baba Ilinca Gucioai / Vasile, țigan al mănăstirii Răchitoasei / Antohi, blănar din Bârlad, nevolnic / Isac Cojan, nevolnic / Antohi, nevolnic / Mihăilă Țuțaneș, nevolnic / Baba Chirvasia, văduvă / Ion Stângă, vornic / Vasilachi Șerban, nevolnic / Ion Bouroș, vătăman.

⁸⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 76, p. 111

⁸¹⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 598, 599

1900: „**Frumușelul**, sat din comuna Muncelul, plasa Zeletinul, județul Tecuci, situat pe pâraul Apa Neagră, la o distanță de 2 km și 575 m de reședința comunei. Are o populație de 184 familii sai 734 suflete. Are o școală, care datează din anul 1865, și se frecven-tează de 70 copii (59 băieți și 11 fete). Locuitorii sunt răzeși, și stăpânesc 568 hectare; iar dl Corbitan stăpânește moșia Fundești, în mărime de 114 hectare. Are o biserică, cu hramul Sfinții Voevozi, deservită de 1 preot și 3 cântăreți. Biserica este făcută la 1858 de locuitori, S-a rezidit în 1892, cu speșele locuitorilor”⁸¹¹.

FRUMUȘIȚA

(fostul sat Fântâna Roșie, Frumușești,
în Covurlui, Galați).

1528, mai 18: Întărit de Petru (Rareș) voievod lui Petre, Oane, Toader, Constantin, Ioan și Jurj Munceu, care primesc uric pentru „dreapta ocină ce au avut din ispisoc de la părintele domniei mele Ștefan voievod, cu mică pecete, o **fântână** anume **roșie (Frumușița)** și a patra ot câmpul ocolului, partea din jos (**Băleni**), ot Covurlui, ce ei au plătit părintelui domniei mele Ștefan voievod 70 zloți pentru moartea unui om, anume Neaniul neamiș, ce s-a găsit ucis în acel câmp al ocolului”⁸¹².

⁸¹¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 427

⁸¹² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iași 1927, pp. 136, 137

1628, august 15: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată lui Ionașco și Pavel Roșca de a cerceta pâra răzeșilor Văscan, Boben, Florea și alții din **Tulucești** (în Covurlui, Galați) împotriva marelui armaș Apostol „pentru satul **Vorniceniceni** (în Covurlui, Galați) de la Covurlui, zicând că acel sat nu este ocină dreaptă armașului, ci-l ține fără ispravă și le face împresurătură... Apostol zis-au că este acel sat drept de moșie socrului său, lui Nicoară armașul, și alt nimeni n-a avut nici o treabă cu acel sat... iar tu să strângi pe cești oameni, anume Mihăilă Giuneș, Ion Grămadă din **Șiviță** (în Covurlui, Galați), Toader din **Frumușești** (satul Frumu-șița, în Chigheci, Moldova), Toma tatăl lui Mângâie, Miloș, Nicoară Calo, Dumitru Plătici, Teatiul Boul de **Vlădești** (în Covurlui, Galați), Ion Ghidimon de **Tulu-cești**, Ion de **Piscani** (în Covurlui, Galați), Pavel Roșca și Buculei hânsar de **Țipeni** (satul Sîpeni, în Fălciu, Vaslui), și să socotești cum vei afla mai cu dreptul cu sufletele acestor oameni”⁸¹³.

1774, iunie 5: Satul **Frumușița**, ținutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Ru-meanțev⁸¹⁴. **Ce țin poșta la Foltești**: Dumitru Ciucă / Ion Strătulat / Ion Manole / Ion Buțe / Streșină / Lazăr sin (fiu) Andrei / Andrei, cibotar / Sandul Modruz / Aftenie Parfeni / Chirilă Dragotă / Neculai Parfeni / Gavril Modruz / Ion al Gahii / Tănasii fiul lui Strătulat / Trandafir / Ion Rogojină / Toader Jâglău / Iftemi Ariton / Ion fiul cibotarului / Neculai Ariton / Enachi Parfeni.

⁸¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 395, pp. 542, 543

⁸¹⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 86, 87

1900: „**Frumușița**, comună rurală în județul Covurlui, plasa Prutul, aflătoare în valea și pe malul Prutului, a treia comună în această linie de la Galați și la distanță de 24 km de capitala județului. Se mărginește, la nord, cu Foltești, la est, cu lacul Brateșul, la sud cu Șivița, și la vest, cu teritoriul comunei Pechea. Are 4 cătune: Ijdileni, Frumușița (reședința), Tămăoani și Scântești, cele 3 dintâi în linia dreaptă de sud-nord, iar a patra la vreo 9 km înspre vest de reședința comunală. Populația comunei este de 668 familii sau 2.262 suflete: 1.158 bărbați și 1.104 femei; 1.045 necăsătoriți, 1.077 căsătoriți și 140 văduvi. Sunt 384 contribuabili. Știu carte 90 persoane. Locuitorii din toate cătunele acestei comune sunt foști clăcași, împrăștiți la 1864... Numărul vitelor este de 5.344 capete, din care; 1.450 boi, 765 vaci, 87 cai, 125 iepe, 270 capre și 2.439 oi; sunt: 8 buhai (tauri), 14 armăsari, 156 berbeci și 20 țapi. În Frumușița sunt: 14 cârciumi; 2 mori cu aburi; 3 batoze de treierat și 3 de bătut porumb, 331 pluguri, din care 116 de fier. Biserici sunt 3; Sf. Gheorghe, în Scântești; Sf. Împărați, în Frumușița, și Prea Cuvioasa Paraschiva, în Tămăoani, câteștrele având pământ rural. Cătunele Ijdileni și Frumușița formează o parohie, cu catedrala Sf. Împărați, deservită de un preot, un diacon și 4 cântăreți, iar cătunul Scântești, împreună cu cătunul Fântânele (comuna Foltești), formează o parohie deosebită, cu numele Scântești, cu catedrala Sf. Gheorghe, deservită de un preot, un diacon și 4 cântăreți. Sunt 3 școli: una de băieți și alta de fete, în Frumușița, a treia în Scântești. Numărul elevilor înscriși în aceste școli, în anul 1889. era de 61 băieți și 16 fete, din care au urmat regulat 46 băieți și 8 fete. Calea județeană Galați-Baba-Draga străbate această comună, pe o întindere de 12 km,

trecând chiar prin satele Ijdileni și Frumușița. Pe aci trece și linia ferată Galați-Bârlad, / **Frumușița**, sat principal și reședința comunei cu același nume, are 231 familii sau 916 suflete; o biserică; 2 școli”⁸¹⁵.

FRUNTEȘĂNI

(lângă Bârlad, Vaslui).

1667, iunie 9: Întărit de Ilieș Alexandru voievod comisului Ștefan Cercez, care „a cerut de la noi hotarnic, să-i aleagă și să-i stâlpească hotarul satului său **Frunteșanilor** dinspre **hotarul târgului Bârladului**”. Hotarnicul Bejan Gheoca, și martorii Gavril preot Domnesc și preotul Chiriac din Bârlad, Mihai, Proca, Toma starostele și Necoară căpitanul de Covurlui „au ales acele hotare și le-au stâlpit cum a fost pe dreptate: mers-au doi oameni bătrâni cu brazda în cap pe unde a ținut Roșca cel bătrân hotarul Frunteșanilor și precum scrie zapisul cel de danie de la Duca voievod... Hotarul se începe întâi danie dinspre hotarul târgului Bârladului, și dinspre hotarul Frunteșanilor, din valea Trestienii, până în hotarul Cetă-

⁸¹⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 427-428

țuii, de la podul lui Clefaș în jos pe Trestiana, până în hotarul Cetășuei, unde este o movilă, și lângă movilă o vâlcea, ce se cheamă Dumbrăvița; și din vâlcea la deal, peste drumul ce merge la târgul Bârladului, în sus spre Odăile Vinteștilor, pe lângă odăile lor dinspre răsărit, și în sus, până în hotarul Popenilor, până în obârșia Vârlezului, unde este un păr, din jos de drumul Fălciului; și de acolo în jos iarăși spre Odăile Vinteștilor, și în jos pe muchea dealului, în zarea dealului dinspre răsărit; și de acolo la vale, în Valea Balumireștilor, și trece peste vale pe din jos de un iaz bătrân, ce a fost acolo, și ia la deal până într-un păr; și de acolo, cu semne prin copaci, pe la capetele unor pământuri ce vin dinspre Odăile Vinteștilor în sus și în jos; și de acolo la deal, până unde s-au pus semne; și de acolo iarăși spre vale, pe deasupra Brehnei, mai la vale de zarea dealului, spre matca Brehnei, până iar la podul lui Clefaș; iar de acolo în sus se începe hotarul Frunteșănilor”⁸¹⁶ (și în *Uricarul*⁸¹⁷).

1685, august 20: Întărit de Constantin voievod agăi Lupașco Bogdan, feciorul fostului comis Gheorghiiță, care arată zapise de mărturie „de la Ion, Ilie și Nedelcu din **Denisăști**, scriind cum Varvara, fata Stancăi, a vândut toată partea sa, un bătrân din Dănișani lui Vasile Dămian, drept 80 taleri de argint, iar Vasile a vândut comisului Gheorghe Bogdan... / de la Ion Udre, Grigore a Ursoaei, Tofan Răpede, Vasile fratele lui Tofan și Grăjdeanu din **Glăvănești**, scriind cum Simeon, feciorul Dobrii de Glăvănești a vândut a sa dreaptă ocină și moșie, un vad de moară în apa Zeletinului, vadul de jos, lui Ion Rusăi din

⁸¹⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, II, Bârlad 1912, doc. 3, pp. 7, 8

⁸¹⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 278, 279

Putredeni, iar Ion Rusă l-a vândut lui Gheorgiță Bogdan comisul, drept 60 taleri bătuți... / de la Toader Paladi, Toader și Ion Bujoranul, Constantin și Pavăl Bâtcă din **Greci** și Simeon din **Hulpășești**, scriind cum Mereuță cu feciorii săi au vândut partea socru-său Gavril și a soacră-si Ioana din satul **Ibănești**, din bătrânul Putnenilor, ce este în ținutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 de taleri... / de la Ianachi vistiernic, Constandin jicnicer, Negre stolnic, Roșca și Vetriș vornici de poartă, scriind că Ioana Căzăceasa, cu feciorii ei Ion și Gavril, au vândut partea din **Hulpășeni** și din **Ibănești**, ce sunt pe Smila, în ținutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 40 galbeni... / de la aceeași boieri, scriind cum Ionașco, feciorul lui Ionașco din **Negrești** a vândut ale sale drepte ocini și moșii din satl **Hulpășești** și din **Ibănești** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 20 taleri de argint... / de la Crăciun, Porhirie și Necula din **Floreni**, Strătulat din **Pătrășcani**, Postolache și Simion din **Bi-cani**, scriind cum Toader, feciorul lui Iftodi din Hulpă-șeni a dăruit ale sale drepte părți din **Hulpășeni** și din **Ibănești** lui Gheorghe Bogdan comis ... / de la Neculai, feciorul lui Frim din **Zmeeni**, Ionașco Șălarul de **Suseni**, Stratul de **Băcani**, Pavăl fecior lui Bâtcă și popa Buguța de **Portărești**, scriind cum frații Constantin Șoitul și Dumitrașco au vândut a treia parte dintr-un bătrân din satul **Ibănești** și din **Hulpășeni** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 90 taleri de argint... / de la Racleș vătavul de **Stolniceni**, Toader Bujoranu și Grădescul pitar, scriind cum Neculai, feciorul lui Zavantie de **Ivănești**, a vândut partea câtă i se va alege după mamă-sa Nastasia, fata lui Hilimon, din satul **Ibănești**, din bătrânul Hilimoneștilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint... / de la Toader

Paladi stolnicul, Gavril și Ciochină – vornici de Bârlad, Constantin Isar, Echim călugărul de **Portă-rești**, popa Andrei din **Băcani**, Neculai și Buciumaș de **Zmeeni** și Toader Bujoranu de **Frunțișăști**, scriind cum Stratul, feciorul Irimiei Sărăcuțul de **Băcani**, a vândut părțile de moșie ale lui Vasile Cheptănariul de la **Ibănești** și de la **Hulpășeni**, din bătrânul Putnenilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint... / de la Simion medelnicerul, Liciul, Ion Nuțul, Alexandru și Ion Măciucă de **Polocinești**, scriind cum a vândut Ion Giudele de Polocinești a sa parte de sat din **Ibănești**; și cu femeia sa și-a vândut partea lor de ocină din **Șărbănești**, cât se va alege; și Tudor din Poloceni a vândut partea lor din Șărbănești lui Șandru, iar Șandru a vândut lui Gheorghe Bogdan comis, drept 100 taleri de argint... / de la Dumitrașco Călin, șoltuzul, cu 12 pârgari din târgul **Bârladului**, și Crăste Gavrița și popa Gavril tot de acolo, scriind cum Gavril, feciorul lui Vasile, fratele lui Tămâie, nepot lui Căpățână, a dăruit a sa dreaptă ocină de la **Polo-ceni**, ce este de la părinții săi și altă parte. Ce-i este cumpărătură de la Neagul, lui Gheorghe Bogdan comis ... / de la Zota, Toader Grădescul și popa Costachi, scriind cum Țigan de **Huși** a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Belcești** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint”⁸¹⁸.

1763, noiembrie 26: Porunca dată de Grigore Ioan voievod ispravnicilor de Tutova, Constantin Sturza și Enachi fost mare sulger, după ce „au dat jalubă Gheorghe Buta și Vasile Zălui din **Miclești** ot Fâlcu asupra lui Constantin Bujoranul mazil din **Simila** de la ținutul Tutovei, zicând că, mai în anii trecuți, fiind ei trăitori la

⁸¹⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 76, pp. 123-128

ținutul Covurluiului și fiind toate scrisorile de moșie la mâna lor, a mers Constantin Bujoranul și a cerșut la dâșii uricul care este făcut pentru toate moșiile, fiindcă și el este răzeș cu jeluitorii în unele moșii, zicând că vrea să-și dezbată părțile lui, pe unde are, apoi îl va da iar la mâna jeluitorilor, și ei, fiind oameni săraci, n-au putut să meargă cu uricul și l-au dat... și Bujoranul nu-l mai dă și intră în stăpânirea moșiilor în care el nu are treabă, fiind uricul la dânsul, și ziseră că le-a vândut o moșie din acest ținut, anume **Frunțișanii** pe Horaița... / Voi să aduceți și pe acel Constantin Bujoranul de față, să cercetați pricina și de se va dovedi că este uricul drept al jeluitorilor, și-l ține el numai în tăria lui, să-l luați de la dânsul și să-l dați la mâna jeluitorilor, cum pentru numita moșie, ce a vândut-o el, de se va dovedi că este dreaptă a jeluitorilor și el a vândut-o rău și fără cale, iarăși să o dați la stăpânirea jeluitorilor”⁸¹⁹.

1900: „**Frunțișeni**, sat în județul Tutova, plasa Târgul, spre est de Bârlad. Are o populație de 521 locuitori, din care 44 știu carte și locuind în 68 case. Formează o comună (comuna Frunțișeni), cu cătunele: Dealul-Mare și Grăjdeni. În toată comuna sunt 1.173 locuitori (din care 134 știu carte); 192 contribuabili; locuiesc în 240 case. Cultura viei se face pe o suprafață de 85,50 hectare (din care 11,50 nelucrătoare). Se fabrică mult olăria ordinară. Comerțul se face de 16 persoane, în 16 stabilimente comerciale, din care 9 cârciumi. Are o școală primară de băieți; 4 biserici”⁸²⁰.

⁸¹⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 282-284

⁸²⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 429

FRUNTEȘTI

(pe Siret, ținutul Roman, Iași).

1632, mai 25: Porunca lui Alexandru Iliăș voievod, dată ușarului Vasile, să meargă cerceteze pricina visternicelului Patrichi și a răzeșilor săi cu „Vasile din **Fruntești**”, zicând Patrichi „că au ocină împreună în câteva locuri. Deci el s-a sculat de-a vândut o ocină din **Buțcăteni**, cât au chibzuit că este partea lor din tot satul. Deci s-au mai pârât în zilele lui Moise vodă și l-au rămas Patrichi cu răzeșii săi pe Vasile de Fruntești și i-au fost dat zi să iasă din sat, să se ducă în vânzare. Iar el până acum n-a ieșit... iar tu să-i zici acelui Vasile să iasă din sat, să meargă la vânzare”⁸²¹.

1774, iunie 26: Satul **Fruntești**, ce au fost scutelnicii spătarului Conachi, ținutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanțev⁸²², avea **toată suma caselor 32**. Scădere rufeturi 12: 1 mazil, 2 popi și diaconi, 2 văduve, 4 nevolnici, 1 vornic, 1 vătăman, 1 flăcău cu capul. Rămân birnici 20. / **Birnici**: Chiriac Oprișan / Cozma Oprișan / Dumitrașcu / Maței Ciuca / Macsân, rusul / Ursul, rusul / Costantin, rusul / Pavăl Necula / Mihai sin (fiu) Andrei / Ion Borgul / Andrei Borgul / Amvrosii Borgul / Neculai Cârnecki / Stanciul, cojocar / Dumitrașcu, croitor / Antohii Bâtcă / Dumitrașcu Bâtcă / Chiriac Spoială / Pătrașcu Tinchil / Strătulat

⁸²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 82, p. 88

⁸²² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 589, 590

Chebac. // **Rufeturi:** Constantin, vătav, mazil / Popa Ioniță / Lupu, diacon / Catrina, diaconiță, văduvă / Antonia, babă / Sandul, șchiopul, nevolnic / Vasili Ionati, șchiop, nevolnic / Andronic Ciuntul, nevolnic / Ariton, rus, vornic / Grigori Bărguiu, vătăman / Ion, nevolnic / Eni, flăcău cu capul.

1900: „**Fruntești**, sat în județul Bacău, plasa Siretul de sus, comuna Filipeni, așezat la confluența pârlului Sălașul Roșu cu Dunavățul, la o depărtare de 5.100 m de cătunul Lunca. Satul este foarte vechi. Locuitorii posedă acte scrise, în limba slavonă, cu date de la 1600. În Condica Liuzilor, se găsește cu numele Fruntești-Răzășești. Are o biserică, cu hramul Cuvioasa Paraschiva, clădită de răzeșii moșneni pe la 1851. Sunt 216 familii sau 821 suflete. Vite sunt: 51 cai, 304 vite cornute, 234 porci și 11 capre”⁸²³.

FRUNZEȘTI

(Bețești, în Frunzeni, comuna Costișa, Neamț).

1623, aprilie 3: „Adică eu, Cămărzan din Câmpul lui Dragoș, din sat din Redit (comună, Neamț), mărturisesc cum au venit la mine Vasilie Bantăș cu cinstita cartea mării sale lui vodă, ca să merg să-i aleg un loc de prisacă în hotarul Grozeștilor (sat înglobat în Redit, comuna Redit, Neamț). Deci, eu m-am sculat de am strâns bătrânii

⁸²³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 428

Grozeștilor și a Căndeștilor (comună, Neamț) și din Bețești (în Frunzeni, comuna Costișa, Neamț), anume: Salom vătavul, și Zahariia de acolo, și Nechita cel bătrân de Grozești, și Toader Blidarul de acolo, și Mihăilă Năsoescul tij, și Sanson cel bătrân ot tam, și Drăguțul ot tam, și Mihăilă Talambută de Bețești și Gligorcea ot tam. Deci noi i-am căutat și i-am ales un loc de prisacă în codru mereu între vădureale, să-și taie prinprejurul prisăcii. / Și-ntr-acea bună tocmeală ne-am tâmplat și noi, oameni din ținutul Neamțului, anume: Gheorghie sulgeriul, și Ionașco Bucelescul, și Iurașco de Porcești (azi Moldoveni, Neamț) și Pătrașco cel bătrân den Bierăști (Neamț). Și, mai mare credință, ne-am pus peceteile”⁸²⁴.

FUNDEANU

(prin partea sa de sat numită Motoșești,
comuna Drăgușeni, Galați).

Menționat, în **15 iulie 1448**, de Roman voievod, când întărește proprietățile fraților Cernat Ploscar și Șteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăești, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloți, amândouă părțile, și, pe aceeași parte, între Motoșești și între Vitezești, un loc de pustie să întemeieze sat, și, mai jos de Vitezești, la fântână, un loc din pustie să facă

⁸²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 47, pp. 67, 68

sat, și Zmulți, pe Suholui, și, mai jos, unde este jude Uliu, anume Milești, și seliștea Dăbeștilor, și Cernătești, la obârșiile Gerului, și, mai jos, Gorunești, și, între Milești și între Frățilești, un loc din pustie, și seliștea Frățileștilor, și, la obârșia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, și, în dreptul Cojoeștilor, unde a fost prisaca lui Roșca, și Găunoasa, de la obârșie până la gură, și seliștea lui Lațco Furul, pe Suholui, și seliștea Comăneștilor, la gura Cneajei, și seliștea lui Mănea, pe Covurlui, și seliștea Șcheilor, și, mai jos, seliștea lui Fâlfoi, și a lui Radul, și a lui Radici, unde este jude Dragoș, și iezarul Covurluiului cu gârla, și unde a fost Cudrea, și, pe Prut, Fărești, și gârla Flămîndzilor, și jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-și facă casă, și jumătate din pădure, și jumătate din șteze, și din pești și din tot venitul, și pe apă și pe uscat, să le fie jumătate, și pe aceeași parte a iazului să-și facă dârstă, și de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile toată această vamă, și pe apă și pe uscat, și seliștea Folteștilor, și seliștea lui Berevoi, pe Ialan, și fântâna lui Balea, pe Suholui, și fântâna lui Cucu și, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan și Nasoe, amândouă părțile, și mănăs-tirea, și, pe Bârlad, Blajari, și Merești, și mănăstirea la gura Bârlăjiței, unde este Agapie, și Liești, și Gârlești, și Tălăbești, ocina lor, unde au fost Voico și Șteful și Micu, cu toată gârla de la Bârlad, și Toncești, cu gârla, și gârla Brateșului cu satul și seliștea lui Duma, pe Călmățui”⁸²⁵. Hotarele, din veac.

1463, aprilie 15: Întărit de Ștefan voievod lui Șteful Cernat, care cumpăraseră cu 75 de zloți tătărești, de la Herman, nepotul de frate al lui Oțel, danie de la Oțel, și de

⁸²⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 280, pp. 397-399

la fiica sa Macrina, „**satul Motișești, la obârșia Corodului, mai sus de Curtea lui Cernat**, și Seliștea lui Tatul, de la obârșia Corodului, în același hotar, și o poiană de la deal, care este în dumbrava de la Deo-cheați”⁸²⁶. Hotarele, din veac.

1468, septembrie 24: Întărit de Ștefan voievod lui Șteful Cernătescul, care primește uric pentru „ocina lor dreaptă, satele anume: **Cernătești, unde îi este casa, pe Corod**, pe care l-a cumpărat de la Stan Pâtcău pentru șaptezeci de zloți, și, aproape de acesta, mai sus, satul anume Motișeștii, și, mai sus, la obârșia Corodului, seliștea lui Tatul, și, deasupra, poiana de la Deochiați, pe care le-a cumpărat de la Herman, din uricul lui Oțel, pe care l-a dat Oțel nepotului său, Herman, iar pan Herman a vândut aceste sate și poiana pentru șaptezeci și cinci de zloți, și la obârșia Bârzotei, la Fântâna Călugărului, la horodiște, și, pe Bogdana, unde este casa lui, unde a fost Petru Delțag, și cu moară și cu toate hotarele sale cele vechi, și la obârșia Smilei, o moară, unde a fost moara lui Petru Delțag, la Bucoveni, între morile lui Vulpaș și a lui Giurgiu Pleșan și între moara lui Șteful și moara Pleșa-nului, să-și facă pan Șteful moară, și loc din pustie pe Smila, și, pe Suceava, Rușciori, și jumătate din Răoseni, și, pe Suceava, loc să-și facă moară, și, mai sus de acesta, cutul Huețenilor, anume Ungurașii, și, în jos pe Suceava, seliștea unde a fost tătarul Petir și poiana, și jumătate din iezerul Covurlui și jumătate din gârlă, și satul de lângă morile de la Prut, unde a fost Fara și, pe Covurlui, satul anume Rădicești, și, mai sus,

⁸²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 115, pp. 165, 166

unde a fost satul bulgăresc, și, la obârșia Gerului, seliștea anume Cernăteștii”⁸²⁷. Hotarul, din veac.

1900: „**Fundeanul**, sat pe pârâul Cetățuia, în partea de sud a județului Tutova, plasa Corod. Are 516 locuitori, din care 58 știu carte, și 121 case. Formează o comună (comuna Fundeanul) cu cătunul Nicopole. În comună sunt 625 locuitori, din care 62 știu carte, 125 contribuabili; 151 case. Pe teritoriul satului sunt 26 hectare vii. Comerțul se face de 9 persoane, în 9 stabili-mente comerciale, din care 3 cârciumi. Are o școală primară de băieți și o biserică”⁸²⁸.

FUNDENI

(lângă Tecuci, comuna Fundeni, Galați).

1495, ianuarie 11: Întărit de Ștefan voievod lui Stan Mieriul, care primește uric pentru, „jumătate de se-liște la Bârlad, anume Fundianii, partea de sus”⁸²⁹.

1495, ianuarie 12: Întărit de Ștefan voievod fraților Fete, Văsiiu și Tatul, care primesc uric pentru, „jumătate din seliștea pe Bârlad, anume Fundenii, partea de jos”⁸³⁰. Hotarul, din veac.

⁸²⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 154, pp. 225, 226

⁸²⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 436

⁸²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 155, pp. 288, 289

⁸³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 162, pp. 299, 300

1774, iunie: Satul **Fundenii de Jos**, ținutul Tecuciului, ocolul Privalului, după recensământul lui Ru-meanțev⁸³¹, avea **toată suma caselor 72**. Scădere rufeturi 4: 1 vornic, 1 vătăman, 1 popă, 1 slugă. Răman birnici 68. / **Birnici:** Mantia / Ion Dorogan / Vasile Drăghici / Marin Arbănaș / Zaharia Popoiul / Andreiu Ochincă / Lupul Ochincă / Stoica Ochincă / Vlad sin (fiu) Ochincă / Chiriac Ciorâță / Costandin Laza / Stahii, olar / Simion Dobrotă / Vasile sin (fiu) Toderășcu / Vasile, croitoriul / Constandin Hamza / Vasile, olar / Gheorghiță Leleca / Pană Ciocheșă / Gavril Ciorâță / Postolachi sin Costandin / Gheorghi Ciolan / Neculaiu Gheleman / Andreiu Hilohii / Ion Tălabă / Enachi Tălabă / Mihălachi Coceiu / Grigorii Potruș / Dumitru Negrul / Negoită Ispas / Radul Chetrosul / Grigori brat (frate) lui / Costandin / Simion / Radul Frățița, ce a fost scutelnicul lui Manolachi Costandachi / Sava / Gheorghi Burcă / Costandin, cioban / Vlad, văduvoiul / Anghel sin (fiu) Lupul, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Conachi / Gheorghi Frățița, tij (la fel) / Ion Putineu, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Conachiv / Lazor, tij / Tudor Hahoe, tij / Ilii / Stanciul / Toma / Negoită / Dinul / Radu, muntean / Stan, muntean / Alecsa, muntean / Ivan, muntean / Tudor, muntean / Mile / Dumitru / In (alt) Dumitru, muntean / Petru / Radul / Vlad, muntean / Ioniță Țăgănaș / Mihalcia, muntean / Dumitru Bontocu / Gheorghiță / Gheorghi / Irimia / Bucur. // **Rufeturi:** Popa Ioniță / Ivan, vornic / Gheuca, vătăman / Sandul, vătav al dumisale spătarului Conachi.

1774, iunie 26: Satul **Fundenii de Sus**, ținutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Ru-

⁸³¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 538, 539

meantev⁸³², avea **toată suma caselor 190**. Scădere rufeturi 21: 2 vătămani, 8 nevolnici, 4 văduve, 2 popi, 5 slugi. Rămân birnici 169. / **Birnici:** Mihalcia Gagiul / Stan sin (fiu) Gagiul / Șerban Hara / Uncheș Sava / Dumitru Borșu / Opre Zaharia / Șerban sin Zaharia / Gheorghii brat (frate) Șerban (Hara) / Ștefan Ciocoiul / Badiul sin Cinpoca / Sandul Putineiu / Radul Cinpoca / Costantin Calmare / Mania sin Iorgăi, holtei cu mamă / Bogdan sin Niagul / Sandul brat (frate) Gheorghii / Ion, harabagiu / Dobre sin Mușat / Radu Corpatici / Vasili a babei Andrieni / Uncheș Scărlat / Gheorghii sin Pricopii / Ilii brat lui / Pricopii sin Iorgăi / Ioniță Boțul / Dumitrașcu Boțul / Vasile, mocan / Nițul sin Miloș, croitor / Stoian zet (ginere) lui Smochină / Dragomir cumnat lui Scărlat / Ion Mertic / Nechifor / Sava Săcară / Toader brat lui / Dumitrașcu Gățul / Stoica sin lui / Tudor cumnat lui Scărlat / Uncheș Gheorghii frate lui / Sima fiu lui Uncheș Tudor / Lupul, bejenar / Radul, bejenar / Dumitru, bejenar / Duminică fiu lui Bordar / Vlad al lui Iorgulesii / Lupul, văcar / Moiseiu, văcar / Necula / Ion Brehoiu / Ilii Brehoiu / Niculai, blănar / Radu fiu lui Sava / Stoica fiu lui Radu / Scărlat, muntean / Ivan fiu lui Ilii / Ilii fiu lui muntean / Ștefan / Lupul Crâstei / Ivan / Pană fiu lui Vlasii / Dumitrașcu fiu lui Găreluiță / Ion fiu lui Rola / Niagul fiu lui Scărlat / Dumitru frate lui Bogdan / Scărlat fiu lui Ilii / Negoită Radu / Radu Gaciul / Voicu fiul lui / Costantin, cârciumar / Stan fiu lui Tănasă / Ivan Nechifor / Radu cumnat lui / Necula cumnat lui Negoită / Ioniță Biserică / Constantin, pâslar / Dumitrachi / Ion, pâslar / Radu Clipa / Vasili Făinără / Marin Carabule / Nucula Odăiaș / Grigori cumnat lui / Antohi cumnat lui

⁸³² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 567, 568

Negoită / Ion a babii Ștefanii / Apostol Bocănețu / Iftimii
 Bocănețu / Stan Bocănețu / Ursul frate lui Chiriac / Chiriac
 / Ioniță Diacul / Ion Diacul / Diacul cel Bătrân / Grigoraș
 Roibul / Niță, ficior cu mamă / Ion Roibul / Dănăilă cumnat
 lui Voicu / Voicu al lui Tudor / Tănăsii Crâstian / Ene
 Bălănuță / Gheorghiță Țăganu / Gheorghi, sârbul / Enachi,
 sârbul / Neculai Calacaz / Toader Căra / Sandul fiu Cării /
 Ioniță Cula / Tănăsii Bulaiu / Ioniță Săracu / Zanfîr sin
 Hrizii / Uncheș Hriza / Gheorghiță Harapcia / Tănăsii
 Badiul / Badiul / Petria Harapcia / Mutul fiu lui Boer /
 Gheorghiță al babii Mihaicăi / Mania Antohi / Ion al babii
 Tudorii / Nan fiu vițălarului / Ion Săracul / Drăgan /
 Stanciul cumnat lui / Sandul Șorcar / Tănăsă Necoară /
 Gheorghiță cel mic / Gheorghiță a Pârului / Costandin,
 giugănar / Ghiurme, brăilean / Tofan cumnat lui Tudor /
 Stoica, bejenar / Apostol, bejenar / Toader cumnat lui
 Tofan / Niagul, harabagiu, văduvoi / Ștefan Brodian /
 Postolachi Laza / Dumitru Covrig / Hriza al Buculesii /
 Uncheș Ion Nămolos / Dumitrașcu fiu lui / Gheorghiță
 Parămoale / Ioniță fiu lui Sofronii / Costantin Cucuța /
 Mihaiu Săracul / Enachi Tudoran / Apostol, ciubotar / Ion,
 tăbăcar / Bolan brat lui Ion / Toader, vițălar / Tudoran al
 lui Negoită, săponar / Sămion Parămoale / Ștefan,
 cârciumar / Iordachi nepot lui Tudorașcu / Vasilachi
 cumnat lui Ion, tăbăcar / Costantin, bejenar / Neculai al lui
 Antohii / Ilii cumnat harabagiului / Alicesandru al Șendrii,
 ce a fost scutelnic al dumisale bănesii Dumitrăchioai /
 Grigoraș sin Covrig / Todirașcu a Buzatului / Dumitrachi
 fiu lui Ion Nămolos / Ivașcu, cârciumar, ce a fost scutelnic
 dumisale spătarului Conachi / Eni Săcul, la fel / Năstasii,
 morar, la fel / Ioniță, podar, la fel / Toderășcu, la fel / Ion,
 chelar, văduvoi, la fel / Pavăl, chelar, la fel / Ștefan al lui

Pavăl, la fel / Ilii, bejenar. // **Rufeturi:** Ștefan socru lui Postolachi, nevolnic / Maria Albuliasă, văduvă / Tudorache, vătăman / Ion cumnat lui Mihaiu, nevolnic / Vasilii Covrig, vătaf al dumisale spătarului Conachi / Popa Meleca / Hriza Uncheș, nevolnic / Dragomir fiu lui Udria, nevolnic / Dragomir al babii Andrienii, nevolnic / Miloș, croitor, nevolnic / Stana, văduvă / Frățilă, vătăman / Uncheș Stanciul, nevolnic / Chirica, văduvă / Niaga, văduvă / Stanciul, sluga dumisale Manolachi Conachi / Dumitrașcu, croitor al dumisale spătarului Conachi / Ștefan Jilțu, la fel / Ion Jilțu, la fel / Popa Costantin / Istrati Busuioc, nevolnic.

1774, iunie 26: Satul **Slobozia Nouă**, al căpitanului Ilii ot Târgul Tecuciului, ținutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Rumeanțev⁸³³, avea **toată suma caselor 56**. Scădere rufeturi 15: 1 vornic, 1 vătăman, 1 popă, 6 nevolnici, 3 slugi, 1 țigan, 1 lumânărar, 1 străin. Rămân birnici 41. / **Birnici:** Ion Popoiul / Răzmeriță / Vasilii Baltă / Andrei sin (fiu) Dumitru / Toader zet (ginere) lui Dumitru / Ștefan al lui Tudorachi / Grigori Ciopaga / Gheuca, rotar / Căzan, rotar / Grigorii, muntean / Ion, muntean / Radu Anton / Stănică / Mutul / Negoită fiu lui Stănică / Gheorghi Pană / Enachi, rotar / Constantin fiu lui Meleca / Ion Hârlău / Moise Hârlău / Ghenia Vezurian / Badiul frate lui Tudori, văcar / Oanca, muntean / Eni / Costantin Vezurian / Lupul fiul lui Petria, rus / Radu Mircia / Vasili, holtei cu mamă / Neculai, holtei cu mamă / Costantin, holtei cu mamă / Gheorghi Hârlău, holtei cu mamă / Voicul Gagiul, holtei cu mamă / Stan, vier al dumisale spătarului Ioniță Canta / Necula Crivăț /

⁸³³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 568, 569

Costantin Belivacă / Anastasii, holtei cu mamă / Măteiu, muntean / Stănilă, merticar / Niagu Jămalțu / Vasili Bran, rus. // **Rufeturi:** Iftemii Modruz, vornic / Lupul Băjan, vătăman / Popa Pătrașcu / Uncheș Dumitru, nevolnic / Neculaiu Hârlău, nevolnic / Uncheș Dragomir, nevolnic / Stoica, muntean, nevolnic / Uncheș Tudorache, nevolnic / Ion, ungurian, străin / Costantin, bucătar, sluga dumisale căpitanului Ilii / Tudorache, holtei cu mamă, lumânărar isprăvnicesc / Tudor, țigan, herar / Toader, păcurar, sluga căpitanului Ilii / Dumitru, cumnat lui Toader păcurar, la fel / Toader, văcar, nevolnic.

1900: „**Fundeni**, comună rurală în plasa Bârlad, județul Tecuci, compusă din 3 cătune: Fundeni, Hanul Conachi și Lungociul. Situată pe partea stângă a Siretului, la o distanță de 46 km de capitala județului și la 26 km de reședința plășii. Are o populație de 1.255 suflete, din care 309 bărbați, 329 femei, 350 băieți și 276 fete, care locuiesc în 309 case. Sunt 302 contribuabili. În comună se află o școală, care datează din anul 1866. Se frecventează de 35 copii, din numărul de 160 copii (93 băieți și 67 fete) în vârstă de școală. Sunt două biserici: una în Fundeni și alta în Lugoci, deservite de 1 preot cu 3 cântăreți. Locuitorii posedă: 200 pluguri de fier, 5 mașini de secerat, 2 de semănat, 2 de treierat, 4 de vânturat și 1 de bătut porumb. Vite sunt: 621 boi, 349 vaci, 7 tauri, 73 cai, 95 iepe, 3 armăsari, 855 oi, 22 capre și 4 asini. Suprafața întregii comune este de 6.651 hectare, din care: 255 hectare 63 ari vatra satului; 1.109 hectare 68 ari, aparținând locuitorilor din Fundeni și Lungoci; iar 5.542 hectare 73 ari, proprietatea dlor Gheorghiade și Verone. În comună se

găsesc: 5 de făcut rachiu; o moară de foc; 2 stâne. Comerțul se face de 9 cârciumari”⁸³⁴.

FUNDENI

(comuna Secuieni, Bacău).

1639, iunie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod fraților Macsin Băhnașul și Vasile, nepoții lui Săcuianul, în baza unui zapis de la Pentelei și Toma din **Piticieni** (Chiticieni, comuna Secuieni, Bacău), Alexa din **Săcuiani** (comuna Secuieni, Bacău), Banul, Gligorie fiul popii din **Fundeni** (comuna Secuieni, Bacău), Toderiță din **Mușețești** (comuna Săucești, Bacău), Istratie Țăul, Dumitru Borăș și Marco Feșchia din **Prăjești** (comuna Traian, Bacău), în care mărturiseau „că a venit înaintea lor Mariica, fiica lui Toader, nepoata lui Săcuianul, și a vândut partea bunicului ei Săcuianul și a tatălui Toader, fiul lui Săcuianul... unchiului său Macsin Băhnașul și fratelui său Vasile, pentru 65 de lei bătuți”⁸³⁵.

1774, iunie 26: Satul **Fundenii**, sat răzășesc, ținutul Romanului, ocolul de Jos, după recensământul lui Rumeanțev⁸³⁶, avea **toată suma caselor 10**. Scădere rufeturi 8: 2 popi, 2 ruțași, 3 armași, 1 copil în casă.

⁸³⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 437

⁸³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 142, pp. 156, 157

⁸³⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 269

Rămân birnici 2. / **Birnici:** Vasile Epure / Ștefan Porcescul. // Rufeturile: Gavril Condorat, ruptaș / Toader sin (fiu) lui Ion Bălăuță, ruptaș / Popa Gheorghe Ban / Popa Ioniță Ban / Neculai Rătundul, armaș / Ioniță Putină, armaș / Ioniță Călroiu, armaș / Apostol Pârle, copil în casă.

1900: „**Fundeni**, sat în județul Bacău, plasa Siretul de sus, comuna Berbenceni, situat pe dealul Dum-bravatul. Are o biserică, fondată de preotul Banul și de locuitori, la 1830, cu un preot și un cântăreț. Sunt 2 cărciumi. E populată cu 84 familii sau 337 suflete. Vite sunt: 32 cai, 244 vite cornte, 44 porci și 2 capre”⁸³⁷.

FUNDEȘTI

(lângă Lițca, înglobat în Doljești, Neamț).

1484, mai 13: Întărit de Ștefan voievod lui Dragoș, ginerele lui Severin, care primește uric pentru „ocina soției sale Anușca, satele anume Fundeștii pe Albinea și, de asemenea, în același hotar, satul anume Lățcani... Iar hotarul acestui sat Fundeștii pe Albinea și, de asemenea, hotarul Lățcanilor, care este în hotarul Fundeștilor, să fie din toate părțile după vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”⁸³⁸.

⁸³⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 437

⁸³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 257, pp. 392, 393

FUNDU MOLDOVEI

(lângă Câmpulung Moldovenesc, Bucovina).

Una dintre cele mai vechi sărbători ale străbunilor, „Amușitul Cucului”, prin care se omagia, cu ocazia Echinocciului de primăvară, văzduhul – ca legătură între Cer și Pământ, prin regăsire în jurul vetrei părintești (și-atunci înstrăinatul, aidoma cucului, nu-și mai strigă singurătatea), sărbătoare numită, în creștinism, „Buna Vestire” s-au „Blagoveștenia”, prilejuiește, de vreo optsprezece ani, organizarea unui impresionant Festival Național de Muzică Religioasă, la care participă, într-un interesant concurs, coruri parohiale, seminariale și laice. Această regăsire creștină, prin cântec imnic, în jurul vetrei străbunilor se petrece în inima munților, la Fundu Moldovei. Fundu Moldovei face parte din formațiunea răzășească a Câmpulungului Moldovenesc, împreună cu „satele înfrățite” Sadova și Pojorâta, iar numele localității vine de la statutul pe care l-a avut în vechime de ultimă așezare moldovenească pe drumul spre Maramureș. Tradiția spune, iar mărturiile călătorilor străini de mai târziu confirmă, într-un anume fel, această tradiție, că prin Fundu Moldovei au început cele două aventuri ale descă-lecării de țară: „Dragoș Vodă... când dete însă cu ochii de bourelul cel cu trei stele în frunte, atât el, cât și tovarășii săi, se ținură lipcă de dânsul, ca să nu-l peardă din vederi, urmărindu-l neconținut atât pe vârurile munților celor mai

înalți, cât și prin prăpăstiile cele mai adânci și mai primejdioase, atât prin văgăuni și vâlcele, cât și prin poeni și preluci, până ce ajunseră la apa Moldovei”. Accesibilitatea dintre Maramureș și nordul Moldovei, pe care doar cu multă imaginație o putem numi drum, făcea legătura între Borșa și Fundu Mol-dovei, trecând prin pustietățile periculoase ale Gârlei Babei (Cârlibaba).

1705: Primii care par să fi descris această accesibilitate par să fie solii lui Francisc Rakoczi la hanul Gazi Ghirai, Michaly Bay și Gaspar Papay, care, în noaptea de 2 spre 3 decembrie 1705, au pornit din Borșa spre Câmpulung, pe un „drum de 15 mile bune”, pe care îl descriu în amănunțime: „Pe la trei după miezul nopții, am plecat și noi și, pe la prânz, am trecut apa Cibou, pârâu care desparte Munții Maramureșului de Munții Moldovei. Am mers pe al patrulea munte, al cărui nume este Țapul. Trecând și pe acesta, am luat-o pe al cincilea munte, care se numește Cârlibaba. Pe sub muntele acesta curg două pâraie, unul se numește, după munte, Cârliba-ba, al doilea Licav. Al șaselea munte pe care l-am urcat se numește Găina, la poalele acestuia curge râul Tătarca. Al șaptelea munte pe care l-am urcat este Glodul, râul acestuia se numește Tătărçuța. Al optulea munte pe care a trebuit să-l urcăm se numește Tâmpa, apa care curge pe sub el se numește Moldova; ajungând pe întuneric, de la ora 3 am poposit aici, pe zăpadă, și, aici, toată noaptea a bătut viforul. În 4 decembrie, vineri, sculându-ne până în ziuă, am ieșit din munți, mergând de-a lungul râului Moldova... Munții Maramureșului au, de la Borșa până la Câmpulung, 15 mile bune, în care nu se găsesc nici sate, nici nimic altceva”.

1709: Aparenta nepopulare a văii Moldovei, de la Câmpulung în sus, este contrazisă, la sfârșitul lunii august a anului 1709, de suedezul Johann Wendel Bardili, care se întorcea din tabăra lui Carol al XII-lea de la Bender, și care mărturisește că, deși „sate întregi nu se găsesc aici”, de-a lungul apei Moldovei, „pe munte, pe amândouă părțile, se găsește, ici și colea, câte o căsuță, unde valea are doar atâta lărgime și atâta pământ încât să poată hrăni câteva capete de vaci. Spre seară, am poposit lângă o asemenea colibă mică și ne-am așezat sub streășină, de jur împrejur... Ni s-a spus că aici ar fi ultima locuință din Moldova”. De la această căsuță, până la a începe traver-sarea munților, suedezul a mai „trecut râul și apoi l-am părăsit, în sfârșit, la dreapta, iar noi am luat-o dimpotrivă, spre stânga... Sus de tot începe o pădure... După aceea am ajuns la o stână de oi, care atunci era goală și părăsită. Am aflat de la moldovenii noștri (călăuzele) că locuitorii de la multe mile distanță își mână oile aici, la pășune, pentru o vară întreagă, iar colibele acestea le serveau pen-tru prelucrarea și păstrarea laptelui și a brânzei”.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁸³⁹, din 1772-1773, înregistrează în Fundu Moldovii „88 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, 1 panțir, 3 femei sărace și 83 birnici, și anume: Dumitru, ungurian (UNGUREAN), Grigori, șălvar (ȘALVARI), Ion sin lui (Grigori ȘALVARI), Toader, ungurian, Petrea sin ungurian, Gavril sin șălvar, Petrea sin șălvar, Iacob sin șălvar, Ion sin Nicolai ȘUIUL, Constantin ȘUIUL, Georgii ȘUIUL, Ion ȘUIUL, Ștefan sin Ion STURZA, Gavril RUSANUL, Grigori ȘUIUL, Grigori TONIGAR, Ștefan HAGHIA, Vasile

⁸³⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 251

HAGHIA, Simion, dornian (DORNIAN), Grigori CHECHERIȚĂ, Grigori sin Ion CHECHERIȚĂ, Nichita CLIM, Petrea ȚIMPĂU, Simion ȚIMPĂU, Petria ȚIMPĂU, Simion zet Petrea ȚIMPĂU, Ion sin Dumitraș ȚIMPĂU, Vasile ȚIMPĂU, Iacob GEORGIESCU, Toader LEHACI, Ion LEHACI, vornicel, Ion CAZAC, Vasile MEDRIHAN, Grigori LEHACI, Toader CAZAC, Ion URSACHE, Ion ANDRONICESCU, Grigori ANDRONICESCU, Nichita ANDRONICESCU, Nistor GAVRILEI, Toader FÂȘCU, Ion FÂȘCU, Gavril zet FÂȘCU, Nichita LIȚUL, Ion, ungurian, Simion, ungurian, Toader CAZAC, Gavril CAZAC, Ilie GLIGA, Petrea GEORGIESCU, Gavril, ungurian, Vasile, ungurian, Ștefan LIȚUL, Miftodi LEHACI, Grigori URSACHI, Ion GLIGA, Petrea GLIGA, Vasile GLIGA; Petrea POENARU, Pintelei POENARU, Ion sin NICHITEI, Grigori HOLUȚĂ, Pintelei, ungurian, Ion STURZA, Grigori ȚĂRAN, Ion DOROFTEI, Gavril HOLUȚĂ, Roman HOLUȚĂ, Ion sin popii, Petrea HOLUȚĂ, Andronic DOROFTEI, Ion MIȘINĂ ot Pojorâta, Simion PĂȚUL ot tam, Toadir MEDRIHAN ot tam, Nicolai BOGATU ot tam, Simion sin TĂPȘOAIL, Vasile MÂNDRILĂ ot tam, Ion ȘUIUL, Nistor URĂTAR ot Sadova, Toader ȘUIUL ot tam, Petrea CRAINIC ot Vatră (Câmpulung) și Lupul TONI-GAR. Rufeturile erau: popa Georgiță HASNĂȘ, Ion ȘĂLVAR, panțir ot Vatră (Câmpulung), Porfira, săracă, Lupa, fată săracă, Măricuța, săracă.

1783: Documentele câmpulungene, toate scrise în limba română, dar cu buchii slavone, deci monumente de limbă română veche încă neconștientizate ca atare, menționează multe proprietăți montane ale câmpulungenilor, până în hotarul moșiei mănăstirii Putna, la Moldova Sulița,

unde, pe creasta muntelui, Ursu Mănăilă își ridi-case „casă din brad verde”. De altfel, așa apar toate satele din Ocolul domnesc al Câmpulungului: celui mai mare dintre feciorii unui câmpulungean i se făcea casă în vecinătatea unei „moșii”, a unui loc defrișat (laz, în limba vremii) de neamul lui. Când vor veni „vremuri de tihnă și liniște” (Grămadă), adică după ocuparea Bucovinei de către austrieci, cei din munți se vor grupa pe malul Moldovei, dar aproape de „locurile de hrană”, adică de poienile și lazurile lor. Așa se face că primul document explicit despre Fundu Moldovei datează abia din 16 august 1783, când Franz von Kollowrat propune cons-tituirea și exploatarea de către Aerariu a minelor din Fundu Moldovei, odată cu cele din Pojorâta și din Iacobeni. Toate cărțile de privilegii pentru câmpulungeni, emise de cancelariile voievodale, îi vizau pe muntenii din toate satele aflate sub judecia Câmpulungului, satele acestea având o origine comună și o aceeași atestare documentară, adică hotarnica uricului de danie din 14 aprilie 1411, prin care Alexandru cel Bun dăruia mănăstirii Moldovița „Vama Moldaviței”. Deci și Câmpulung, și Fundu Moldovei, și Pojorâta, și Sadova pot și trebuie să-și asume aceiași sărbătoare.

1788, Hacquet: „Atelierul de la Iacobeni este punctul central pentru toată activitatea de spălare a aurului din acest râu, căci se spală aur și în josul, și în susul său... Numai la două ore de Iacobeni, s-a și pornit o exploatare, la care s-au pierdut banii, căci minereurile conțineau prea puțin aur. Exploatarea a fost pornită în valea Fundu Moldovei, unde s-au săpat câteva galerii, spre nord-est”⁸⁴⁰.

1819: Biserica Sfântului Dimitrie din Fundu Moldovei „de jos”, ctitorită între anii 1819-1822 (cea

⁸⁴⁰ *Călători*, X, II, pp. 832-834

veche, din lemn, fiind ulterior dăruită nou înființatei comune Breaza) de Nistor DOROTEI, dotată cu un iconostas nou, în 1837, de Miron CIUPERCĂ, Vasile HASNAȘ și Parascheva TONIGARIU, apoi, în 1890 cu o clopotniță nouă, era slujită, în 1843, de Grigorie CIUPERCOVICI, numărul enoriașilor fiind 692. Biserica Sfântului Nicolai, din „Fundu Moldovei de sus”, construită în 1809 de Ioniță ȘUIU, de George ȘALVARI și de protopresviterul Gavriil CIUPERCĂ, dotată cu un iconostas, în 1836, de Ioniță ȘALVARI, era slujită, în 1843, când avea 736 enoriași, de Vasile CIUPERCOVICI. În 1876, cele două biserici din Fundu Moldovei, cu 1.934 enoriași, îl aveau paroh pe protopresviterul Dimitrie ȚURCAN, preot cooperador fiind Ilie de ANDROCHO-VICI. În 1907, comuna bisericească Fundul-Moldovei de sus și de jos, cu Handal (Luisenthal) și Tatarca, îl avea paroh pe Ioan POPOVICI, născut în 1861, preot din 1891, paroh din 1906, preot cooperador fiind Ioan MACOVEI, născut în 1876, preot din 1905, iar cantor, din 1900, Grigorie TONIGARIU, născut în 1864.

1862: În Fundu Moldovei funcționa o școală, cu 5 clase (deci 150 școlari), din 1862, școala nemțească din Luisenthal, Handal – cum îi spuneau românii noului sat, fiind înființată în 1805⁸⁴¹.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Câmpulung – **Câmpulung** (Târg cu judecătorie) cu Breaza, Gropana, Frumoasa, **Fundu Moldovei** și Luisenthal,

⁸⁴¹ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 57, 1876 p. 57, 1907 p. 64

Pojorâta, Rus pe Boul cu Freudenthal și Vatra Moldovi-ței, Rus Moldovița cu Ciumârna și Argel, Sadova (Ulma), Valea Putnei, Vama cu Eisenau”⁸⁴².

1876: „Al doilea râu principal, Moldova, curge prin zona de șisturi, parcurgând doar lungimea de aproximativ două mile, spre sud, intrând la Botuș (între Breaza și Fundul Moldovei), apoi întorcând spre sud-vest, spre Fundul Moldovei, printr-o vale longitudinală, iar la Pojorâta, în viraj ascuțit spre nord-est, se îndoaie spre marginea mezozoicului... Să luăm în considerare, mai întâi, valea Moldovei, în măsura în care aparține zonei ardezie cristaline. Dacă urmați această vale, din Pojorâta (fostul sediu al Centralei de minereu din Buovina) în sus, spre vest, puteți vedea malurile văii de pe ambele părți ale structurilor cristaline de ardezie, care sunt compuse din mică și cuarț. Această din urmă componentă apare predominant aici, astfel încât roca poate fi menționată ca schistul mic de tip cuarț, ardezie de cuarțit sau cuarțit, în funcție de gradul diferit al acestei predominanțe. Deoarece valea urmează parcursul acestui complex de straturi destul de uniform ca lungimi, valea trebuie să se întoarcă lateral pentru a întâlni alte formațiuni. Părăsind valea Moldovei, cam pe la mijlocul dintre ultimele case (vestice) din Pojorâta și colonia minieră Louisenthal, urcați, pe versantul nordic al văii, pe creasta stâncoasă a Dea-lului Cailor, care se întinde, într-un unghi ascuțit, spre vale, precum se vede în imaginea de mai jos... Deasupra se află o rezervă de ardezie și mică, cu grosimea de aproximativ 12-15 metri, care este destul de bogată în roci și conține și urme de hornblende, în sus. Este acoperit de un strat gros,

⁸⁴² *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

de 40-45 de picioare de gnei roșcat, cu straturi groase, peste care, din nou și aproximativ în aceeași grosime, urmează o ardezie de granat, de culoare închisă, exact ca cea care apare sub malul gneisului. Deasupra acestuia se află un strat de conglomerat de cuarț și de gresie de cuarțit, nu mai mare de 12 metri, deasupra căruia, în stânci abrupte, se ridică varul care compune Dealu Cailor; acestea din urmă sunt roșiatice și bulboase, imediat deasupra conglomeratului de cuarț, dar masa lor principală este dolomitică și se contopește în dolomita breccia. Exact aceeași secvență: ardezie, mică de cuarț dedesubt, ardezie, mică cu granat și gneie deasupra, despărțite de un strat subțire de conglomerat de cuarț, var dolomitic, este prezentat și de valea Pârâului Cailor, care se varsă în Moldova, la primele case din Louisenthal, și, de asemenea, mai spre nord-vest de de Neagra sau Parotimithal. În acestea din urmă, se deschid straturi oarecum culcate ale schistului mic de cuarț, mai mult decât în mediile atinse anterior; contin ardezie cu pietricele negre. De la Louisenthal, în sus, valea Moldovei se extinde, într-o direcție de aproximativ o jumătate de milă, și spre vest, și spre est, și taie straturile schistului mic, bogate în cuarț, la un unghi de aproximativ 40°; prin urmare, cunoaștem și mai multe straturi aici, decât în Pareutimithale. Mai întâi, vedem în satul propriu-zis, pe versantul drept (sudic), imediat deasupra podului de peste Moldova, o rocă deosebită, alb-gălbuie, moale, foarte ușoară, de structură celular-poroasă, care, la o privire superficială, ar putea aminti de unele structuri asemănătoare cu piceul. Cu toate acestea, la o inspecție mai atentă, se dovedește că avem de-a face cu trenul de șist clorit, bogat în sulf. Se pare că, datorită influenței sulfului atmosferic, pietrișul s-a

descompus și s-a scurs un oxid de fier cu acid sulfuric, în timp ce liantul siliceu a rămas ca un schelet celular, reprezentând astfel structura asemănătoare cu pomița. Numeroasele tranziții ce pot fi observate la această structură, care este atât de izbitoare, la prima vedere, cu ardezia neclasată bogată în pietriș, dovedind conexiunea menționată⁸⁴³.

1886: Despre traiul muntenilor din Fundu Moldovei a povestit, extrem de convingător, primarul Ioan Merchiș, într-o replică la o delațiune săvârșită de preotul din Colacu, în 1886: „De ar da Dumnezeu să fie în toate satele gospodării și gospodari ca în Fundumoldovii, apoi bine ar fi! Poftim! În anul 1880, s-au scris la noi vitele cornute și s-au aflat la 3.000, și în anul acesta (1886) s-au scris iarăși și s-au aflat peste 4.000, fără de viței. La noi sunt gospodari care au 100 fălci de loc. Rânduială ca la noi nu-i nicăiri; școala noastră a fost și este cea dintâi din tot ținutul; 135 copii umblă la școală; catechisații cu tineretul se țin în școală în toată Duminica și sărbătorile și care din tineret nu umblă la școală îl globesc, îl împlinesc, că am izvod de la preoți. Tineretul nu joacă, la noi, la crâșme, ci la case de gospodari, sub priveghiare. Atât că oamenii țin și sărbătorile cele mici, dar nu merg atuncia la crâșme, ci dau ajutor cu clacă unul la altul”.

1888: Din același calendar aniversar al satului nu pot fi excluse zilele de 12 februarie 1888, care este cea a nașterii pictorului bucovinean Haralambie Mercheș, feciorul primarului de atunci, 16 iulie 1891, ziua în care s-a născut pictorița Eufrozina Lipetchi, precum și zilele de

⁸⁴³ Paul, K. M., *Grundzüge der Geologie der Bukowina*, în *Jahrbuch der k. k. Geologischen Reichsanstalt*, volumul XXVI, Viena 1876, pp. 263-270

naștere ale celor doi mari rapsozi bucovineni: 14 aprilie 1892 – Sidor Andronicescu, 19 iunie 1903 – Ilie Cazacu.

1889: „Există o serie de gatere cu abur mai mici în Bucovina, în Ursoaia, în Fundu Moldovei, în Pălti-noasa (împreună, 135 cai putere) și în Rus pe Boul (120 cai putere)”⁸⁴⁴.

1890. Volumul 16, nota 6. Pagina 69 (Descoperiri în Bucovina). „În urma notiței cu același nume, inclusă Mittheilungen, anul 1889, nota 36, fie-ne permisă raportarea asupra altor descoperiri interesante, nepublicate încă: Patru bucăți mici de cămăși de zale, realizate în același mod, dar care constau din inele de 8 până la 12 mm, în diametru, cu grosimea de 1 până la 2 mm, au fost găsite, acum câțiva ani, în Capu Câmpului, districtul Gura Humorului, și la Fundu Moldovei, în districtul Câmpulung; Proprietar: Asociația Arheologică Română din Cernăuți”⁸⁴⁵.

1890: „Comuna Fundu-Moldovei începe îndată ce treci podul amintit mai sus. Ea formează, mai întâi, o vatră între râul Moldova, cătră amiazăzi, între muntele Dealul-Negru, spre nord-vest, și-ntrre muntele Răchitișul, spre nord-est. Mai departe, se-ntinde comuna aceasta spre nord-vest, pe râul Moldova, în sus, printr-o vale îngustă, de ambe părțile râului, atât de departe, încât trebuie să călătorești cum se cade, până ce ajungi în capătul de sus al său. Totuși, măsuri lungimea comunei cu plăcere și fără a

⁸⁴⁴ Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

⁸⁴⁵ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

o simți, deoarece te vezi petrecut, de o parte și de alta, cu deosebire, însă, în partea stângă a râului, de culmi de munți impozanți, atât prin nălțimea, cât și prin varietatea lor forme. Acele culmi și piscuri sunt parte coperite de codri, până la picioarele lor, parte având coaste fără pă-dure, ci coperite numai de iarbă, de flori admirabile și de stânci de feliurite mărimi și chipuri. Fundul Moldovei are două biserici române, din cari cea din jos e de piatră, o școală cu un învățător și o învățătoare... Comerțul cu lemne, trecute prin ferestee, seamănă să fie și aici foarte însemnat, fiindcă se află în mișcare o mulțime de ferestee, dintre care îl amintim pe acela al frunzașului român Mercheș. În Fundul Moldovei se află, mai de mult, în lucrare băi de aramă și de fier, cari lăsară multe semne în urma lor. Cercetat-am, cu părintele Avram, unele ștoluri (galerii de mine), cari fug adânc în coasta muntelui. Movele și jirezi colosale de zgură și de feliurite pietre metalice zdrobite și încă netopite stau lângă găurile minelor. În comuna aceasta, sunt mulți români cu averi însemnate, ce constau, mai cu samă, din moșii de sute de fălci”⁸⁴⁶.

1891: O listă de subscripție pentru zidirea bisericii orientale din Cacica, întocmită, în iunie 1891, de „Dimitrie ȚURCANU, paroch în Fundul-Moldovei”, menționează, printre familiile comunei, pe: Costan POPOVICI, Ioniță HERLE, Dumitru ȚIMPĂU, Pinteleiu TONIGARIU, Costan MÂNDRILĂ, Dumitru DOROF-TEIU, Gavril ȘANDRU, Mihaiu COCÂRȚĂ, Vasile FLOCEA, Gavril CAZAC, Nichita CIUPERCOVICI, Chifor MOROȘANU, Ioniță ȚARAN, Vasile RUSANU, Anna URSU, Mihaiu SAMSON, Dumitru ȘANDRU, Chifor URSESCU, Pavel

⁸⁴⁶ VASILE BUMBAC, *Schițe de excursiuni feriale. Anul 1889*, în *Revista Politică*, Anul V, nr. 16 / 15 august 1890, pg. 10

ȘALVARIU, Vasile URSU, Mihaiu LEHACI, Ilie GRADINSCHI, Gheorgiu BOME-IU, Costan GRIGOREANU, Teoder MIHALI, Teoder COCÂRȚĂ, Mihaiu FRÂNCU și Dumitru CAZAC. O altă listă, întocmită de preotul cooperator Modest A-VRAM, cuprindea numele altor săteni: Iftemi LIȚU, Costan URSESCU, Dumitru GLIGĂ, Mihaiu MORO-ȘANU, Spiridon ANDRONICESCU, Teodor URȘESCU, Iacob ȚĂRAN, Teodor CAZAC, Costan ȚÂMPĂU, Dumitru ANDRONICESCU, Grigori GAVRILEIU, Iacob ANDRONICESCU, Simion ȚÂMPĂU, Casandra ȚÂMPĂU, Ioniță CIUPERCOVICI, Varvara CIUPERCOVICI și Teodor LEHACI⁸⁴⁷. O a treia listă de subscripție, pentru Internatul de băieți români din Cernăuți, întocmită de preoții Dimitrie ZURCAN (Dimitrie Țurcanu) și Simion ȘINDELAR, cuprinde următoarele nume: S. FRÂNCU, D. GLIGA, C. URSESCUL, Maria ANDRONICESCU, Constantin TONIGAR, George ȚIMPĂU, George LEUȘTEAN, Pentelei TONIGAR, Iftimie LI-ȚUL, Teodor POMOHACI, Dimitrie ANDRONICESCU, învățător superior Simion MAGHIOR, George TONIGAR, Axenia alui D. CAZACU, George NUȚESCU, George CAZACU, Ilie I. ȚĂRAN, Constantin BURDUHOS, Nicolae ȚĂRAN, Grigore TONIGAR, Simion ȚIMPĂU, Petru ANDRONICESCU, Dimitrie URSESCU, Iacob ȚĂRAN, Grigore GAVRILEI, Constantin RAȚU, Artemie POIENARIU, Maria C. URSESCU, Nicolai URSESCU, Vasile COCÂRȚĂ, Teodor ȘALVAR, Petre ANDRONICESCU, Grigore UȚA, Chifor GLIGA, Ilie ȚIMPĂU, Dimitrie COCÂRȚĂ, Teodor RAIĂ, Teodor I. CAZACU, Ioan I. RUSU, Teodor ȚIMPĂU, Nicolae

⁸⁴⁷ GAZETA BUCOVINEI, Nr. 45/1891, p. 6

LIȚUL, Ambrosie POIENARIU, Ioan FĂȘCU, Petre I. FĂȘCU, Constantin LEHACI, Ioan I. URSU, Teodor ANDRONICESCU, Vasile CAZAC, Teodor POIENARIU, Ioan GLIGA, Spiridon ROPCEANU, George CAZACU, Nistor ANDRONICESCU, Dumitru TONEGARI, Simion alui Neculai POIENARIU, Ilie MÂNDRILĂ, Ilieana lui Ion LEUȘTEAN, Minodora lui Teodor LEUȘTEAN, Areta lui Teodor LEUȘTEAN, Luca lui Teodor LEUȘTEAN, Veronica lui Teodor LEUȘTEAN, Glicheria lui Teodor LEUȘTEAN, Dimitrie T. LEUȘTEAN, Ioan T. LEUȘTEAN, Mihai SAMSON, Ioan HAGHIA, Constantin MÂNDRILĂ, Dumitru COT-LEC, Mihai DORNEAN, Ștefan ANDRONICESCU, Teodor V. CAZACU, Dumitru G. ANDRONICESCU, Petrea NUȚESCU, Nicolai DORNEANU, Ioan D. CIU-PERCĂ, Ilie POMOHACI, Dumitru C. ȚIMPĂU, Ioan GRĂMADĂ, Nicolae HASNAȘ, Filip I. ȚĂRAN, Ileana C. URSESCU, Grigore UȚA, Maria T. LOSU, George I. ȘUIU, Constantin POIENARIU, Dumitru G. MÂNDRILĂ, George ANDRONICESCU, Vasile MÂNDRILĂ, Spiridon CAZACU, Dumitru COMAN, Petre COMAN, Constantin BACIU, Nicolae TONIGAR, Iacob și Eufrosina DORNEANU, Dumitru MÂNDRILĂ, Petrea ȚIMPĂU, Ioan MEDRIHAN, Alexandru RUSU, Ioan G. ANDRONICESCU, George RUSU, Constantin GRĂMADĂ, Simion ZUGRAV și Constantin URSESCU⁸⁴⁸.

1895: În „Topographie der Bukowina”, apărută la Cernăuți, în anul 1895, Daniel Werenka nota: „Fundul-Moldovei: 2.500 locuitori, parochi – Dimitrie Țurcan și Modest Avram, învățători – Samuil Maghior și Ioan Blându, primar – Ioan Mercheș, cantori – Grigorie și

⁸⁴⁸ GAZETA BUCOVINEI, Nr. 67/1896, p. 3

Costan Tonigariu. În 1774, satul avea 93 familii, iar în 1784 – 130”.

1895: Fundu Moldovei avea, din 1895, și un cabinet de cetire, „Lumina”, în casa lui Simion Mândrilă, cu 143 membri, 250 cărți, 6 abonamente la gazete și o avere de 266 florini și 46 creițari. Președintele acestei prime biblioteci din sat era Samuil Șindilar, vicepreședinte – Toader Leuștean, iar secretar Nicolai G. Țăran.

1902: „O a treia mină, deținută de Fondul religios greco-oriental Bucovina, este mina de minereuri de cupru din Louisental (Fundul Moldovei), care se află pe un depozit de minereu de sulf, purtător de cupru, care a fost dezvăluit de mai multe fisuri de crăpătură. Materialele miniere care erau în linie, peste tunelul lung de 1 km, perforat cu un puț adânc de 150 de m, au fost deja ridicate complet de proprietarul anterior. Operațiunea curentă a fost sub tunelul moștenit. Odată cu folosirea capacității hidroenergetice a râului Moldova, un centru electric a fost pus în funcțiune și energia electrică de înaltă tensiune este introdusă, prin rețele, în mină, unde este utilizată pentru a acționa o linie cu vagoaneți de transport, o pompă subterană, o mașină meteo și forajele de impact Siemens, și, desigur, pentru a ilumina locațiile șinei și răscrucele”⁸⁴⁹.

1907: „În vreme ce Francisc Belegarde ședea liniștit la Viena, „comitelui național, împreună cu dl consilier T. V. Stefanelli” s-a deplasat „în comunele Stulpicani, Bucșoia, Vama, Pojorâta, Fundul-Moldovei”, participând și la „grandioasa și impozanta adunare electorală, care a aflat loc, luni în 18 martie 1907, în

⁸⁴⁹ *Die Bergwerks-inspektion in Österreich*, Elfter Jahrgand 1902, Wien 1905, pp. 211, 212

Câmpulung, unde muntenii spătoși și cu plete lungi din vechiul ocol, ascultând mai întâi cu multă atențiune și plini de încredere referatele comitetului național din Cernăuți, privitor la o organizare trainică a tuturor păturilor sociale, au proclamat cu o însuflețire rară de candidat pentru senatul imperial pe dl consilier T. V. Stefanelli”⁸⁵⁰. Dar „pe când se făcea atâta tărașnic și foarte scump pentru candidații puși de cărturari, muntenii mergeau, pe jos sau în căruțele lor sprintene, din sat în sat și stăteau de vorbă *gospodărește* cu *ai lor*”⁸⁵¹, și astfel, deși „n-a candidat, ci a fost rugat să primească candidatura”⁸⁵², tocmai acel „curios, sincer, deși neaș-teptat prieten al românilor și, mai ales, al alegătorilor săi din Ținutul Câmpulungului, contele vienez cu nume franțuzesc Bellegarde” a câștigat mandatul și, „în ziua de alegere, a fost chemat telegrafic de munteni, să vină la Câmpulung, în mijlocul lor. De la gară și până la locuința sa, a fost purtat numai pe brațe și cuvintele ce le-a rostit alegătorilor români nu le vor uita muntenii nicicând. Contele nu a făcut ca ceilalți deputați, să părăsească ținu-tul și să nu-și mai arate fața, ci el s-a așezat în Câm-pulung”⁸⁵³... La Fundu Moldovei, „în sala spațioasă a Casei Naționale, erau adunați aproape 800 de săteni, care l-au primit pe dl consilier Stefanelli, în frunte cu impunătorul primar Leuștean, parohul Popovici, învăță-torul Mercheș și m. a.

⁸⁵⁰ *Apărarea Națională*, Nr. 22, Anul II, Cernăuți, duminică 24 martie stil nou 1907, pp. 1-3

⁸⁵¹ *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 2

⁸⁵² *Gt., Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească*, Volumul V, anul II, Iași 1907, p. 305

⁸⁵³ *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 3

cu multă dragoste. Un taraf de lăutari (din Gura Sadovei – n. n.) întonă „Deșteaptă-te Române“, iar mulțimea izbucni în strigăte însuflețite de „trăiască“. Bătrâni și tineri se îmbulzeau să-l bineventeze pe binefăcătorul lor cu cuvinte pline de căldură. Rar s-a văzut o manifestațiune mai impunătoare ca cea din această comună bine organizată. Strigăte însuflețite de „trăiască“ nu mai voiau să înceteze, fiind însoțite de împușcături dese din săcăluși, care răsunau puternic prin munți, vestind tuturora sosirea a scumpului și mult iubitului tată al românilor munteni”⁸⁵⁴, apoi, spre finalul întâlnirii, „au încins tineretul, în frunte cu vrednica vornicească Leuștean și dl Dr. Bocance, o horă mare, pe când bătrânii stăteau la sfat cu iubitul și scumpul lor binefăcător”. Idilic, patriotic, vibrant și tipologic românesc, mai ales că Stefanelli a trăit satisfacția de a constata că „chiar și contrarii politici ai dumisale se îmbulzeau să-i sărute mâna”⁸⁵⁵.

18 aprilie 1907: „În 8 aprilie 1907, a aflat loc, în Câmpulung, o adunare electorală, convocată de fracțiunea bellegardistă. La aceasta adunare, a vorbit, între alții, și dl Miron Ciupercovici, econom din Fundul Moldovei, zicând cam următoarele: „Contele Bellegarde, devenind deputat, a promis, că va lucra pentru deschiderea frontierei spre România, ca să putem noi, țăranii, aduce de acolo mai lesne pâine și vite ieftine. Deschizându-se

⁸⁵⁴ „În numele comitetului național din Cernăuți au mai vorbit domnii exarh Ioan Procopovici, consilier Onesim Țurcan, Dori Popovici și Dr. Antonovici, iar din partea comunei Vama a vorbit dl protopop Lumicovschi, care, scoțând în relief meritele multe ale dlui consilier Stefanelli, a salutat cu multă bucurie candidatura unui bărbat atât de devotat cauzei naționale” – p. 2

⁸⁵⁵ *Apărarea Națională*, Nr. 21, Anul II, Cernăuți, joi 21 martie stil nou 1907, p. 2

frontiera, va stăruia apoi dl conte ca să fie casate posturile revizorilor de vite, pentru că aceștia sunt năcazul țăranilor. Mai departe, va lucra dl conte ca locurile Fondului religios să se arendeze numai țăranilor, iar pădurile să se taie astfel ca oamenii să aibă păscători pentru vite. Mai departe, se va interpune ca legile (Onciuliste??) să fie sancționate, cea ce se va putea realiza abia după alegeri, căci Majestatea Sa vroește mai întâi să vadă ce fel de oameni vor alege românii. Fiind dl conte **membru al casei împărătești**, numai domnia sa e în stare să rea-lizeze toate afacerile acestea, deci datorința noastră, a românilor, este să-l alegem numai pe Domnia sa”. Cam astfel a glăsuț, în învălmășagul aplauzelor celor adunați, dl Miron Ciupercovici. În vederea acestui program, des-fășurat de acesta, ne luăm libertatea să-l întrebăm pe aceasta, cât și pe dl conte Bellegarde, ori de l-a împu-ternicit Domnia sa pe dl Ciupercovici ca să fie gramo-fonul programului său. Din scrisoarea ce a primit-o comi-tetul Partidului Național, de la contele Bellegarde, știm, că Domnia sa nu s-a adresat absolut cătră nimeni, afară de vornicii din diferite sate, cu vreo rugămintea în afacerea alegerii sale. Sperăm, deci, că până la casarea revizorilor de vite, nu va întrelăsa dl conte să delătura mai întâi gramofonii neautorizați ai programului său”⁸⁵⁶. Cu o astfel de campanie cuvioasă a prea finților părinți, contele Bellegarde a fost înfrânt de Aurel Onciul, la Fundu Moldovei (249 voturi – Onciul, 217 – Bellegarde, iar Stefanelli – 40)⁸⁵⁷, de unde se vede că fudulia și naivitatea dominau satul, pe acele vremuri.

⁸⁵⁶ *Apărarea Națională*, Nr. 29, Anul II, Cernăuți, joi 18 aprilie stil nou 1907, p. 1

⁸⁵⁷ Gt., *Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească*, Volumul V, anul II, Iași 1907, pp. 304, 305

1907: Adunând „cântece populare românești din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner⁸⁵⁸, în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor și de la Ioana a lui Simion PITICARI (27 ani în 1908), Rahila a lui Vasile CIUMĂU (32 ani în 1908), Acsânia CIUMĂU (74 ani în 1908), Maria TEODOROVICI-FRANCIUC (38 ani în 1908) și Anița HASNAȘ (52 ani în 1908) din Fundu Moldovei.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitză: „**Fundul-Moldovei**, comună rurală, districtul Câmpulung, așezată, pe o mare întindere, pe ambele maluri ale râului Moldova, între Pojorita și Breaza. Suprafața: 246,10 kmp; populația: 2.509 locuitori români, de religie greco-ortodoxă, precum și puțini germani și izraeliți. Se compune din satul Fundul Moldovei propriu-zis, cu 1.973 locuitori, și din cătunele atenente Arseneasa, Botoș, Cola-cul, Tătarca și Valea Stânei. Este străbătută de drumul districtual Pojorâta-Breaza. Are un oficiu poștal, o școală populară, cu 3 clase (deci 90 școlari – n. n.) și 2 biserici: una parohială, cu hramul „Sfântul Dumitru”, în Fundul Moldovei de Jos, și alta filială, cu hramul „Sfântul Nicolae”, în Fundul Moldovei de Sus. Aci există o casă de economii a românilor. La 1776, era domeniu domnesc. Prin apropierea acestei comune, și anume prin văile Tătarca și Tătărcuța, pare a fi avut loc ultima trecere a tătarilor, atât la intrarea lor în Ungaria și Transilvania, cât și la întoarcere. De câteva sute de ani, se exploatează aci o mină de cupru, cu mai multe grote, ca Peta, Runcu ș. a. Această mină a fost cauza înființării unei colonii ger-mane, numită

⁸⁵⁸ MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

Luisenthal, la 1805. Mina era, la început, proprietate a statului, dar, la 1821, trecu în posesia antreprenorului Manz. Are fierăstraie cu industrie de lemn, o fabrică de argăseală și mai multe mori. Populația, formată din locuitori originari și din coloniști transilvăneni și germani, se ocupă cu prășila de oi și de vite mari, precum și cu stânăria; germanii sunt mineri. Comuna posedă 150 hectare pământ arabil, 5.746 hectare fânașuri, 24 hectare grădini, 4.106 hectare islaz, 706 hectare poeni și 13.770 hectare pădure. Se găsesc 416 cai, 3.300 vite cornute, 6.500 oi, 415 porci și 129 stupi de albine. **Arseneasca**, cătun, pendinte de comuna rurală Fundul Moldovei. Are 29 case și 113 locuitori români gr. or. **Botușul**, cătun, pendinte de comuna Fundul Moldovei. Are 35 de case și 174 locuitori români gr. or. **Colacul**, cătun, pendinte de comuna Fundul Moldovei. Are 37 case și 172 locuitori. **Tătarca**, târlă, pendinte de comuna Fundul Moldovei. Are 4 case și 18 locuitori. **Valea Stânei**, târlă, pendinte de comuna Fundul Moldovei. Are 10 case și 59 locuitori”⁸⁵⁹.

1911, ianuarie 6/19: Teatru sătesc, la Fundul Moldovei, cu două piese în repertoriu „Unirea”, în 2 acte, și „Barbu Lăutaru”, un singur act: „Invitare. Comitetul, constituit din funcționarii ferestrăului din Colacu ai firmei dlui „Ballan & Co” și feciorii plugarilor români din Fundul Moldovei, aranjează o petrecere populară, împreună cu „teatru sătesc”, concert și dans, Joi (Botezul Domnului) 6 (19) Ianuarie 1911, la 8 ore și jumătate seara, în sala Cabinetul de lectură „Lumina” din comuna Fundul Moldovei, la care are onoare a vă invita cu prea onorata Dvs. Familie. Prețul de intrare: Pentru

⁸⁵⁹ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 99

Domnii intelectuali 1 coroană 50 bani de persoană. Pentru țărani: bărbatul, cu soția, 1 coroană în total, feciorul, 60 bani, și fata, 40 bani. Suprasolviri se primesc cu mulțămită. **Scopul serbării:** 1). Jumătate din venitul curat se va da în ajutorul elevilor săraci din comuna Fundul Moldovei și numai acelor care frecventează gimnaziul din Cernăuți; 2). Un sfert, la dispozițiunea școalelor române din comuna Fundul Moldovei, pentru procurarea rechizitelor școlare necesare; 3). Un sfert, pentru crearea și alimentarea unui fond pentru „Teatrul sătesc” din comuna Fundul Moldovei. **Programul serbării:** 1). Teatru sătesc: „Unirea”, în 2 acte, „boeri și țărani”, și teatru sătesc „Barbu Lăutaru”, un singur act. Concertul cu cântece naționale, patriotice și populare, printre „recitări”, „dialoguri”, „declamațiuni” și „anecdote”; 4). Dansul, până la ziuă / **Comitetul**”⁸⁶⁰.

1911: „În luna lui Faur (februarie 1911) s-a revizuit banca sătească din Fundu Moldovei. S-a aflat o lipsă totală de 20.000 coroane. Vina o poartă directorul, prezidentul, consiliul de control și visternicul”⁸⁶¹.

1914: Începute înainte de Crăciunul anului 1914 (7 ianuarie stil nou – n.n.), în Bucovina s-au dat lupte grele, la începutul anului 1915. „În noaptea de 3/16 ianuarie, o parte din trupele ruse, înaintând, din punctul Fundu Moldovei, și ocolind localitatea întărită Meste-căniș, unde se aflau forțele austriece, au trecut muntele Colacul și au înaintat până la Ciocănești, sat situat la 6 km spre nord de Iacobenii. Aceste trupe erau sprijinite de alte două coloane, una care se îndrepta spre muntele Giu-malău și alta, spre Valea Putnei, formând, astfel, un front pe întinderea liniei

⁸⁶⁰ *Revista Politică*, Nr. 14, Anul VII, 15 ianuarie 1911, p. 8

⁸⁶¹ *REVISTA POLITICĂ*, nr. 21/1911, p. 10

Ciocănești – Iacobeni – Valea Putnei. Înaintarea acestor trupe se face cu precauție, pentru a păstra contactul cu restul armatei, ce sosește din urmă, și pentru a face față trupelor austriece de la Cârlibaba, care pot amenința flancul lor drept, în ipoteza că aceștia nu s-au retras spre Ungaria, după cum se zvonea. La rândul lor, trupele austriece, pentru a preveni o mișcare de învăluire, s-au retras din Mestecăniș, loc puternic întărit, spre Iacobeni, luând poziția în fața frontului rusesc, pe muntele Giumalău – Ciocănești – Iacobeni – Valea Putnei. Luptele au început din noaptea de 3/16 ianuarie și au continuat, cu multă violență și fără întrerupere, zi și noapte, până azi, fără a se sfârșit nici acum. Au căzut, din ambele părți, mulți morți și răniți, ofițeri și trupă. Astăzi, alte trupe austriece, în forță de aproximativ o brigadă mixtă, primind două tunuri de calibru mare, au pornit, din Dorna Vatra, spre frontul de luptă. Rezultatul luptei, deși nu-l am, pare a fi defavorabil austriecilor, judecând după faptul că generalul Silelman, comandantul suprem, cu statul său major, cu două batalioane de infanterie și 600 de călăreți, s-au retras din Dorna Vatra, prin Dorna Candreni, la Poiana Stampei”⁸⁶².

1916: „Pe frontul bucovinean, nu se mai întâmpla nimic deosebit, deși rușii ocupaseră Fundu Moldovei și Valea Putnei încă din 8 iulie 1916, deși prin Suceava încă treceau trenuri cu sute de răniți ruși”⁸⁶³. „La celălalt capăt al frontului sudic, o operațiune prin care inamicul dorise să respingă trupele care ocupă Bucovina a sfârșit mize-rabil. Știm că, prin trecătorile Carpaților, trupe austriece au încercat, prin marșuri forțate în regiunea Câmpu-lungului, să amenințe flancul stâng al armatei rusești. Trecând pe

⁸⁶² *Adevărul*, 28, nr. 9993, 7 ianuarie 1915, p. 4

⁸⁶³ *Adevărul*, 29, nr. 10531, 5 iulie 1916, p. 2

lângă Dornawatra și pe drumul către Iacobeni, ajunseră pe valea Moldovei. După cum credeau jurnalele vieneze, această armată austriacă, formată cu rezerve venite din Balcani și comandată de generalul Koevess, unul dintre comandanții din Serbia, urma să facă minuni. Rușii nu au putut fi surprinși. Ei își întăriseră pozițiile pe culmile munților, din vecinătatea satelor Fundul Moldo-vei și Valea Putnei. Numai armata lui Letchitzky a capturat, între 23 iunie și 7 iulie 1916, de pe întreg frontul estic, mai bine de 31.500 soldați și ofițeri”⁸⁶⁴.

1914-1918: Jertfele de sânge pentru Bucovina au fost depuse de „Infanteristul **Simion Dornean**, Fundu Moldovei, Regimentul 22, mort”⁸⁶⁵; „Glotașul **Gavril Negriș**, Fundu Moldovei, Reg. 22, prizonier”⁸⁶⁶; „Legionarul (voluntarul prea tânăr pentru a fi încorporat – n. n.) **Ilie Moroșan**, Fundu Moldovei, Comp. 2, rănit; Jandar-mul **Leon Andronicescu**, Fundu Moldovei, Batalionul 3, rănit”⁸⁶⁷; „Infanteristul **Andron Andronicescul**, Fundu Moldovei, Regimentul 22, rănit”⁸⁶⁸; „La propunerea domnului Spiridon Leuștean din **Fundul-Moldovei**, se îndrumează procedura pentru adevărarea morții lui **Dumitru a lui Jacob Leuștean din Breaza**. Domnul Spiridon Leuștean susține că fratele său Dumitru Leuștean a murit, în anul 1917, la Lemberg / Tribunalul Suceava, Secția I, la 16 Iulie 1919”⁸⁶⁹; „La propunerea doamnei **Ileana Andronicescu**, din **Fundu Moldovei**, se dispune

⁸⁶⁴ *Le Matin*, No. 11.823, Mardi 11 Juillet 1916, p. 1

⁸⁶⁵ *Viața Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

⁸⁶⁶ *Viața Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1916, p. 2

⁸⁶⁷ *Viața Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

⁸⁶⁸ *Viața Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

⁸⁶⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 66, Cernăuți, în 18 Septemvrie nou 1919, pp. 4-7

procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Iacob a lui Dumitru a lui Gavril Andronicescu**. Doamna Ileana Andronicescu susține că soțul ei, Iacob a lui Dumitru a lui Gavril Andronicescu, a repausat, la 13 mai 1915, picând în lupta de la Rava-Volosca; La propunerea domnului **Gheorghe Dornean**, din **Fundu Moldovei**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții fratelui său, **Simion a lui Chifor Dornean**. Domnul Gheorghe Dornean susține că fratele său, Simion Dornean, a murit în luna iunie, anul 1916, la Tașchent, ca prizonier la Rosia”⁸⁷⁰; „**Iftemi Ropcean** din **Fundu Moldovei** a participat la război, din 1914, și ar fi murit în spitalul din Körösmező, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea soției sale, Ioana Ropcean din Fundu Moldovei, procedura pentru stabilirea morții celui dispărut”⁸⁷¹.

1919: În urma deciziunii ministeriale, semnată de ministrul pentru Bucovina, istoricul Ion I. Nistor, au fost validate comisiile de expropriere și împrumut pentru toate localitățile Bucovinei, iar baza aceasta de date este extrem de importantă, pentru că, pe lângă numele prefecților, președinților de tribunale și judecători, ale marilor proprietari, experți etc., întâlnim și numele unor țărani legendari, precum Ștefan Blându din Bosanci, membru al Comisiei Centrale sau **Isidor Andronicescu**, marele scripcar din Fundu Moldovei, cel care, împreună cu fluierașul Ilie Cazacu și cu dansatorii din Breaza, avea să farmece Londra, spre sfârșitul perioadei interbelice. În

⁸⁷⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6

⁸⁷¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 88, Cernăuți în 18 Decembrie nou 1919, pp. 7-11

Comisiunea agrară de ocol Câmpu-Lung, figura, ca „Reprezentantul Băncii regionale: **Nistor Andronicescu**, agricultor, Fundul Moldovei”⁸⁷².

1929: „Dimineața, pe o vreme splendidă, plec, cu trăsura, mai departe, din Seletin, spre satul Fundul Moldovei. După un parcurs de 9 km, ridicând, pe șosea, în sus, pe strâmta și frumoasa vale superioară a Sucevei, printre șirurile de munți nu prea înalți și mai puțin des-păduriți, ajung în frumosul sat Șipotele Sucevei, situat la confluența celor două mici pâraiașe, care formează, de aici, în jos, cursul Sucevei; cel dinspre apus, izvorând de sub muntele Tomnaticul, înalt de 1567 m, numit Cubi-lioara, iar cel dinspre răsărit, izvorând cam de sub muntele Lucinei, înalt de 1597 m., numit Isvor. Satul este, în mare parte, locuit de huțani. Chiar în momentul sosirii mele acolo, întâlnesc o huțană voinică, frumoasă și bogată, bine și curat îmbrăcată în costumul ei național, care, mi s-a spus, ținuse, până atunci, trei bărbați... go-nind bărbătește, perfect așezată în șea, dreaptă și cu privirea mândră, pe un mare și frumos cal, într-un trap săltat, ce putea face gelos pe orice bărbat dintre cei mai buni călăreți. Din Șipotele Sucevei, urmând pe pâraiașul Isvor în sus, dau în cătunul Izvor, întins de-a lungul apei, cu casele foarte răspândite pe vale și pe dealuri. În dreapta și în stânga șoselei și a pâraului, pășune și fânețe cosite, pline de flori violete de brândușe, semn de toamnă lungă și frumoasă, așa cum de fapt a și fost. Trecând și de cătunul Isvor, las munții Papaica și Rebenul spre răsărit, părăsesc și pâraul Isvorul, aproape de obârșia lui, ridic dealul, pe o mică și ușoară serpentină, și trec, prin „pasul Isvorul” sau „Plaiul Moldovei”, din valea

⁸⁷² *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

superioară a Sucevei, în valea superioară a râului Moldova, și chiar pe la izvorul lui, la satul Moldova-Sulița, după ce, mai întâi, de pe culmea dealului, admir, spre apus, frumoșii munți Lucina și Țapul, cei mai înalți și mai măreți din această regiune, iar spre răsărit, munții mai puțin înalți ai râului Moldova. Ieșind din satul Moldova-Sulița, privesc, spre răsărit, muntele Găina, împădurit cu brad, mai puțin înalt decât Găina munților Apuseni. Traversez cătunul Benie, apoi frumosul sat Breaza, la ieșirea de miază-zi a căruia, în punctul numit „Podișul”, munții, îmbrăcați cu frumoase păduri, se apropie, valea, pe fundul căreia, alături de șosea, șerpuiește limpede, învolburată și frumoasă apa Moldovei, se strâmtează foarte mult și, într-amurg, când soarele, aruncându-și înapoi cele din urmă raze, scaldă în lumină valea cu apa, coastele, coamele și măgurile munților investmântați cu brad, ajung la marele și frumosul sat Fundul Moldovei. Satul este întins pe o lungime de vreo 15 km, pe marginile apei Moldovei, bucurându-se de un remarcabil pitoresc și de o climă foarte dulce și plăcută, ceea ce-l face propriu și ca stațiune climatică, fiind, mai cu seamă, capul liniei ferate ce vine dinspre Vatra Rornei și dinspre Câmpulungul Bucovinei. În general, drumul de la Vijnița, la Fundul Moldovei, are vreo sută de kilometri. Între Seletin și Fundul Moldovei sunt 50 km, iar drumul este foarte frumos și plăcut, străbătând de-a lungul apelor vii, limpezi și murmurătoare, o regiune muntoasă dintre cele mai frumoase, mai pitorești și mai variate⁸⁷³.

1941: „Tablou de condamnății care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretu-lui-

⁸⁷³ Lupașcu-Stejar, Alexandru, general, *Paradisul Românesc*, București 1929, pp. 323-330

lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941⁸⁷⁴, **Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Hojbotă Dumitru**, comerciant, cu ultimul domiciliu în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, născut în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecțională și 1 an interdicție, conform art. 259 și 260 din codul penal, ord. I. D. Nr. 856 din 1938; **Țimpău Marțian**, muncitor, cu ultimul domiciliu în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, născut în comuna Câmpulung-Moldova, condamnat de Trib. Mil, C. IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecțională, 1 an interdicție, conform art. 259 și 260 c. p.; **Ursescu Dionisie**, învățător, cu ultimul domiciliu în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, născut în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, condamnat de Trib. Mil. C. IV Armată, pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecțională, 2 ani interdicție, conform art. 259 și 260 c. p., combinat cu art. 157 c. p.”.

1941: „Tabloul normaliştilor cu diploma de capacitate, numiți în învățământul primar, prin „incredințare de post”, pe ziua de 1 octombrie 1941”⁸⁷⁵: Dima N. Ioan, seria 1938, media 7,70, numit în comuna **Fundul Moldovei** de Sus, postul IV, jud. Câmpulung”.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943”⁸⁷⁶, următorii învățători și învățătoare: **Selișcanu Gavrilescu Elena**, comuna Fundul Moldovei, Nr. 2, jud. Câmpulung, media 8,72; **Popovici Maria**,

⁸⁷⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

⁸⁷⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 20 octombrie 1941, pp. 6439 și următoarele

⁸⁷⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

comuna Fundul Moldovei Nr. 2, jud. Câmpulung, media 7,83”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului școlar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947⁸⁷⁷, următorii învățători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Crăiuță Arghira**, de la Cârlibaba, la Fundul Moldovei, Botuș; **Popescu Virginia**, de la Fundul Moldovei I, la Moldo-vița, Demacusa”.

1949: Sunt numie, în învățământul elementar, ciclul I⁸⁷⁸, **Cimpoeș Maria**, directoare la Școala elementară Fundu Moldovei, Nr. 1, iar **Hasnoș Veronica**, directoare la Școala elementară Fundu Moldovei, Botuș, iar în învățământul elementar, ciclul II, Apetrei Gheorghe, director la Școala elementară Fundu Moldovei Nr. 1.

FUNDUL TUTOVEI

(Giurcani, azi Fundul Tutovei, comuna Plopana, Bacău).

1635, iulie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod fraților Ionașco, Ștefan și Vasile Avram, care primesc uric pentru „a treia parte din întreg satul **Mesehenești**

⁸⁷⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

⁸⁷⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

(Misihănești, comuna Roșiori, Bacău), în ținutul Romanului, cu jumătate de moară și cu jumătate de iaz, cea de jos, care este cumpărătura tatălui lor Avram de la Isac aprod, fiul lui Ion vistiernic, nepotul lui Petrica pârcălab, pentru 600 zloți tătărești. / Și de asemenea, altă a treia parte din satul Mesehenești, cumpărătura tatălui lor de la Gheorghe vistiernic, fiul lui Cozma, nepotul lui Ion vistiernic, pentru 200 taleri de argint. / Și de asemenea, jumătate din satul **Giurcani** (azi Fundul Tutovei, comuna Plopana, Bacău), cu loc de iaz și de moară pe pâraul Tutova, cumpărătură lui Ionașco și tatălui său Avram de la Pătrașco, nepotul lui Stan, și de la Micul și Petru, pentru 350 taleri de argint... / Și apoi, întărim lui Ionașco Avram singur, deosebit de ceilalți frați, un sat, anume **Nămăeștii** (sau Mănăești, Mănești, numită și Vlădești, comuna Roșiești, Vaslui), care se desparte în două cu hotarul **Mărceștilor** (comuna Roșiești, Vaslui), care este în ținutul Fălciului, la gura Edriciului, unde cade Edriciul în pâraul Bârladului, cu loc de moară la pâraul Bârladului, cumpărătură de la Coste, fratele lui Hrană, pentru 90 de ughi (ducați ungurești). / Și mai întărim lui Ionașco fost vornic singur a patra parte dintr-un vad de moară de la Gârla de Jos a Putnei, care este la satul **Căpotești** (comuna Bolotești, Vrancea), cumpărătură de la Dumitru, fiul Martei, pentru 50 ughi galbeni”⁸⁷⁹.

1774, iunie 15: Satul Fundul și Rușii, ținutul Bacău, ocolul Bistriței de jos, satul țătrarului Ciutii, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁸⁰: Toată suma

⁸⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 184, pp. 219-222

⁸⁸⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 293

caselor: 37. Scădere rufeturi, însă 15: 1 popă, 1 diacon, 3 ruțași, 3 țigani, 7 scutelnici ai șătrarului Ion Ciute. Rămân birnici 22. / **Birnici:** Vasile, plugariul / Chirilă, văcariul / Preda, bejenar / Grigori Roșca, cioban / Iordachi, grădinar / Ion, ungurian, herghelegiu / Ion Gurămare / Drăghici / Albul / Mihaiu Dragomir / Șerban, muntean / Ianăș Jorat / Mihaiu Iștoc / Petre Pătrașco / Martin fratele lui Ianăș / Ianăș Chedecheș / Petre Sare / Giurgiu Doboș / Ianăș Bejan / Tănase Bucă, slugă / Ilii Bucă / Sava, chelariul / Mașteiu, vătah / Ilii Cârsteiu / Iacob, păscar (pescar) isprăvnicesc / Andona, pescar isprăvnicesc // **Rufeturi:** Popa Andreiu / Diaconul Vasile / Antohi Hociuc, ruțaș / Hurmuzachi Gorgoi, ruțaș / Ioniță Râșniță, ruțaș / Costandin, țigan / Ion, țigan / Vasile, țigan.

1900: „**Fundul-Tutovei**, sat în județul și plasa Tutova, comuna Plopana, spre nord de târgușorul Plopana, pe pârâul Tutova și aproape de sorgintea sa. Are 327 locuitori și 82 case. Acest sat este cel mai depărtat de capitala județului”⁸⁸¹.

FURCENI

(lângă Mașcăuți, raionul Orhei, Moldova).

1626, septembrie 10: Zapisul voitului Bălan și al celor 12 pângari din **târgul Orhei**, în care scriu cum a venit înaintea lor „Ileana Lelicoia, fata Budzii din **Fur-ceni**, și a

⁸⁸¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 447

vândut un vad de moară în Răut, din jos de Piatră, popii celui domnesc Gligorie din târg de Orhii... Și i-a dat două ruhatince de miere, și stupi, și vacă cu vițel, și postav, până a împlut 80 lei preț, căp atâta a cerut”. Martori din târgul Orhei: Gligorie Drăghinici și feciorul lui Vasile, vătaful de sinețari, Radul cupeț, Mihuleț, Vasilie îmblător, Șahăn, Viasilie Sorocean „și mulți oameni buni de oraș”⁸⁸².

1635, septembrie 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât Gligorie din **Orhei** cu Leloae din **Furceni** și cu ginere-său Gligorcea „pentru un vad de moară, pentru că a fost vândut Lelcoae lui Gligorie și acum a vrut să întoarcă și a zist că a vândut numai jumătate de vad. Deci Domnia Mea am socotit, cu Divanul Domniei Mele, dacă-au vândut întâi, acum nu încape să întoarcă”⁸⁸³.

1741, aprilie 30: Zapis de la Toader ot **Furceni**, Vasile ot **Mașcăuți**, ce se hotărăște cu Mihăilășe, Andrei, om bătrân din satul **Peșterii** Catargiului, și Dănilă, om bătrân din satul **Susleni**, ce se hotărăște cu Mihăilășe și cu Trebujenii, ce sunt pe apa Răutului, în sus de Peșteră, în care mărturisesc „pentru **Trebujăni**... că am îmbă-trănit pe lângă acest sat Trebujăni și afară de călugării de la Golăe să stăpânească n-am apucat pe alții, nici din răzeșii locului acestuia, nici din locuitori, ci tot pe călugări, nu de 30 de ani, ci și de 40 înainte”⁸⁸⁴.

⁸⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 118, pp. 141, 142

⁸⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 236, p. 282

⁸⁸⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 212, p. 212

1774, iunie 5: Satul **Furcenii**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Răutului, după recensământul lui Ru-meanțev⁸⁸⁵, avea **toată suma caselor 23**. Scădere rufeturi 22: 6 scutelnici ai Catrinii Căpotcioaei, 6 scutelnici ai lui Darie Carp vătaf, 6 scutelnici ai postelnicului Iordache Carp, 2 mazili, 1 popă, 1 femeie săracă. Rămân birnici 1. / **Birnici:** Tudosi Catăaproape. // **Rufeturi:** Simion Pricopi, scutelnic / Postică Gașpar, la fel / Ion Țurcan, la fel / Grigore Pahome, la fel / Neculai Lupașco, la fel / Vasile Negură, la fel / Ursache Tudose, la fel / Vasile Bulat, la fel / Ioniță Chiper, la fel / Nane, ciobanu, la fel / Lazar Pârlici, la fel / Nistor Andriuță, la fel / Vasile Peșterău, la fel / Ioniță Barbălată, la fel / Constandin, rotar, la fel / Andrei Nacul, la fel / Nicolai Renchez, la fel / Afteni, scăfariu, la fel / Vasile Mihne, la fel / Carp Mihne, la fel / Popa Rusul / Gafița, femeie săracă.

1904: „**Furceni**, sat în județul Bender, volosti Susleni, așezat pe țărmul drept al Răutului. Are 138 case, cu o populație de 975 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Mihail. Locuitorii posedă 4-6 deseatini pământ de cap de familie; 500 vite mari cornute, 920 oi”⁸⁸⁶.

FURCENI

(lângă Turturești, comuna Girov, Neamț).

⁸⁸⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 417

⁸⁸⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 99

1635, noiembrie 2: Zapisul fraților Liontie, Toader, Hilip și Părasca, feciorii Varnavei, nepoții Dracei ot târg **Camena** (orașul Piatra Neamț), prin care mărturisesc că au vândut „un loc de prisacă, dreaptă moșia noastră, unde au fost lăcuind strămoșii noștri, în **Torturești** (Turturești, comuna Girov, Neamț), ce-a fost oarecând sat... mănăstirii Bisericanilor, drept 100 taleri... / Ci am îmblat de-am arătat locul călugărilor, cu șoltuzul, cu Toader, și cu pârgarii săi, anume: cu Nechita, și cu alt Nechită, și cu Ștefan Munteanul, și cu mulți oameni buni... ș-am pus semne primprejurul locului, ce se începe din carpenul ce este din jos de heleșteu, pe zănoagă la deal, până în nucul cel mare; din nuc până în cireș; din cireș până în mestecăn; din mestecăn până în drumul cel bătrân, tot din semn în semn; de acia, drumul în sus pe margine, până în tei, unde este semn; din tei în sus, până în curățitura lui Hilip, și pe lângă curățitura lui Hilip, până în vale, și valea în jos, până în furcitură. / Aceasta curătură o am cumpărat deosebi de la Leontie, fratele lui Hilip... / Și iarăși, din furcitura văii, valea în jos, pe lângă prisacă, până din jos de heleșteu, unde se împreună sem-nele, la carpen, primprejurul locului... / Și iarăși au cumpărat acești părinți trei pământuri pe deal, la lac, două de la Leontie și unul de la Acsinte din **Furceni** (lângă Turturești, comuna Girov, Neamț)... tot dinaintea șoltu-zului Toader și a pârgarilor săi (din **Piatra Neamț**) și a mulți oameni buni”⁸⁸⁷.

1636, ianuarie 8: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Biserican, în baza unui zapis de la „Toader șoltuzul, cu 12 pârgari din **Piatră** și alți oameni buni de acolo, anume Nechita, alt om Nechita, Ștefan Munteanul

⁸⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 259, pp. 300, 301

și alți oameni buni, scriind și mărturisind cum au venit înaintea lor Leontie, Toader, Hilip și Parasca, feciorii Varnavei, nepoții Dracei din târg din Piatro, și au vândut un loc de prisacă la siliștea ce se cheamă **Turturești** (comuna Girov, Neamț), tot în semne împrejur... mănăstirii Bisericiani, drept 100 de taleri bătuți... / Și semnele sunt: ce se începe din carpenul ce este din jos de heleșteu, pe zănoagă la deal, până în nukul cel mare; din nuc până în cireș, și din cireș până în mesteacăn, și din mesteacăn până în drumul cel bătrân, tot sin semn în semn; de aici, drumul în sus, pe margine, până în tei, unde este semn, și din tei în sus, până în curățitura lui Hilip, și pe lângă curățitura lui Hilip, până în vale, și valea în jos, până în Furcitură; această curățiră o au cumpărat-i deosebi de la Leontie, fără alți frați... Și așijderi au mai cumpărat două pământuri de la Leontie și un pământ de la Acsintie de **Furceni** (comuna Girov, Neamț), drept 30 taleri buni”⁸⁸⁸.

FURCENII NOI

(fostul Mărișești, comuna Cosmești, Galați).

1637, iulie 11: Stolnicul Dumitrașcu face hotarnica satului **Mărcești** al marelui cămăraș Iorga, din porunca lui Vasile Lupu voievod, „din apa Siretului, până în hotarul târgului Tecuciului, spre răsărit, și în sus, până la hotarul **Oncenilor**. Prin câmp și prin țarine s-a tras cu funia:

⁸⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 295, pp. 333, 334

aflatu-s-au 14 funii și jumătate, funie măsurată cu stânjenul de 30 de stânjeni și stânjenul de om mijloc. Iar de lângă biserică se mai strâmtează locul, s-au aflat 13 funii și a patra parte de funie, și iarăși funie de 30 de stânjeni. Iar prin seliște satului s-a aflat parte dumisale Iorgăi cămărașului 7 funii și jumătate. Până în marginea luncii s-au socotit vatră de sat, iar în sus, lunca a rămas neîmpărțită; când se va împărți, să fie pădurea jumătate a cămărașului, iar jumătate a satului Mărcești, de prin seliștea satului, prin sat, pe unde locuiesc Mărcești. Satul s-a venit cămărașului celui mare, Iorgăi, 7 funii și jumătate, cu vii, cu pomăt, cu tot venitul. Și s-a stâlpit și s-au pus pietre din hotar în hotar. Și când s-a hotărât au fost de față hânsarii și pârcălabii de **Tecuci**, anume Ghine pârcălabul, Radul pârcălabul, Andrei Hudumance zis Costis, Neagoe izbașa de **Pârliți** (lângă Mărcești și Tecuci, Galați), Ionașco Buz, Dima și Avram din **Ionășești** (comuna Nicorești, Galați), Lazer, Isac ginerele Goei, Puia, Zahanu și Constandin din **Furceni** (comuna Cosmești, Galați), Vâlcu, Ionașcu Robul, Găiceanu, Țugurlan, Pădure, Lupul, Vâlcul Oprei, Pătrașcu, Duluman, Zboghez și Damaschin din **Mărcești** (comuna Cozmești, Galați), Irime și Gligorce din **Onceni** (comuna Cozmești, Galați), Nicoară din **Tălăbești** (comuna Fundeni, Galați)»⁸⁸⁹.

1639, iulie 10: Voicu sin (fiu) Deliu, nepotul lui Baci, Felegosul, nepotul Cerceleștilor, Armanca, Damaschin și Pricopie vând Iorgăi cămărașul, drept 120 galbeni, părțile „ce-am avut noi în satul **Mărcești** (înglobat în Furceni Vechi, comuna Cosmești, Galați), în

⁸⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 148, p. 139

ținutul Tecuciului, jumătate în sat, partea din sus, cu vad de moară în gârla Siretului, și cu vii și cu tot venitul”⁸⁹⁰.

1639, noiembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ionașco ot **Mărișești** (înglobat în Furcenii Noi, comuna Cosmești, Galați), care primește în dar, „pentru sufletul ei și al bărbatului ei Cihcoș postelnic”, de la jupâneasa Anghelușa Chicoșoae, fiica lui Calin fost medelnicer, un loc de prisacă, cu livadă și cu poiană, care este pe Zeletin, în ținutul Tecuciului, și-i este împărțeață de la Farcaș, unde a fost prisaca tătâne-său Calin”⁸⁹¹.

1676: Irimia Chihaiia din **Furceni** dăruiește lui Vasile din **Tâmpești** „partea lui Moș din Vișcea, jumătate de frate, ce este din apă... dinaintea lui Stratul de **Umbrărești**, Mihelie ot **Biliești**, Gavril Gunga, Andreiaș, Ion Burduh din **Movileni** și mulți oameni buni”⁸⁹².

1774, iunie 26: Satul **Furceni**, ce au fost podari, ținutul Tecuciului, ocolul Nicorești, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁹³, avea **toată suma caselor 49**. Scădere rufeturi 15: 1 vornic, 4 scutelnici, 1 diacon, 4 țigani, 5 văduve. Rămân birnici 34. / **Birnici**: Alecsandru Dumitru / Toader Dumitru / Toader Buti, holtei cu mamă / Chiriță sin (fiul) lui Iliei / Gheorghi zet (ginere) lui Ion / Toader Barbălată / Iliei Nistor / Dumitrașcu fiul Măriuței / Negoită, holtei / Ștefan Costăndoiu / Carpu fiul lui Cozma / Toader, holtei cu mamă / Ștefan Nistor / Costantin Manoli /

⁸⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 169, p. 179

⁸⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 265, p. 266

⁸⁹² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 18, 19

⁸⁹³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 570, 571

Andrieu fiul babei Irina / Costantin Berbece / Ion Berbec / Andrei, rotar / Ion, ciubotar / Costin Măciucă / Radu, muntean / Vasili, morar / Mihălași, ciubotar / Vasili Dumitru / Danu, ciubotar / Toader Forcoș / Ștefan Bubuliac, ce a fost scutelnic a mănăstirii Dragomirni / Vasili Braniști, tij (la fel) / Trohin, ce a fost slujitor de Focșani / Gheorghe Topală / Costantin fiu babei Rucsandii / Andreiu, holtei cu mamă / Toader fiu Năstasii / Ioniță Manoli. // **Rufeturi:** Tudorașcu, vornic / Toader Trifan, bejenar, ce a fost scutelnic dumisale stolnicului Negrii / Vasile, bejenar, la fel / Ștefan Băltagi, la fel / Machidon Trifan, la fel / Andreiu, diacon / Costia, țigan a Cucoranului / Soare, herar, țigan, la fel / Ursul, țigan, la fel / Sandul, țigan, la fel / Vasilca, văduvă / Baba Marie, văduvă / Măriuța, văduvă / Catrina, văduvă / Sanda, văduvă.

1900: „**Furceni**, sat, face parte din comuna Cosmești, plasa Nicorești, județul Tecuci. Situat pe țărmul stâng al Siretului, pe un platou frumos, era așezat, mai înainte, pe Valea Siretului. Cade la o depărtare de 4 km de reședința comunei, spre vest de Tecuci. Are o populație de 153 familii sau 688 suflete, care locuiesc în 148 case. Aici se află o biserică, cu hramul Sf. Nicolae. Pe platoul Furceni, în apropiere de pădurea Nemțeanca, se vede și astăzi locul unei alte biserici. Locuitorii sunt răzeși. Ei stăpânesc 419 hectare”⁸⁹⁴.

⁸⁹⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 448, 449

FÜRSTENTHAL

(în Sucevița, Bucovina).

Colonia germană de la Sucevița, de pe valea Voivodesei, înființată în **1792**, cu germani din Boemia, s-a numit Fürstenthal. Conte Feodor Karacsay de Valyesa-ka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului și la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldovenești, susținea că „importante sunt sticlăriile de la Crasna-Ilski, de la mănăstirea Putna și de la Voivodeasa, de lângă Sucevița, ale căror produse de sticlă sunt trimise până la Constantinopol”⁸⁹⁵. Dar „eforturile statului de a atrage coloniști străini (în special germani) în țară s-au oprit în 1803... Chiar la începutul primului an de la întemeierea localității Fürstenthal, a apărut „Ordonanța guvernamentală din 4 martie 1803. Nr. 5.302, care se aplică tuturor domeniilor și instanțelor municipale care se află deja în țară, precum și coloniștilor germani care se vor stabili aici în viitor, adică. Meseriașii și fermierii trebuie tratați cu decență. Cernăuți, 26 martie 1803. Josef Vogel, comisar districtual”. De atunci, însă, nu a fost făcut niciun pas decisiv, pe parcursul a mai multor zeci de ani, pentru continuarea colonizării provin-ciei de către stat”⁸⁹⁶.

În 24 octombrie **1802**, „Inspectoratul bunurilor bucovinene de stat din Rădăuți raporta că biroul în cauză a încheiat un acord, în baza cererii din august, cu pro-

⁸⁹⁵ *Călători*, XIX, I, pp. 779-783

⁸⁹⁶ Kaendl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 22

ducătorii de sticlă de masă Joh. Weber, Ant. Fuchs, cu care a convenit asupra fabricii de sticlă care urmează să fie construită la Fürsteuthal și a locuințelor pentru sti-clari”⁸⁹⁷, dar și pentru constructorii Wenceslaus Feldigel, Franz Weber și Franz Keller. Fiecare familie de stclar urma să primească gratuit câte o casă, câte un teren de grădină și câte două pajiști de câte jugăr, sticlarii și zidarii urmând să primească salarii diferențiate, dar și câte o indemnizație de călătorie, care, de asemenea, diferea, de la 60 florini pentru muncitori, până la 30 florini pentru ucenici, dar acest avans pentru mutare urma să fie returnat eşalonat, în termen de 5 ani.

În fabrica de sticlă de la Fürstenthal, axată pe producția de geamuri, la care lucrau, sub coordonarea maistrului geamgiu Sebastian Schuster, care, în 1803, se va muta la Marginea, apoi la Rădăuți, sticlarii Wenzel Feldigel, Anton Fuchs, Joseph Gaschler, Matthias Gaschler, Franz Keller, Martin Stoiber, Franz Weber și Johann Weber, a început să producă efectiv în vara anului 1803, cu o mulțime de dificultăți. Mâna de muncă pro-misă și așteptată să vină din Boemia germană s-a răzgândit, ca și maistrul sticlar Anton Aschenbrenner, din părțile Pragăi, care a refuzat să mai vină, deși fratele său, Georg, era deja în Fürstenthal. Avansul călătorie părea să fie insuficient, dar, în cele din urmă, au acceptat să sem-neze contractul și să încaseze avansurile sticlarii B. Schuster, din ținutul Praga, maistrul sticlar Hauer din Frankenberg și Albert Tremel din Cercul Pisek⁸⁹⁸. „O Ordonanță a

⁸⁹⁷ Kaendl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 360

⁸⁹⁸ Kaendl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 364

Inspectoratului de Domeniu aferent, din 12 aprilie 1804, stabilește că sticlarii Anton Aschenbrenner, Lorenz Kolberter și Andreas Fuchs din Boemia sunt angajați la Fürstenthaler Glashütte (Sticlăria din Voivo-deasa). Vor primi câte o locuință (casă din lemn), vor utiliza gratuit lemnul de foc, vor avea în folosință trei jugări de teren agricol și vor câștiga 30 coroane și 1 florin rata la casă. Toată lumea primește 60 de florini pentru călătorie și, la sosire, 100 flori, bani avansați cu garanția unei rambursări eşalonate din câștiguri. Pentru fiecare pahar produs, primeau 21 kr. Pe de altă parte, aceștia trebuie să muncească câțiva ani pentru aceleași salarii, ca și alți lucrători de sticlă sau, dacă voiau să renunțe înainte de această dată, să anuleze indemnizația de călătorie”⁸⁹⁹.

1811: Potrivit registrul de evidență a pământurilor, în 1822, parcelele din Fürstenthal, dinspre Marginea, au fost folosite de lucrătorii fabricii de sticlă Jakob Stadler, Franz Bauer, Martin Bauer, Paul Fischer, Michael Weinfurter și Christof Gaschler.

1836: După 2 noiembrie 1836, aceste terenuri au fost încorporate în Marginea.

1855: Din cele 20 de familii, stabilite inițial în casele de lemn din Fürstenthal, cu contracte de muncă din 24 octombrie 1802, se mai aflau acolo, în 1855, doar trei familii, și anume Josef Gnad, Franz Geschwendner, care avea să plece în 1858, și Johann Wapowa⁹⁰⁰.

1858: În 26 iulie 1858, prin „Protocolul privind statutul terenurilor în Fürstenthal”, se stabilea statutul juridic al domeniilor Fondului Religionar și al parcelelor de

⁸⁹⁹ Ibidem

⁹⁰⁰ Kaendl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 382

teren aflate în proprietatea sticlarilor. Din protocol, se pot afla numele celor mai vechi membri ai comunității germane, precum Joseph Gnad, de 75 ani, și Franz Geschwentner, de 69 ani, în 1858, amândoi invitați să facă parte din conducerea comunală. Ceilalți germani, înșiruiți în ordinea numerelor caselor și ale terenurilor, aparțineau lui Jakob Schuster (de 16 ani, sticlar), Michel Hagel (de 11 ani), Martin Mühlhäuser (11 ani), Franz Weber (15 ani), Karl Gaschler (15 ani), Michel Stadler (14 ani), Jakob Gnad (2 ani), Iosif Stadler (30 ani), Simon Fischer (zidar, de 30 ani), Joseph Weber (sticlar, de 24 ani), Johann Gaschler, Karl Gaschler (sticlar, de 35 ani), Johann Pongratz (sticlar, de 25 ani), Friedrich Gaschler (sticlar, de 25 ani), Joseph Gaschler (sticlar, de 23 ani), Karl Gaschler (dulgher, de 7 ani), Ambros Weinfurter, Jakob Neumann (21 ani), Josef Feldigel (12 ani), Josef Stadler (geamgiu, de 25 ani), Jakob Gnad (22 ani), Karl Stadler (geamgiu, de 16 ani), Karl Kohlmann (sticlar, de 12 ani). Primii muncitori ai fabricii de sticlă au fost: Jakob Schuster, Franz Weber, Karl Gaschler cel Tânăr, Michel Stadler, Iosif Stadler cel Bătrân, Simon Fischer, Joseph Weber, Johann Gaschler, Karl Gaschler, Johann Pon-gratz, Friedrich Gaschler, Joseph Gaschler, Karl Gasch-ler, Ambros Weinfurter, Joseph Feldigel, Joseph Stadler și Karl Stadler, dintre care Josef Weber și Johann Pon-gratz⁹⁰¹.

1890: În 1890, comuna Fürstenthal avea 1.000 locuitori. Primar era Iohann Baumgarten, iar învățători, la

⁹⁰¹ Raimund Friedrich Kaindl, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina seit der durch Besitzerergreifung Österreich*, Innsbruck: Verlag der Universitäts Wagner'schen-Buchhandlung, 1902, pp.. 535-537

școala în care învățase și Iraclie Porumbescu, Iosif Hus-tyn și Maria Bacinsca.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Fürstenthal** (românește **Voivodeasa**), comună rurală, districtul Rădăuți, așezată, în lungime, pe pârâul Voivodeasa, afluent al Suceviței, între localitățile Marginea și Sucevița. Populația: 982 locuitori germani romano-catolici. Este lângă drumul districtual Marginea-Sucevița; are o școală primară germană și o biserică romano-catolică. Colonie, întemeiată, la 1803, de numeroase familii germane, venite din Boemia aici, cu ocazia înființării unei fabrici de sticlă, care arse în anul 1888 și nu s-a mai reînființat. În această localitate se află un monument comemorativ al vizitei făcute, în 1888, de arhiducele Rudolf al Austriei. Populația se ocupă în special cu exploatarea de păduri. Comuna posedă 123 hectare pământ arabil, 58 hectare fânațuri, 7 hectare 50 ari gră-dini, 211 hectare izlaz, 175 hectare pădure. Se găsesc 88 cai, 262 vite cornute, 230 porci, 38 stupi. / **Fürstenthal, moșie**, atenență a moșiei cu administrație particulară Marginea, districtul Rădăuți. Are 13 case și 96 locuitori, cuprinzând pe lângă sine și teritoriul numit Fabrica de sticlă (Glashütte)”⁹⁰².

1914-1918: „**Franz a lui Josef Pöllmann**, din **Voivodeasa**, a participat la război și ar fi căzut pe câmpul de luptă, în anul 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea fratelui

⁹⁰² Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 99

său, Josef a lui Josef Pöllmann, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁹⁰³.

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Rădăuți** făcea parte, ca Reprezentant al proprietarilor expropriați: „**Valerian Mironovici**, consilier silvic Voivodeasa”⁹⁰⁴.

1920: „În registrul însoțirilor s-au introdus, la 30 August 1920, privitor la însoțirea „Spar- und Darlehensknossen-verein für Fürstenhal und die deutschen Einwohner von Margina reg. G. m. u. H. in Fürstenthal”, următoarele schimbări: membrii în direcțiune Ferdinand Stadler și Ignatz Aschenbrenner ștersi; membrii în direcțiune Rudolf Pankratz ca președinte, Johann Gaschler ca vicepreședinte, și Sigmund Weber și Gaschler Filip introduși. / Tribunalul Suceava. Secția II, la 30 Septemvrie 1920”⁹⁰⁵.

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9⁹⁰⁶, de gradele inferioare (trupă), morți pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Tomșa Ioan**, sol-dat, ctg. 1941, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Voivodeasa, jud. Rădăuți, mort la 17 iulie 1941”.

1942: Având în vedere dispozițiunile art. 55 din legea pentru reorganizarea Centrului Național de Româ-nizare Nr. 175, publicată în Monitorul Oficial Nr. 56 din 6 Martie 1942”, se aprobă „ratificarea angajării de perso-nal temporar pentru administrarea, paza conservarea aces-tor bunuri (păduri, fabrici de cherestea, exploatări, mate-riale

⁹⁰³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuți, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

⁹⁰⁴ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

⁹⁰⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 6, 21 februarie 1921, Supliment 61

⁹⁰⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 și următoarele

lemnoase etc.), personal numit și angajat din Noemvrie 1940 și până la 5 Martie 1942 inclusiv”⁹⁰⁷: Pomârlan Dumitru, paznic, bunul expropriat **fabrica Adelstein**, comuna Voivodeasa, județul Rădăuți, salariul lunar 500 lei”.

1945: „Dl Iosif Filip Rossman, născut în comuna Voivodeasa, județul Rădăuți, la 20 Februarie 1910, domiciliat în comuna Piscu-Sadova, județul Dolj, a facut cere-re acestui minister, de a fi autorizat să schimbe numele său patronimic de Rossman în acela de Roman, spre a se numi Iosif Filip Roman”⁹⁰⁸.

1947: „Prin Decizia Nr. 11.761 din 14 Octomvrie 1947, următorul personal temporar din administrația centrală și serviciile exterioare ale **Oficiului Național al Colonizărilor**, i se fixează, cu începere de la 15 August 1947, până la sfârșitul exercițiului bugetar, diurnele lunare, specificate în dreptul fiecăruia: Chelba Adam, în funcțiunea de administrator de imobile, Putna, Gura Putnei și **Voivodeasa**, cu o diurnă lunară de lei 1.500, plus accesorii, Rădăuți-Bucovina”⁹⁰⁹.

FURTEȘTI

(lângă Vertișoaia, comuna Furtești, Vaslui).

⁹⁰⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 154, 6 iulie 1942, pp. 5488 și următoarele

⁹⁰⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 203, 7 septembrie 1945, p. 7873

⁹⁰⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 255, 4 noiembrie 1947, p. 9837

1624, martie 25: Întărit de Radul Mihnea voievod postelnicului Ianache, care obține uric pentru „satul **Stolniceni** (pe Gârla Scumpia, comuna Stolniceni, Iași) pe Gârla și satul **Scumpia** (la gura Săratei, comuna Scum-pia, Iași), care este în ținutul Iași, cumpărătură de la Păscălina, cneaghina lui Lupul Stroici logofăt, și de la fiul ei Ionașco Stroici, pentru 850 ughi ungurești”; / „satul **Gligenii** (Glingeni, județul Bălți, Moldova) în ținutul Soroca, cumpărat de la Prohor, Eftimie, Simion, Nicanor, Daniil și de la tot soborul sfintei mănăstiri Pantocrator, pentru 200 taleri bătuți, cu mori la apa Neagra”; / „satul **Medelenii** (comuna Golăești, Iași), pe amândouă părțile Prutului, cumpărat de la Busca și fiii ei Zabulic, Erina și Elena, și Vasile, fiul lui Maxin, și de la Ionașco Căcă-rează, fiul Mariei, și Dămian și fratele lui Toader, și Necoară fiii Mariei, și de la Iosip, fiul lui Ganea, și sora Ilui, Agafia, și Larion, fiul lui Dănilă, și sora lui Agafia, și de la Anna, fiica lui Fedor, și surorile lui Tudosiia și Țiganca, toți nepoții și strănepoții lui Medelean, și de la Hilip și Neniul, fiul Maricăi Budoaie, și Nuor și Alixan-dru, nepoții Budoaiei, pentru 162 de taleri bătuți”; / „două părți din tot satul **Onțești** (lângă Ungheni, județul Un-gheni, Moldova), în ținutul Iași, pe care și le-a cumpărat de la Gherman, fiul lui Bâzdâg, și de la toți părinții și frații și verii lor, pentru 150 de taleri bătuți și zece boi... a treia parte, ce se va alege partea lui Barnovschi hatman și a cneaghinei sale, cumpărată de la milostivirile lor, pentru 100 taleri bătuți”. / „satul **Cucuiății** (raionul Râș-cani, Moldova), în ținutul Iași, pe care și l-a cumpărat de la Coste și de la sora lui Ticea, copiii Agafiei și ai lui Nasture, nepoții lui Cîrțiu, și Necoriță, fiul Magdalinei, nepotul lui Ivan, și Isac și sora lui Coschița, copiii Stan-căi, nepoții lui

Stan cel bătrân, și Mărica, fiica Erinei, nepoata lui Văsiu, pentru 95 de ughi buni”; / „satul **Fântânelile** (inclus în Matca, Galați) în ținutul Tecuci, pe care și l-a cumpărat de la Stavăr, fost pârcălab, fiul lui Crăciun, nepotul lui Zbiarea, și de la Nicoară, fiul lui Moșul, nepotul lui Căldărușe, și Iurga, fiul lui Dinga, și Spiridon, fiul lui Mârzea, și Neniul, fiul Stancăi, și Simi-on, fiul lui Stan, și Bălan și Lepădat, fiii lui Fătul, și Stan, fiul lui Țigui, toți nepoții Coțușei, și Mihăilă, fiul lui Burlă, și Șerban, fiul lui Iepure, nepotul lui Iepure cel bătrân, pentru 340 de taleri bătuți”; / „satul **Ciocârlianii** (sat pe Gerul, Galați), în ținutul Tecuci, pe Gerul, pe care și l-a cumpărat de la Dumitrașco Ciutacul, fiul Dobrei, și fratele lui, Stancul, nepotul lui Smârcea, și Miron, fiul lui Păcurar, și sora lui, Stanca, și Ion, nepotul lui Păcurar, și Simion, și Puțachi, și Frățilă, toți nepoții lui Smârcea, pentru 100 de ughi roșii”; / „satul **Gurbăneștii** (lângă Hănășenii Noi, județul Cahul, Moldova), în ținutul Chi-gheciu, pe care și l-a cumpărat de la Sofronia, cneaghina lui Ursu Udrea vornic, și de la fiicele lui, Nastasiia și Anghelina, pentru 350 de taleri bătuți”; / „satul **Poienile Sasului** (satul Sasu, Vrancea), cutul de sus, care este în ținutul Tecuci, pe care l-a luat pentru datoria pe care a avut-o la Iurco logofăt, 300 de ughi galbeni, pe care îi dăduse lui cu împrumut în zilele lui Costandin voievod. Și hotarul acestui sat fusese cotropit de alți oameni care erau împrejurul lui, iar după aceea, în zilele lui Ștefan voievod, s-au dus Ionașco vornic și Cujbă vornic cu carte domnească și au ales hotarul acestui sat, cu oameni buni, și au pus stâlpi, pe unde a fost vechiul lor hotar de demult”; / „jumătate din satul **Chicoșea** (lângă Corni, Galați) pe Sohului, în ținutul Covurlui, pe care și l-a cumpărat de la Maxin și fratele lui Măteiu, și Trifan,

copiii lui Lupul, și Ignat și fratele lui, Istratie, și sora lui Măgdălina, copiii lui Cornea, și verii lor Gligor, fiul lui Simion, și Spiridon, fiul lui Bogdan, pentru 80 de taleri bătuți”; / „jumătate de sat din **Șușmănești, care acum se numește Drăgușanii** (Drăgușeni, Galați), în ținutul Covurlui, pe care și l-a cumpărat de la Fodor, și Mihăilă, și Mica, și Nichita, și Eremiia, și Maxenia, toți nepoții și strănepoții Marinei, pentru 80 de taleri bătuți”; / „satul **Șotropenii** (lângă Perieni, Iași) pe Turii, în ținutul Iași, pe care și l-a cumpărat de la Cazaca, cneaghina lui Trifan postelnic, și de la Rusca, sora lui Trifan postelnic, pentru 100 de taleri bătuți”; / „satul **Furtești** (lângă Vertișoia, comuna Furtești, Vaslui), în ținutul Fălciu, pe Prut, pe care și l-a cumpărat de la Movilă și de la fratele lui, Nicoară fost spătar, fiii lui Lazăr pitar, pentru 180 de taleri bătuți”; / „satul **Mărișeni** (comuna Mereșeni, județul Lăpușna, Moldova), în ținutul Lăpușna, și iarăși jumătate din jumătate, pe care și le-a cumpărat de la Ionașco Negruț cel bătrân, pentru 90 de taleri bătuți. Iar dresele pe care le-au avut pentru acest sat, ei au spus că le-au pierdut din pricina tătarilor, când a venit în domnie Ștefan Tomșa voievod”; / „siliștea **Ghermăneștii** (comuna Drânceni, Vaslui), în ținutul Fălciu, pe râul Bârlad, pe care și-a cumpărat-o de la Movilită fost pârcălab și de la fiul lui, Lazor, și de la Toader nepotul lui, fiul lui Ni-coară, pentru 120 de ughi galbeni”; / „satul **Punteșenii** (Punțișeni, Vaslui), în ținutul Tutova, pe care și l-a cum-părat de la Simion, fiul lui Nicoară Barza, nepotul lui Costin, strănepotul lui Trifa și al lui Toma, și de la Dumitru, fiul lui Ionașco Barzica, nepotul lui Costin, și de la Sirbul, fiul lui Ghiorghe, nepotul lui Nistor, și Nicoară, fiul lui Petrea, și Toader, fiul lui Filip Pătea, și toți nepoții și strănepoții lui Trif și ai lui

Toma, toate părțile lor de moștenire și de cumpărătură, pentru 100 de ughi galbeni. Și a rămas nevândută, din tot satul Punteșeni, dintr-un bătrân, partea lui Costantin și a lui Nistor, ce se va alege partea lor din șase ogoare”⁹¹⁰.

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iași, care primește uric pentru „satul **Gurbăneștii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărății** (adică satul Gurbănești), mai sus de gura Sărății, cu vad de mori la Prut și cu mori gata și cu o bucată de pământ din hotarul **Alboteștilor** (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la dura Sărății, care este în ținutul Chigheciului, și de ase-menea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, și **Budeștii** (raionul Leova, Moldova), și **Furteștii** (comuna Vetrișoaia, Vaslui), și **Vlășineștii** (raionul Le-ova, Moldova), în același ținut al Chigheciului, și de asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Un-gheni, Moldova), pe Gârlă, și cu loc de iazuri, și Gârla și cu pricaturile sale **Stroicenii** (cătun al satului Stolniceni, raionul Fălești, Moldova) și **Vlășineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Fălești, Moldova), și alt pricut, care se numește **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Fălești, Moldova), și satul **Șetrărenii** (azi Stejari, comuna Țigănași, Iași), care este în ținutul Iașilor, și de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Șoldănești, Moldova), care este în ținutul Sorociei, care acele sate fuseseră drepte ocini și cumpărături ale răposatului Enache

⁹¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 182, pp. 243-248

postelnic, iar când a murit a dat și a miluit acea sfântă mănăstire”⁹¹¹.

1636, iulie 12: Carte de împuternicire dată de Vasile Lupu voievod egumenului de la mănăstirea Sfântul Sava, „și pe cine vor trimite ca să fie tare și puternic a ține și a apăra ale lor drepte sate și miluire, ce au ei de la postelnicul Enachi, anume satele **Răciuleștii** (înglobat în Vetrișoara, comuna Vetrișoara, Vaslui) la ținutul Fălciului, **Bechenii** (raionul Cahul, Moldova) și **Budeștii** (raionul Leova, Moldova) la Chigheci, **Furteștii** (comuna Vetrișoara, Vaslui) iar la Fălciu”⁹¹².

1637, iulie 1: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod călugărilor mănăstirii Sfântul Sava din Iași asupra „satului **Furtești**, pentru că le este dreaptă cumpărătură de la Muviliță și de la fratele său”⁹¹³.

FUTEȘTI

(azi Botești, lângă Lungani, comuna Voinești, Iași).

1548, martie 6: Întărit de Iliaș Rareș voievod rude-niilor Drăguș și Drăgșan, care cumpără de la frații Ilie, Gliga și Nastea, feciorii Sorcăi, cu 120 zloți tătarești, „moșia din drese și întărituri ce are mama lor Sorca de la

⁹¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 76, pp. 92-95

⁹¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 457, p. 517

⁹¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 132, p. 126

părintele domniei mele Petru voievod, din a treia parte din satul **Futeștii**, la ținutul Cârligăturii, jumătate”⁹¹⁴.

1616, septembrie 25: Întărit de Radul voievod fostului comis Păntelei și cneaghinei Titiana, care cumpără, cu 40 zloți de argint, de la Gheorghe și Sălăvăstru, fiii Tomei și Maicei, „toată partea cumpărătură, câtă se va alege partea Agafiei din satul **Futești**, ce acum se nu-mește **Boteștii**”⁹¹⁵.

1616, septembrie 30: Întărit de Radul voievod fostului comis Păntelei și cneaghinei Titiana, care cumpără, cu 30 taleri de argint, de la Alexandru și Dumitru, fiii Buscăi, de la Gligorce Hrețcanul, fiul Grozavei, de la Vasile, fiul Onciului, și de la fiul Condrei, toți nepoții Buscăi... cât li se va alege din satul **Futești**, ce se numește acum **Boteștii**, în ținutul Cârligăturii”⁹¹⁶.

1636, august 15: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, Titiianei Pănteleasa și ginerelui ei Ionașco Botăș vornic de gloată, după pâra leu Alexa și Dumitru, fiii Buscăi, și alte rude ale lor, nepoți Buscăi, „pentru toată partea Buscăi din satul **Futești** (lângă Lungani, comuna Voinești, Iași), care se numește **Botești**.... Iar Titiana Pănteleasa și ginerele ei au arătat drese de la Radul voievod, cum această parte a fost cumpărătură lui Păntelei de la Alexa și de la Dumitru, fiii Buscăi, de la

⁹¹⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 6, 7

⁹¹⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 221, 222

⁹¹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 222, 223

Gigorcea Hreacicanul, fiul Grozavei, de la Vasile, fiul lui Onciul și de la fiul lui Condrea”⁹¹⁷.

FUTILEȘTI

(Iamicfutilă, Mic Futilă, Futileasa sau Futilești, mai jos de Hurdugi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui).

1546, aprilie 2: Întărită de Petru (Rareș) voievod Mușei Frijoaie, care cumpără, cu 290 zloți, de la Mărica Țintea, „din dresese de cumpărătură ce a avut tatăl ei Țintea, de la părintele domniei mele Ștefan voievod, jumătate de sat, care se cheamă **Iamicfutilă** (Futileasa sau Futilești), jumătatea din jos”⁹¹⁸.

1635, aprilie 1: Suretul lui Vasile Lupu voievod privind vânzarea a „jumătate de sat **Futilești** (lângă Hurdugi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), dumisale sulgerului Strătulat”⁹¹⁹.

1639, aprilie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod sulgerului Strătulat, în baza unui zapis de la Ionașco hotnog din **Galați**, Roșca din **Bănești** (Bunești, comuna Bunești-Averești, Vaslui), Constantin, Necula și Mihalcea negustori din **Iași**, și de la Vasile, fiul lui Mierăuță Hraniță, și de la Simion Diac, în care mărturisesc cum „a

⁹¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 479, pp. 538, 539

⁹¹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 340-343

⁹¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 79, p. 103

venit înaintea lor Medelean, cu copiii săi, și a vândut jumătate din satul **Futilești** (lângă Hurdugi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), pe Elan, care este în ținutul Fălciu, pe ambele părți ale Elanului, și spre răsărit, și spre apus... pentru 20 ughi (ducați ungurești)”⁹²⁰.

1643, septembrie 3: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârât de față Mede-lean călugărul cu Vârvara, jupâneasa lui Strătulat agăi, pentru junătate de fat **Futelești** (comuna Dimitrie Cante-mir, Vaslui), ce sunt pe Elan, și l-a fost vândut Medelean agăi mai înainte vreme, iar acum Medelean a zis că nu i-a fost plătit deplin. Iar Vârvara a adus zapisul cel de cumpărătură, uric și mărturie cum a vândut Medelean acel loc lui Strătulat agăi și a plătit plata pe deplin”⁹²¹.

1645, august 24: Strătulat fost agă dăruiește fetei lui Măricuța „10 boi de plug și 3 tineri, 10 vaci cu viței și 3 tinere, 7 iepe cu mânji, 10 mascuri, 150 matce de stupi, 200 de oi, viile în **Dric** (deal în **Huși**) cu cramă, de la **Manțul** (comuna Tătărăni, Vaslui), satul **Hurdugii** (azi Dimitrie Cantemir, Vaslui) cu curți, cu iazuri, cu vecini și parte de **Dănești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), și prisaca Hurdugi, iar din jumătate de sat **Futelești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), în jumătate, și din **Pojorăni** (Pojărăni, lângă Lunca Veche, Vaslui), de la Prut, cât se va alege partea noastră, în jumătate, din țigani, în jumătate, din provijie casei, din argint, o sabie, o șarvana și un ilic... dinaintea popii Tene, Macarie căpitanul, Romașco,

⁹²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 77, pp. 75, 76

⁹²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 164, pp. 156

Gligorie Colăcei și Ionașco Godi-nac”⁹²².

1673, ianuarie 17: Ispisoc de judecată de la Duca voievod, după ce s-au pârât de față Nastasia Păvăloae de la **Pojoreni**, sora Vărvarei, jupânesei lui Strătulat sulge-rul, cu Vasile și Mărica, feciorii lui Medeleanu călugărul, și cu nepoții lui Vărlan și Ion, pentru jumătate de sat **Futilești**, ce este pe Elan, la ținutul Fălciului, zicând Mastasia Păvăloae că părțile de pe Elan, dinspre răsărit, jumătate de sat Futilești, este adevărată cumpărătură lui Strătulat sulgerul și jupânesei sale Vărvara de la Medeleanu călugărul, și a arătat și zăpis de cumpărătură, și ispisoc de întăritură de la răposatul Vasile vodă, deci domnia mea am socotit că aceste zăpise sunt bune și drepte”⁹²³.

1824, octombrie: Scrisoare hotarnică de la spătarul Ioan Cuza și de la serdarul Gheorghe Bou: „Prin luminată cartea prea înălțat Domnului nostru Ioan Sandu Sturza voievod, din curgător anul 1824, septembrie 29, fiind rânduiți ca să cercetăm împresurarea ce află pătimind moșia **Hocenii**, ce se zice și **Șișcanii**, de la ținutul Fălciului, a postelnicului Dumitrachi Beldiman, de către megieșita moșie **Futileștii de jos** sau **Micșinești**. / În cuprinderea jalobei postelnicului și a cărții de poruncă, venind la fața locului și făcând știre, am adunat pe toți răzeșii și megieșii ce sunt în pricina acestui loc, anume: Vasile Sava, Gheorghe Ambrino, Vasile Ambrino cu ai lor, răzeșii locului ce să numesc Futeleștii de jos, Iordachi Munteanu, Matei Idricanul, diaconul Gheorghe Cheșchinul ot Crasna cu ai lor, răzeșii locului cel numesc

⁹²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 174, p. 144

⁹²³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 318, 319

Futeleştii de sus. Leon Bosie, Neculai Radu, Vasile Radu cu ai lor, răzeşii de Futeleştii de sus şi de jos, faţă fiind şi Andrei Ifrosie, Costandin Ochincă, Vasile Cojan, Iordache Tângirică, cu ai lor, rămaşii răzeşi în moşia **Micşu-neştii**. / Mai întâi am cerut de la jeluitor să ne arate la ce loc se cunoaşte împresurat şi cu ce dovadă de scrisori. Înfaţoşat-a dumnealui un plan geometricesc, ridicate toate moşiile dumisale încă din anii 1813, mai 29, de inginerul Mihail Tenedie medelnicer, şi, împreună cu amândouă părţile, umblând toată starea locului, cu de-amănuntul, atât pe arătarea răzeşilor, după urmarea stăpânirii, cât şi după pretenţia întinsă din partea postelnicului cu jalobe, am luat sama cu pătrundere a cursului întâlnirii şi despărţirii moşiilor, una de către alta, şi fiind întocmai precum în plan se arată, lămurindu-ne întru toate, pricina aşa se urmează: căci jumătate de loc, ce se numeşte **Futileştii de sus**, se mărgineşte cu capul cel dinspre apus, în valea sau pâraul ce se numeşte Saca, iar jumătate de loc, ce se zice **Futileştii de jos**, întru despărţire ce şi as-tăzi se păzeşte, urmare a stăpânirii prin stâlpiri. Şi venind din piatră în piatră, până în gura pâraului Saca, unde cade în vale, semn firesc, care la hartă este însemnat cu No. 39, de acolo, Futileştii de sus urmează cu stăpânirea, mărgi-nindu-se în Saca. Iar Futileştii de jos, cârmind la deal, se mai lungesc cu câţva loc, până ce lovesc într-o bucată de loc din hotarul moşiei Hoceni, a postelnicului, ce se zice **Curiecii**. Pentru această întindere a Futileştilor de jos, a cerut îndreptare dumnealui a rămâne deopotrivă cu Futi-leştii de sus şi că colţul Hocenilor este în gura văii Săcii, unde cade în vale la firesc semn, şi apoi, pe Saca, în sus, după stăpânirea ce se urmează de către Futileştii de sus şi de către toate celelalte moşii, cum, spre dovadă, scos-a do a arătat aceste

scrisori:

1497 (7005), martie 15: suret de pe ispisoc vechi de la Stefan voivod, tălmăcit de polcovnic Toader De-brici, la anii 1806, iulie 4, întăritor lui Mihăilă Cupcici pe a sa dreaptă ocină și împărțeală, un sat pe Larga, unde a fost Stan Coloban, care l-a avut el împărțit cu nepoții lui de frate, Mihăilă și Vlad, așa scriind, că hotarul acestui numit sat **Hocenii** se începe din Larga, din cărarea ce vine din satul **Onchiteștii**, ce se numește **Grumezăștii**, de la un izvor de pe costișă, însemnat la hartă cu No. 15, apoi în jos, pe de-amândouă părțile Lărgii, până la fân-tâna Mogăi, No. 18, apoi se întoarce spre răsărit, tot pe drumul lui Cocârțală, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan, No. 29, apoi matca văii Săcii iproci, la No. 18, însemnat la hartă, zic răzeșii de Futileștii de jos că stau Hocenii unde s-ar numi fântâna Mogăi, un budăi de ceea parte de Larga, și că drumul lui Cocârțală s-ar numi acela, ce este însemnat de acolo cu No. 21, că ce-i de acolo, în jos, este osebit hotar de moșie **Curiecii**. / Dimpotrivă, postelnicul a arătat că merge cu stăpânirea în jos încă câțva loc, pe de ceea parte de Larga, cu nume de **Șișcani**, și pe de ceastă parte, deși cu nume de **Curieci**, precum să va vedea însemnat la hartă, este loc din **Hoceni**, până la drumul ce și acum își are urmarea sa întru despărțire, de către hotarele megieșite, care și acesta se va vedea însemnat la hartă, de către inginer, tot cu No. 21. / Și pe acest drum ispisocul domnului Ștefan Voivod îl numește dru-mul lui Cocârțală, care cuprinde în sine și locul din Ho-ceni, ce, în urmă, a luat numire de Curieci. de pe un Crăciun Curiace, răzeș de Hoceni, și de Șișcani, care Șiș-cani nu este altă decât o jumătate din trupul Hocenilor, ce iarăși, după vreme, s-a poreclit de pe numele unuia din razeși, și că jumătățirea

ieșită din Hoceni, în urmă, a luat numire de Șișcani. A făcut dumnealui dovadă întâi că Hocenii s-au despărțit în două, după însuși glăsuirea acestui ispisoc a domnului Ștefan voievod, care, după ce înconjoară locul în semne și vine de încheie prin semne de unde au început, dintâi zice așa: sau despărțit și la cărare în jos, iară matca Lărgii, pe de amândouă părțile, să fie lui Mihăilă Cupcici, cu tot venitul, iar de la cărare, în sus, să fie nepoților lui de frați, Mihăilă și Vlad, pe de amândouă părțile mătci, cu tot venitul, iproci.

1546 (7054), mai 8: Al doilea suret de pe ispisoc sârbesc, al domnului Pătru voievod, tălmăcit de Axentie uricarul, prin care arată că, înaintea domniei sale, venind Fătul Tătarul, cu surorile lui Anghelina și Titiana, feciorii lui Mihăilă Cupcici, a vândut a sa ocină și moșie, din drese de împărțeală părinților, de la tatăl domniei sale Ștefan voievod, un sat pe Larga, anume **Hocenii**, unde a fost Stan Coloban, acela l-au vândut lui Pașco Răzlog, lui Marco și lui Petru Bereș, și, întărindu-se stăpânirea, iarăși zice: „Însă să le fie acest sat de pre Larga, anume Ho-cenii, unde a fost Stan Coloban, în două părți, jumătate să fie a lui Pașco Răzlog singur, iar cealaltă jumătate, dintr-acel sat să fie a lui Marco și lui Petru Bereș. în vecii. Iar hotarul acelui sat Hocenii să fie, dinspre toate părțile, pe unde au umblat din vechi”.

1642 (7150), iulie 10: Al treilea, suret de pe ispisoc vechi pe sârbie de la Vasile voievod, tălmăcit de Axentie uricarul, la anii 1719 (7227), septembrie 4, cum și de polcovnicul Pavel, la anii 1806, aprilie 16, cu aceas-tă în jos cuprindere: „precum de față, înaintea domniei sale, s-au tras la judecată Ioan și alți răzeși ai lui din satul **Hoceni**, cu Sânpetru, Sava, Dumitru, Năilă și cu alți oa-meni ai lor

din **Șișcani**, pentru o bucata de loc din hotarul satului Hocenilor, precum au arătat și ispisoc de baștină de la bătrânul Ștefan voievod. Iar Sănpetru cu oamenii săi așa au răspuns, că acea bucată de loc este din hotarul satului lor Șișcani”. / Deci domnia sa, judecându-i pe dânșii și cercetându-le ispisoacele, a făcut carte la Dumi-trașco Oțâl din Oțăleni, ca, împreună cu oameni buni, să cerceteze și să aleagă tot hotarul acelu sat al **Hocenilor**, în semne după acel uric, ce l-a arătat Ion, de la bătrânul Ștefan voievod, după care, arătându-se cercetarea rânduitalui și poftorindu-se toată cuvântarea semnelor de la ispisocul domnului Ștefan voievod, îl dă rămas pe Sănpetru, cu oamenii săi din Șișcani. Iar Ioan și cu răzeșii săi să aibă a stăpâni satul Hocenii, în semnele arătate. / Dintru aceste vechi ispisoace s-a făcut vederată dovadă precum, și la judecățile de mai înainte, ce a avut postel-nicul, s-a cunoscut că **Hocenii** și **Șișcanii** au fost un trup de moșie, numindu-se tot Hocenii, și, după vreme, locul despărțit prin semnele ispisocului domnului Ștefan voievod, păzește aceiași veche numire a Hocenilor, iar jumă-tățarea rămasă din afara semnelor acelu ispisoc au do-bândit numire de Șișcaâni, care Șișcani, fiind și până astăzi pe de ceea parte, de către apus, se întinde în lun-gime, cu neprihănită stăpânire, până drept colțul **Curie-cilor**, acela din jos, iar nu stau drept colțul Curiecilor acelor din sus, la No. 18. / Adus-au de față și din bătrânii locuitori, pe Sandul Buzincul, Alexandrul Buzincul și căpitanul Gheorghe Marta, mai vechi stăpânitori ai **Șișcanilor**, fiindcă postelnicul, acum, de curând, a întru-pat întru a sa stăpânire tot locul Șișcanilor, și li s-a făcut întrebare, față fiind și răzeșii Futileștilor de jos, până unde merg Șișcani cu stăpânirea, și tot așa ne-au arătat, că până drept în colțul Curiecilor din jos, la care și

înșiși răzeșii de Futilești n-au putut tăgădui că n-au această știință, că tot până acolo se stăpânea și mai înainte de răzeșii de Șișcani, și acum se stăpânește de către postelnicul Beldiman, de când a intrat întru a dumisale deplină stăpânire. / Deci, dacă jumătățarea Hocenilor, acea cu nume de Șișcani, a urmat și stă cu neprihănită stăpânire până la acel loc, apoi îndoire nu rămâne că și cealaltă jumătățire nu poate rămâne mai scurtă. Dar postelnicul, spre a ridica tot prepusul, cum că **Curiecii** nu este osebit trup de moșie, ce Crăciun Curiac a fost răzeș părtaș în Hoceni și în Șișcani, de pe care a rămas numirea locului, înfățișat-a aceste vechi dovezi:

1638 (7146), ianuarie 25: Suret de pe ispisocul vechi, pe sârbie, a Domnului Vasilie voievod, tălmăcit de polcovnicul Pavăl Debrici, la anii 1806, iulie 10, prin care întărește lui Mierăuță Coșăscul și fraților lui, și fiului lui Dumitrie, fetei lui Ioana, strănepot al Ilcăi și Gâtii, și verilor primari, a lor dreaptă ocină și moșie, din a treia parte de sat de **Șișcanii**, ce-i pe Larga, jumătatea din urmă, de baștină, de la Petru vodă, și iarăși dă și întărește slugii sale Mierăuță Coșăscul altă jumătate, din a treia parte din acel sat Șișcanii, ce a cumpărat el, osebit de alți frați și neamuri ale lui, de la Meleștean, feciorul Anghe-linei Frijoae, nepotul lui Crăciun Curiace. Cu această cuvântare se face dovadă că Curiace a fost răzeș părtaș în Șișcani.

1686 (7194), octombrie 30: Așijderea, ispisoc de la Constandin voievod, întăritor lui Grigoriță din Guzari și femeii sale Simina, pe un zapis de la Avramia, fata Tudosiei, femeia lui Toader, nepoata popii Fenie din Săminești, care au vândut a lor ocină și moșie, ce este la ținutul Fălciului, din sat din **Hoceni**. / Așijderea, zapis de la Chirilă, feciorul lui Tudosie, nepot popii Fenie, și de la

femeia lui Anița, precum au vândut dreaptă ocină și moșie, ce au avut iarăși în sat **Hocenii**, a treia parte de sat, din partea Tudosiei. / Așijderea, zapis de la Arsenie și de la femeia lui Aftinia, fata lui Fenie, precum au vândut dreaptă ocină și moșie de la **Hoceni**, a treia parte de sat. / Așijderea, zapis de la Istratie și de la femeia lui Nastasia, precum au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Hoceni** partea lui Fenie, a treia parte din tot locul. / Așijderea, zapis de la Urâta, preoteasa popii Gavrilaş, feciorul Todosiei, precum au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Hoceni**, dintr-un bătrân, a treia parte. / Acest Fenie sau popa Fenie și cu preoteasa lui Alexandra, cu toți acei de mai sus arătați urmași ai lui, se vor vedea la spița ce se alcătuiește din scrisoare că sunt curgători din Anghelina Frijoae, fata lui Crăciun Curiace, adică se face dovadă că aceste neamuri, răspunzându-se părtași și în Hoceni, se văd ieșiți în vânzări și că, după porecla lui Curiaci, a rămas cu numirea locului. Și încă tot acești curgători din aceste neamuri mai adaugă a vinde și cu nume de Curiaci, pe care îl trec iarăși în cumpărături și răscumpărături, la răposatul vornic Gheorghe Beldiman, părintele postelnicului, la care, aducându-se toate scriso-rile vânzătorilor, acum se văd dezvelite felurime de chi-puri și vicleșuguri răzășești, vândute câte în două și trei locuri. Unele și aceleași neamuri, unul și același loc cu numiri schimbate, precum și acești curgători din Crăciun Curiac, vânduți într-o parte cu nume de Șișcani, într-alta, cu nume de Hoceni. Și, în sfârșit, poreclind locul, mai vând și cu nume de **Curieci**, care aducându-se la părin-tele postelnicului, acum se vede că s-au cumpărat câte două și trei rânduri, drept lucrul său. / Și așa ieșind dintru toată îndoiala că acest loc numit **Curieci** nu este osebit hotar de

moșie, arătăm că nici fântâna Mogăi nu poate fi acel budăi de la No. 18, nici drumul lui Cocârțală, acel pe din sus de Curiecii, întâi că fântâna, după glăsuirea ispi-socului domnului Stefan voievod, se cere a fi de ceastă parte de pârau, dinspre răsărit, nepomenind întru glăsui-rea sa la întoarcerea că au trecut pâraul. / Al doilea, pentru drumul acesta nici nu poate a se numi drum, nici că a fost, nici că poate, neiertând starea locului, ce acesta este o cărare, ce abate din drumul **Hocenilor**, acel de pe vale, la deal, pe care anevoie este și cu deșertul a se sui chiar. Iar acel pe din jos drum, ce cuprinde în sine locul numit **Curiecii**, mergând l-am aflat în dreapta sa ființă, ce-și păzește și acum urmarea sa, și de hotarul dinspre megieșitele moșii, lângă care drum, în malul pâraului, de această parte, dinspre răsărit, s-a aflat și acum față o fântână, potrivită întru toată cuvântarea ispisocului cu fântâna Mogăi și cu drumul lui Cocârțală, în dreptul cărei fântâni, lângă drum, este față și o piatră veche hotar. La această fântână și drum de lângă această piatră, a cerut postelnicul de a i să statornici colțul **Hocenilor** și al **Șișcanilor**, dar aici iarăși arătăm că urmează nu puțină neînvoire între postelnic și între Safta Costache, soția săvârșitului Toderășco Costache, stăpâna locului numit **Talaba** și o hliză din capul moșiei **Bălăneștii**, ce se ală-turează, pin capul Hocenilor, care Bălăneștii sunt iarăși a postelnicului, afară de această hliză a numitei cucoane și afară de o altă alăturată hliză, a Bădroseșlilor, cum se vor vedea la hartă. / Pricina între postelnic și între numita cucoană este întâi pentru un mal de iaz, ce-a arătat postelnicul că s-ar fi luat de către stolnicul Toma Luca, cel mai de dinainte stăpân al Talabii, prin învoială cu răzeșii de Șișcani, care învoială dumnealui nu o poate cunoaște de bună, fiindcă răzeșii de

Șișcani cu rea credință stăpâneau atunci locuri trecute în vânzări, și nu putea da lucrul străin, la care față fiind, dintru acei ce purtau numirea de răzeși, și ei au arătat că au știință de acea învoială. / Al doilea, pentru un clin de loc, ce se face între drumul acesta, numit al lui Cocârțală, și între un drumușor ce se abate dintru acesta, în drumul Hocenilor, adică al dumneaei cu hliza din Bălănești, să întinde, de la un loc, și cuprinde cu stăpânirea acel clin dintre drumuri, iar postelnicul cere acest drum, care, întru adevăr, își are și acum dreapta sa umblare, pe de-amândouă părțile de pârau, și ca un pravăț despărțitor și moșiilor acestor dinspre răsărit, pentru care, făcându-se știut dumneaei să vină sau să trimită vechil, cu scrisorile, ca să se facă cercetare și îndreptare, dumneaei a răspuns că scrisorile îi sunt la cumnatul dumisale Ioan Costachi, care, fiindcă acum se află în stărostia Putnei, a rămas ca mai pe urmă a se căuta această pricină. Iar noi am urmat a merge pe acest drum despărțitor hotarelor până în capul moșiei **Bălănești** și **Micșuneștii**, aici iarăși am aflat piatră hotar vechi, precum se va vedea la hartă, în marginea acestui drum.

1691, noiembrie 25: Pe lângă care, a mai adaus și altă dovadă postelnicul, între cumpărăturile ce are din Micșuneștii, a arătat un zapis vechi, din anii 1691 (7199), noiembrie 25, încredințat și în divanul gospod (domnesc) de Tudosie Dubău vel logofăt, Lupu Bogdan hatman și toți ceilalți veliți și alți boieri din vremea aceia, martori, prin care Vasilie fecior lui Tudosie Timotin, a vândut a sa ocină și moșie, jumătate de bătrân din sat din **Micșu-neștii**, ce să hotărăște cu locul **Șișcanilor**, la ținutul Făl-ciului, lui Mihăilă logofăt al treilea, după care cuvântare a zapisului se face vederată dovadă a drumului lui Cocâr-țală, cum și întâlnirea și despărțirea moșiilor acestora, una de către alta,

pe stâlpirile ce se află, nefiind încă atunci numit locul de **Curiecii**, pentru care Curiecii pe larg s-a arătat că, și din scrisoare, s-au cunoscut locul de **Hoceni** și că au fost în pricină de împresurări cu **Hoceni**, precum pe larg se arată la ispisocul domnului Vasilie voievod, acel din leat 1642 (7150), iulie 10, așadar s-a urmat a merge pe acest drum, ce păzește urmarea stăpânirii de către Micșuneștii, până la altă piatră hotar, ce s-a găsit iarăși în marginea acestui drum, colțul numitului loc Curiecii, la care astăzi se găsesc suiți cu stăpânirea **Futeleștii de jos**, împiedicând glăsuirea scrisorilor, iar noi am urmat tot pe acest drum, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan (însemnat la hartă cu No. 39), semn firesc, de unde urmează neînvoire cu răzeșii Futileștilor de jos, precum s-a arătat la început, căci jumătățirea locului **Futileștii de sus** se mărginesc în Saca, iar înjumătățirea locului Futileștii de jos, din gura Săcii, apucând pe Saca în sus, vor anume gura Săcii, cu 120 stânjeni mai înainte, apoi cârnesc la deal și se mai întinde, în lungime, cu 670 stânjeni, și în lățime, cu 220 stânjeni, cuprinzând un clin de loc și din Micșunești, și din Hoceni, s-au întrebat ce au a răspunde împotriva vechilor scrisori și dovezi, ce le-a înfățișat postelnicul, și cu ce cuvânt se bagă pe gura Săcii și apucă matca în sus, nu-mind gura Săcii, în coastele pârăului Saca, mai în sus de împreunarea cu Elanul, împotriva lămuritei glăsuiri a ispisocului Hocenilor, care zice „până în gura văi Săcii, unde cade în Elan, și apoi pe Saca în sus”, adică îndată ce se atinge de Elan, se și ferește și apucă pe matca Săcii în sus, și iar ce pot trece în lungime mai mult decât Futileștii de sus. / Ei au răspuns că așa au apucat de la părinți, și acest drum de acolo, ce se va vedea însemnat la hartă, s-ar numi drumul lui Cocârțală și că încă se cuvine și Futileștilor de sus a se

sui deopotrivă cu Futeleştii de jos, precum ar fi şi stăpânit mai înainte, dar la alegerea părţilor răposatului vornic Beldiman, din hotarul Hoce-nilor, un om ar fi luat brazdă în cap, arătând hotarul **Hocenilor** şi le-ar fi scurtat acel capăt, precum, spre dovadă acestor zise, au adus de martor pe un Grigoraş Marcu, om bătrân ca de optzeci ani, ducându-se pe acest drum, se bagă în trupul Hocenilor, cotit şi pieziş, până la moviliţa ce s-ar numi movila lui Bârlădean, zicând că pâra acolo le-ar fi urmat stăpânirea, dar acest bătrân, venind la moviliţă şi întrebat fiind de către noi ca în frica lui Dumnezeu să arate a sa ştiinţă, acesta dimpotrivă a mărturisit, că nici a apucat, nici ştie acea stăpânire, decât că şi el a auzit că răzeşii de Futeleşti cereau să se întindă cu stăpânirea pâra acolo, dar răzeşii Futeleştilor de sus, faţă fiind, au zis că nici au stăpânit, nici nu cer, neavând dovadă de scrisori, cu care să poată trece piste Saca. / Deci acestea fiind voroave din gură, li s-au cerut scrisori dovezi, iar ei au răspuns că pot fi şi părtaşi de pe neamul Penişorescu (Penişoară) în Futeleştii de sus, şi cu cumpărătură în Futeleştii de jos, cu ademeniri şi chipurile ar fi luat din scrisori, la care, cerându-le şi ei, şi noi, dumnealui n-au tăgăduit că nu le-a luat din scrisori, însă a pricinuit că le are peste Prut, iar postelnicul, după ce şi la aceasta i-a întâmpinat, înfăţoşând perilipsile din anii 1820, mai 13, iscălit de vornicul Tăutul, fiind atuncea ban, arătător de scrisorile ce au înfăţoşat, atât serdarul Isar, cât şi răzeşii Futeleştilor de jos, tras fiind într-această judecată, atunci, în vremea când le erau toate scrisorile faţă. Apoi, văzându-se strâmtoriţi, au început, peste câteva zile, a scoate şi ei rânduri, rânduri, câte o copie, acestea în jos arătate:

1546 (7054), aprilie 2; Ispisoc sârbesc de la Petru

voievod, tălmăcit de polcovnicul Pavăl, întăritor moașei (bunicii) Frijoaia pe jumătatea de sat din jos, unde se numește la mic Futilă, care l-a cumpărat de la Mărica, fata Țântii, din ispisoc de cumpărătură ce a avut tatăl său Țăntea de la părintele domniei sale Ștefan voievod. Iar hotarul acelei jumătăți de sat, jumătății celei din jos, ce se numește la mic Futilă, să-i fie din tot hotarul jumătate, iar dinspre alte părți, după vechile hotare, pe unde au apucat din vechi.

1667 (7175), iulie 6: Copie neadeverită, scrisă și alcătuită între sineși de răzeșii vechi Frija, Gavril Bârlădeanul, Vasile Timotin, Sămion Blehan, Costandin zăt (ginere) Toader Dobândă, Sandul Micul, „însemnarea **Micșineștilor**, pe unde bat semnele locului, purcederea spre răsărit, trecând Elanul, alătura cu **Grozăștii** iproci, și apoi se întoarce în sus, de merg alătura cu **Futileștii**, dându-și coaste cu Futileștii și, trecând Elanul, Futileștii rămân în drumul **Hocenilor**, iar Micșuneștii cu un rând de pământuri, prin capul **Curiecilor**, până în Saca, drept locul lui Bolat, și așa se încheie hotarul”, în care însemnare, după ce se văd arătate numele acestor de mai sus, apoi mai jos să adaugă și aceasta. Însemnarea Futileștilor „purcesul lor din drumul Hocenilor și merge pe din jos, hotărându-se cu Micșuneștii, iar pe din sus, purcede hotărându-se cu o bucată, de loc din **Curiecii**, până drept movila lui Bârlădeanul, drept movila lui Bârlădeanul se hotărăște cu **Hocenii**, până ce cade în Saca, iar din Saca purcede alătura cu locul lui Beldiman și, trecând Elanul, spre răsărit, peste coada Futileștilor, dinspre răsărit, se îndreaptă în jos iproci.

1766, octombrie 10: Mărturie de la Apostol Penișoară și alții, adeverită de stolnicul Gheorghe Beldi-

man, ispravnicul ținutului, arătătoare cum au măsurat jumătate de **Futilești** și au împărțit pe răzeși, și că s-au găsit, în curmeziș, 9 funii, iar în lung, 102 funii, și funia de 30 stânjeni.

1802, iunie: Gheorghe Nistor căpitan și Sandu Buzăscu căpitan, mărturie de cercetare ce au făcut la fața locului, între răzeșii de moșia **Futileștii** și între răzeșii de moșia **Hocenii**, arătătoare precum năvălesc răzeșii de Hoceni asupra hotarului răzeșilor de Futilești și răzeșii de Futilești asupra răzeșilor de Hoceni și, pomenind de suretul ispisocului ce au arătat răzeșii de Hoceni, de la domnul Ștefan voievod, nu-l iau la înțelegere, ci pe cât i-au dus cunoștința, i-au dat mărturia lor, arătând neînvoirea și nemulțumirea răzeșilor de Hoceni.

Acestea sunt scrisorile răzeșilor **Futileștilor de jos**: cât pentru ispisocul de la Petru voievod. nu rămâne îndoială că Mușa Frijoaia a avut jumătate de sat, jumătate cea din jos, unde se cheamă la Mic Futilă, dar nefiind arătat în semne nimic, nu se poate atinge de hotarele **Ho-cenilor**, în fireștile semne mărturisite de mai vechiul ispisoc a lui Ștefan voievod, iar pentru însemnarea locu-lui, acea de la bătrânii lor, ce-ar fi arătătoare în semne, cum și pentru mărturia hotarnică, pe care ei vor să se întemeieze, acestea fiind pe arătări din gură, pe mărturii răzășești, în neființă de scrisori, făcute, în nici un loc nu prind, când se ivesc cele mai vechi scrisori, dar postelnicul și la aceasta i-a întâmpinat cu înscris, dovadă:

Iulie 4. Dumitrașco Oțel dăm știre măriei tale că a venit cinstită carte a mărie tale la noi, să strângem oameni buni, să arate semnele satului Hocenilor, pe uricul de la Ștefan vodă, și să le înnoim semnele, și ne-au arătat semnele, cum spune și uricul, apoi, poftorind cuvântarea aceea

de la ispisocul domnului Ștefan voievod, până ce vine în gura văii Săcii, și zice „de unde cade valea Săcii în Elan, și acolo am găsit piatră hotar, de acolo, spune uricul, pe valea Sacă în sus, iar un călugăr, anume Mede-lean a fost intrat, câțva loc, într-al Hocenilor hotar și i-am pus zi, să-și aducă dresese înaintea măriei sale, și nu le-a adus, și apoi i-am pus zi să-și aducă uricul și la oameni buni, și nu l-au adus, iar noi am mers pe vale, în sus, cum spune uricul **Hocenilor**”. Această mărturie, deși fără veleat. se înțelege a fi din zilele domnului Vasile voievod, căci acest Dumitrașco Oțal se vede arătat și la ispisocul domnului Vasile voievod, acel din leat 1642 (7150), iulie 10, la pricina ce au avut Hocenii cu Șișcanii, și acel Medelelean stă pomenit la mărturie fiind stăpânul **Futi-leștilor**, precum la scrisorile răzeșilor se adeverește, iată vederată dovadă, cum fără putere de scrisori, năvălea peste fireștile semne, cuprinsă la ispisocul **Hocenilor**, adică la acest loc, și această împresurare, care iarăși s-a întins, după vreme, prin mărturii neadevărate; au mai adaus a pune înainte numiții răzeși, că la acele mărturii de hotărâturi ale lor, fiind iscălit și părintele postelnicului ca un megieș, le-ar fi cunoscut de bune, la care măcar că niște hotărniciri, făcute pe arătări din gură și mărturii răzășești, în lipsă de scrisori de la sine, cad și se surpă, dar postelnicul și la aceasta i-a întâmpinat cu cuvânt că întru acea „ipohi”, întru care ar fi iscălit părintele dumisa-le, întâi că nici ajunsese cu stăpânirea părților sale din Hoceni a se megieși cu dânșii. Al doilea, că nici odinioară părintele dumisale nu a căutat dezbatere a tot hotarul Hocenilor de Șișcani, căci încă nu-i avea cuprinși în cumpărături, decât numai alegere dinspre răzeșii săi, precum spre dovadă a scos, de ne-au arătat și mărturii hotarnice, care, din vreme în vreme, își alcătuia

după cumpărăturile ce făcea. Și al treilea, că părintele dumisale nu se vede iscălit ca un megieș, ci ca un dregător al ținutului, ce se afla, în vremea aceea, iar în sfârșit, apoi a dat iarăși în scris dovadă dumisale că ei au prihănit și hotarnicele Hocenilor, și însăși hotarnicele lor, scos-au de s-au văzut, în perilipsul iscălit de vornicul Tăutul, trecută la anii 1810, septembrie 10. Cartea divanului către isprăvnicia de Fălciu, în jaloaba răzeșilor de Futilești, cu arătarea că răzeșii de Hoceni, până a nu sfârși judecățile ce au cu dânșii, ar fi vândut părțile lor stolnicului Dumitrașco Beldiman; să cerceteze și, de va fi precum arată să oprească acea vânzare, și pârâții răzeși, după vremea lucrului, să vină la divan. După care, apoi, trași fiind în judecată. I-au înfățișat postelnicului și sorocul cinstitei logofeții, cea mare, din 1820, februarie 3, cum și mărturia rânduitalui, din partea isprăvniciei, căpitan Dumitrul Strâmtul, din 1820, martie 6, prin care arată că au mers cu sorocul cinstitei logofeții, și, apucând pe răzeșii de moșia Futi-leștii, anume Vasile Sava, Neculcea Raduș i alții ai lor, ei au răspuns că acea parte de Futi-leștii este a serdarului Iordache Isar, ei nici trebuință au, nici în judecată merg; așijderea a arătat postelnicul și un răvaș al serdarului Isar, în original, fiind al treilea vistiernic, întru care, după ce mai sus se roagă pentru orânda din Hoceni, apoi mai jos cu, însuși al său condei, urmează a zice, așa:

„Mă rog, mulțumește-mă la această cerere dinspre răzeșii de **Hoceni**, și eu le făgăduiesc a fi lor apărător dinspre pricina ce au cu **Futi-leștii de jos**. Eu, vrând, îi pot odihni. Lipon nu trebuie nici ei să mă împotrivescă”. / Deci stând noi și luând seama, atât stării și ființei locului, cât și lămuritelor semne, cuprinse întru glăsuirea ispisoacelor postelnicului, fără de părtinire, în curat cuget, arătăm

că capul Hocenilor este drumul lui Cocârjată, și drumul lui Cocârjată nu poate fi altul decât acel ce cuprinde în semne locul numit **Curiecii**, care drum, ca un pravăț, și astăzi urmează hotar într-o despărțire de către moșiile megieșite, **Bălăneștii** și **Micșuneștii**, cum și gura văi Săcii, unde cade în Elan, este acea însemnată de către inginer la hartă cu No. 29, fiind semnul firesc neștrămu-tat, unde amândouă pâraiele, Saca și Elanul, și din vechi, și astăzi, se unesc spre împlinirea cuvântării ispisocului, ce zice tot pe drumul lui Cocârjală, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan, căci Saca, venind de la locul mai înalt, acolo cade în Elan și face gură cu înalte maluri, și tocmai drept acest loc, în ceea parte, peste pârau, stau față întâlnirea drumurilor vechi, care și astăzi au urmarea lor, și rău și fără cale se întind Futileștii de jos, despărțind întâlnirea Micșuneștilor cu Hocenii, împotriva vechilor scrisori ale postelnicului, arătate la rândul lor, și măcar că cei mai mulți din răzeși și-au venit într-o dreapta cunoș-tință, noi însă pietre hotare n-am pus, ci numai cât am însemnat locul cu gropi, căci postelnicul, fiind pătaș, stăpânitor și în moșia Micșuneștii, având și osebită pre-tenție întinsă pentru locul numit Futileștii a fi tot din Micșunești, cerând alegere și dezbateră răzeșiei rămasă, cum pe larg, prin osebită mărturie a noastră arătam, rămâne a se da hotărâre de către cinstitul divan și de către înălțimea sa, iar noi, într-o cuprinderea poruncii, am dat această a noastră mărturie, dumisale postelnicului Dimi-trie Beldiman. / 1824 Octombrie. / Ioan Cuza spătar, ispravnic hotarnic, Gheorghe Bou serdar, hotarnic”⁹²⁴.

⁹²⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 172-182

Cuprins

Precuvântare: religie și credință p. 3

ECHIMĂUȚI p. 7

EDINETȚ p. 8

EDUMIREȘTI p. 11

EISENAU sau PRISACA DORNEI p. 14

ELAN p. 22

ENĂCHEȘTI p. 22

EPURE p. 23

EPURENI p. 24

EPURENI p. 28

EPURENI p. 33

EPURENI p. 38
EPURENI p. 40
ERBICENI p. 41
EREMIEȘTI p. 51
EZĂRUL ALB p. 52

FĂGĂDĂU p. 53
FĂGEȚĂLUL p. 56
FALCĂU p. 57
FĂLCIU p. 62
FĂLEȘI p. 69
FĂLFOEȘTI p. 70
FĂLTICENI p. 73
FÂNTÂNA p. 122
FÂNTÂNA ALBĂ p. 124
FÂNTÂNA BLĂNARULUI p. 134
FÂNTÂNA MARE p. 139
FÂNTÂNA p. 151
FÂNTÂNA VEPROVA p. 153
FÂNTÂNA PIPIRIGULUI p. 153
FÂNTÂNA POPIȘOARA p. 155
FÂNTÂNA MĂCEȘUL p. 156
FÂNTÂNA LUI MUȘAT p. 157
FÂNTÂNA LUI VLAD p. 159
FÂNTÂNELE p. 159
FÂNTÂNELE p. 160
FÂNTÂNELE p. 179
FÂNTÂNELE p. 181
FÂNTÂNELE p. 184
FÂNTÂNELE p. 190
FÂNTÂNENI p. 193
FÂNTÂNENI p. 194

FÂNTIRILE p. 195
FĂORENI p. 195
FĂRÂMEȘTI p. 196
FARAOANI p. 197
FĂRCĂȘANI p. 205
FĂRCENI p. 206
FĂRCEȘTI p. 208
FĂRCEȘTI p. 209
FĂRLĂEȘTI p. 210
FÂRȚĂGANI p. 215
FÂRȚĂNEȘTI p. 216
FÂRȚEȘTI p. 221
FÂRȚĂȘTI p. 225
FÂSTÂCI p. 225
FÂȘCANI p. 231
FĂTĂCIUNI p. 232
FĂUREI p. 232
FĂUREI p. 233
FĂUREI p. 234
FĂUREI p. 236
FĂUREI p. 243
FĂURENI p. 245
FĂUREȘTI p. 246
FĂUREȘTI p. 247
FĂUREȘTI p. 248
FĂUREȘTI p. 263
FAURI p. 265
FAURI p. 270
FECHETEȘTI p. 273
FEDELEȘENI p. 274
FEDEȘTI p. 276
FEDEȘTI p. 278

FELEȘTI p. 279
FERĂIANI p. 280
FEREDIENI p. 282
FEREȘTI p. 286
FEREȘTI p. 311
FEREȘTI p. 317
FETCĂUȚI p. 317
FETEȘTI p. 318
FETEȘTI p. 320
FETEȘTI p. 322
FETIONEȘTI p. 324
FETIONEȘTI p. 326
FILIPENI p. 327
FILIPEȘTI p. 330
FILIPEȘTI p. 336
FILIPEȘTI p. 339
FIȘCANI p. 342
FITIONEȘTI p. 342
FIȚINGHEȘTI p. 348
FLĂMÂNZENI p. 357
FLĂMÂNZI p. 358
FLOREȘTI p. 360
FLOREȘTI p. 363
FLOREȘTI p. 366
FLOREȘTI p. 368
FLOREȘTI p. 370
FLOREȘTI p. 374
FLORINTEȘTI p. 375
FOCȘANI p. 376
FOCȘASCA p. 396
FOCȘEȘTI p. 397
FOFĂȘEȘTI p. 398

FOGODISTENFOGODISTEN p. 400

FOLEȘTI p. 412

FOLTEȘTI p. 414

FOLTEȘTI p. 417

FOLTEȘTI p. 418

FOLTEȘTI p. 422

FORĂȘTI p. 423

FORLOEȘTI p. 425

FOROSNA p. 426

FRĂCEȘTI p. 429

FRÂNCEȘTI p. 430

FRASIN p. 431

FRĂSINEȘTI p. 440

FRĂSULENI p. 441

FRĂTĂUȚI p. 443

FRĂTENI p. 466

FRĂTENI p. 467

FRĂTEȘTI p. 472

FRĂTEȘTI p. 473

FRĂȚILEȘTI p. 474

FRENCIUGI p. 475

FREUDENTHAL p. 487

FRIJENI p. 492

FRUMOASA p. 494

FRUMOASA p. 496

FRUMOSU p. 497

FRUMUȘELILE p. 505

FRUMUȘELU p. 506

FRUMUȘIȚA p. 508

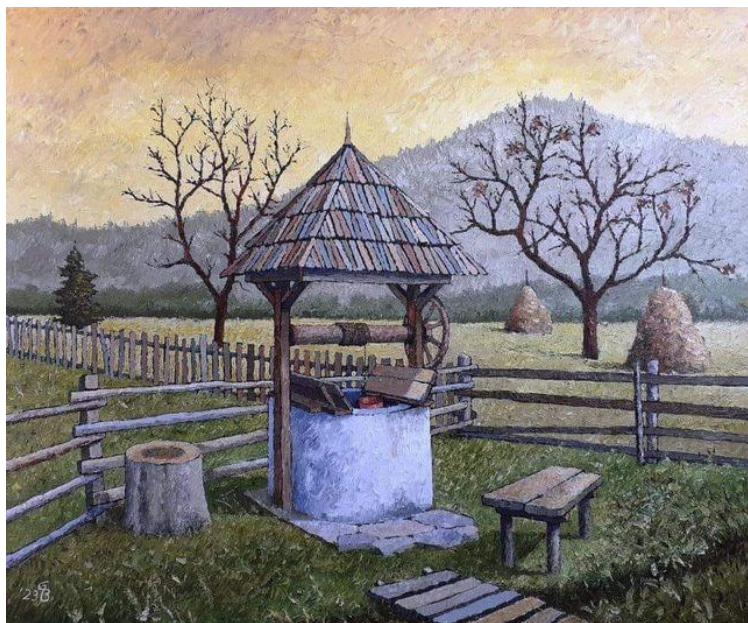
FRUNTEȘANI p. 511

FRUNTEȘTI p. 515

FRUNZEȘTI p. 517

FUNDEANU p. 518
FUNDENI p. 521
FUNDENI p. 527
FUNDEȘTI p. 528
FUNDU MOLDOVEI p. 529
FUNDUL TUTOVEI p. 556
FURCENI p. 558
FURCENI p. 560
FURCENII NOI p. 562
FÜRSTENTHAL p. 565
FURTEȘTI p. 572
FUTEȘTI p. 577
FUTILEȘTI p. 578

Dincolo de mărturiile străinilor, există mărturiile noastre, în care veți întâlni câte un popă bătându-se cu dascălul, lângă fântână, pentru o sfoară de pământ, sau amândoi, popa și dascălul, luând cu asalt, împreună cu enoriașii lor, câte un schit sau câte o mănăstire pentru a le prăda de bunurile lumești, de care bunul Dumnezeu nu are nevoie. Un toponim de prin părțile Focșanilor, îmi sună ca un sacrilegiu: Morile Precistei. Cu crâșma, robii și iobagii Precistei.

Câtă vreme au fost pe pământ, Iisus și sfânta lui Maică nu au avut nevoie de averi, dar, de când s-au mutat în Ceruri, bunurile pământești nu le mai ajung, mărturii fiind, printre altele, și multe dintre ispisoacele medievale de judecată, reproduse în această carte.